COMMENTARII PERPETVI

IN

CLASSICOS

ROMANORVM SCRIPTORES.

VOLVMEN VII.

COMMENTARIVS

IN

C. VALERII FLACCI

SETINI BALBI

ARGONAVTICON

LIBROS VIII.

CONSCRIPTVS

A

IOANNE AVGVSTINO WAGNER.

GOTTINGAE, MDCCCV.

SVMTIBVS HENRICI DIETERICH.

COMMENTARIVS PERPETVVS

IN

C. VALERII FLACCI

SETINI BALBI

ARGONAVTICON

LIBROS VIII.

CONSCRIPTVS

A

IOANNE AVGVSTINO WAGNER.

GOTTINGAE, MDCCCV.

SVMTIBVS HENRICI DIETERICH.

COMMENTARIVS
IN
C. VALERII FLACCI
[BALBI SETINI*]
ARGONAVTICA.

IN LIBRVM I.

1 — 4. Quae epicis ſcripta lex eſt poetis, vt ſummam totius carminis ſtatim ab initio exponant, ei et paruit noſter. Nec leue aliquod, in quo elaboraret, ſibi ſumſit

* Locum tueri poſſe, quae vncinis incluſi, duo nomina, vix crediderim. Equidem non ignoro, ſeriori aetate plura cognomina Romanis et agnomina fuiſſe, eaque non a patribus tantum, ſed auis etiam et patruis, genere adeo materno adſcita; eosdem tamen ſcio hanc in eo ſequutos eſſe legem, vt non niſi vltimo omnium cognomine in adpellandis hominibus vterentur. Ad hanc igitur rationem poeta noſter non *Flaccus*, ſed *Balbus* nominandus fuiſſet non minus, quam L. Norbanus Flaccus Balbus, (Conſul A. V. C. 771.) qui in Faſtis Conſularibus Graecis recte ſolo Balbi nomine obcurrit. Quum vero aequales Valerii noſtri, Quintilianus Inſtit. 10, 1. et Martialis pluribus locis Flaccum eum nominent, Vaticanus autem codex veterrimus in fronte nomina iſta ignoret, in ſine demum libri ſecundi habeat, in reliquis librorum titulis non niſi ſemel ponat, haud ſcio, an ſuſpectum Balbi nomen habendum ſit. — Nec minorem ſuſpicionem agnomen mouet *Setini*. Poetam noſtrum nouimus, auctore Martiale Lib. 1. Epigr. 62. et 77. non *Setiam*, (hodie *Sezze*) agri Romani haud procul a paludibus Pomtinis oppidum, ſed eamdem, quam Livius, patriam *Patavium* habuiſſe. Fortaſſe igitur, quae eſt *Heinſii*, haec omnia fuſius exponentis, ſententia, duo iſta nomina non ipſius poetae ſunt, ſed vel Grammatici alicuius, qui poema Valerii emendauit recenſuitque, vel poſſeſſoris, qui fronti codicis nomen adſcripſit ſuum. Adde, ſi lubet, Burmanni praefationem et omnino de Romanorum ſerioris aetatis nominibus adcuratius disputantes, *Sirmondum* ad Sidonium Apollinarem p. 3. 55. ed. ſec. Par. 1652. 4. et *Weſſelingii* Obſervatt. Lib. 2. c. 21. p. 232.

argumentum, immo magna omnia promittit et mira et periculoſa et glorioſa euentu. *Magni Deorum nati*, iique *primi freta peruia* faciunt, idque *naui fatidica*, quae auderet *ad Colchos vsque* pertendere, et per *concita iuga* viam *rumpere*, tandemque *in Olympo conſideret.* Sed ſingula breuibus videamus. *Prima*, aduerbii loco poſita, (cf. 6, 686. Virgil. Aen. 4, 166.) iungas τῷ *peruia;* primum igitur (et laus augetur, ſi quis quid primus audeat) viam ſibi fecerunt Argonautae *per freta*, *quae longis fuerant inperuia ſaeclis* 4, 711. de quo glorians inducitur Iaſon 1, 169. *pelagus quantos aperimus in vſus?* (cf. in primis Ovid. Met. 6, 721. *per mare non motum prima petiere carina.*) — *Magni Deorum nati*, Dis geniti 3, 504. Diuum progenies 3, 669. Deum genus 5, 505. heroes ſunt, qui genus ad Deos Deasve referrent. Orpheus 835. *οἱ μὲν γὰρ μακάρων, οἱ δ' ἡρώων γένος ἐσμέν.* Pindaro Pyth. 4, 20. ſunt *ἡμίθεοι ναῦται.* Apollonio 3, 366. *ἀθανάτων υἷες καὶ υἱωνοί.* — *Fatidicamque ratem.* Orph. *εὔλαλος Ἀργώ.* 242. *εὔλαλος τρόπις.* 707. vnde ſumſit Lucianus de ſaltat. T. 5. ed. Bip. p. 153 et 472. Apollon. 1, 9. 16. *Φωνῆεν ξύλον.* 4, 582. *αὐδῆεν γλαφυρῆς νηὸς δόρυ.* Hanc vaticinandi facultatem habuit, quod ex Dodonaeo exciſa erat luco, non tota tamen, ſed vel carina, vel malum, vel ſic dicta tutela. De tutela adcipit noſter 1, 301-4. quem locum, vtpote adprime huc facientem, adſcribere liceat: *Viſa coronatae fulgens* tutela *carinae* Vocibus his *inſtare duci: Dodonida quercum Chaoniique vides famulam Iovis; aequora tecum ingredior, neo fatidicis auellere ſiluis Me niſi promiſſo potuit Saturnia* coelo. cf. et Claudian. de bello Get. v. 19. et ibi Gesner. p. 404. — *Scythici quae Phaſidis ora auſa ſequi*, auſa, quod nulla ante eam nauis, (prima enim fuit, quae *inexpertos tentaſſe parentibus auſtros* dicitur 1, 97.) Phaſin tam longe remotum *ſequi* (cf. 5, 482.) petere, eo dirigere curſum. — Ante vero, quam eo perueniret, *medii curſus* erant *rumpendi*, magna cum contentione virorum atque remorum viam ſibi patefacere debuit; quo ſenſu *rumpere* eſt etiam 3, 241. 6, 139. — per *iuga concita*, (ſaxa concita 4, 672.) quae perpetuo eoque celerrimo motu mox conliderentur inuicem, (*iuga* inliſa 6, 658.) mox diſcederent; inſulas nempe, vel ſcopulos potius, (cautes Cyaneas 1, 630. 7, 41.) Symplegadas, Planctas Graeco nomine dictas, de quibus praeter noſtrum 6, 637-698. vide locum claſſicum Ammiani 22, 8. — *Flammifero*

tandem consedit Olympo, inter sidera recepta, coelo debita 6, 692. composita 5, 296. Manil. 1, 422. seruando Dea facta Deos.

5. 6. Nec etiam poetarum, epicorum in primis, numen aliquod inplorandi consuetudinem Flaccus neglexit. Phoebumque sibi elegit, quamquam, vbi grauius aliquid magisque arduum incidit, Musas etiam (3, 216.) vel Musam, (5, 218. 6, 33. 516.) Clio (3, 15.) in auxilium solet vocare. Deum vero facilem sibi propitiumque reddit duobus argumentis: primo, quod Sibyllinorum librorum custos sit fidus, altero, quod aliquam poeticam sibi laudem conciliasse videatur. *Moue* (6, 34.) doce, rege, adiuua me, *si cortina vatis Cymaeae conscia domo mihi casta stat:* sic enim ordinanda verba. Et Cymaeae quidem, Romae prae aliis Sibyllis notae, *cortina*, proprie operculum tripodis, (cf. Virg. Aen. 3, 92. et ibi Heyne, Graecis ὅλμος. Pollux 10, 81.) Delphici, deinde tripus ipse, hic vero inuolucrum librorum Sibyllinorum, *conscia*, quae continet, inclusos habet istos libros, (v. Heyne ad Tibull. 1, 7, 48.) *mihi domo*, domi meae, *stat casta*, sollemni rerum et locorum sacrorum epitheto. Ex his igitur omnibus, quae tamen non nimis premenda sunt, quum *cortinam* seruatosque *domi* libros sibyllinos ignoret Romana antiquitas, immo eosdem primum in Capitolio, ab Augusto vero sub Apollinis Palatini basi doceat conditas, Valerium Flaccum in Quindecimviris sacris faciundis fuisse, admodum probabiliter interpretes conlegerunt.

7 — 21. Tandem sui saeculi morem, quo principibus carmina dedicarent poetae, (de quo v. inprimis Schrader ad Musaeum p. 1. et Ruperti ad Sil. Ital. 3, 594.) sequitur Noster, et ita quidem, vt non Augustum tantum Vespasianum, sed Caesares etiam, Titum et Domitianum, aduletur. 7. *pelagi cui maior aperti fama.* Placet, quod Argonautarum laudes laudibus iungat Augusti. Aperuerunt illi quidem mare, tu vero maius adeo patefecisti. — 8. 9. *Caledonius*, Scoticus, Britannicus omnino; nam singulos populos pro tota natione ponere solent poetae, *Oceanus tua vexit carbasa*, tuas vidit naues, (cf. Sueton. Vesp. 4. Dio Cassius 60, 20. 30. Sil. Ital. 3, 598. *in Caledonios primus trahet agmina lucos*) qui *Phrygios Iulos*, ex Phrygia et a Troianis oriundos, Iulium Caesarem in primis, qui Britanniam primus Romanorum tentauerat, ita *indignatus*, (per prosopopoeiam, vti Virgil. Aen. 8, 728. pontem indignatus

Araxes) vt magnum nauium eius numerum fluctibus mergeret. Dio Caſſ. 39, 50-53. 40, 1-4. — *Eripe me populis et habenti nubila terrae*, in quibus Horatii *ſecretum populo* Od. 1, 1, 32. *coetus vulgares*, *vdamque humum* Od. 3, 2, 23. ob oculos habuiſſe videtur poeta. — 11 — 14. *Sancte Pater*, reuerentiae nomen Imperatoribus datum. cf. Propert. 4, 9, 71. Ovid. Faſt. 2, 127. — Quae ſequuntur, ita cohaerent: Faue veterum heroum facta canenti, res enim a te ipſo geſtas nolim culpa ingenii deterere mei, immo filius tuus, Domitianus, *poteſt enim* (nam, quem ſimilaſſe tantum artem poeticam verius tradit Suetonius c. 2. eum adulatores, Plinius in Praefatione, Quintilianus Inſt. Prooem. et 10, 1, 91. Statius, Martialis cet. eximium ſcilicet praedicant vatem) *pandat* hoc enim, blandius quippe et Domitiano honorificentius repoſui pro *pandet*, per orbem terrarum diuulget. celebret *Idumen verſam*, profligatum a te bellum Iudaicum, in quo ſub auſpiciis tuis perficiendo quum maxime elaborat *frater*, Titus, *nigrans puluere*, non indecoro puluere ſordidus Horat. Od. 2, 1. 22. tormentis bellicis vrguens Hieroſolymam, eiusque *per turres*, quibus pluribus munita eſt, *furens*. — 15. *Ille tibi cultusque Deum delubraque genti inſtituet.* In diuerſa hic abeunt interpretes, quorum alii τὸ *Ille* ad Titum, alii ad Domitianum referunt. Quam litem, ſi tanti eſſet, ita componere poſſimus, vt Titum dicamus patri diuinos omnino honores (ἀποθέωσιν) decreuiſſe, teſte Plinio Paneg. 11. Domitianum vero templum ei erexiſſe, auctore Suetonio Domit. c. 1. et 5. Sed tota quaeſtio inutilis: quum enim Veſpaſiano adhuc viuo ad plures abierit Valerius, non hiſtoricum egit, ſed vaticinantem, eumque adulantem poetam. — At vero in toto loco explicando mire discrepant viri eruditi. *Heinſius* enim et, qui eum maximam partem ſequutus eſt, *Burmannus* ita intellegi volunt, vt Titus in honorem et ſub auſpiciis patris (hoc enim ex voce *tibi* exſculpunt) *Deorum* (plurium) *cultum* et *delubra genti* (non Flauiae, ſed Iudaeorum) decreturus ſit, ad quae delubra poſthac, relictis ſacris patriis et abolito veteri cultu, ſit conuentura (gens Iudaica), quum adhuc nulla habuerit Diis (pluribus) dicata templa, ſed non niſi vnum Deum agnouerit. Mira profecto et nimis quaeſita interpretatio! Nec me mouet, quod duumuiri illi Valerium, quamquam vatem, templi in honorem Veſpaſiani aedificationem praeſagire haud potuiſſe opinentur, quum poetis

liceat res futuras, quas euentum habere optent, quaeque fieri vel possint, vel debeant, vt certas praedicere. Nec arte diuinandi opus erat ei, qui prioribus bonae notae Imperatoribus templa decreta fuisse non ignoraret. Delubrum Iulio Caesari ab Augusto dedicatum est; (v. Plin. hist. nat. 35, 10.) eumdemque Octauiano honorem contigisse constat. Et recte praesagiit Flaccus, quod secus esset in templo Hierosolymitano, quod dirutum plane atque ignibus consumtum ne dedicari quidem potuisset. Adcedit, quod, nisi *τὸ tibi* ad Vespasianum referas, sequens *genitor* admodum frigeat. Maneat igitur, quod antiquioribus interpretibus, Pio et Carrioni, placuit, quodque legenti primum obcurrit: *Tibi*, patri, *cultum Deum*, diuinum, in tuum totiusque *gentis* Flauiae honorem *templum instituet proles*. Ceterum Vespasiani inter Deos relatio poetico more sic effertur: *quum iam lucebis ab omni parte poli*, nouum sidus adparebis in coelo, et tale quidem, quod 17-20. Tyriae, Graecae, Sidoniae Aegyptiaeque naues longe certiorem habebunt nauigationis ducem, quam *Cynosuram*, minorem, *Helicen*, maiorem vrsam, vel, vt *Gronovii* verbis vtar, (Obss. p. 111. ed. Platner.) non obseruabunt Helicen aut Cynosuram nautae, si tu id officium in coelo obibis, vt naues regas, quippe certior dux futurus. Cynosuram Phoenicum, Helicen Graecorum rexisse nauigationem, praeter alios non vno loco docet Ovidius, cuius Fastor. 3, 107. adtulisse subficiat: *Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur Sidoniis, Helicen Graia carina notet.* — Hactenus bene: fortasse tamen et alii mecum obfendantur partim eo, quod eiusdem regionis nautae, Graii et Graeci, Tyrii et Sidonii, Phoenices vtrique, bis obcurrant; partim, quod *signa dare* et *ducem esse* idem significent, cui incommodo vix medearis, etiamsi cum *Gronovio:* SI *tu signa dabis*, SI *te duce* cet. malis legere. Melius Valerio consuluisse videntur *Slothouwer* in Actis literar. Societatis Rheno-Traiectinis 1801. T. 3. p. 168. et *Frenzelius*, scholae Susatensis Rector, in Specimine Obss. criticarum 1800. qui eodem tempore diuersis locis eamdem adhibuerunt medelam: QVAM tu signa dabis, seu te duce Graecia mittet, SEV Sidon Nilusque rates. — 20. 21. *serenus*, serena fronte, non, vt argutatur Burmannus, cum respectu ad sidus: nam Vespasiano voluit viuo placere poeta, non in Deos relato. *Vox haec impleat Latias vrbes*, per omne Latium carmen legatur meum.

22 — 25. Iam Valerius opus ipſum adgreditur. *Pelias*, Neptuni ex Tyro, Salmonei nata, filius, fratre Aeſone expulſo, inde a iuuentute Theſſaliam rexerat, *grauis et longus populis metus*, h. e. valde multoque per annos ciuibus metuendus. Sic Seneca in Hippolyto 29. *aprum* vocat *metum agricolis*, Noſter 2, 16. *metus Deum* pro loco metuendo: cf. et 4, 201. 320. Tum fines imperii deſcribuntur more poetis ſolito, vt flumina et montes et fertiles campi pro tota regione ponantur. *Verſabat vomere*, quod et ipſum poeticum, i. e. imperio eius ſubditi erant, qui ad Olympi montis radicem agros colebant.

26 — 37. *fratris* vterini, Aeſonis, quicum matrem, nec tamen patrem habuit communem. Mater fuit Tyro modo memorata, quae Pelian ex Neptuno, Aeſonem ex Cretheo conceperat. vide Tab. genealog. I. — 27. *hunc*, non eſt, quod ob praecedentem *prolem* mutes in *hanc*. Eadem eſt ratio, quae paullo ante v. 15. conf. v. 12. — 28. 29. *pecudum terrifici monitus iterant*, (fibrae minaces Virg. Ge. 1. 484.) exta plus vice ſimplici inſpecta mala omnia portendebant. *Super*, inſuper, praeterea. Sic ſaepe Noſter. — 30. *inſtat fama viri*, vrguet, vrit, moleſta eſt. cf. v. 249. *virtus haud laeta tyranno*, quae ipſi metuenda eſſet. — 31. *anteire*, praeuenire, praeuertere *Aeſonium iuuenem*, viginti nempe annos natum. Pind. Pyth. 184. *exſtinguere pergit*, perſtat infra 4, 221. pergit de eo interficiendo cogitare. Haud raro ita verba vſurpant ſcriptores, vt non tam ipſam actionem, ſed voluntatem tantum et conatum velint intellegi; breuius tamen iuſto mentem expreſſit Valerius. — 32. *letique vias ac tempora verſat*, dubius, quomodo et quando e medio tollat. — 34. E monſtris praecedenti verſiculo memoratis nunc adferuntur ſingula aliquot, Nemeaeus leo, hydra Lernaea, duo fractis cornibus iuuenci, quorum omnium victor fuit Hercules. Hoc exornat poeta: *Cleonaeo*, (ab oppido Argolico, Cleonis, vel Cleone, non longe ab ſilua *Nemeaea* ſito) *iam tempora cluſus hiatu Alcides*, qui exuuiis illius leonis ad corpus tegendum, rictu vſus eſt pro galea, qua ita innoluta fuit facies, vt oculi vix conſpicerentur. — *Lernae angue*, hydra, paludis ad Lernam incola, terras non tam Arcadicas, vti Valerius vult, quam Argolicas infeſtante. — *ambobus iam cornua fracta iuuencis*, quorum alteri, Acheloo, Deo fluuiatili, Hercules ſecum luctanti cornu defregit, (Ovid. Metam. 9, 85. 86.) h. e. quum duobus antea alueis

incessisset, vno deinde coegit defluere. Alter iuuencus sine dubio is est, quicum Pasiphae, vt fabula fert, concubuit, quemque ex Creta insula Mycenas viuum abduxit Hercules. (Hygin. Fab. XXX. Diod. Sic. 4, 13.) — 37. *ira maris*, iratum, inpetuosum mare, (inmania freta infra v. 65.) *vasti discrimina ponti*, qui, quo amplior, eo periculosior est. — 38. *tranquilla tuens, nec fronte timendus occupat*, placida serenaque fronte adloquitur prior, *et fictis dat vultum et pondera verbis*, graui ponderosoque vultu, vel, vt cum Quintiliano loquar 11, 3. 183. vultuosa pronuntiatione, blandis ad speciem simulatisque verbis vim addere vult fidemque facere. — 40. *veterum pulcrior actis*, quae prioris aetatis res praeclare gestas longe superet gloria. — 41. *daque animum.* Hoc difficilius explicatu, nec satis placent interpretes *Heinsius* et *Burmannus*, quorum ille, quam antea proposuerat explicationem: *iunge manum, foedere inito promitte*, postea deseruit, et in Aduersariis p. 227. *reuoca ad curas tuas*, Burmannus autem: *ostende, te nihil timere*, exponunt. Quum non semper tautologias respuat Valerius, erat, vbi *animum* pro *voluntate* positum autumarem, vt fere idem esset, quod praecedens *adnue.* cf. infra v. 182. et 3, 615. Aliud tamen postea temporis in animum venit. Quid? si legas: *daque animo*, sc. tuo, (Graeci δοῦναι ψυχῇ Theocrit. 16, 24.) hoc sensu: indulge laudabili tuae rerum fortiter gerendarum cupidini? cf. Horat. Od. 4, 7, 19. *amico quae dederis animo*, et ibi Ianius olim meus. — 42. *Cretheos*, forma Genitiui Graeca. Sic *Perseos* infra v. 68. et saepe alibi; *nostri*, quia communem stirpem ex Aeolo trahebant Pelias et Iason. vid. tabulam genealog. I. — *patrias effugerit aras.* Athamas, frater Crethei, Phrixum et Hellen susceperat ex Nephele, qua in nubem conuersa, Inonem, Cadmi filiam, in thalamum recepit. Ista, nouercarum more, priuignis infesta, caritatis annonae, cuius tamen ipsa causa esset, culpam in eos coniecit, legatosque ea de re ad oraculum Delphicum missos subornauit, vt Apollinem dicerent mactandos Phrixum et Hellen iussisse. Diu reluctatus Athamas tandem concessit, sed Nephele mater, nube sua delabsa, liberis praecepit, vt ab ipsa subministrato, lana aurea vestito, trans mare fugerent ariete: cui male inhaerens Helle decidit, nomenque fecit Hellesponto; Phrixus autem, ad Colchos delatus, vellus arietis, sed moribundus demum, (5, 226.) Marti consecrauit. — 44. *heu magni Solis pudor!*

heu filium, qui patri tanto dedecori eſt. Aeetes enim *hoſpita vina inter*, quod crimen auget, (nam hoſpitalitatis magna erat religio) *mactat*, trucidat inter *ſollemnia*, laetitiae deſtinata, adtonitae *menſae*, ita vt ipſi conuiuae ad tam dirum facinus ſtuperent, *nil noſtri Divumque memor*, nulla pietatis in cognatum Deosque habita ratione. Admodum inuidioſe loquentem omniaque in maius augentem Pelian inducit poeta, Pindarum ſequutus Pyth. 4. 289. 290., in eo tamen turpiſſime mendacem, quod ab Aeeta interfectum criminetur Phrixum, qui tamen, ab eodem gener adſumtus, quatuor filios ex coniuge ſuscepit. v. omnino 5, 226. — 47. (ob) *ſaeua gementem* cf. 230. *ipſum*, *ipſum* per emphaſin repetitum. — 49. *lacera* ad miſerationem commouendam. — 50. *magni* (ornat, nil amplius!) *numen maris Helle* 2, 589. 5, 200. — 52. *vel* adeo *regis caput hic atque arma videres*. Confidenter et ſuperbe dictum. — 53. *olim annis ille ardor hebet*. Tò *olim annis*, an *ardori* iungere malis, nil refert. Nec hic laudum ſuarum inmemor Pelias: priſtina mea virtus, quam norunt omnes, non exſtincta, obtuſa tantum eſt. *Proles*, filius Acaſtus, nondum maturus imperio capesſendo, bellis terra gerendis, periculis mari tolerandis. — 55. Quum igitur ego nimis ſenex, filius nimis iuuenis ſit, *tibi iam curae vigeant animique viriles*, tu, quidquid virili animo concipis, iuuenili ardore perſequaris, age, *i decus*. (Virgilii *i decus*, *i noſtrum* Aen. 6, 546.) Pindarus Pyth. 4. 279. Ἀλλ' ἤδη με γηραιὸν μέρος ἁλικίας ἀμφιπολεῖ· Σὸν δ' ἄνθος ἥβας ἄρτι κυμαίνει. Iaſonem viginti tum annos natum fuiſſe, idem tradit ib. v. 184. — 56. *pecoris Nephelaei vellera*, vide ad v. 42. dicta. Aliis locis: *Aeoliae pecudis aurum* 7, 54. *auratae pecudis exuuiae* 5, 492. *Graio tholo*, fornici, parti templorum concameratae, e cuius parietibus dona et ſpolia ſuspendebant. cf. Heyne ad Virg. Aen. 9, 408. *redde*, cui debentur, Graeciae. — 57. *tantis temet dignare periclis*. Iniurius in te ipſum eſſes, ſi hanc talem ſummae periculis redimendae gloriae occaſionem dimitteres. Eamdem doloſam orationem vide apud Pindarum Pyth. 4, 279-298. quem et hic et alibi ob oculos habuiſſe Valerius videtur.

58 — 90. *Propior* ſimilior *iubenti*, vt iubere magis, quam blandiri et hortari videretur, (aliis verbis idem effert Ovidius Metam. 2. 397. *precibus minas regaliter addit*) finem quidem facit loquendi, ſed 60 — 63. *certus*,

probe gnarus, quanto Iasonem periculo in Cyaneis rupibus obiiceret, *siletque*, reticet vastum illum, velleris custodem horrendumque sibilantem, draconem, quem Medea ex latebris cantu ciboque excitatum, *melle* (cf. 8, 97.) in primis, *hesterno veneno* pascebat *liuente*, quod, quum pridie paratum esset, ex intrito veneno liuorem contraxerat, fucosque pestiferos penitius inbiberat. — 64. *Mox taciti patuere doli*, cui? Iasoni. Recte, sed mallem nominasset poeta; vnde factum, vt pro *taciti* fortasse *iuueni* dedisse Valerium coniicerem; sed codices non addicunt. — 66. *Qua iussos sic tandem quaerere Colchos arte queat.* Variant libri, et pro *sic tandem* nonnulli praeferunt *sectantem*, quod tamen incommodum satis fundit sensum, nisi cum Burmanno pro *quaerere* malis *perdere*. Ego vulgatam lectionem recte habere crediderim, si cum *Heinsio* et *noua biblioth. philol.* 1782. Vol. 1. p. 258. post *queat* signum ponas interrogandi, et *sic* non voci *tandem*, sed *iussos* iungas, et ita interpreteris: qua tandem (demum) arte Colchos petere queat, tam dura lege atque conditione, tot periculis propositis adire iussos? — 67 — 70. *Persei talaria*, (*Perseus pennipes* Catullo Carm. 55, 25.) soleas alatas, quibus aera, ad Medusae caput amputandum Andromedamque ab monstro marino liberandam, peruolaret, quis ignorat? *currus* vero Triptolemi est, quem per periphrasin elegantem poeta dicit *saeuis draconibus*, serpentibus alatis, a Cerere adceptis, vectum, quique terras frumenti nescias agriculturae prima elementa docuit, (*inbuit*) *et flaua quercum damnauit arista*, quae adumbrata ex Virgilii Ge. 1, 8. *Chaoniam pingui glandem mutauit arista.* Valerius exquisitiori voce *damnauit* vsus, nec infeliciter. cf. *damnata proles* 2, 153. Effecit igitur Triptolemus, vt homines, quibus antehac vesci soliti fuissent, glandes prae frumentis repudiarent. — Persea Triptolemo iungit etiam Ovid. Amor. 3, 6, 12. quem vide. — 71 — 74. Quum igitur Persei talaria currumque Triptolemi optare quidem, sperare tamen non posset Iason, dubius animi fuit, *populumne leuem*, inconstantem, *Patresque*, Senatum, (v. omnino infra 761.) iam diu *Aesonis* ab imperii consortio exclusi sortem miserantes, in partes traheret suas, vt tyrannum, nisi solio deiicerent, ab iniusto tamen iussu absterrerent, an Dearum ope *magis* (pro *potius* positum, vti 1, 176. 3, 270.) eumdem superaret, et *fera* (sic malim pro *freta*, praeeuntibus *Heinsio*, *Crusio* in Probabb.

crit. p. 98. et *Heynio* ad Tibullum p. 189.) *iussa capesseret*, adgrederetur. — 75 – 78. Fieri tamen possit, sic secum cogitat, vt *domiti ponti*, superatorum maris periculorum, laudem mihi parem. *Gloria* enim, quae *sola* dominans esse in iuuenibus solet, eorumque *animos mentemque* (Homericum φρένα καὶ θυμὸν) *perurit*, (similis locus ap. Sil. Ital. 6, 332. *fax* mentis honestae abripuit. cf. et Nostrum 1, 476.) non animo tantum eius obuersatur, sed eamdem adeo (elegans prosopopoeia!) conspicere sibi videtur *viridem inmunemque senectae*, numquam senescentem, perpetua florentem iuuentute, *stantem in Phasidis ripa*, iuuenesque inuitantem ad res praeclare gerendas. — 79 – 90. Tandem fluctuantem animum *firmat* vincitque *religio;* Dearum nempe, Iunonis et Mineruae, fidei se commissurus, *tendit ad sidera palmas*, et Iunonem propensiorem habiturum sperat confidentius, quam ex aquis olim liberasset. Meministine! inquit, quum coniurationis in Iovem socia Palladi et Neptuno facta fuisses, *turbidusque Iupiter*, magna tempestate *atro coeruleum quateret imbre*, memet ipsum per Enipea, praecipiti nimbo tumentem, humeris te sublatam in campos extulisse sospitem? (Alii, v.c. Apollonius 1, 14. et Apollodorus 1, 9. §. 8. 16. Iunonem Iasoni fauisse memorant odio Peliae, qui in sacris faciendis eam neglexisset.) Nec Deam te esse, anili enim specie adsumta ad fluuium consederas, animaduerti prius, quam *tonitru te nutuque potenti reposceret coniux*, *inque* tuam meamque *formidinem* raperet secum. Idem narrat Apollonius, sed loco *Enipei* habet *Anauron:* (1, 9. 10. 70. fusius 3, 66 sq.) conciliari tamen cum Valerio ita potest, vt non proprium, sed adpellatiuum nomen Anauri Apollonio sit: est enim ἄναυρος *torrens*, *tumidus turbo*, vti effert noster. cf. *Schneider über Anacreon* S. 289. qui tamen in Lexico Graeco-Latino h. v. mentem, sine causa, videtur mutasse. — 87. In inplorando Palladis auxilio breuior est Iason, solamque *innubae* (cf. 4, 603.) laudem ei tribuit, quo fortasse non tam perpetuam virginem, quam *viraginem*, quae, ne a rebus fortiter gerendis arceretur, amoris inlecebras sperneret, in mente habuit. — 88 – 90. Promittit et suo et patris nomine aureum vellus, *colla* boum mactandorum *deauratis cornibus*, magnamque ouium multitudinem (*cingent*) aras circumstantium.

91 – 106. *Adcepere*, audiuere ratasque habuere preces Divae, *celerique labsu* (sollemne de Deorum ad terras

descensu) diuersas petiere vias: *Tritonia* (quod nomen vnde Minerva traxerit, ipsi veteres ignorarunt, ideoque a variis duxerunt caussis, quarum probabilissima haec est, vt a τριτὼ, quod Aeolibus caput est, adpellata sit Τριτογένεια, e capite Iovis nata. Sic Heynius ad Virgil. Aen. 2, 171. Homeri Il. 4, 515. Alii aliter. v. Allg. Lit. Zeit. 1803. Scidula 140.) *Thespiam* vel *Thespias*, (vtraque enim forma apud veteres legitur) Thessaliae vrbem, ibique habitantem *carum* (artificem, quales artifices omnes caros habuit) petit *Argum* naupegum, quem ad fabricandam maiorem nauem *arbores demittere*, caedere, montibus deferre iubet, ipsaque *in Peliacas*, montis Pelii *vmbras*, opacas siluas comitatur. — 96. Iuno per Argolicas *Macedumque* (rectius *Macetum*, partis Macedoniae, Macetiae incolarum Lucan. 2, 647. 5, 22. Sil. 13, 878.) *per vrbes* diuulgat famam susceptae a Iasone nauigationis per maria nondum tentata, *iam stare* perfectam *ratem*, poscere, *quos vehat et reuehat rebusque in saecula tollat*, ob res praeclare gestas serae posteritati commendet. De Iunone heroas conuocante cf. Pindarum Pyth. 4, 328. — 100. *Auent* ardent et *viri*, quorum spectata iam bellis virtus esset, et *iuuenes*, qui nondum oblata rerum gerendarum occasione intra tentamina sese continuissent. — 103. *At insontis* inbellis *aratri* studiosi hos instimulant, Diique adeo Deaeque *per lustra*, Dryades cet. *viasque* Fauni cet. *manifesto in lumine* (adoptatum e Virgilio Aen. 3, 151.) adparent, *atque elatis cornibus Amnes*, Dii fluuiatiles ex aquis prominentes. Apollonius 1, 547. Deos Deasque e coelo spectantes inducit, cui noster, suum ingenium sequutus, nihil cedit.

107 — 119. Nec mora, *protenus vltro*, non aduenit, sed *aduolat* Hercules *Tirynthius*. v. Ind. *Argis Inachiis* ab Inacho conditis *cuius Arcadio* (verius Thessalico, sed Valerium supra vidimus v. 36. Arcadiae latiorem ambitum dare) *veneno tela flammata*, inbuta, vt ardorem in venis excitarent, et vulnus quodque letale facerent, *arcusque faciles*, flexiles, sequaces, gestauit puer Hylas *humeris gaudentibus;* (rebus enim inanimatis et motus animi et actiones tribuunt poetae; sic paullo post: docta bipennis) nec his contentus (vide alacritatem iuuenilem!) vellet ipsam clauam portare, nisi inbecilla adhuc manus recusaret. 111 — 116. Vtrosque, Herculem in primis, odio inueterato *amens* Iuno persequitur: Vtinam non omnis Graecae iuuen-

tutis flos atque *decus in noua* ad intentata adhuc *rueret facta:* (ſic enim repoſui, non vno codice adſtipulante, pro *fata*, (morte) quae ſenſum turbant; nam reliquos Argonautas perdere noluit Iuno. cf. ſupra v. 12.) Vtinam cum ſolo Hercule res eſſet, *nouumque laborem* ei inpoſuiſſet *Euryſtheus noſter;* (v. Ind.) tum enim Aeoli *imbres et tenebras*, Neptuni fratris *tridentem*, *coniugisque* Iovis vel *inuiti ignem*, fulmen, *torſiſſem*. Exempla aliorum Deorum, qui fulmine Iovis vſi vel abuſi ſunt, congeſſit *Burmannus* in Iove fulgur. c. 15. p. 330. cf. *Leſſing* in Laocoonte p. 97. et *Heyne* ad Virg. Aen. I. 42. Valerius ipſe Minervam, hoc ſibi ſumentem, ſiſtit 4, 671. et infra hoc ipſo libro v. 372. vbi de eadem Pallade ſermo eſt. — 117 — 119. *Nunc* (non *hunc*) *quoque*, etiamſi Iaſoni Argonautisque faueo, *non fas ſit*, immo me indignum, et in hoc opere, et vmquam poſthac Herculem ſocium habere. Et fidem fecit verbis; Hyla enim, ea inſtigante, rapto, Hercules, nimis in eo inueſtigando moratus, a ſociis relictus eſt. v. 3, 450 ſq.

120 — 129. His dictis ad litora Theſſaliae oculos convertens Iuno omnia ibi feruere videt. Ipſe poeta rem praeclare agit ſuam; omnia enim ad ſenſus reuocantur. Videmus hominum multitudinem, audimus dolabrarum atque ſecurium ſonitum, ſinguli in ſingulis nauis partibus labores ob oculos pinguntur. *Feruere cuncta virorum* trepidantium *coetu*, *delatae* (ſic *deferunt* imbres montem 2, 523.) congeſtae vndique non arbores, ſed arborum ſiluae (*nemus*) — *docta*, perite ducta *bipenni*, aſcia, *litora reſonant* — *gracili lamna*, cuneis, *diſſoluit pinus* Argus, *Theſpiades* — *iunguntur latera*, *trabes ſequaces molliuntur lento igne* — *ſequaces* ab effectu, vt ſequaces, lenti fierent, h. e. vt extracto per ignem natiuo humore maiorem leuitatem adciperent, nec, quod in humidis ſolet, facile dehiſcerent, vel vt longiores aſſeres igne, quod etiam nunc fit, curuarentur — *malus erectus*, cui Pallas *brachia*, antennas, cornua v. 312. ipſa quaeſiuerat. cf. Claudian. de bello Get. 15. — 127. *Conſtitit vt longo moles* magna et ſpatioſa nauis *non peruia ponto*, ad longum iter durabilis, contra intrantes aquas munita, et ſi qua forte *latentia lumina*, obcultae et vix conſpiciendae rimae deprehenderentur, *ea tenues cerae ſubiiſſent*, adfuſis ceris et pice (cf. infra 480.) obturatae eſſent, (de interiori etiam naue ornanda cogitauit non Pallas, ſed, de qua ſermo eſt inde a verſu 120. Iuno) *et picturae varios ſuperaddit honores*,

ornantes picturas. Vti vero nauim Iuno, ita Valerius carmen suum picturis solius ornamenti causa condecorasse, aduersus temporum tamen rationem hic, vti aliis locis, videri possit peccasse, qui pingendi artem memorauerit, Argonautarum aetate longe recentiorem, quamque *Homerus* adeo adhuc ignorauerit; nam *νῆες μιλτοπάρῃοι Il.* 2, 637. sunt naues ab exteriori parte minio vel rubrica oblitae: sed picturas non voluisse proprie sic dictas, immo vero aliorum poetarum morem sequutus de sculptorio (anaglypho) opere, quod pictura longe antiquius est, sumsisse censendus est. cf. Heyne Exc. 15. ad Virg. Aen. 1. Propius tamen inspectae placebunt.

130 — 148. Tres propositae picturae: A) Thetidis ad nuptias cum Peleo celebrandas proficiscentis, quas nuptias, vt Graecos taceam, e Latinis in primis cecinerunt Catullus Epithalamio Pel. et Thet. et Ovidius Metam. 11, 221 sq. *Insperatos thalamos*, non omnino ad mentem suam, Deaque, Nerei filia, non admodum dignos. Nam quum, qui eam ambiissent, Neptunum ipsumque Iovem Themis (Pindar. Isthm. 20, 4.) ab hoc consilio deterruisset eo, quod filius e Thetide nasciturus fato destinatus esset patre quocumque maior suo, suadentibus hortantibusque pluribus Diis, coniuge tandem contenta fuit Peleo Thetis. Vehitur *Tyrrheno pisce*, delphine frenato, (Ovid. Met. 11, 237.) *conripiente aequora*, celerrime vndas tranante. cf. 2, 101. Illa sedet *deiecta* (vti Medea 8, 204.) *in lumina palla*, demisso flammeo tegit vultum, modestiae, vel verius moestitiae causa, quod suadent sequentia, vbi suspirat, *Iove maiorem non nasci Achillem*. Fateor, totum hunc versiculum non satis placere: poetae enim magis est, quam pictoris, qui, si suspirium tristitiamque quadam oris conformatione aliquatenus, animi tamen sensa in tabula neutiquam potuit exprimere. — Comitantur eam sorores Nereides *Panope*, (cf. 2, 590.) *Doto*, (Virgil. A. 9, 102.) *Galatea, laetata fluctu nudis lacertis antra petens*. *Hemsterhusius*, vir olim summus, ad Luciani Dial. marin. 1. ed. Bipont. T. 2. p. 348. pro *nudis* mauult *niueis*, et verba *antra petens*, mutata interpunctione, ad Cyclopem refert. De nudis, otioso in Nereide epitheto, facile consentio, interpunctionis mouendae necessitatem non persuasit; multo minus adcesserim *Heinsio*, qui *antrum* istud nuptiale Thetidis esse vult, non Galateae. Ego vero de Galatea intellego, mentemque poetae hanc fuisse existimo: Galatea

non ſtatim ab initio comes fuit Thetidis, ſed forte adcidit, vt per idem tempus in aequore, ad corpus mouendum, apricaretur (hoc vult *ſluctibus laetata*) iamque in eo eſſet, vt in antrum rediret *ſuum*, et conſpecta Thetide cum ſororibus, adiungere ſe iis geſtiit; a qua voluptate *Cyclops*, qui eam deperibat, Polyphemus *a litore*, in litore ſtans, *reuocat*, vt ad ſe veniret, inuitat. — B) 137 — 139. Altera pictura ſiſtit epulas ipſas nuptiales: *contra*, e regione, vel iuxta priorem ſuspenſa tabula exhibuerat artifex *ignes* cibis parandis, *viridi de fronde toros*, lectos, quibus conuiuae adcumbebant, *dapes* fercula, *vina* pocula, Peleaque ſponſum cum ſponſa inter *aequoreos Diuos*, (alii tamen et alios Deos adfuiſſe narrant) *pulſatque chelyn*, lyram, *poſt pocula Chiron*, Centaurus, vti plurium artium peritus, ita et commode ad lyram canens ἀοιδός. Erat, vbi poetam ſuſpicarer ſcripſiſſe *per pocula;* ſed nil opus: *poſt pocula* eſt *ad abacum*. — C) 140 — 148. Tertia tandem caelatura repraeſentat *Pholoen*, Theſſaliae ſaltum, ad quem habitabant Centauri et Lapithae. *Rhoetus*, (non *Rhoecus*, quod alii volunt: Rhoecus enim non Centaurus, ſed Gigas. v. Heyne ad Virg. Ge. 2, 456.) *multo inſanus Iaccho*, ad amentiam vsque inebriatus — *ſubitae de virgine Atracia*, Theſſalica (cf. 6, 447.) Hippodamia, Pirithoi ſponſa, *pugnae* 142. *Volant menſae et crateres*, maiora vaſa, miſcendo et aqua temperando vino — *arae Deorum* portatiles, epulis, nuptialibus in primis, adhiberi ſolitae — *pocula, inſignis veterum labor*, vaſa minora, calices, et arte et antiquitate aeſtimabiles. — Inter pugnantes eminent *Peleus haſta*, *Aeſon enſe furens*. Laudo vero, mi Flacce, quod picturae tuae epiſodicae Aeſonem, quem ſic filius Iaſon quotidie virtutis exemplum ob oculos haberet, addere volueris. — *Neſtor* (et ipſe Argonauta, ſoli tamen Valerio noſtro) vicit *Monychum*, Centaurum. cf. Ruperti ad Iuvenal. 1, 11. et ibi laudatos. Hoc ita effert poeta: *Fert grauis* amplo corpore *Neſtora victorem inuito tergo*. Adumbratum ex Ovidii Metam. 12, 345. vbi tergo Bianoris Centauri inſilit Theſeus. — 146. *Clanis Actora ardenti quercu*, titione, torre ex ara rapto *peragit*. Clanis ſi Centaurus eſt, eſt autem Ovidio ib. 379. *Actor* numero erit adcenſendus Lapitharum, quem, quum etiam apud Ovidium Lapithae non omnino indemnes diſcedant, aduerſarius *peragit*, non conficit, ſed prae ſe agit; nam non enſe, ſed titione perſequitur. — 147. *Neſſus*, itidem Centaurus, *nigro equo* fugit.

Hippaſus denique, *adclinis tapeti in mediis*, in turba decertantium *caput condit auro vacuo*, cratere euacuato. Lepidum phantasma!

149—183. Mouetur his quidem Iaſon, pericula tamen ſibi imminentia ponderans, Acaſtum, Peliae filium, in partes ſuas trahere conſtituit. *Haec*, et pictura et tota nauis, *quamquam miranda*, admirabilia, pulcerrima videbantur *viris*, Argonautis, et quotquot alii adeſſent, *Iaſon* tamen *ſtupet* magis, turbidique eſt animi, κατηφιόωντι ἐοικώς. Apollon. Rhod. 1, 461. — 150. *heu miſeros noſtrum natosque* (rectius ſine dubio *matresque* cum Burmanno et codice Harles.) *patresque*. — 151. *nos animae faciles*, nimis obſequioſi (*gutwillige Seelen*). — 152—155. Acaſto filio in eadem pericula abrepto faciam, vt Peliae ipſius interſit, naui noſtrae *inuiſae*, cui mala omnia inprecatur, tutam nauigationem optare, eademque, qua *matres noſtrae*, anxietate *vndas*, Deos Deasque marinas defatigare precibus. — 156—160. *Talia contanti*, conſilii de abducendo Acaſto adhuc dubio, *Iovis armiger* aquila *laeuum* a ſiniſtro, quod Graecis laetum augurium habebatur, *aethra* (poet. pro *aethere*) aduenit, et *validis fixum* adprehenſum *erigit* in altum tollit *vnguibus agnam*, et quamquam e remotis ſtabulis et paſtores, et *fremitus canum* canes frementes, adlatrantes ſequuntur, adſequi tamen non poſſunt raptorem, qui in Aegaeum mare praedam absportat. Robur aquilae et perſecutores ad naturam pinxit poeta. — 161. *Adcipit augurium Iaſon*, in quo hoc ſibi inueniſſe videtur, vti aquilae in Aegaeum mare auolanti fruſtra et paſtores et canes ouem eripere conati fuerint, ita et Pelian ereptum ſibi filium e mari Aegaeo, quod Argonautis transeundum erat, fruſtra repetiturum. Laetus *ſuperbi*, inpotentis, iniuſti, *Peliae tecta petit*, vbi vltro obuiam ei venit Acaſtus, *amplexus fraternaque pectora iungens*, conſanguineo amore deoſculatur. — 163—173. *Ductor* Iaſon (ſic ſaepe *ducis* nomine obcurrens, v. c. infra 184. 241. 296. cet.) *ait:* non huc veni ad *degeneres*, me teque indignos *queſtus*, immo, ſic ſine ambagibus mediam in rem rapit, dicitque, quod res eſt: *ſocium te iungere coeptis eſt animus*. Iam vero argumenta addit, quibus eum permoueat. Et primo quidem, ait, nemo, ne amiciſſimi quidem, *Telamon*, *Canthus*, *Idas Tyndariusque puer*, vterque et Caſtor et Pollux, (omnes Argonautae) mihi vellere aureo dignior te eſt, ad quem gentilitio pertinet

iure. Porro conſideres velim, quot terras populosque cognoſcere, *quantum coeli*, quantum in aſtronomia proficere, quam late extendere commercia queamus, *pelagus quantos aperimus in vſus.* Graue nunc quidem et periculi plenum, quod ſuscepimus, opus tibi eſſe videri poſſit: ſed quum *Argo me* patriae *carae Iolco*, vrbi Theſſaliae, pro tota Theſſalia poſitae, olim reddiderit. perpende, quaeſo, quanto tibi tum pudori eſſet, exantlatos a me labores audire tantum, quam alte tum ſuſpirares, ſi, *quas* (ſic enim repoſui, ſuadente Burmanno, pro *quam*) ego viderim gentes, tibi enarrarem. 174 — 183. Interpellat mediam orationem gloriae cupidus *rex* (filius regis: ſic Medea infra ſaepius *regina*) Acaſtus. *Sat multa*, plura, quam neceſſe eſſet, adtuliſti vel ſic *parato ſequi*, quocumque voces, nec patrio magis confido regno, quam tibi; nolo domi deſidere, patris mortem exſpectans, immo peto abs te, vt *primos duce te virtutis honores carpere*, prima fortitudinis documenta dare, et in tuarum, cognati, laudum communionem venire, *fraternae adcreſcere famae* liceat. Et, *ne cura parentis* pater nimis ſollicitus me inpediat, *fallam ignarum*, clam memet ſubducam, aderoque, vt primum demiſſam in aquas nauim audiero.

184 — 187. Laetus ad ſocios *Minyas* (ſic hic primum ſaepiusque poſthac nominantur Argonautae, a Minya, Theſſalicae vrbis rege, a cuius filiabus plerique erant oriundi. *ἐπεὶ Μινύαο θυγατρῶν οἱ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἀφ' αἵματος εὐχετέωντο ἔμμεναι.* Apollon. 1, 230.) redit, nauimque vt in mare demittant, iubet monetque. Faciunt imperata, ſed magna cum contentione, quam poeta ob oculos pingit praeclare. *Puppim humeris ſubeunt*, quum vero decliuis via tardius incedere cogeret, *proni decurrunt, neruis poplitum intentis* nituntur contra, ne ponderoſa nauis humeris excideret, quem laborem *non ſine anhelitu* continuatum et ipſi ſibi leuant *clamore*, mutua adhortatione, adclamatione, *κελεύσματι*, et *Orpheus blandus teſtudine*, ad lyram canens. Fuſius hunc laborem deſcribunt Orpheus 253 ſq. et Apollonius 1, 371 - 387.

188 — 204. Tum laeti ſacrificant Diis marinis, prae aliis omnibus *Neptuno*, cui *caeruleis*, maris colorem imitantibus, *vittis* (cf. *Winkelmann Hiſt. des Arts T.* 2. *p.* 187. *Huber.*) redimitum *bouem*, *Thetidi iuuencam*, vt ſexus magis congruat, *deiicit*, ferit, (cf. 2, 329. 6, 194. *deiectus* iuuencus Phaedr. Fab. 2, 1. 1.) *Ancaeus*, ipſius Neptuni

filius, popa, *quo non alius certior pinguia*, (macilentas enim hoſtias adferre nefas habitum) craſſa et firma *colla boum frangere* callebat *letifera ſecuri.* Apollonius 1, 429. Ἀγκαῖος κατὰ πλατὺν αὐχένα κόψας Χαλκείῳ πελέκει, κραταιροὺς διέκερσε τένοντας. — 193. Ipſe Iaſon, *ter carcheſia*, pocula, *libans* Neptuno, preces fundit: cf. Pindari Pyth. 4, 343. *ſpumantia regna quatis*, mare tuum tridente concutis, vt ſpumet, *ignoſce*, ſcio me inlicita tentantem dignum eſſe, cui *hiemem* tempeſtates inmittas; ſed *non ita mens tumet*, non ita ſtolide audax ſum, vt *montes* montibus *iungere*, vti olim Gigantes, *aut ſummo depoſcere fulmen Olympo*, Iouemue cogere velle ſuſtineam, vt Olympo cedat, fulmenque mihi permittat. — 200. *Ne Peliae te vota trahant*, noli illi contra me fauere. Non ſponte veni; Pelias eſt, qui mihi meisque luctuoſum Colchos petendi conſilium *reperit*, excogitauit. — 202. *Illum ego* — Ellipſis fere eadem, quae apud Virgil. Aen. 1, 139. *Quos ego.* — me irritum eius conſilium facturum ſpero. *Tu tantum non indignantibus vndis* (cf. ſupra indignantem Oceanum v. 10.) *hoc caput*, me, *adcipias*, et *preſſam regibus alnum*, nauem heroibus, Deorum natis, plenam, obſeſſam. Regum nomine ſocios compellat etiam Iaſon apud Orphea v. 279. βασιλεῖς, alibi ἄνακτες. — 204. *pingui libamine* oleo *cumulat flammam.*

205 — 226. In medio ſacrificandi actu adcedit augur Mopſus, et non admodum laeta vaticinatur. Dum ignis *in altaribus luctans* prorumpere cupiens *in extis denſis*, expugnatis carnium ſolidarum humoribus, *crinem*, flammularum radios (cf. 2, 42.) *protulit*, ſparſit (Apollon. 1, 438. λιγνὺν πορφυρέαις ἑλίκεσσιν ἐναίσιμον ἀΐσσουσαν.) *et adſcendit ſalientia viscera tauri*, iamque ſuperpoſitas carnibus interiores partes ita adtingit, vt vi ignis ſurſum moueantur leniterque exſiliant; *ecce* (exſpectatio per totum locum apte intenditur) *ecce ſacer totusque Dei*, augur Deo plenus, ὅλος τοῦ θεοῦ, (v. Bergler ad Alciphr. 1, 13.) *per litora*, e longinquo, *Mopſus*, (iam videmus hominem) *immanis viſu*, *vittam lauretam*, (erat enim Phoebi ipſius filius, Phoebeus 3, 372. Delius ſacerdos 3, 432.) *comamque per auras ſurgentem* non mouet, ſed *rotat* — quid igitur monſtri adfers? eloquere. *Tandem vox reddita* edita, ſed *vox horrenda viris*, vociferatur in horrorem procul ſtantium; *tum facta ſilentia vati*, ſilentio imperato haec tandem profatur: 211. *Heu, quaenam adſpicio! Neptunus*

nostris conscius ausis (secundum casum frequentius adsciscit *conscius*, nec tamen Datiuum ipse Cicero respuit) *modo totum aequoreorum conuocauit concilium*, *fremere omnes* indignabundi, *hortantur legem defendere* (sic lex poli 2, 357.) iura sua tueri, institutumque primitus a natura ordinem, vt Oceano dissociabiles essent terrae. — 214. Iam vero mente commoti vatis ad Iunonem et Palladem conuertitur oratio, vt et ipsae Neptunum monere velint. *Tu, Iuno, sic, sic fratrem amplectere, tuque Pallas* ei palperis, *nunc*, *nunc patrui flecte minas*, iras. — 216. Et, me felicem! pergit, *cessere* Dii marini, *ratemque adcepere mari*, transitum per aequora permisere. Nihilo minus tamen (ita nunc futura praedicere incipit, simul vero poeta, quae deinceps in carmine persequi velit, indicat) quam multa *discrimina* video, quibus *vix me expediam: Hylam* video in Deum marinum mutatum — video *coronam harundineam* — *vrnam* — *caeruleas vestes*. Video *Pollucem vulneratum* — *tauros igniuomos* segetem e draconis dentibus surgentem pedetentim ita, vt primum, *galeae*, mox *hastae* ex omnibus sulcis, *humeri* denique virorum emineant — *pugnam* cum dracone ineundam video circa vellera. Et, en nouum visum! *femina, nescio quae, alatis anguibus auras secat caede madens, et ferit ense paruulos: eripe, Iason miser*, (obscurius haec effert consulto, nec aperte dicit: tuos ipsius, mi Iason, filios) *cerno en thalamos ardere iugales* Creusae. Sic igitur more epicorum in primis poetarum Valerius totius poematis oeconomiam vaticinio exposuit.

227 — 239. His igitur *ambagibus* obscuris vaticiniis et Argonautas et Iasonem *terrificauerat* Mopsus. *Sed enim* (at vero; cf. Ovid. Met. 1, 530. 11, 13.) nunc alius *contra insurgit* augur *Idmon*, *Phoebi* et ipse filius, non tamen *pallore*, quem hominibus a numine adflatis tribuunt poetae, et *horrore comarum*, vt Mopsus, terribilis, eo tamen non minus *plenus fatis*, augur futuri certus, *plenusque Phoebi*, sed *quieti*, placidioris, vaticinandi peritissimus, *seu flammas interroget* altarium (ignispicio, πυρομαντεία — ἐμπύροις σήμασι Apollon. 1, 144. cf. infra 8, 247.) *seu lubrica* tactu *exta*, (extispicio) *seu plenum certis pennis*, auibus, *aera* (auspicio). Quam placide vero, quamque breuiter hic loquitur! *Augur*, augurii omnis praeses, *Apollo*, *flammaque prima*, extremitates flammularum dura quidem praenuntiant quaedam, quae patientia tamen omnia vin-

centur. *Durate* igitur, (καρτερεῖτε) animum firmate, viri! fpondeo vobis redeuntibus dulces parentum amplexus, quod mihi, proh dolor! non continget, qui, morte praeripiendus, caros Argos mihi denegatos effe praeuideo.

240 — 254. His Deorum monitis vtitur Iafon ad fociorum animos confirmandos. Vos quoque vires *animosque adferte paternos*, auitos, maioribus veftris dignos. Nec adeo *Peliae pietas* in Phrixum *culpanda*, incufanda mihi videtur, *nec fufpecti* in memet ipfum ftructi *doli; Deus ipfe* Iupiter hanc a nobis fuscipi iubet expeditionem, *ipfe* (in) *fuo voluit commercia mundo et tantos hominum mifcere labores*. Pulcre vero verbo *mifcere* mutuae mercium, prouentuum, laborum permutationes efferuntur. *Ite mecum, viri*, et in ipfis periculis ea *euincite*, praeftate, quae et nos ipfos meminiffe iuuet, *noftrisque nepotibus inftent*, quae vrant, vrgueant eos, et ad aemulationem excitent. v. fupra 30. — 250. Age vero, noctem inftantem transigamus hilariter. Paretur: inter iuuenes *molli in alga*, ad litus algofum, *fufos confpicuus toris*, amplo pectore latisque humeris, *Tirynthius* Hercules. Toros vti aliis, quorum mufculofae partes eminent, v. c. Amyco apud noftrum 4, 245: ita in primis Herculi adfcribunt poetae. vide 2, 510. et quae congeffit Heinfius ad Ovidii Metam. 15, 230. — *Exta minifiri*, nam hos non defuiffe Argonautis docet Pindarus Pyth. 4, 72. Apollonius δμῶας nominat 1, 234. 305. cet. Quamquam h. l. non expeditionis maritimae comites intellegere malim, fed qui praefto effent ex vrbe famuli, Iafoni dum adhuc in portu effet, miniftraturi. *Exta* igitur, carnes, *rapiunt veribus, Cerereque* panibus inpleuere *caniftra*.

255 — 270. Has inter epulas aduenit *Chiron*, Centaurus, celeberrimus antiquitatis Paedagogus, aliquando tamen feuerior noftris, Achillem iam grandiorem verberibus probe coercens. Vide mihi Ovidium de Arte amandi 1, 11 fq. et Iuvenalem 7, 210. Praeter Achillem difciplinae alumnos habuit Patroclum et ipfum Iafonem. v. infra 407. et Pindar. Pyth. 4, 180. 205. — *Summo decurrens* citato curfu *vertice* Pelii montis *aderat*. Episodion profecto pulcerrimum, advmbratum illud quidem ad Homeri Aftyanactem Il. 6, 465. ita tamen, vt, quod imitandum fibi Valerius propofuiffet, exemplari non inueniatur inferior. Eamdem fcenam inducunt *Apollonius* 1, 553. fed breuibus, latius *Orph us* 375 fq. quem, quamquam aliter rem narrat, comparaffe

operae pretium erit. *Chiron* igitur, *Peleo* patri abitum paranti inopinatam laetitiam adlaturus, filium *Achillem* advehit, *procul ostentat* (Virgil. Aen. 2, 674. paruumque patri tendebat Iulum) *clamantem*, quod puerorum eſt gaudentium. Pater ad notam vocem *erectus*, excitatus, obviam procedit, ſed *ingenti paſſu*, *tendensque brachia*. Puer *adſilit*, caraque *diu* pendet ceruice. Puerile eiusmodi oſculum venuſte pingit Tibullus 2, 5, 91. 92. *natusque parenti Oſcula comprenſis auribus eripuit*. Propius adcedunt epulantibus, vbi nil curat puerulus *pocula valido ſpumantia Baccho*, nec tenetur, quibus tenera aetas magnopere alias delectatur, imaguncülis, *ſignis*, quae poculis inferi ſolebant, ἐμβλήματα, immo *ſtupet in ducibus* (omen futuri!) *magnumque ſonantes haurit*, totus pendet ex ore eorum, cupide audit res a ſe geſtas non tam narrantes, quam iactantes, *nec cohorret* terribili leonis rictu, quo galeae loco Hercules vtebatur, immo propius adcedit, *fert comminus ora leoni*. Quibus viſis pater, gaudio exſultans, (Orpheus 445. laetitiae addit lacrumas δακρυόεν γελόων, quod tamen ab Homero ſumtum Il. 6, 484.) brachiis collo filioli iniectis, *rapit* oſcula oculis ad coelum conuerſis: Dii, inquit, ſi mihi licet ventos optare *ferentes*, ſecundos, felicemque in patriam reditum, *hoc mihi caput*, tam praeclara minantem filium, *ſeruate*. Cetera tibi, amiciſſime Chiron, commendo, qui filio tam egregius ductor contigiſti: ita inſtituas, vt *paruulus* adhuc *lituos et bella loquentem* te *audiat* mirabundus, vt *puer tela*, ſed venatoria tantum, te magiſtro, diſcat tractare, donec *adoleſcens ad noſtram haſtam*, ad arma bellica, *feſtinet*. Haud poenitebit huc conferre Evandrum, filium Pallantem Aeneae fidei commendantem ap. Virgilium Aen. 8, 515 ſq. quem ob oculos ſine dubio habuit Valerius.

271 — 293. Argonautis *omnibus inde calor additus*, magno animo mare ingredi cupiunt, praemia laborum videntes *vellus abſens* tamquam praeſens *Phrixi*, *auratosque* in modum triumphi *nauis corymbos*, ornamenta nauium h. l. in prora et puppi (infra arctiori ſenſu de ſola puppis extremitate 4, 692, 8, 194.). — 274. *Sol ruit*, vergit ad occaſum, mox *vndae totum deduxere diem*, Oceano conditur ſol, *ſparguntur litore curuo lumina*, *nondum vllis terras monſtrantia nautis*, adcenſa in domibus caſisque ad litus habitantium, quae oculis iam quidem iucundum praeberent conſpectum, nondum tamen nauigantibus,

qui tum nondum essent, lucem e longinquo praeberent, cursumque eorum dirigerent. Possis etiam de ignibus adcipere in montibus ad signa danda adcensis, quales barbaris etiam nunc gentibus in vsu sunt. Vtramque interpretationem debeo Burmanno; prior tamen magis placet. — 277. Ad tempus fallendum *Orpheus* promit lyram, carmenque canit, a consilio poetae non alienum, de Phrixi Hellesque fatis, *vt steterit* ille *redimitus tempora vittis*, hostia destinata, (v. omnino, quae supra diximus ad v. 42.) *vt contectus* inuolutus *nubibus Nepheles* matris *effugerit*, *Inoo linquens Athamanta Learcho* patris dilecti Athamantis vsum atque consuetudinem concedere coactus fratri, ex nouerca Ino nato, Learcho, — *vt ab aureo vectore*, ariete, *miserantibus vndis*, quibus adfectus poetica ratione tribuitur, *inlatus* sit — vt Helle timidiuscula, *adstrictis cornibus* firmiter ea tenens, *consederit*. Septem iam dies totidemque noctes praeterierant, quod poetice effertur ita: *Septem Aurora vias* (nam non praenuntia tantum erat solis, sed et per totum diem ad occidentem vsque comitari iubent poetae plures, de quo vide in primis *Voss mythol. Briefe* P. 2. p. 66.) *totidemque peregerat vmbras Luna polo*. — 284. 285. Sensus est: Vrbes *Sestos* et *Abydos*, haec Asiae, illa Europae, ex alto mari prospicientibus vnam eamdemque ciuitatem conficere visae, iam *geminae*, duae ab se distantes adparere coeperunt, breui: ad fretum adcesserunt, Hellespontum postea dictum. Hic enim *Helle fratrem Aeoliden*, ab auo Aeolo Phrixum, *deserit*, *aeuum mansura per omne*, huic quippe ponto nomen in perpetuum datura, magnumque numen maris exstitura. vid. supra 50. — 288. Viuis nunc coloribus ob oculos pingit poeta labsum virginis ex ariete. Tendit quidem, quantum potest, longissime iam defatigatas manus ad *repetendum*, vnde deciderat, arietem, sed vndas trahunt *bibulae vestes*, *manusque leui*, lubrico, *labuntur auro* pelle arietis aurea. cf. 5, 188. Felicior Phrixus, qui, quamquam et ipse *rapido concitus aestu* fluctibus, natando tamen vitam seruat, sed respiciens *miserae sororis ora clamantia*, tum *extremas manus*, tandem nil nisi fluitantes *crines* videt. Elegans gradatio!

294 — 308. Bibendi tandem, confabulandi, iocandi (cf. Apollon. 1, 457 sq.) finem faciunt Argonautae, somno se daturi. Iason ad paternam visit domum, supremum parentibus vale dicturus. Excipiunt *grauis pater materque*

vigil; vtrique *ſpectant tenentque pleni oculos,* lacrumis obortis, quos tamen placido adloquio filius ſolatur. Obdormit tandem ipſe, audit vero per ſomnum *tutelam nauis* ita *inſtantem: Dodonida quercum* vides, *Chaonii Iovis famulam,* (erat autem Dodona oraculo Iovis incluta vrbs Chaoniae, regionis Epiri,) deſtinatam ad mare tecum traiiciendum, nec *fatidicis ſiluis* auellere me potuiſſet *Tritonia* Pallas, (v. ſupra 93.) niſi inter aſtra locum mihi promiſiſſet. Repoſui *Tritonia* pro *Saturnia*, praeeunte *Nodellio* Crit. Obſſ. libello, Campis 1781. edito p. 41. cui adſtipulatur Heynius ad Apollodor. p. 176. nam nauis ſtruendae curam non Iuno, ſed Minerva ſusceperat. vid. ſupra 94. 95. — Age igitur, ſic pergit, rumpe moras, nihilque time; nam etiamſi omnia, quotquot ſunt, maria nobis emetienda eſſent, licet coelî inconſtantia multas nobis hiemes inmittat, nil cura, *confide ſuperis, confide mihi.*

309. Quo monito *pauens, magis tamen laetus* Iaſon, lecto proſilit *primo mane.* Primum hoc mane praeclare pingitur: *Alma nouo criſpans pelagus Tithonia Phoebo,* h. e. *alma,* benefica Aurora, *Tithoni* coniux, ſub orientem ſolem, *nouo Phoebo criſpat,* leui horrore perſtringit *mare,* exaſperat, tremulam ſuperficiem reddit. Rutil. Itiner. 2, 13. *adridet placidum radiis* (ſolis) *criſpantibus aequor.* — 312. Videt Iaſon ſocios admodum induſtrios: *discurrunt, cornua* antennas (brachia ſupra 126.) *in ſummo malo expediunt,* alii *tonſas* remos *in marmore ſummo,* ſuperficie maris, *praetentant,* in anteceſſum remigando ſe exercent, *Argus funem* ancorae *ab alta prora legit,* in orbem conligit, glomerat. Hos varios labores vide etiam apud Orphea 273 ſq. et Virgil. Aen. 5, 762 ſq.

315. *Matres gemunt, corda adeo patrum fortiora languent,* emolleſcunt: vix a mutuis amplexibus auelli posſunt. — 317. *Planctu* tamen Iaſonis mater Alcimede ac *furore* et *vlulatu* tantum ſuperat reliquas matres, *quantum tuba Martia* bellica *buxum* tibiam. *Planctum* v. 317. non vitupero, ſed v. 318. 319. non deſideraueris, ſi abeſſent: Alcimeden enim nimis dolentem nimisque vociferantem ſiſtunt. Quanto magis placet, quae ſequitur, adfectus veri plena oratio: — 320. *Nate,* nihil merueras, vt hos tales labores per maria ſubires, ſed fata volunt, *vt diuidamur; nec ad hos animum componere caſus ante datum,* ad alia omnia, quam quae nunc inſtant, timenda animum poteram praeparare, *timebam tibi quidem bella terrasque* bella

terrestria. — 323. *Vota iam aliis*, marinis nempe, *facienda Diis*, quos si tibi fauere persuasum mihi possim habere, vitam diutius, etsi timoris et sollicitudinis plenam, tolerauerim. — 326. *Sin aliud Fortuna parat; miserere parentum, mors bona, dum metus est, nec adhuc dolor.* Haec paullo obscuriora. Nonnulli codices post *parentum* incisum tollunt, probante Heinsio, imperatiuum *miserere* igitur iungunt morti: *miserere, o mors, quae bona es* — quod ego quidem concoquere non possum. Quid? si *miserere* trahas ad Fortunam: Sin aliud Fortuna *paras*, miserere parentum; noli saltem ad nostras aures peruenire mortem nostrorum, nam *mors bona* est, *dum metus est.* Haec ipsa sententia Seneca aliquo digna ob breuitatem argutiorque quam pro adfectu loquentis videtur, nec alium sensum exsculpo, nisi hunc: *Mors, dum metus est*, quamdiu eorum, quos caros habemus, metuimus mortem, hoc saltem ea boni habet, vt tamen liceat sperare; si adcidisse reuera nuntiatur, tum nihil nisi dolor restat, vel, vt cum Ovidio loquar Metam. 14, 488. *dum peiora timentur, Est in vota locus: sors autem vbi pessima rerum, sub pedibus timor est, secnraque summa malorum.* — 330. *quoties raucos ad litoris ictus*, fluctus litora *nostra* verberantes *deficiam*, sollicita ero, toties multoque magis *Scythicum et mare et coelum* metuam. Quae quum ita inclementia esse soleant, quidni, etsi serenitas in Thessalia nostra summa sit, tibi tamen *ingrata*, malum aliquod tibi eo ipso tempore adcidere fortasse credam posse? — 333. *Da precor amplexus*, non excident animo vltima vale mihi dicentis verba, et dulci *iam nunc*, vbi potes, *preme lumina dextra.*

335 — 349. Vale filio dicit etiam *Aeson*, fortior tamen, non muliebriter querulus, sed gaudens, quod Iasoni suo rerum egregie gerendarum occasionem dederint Dii, sed sperans, fore, vt iisdem Diis auxiliantibus peragat iussa. Quod senes amant, temporis acti rerumque a se gestarum laudatores, idem facit Aeson. — 336. *O si mihi sanguis* (sanguis integer aeui Virgil. Aen. 2, 638.) vigor esset ille, *qualis* erat, *quum signifero* caelato *cratere minantem Pholum*, Centaurum bibacissimum, (vnde *sitiens* audit Iuvenali Sat. 12. 45.) *manus haec* (δεικτικῶς) *alio non leuiore*, non minoris ponderis, *auro*, cratere aureo *compesceret* atque conficeret, primus profecto essem, qui nauim tecum conscenderet. — 341. Sed audiuere Dii preces pro filio fusas: video *tot reges*, egregios duces, heroas, horumque ducem

te: — *tales, tales* et ego olim vel duxi, vel fequutus fum — nunc *ille, ille* dies *fuper* (eſt,) nihil mihi optandum amplius, quam vt *ſplendente in humeris vellere* excipiam filium, qui patrem ipſum virtute ſuperauerit. — 348. Tandem diſcedendum: in quo tamen et ipſo poeta muliebrem mollitiem maſculamque grauitatem ſeruat. *Matrem conlabantem* vix poteſt ſustinere Iaſon, *pater* nil niſi filium *amplectitur.*

350 — 386. *His* aliorumque *amplexibus Zephyrum ratemque,* nauem, cui nunc fauebant venti, *morantibus,* facientibus, vt auris ſecundis vti neglegerent, finem impoſuit *ſignum tuba tertia vice datum.* Argonautae, quorum cuique tranſtrum adſignatum peculiare, conſident. Primum ordinem ducit ex ſiniſtra parte TELAMON; alterum dextrum, *aliud mare altior* procerior *Alcides* HERCVLES. Cetera pubes ita distribuitur: Poſt Telamonem ex ordine ſedent I. 355. ASTERION, *quem Cometa pater criſtatus matre cadentem gemino amne fouit, ſegnior Apidani vires vbi ſentit Enipeus.* Obſcuriora haec lucem adcipiunt ex Apollonio 1, 35. 55. quem ſequutus eſt Valerius. Aſterion nempe patrem habuit Cometen *criſtatum*, quo fortaſſe ad Cometam, ſtellam crinitam, adludit non tam Valerius, quam ſciolus aliquis librarius: nam Apollonius itemque Orpheus 161. pro eo habent *Pireſium*, ab vrbe Magneſiae Pireſia, (v. Steph. Byzant. voc. Piraſia) qui filium *matre cadentem* natum (cf. Claudian. in Rufinum 92.) *fouit* educauit, *vbi Enipeo ſegniori,* lenius, placidius defluenti ſeſe inmittit *Apidani vis* rapidior. — II. 358. *Nititur hinc,* poſt hunc remos contentis viribus agit TALAVS, ita, *vt fratris terga vrgueat,* III. LEODOCVS, vtrique Argivi. — IV. Eamdem patriam habuit IDMON, qui *nec augurio,* quod mortem praenuntiaret, (v. ſupra 239.) *detentus* adfuit, nam *turpe viro timuiſſe futura.* — V. 362. Porro *conſurgit in vndas tortas* (vide, quam ſcite orationem variet poeta) IPHITVS, *Naubolides,* vel a patre Naubolo, vel a patria Phocide, quam et Naubolen dictam fuiſſe docet Pauſanias 10, 33. — Deinceps *frangit aequor patrium,* Neptuni quippe filius, VI. 363. EVPHEMVS, *qui tenet vndiſonam Pſamathen,* fontem ad Thebas, *Taenaronque,* promontorium et vrbem Laconicae, *ſemper patentem,* quoniam ibi antrum ita profundum, vt aditus crederetur ad inferos. — VII. VIII. 365. DEVCALION cum fratre AMPHIONE, *molli a litore,* leniter diclivi *Pellae,* non Mace-

doniae vrbis, quae paullulum distabat a mari, sed, quae a conditore Pella nomen habebat, Arcadia Pallene. vid. Burmann. in Catal. Argonautar. v. Amphion. Alia difficultas est in Deucalione, quem solus habet Noster, cuius loco Amphioni fratrem dant et Orpheus et Apollonius Asterium, non confundendum cum Asterione, supra n. 1. memorato. Quidquid sit, vtrique erant *et fortes*, Deucalion *iaculo certior*, Amphion *comminus ense* nobilior, *et gemelli, pariter quos edidit Hypso*, ita similes vultu, vt dignosci inuicem non possent, *nec potuit* (mater) *similes voluitue ediscere vultus:* noluisset, etiamsi potuisset, ne forte alterum altero magis amare videretur. Similiter de Castore et Polluce Claudianus de Cons. Honorii 209. *iuuat ipse Tonantem error, et ambiguae placet ignorantia matri.* Virgil. Aen. 10. 392. de gemellis: *gratus parentibus error.* Cf. Ruperti ad Sil. :, 636 sq. — IX. X. 369. Aliud fratrum par: CLYMENVS (Apollonio 1, 86. Clytius) *percutiens remo pectus*, et IPHICLVS, *puppim trahens.* — XI. 372. NAVPLIVS, famosior bello Troiano factus, quo tendit poeta: *face saeua in tua mox Danaos acturus saxa, Caphareu.* Nam quum filii Palamedis, ab Vlysse fraudulenter interemti, necem vlturus ignem in Caphareo, Euboeae promontorio, adcendisset, Graecos a Troia redeuntes in errorem induxit, vt ibi adpellerent, et naufragium facerent. — XII. 372. OILEVS, pater Aiacis, distinguendi ab altero eiusdem nominis, Telamonis filio, *qui tortum non ab Ioue fulmen gemet*, quod itidem spectat ad belli tempora Troiani. Oileo enim deploranda fuit mors filii Aiacis, qui, quum Troia capta Cassandrae, virgini regiae eidemque vati, in ipso Palladis templo vim intulisset, ad hoc flagitium vindicandum in Euboico mari dira tempestate est obpressus, *et torto non ab Ioue fulmine:* a quo igitur? nam in eo non consentiunt poetae. Nihil quidem definit Valerius, fine dubio tamen Virgilium Aen. 2, 42. 55. sequutus, Mineruam in animo habuit. — 373. *nato stridente per vndas.* Haerent etiam interpretes in *stridente.* Alii de gemente Aiace ipso, alii de fulmine, quo feriretur, alii de vulnere stridorem emittente intellegunt. Hoc vltimum placet Burmanno, cui et ego adcedo. cf. inf. 3, 278. — XIII. et XIV. 375. CEPHEVS et AMPHIDAMAS, fratres, quorum ille Herculem *Erymanthei sudantem pondere monstri*, aprum Erymanthium totum eumque adhuc viuum (v. Apollon. 1, 125. 129. et

Diodor. Sic. 4, 12.) humeris portantem domi ſuae in Arcadiae vrbe *Tegea* hoſpitio exceperat. De Amphidamante nil habet, quod narret, Valerius, alium vero vtriusque fratrem non nominat, ſed circumſcribit, (Lycurgo ei nomen fuiſſe ex Apollonio I, 164. diſcimus) qui *plenior annis*, non aetate prouectior, ſed *natu maior*, Apollon. l. l. προγενέστερος; nam non ob ingraueſcentem aetatem domi manſit, ſed vt parentem, Aleum ſenio confectum foueret. Suo tamen loco miſit filium XV. 377. ANCAEVM, quem patruis commendauit, vt glorioſae expeditionis comitem adſciſcerent. — XVI. 378. EVRYTION, diſtinguendus omnino ab Euryto, qui infra obcurrit v. 439. et alibi. Noſtri Eurytionis non niſi hoc loco mentio fit. Fuit autem *tectus colla ſeruato capillo*, comam aluit, *quem pater Aonius*, Boeoticus, *reducem tondebit ad aras*, ex voto, ait Burmannus, vt aleret, donec ſaluus rediret: ego vero malim explicare de ſacerdote deſtinato, quod *arae* videntur ſuadere. — XVII. 380. NESTOR, quem Troiano bello adceſſurum ſiſtit poeta: *Mycenaeis*, Argivis, Graecis, *olim qui candida velis aequora*, tantam nauium multitudinem, vt prae candidis velis aquae conſpici non poſſint, *nec ſtantes* longo ordine *mirabere* adſtupeſcens conſiderabis *mille magiſtros*, rem quippe nauticam dudum expertus, et egregiorum comes Argonautarum. — XVIII. 383. MOPSVS, Phoebi filius, *nec vana fides parentis*, qui ſpem patris augur non fefellit, quem ſacerdotali exornat poeta veſte, *palla alba ad imos pedes*, talari, ita tamen, vt militem etiam quodammodo prodant *caſſis*, galea, *conus*, cum criſta, cuius ſummitati adnexa erat *laurus Peneia*, a Peneo, Theſſaliae fluuio, quem laureta circumdederunt, ex quo Daphne ibi eſſet in laurum mutata, quae et ipſa *Peneia* audit Ovidio Metam. 1, 452.

387 — 461. Progrediamur nunc ad alterum nauis latus, vbi ordines ducit Hercules. — XIX. TYDEVS, quem hic ſine honore dimiſſum, infra contra Cyzicenos fortiter pugnantem videbimus. — XX. 388. PERICLYMENVS *Nelides*, Nelei, Pyli regis, filius, Neſtoriſque frater, qui Pylii nomine eam ob cauſam apud Homerum vbique obuius eſt. Tres autem ſunt vrbes Pyli, Eliaca, Triphyliaca et Meſſenia, ab vno eodemque conditore denominatae, quarum quaeque Neſtora ſibi vindicauit. Periclymenus igitur, eiusdem familiae, dominus et ipſe fuit nonnullarum illius ditionis vrbium, e quibus tres Valerio

memorantur, *Methone*, oppidum Messeniae, *Elis* et regio et vrbs, in cuius vicinia ludis posthac celeberrima Olympia, quo fortasse adludit *leuis Elis equis*, agitandis equis apta, (ingratum trium in *is* desinentium vocum concursum tollere possis, si cum Santenio ad Propert. p. 928. scribas: *Diues et Elis equis.*) et *Aulon* (Plinio 4, 5. *Aulona*) *fluctibus obuius*, cuius moenia mari adluerentur. Nihil igitur aliud voluisse videtur poeta, quam Periclymenum per totam viciniam inclaruisse, metuendumque fuisse *caestibus*, quibus *aduersos* (aduersariorum) *vultus frangere* calleret, de quo barbaro inmanique pugnae genere plura ad Lib. 4, 113 sq. disserendi dabitur locus. — XXI. 391. PHILOCTETES, *Paeantis* filius, *bis Lemnum visurus*, nunc inter Argonautas, v. 2, 79 sq. posthac bello Troiano, vbi a Graecis ob foetorem vlceris in pede oborti relictus, vitam in ista insula traduxit aegerrime, *nunc cuspide patris*, lancea ex hereditate patris adcepta *insignis*, *Herculeas olim moture* vibrature *sagittas*. Moribundus enim in Oeta monte heros sagittas, Lernaeo sanguiné venenatas, amico tradiderat, vsumque earum edocuerat. Has itaque secum tulit ad Troiam, in Lemno tamen retinuit, donec Vlysses, quoniam vrbs illa sine istis telis expugnari non poterat, dolo easdem eliceret. Consule, vt alios taceam, Homerum, et Sophoclis tragoediam huius nominis pulcerrimam. — XXII. 394. BVTES ab *Actaeis oris*, ex Attica, *diues* mellificio, *innumeras nam claudit*, alit aluearibus inclusas *apes*, *longaque superbus*, sibi ipse plaudens, *fuscat nube diem*, (pulcre homini adscribitur, quod apum est) fuscat ipse *longa* nube diem longis examinibus, solem ipsum obtenebrantibus — *dum plenas nectare cellas pandit*, eximit fauos, et *in dulcem*, apibus gratum ob florum copiam *Hymettum*, montem prope Athenas *reges* (*Weisel*) *emittit*. — XXIII. 398. PHALERVS. *Casus tuos expressa geris arma*, clypeum; in clypeis enim fata gentilitia adpingere solebant. Ad Graecam rationem haec dicta, quam amat omnino Noster, pro armis, in quibus casus tui expressi sunt. Sic paullo ante v. 385. *vittata frontem cassis;* sic paullo post v. 402. *caelata metus alios arma;* sic v. 410. *inmissus patrios de vertice crines;* sic libro 2, 655. *pocula bellorum casus expressa recentum;* sic Virgilius Ecl. 3, 106. *inscripti nomina regum nascuntur flores*. Liberalior fui adferendis exemplis, vt breuior essem aliis locis. Qui vero *casus illi* fuerint, nunc exponitur. Puerulum Phalerum anguis ab

arbore vacua (solitaria? sed mallem *caua* vel *patula*) labsus circumuenit, spiris suis inuoluere minatur, quo viso anxius pater Alcon) v. Anthol. Gr. Vol. 2. p. 152. ed. Lipf. et Iacobs Animadv. Vol. 2. P. 2. p. 38. et qui ibi laudantur) stat procul dubiusque, an arcum intendat. *Intendens dubium arcum* ait poeta, arcui tribuens, quod hominis est, qui intendit. Sic *dubiae alae* 4, 527. — XXIV. 402. ERIBOTES. Orpheus et Apollodorus ignorant hominem. Apollonius 1, 73. habet, sed et hic non magis, quam Valerius adfert, quo caelati in clypeo *metus* inlustrentur. Sine dubio terribilis quaedam imago in orbe scuti fuit expressa. — XXV. 403. PELEVS, *fretus soceris*, Nereo et Doride, et coniuge diua, Thetide, *Aeacides*, Aeaci filius, cuius *hastam* poeta dicit tantum *splenduisse* prae ceteris, quantum arbor, e qua excisa esset, reliquas Peliaci montis arbores proceritate superauerit. — XXVI. 407. *Actorides* MENOETIVS, qui natum, Patroclum, Chironis disciplinae tradiderat, vt cum Achille iam tum amicissimo lyra disceret canere, hastam vibrare, et *in ipso magistro placido*, non inuito, *equitare*. — XXVII. 412. PHLEIAS, *quem fama genus*, filium esse, *non est decepta Lyaei* Bacchi: nam non minus bene comatus, quam pater (intonsus) *immissus patrios de vertice crines*. — XXVIII. 413. ANCAEVS. Hunc mater, Astypalaea, eo confidentius commisit ponto, quod ex Neptuno eum conceperat, *plena rege maris*. Alius Neptuni filius, ideoque aeque securus Argonautis comitem se dederat, nempe XXIX. 415. ERGINVS, qui maris insidias, astra, ventique flatus cuiusque, *e clausis quem destinet Aeolus antris*, tam probe nouerat, vt, si quando Tiphys ab astris obseruandis lassatus esset, huic tuto vices suas permitteret. — XXX. 420. *Lacon*, i. e. POLLVX. *Taurea terga*, non tota, sed lora tantum e corio bubulo (caestus) *plumbo caelata*, quae quamquam Burmannus, an quis vmquam dixerit, dubitat, ego tamen retinuerim, intellexerimque de globulis plumbeis prominentibus, quibus caestus erant distincti. Sic *caelata velamina* 5, 7. non alia possunt esse, quam quorum superficies non floris, sed figuris acu pictis aspera est. Hos vero caestus in vsus seruat futuros, nunc *in vacuos* tantum vibrat *ventos*, vt *Pagaseia* Thessalica (ab portu et promontorio Pagasis) *puppis*, Argo spectaret *Oebalium* Spartanum (ab Oebalia, Laconiae oppido) *alumnum*, adolescentem, inde a iuuentute patrio more luctae (*Oebaliae arti* 4, 372.)

adſuefactum; et magna adſtante mirantéque multitudine (*celebrantem*) in litore *ludum*, animi tantum cauſa, *ſecurum*, innoxium, non ſerio caeſtum vibrantem. Huic iungitur perpetuus comes, gemellus frater XXXI. 424. CASTOR. Vti frater pugil, ita ipſe eques egregius. (Homer. Il. 3, 237. et qui hunc exſcripſit, Pſeudo-Orpheus 945. Κάστορα δ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα. Horat. Od. 1, 12, 35. *hic equis gaudere, ille ſuperare pugnis nobilis.* cf. eumdem Sat. 2, 1, 26.) *ora* equorum *Theſſalico freno contundere* compeſcere *melior*, quum *vectorem pavidae quaereret Helles*, ad vellus arietis aureum repetendum, Argonautis comitem ſe adiungeret, *Cyllarum*, equum ſuum, (de quo vide Virgilium Ge. 3, 90. Statium Theb. 6, 337. et *Hermann mythol. Handbuch* 2. p. 144.) quod nulla eius in mari vtilitas eſſet, *herba* interea *Amyclea* (Laconica, vbi vrbs Amyclae) *pingueſcere* paſſus eſt. — 427. Hoc tam nobile par fratrum egregiis etiam veſtibus exornare placuit poetae: *Illis pariter*, vtrisque *fuco* ſuco muricis *Taenario*, (Laconico, cf. infra 5, 513. et Horat. Od. 2, 18, 7. 8.) *tremit* per humeros volitat *ignea*, ardens, viuidi coloris *purpurea veſtis*, *opus ſpectabile*, viſu mirabile, quod *mater*, Leda, *tela gemina*, bis, eaque ſimillima *duxerat*, (verbum ſolemne de feminis fila trahentibus) bis agri Spartani amoenitates, *Taygeton* montem, *ſiluasque in eo comantes ſtruxerat* (videmus proceritatem arborum) bis *Eurotam* fluuium *fuderat* (vide lenem deflexum) *auro molli*, in filo extenuato. (Sic Ovid. Met. 6, 68. *lentum filis immittitur aurum.*) Vterque equo albo, *niveo de ſtamine* vehitur, Cyllaro Caſtor, Xantho Pollux, vterque in pectore (thorace) geſtat *cycnum* (*volat cycnus*) cuius ſpecie adſumta in gratiam Ledes ſeſe inſinuauerat Iupiter. — Locus elegantiſſimus, in quo nec Ledae acum, nec poetae elocutionem deſideraueris artifices, ita aptiſſime verba delecta, ita ad naturam omnia expreſſa ſunt. — XXXII. 433. MELEAGER. Hic alio corporis habitu ob oculos pingitur. *At tibi conlectas ſoluit iam fibula veſtes*, fibulam ſoluis pallii ad remum commodius ducendum, *oſtenditque* (melius tamen *oſtendisque*) humeros fortes, *ſpatium pectoris ſuperbi Herculeis aequum* de quo non minus gaudebas, quam Hercules lacertis. XXXIII – XXXV. 436. Tres Mercurii filii, *proles Cyllenia*, *numeroſa phalanx*, AETHALIDES, EVRYTVS, ECHION. Et *Aethalides* quidem *ſubitas neruo redeunte ſagittas cogere*; quod obſcurius

elatum, ita ego intellego: vix emiserat sagittam, quum neruum remissum denuo statim adtraheret, aliamque subito inpositam conlinearet, atque emitteret. — *Eurytus*, gladio magis fortis, quam sagitta — *Echion* denique, qui, quam Diis pater Mercurius, eamdem Argonautis filius operam praestaret: saepius enim infra habebimus vel praeconem, vel legatum, qui mandata ad reges perferret. — XXXVI. 441. IPHIS, *non rediturus*, cecidit enim in pugna adversus Scythas 7, 433. *dolebit* vero desiderabitque celerem, strenuumque in remigando, *cessantem* (vacuum) *lugebit remum* Argo. — XXXVII. 444. ADMETVS, rex Pherarum, Thessaliae vrbis. Totus locus ita cohaeret: *Delius* Apollo ob *Steropen* Cyclopem *arcu ingrato* (Iovi nempe, Iove indignante, nisi malis cum Broukhusio ad Tibull. 2, 3. 17. *irato*) confossum Olympo ad aliquod tempus ab Iove exclusus, et Admeto pastor datus est; (in quo Valerius sequitur Euripidem in Alcestidis Prologo, et v. 568 sq. nam alii aliter narrant) a quo liberaliter habitus, ad gratiam rependendam boues ita fecit fecundas, vt gemellos parerent omnes. Iam omnia ad intellegendum facilia: *tanto pastore* Apolline, *felices campi*, res pecuaria, *pendens*, luens, dans poenas *Delius* cet. Hanc fratris sortem inducit poeta dolentem *Dianam:* Ah quoties *obuia famulo* Admeti *fleuit*, vel sub arboribus *Ossae*, montis in Thessalia, sese refrigeranti, vel egregiam alioquin comam, proh dolor! *miseros crines* iam *Boebeide*, lacu Thessaliae, (Βοιβηὶς λίμνη Orph. 164.) *perdenti*, deturpanti: vide paullo post v. 467. — Sic etiam *conrumpere*. v. c. *lacrumis ocellos* Ovid. Amor. 3, 6. 47. Sequitur XXXVIII. 450. CANTHVS, *insurgens transtris et remo Nerea* (mare) *versans*, casurus in proelio ad vrbem Aeam. (6, 317 sq.) *Interea*, dum remigat, pone eum iacet *clari decus orbis*, affabre factus clypeus, ab *Abante* patre olim *gestatus*, in cuius *tegmine aureo*, lamina aurata, exhibitus erat *Euripus Chalcidicus*, nobile illud fretum Euboeam inter et Boeotiam, et *Neptunus* ab *Geraesto*, quod Euboeae promontorium Neptuno sacrum erat, *ostrifero*, vbi magna conchyliorum copia, *celsa frena*, in curru sublimi stans, *semiferorum luporum*, belluarum marinarum lupinis capitibus *contorquens*, magna vi, robusta manu moderans. Plerumque et a poetis et ab artificibus priscis Neptuni currui iunguntur duo vel quatuor equi, iique equinis capitibus; lapidem tamen vetustum Romae se olim vidisse testatur *Pius*, Valerii nostri

editor, qui capita praeferret lupina. Quo terrarum abierit ista gemma, equidem nescio; *Lippertus* saltem non habet, aliorumque, in quibus antiqua artis monimenta repraesentantur, librorum curta mihi supellex est. XXXIX. 457. POLYPHEMVS, alius ab famoso illo eiusdem nominis Cyclope. Nostro destinatum fuit fato, haec enim narrat poeta, vt in patriam eo ipso rediret tempore, quo famuli, diu eius aduentum praestolati, in eo essent, vt patrem, Elatem, rogo compositum concremarent. XL. 460. IDAS. Vltimum ordine transtrum obcupat, ideoque non tam longe protendere potest remum, quam in medio conlocati, *breviore remo mare mouet*, eodem sensu, quo Lib. 5, 415. *breuior rota* tribuitur Lunae, quae interiorem quam Sol in coelo orbem circumscribit.

461 — 493. Sic enumeratis ad remum sedentibus Argonautis, addit Valerius eos, quibus alii demandati essent labores, et primo quidem XLI. 462. LYNCEVM, proxime praecedentis Idae fratrem (Apharei et) *Arenae* filium, eumque tam acuti visus, vt *rumpere* penetrare *terras*, vt *deprehendere Styga tacitam* (ornans h. l. epitheton) nihil vt et ibi acumen eius effugeret, vt *fluctibus e mediis terras dare*, terram continentem portusque monstrare *magistro*, vt *astra dare rati*, indicare situm astrorum, ad quem nauis cursum dirigeret — vt, quamquam *aethera Iupiter vmbra perdiderit*, serenitatem abstulerit, coelumque nubibus obduxerit; (*perdiderit* contra *Heinsium*, qui emendandi omnino cupidior iusto est, recte defendunt *Burmannus* et *Wakefield* Sylv. crit. P. 5. p. 9. cuius ex Homero Odyss. 13, 399. adlatum *ὀλέσω τρίχας, canitie adspergam*, mirifice placuit. Neutrum tamen miror meminisse ipsius nostri, qui paullo ante v. 451. eodem *deformandi* sensu *τὸ perdere* adhibuerat.) *solus* tamen omnium has nubes posset prospicere. — Porro *vacat* a remigio inmunis *Cecropiae* Atticae *proles Orithyiae*, filii duo, XLII. et XLIII. 468. ZETES, *fraterque* (CALAIS) quibus iniunctum erat hoc, *vt tremulos temperarent ceruchos*, h. e. vti recte post Pium explicat Burmannus, scanderent malum, antennas et vela curarent. — Nec *Odrysius* (Thrax) ORPHEVS XLIV. 470. *transtris inpenditur*, bene delectum verbum, longe praestantior existimatus, quam cui vile remigandi munus demandaretur, sed *carmine tonsas ire docet*, mensuram lyra dat *κελευστής*, vt eodem omnes tenore remos ducerent. Apollon. 1, 540. ὑπ' Ὀρφῆος κιθάρῃ πέπληγον

ἐρετμοῖς Πόντου λάβρον ὕδωρ, *ne summo in gurgite pugnent*, inter se conliderentur. cf. *Böttiger Archaeolog. Museum Heft* 1. S. 74. *Donat*, remittit etiam Iason iuueniles labores XLV. 473. IPHICLO, ex *Phylace*, Thessaliae vrbe, oriundo, aetate admodum prouecto, vtilem tamen operam praestanti eo, quod monitis regeret iuniores, *maiorumque laudibus* ad imitandum propositis *vreret*, inflammaret, stimulosque iis adderet. — XLVI. 477. ARGO, quem ipsi Palladi adceptum referebant Argonautae, *sors erat*, hoc fuit demandatum, vt curam gereret totius nauis, vt ne quam forte traheret aquam, rimasque, si quae hiassent, pice vel molli cera *conduceret*, exquisite, seruato vocis etymo. — XLVII. 481. TIPHYS, *Hagniades*, Hagnii filius, *peruigil pendebat* adtentus obseruator (*adfixus coelo* Sil. Ital. 7, 362.) *Arcadio ab astro* Boote. *Arcadium astrum* ideo, quod, dum homo esset, Arcadis nomen gesserat. Erat autem Lycaonis scelesti illius filius, qui Iovi ad se deuertenti hunc ipsum filium in frusta concisum edendum adposuerat; Iupiter autem innocentis pueruli misericordia ductus inter sidera retulit. *Felix* Tiphys, vtilis nautis, laudeque dignus, quod primus docuit *vsum stellarum segnium*, tardius sese mouentium, nec tam cito, vti aliae occidentium, vnde *tardi*, *pigri* nominantur poetis. — Tandem XLVIII. 485. ACASTVS, decepto, vti promiserat, patre, breuiore *per obliquum montem* via aduolat, *horrendus iaculis, parmaeque*, clypei politi, *splendore coruscans*. Cuius aduentu laetatus, dolisque gaudens suis Iasoni *ardenti ferro*, i. e. statim *retinacula solui* iussit, haud secus ac *venator*, qui *teneras compressus pectore tigres*, quem onus premit raptorum tigridi catulorum, de quo Graeco idiomate v. supra ad v. 398. *quas astu pauido*, astute quidem nec tamen sine metu *rapuit*, *dominoque timentem* (pulcre!) *vrguet* incitat *equum*, domum auehere properat, priusquam *mater saeua* ex *Amano* Ciliciae *monte*, erat enim his aliisque feris frequens illa regio, *recurrens* insequatur.

His ita a Valerio enumeratis Argonautis si addas HERCVLEM et TELAMONEM, qui ordines ducerent, habebis QVINQVAGINTA numero. Adde ipsum IASONEM, et, si vis, qui postea temporis ad Thermodontem in vrbe Sinope adcesserunt 5, 115. AVTOLYCVM, PHLOGIVM et DEILEONTA, tum LIV. numerabis. Eumdem numerum, non eosdem tamen homines habent *Apollonius* et *Diodor.*

Sic. 4, 41. — *Orpheus* 50. — Apollodorus 45. quos inter se comparare nostrum nunc non est. Vide omnino *Bachet de Meziriac Commentaires sur les Epitres d'Ovide* T. 2. p. 82. *Heynium ad Apollodor.* p. 177. *Burmanni Catalogum Argonautar.* Valerio eius praefixum, *Krausii* Apollonii Rhodii Catalogum Argon. Hal. 1798. cet.

494 — 497. Vt *pariter*, aequali remorum ictu per fluctus agitur nauis, stant in litore matres, oculisque abeuntes prosequuntur, aliquamdiu cernunt adhuc *clara* candida *vela*, *percussaque sole* radiantia *scuta*, *donec iam celsior arbore*, naui vel adeo malo *pontus*. Pulcre profecto et ad naturam adcommodate: quo longius enim per mare deuexum nauis progreditur, eo magis pontus ad litus stantibus altitudine crescere videtur.

498. Prospicit ex Olympo Iupiter, laetaturque Graecis tam arduam, tamque vtilem generi humano expeditionem suscipientibus, *non* enim *probat otia patrii* Saturnii, *regni*. Vna *gaudent superi* de laetis, *quae mundo ventura* sint, temporibus, *Parcaeque*, *quae vias sibi crescere cernunt*, longe plura, quae hominibus destinent, fatorum genera vident. Imitatus fortasse Valerium est Iscanus de bello Troiano 1, 185. itidem de Argo naui loquens: *Atropon auxit.*

503 — 527. Solus dolet *Sol*, *non intrepidus*, maxime sollicitus *de filio Scythico*, Aeeta rege Colchorum. Ad Iouem igitur adcedens, quam bene meritus sit ab initio rerum, mereaturque quotidie (eodem fere modo, quo post Phaethontis casum apud Ovid. Metam. 2, 381 sq.) exponit. *Tibi nostra dies*, *voluentibus* (se) *annis*, *tot peragit* transigit, emetitur *reficitque vices*, is ego sum, qui tot totius anni diebus faciam, vt, quae in mundo tuo peragantur, perspicere possis — tu vero *Graecos* iam non foues tantum, sed adeo *ducis* — liceat et mihi *meritos*, non iniustos, quos tacitus diu mecum continui, *questus rumpere*. Iam diu tale quid *metuens* atque praesagiens, et ne qua *foret manus inuida nato*, ne inuidiae aliorum Deorum exponerem, non in medio terrarum orbe, nec in *inprobis*, fertilissimis (nam *inprobum*, poetis in primis, omne nimium est, modum excedens, copia abundans cet. cf. 2, 631. *inproba arua*) *diuitis plagae aruis* — *Teneant*, nec inuideo, *teneant vberiora Teucer* (Troiani) *et Libys*, (Afer, Africa, in primis Aegyptus) *et vestri Pelopis domus*, (Peloponnesus) ego *filio legi* elegi, adsignaui *campos saeuo gelu*

pressos (quos malus Iupiter vrguet Horat. Od. 1, 22, 20.) *strictosque* (glacie) *amnes*. (v. 513. pro *premiS* malim *premiT*, vt referatur ad praecedentem *plagam*.) — 514. *His* adeo *cederet filius*, et vlterius sese reciperet, sed ne posset quidem: nam *zona nube rigens*, perpetuis nebulis inuoluta, *nescia rerum*, quae in reliquis orbis terrarum partibus gerantur, ab omnibus tam longe secreta hominibus, et ad vltimos terrarum terminos repressa, vt *nostros reuerberet ignes*, vt ipsi radii mei, ab ea repercussi, ad me redeant. (Ad τὸ *reuerberare* cf. si placet Ovid. Met. 4, 349. *obposita speculi* referitur *imagine Phoebus*.) — 517. Non video, *quid Phasis barbarus*, quem homines inculti adcolunt, aliis quibuscumque amnibus, quid *proles mea* filius meus *auersis* longe remotis *gentibus obsiet*, inpedimento sit. Quid *Argonautae queri meruere*, quam caussam iustam adferre posse putant? v. paullo ante 508. *Non vi potitus* est vellere aureo Aeetes, immo Phrixo auxilium petitum denegauit, *nec ad Inoas aras venit vltor*, noluit vltionem sumere ab Ino nouerca, quae inmolare eum voluerat, quum filia potius partem aliquam regni concessit, *videtque e Graia nunc stirpe nepotes, et generos* (latiori sensu pro adfinibus, nec desunt exempla, vbi pro *maritorum sororibus* generi ponuntur. v. Gesneri Thes. h. v.) *vocat et iunctas sibi sanguine terras*. — 525. *Flecte*, retro igitur verte *ratem*, *flecte motus*, vim reprime, quam filio inferre volunt Graeci, nec *vulnere nostro*, in dolorem, detrimentum nostrum *aequora pande* aperias *viris*. — 527. *Veteris sat conscia luctus silua Padi, et viso flentes genitore sorores*. Iam olim mihi doloris auctor fuisti acerbissimi, cuius testes sunt *et Padus* (Eridanus) in quem filium Phaethontem fulmine deieceras, et sorores (Heliades, Naiades) *viso genitore*, viso meo, patris, dolore *plorantes*.

528 — 530. His Solis precibus, satis placidis et molli adfectu plenis, suas addit *bellipotens* Mars, sed vehemens, vt semper, atque incitatus. *Adfremit, quassatque caput, qui vellera dono sibi fixa videt, tentataque*. Editiones *tentataque* sequentibus adiungunt sic: *tentataque contra Pallas* cet. Sed verissime Burmannus ad Martem refert, nec aliter fieri potest. Quid enim? Vellera videt Mars *fixa*? At *fixa* iam diu viderat: iam vero eadem videt *tentata*, de iis auferendis cogitari. Hinc illae Martis irae. Interpungendo igitur lucem loco aliis obscurissimo viso adfudisse nec nunc poenitet. — 529. *contra Pallas et Iuno*

questus amborum gemunt tacite secum, anxiae adstant dubiaeque, quid valiturae sint apud Iovem Solis et Martis querelae.

531 – 559. Ad haec Iupiter mentem expromit ita: Quae nos *a principe cursu* inde ab initio *rerum* instituimus, ea suo ordine *pergunt* procedunt, *fixaque manent;* neque enim tum *sanguis*, liberi erant, *iustique facultas hic*, illo tempore *erat*, non erat, cur partium studio tenerer, *quum varios struerem* (exquisite!) *per saecula reges*, quum longam regum seriem per plura saecula ordinarem. — 536. *Audite ergo*, sic pergit Iupiter et quidem vaticinans, *curarum decreta mearum*, quae post diuturnam deliberationem apud animum constitui. *Iam pridem*, pluribus saeculis *immensa* amplissima orientalis plaga ad Hellespontum vsque et *Tanain tenus* (sic Adcusatiuo additum? vnicus in omnibus scriptoribus locus, quapropter plures *Tanai* iusserunt reponi refragantibus tamen omnibus Valerii Codd. Genitiuo iungitur ap. Virgil. A. 10, 210.) florentissima fuit. *vndat* abundat (cf. Virgil. Ge. 2, 437.) *equis virisque*, exercitibus, nec alia gens ausa est, bellis eam adoriri, nam ipse ego *fata locosque fouebam*, regioni illi fauebam, vt mihi ipsi constarem, qui felicitatem illi olim hanc decreuissem. Ceterum *fata locosque* posuit poeta pro *fata locorum*, vti infra 4, 557. — 541. Sed *labat*, mox labetur *Asia*, *poscit sua* sibi destinata *me tempora Graecia*, quam *meae quercus* (Dodonae) *tripodesque* (Apollinis Delphici) *animaeque parentum* manes maiorum ad hanc expeditionem excitarunt. *Nunc, Bellona*, animum explebis, *via facta per vndas*, *perque hiemes*, per inpetuosum mare: *nec vellera tantum indignanda manent:* non ob vellus tantum ereptum indignabitur Asia. (Burmanniana *indignanda: manet propior* cet. Sed libri ante Carrionem omnes, ipse Burmannianus, et editio Bononienses ita, vti dedi: *indignata manenт;* addito colo: — dedique eo confidentius, quod idem suasisse reperio Biblioth. nouam philol. Vol. 1. Fasc. 2. p. 261.) *propior*, (non tam remotus loco) subintellecto *est*, *de virgine rapta* (Helena) *dolor; sed nulla magis sententia menti fixa meae*, idque tam firmiter decreui, quam quod firmissime; *veniet Phrygia pastor ab Ida* (Paris) *qui gemitus*, irasque pares et mutua *dona* (fluctuant hic et libri et interpretes inter *dona et damna;* illud retinui, exquisitius quippe, et ironice adcipiendum; hoc facilius est intellectu, sed magis prosaicum

et vulgare) *adferet*, magnae quidem et ipsis Graecis calamitatis, auctor erit — *qua*, quanta *classe procorum* Helenam repetentium *bella effusa! quot hiberna* castra, quot per annos *Mycenae flebunt* ad Troiam! — 553. *quos* (non *quot*, consentientibus optimae notae codicibus, et ob sequens *quae*) *proceres*, regulos, *natosque Deum*, *quae robora*, fortissimos viros, *perues* Bellona, *obpetere* mortem, *et magnis Asiam concedere* subcumbere *fatis!* — 555. *Hinc*, ex hac Troiae expugnatione *Danaum de fine sedet*, Graeciae potentiam frangere certo apud animum constitui; gentesque fouebo mox alias, pateat terra continens omnibus, pateant clausa hucusque maria, *spes et metus omnibus esto arbiter*, prout gens quaeque terras in medio positas obcupare posse speret, vel aliis concedere cogatur. — 558. *Ipse, terrena summa mouendo* post translatam modo ad hanc, modo ad illam gentem maiorem potentiam, *laudos experiar*, obibo terras, vti paullo post v. 567. explorabo, quae potissimum, nam adhuc dubius sum, digna sit, cui reliquae omnes quam diutissime pareant, cuique summum imperium meum tuto committam. Miror, quod Romanos suos, quos in animo habuit, diserte non nominet Valerius, quos in coelum extollendi occasionem haud facile dimittunt Augusteae aetatis poetae.

561—573. Tunc oculos conuertit ad mare Aegaeum, *robur Herculeum*, βίαν Ἡρακλοῦς, Herculem ipsum, sed fortem eum et robustum *intuens*, *et Ledae genus*, filios, Castora et Pollucem, atque ita fatur; *tendite in astra viri*, idque meo ipsius exemplo, *quem regia* coeli, Olympus, (reliqui Dii, concilium Deorum) *inposuit mundo*, summum Deum, mundi gubernatorem esse voluit, (cf. infra 668. et Virgil. Ge. 1, 503. Aen. 7, 210.) sed post bella demum *cum Iapeto* Titane *truce*, haud parum timendo, et cum Gigantibus *in campis Phlegraeis* confecta. — 565. Locum et vobis in Olympo destinaui, sed labore et periculo defunctis. Sic *Bacchus meus orbe peracto*, toto fere, qua habitatur, terrarum orbe expeditionibus bellicis peragrato — sic *Apollo*, *expertus*, qui aliquas saltem lustrans *terras*, aliquamdiu abfuit ab Olympo, quod factum, vel, dum pastorem ageret apud Admetum (v. supra 444.) vel, dum ad leniendum de Phaethonte filio dolorem Hyperboreos adiret (Apollon. 4, 611.) vel, dum sedem oraculo quaereret. v. Homeri hymnum in Apollinem 214. Aeschylum Eumenidum prologo, Pindari fragmenta, T. 3. ed. Heynii

p. 87. *neue Allgem. Deutſche Bibl.* B. 66. St. 1. p. 226. 568. Dixit, et fulmen miſit, quod egregie exornatum: *facem nubila flammantem ingenti ſulco direxit per inane,* quod fulmen ſe diuidit in duas flammulas. Caſtoris Pollucisque frontibus adhaeſuras, ſplendentes illas quidem, ſed innoxias, immo *miſeris* periclitantibus *olim implorabiles nautis,* quibus conſpectis ſerenitatem coelo mox redituram ſperent. Locus adumbratus ex Virgil. Aen. 2, 680 - 684. et facile adnoſcenda electrica materia, quae per tempeſtates in malis nauium adparet (ſeu St. Elme).

574. Interea Boreas *ab arce Pangaea,* Thraciae promontorio, naues conſpicit, quae naues poetice efferuntur: *carbaſa* vela *medio permiſſa profundo concitusque,* ſtatim et celerrime tendit ad *Aeoliam* inſulam Strongylen, hodie *Stromboli*, vnam ex Aeoliis, quas et Vulcanias et Lipareas adpellant, (cf. omnino Heyne Exc. 1. ad Lib. 1. Aeneidos) in *Tyrrheno* Etrusco aequore ſitam, et vim ſuam in via exſerit per ſiluas, *omne nemus rapidis alis ingemit,* — exſerit per campos, *ſtrata* nempe *Ceres,* ſegetes, — exſerit per mare, *nigrescit pontus ſub praepete moto* (melius *motu.* v. Bibl. philol. l. l. p. 262, quod, quum mirifice placeret, nihil haeſitabundus in textum recepi. — 579. Aduenit, quo tetenderat, in *Aeoli antro*, in quo deſcribendo Valerius profecit a Virgilio A. 1, 52 ſq. quem comparaſſe operae pretium erit. *Aequore Trinacriae* Siculo, et *a parte* quidem *refugi,* olim abſciſſi ab Italia *Pelori*, promontorii Italiam ſpectantis. *Stat rupes horrenda, quot in aethera ſurgit molibus, infernas totiens demiſſa ſub vndas.* Locus profecto et obpoſitis et ſublimitate laudandus: mox fluctibus in tempeſtate retro cedentibus ſolito maior nubes ferire, mox iisdem redeuntibus ſub imas vndas depreſſa, euanuiſſe videtur. cf. et hic Virgilii Ge. 2, 290. 291. vbi de arbore: *Quantum vertice ad auras aetherias, tantum radice in Tartara tendit.* — 580. Nec *proxima tellus*, inſula Vulcania (Hiera), quod ſuadent Cyclopes memorati, *ſcopulos aut antra minor,* (Graeco more, omiſſo κατὰ) minores habet ſcopulos, aut antra, quae inhabitant Cyclopes *Acamas, nudusque Pyracmon.* (In nominibus horum Cyclopum variant Mythologi. Virgil. Aen. 8, 425. praeter *nudum membra Pyracmonem Brontem* habet *Steropenque.* Vnde noſter *Acamanta* ſumſerit, neſcio; fortaſſe *Argen* voluit, quem habet Apollodorus 1, 2.) — 584. Hic ſedes proprias et imbres, et

venti et tempeſtates habebant *olim*, hinc in terras et maria libera poteſtas erat, *hinc olim polum infelixque fretum miſcebant*, vndas ad coelum vsque erigebant, quum regem nondum haberent, donec *Oceanus aduena Libya* (Africa) *rumperet* abrumperet *Calpen*, oppidum Europae ad fretum Gaditanum, Europam ipſam, *quum flens* ſuo damno *Oenotria* (Italia) *fines Siculos*, Siciliam, ſui antea partem *perderet, et mediis intrarent montibus vndae*, ipſorum montium obſtantium molem frangerent. Cf. de eadem re canentem Virgilium Aen. 3, 417. *Venit medio vi pontus, et vndis Heſperium Siculo latus abſcidit*, et Iuſtinum 4, 1. — 591. Tum vero Iupiter *pauidis* ita, vt pauerent, *ventis intonuit, regemque* Aeolum *dedit, cui parerent, et monte* (carcere Virg. Aen. 1, 141. et noſter v. 602.) incluſit, in quo *chalybs iterataque muris ſaxa*, clathri ferrei, et duplex murus, vnde non niſi concedente rege (*ipſe volens*) et clauſtra refringente exire poſſent. cf. Virgil. Aen. 1, 55. ſq.

597. Ad hunc igitur Aeolum nuntius venit alte vociferans ita, *vt ſolio* regem *proturbaret*, *Boreas: Heus! magnum tibi neſas adfero; Graeci quidam iuuenes* (contemtim) *molem magnam ferro* ſecuribus *commenti*, iuuenili audacia ſibi excogitarunt; *ingenti velo gaudentes* per mare incedunt. Vtinam liceret, profecto *imis freta tollerem harenis.* Quam alius ego nunc ab illo! Haec talis audacia ex eo orta, quod *Boream* (me, ſed ἐμφατικωτέρως nomen proprium loco pronominis poſitum) *ſub rege vident.* Age igitur, *da mergere* permitte vt mergam *Graios, inſanumque* ad inſaniam vsque temerariam *nauem* (*inſanae aquae* Ovid. Heroid. 1, 16.) cui, *nil enim me mea pignera tangunt*, quamquam filios meos, Zeten et Calain et ipſos vehat, non parcam. (Pro *pignera* maunlt *viſcera* Wakefield Silv. crit. 4. p. 214. Nil opus!)

608. Cuncti intus cum fremitu poſcunt in aequora emitti, Aeolusque, *Hippotades*, Hippotae Troiani ex filia Segeſta nepos *valido turbine portam inpellit*, cardines verſat, *fundunt* effundunt *ſe* (cf. 2, 662.) *carcere laeti Thraces equi*, (*Thraces*, nam Thracia omnino ventorum domicilium priſcis habebatur, *equi*, Ζέφυρος ἱππεύσας Eurip. Phoeniſſ. 220. *Eurus Siculas per vndas equitans* Horat. Od. 4, 4. 44. vbi vide interpretes) *Zephyrus, Notus nocti concolor, nimborum cum prole*, filiis quaſi, originem ventis debentibus, *Eurus procellis crinem hiſpidus*, cui ca-

pilli ventis turbati, horridi ſine ordine volitant, *et multa flauus caput harena*, erutis ex fundo maris harenis conſperſum habuit caput.

614. Iam ingruit tempeſtas, ab his, *vnanimis* mota, *rauco tractu* ſpiramine *freta curua* in altum, in montes curuata, ſinuata *ad litora ferunt* compellunt, *nec ſola tridentis regna* Neptuni *mouent*, ſed tonitrua etiam et fulgura excitant. Excuſſi manibus remi, *nauis in obliquum* verſa reſonat inpulſu fluctuum, *vela ſuper tremulum ſubitus volitantia* (fluitantia Ovid. Met. 11, 470.) *malum turbo rapit.* Euge! belle! ſic apte delecta epitheta, ſic viuis picta coloribus omnia videmus. Imitatur Virgilium Aen. 1, 102.-105. *Stridens aquilone procella velum adverſa ferit, fluctusque ad ſidera tollit. Franguntur remi: tum prora auertit* (quod eſt Valerio: in obliquum) *et vndis dat latus: inſequitur cumulo praeruptus aquae mons.*

621. Qui tum Minyis horror, *quum picei fulſere poli*, ex nigris nubibus eliduntur fulgura, et *antenna laeuo cornu prona*, malo delabſa, *dehiſcentem ſustulit vndam*, vndam haurit, et in aera ſecum rapit ex fluctibus hiantibus. — 625. Neſciebant vero Argonautae, hanc hiemem a Diis ſibi immiſſam, ſed *tale fretum* hanc maris eſſe naturam putabant. Tum moeſti ſecum: *Hoc erat, temerare inlicitas vndas*, meruimus, qui quod nefas eſſet, (de temere enim inlicita, res in primis ſacras adgredientibus vſurpant τὸ *temerare*, ſusceperimus, *quod noſtri timuere parentes* ſapientiores — vix enauigauimus, *en quanto fremitu ſe ſustulit Aegan*, Aegaeum mare. cf. 4, 715. hiccine iam *concurrunt*, pro ſimplici ſunt, inueniuntur, ſed cum reſpectu ad Graecum συμπλέγχδες — *linquite terrae* homines in continenti viuentes *ſpem pelagi*, *ſacrosque*, quos tentare religio eſt, *ſeponite fluctus*, nauigandi ſtudium dimittite.

633. *Haec iterant, ſegni flentes obcumbere leto.* Segne letum Ovidio Metam. 7, 544. *iners* 8, 518. *ignauum* Sil. Ital. 14, 607. *ignobile*, nempe eſt, cui auertendo fruſtra vires intendas, quod fortiter obpetere non poſſis. Hoc doluit in primis *magnanimus Hercules*, ſpectat pharetras, ſpectat lacertos, nulli iam vſui futuros. — 636. Vale ſibi dicunt inuicem vltimum Argonautae, iungunt manus, atque *ora fatigant* mutuis oſculis. *Adſpectu tota in miſero quum protenus alnus ſoluitur, et vaſto puppis mare ſorbet hiatu.* Ex his, ita politis, fateor, etiam poſt perlectas interpretum notas, me ſenſum aliquem idoneum extricare non

potuisse. Plana omnia fuerunt, vt primum praestantissimi *Beckii* (hanc enim Harlesianae editionis censorem in aliquoties iamiam memorata biblioth. philol. fuisse, quouis pretio contenderim) p. 261. vidi emendationem, qui sublata post *fatigant*, polita post *misero* interpunctione, vnius vero literulae mutatione. *totI* enim suadet pro *totA*, clarissimam lucem adfudit loco. Iam vero facillime fluunt omnia: *Ora fatigant adspectu toti in misero*, in tam tristi adspectu solo obcupati, *quum protenus* etc. Recepi in textum, adprobantibus certo, qui nasum habent. Nunc etiam reliqua melius intelleguntur: *alnus soluitur*, rimas agere incipit, easque ita patulas; vt magna vndarum vis intret, vt *vasto mare sorberet hiatu*. Iactant iam venti nauem, *verberat Eurus, stridens Zephyris aufert Notus*-pro pila quasi vtuntur, *vndique feruent aequora*. Sed

641. en Deus ex machina! *Neptunus* in (armatus) *trifida hasta*, tridente; (Ovid. Metam. 1, 330. *tricuspide telo*) efferens caput sic fatur: Pallas et Iuno precibus et lacrumis hanc eblanditae sunt nauem, addixi, promissis standum, *abstulerint*, habeant, ne tamen eadem alias libido incessat, *Pharias* Aegyptias, *Tyriasve* naues! Sed praeuideo, proh dolor! plures eadem tentaturas, *plenas malis* miserorum *clamoribus* praeuideo *vndas*, *nec Orion meus* filius (v. 2. 507. et not. ad 4, 123.) nec, quae aliis nauigantibus grauia sidera habentur, *Taurus* et *Pleiades*, *mortis nouae* hucusque incognitae *causae erunt*, immo tu *Arge*, tuque *Tiphy*, quibus, meruistis enim, nulla mater locum *in Elysiis campis*, *piorum* sedibus adsignabit. — 651. His dictis Neptunus *pontum et turbata litora reponit*, quietem reddit, *ventosque depellit*, quos et terga vertentes terribiles videas, *horror caeruleus*, asperum adhuc et trepidum mare, *madido grauis vnda sinu*, nubes vndis grauidae, *longeque sequutus imber*, quem diu adhuc oculis prosequi possis — sic igitur *simul tendunt ad aequora portae Aeoliae*. v. supra 579 sq.

656. *Emicuit reserata*, (duae, nec iniucundae, metaphorae) *dies*, et *arcus* coelestis *resoluit* recludit *coelum*, serenitatem reduxit. Nauis placido mari exstat, ab ipsis Diis marinis *Thetide* et *Nereo*, in gratiam Pelei Argonautae, qui illam coniugem, hunc socerum habuit, *erecta*. — 660. Iason, gratiam Neptuno acturus, *sacro amictu velatus*, *Aesoniam* ab Aesone patre adceptam capit *pateram auream*, quam hospitale donum pro pharetris olim Aesoni

dederat *Salmoneus*, *nondum ille furens*, nondum ſtulte inpius, vti poſtea temporis, quum Iovis fulmina imitari ſuſtineret. Hoc neſcio, an nimis docte et alieno loco ſic extulerit poeta! *Quum fingeret quadrifida trabe* (*trabs* bene et σκωπτικῶς, cum fulmine comparata; fortaſſe et hominis ſtultitiam ridendam proponere voluit Valerius eo, quod, quum Iovis fulmen non niſi trifidum eſſet, quadrifida trabe Salmoneus vteretur) *ruentemque* tonantem (Horat. Od. 1, 16. 12. *horrendo ruentem tumultu*) *Iovem contra Atho* (non *Athon*, vti vulgati, quod metro in ſyllaba poſteriori repugnat. v. Heyne ad Virg. Ge. 1, 332. vbi et Athos et Rhodope itidem iunguntur. Aliis tamen locis priorem ſyllabam ſemper conripit Noſter. Quidni vero et hic breuem ſyllabam tueri liceat, ſi vltimam literam in ΑΘΩ non elidas, ſed Graeco more ob ſequentem vocalem conripias?) *aut Rhodopen*, ſic Salmoneus, *Iovis aemulus*, in ſuas terras ſaeuiret, *ardua Piſae* (per prolepſin) *nemora et Elidis*, cuius rex erat, *agros vreret*. Ne longus ſim, comparari velim Virgilium Aen. 6, 585. cui nonnulla ſublegit Noſter. — 666. Ex hac igitur patera *libat latices*, vinum (laticem Lyaeum Virg. Aen. 1, 690.) Iaſon, his additis precibus: *Dii marini*, quorum *regia*, palatium, imperium (cf. ſupra v. 563.) non minus amplum, quam Olympi eſt, tuque, Neptune, cui ſorte contigit mare, *diuique biformes*, (vt Scylla et alii aliaeque) *ſeu caſus nox illa*, quae tantam nobis tempeſtatem intulit, (hoc facile, non item, quae ſequuntur:) *ſeu voluitur axis, vt ſuperum ſic ſtaret opus*, (et hoc fortaſſe exponi ſic poſſit: fieri potuit, vt terrae motu concutiendus eſſet orbis, vt aequali vbique pondere libraretur) *tollique viciſſim pontus habet*; (hic vero haeret aqua, nam *viciſſim* quo referam, non reperio, nec τὸ *habet* ſenſum fundit. Malui igitur cum *Oudendorpio* ad Frontini edit. ſec. p. 66. cui et Cel. *Beckius* l. l. adcedit, ſic interpungere et reponere: *ſeu voluitur axis* VI *ſuperum*, SEV SIDERE *opus*, *tollique viciſſim*, hoc ſenſu: ſeu neceſſe ſit, vt mare mox quieſcat, mox moueatur. *Opus habet* ſic Infinitiuo additum ſingulare quidem eſt, quod recte monet Beckius, ſed ſingularia amat Valerius — *ſeu*, ſic pergit v. 672. *conſpectus nouis armatae ſubitus* ad iram te concitauerit, ſatis memet luiſſe putauerim, et *tua*, Neptune, *numina*, (ſic ſaepe de *vno* Deo poetae; cf. infra 4, 134.) *iam ſint meliora*, magis propitia. — 677. Quod ſi facias, *meritas tibi aras plurimus paſcet*

honos plurimarum victimarum sanguine et carnibus onerabo altaria tua, et quantus in aliis vrbibus *sias rotis equisue horrendus*, curru vasto venerabilis, (sine dubio ob oculos habuit opus antiquum poeta) tantum et in vrbibus erigam nostris.

681. Idem laeti vouent Argonautae, hoc enim est *sequuntur verba ducis*, non secus ac, quum gregibus et campis *Calabri populator Sirius arui*, nimius solis aestus damnum intulit, *agrestum manus inscia* (magis placet *anxia*, quod praeter alios codices Harlesianus etiam praefert, et placet eam in primis ob causam, quod Argonautas cum *insciis*, superstitiosis stupidisque agrestibus comparare voluisse Valerius vix credendus est) *in priscum* antiquitate religiosum *nemus coit*, et praeeunte sacerdote vota nuncupat. — 685. placidi iam spirant venti, volat *immissis* incitatis *caua pinus habenis*, quas saepe nauibus dant poetae. v. 4, 679. 680. *infinditque salum*, sulcos trahit per aequor, et *spumas vomit aere tridenti*, rostris. v. Virgil. A. 5, 143. et Scheffer militia nauali 2, 5. p. 126. Adumbrauit locum ex Virgilii Aen. 1, 35. *spumas salis aere ruebant*, sed, quod imitatores solent, idem pulcrius efferre adfectauit, nec infeliciter ad meum sensum, noster: nauis aere *tridenti*, rostro trifido, *vomit* spumas, prae se agit atque propellit. — 689. *Tiphys agit*, gubernat, *tacitique sedent ad iussa remiges*, omnes ei parent haud aliter ac Iovi, *ad cuius solium omnia prona*, promta, festinantia, venti, imbres cet. *amnes* adeo *fontibus inclusi*. Comparatio Tiphyi admodum honorifica!

693. At Iasonis animum *praesagientem* subit metus, quod *crudelis* vlciscendi cupidus atque *dolose* Acastum patri abduxerit, *cetera* suos omnes *neci nuda* exposita, *medioque in crimine patrem liquerit*, quod post Maserium recte Burmannus exponit: *in criminis suspicione*, qui nempe, nisi auctor suasorque, conscius tamen rapinae illius Peliae fuisse videri possit, *ac nullis inopem* senio confectum *vallauerit armis* praesidiis, quibus ab iniuriis sese defenderet — *ruat omnis in illos* patrem et matrem *furor; nec vana pauet*, haud inanis est timor.

700. *Saeuit atrox Pelias*, videt e vertice montis nauem, non videt, qua ratione iram possit effundere. *Nil animi, nil regna iuuant*, nil prodest, quod fortis, quod rex sit. Conligitur repente armata manus, eaque fremit quasi *obicem* sibi obiectum mare, prosequitur tamen, *telisque salum*

facibusque coruſcat, arma faceſque inluſtrant mare nocturnum, ſed labor aeque inanis, ac olim *Minois*, Cretae regis, *Daedalum inſequentis*. Haec pinguntur: *Quum Daedalus ora aeriſona* terra metallifera, nam ibi officinas habebant ferrarias Telchines, primum Cretae, deinde Cypri, poſtea Rhodi incolae, v. Strabo 14. p. m. 966. *proſiluit*, ſubito effugit, euaſit *volucer* alatus, *iuxtaque comes* Icarus filius puerulus *breuioribus alis; nube noua*, vmbra, quam vtrique coelum peruolantes proiiciebant, *linquente domos*, *Minoia manus* equites et pedites Minois, *conſurgit*, ſed pedites infremunt fruſtra, *equites laſſantur inani viſu*, taedet auolantes diutius non niſi oculis proſequi, ſagittas, quarum vſu maxime incluti erant Cretenſes, expedire non poteſt, *pharetras refert plenas* in vrbem *Gortyna*. (Adcuſativus h. l. vti recte monet Heinſius. Nominativus eſt Gortyn, Gortys et Gortyna. v. Euſtath. ad Dionyſ. v. 88.)

709. *Funditur humi Pelias* in thalamis, ipſoque in limine domus, quam filius inhabitauerat, imagines eius, locaque, vbi ſteterat, oſculatur, fuſis capillis legit veſtigia. Fortaſſe reprehendi poſſit poeta, qui Pelian *ſenem*, canities enim tribuitur v. 711. tam viuidam, iuuenilemque amoris ſignificationem prae ſe ferre voluerit. — 712. Iam in ſermone ad filium abſentem directo non parcit quidem Iaſoni, filio tamen et ipſi exprobrat quodam modo intempeſtiuum laudis amorem. Vere ſi crediddiſſem, *freta eſſe peruia*, laudi tuae non inuidiſſem, *vltro claſſem claſſiariosque dediſſem. O domus, o freti nequidquam prole penates!* Sic, quam de filio conceperam, ſpem egregiam, factam video irritam. — 722. Sed iam ira redit ad Iaſonem: *Sunt hinc etiam tua vulnera, tuae lacrumae*, (Virgil. Aen. 1, 462. *ſunt hic etiam lacrumae rerum*) et ego tibi vulnera infligere, lacrumas tuas ciere poſſum, in manibus patrem habeo tuum. — Mortem igitur Aeſoni intendit, ſic tremens atque furens, vti olim *Thyoneus*, (Bacchus a θύειν *furere*, vnde etiam Bacchae Thyades) quum *cornua* (haec enim addunt poetae) *ſaeua ad Biſtonas* (Thraces) *meritos* non ſine cauſa *torſit*, et tota Thracia, quam ſiluis et montibus circumſcribit Valerius, tremeret, maxime tamen *Lycurgum*, qui vites omnes per Thraciam eradicari iuſſerat, perſequutus in furorem dedit, vt *coniux incita* celerrime et *nati* hominem fugerent.

730. Forte adcidit, vt eo ipſo tempore *Alcimede*, de filio Iaſone anxia, *Tartareo Iovi*, Plutoni (Sophocli Oedip.

Colon. 1606. Ζεὺς χθόνιος. *Pater Tartareus* infra hoc libro 828. *Iupiter tremendus* 3, 385. *Iupiter niger* Silio 8, 16. *Stygius* ap. eumdem 1, 386.) facra faceret; *Deosque Manes excitaret.* Non fine caufa Valerius Alcimeden, nam feminae futuri curiofiores effe folent, haec facra facienda demandauit, *Aefona tamen facilem habuit*, facile perfuafit, qui non minus, quam ipfa, de filio effet follicitus. *In fcrobibus*, foffis, has enim excauabant in facris Diis inferis faciundis, *cruoris largus honos*, ita largus, vt in foffis *ftagnaret*, *funditur Phlegethonti operto*, apud inferos flumini. — 736. Adftans *Theffalis* Alcimede *grandaeua* fenex magno clamore prouocat Manes maiorum, *magnaeque nepotem Pleiones*, Mercurium, cuius et apud inferos magna fuit potentia, inplorat, vt Vmbris concederet, aliquantisper ad fupernas regiones redire.

738. Iam *Cretheus*, Aefonis pater (v. Tab. genealog. I.) his Alcimedes carminibus excitatus, *tenues* (nam apud inferos omnia funt exilia, tenuia, leuia, inania) *vultus effert*, filiumque nurumque ita adfatur: Nolite timere de filio, *volat* ille per maria; Aea, vrbs Colchorum, Colchisque tota trepidant, *quatiunt*, percellunt, timore inplent (cf. 2, 122. 5, 275.) prodigia omnes et oracula. *Qui horror* quam timendus *pergit* in itinere, mox Scythiae fpoliis onuftus, captisque feminis fuperbiens rediturus, cui triumpho vtinam ipfe poffim adeffe. — 747. Celare tamen non poffum, *fratrem* patruelem Pelian dira omnia tibi, mi Aefon, parare. Tu vero praeuertas voluntaria morte, eaque cita, *rapias animam*, et *famulos effugias artus*. (*Famulos* refert Burmannus ad Pelian, hoc fenfu: nifi praeuenias, perpetuo te feruitio ille addicet. Ego vero malim *animae* iungere, cui, parti hominis diuiniori, corpus terreftre debet parere; qui fenfus melius adeo pateret, fi pro *effugis* reponere velis *exuis*.) Sic igitur, mi fili, facias. Exfpectamus te, ego pater, et *Aeolus*, non qua ventorum Deus, fed auus, *volitans*, quatenus vmbra eft, in Elyfiis campis.

752. Interea Peliae regiam moeftam *clamore fupremo*, alias conclamatione in mortuis, an forte in vitam reuocari poffint, vfitata, *famuli ad horrorem* vsque inplent, de Acafto recuperando defperantes. *Fragor* tumultus regem *per moenia differt*, per vias omnes difcurrit, *mille ciet manus*, iubetque, quae ciuibus facienda fint.

755. *Sacerdos* ſacra faciens Aeſon *flagrantes aras veſtesque nemusque praecipitat.* Interpretes omnes de ſacrificio *parando* adcipiunt. Nollem factum! Sacra fecit Aeſon v. 735. nec lignorum multitudinem, quam in *nemore* inueniſſe ſibi videntur, adnouerim ideo, quod *arae iam flagrarent.* Ego igitur in alia omnia diſcedo, habeoque mihi perſuaſum, Valerium de *finiendo* ſacrificio cogitaſſe. Properauit Aeſon, vt deflagrarent arae, vt deponeret veſtem ſacram, vt nemore exiret. Sic vero, praeter quam quod interpretatio mea v. 774. vbi *ſacra nouantur,* comprobatur, et h. l. omnia optime cohaerent. Tumultuarius vrbis clamor Aeſonis in nemore verſantis aures ferierat; dubius eſt, quid faciat, *leonis inſtar,* qui, quum magno venatorum numero coarctatum ſe videt, *rictuque genas et lumina preſſit,* quod non intellego, niſi praeeunte Columbo legere liceat *rictumque gemens* et interpretari: iram vultu praeferens (*gemere* enim vti de quocumque ſono, ita etiam de ira vultu expreſſa vſurpare poetas, docuit me Ruperti ad Sil. Ital. 1, 425.) *preſſit* dentes confiſit — *et lumina preſſit* nictat, oculis argutatur. Similis locus 3, 739. *dolor adtrahit orbes.* Lingua noſtra totum locum ita efferre poſſis: *Stand da mit verbiſſener Wuth und blinzendem Auge.* — 759. Sic igitur dubius adſtitit Aeſon, *inbellisue ſenex enſem iuuentutis* olim *geſtamen* adriperet, an ſenatum populumque in auxilium vocaret. v. ſupra 71.

762. Ita fluctuantem erigit Alcimede. Locus ſuauiſſimus, dulciſſima coniugalis amoris imago. *Effuſa manus,* Graeco more, pro effundens, protendens manus, maritum amplectitur. *Me quoque,* ait, cuiuscumque caſus comitem habebis, *nec fata traham,* protrahere vitam velim, *ſat coeli patiens,* ſatis diu quae vixi, *nec ſine te natum adeo,* in quo mihi ſunt omnia, *videbo,* videre velim, *quae potui tantum ferre dolorem,* quae vici dolorem ex abitu eius conceptum, *quum primum per altum vela dedit.* Sic ordinata, nam ſtructura verborum in contexto implicatior, clara ſunt omnia. Talia *per lacrumas* lacrumans fata quum eſſet,

767. Aeſon mori ſtatuit, incertus *quo fine,* quod genus mortis eligeret ſeſe dignum. *Natus* et *domus,* generis nobilitas, et auus *Aeolus* et *bella pugnata,* res olim inſigniter geſtae, *magnum obitum* praeclaram mortem poſtulant. Verſatur etiam ob oculos *alter filius, aeui rudis,* puerulus adhuc, (Promachus,) quem morte voluntaria ad

ingentes animos et fortia facta *atque olim leti meminisse paterni*, ad necem patris vlciscendam malit excitare.

774. *Ergo sacra nouat.* cf. v. 755. *Veteris sub nocte* vmbra *cupressi*, *sordidus et multa pallens ferrugine* ferrei coloris, fuscus *stabat adhuc* ex interrupto sacrificio *taurus*, *cui caeruleae*, nigrae, (v. Virgil. Aen. 3, 64. et infra 3, 400.) *per cornua vittae et taxi*, (cuius arboris fucus et rami apud inferos etiam in vsu erant; nam, si Statio credimus, Theb. 8, 9. Furiae faces ex hac arbore parabant) *frons hirta comis* corona taxea (fuscus taurus, nigrae vittae, taxi corona — omnia in sacris adhibita, quae Diis inferis fierent) *inpatiens loci*, maluisset aufugere, *visuque exterritus vmbra* Crethei. — 779, 780. In his versiculis me offendit *nefandae;* nam si Thessalis non est saga quaedam, quae praeter Aesonem et Alcimeden adesset, quod Vossio placuit, sed Alcimede ipsa, vti ego existimo, non satis honorifica huic vox illa videtur, quae quamquam non ipsi, sed *genti* iungitur, nihil tamen inde ad excusandam Alcimeden efficitur, quae nefandae gentis moribus sese adcommodare non debuit; ideoque malim post *more* incidere, et aliud loco *nefandae* substituere verbum, quod tamen non statim obcurrit. — 781. *Tergeminam tum heram*, Hecaten triformem, *placat*, *Stygiasque domos obsecrat*, Deos inferos obtestatur, *iamiam exorabile retro carmen agens*, quod ego ita adcipio: agit (cf. 4, 87. *monet* 5, 100.) *carmen* interruptum antea, quod suadere τὸ *iamiam* videtur, *retro*, denuo incipit (retro enim de tempore etiam vsurpari notum est) et *exorabile* quidem, quod optaret exaudiri; nec aliter explicuerim *non inexorabile*, *quod petimus* infra 5, 321. Video Burmannum Gesnerumque in Thes. h. v. actiue hoc verbum sumere nostro loco, nec me fugit *medicabile carmen* 5, 87. quod ibi actiue sumi necesse est, h. l. non item. — 783. *neque enim ante leues* tenues, exiles *niger auehit vmbras Portitor*, quod mihi non ad solum carmen pertinere videtur, sed ad totum sacrificandi actum: cymba non ante excipit eas Charon, quam Deos inferos propitios inferiis sibi reddiderint, *et cunctae*, quotquot sunt, *primis stant faucibus Orci*, ad limina regni Plutonii consistendum omnibus est. Erat, vbi pro *cunctae* coniicerem *functae*, vita defunctae, mortuae, quae vox hoc sensu apud aureae aetatis poetam Albinovanum 393. legitur, sed et hoc frigere animaduerti. — Haec scripseram, quum ad manus venirent Cel. *Iacobs* Miscellaneis

philologicis, ab Cl. Aug. Matthiae nuper edi coeptis, *insertae* emendationes, vbi p. 72. vir acutiſſimus *exorabile retro carmen* inluſtrat ex Horatii Epod. 17, 6. Canidia, citum *retro ſolue, ſolue* turbinem. Vti igitur veneficae quibusdam formulis humanas mentes deuincire, et aliis easdem ſoluere ſe poſſe exiſtimauerint, ita etiam Theſſalida Valerii, vt vmbras evocatas priſtinis ſuis ſedibus redderet, iisdem carminibus putat vſam, ne ſcilicet a portitore reiectae in ipſis Orci faucibus retinerentur. Quum vero τὸ *cunctae* elumbe ſit et ab hoc loco alienum ideo, quod per ſe pateat, non vnam aut alteram illarum vmbrarum, ſed *omnes* eidem legi fuiſſe obnoxias, in eius locum reponi ſuadet *vinctae*, (nondum ſolutae, adhuc incantatae). Quae explicatio, pluribus veterum locis adductis munita non minus, quam emendatio tam facilis, facile, vt mihi, ita pluribus ſeſe probabit.

785. *Taurum vbi terrifici ſacri in tempore conſpexit*, obportune ad ſacra inferis facienda adſtantem morti eum deſtinat, tactisque cornibus ante obitum Manes maiorum inuocat. — 788. *Vos, quibus non ſegne peractum lucis iter*, vita laboribus fortiter transacta, *conſiliis* prudentia *bellisque cognita mihi nomina, magnorum ſama ſacrata nepotum*, quae nepotes, et ipſi magni, poſteritati commendarunt — *tuque excite parens* (Cretheum putat) *vmbris, vt noſtra videres funera* calamitates, et *oblitos*, ex quo Lethes aquas bibiſti, *ſuperum*, viuentium (τῶν ἄνω. cf. 827. res ſupernas) *paterere labores, da mihi placidae ſedis iter*, faue meo ad inferos itineri. — 794 – 815. Iam vero inſurgit in Peliam oratione, irae, indignationis et dirarum plena. *Tu nuntia ſontum Virgo Iovi* (Aſtraea; cf. 2, 363. vbi *flagitat iras in populos*) *vltricesque Deae*, Furiae, *Fasque* Iuſtitia, *et grandaeua Furorum Poena parens*, Furia maxima v. 817. (cf. 7, 147.) *meritis regis* Peliae *ſubcedite tectis* (pro *meritis* Heinſius et Marklandus maluerunt *meriti*, quod facilius, illud magis poeticum) *ſacer* terribilis *Pavor* (cf. 2, 204. 287.) *effera raptet corda* ſubito totum obcupet animum, vt non vnam Iaſonis mei nauem, ſed claſſes regum Ponti, indignantium, quod ratem ipſis *temere* inmiſerit, metuat — vt mori optet, nec tamen poſſit, donec Iaſonem vellus reportantem viderit. — 806. Tum vero ſtabo inſultans tibi ego, exſultans prae gaudio; tum vos, Dii Deaeque ſcelerum vindices, ſi quod habetis mortis genus inauditum adhuc, incognitum et turpe, huic

inferte fallaci seni — ne cadat in proelio (*magno obitu* supra 768.) nec manu Iasonis, quo honore indignus esset — ipsi eius milites et cognati diripiant, lacerent, insepultum proiiciant. — 815. Hoc, hoc piaculo pascat oculos Iason meus, hoc cunctae, quas maris periculis exposuit, *gentes*, familiae Argonautarum.

816. *Adstitit*, statim praesto fuit, *Furiarum maxima* (Virgil. Aen. 3, 252. 6, 605. erat enim alia maior natu, alia minor) *tangit graui manu taurino fumantia pocula tabo* sanguine, (cf. 2, 212. 4, 749.) quem auide hauriunt Aeson et Alcimede. Hoc proprie, de Aesone saltem, adcipi debere, iubent Diodor. Sic. 4, 50. et Apollodorus 1, 9. 27. Αἴσων θυσίας ἐπιτελῶν ἀδεῶς τοῦ ταύρου αἷμα σπασάμενος ἀπέθανεν.

819. *Fit fragor, inrumpunt* a Pelia missi *sonitu*, (mire languet, ait loco saepius laudato Beckius p. 262. quum praecesserit *fragor*: emendant *foribus*, *domini*, *senibus*; miror nemini in mentem venisse *subito*, quod videtur maxime adcommodatum) inueniunt in agone mortis senes, *subfecta leto lumina*, subfusa pallore ara. (Sic subfecti sanguine oculi Virg. Aen. 2, 210. infra 2, 105. maculis subfecta genas; alias: *morte natantia*, *morte grauata*, Ovid. Metam. 4, 145.) *vndanti reuomentes veste cruorem*, magnam sanguinis copiam emittentes. cf. supra 688. Diripiunt igitur *primo rudem sub lumine rerum*, primos vitae annos agentem, puerulum Promachum, *visa parentum morte pallentem*, quibus eum dant comitem moribundis. Cuius nefandae caedis Aeson spectator *procul horruit memoremque tulit sub nubibus vmbram*, vlciscendi cupiditatem ad inferos secum abstulit.

827. Finem inponit poeta huic libro describendis inferorum sedibus. *Tartarii sedet aula patris*, domus Plutonia, tam longe remota, *supernis rebus abscissa*, vt, etiamsi Iupiter *victam* detritam *molem*, mundi superioris compagem, *soluere et primae velit omnia massae reddere* rudi illi et indigestae, ruina tamen ipsa eam non adtingeret. — 831. *Iacet*, amplitudinem pingit, *Chaos*, h. l. non memorata modo rudis et indigesta moles, sed aula Plutonis ipsa, quo sensu apud nostrum 2, 86. et alibi, saepe apud alios, Graecos etiam, poetas obcurrit. v. Hesiodi Theog. v. 700. pater Noctis et Erebi. Virg. Aen. 6, 265. — *ore tam ingenti*, vt *pondere fessam materiem*, si fractus delabatur orbis, totum eum possit, non excipere, sed *consumere*.

833. Hic *duae aeternum*, inde ab initio rerum, *portae*, quarum altera, *dura* inmutabili *lege semper patens, populos regesque*, summos et imos, *receptat*, alteram *tentare nefas et tendere contra*, intrare vi adeo adhibita volentibus non licet, *rarius* patet, sed *sponte*, lubens adcipit egregie in hac vita meritos, fortes heroas, *vulnera gerentes* (in) *pectore*, non tergo, *quibus galeis praefixa rotisque domus est*, qui spoliis, exuuiis curribusque hostium (v. Sil. Ital. 6, 434. in primis Virgil. Aen. 7, 184. vbi Heynius non ipsos currus, sed fictilia signa eorum suspensa fuisse recte existimat) domos exornarunt, — *quibus studium mortales pellere curas*, qui vitam humanam minus molestam, iucundiorem nouis inuentis fecerunt — quibus *culta fides*, probitas, καλοκἀγαθία — *quibus longe metus, atque ignota cupido*, qui prauis animi adfectibus abripi se non passi — denique pii Deorum ministri, *seu venit in vittis castaque in veste sacerdos*. — 841. Hos omnes *lenis*, propitius, hilari vultu *plantAs*, (sic dedi, commate post *lenis* posito, pro *plantIs*) — *plantas* igitur, alas talares *et lampada quassans progenies Atlantis* Mercurius *agit*, vnde ψυχοπομπός, ψυχαγωγῶν. cf. Horat. Od. 1, 10, 17. 1, 24, 18. — 842. *lucet via*, tenebricosi Erebi aditus, *late igne*, face, lampade *Dei*, donec (ad) *siluas et amoena* (loca) *piorum*, campos Elysios *deueniant*, vbi *Sol durat*, numquam obcidit, et *aprica dies*, coeli serenitas, per totum annum dominatur, — *thiasique*, laetae saltationes, *chorique* coetus *virorum*, *carmina* — et — *quorum populis iam nulla cupido*, tam multa alia laeta atque iucunda, vt hominum in terra viuentium spem omnem atque opinionem adeo excedant.

847. Has igitur in sedes, easque *aeternas* in perpetuum *Cretheus* et filium inducit et nurum, simul vero edocet, quantae poenae maneant Pelian, portam ingressurum sinistram. (De duplici ap. inferos porta v. Virgil. Aen. 6, 540 sq.) Admirantur noui aduenae magnam piorum laetantium multitudinem, loca amoenissima, ampla virtutis apud inferos praemia.

IN LIBRVM II.

1—5. Interea alta secat Iason, *scelerum luctusque*, necis a scelerato Pelia patri inflictae, *ignarus*; Iuno enim celat patris mortem, ne in ipso nauigationis ardore deficiat, ac

temere intempeſtiue *in adhuc obſtantia regis fata*, ad nondum maturam Peliae mortem inferendam, *ruat*, *placitosque Deis nè deſerat actus*, conſilia Deorum neglegat exſequi.

Iam ex Pagaſaeo Theſſaliae ſinu in Aegaeum mare tendunt Argonautae, in quorum Geographia ita verſabor, vt ſolum Valerium meum ſequar, cumque non niſi ſubinde comparem cum Apollonio et Orpheo, quibuscum non ſemper conſentit vel conſentire videtur. Plura qui deſiderat, adeat *Schoenemanni Geographiam* Argonautarum Goettingae 1788. 4. editam. Hoc ſolum animaduertere velim lectores, quam ſcita elocutionis varietate vtatur poeta in deſcribendis locis, vti quisque vel in oculos primum caderet, vel euaneſceret: *mergunt* — *ſubſedit* — *receſſit* — *adtollitur* — *vidiſſe putant* — *ſalutant*, *in nubes redit* cet.

6. *Pelion*, Theſſaliae montem, *fretis ſummas ornos aequatum*, (Graeco more elatum) *mergunt*, tam longe poſt ſe relinquunt, vt e longinquo arbores in iugo montis ſtantes eamdem cum mari ſuperficiem habere viderentur. — 7. *templa Tiſaeae Dianae obliqua*, in promontorio Magneſiae Tiſaeo a latere ſiniſtro adparentia *mergunt*, ex oculis dimittunt. — 8. *Sciathos*, inſula Theſſaliae Euboeam verſus, cui bene adcommodatum eſt *ſubſedit*, vix viſa mari reconditur. — 9. *Sepias*, promontorium Theſſaliae, *longa*, longius prominens, in mare excurrens, *receſſit*. (*diffugere* 4, 645. discedere *loca* dicuntur, a quibus *homines* discedunt.) — 10. *Magnes campus*, Magneſiae vrbis campi, *adtollit tondentes* (iucunda translatione) *pabula equos*, tam prope adtigerunt, vt equos paſcentes poſſent conſpicere. — *Dolopia buſta*, monimentum ſepulcrale in honorem priſci herois, Dolopis, Mercurii filii, ad vrbem Magneſiam erectum. — *Intrantem Amyron curuas quaeſita per oras aequora*, (haud inelegans fluminis flexuoſi imago) *flumineo cuius redeuntia vento vela legunt; remis inſurgitur*, quae ſic intellego: quum ventum ex ora flantem fluuiumque magna vi ſeſe exonerantem haberent ita aduerſos, vt vela retro agerentur, contrahere ea coacti ſunt, remisque vti, vt vim fluminis ventique frangerent. cf. quae ſtatim ſequuntur; *recipit velum reuerſus Auſter*. — 14. *Eurymenae*. Valerium meum ſuſpicor hic, humani aliquid paſſum, Apollonium non recte intellexiſſe. Hic habet 1, 598. εὐρυμένας τε πολυκλύστους τε φάραγγας Ὄσσης καὶ Ὀλύμπου, *latas* et fluctibus ſonantes conualles Oſſae et Olympi. Valerius igitur vocem ad-

iectiue poſitam pro nomine proprio adcepiſſe videtur. Eſt quidem, quam *Ruhnkenius* Epp. crit. 2. p. 196. ed. ſec. ex Livio 39, 25. adfert, huius nominis vrbs Theſſalica; quum vero, quas ibidem Eurymenis iungit Livius, Gomphi, Phaleria, Tricca, in Theſſalia interiori ſitae ſint omnes, noſtram, de qua nunc ſermo eſt, in eodem tractu poſitam ab Argonautis litora legentibus ne conſpici quidem potuiſſe, admodum eſt probabile. Simile quid adcidiſſe Valerio videtur in *Ancone* Lib. 4, 600. vbi vide not. — *recipit velum fretumque reuerſus Auſter:* Auſtrum denuo habent ſecundum, vela denuo inflantur, vt iter proſequi poſſint. — 15. *in nubem Oſſa redit,* euaneſcit, rapitur ex conſpectu, vii v. 59. — *Metus Deum belloque damnata,* timenda olim Diis belloque Gigantum famoſa, *Pallene,* peninſula et vrbs in ſinu Thermaico, Phlegra Herodoto dicta. Inſerit hic poeta episodion de bello aduerſus Deos a Gigantibus geſto, quorum corpora *Terra mater induiſſe ſcopulis, trabibus, montibusque,* h. e. in ſcopulos, arbores, montes mutaſſe, et in altum exſtruxiſſe dicitur, ita tamen, vt formam humanam et geſtus pugnantium procul conſpicientibus retinuiſſe viderentur. — 24. In his tamen non fuit, cui ſoli contigit, Iovis iram effugere, *Typhoeus* gigas, (cf. et 4, 236.) *Typhon* etiam dictus, ex Iunone, vt Iovi, qui Minervam ex capite pepeciſſet, aegre viciſſim faceret, ſola natus, centum capitum monſtrum. v. Homer. Hymn. in Apollinem 305 ſq. Deorum adgreſſor furioſiſſimus in fugam quidem ſe dedit, *profugum* vero et *ſacras flammas* fulmina Iovis *pectore renomentem,* Neptunus capillis prehenſum in mare ſecum rapit, *torquentemque anguibus vndas,* quamuis vndas flagellaret ſerpentinis, quos Gigantibus poetae adfingunt, pedibus, ad Siculum vsque fretum trahit, et *Aetnam* montem cum circumiacentibus vrbibus ori inpoſuit; vel ſic tamen *trux* adhuc *adeſi fundamenta iugi eiectat,* mordet Aetnam ſibi inpoſitum, fragmenta in aera propellit, *anhelat omnis Trinacria,* Sicilia contremiſcit terrae motibus, *dum molem feſſo pectore commouet,* experiens an molem excutere poſſit, ſed fruſtra, *gemitu repunit inani.* Splendida profecto et ſublimis imago et Neptuni et Gigantis, qui, quamquam potentiori cedere cogeretur, irae tamen et furoris pertinaciſſimus inmenſas adhuc vires exſerit.

34. Nec minus, ſpero, placebit, quae ſequitur, noctis imago. Et primo quidem mythologice deſcribitur nox in-

gruens: *Hyperionius* Solis *currus* (Hyperionem alii Solis patrem, alii Solem ipfum dicunt) *metas maris Hiberi* Gaditani *vrguet*, et *euectae prono laxantur habenae*, equis diurno labore defunctis frena remittuntur, vt proni atque praecipites ad Oceanum properent; *quum palmas Tethys grandaeua*, vna nempe ex antiquiffimis Deabus, Oceani coniux, *finusque fuftulit*, manus brachiaque protendit ad excipiendum Solem, *et rupto fonuit facer aequore Titan*, ad opinionem veterum, qui ftellis occidentibus, (infra v. 6.) Soli in primis ad inftar ferri candentis in aquam detrufi ftridorem adfcribebant. (cf. Taciti Germaniam c. 45. et Iuvenal. 14, 280. *Herculeo ftridentem gurgite folem.*) — 38. iam horror pingitur noctis, et quam vim ea habuerit ad Argonautarum animos. *Auxerat hora*, ipfa nox, *metus*, *iam fe vertentis* euanefcentis *Olympi faciem* adfpectum, *raptos fubito montes et locos*, vrbes et infulas, *circumque*, vndique circumfufas, *graues* iniucundas *videre tenebras*. — 41. *mundi filentium*, 418. mundus tacitus. — 42. *effufis ftellatus crinibus* radiis *aether*. — 43. Comparatio inftituitur cum viatore noctu proficifcente: *Velut ignota captus* deprehenfus *regione viarum non aure quiefcit, non oculis*, aures oculosque ad omnes vertit partes — *noctisque metus niger auget vtrimque campus et occurrens vmbris maioribus*, quas longiores timor fecit, *arbor*. Omnia ad naturam expreffa! — 47. Ita anxiis fociis animum addit *Hagniades*, a patre Hagnio, Tiphys, eo, quod Minervam dicat fefe non tantum artem docuiffe gubernandi, fed ipfam manum diuinam naui admouiffe. — 52. *auftris reftitimus*, v. fupra 12. — 54. *In caffum*, fruftra, nihil nobis nocens *decidit decimae tumor arduus vndae*, fluctus decumanus, Gr. *τρικυμία*, Ovidio, more fuo ludenti, pofterior nono vndecimoque prior Trift. 1, 2, 49. — 55. Addit Tiphys, fitum aftrorum talem effe, qui nihil tempeftatis praenuntiet. *Micat immutabile coelum*, vti antea, ferenum. *Cynthia* (Luna) *pura, nec granida cornu*, pluuiam minitans, *certusque ad talia Titan integer in fluctum, et in vno decidit Euro*, fignum, quod numquam fallit, vidimus folem nulla nubecula tectum et folo Euro flante occidentem. (Sunt, qui pro *Euro* malint *auro*, vt in *vno auro* fit: *totus aureus*, quod et mihi perplacet, fed nolui mutare.) — 59. *in noctem venti veloque marique incumbunt*, noctu magis fauent nauigantibus, et *tacitis horis*, nocturnis, per mundi filentia v. 41. *ratis ocius*

ire solet. — 61. *Atque adeo non illa sequi mihi sidera monstrant, quae delabsa polo reficit mare.* Locus intricatior, et difficultatem in primis mouet *monstrant*, quod nonnulli mutari voluerunt in *monstrat*, vel Argo, quod If. Vossio, vel Pallas, quod Schradero placuit. Heinsius olim coniecerat *mens stat*, quod propius adcedit ad vulgatam, sensumque fundit aptissimum; quum vero durius sit ad aures, malim ego: *mens est.* Sidera sequi apud animum constitui, non quae obcidunt, *quaeque delabsa polo reficit mare*, (hoc ex poetarum more, qui stellas obcidentes fessas quasi refrigerari in Oceano fingerent) ideoque nil me mouet, nil timeo ab *Orione tanto*, quantumuis magno, nihil *a Perseo*, qui iam obcidit, *iam stridet* (cf. v. 37.) *in aequore irato*, ideo irato, quod Andromachen olim ab monstro marino defenderat, — sed 64. mihi *ducem* fumam *Serpentem*, draconis astrum, *qui numquam vndis conditus nitet*, micat, semper in horizonte conspicuus. — 66. Tum Tiphys ex adspectu totius coeli serenitatem praenuntiat: ex situ *Pleiones*, quae vxor fuit Atlantis Hyadumque mater, *quo sidere* (paullo post: *qua luce*) *vibret Ensis* (*vibret* ensi bene adcommodatum, sed passiue intellegendum, cf. 6, 518. 8, 449. cet.) *Actaeus qua niteat luce Bootes*, qui, dum in viuis esset, Icarius dictus, ad mythologiam *Atticam*, vnde Actaeus, referendus. v. *Hermann mytholog. Handbuch* T. 3. p. 114. — 69. His Tiphyos dictis erecti edunt, bibunt, dormiunt, et regunt *suu*, fauentia, secunda *sidera* puppim. — 72. *Iamque sub Eoae Atlantidis* (Eoa Atlantis singul. pro plurali, Vergiliae nempe vel Pleiades, matutino tempore obcidentes, v. Virgil. Ge. 1, 221.) *dubios ignes*, diluculo, *albet* e tenebris procedit *ager*, *vrsi truces* ab ouilibus *motis* turbatis *tuta domosque* lustra, ne pastores persequantur, *petunt*, *aues* litorum amantes *rarae* singulae in *altum* mare prouolant, quum *primus Phoebus*, sol oriens, *equis anhelis*, sursum ex Oceano enitentibus, *Athon* montem e regione Lemni sese adtollentem *exigit*, conspicuum subito facit, tandemque *diem in medias vndas dispergit.* Alacriter remos agunt Argonautae, *celeri cursu tremuut rostra prima*, donec aduersam sibi vident insulam Lemnon.

79. Iason sociique dum per aliquod tempus hic morantur, moratur etiam poeta, insulae istius ab antiquissimis temporibus fata repetiturus. *Lemnos, tibi*, Vulcane, *per varios desleta labores*, in qua non semel ob varias aegri-

monias doluisti (bis enim, primum a Iunone, deinde a Iove dicitur e coelo deiectus, fortasse etiam vxor non admodum verecunda animum subinde pupugerat, vt caput frontemque scaberet) Lemnos igitur, tam cara tibi atque dilecta, nec nunc, quamquam *Furiis et crimine matrum*, a feminis per Furias incitatis, quidquid masculum est in insula, expellitur, te tamen non expellit, *nec te piget meriti meminisse prioris*, et tu grato animo recordaris, quam bene de te olim insula merita sit.

82. Quale hoc meritum fuerit, nunc exponitur. Illo tempore, quo aliquot Deos Deasque, *nouitate regni tumentes*; (nam ex diuisione Saturnii regni partes quisque suas adceperant) Iovem tamen summum Numen adnoscere recusantes, satisque, quod sit in subita fortuna, superbos, quum tacite coniurare et *silentia pacis* quietem pacemque *aetheriam* turbare velle Iupiter animaduertisset, *Iunonem primam* prae aliis omnibus *volucri*, qui perpetuo mouetur, *Olympo, suspendit, horrendum Chaos poenasque barathri*, regnum inferorum Tartarumque, *ostendens*. Sumtum ex Homero Il. 15, 18 sq. — 87. *Mox*, quum Iunonem matrem Vulcanus liberare tentaret, Iupiter *vertice coeli deuoluit*; (quod auget molem viri) *ruit ille polo noctem diemque*, (heu! quantum spatium emetiendum!) *turbinis in morem* conglobatus. Lemni quum litore tandem *insonuisset*, magno cum sonitu procidisset, *vox inde repens* repentina (facilius esset *strepens*, ingens clamor) *vt perculit vrbem*, adcurrentes cives *adclinem scopulo* inueniunt, miserantur, fouent, sustinent *alternos aegro cunctantem poplite gressus*. (viden' vix incedentem et claudicantem?) cf. omnino Homerum Il. 1, 591 sq. vbi ipse Vulcanus rem omnem lepide narrat. Incessum tardum claudicantium idem Homerus 11, 546. pingit: ὀλίγον γόνυ γουνὸς ἀμείβων. Virgil. Aen. 12, 386. *Alternos longa nitentem cuspide gressus*. — 94. *Hinc*, ob hanc Lemnicorum in se beneuolentiam, etiam in coelum reduci insula cara fuit, carior adeo; non minus, quam *Aetne* (Graeca forma ob sequentem vocalem A) aut *Lipare*, vbi plurimum res suas atque officinas habuit; in Lemnum nempe se contulit, si quando ab graui diuturnique laboris opere, vel *aegide Minervae*, vel *fulmine Iovis alato*, (fulminis alas vide etiam infra 5, 56. et ap. Virgil. Aen. 5, 319.) *requiescere vellet*, — hic *epulis*, in honorem suum ab Lemni incolis *paratis*, lubens laetusque interest.

98. *Veneris* contra *altare frigidum*, ſine honore ſacrificiorum ſtetit, ex quo Lemnii eam Vulcani *coniugis inmemorem*, in amplexibus *Martis* deprehenſam, *tacitaque* furtim parata *catena*, ſubtilibus retibus a marito adſtrictam, toti Olympo ad ridendum propinatam audiuiſſent.

101. Hunc ſui contemtum vltura Dea *nefas ſtruit*, de nimis iniuſta crudelique cogitat vindicta, *exitium furiale* mouet. Non enim iam *almae* nomine, quo alias mortales laudare eam ſolebant, *tumet*, gaudet, nec, vt antea, comit ſe, de ornatu cultuque ſollicita, *auro tereti*, in fila ducto, *crinem* (quod magis poeticum, quam *crines*. Broukhuſ. ad Prop. 1, 2, 3.) non *ſubnectitur*, (Virgil. Aen. 10, 138. *molli ſubnectens circulus auro*) *ſidereos* diuinos *diffuſa ſinus*, quod ego adceperim vel de laxo et male cincto amictu, vel de laetitia, cui ſe antea dederat, perpetua. Graeco διαχεῖσθαι. noſtro: *ſich zerſtreuen;* 104. *eadem*, ſed quam diuerſa ab illa! *effera* et *ingens* (quo vocabulo pro *terribili* non vno loco vſus eſt Virgilius, v. c. Aen. 9, 598. *ingentem ſeſe clamore ferebat*) *et maculis* liuore? *genas ſubfecta* diſtincta, (v. 1, 821.) *virginibus Stygiis* Furiis *ſimillima* (κατὰ) *pinum ſonantem*, vibrata face, *nigraque palla*, veſte talari. Quae Deae imago horroris plena Valerii noſtri, vti Statiana Thebaïd. 5, 61-64. an ſatis digna Venere ſit, de eo acute contra Spencium diſputantem vide *Leſſingium* in *Laocoonte* p. 97-101.

107. *Dies aderat*, *qui fuderat Thracas*, poet. pro: quo victi fuerant Thraces. *Dux Lemni*, *Codrus* ſine dubio v. 136. obcurrens *puppes tenui canna contexere auſus*, et *inducto tergo* pellibus *cratem*, interiorem nauem viminibus textam *defendere* ab aquis ingruentibus. Naues putat coriaceas, quibus et olim Babylonios vſos eſſe narrat Herodotus 1, 194. barbaras etiam nunc gentes vti docent Itineraria. vide *Forſter Bemerk. auf ſeiner Reiſe um die Welt* p. 397. Plura dabit *Scheffer de militia nauali* p. 33-110. Deuictis igitur Thracibus rediens dux, ſignis victoriae e longinquo datis, litori iam admouet naues, feminis armentisque plenas, et veſtibus et torquibus, *inſignibus loci*, quibus Thraces, nobiliores in primis, ornare ſeſe ſolebant.

115. Venus interea *piceo per ſudum* ſerenum coelum *turbida nimbo praecipitat*, Virgil. Aen. 10, 634. agens hiemem nimbo ſubcincta, Deamque Famam inſtigat, vt Lemniis vxoribus perſuadeat, fore, vt mariti redeuntes,

prioribus repudiatis coniugibus, captiuas in matrimonium ducant. — Famae imaginem iam pingit poeta, quae, vti Virgilianam Aen. 4, 173 ſq. ſublimi dignitate non adtingit, ita nec luxuriantis ingenii, vti Ovidiana Metam. 12, 24 ſq., naeuos habet. *Famam* igitur *vagam*, non certo loco conſiſtentem, *inueſtigat* Venus. Iupiter *digna atque indigna*, leuiſſimi aeque ac grauiſſimi momenti res, *canentem* propalantem, *ſpargentem metus*, *placidis* eam *regionibus aetheris* Olympi *arcet*; *fremens*, vociferans, omnia turbans, habitat *ſub nubibus imis*, inferiori in aere terrae propiori, *non Erebi*, *non diua poli*, nec ſuperis, nec inferis Diis adnumeranda. *Terras fatigat*, alium ex alio rumorem excitat, *qua datur*, (ſic dedi pro *quas*, *datur*, iubente Bononienſi, et adſtipulante Ruhnkenio, v. Burmannum Sec. ad Propertium p. 354.) vtcumque et vbicumque poteſt; *audentem*, mira, incredibilia narrantem, *primi ſpernuntque fouentque*, qui primi audiunt, alii neglegunt adeoque inrident, alii cupide adripiunt audita, mox *omnes* agit. Adcedentem Deam *videt prior*, oculis enim quaquauerſum vagatur, *aduolat vltro*, non vocata, *inpatiens*, conueniendi cupidiſſima, *iamque* eminus *ora parat*, *iam ſuſcitat* adrigit *aures*.

126. Hanc magis inpellit Venus, et *vocibus inplet*, vrguet iuſſis. (Sic v. 167. *voce et queſtibus inplent Deos*.) *Vade*, age, pete *Lemnon*, et cunctas *verte* perturba *domos*, vti ante bella ſoles, vbi omnia in maius *fingis* — *mille* tubas, armata per campos *agmina*, *innumerorum equorum flatus*, hinnitus. Nuntia vxoribus, mox adfore maritos, *Threſſas* tori ſocias ſecum ducturos. Hoc igitur tu age, reliqua perficiam ego.

135. Dicto audiens Fama *gaudens* intrat vrbem primamque in proximis *Codri* aedibus adpellat *Eurynomen*, *exeſam* tabeſcentem *curis*, *caſtumque cubile ſeruantem*, deſiderium abſentis mariti ſolantem eo, quod *velleribus fatigaret famulas*, fila deducere iuberet adeo per noctem, *inſomniaque* varios belli diuturni caſus narrando fallere. De his ad colum ſedentium puellarum narratiunculis vide Virgil. Ge. 4, 345 ſq. Ovid. Metam. 4, 36 cet.

141. Huic Dea *lacrumans*, *Neaeram* (cognatam ſine dubio aetate prouectam) veſte et facie ſimilans, *icta genas* (*icta* audacius dictum. *Wakefield* in Siluis crit. P. 2. p. 12. ex codice Oxonienſi adfert *laeſa*, laniata, *genas*. Nec hoc placet, et malim cum *Schradero* ad Muſaeum p. 243. *ficta*,

vultu ad feueritatem, miferationem compofito). *Vtinam laetior tibi effem nuntius,* (pro *nuntia,* dubito, an recte, vix enim alio exemplo firmari poffit. Facillimum, fi cum Burmanno legas *effet*) fed maritus tuus *fic* tam bene *meritae,* dum *votis* cum *fletuque requiris,* infano, feque teque *indigno* amore captiuae tenetur, eique *famulatur.* Et, quod magis mireris, *non forma, non arte colus,* nendi, acu pingendi, texendi, *non laude pudoris* et verecundiae *tibi par,* nec quae ad nobiles auitos genus referat, vti tu, *proles magni praeclara Dorycli,* cuius nominis Phoenicis et Caffiopeae filium habet Scholiaftes Apollonii 2, 178. *fed picta manus vftumque mentum,* notae Threiciae (Cicero de Off. 2, 25.) manibus genisque inuftae, (v. paullo infra) placere potuerunt marito. Nihil profecto omifit maledica, quod ad inuidiam valere poffet faciendam.

151. Tu tamen eo fortaffe temet folaberis, quod *thalamos in aliam domum fataque meliora transferas,* alium tibi maritum, eumque melioris notae quaeras; doleo tamen liberos tuos, *pellice damnatos,* quos pater ipfe in pellicis gratiam negleget. cf. ad 1, 70. — 154. *Transuerfa tuentem* oblique et contemtim defpicientem cerno nouercam, *letalesque dapes infectaque pocula,* cibum potumque venenatos; nam lurida terribiles mifcent aconita nouercae Ovid. Met. 1, 147. — 156. *Scis fimile vt flammis fimus genus,* quam inritabiles fimus, quamque facile ad iram inflammemur feminae, (ingenua profecta confeffio!) quid igitur timendum a *Daha* Scythica *femina,* cui *patrium,* patrius mos eft, *faeuire,* quae *lacte ferino,* equino praefertim, vti et nunc Tatari, pro potu vtitur, *gelu durata* inde a iuuentute, in mitiores plagas noftras venit. — 158. Me ipfam manere eamdem fortem audio, et meos thalamos occupabit *virgata,* ftigmatis compuncta, (tältowirt, de quo more vide Weffeling ad Herodot. 5. p. 374. et *Beckmann* kleine Anmerk. Stück 1. p. 69.) vfto mento (v. paullo ante) et *plauftro,* quo vtebantur Thraces Nomades, *derepta.*

162. Relicta Eurynome pergit ad alias domos; mox totam vrbem fama perfonat, maritos, eiectis in exfilium coniugibus, cum Threffis res habituras. Obuia quaeque *eadem traditque auditque,* noui quid alteri adferre geftiens, idem tamen ab altera audit, *neque vlli vana fides,* omnibus vera effe, quae narrarentur, credita. — 167. *tum voce Deos, tum queftibus inplent,* fatigant. cf. v. 126. —

168. *osculα toris* postibusque ipsis *ingeminant*, cf. 1, 710. Virgil. Aen. 2, 490. *amplexae tenent postes, atque oscula figunt*, nec poenitebit comparasse Livium Albanorum, vrbem suam relinquentium, abitum narrantem 1, 29. — *lacrumis iterum visuque morantur*, denuo lacrumantes semel adhuc respiciunt. — 171. Vincit tamen furor, non amplius curant penates, *prosiliunt*, *adglomeratae nudis sub astris*, ὑπαίθριοι, sub dio conglobatae noctem transigunt, cf. 8, 454. *acuunt* augent *fletus*, ac *dira coniugia* et *Stygias taedas* Furiarum, pro nuptialibus, faces maritis inprecantur.

174. His ita plorantibus, plorans et ipsa, *Dryopes*, matronae sine dubio Lemniae, imagine adsumta, *has inter medias* (pro media inter has) inmiscet sese Venus. Vtinam, inquit, nata in Sarmaticis terris essem, *tristibusque sub pruinis* coelo frigidissimo *plaustra sequerer*, Nomadicam vitam agens. *aut iam patriae vidissem per ignes culmen agi* fastigia tectorum ignibus in aera rapi, (Virgil. A. 4, 670. flammae furentes culmina perque hominum voluantur perque Deorum,) *stragemque Deum*, a Diis inmissam caedem — quid enim deest, nisi hoc? quum *cetera belli* mala, discrimina patiamur. *Mene*, *me*, inquam, ingenuam *amens* maritus *nouis* indignis *seruitiis desiinet*, aut relictis liberis vrbe expellat? — 182. *Nonne* ense armemus et igne manus, *nonne magnum aliquid spiret*, inhiet audaci facinori *amor* laesus? His dictis vim addit igneos oculos torquendo, furor maternam adeo pietatem vincit, *praecipites excussit ab vbere natos*.

186. In furorem et desperationem (nam τὸ *ilicet* in re desperata vsurpant poetae) actae mulieres dolorem tamen cordibus premunt, similant laetitiam, templa exornant, hilariter excipiunt aduenientes maritos, domos mensasque petunt, epulantur, sua cuique *furens festinaque* (recte, non *infesta*, quod Marklandus et Friesemannus volunt: nam ira, etiam tacita, omnia deproperat) *adiacet*, adcumbit, prope sedet, non tam coniux, quam Furia, qualis *inferni sub nocte barathri*, in Tartaro *iuxta Phlegyam*, Ixionis patrem, qui praeter alia sacrilegia Apollinis templum incenderat, *et Thesea*, qui Plutoni Proserpinam abducere tentauerat, (Περσεφόνης μνηστευόμενον γάμον Apollodor. 2, 5, 12.) *Tisiphone* adcubat, *saeuasque dapes et pocula*, qualia in Tartaro solent adponi (*tormenti genus*) — quam parenthesin Virgilio sublegit Aen. 8, 486. — *et nigris amplectitur hydris*. Totus locus adumbratus ex Virgilio Aen.

6, 618. vbi v. Heynius et Meziriac ad Ovidii Heroid. T. 1. p. 417.

196. Redit iam vera Venus e coelo, coeptum opus perfectura, sed redit vt Dea, eoque terribilior. *Quassans vndantem* (vox sollemnis poetis de fumo, flammis cet. ad vndae instar exsurgentibus) *turbine pinum*, *adglomerat tenebras*, densa nube se innoluit, *desilit*, gressibus inmensis properat in Lemnum, *nimbis et luce fragosa*, fulguribus e nubibus cum fragore emicantibus, *prosequitur polus*, Iupiter ipse in filiolae gratiam intonat, *tonitru pater auget honoro*. — 200. *Furibunda clamores ingeminat* tantos, vt *primus Athos*, cacumina montis, et pontus, et *Thraca palus*, totum mare ad Thracium vsque Bosporum, et *mater omnis toris exhorreat*, lectis horrore perculsa exsiliat, et infantes lacte destituti deficiant, *adstricto riguerunt vbere nati*. — 204. Et quam terribilis est, quem Dea secum ducit, comitatus! Non contentus paucis, quos habet Homerus Il. 4, 440. Φόβον, δεῖμον, ἔριδα; Virgil. A. 12, 335. Formidinem, Iras, Insidias, Valerius numerum auget horrendorum sodalium. Adcelerat *Pavor*, quem cum Timore poetae Martis vel equum, (cf. 3, 90.) vel armigerum vel filium ex Venere susceptum (Hesiod. Theog. 935. de quo mytho vide Cl. *Manso Versuche* p. 51.) faciunt, et *Discordia* (Ἔρις) e stabulis, contemtim, tuguriis, plaustris *Geticis*, Scythicis, Threiciis, qui rixosi adeo perhibentur, vt inter pocula etiam decertarent (scyphis pugnare Thracum est Horat. Od. 1, 27.) — *Irae*, *hirtae genis pallentibus*, horridae et pallidae — *Dolus* — *Rabies* et *Leti maior* terribilior *imago visa*, *truces exserta* (exserens) *manus*. Hi omnes adproperant, *vt prima vocatu intonuit*, diro clamore excitauit, *Mavortia coniux*. Mavortia? quidni *Vulcania*, quod versus etiam tulisset? Sed Martis, alterius coniugis, e consuetudine crudelitatem contraxerat. Enimvero sumi etiam potest de *saena*, *inmani*, si quando laesum putaret numen suum. Graecis aliquando Ἀρεία. Vide tamen Cl. *Manso Versuche* p. 149 sq.

209. Iam vltimum, sed maxime *tremendum* atque cruentum *orditur nefas*: dum enim videntur sibi Lemniae audire gemitus et clamores morientium, Dea ipsa inrumpit domos, manu ferens *ora* capita *singultantia*, in quibus vis adhuc exigua vitalis superesse videretur, *adrectis comis*, *recenti tabo* cruore (cf. 1, 816. 4, 749.) *vestes perfusa*, inclamat: *En prima reuertor vlta toros*, exemplum vobis

praeiui, agite igitur, *premit dies*, aurora adpropinquat: tum *verbere* feminas in ſuos quamque thalamos agit, et enſes ſubminiſtrat.

216. Cruentam ſcenam aperturus poeta praeparat lectorem ad varias ſcelerum facies caeſorumque multitudinem, quibus deſcribendis ſuperſedere poſſe optat; *o qui me vera canentem*, quamquam veriſſima narraturus ſum, *ſiſtat*, inhibeat, reprimat, *et hac noſtras exſoluet* liberat *imagine noctes*, lucubrationes, carmen ipſum, partem carminis, in qua nunc verſor, vti Pius et Beckius recte expoſuerunt.

220. Feminae inuadunt aditus, ianuas, thalamos, et *cara quondam ſuorum corpora; pars, vt erant* (ὡς εἶχον) maritos nempe, *dapibus vinoque ſoporos* ob nimium cibum potumque ſepultos ſomno, in quibus igitur conficiendis nullus labor erat — *pars*, aliae, *magnis cum facibus parata conferre*, conſerere, ſi opus eſſet, *manus;* et opus erat in nonnullis, quos inueniebant *inſomnes et cuncta tuentes*, (quod deſumtum ex Virgil. Aen. 9, 345. *vigilantem et cuncta videntem*). Ordo verborum in contexto eſt perplexior, ſenſum tamen ſic recte expediiſſe puto. — 224. Vigiles ipſi nec fugere ſuſtinent nec arma capere, adeo *ingentes* praeualidas Diva ſiſtebat vxores, *notaque ſonat vox coniuge maior*, (cf. Sil. Ital. 3, 699.) vehementior, quam alias ex coniugibus audire conſueuiſſent. Debebat eſſe *coniugis*, ſed tales translationes non infrequentes poetis. — 227. Nil ſibi relictum videbant, quam oculos vt premerent; agmina enim Furiarum videntur conſpicere ipſamque Bellonam enſem ſuper capita *coruſcantem*, vibrantem. (*Coruſcare* ſic actiue poſitum non ſine exemplis; vnum excitare ſubſiciat Virgilii Aen. 10, 651. *ſtrictum coruſcat mucronem.*) — 229. *Hoc* enſe *et ſoror et coniux valet, propiorque hoc nata parensque*, interiori neceſſitudine iunctae filiae matresque, quae ne patribus quidem filiisue parcunt, *toris obpreſſos mactat, trahitque femineum genus* viros eos, quos nec *Beſſi*, iique *inmanes*, nec *Getae* (vtrique Thraces, quos et aliquoties iungit Ovidius in Triſtium libris) vincere potuerant, nec *maris irae.* Placet obpoſitio feminarum inbellium, et inmanium barbarorum; miſeret virorum, tam *ſegni leto* 1, 633. obcumbentium.

233. Manat ſanguis in pauimentis, et *anhela* hiantia *in pectore fumant vulnera, luctantur trunci*, ſed fruſtra: *deuoluuntur toris;* feminae partim *diras ad faſtigia taedas*

iniiciunt ADDVNT*que domos: pars ignibus* ATRIS *effugiunt propere.* Sic vulgata. Quae quum sensum admittat vix tolerabilem, ego auctoritatem Bononiensis, quo Harlesius vsus est, codicis, cui etiam Beckius adcedit, sequutus dedi OBDVNT domos, i. e. obstruunt. Hanc τοῦ *obdere* significationem Gesnerus in Thes. h. v. firmauit ex Plauti Cas. 5, 2, 17. *obdere forem*, et Plinii 6, 11. *obdere fores ferratis trabibus.* Porro pro *atris*, quod languet otiosum, eodem codice suadente reposui *acti.* Sic omnia opinabar clara atque perspicua esse: *Feminae flammas iniiciunt fastigiis, simul vero obstruunt fores aedium: pars* quidem maritorum *ignibus acti effugiunt*, effugere volunt *propere, sed dura in limine coniux obsidet* cet. Aliam loci sanandi rationem iniit Cel. *Iacobs* in Misc. philol. a Matthia edi coeptis p. 74. qui pro *domos* poni suadet *rogos*, quibus occisorum cadauera absumerentur. Ingeniose, vti viri praestantis omnia. — 239. *aliae Thressas*, tam inpii furoris causas, inuadunt, *gemitus clamorque precantium vocesque barbarae* aethera personant.

242. Sed satis diu Deae scelera, pace Veneris dixerim! scelera feminarum caesosque indignissime viros vidimus: laeti iam ad laetius argumentum poetam prosequimur, ad iustis celebrandam laudibus, quae sola patrem Thoantem seruauerat, *Hypsipylen. Quae digna tuis ansibus ora feram*, vtinam ore magna sonaturo laudes efferre possim tuas! Serae eas posteritati gestio commendare, *durent Latiis modo saecula fastis*, annales suos continuet Latium, *Iliacique lares tantique palatia regni*, quamdiu stabit Roma, tanti imperii caput.

248. In eumdem furorem actae natae, matres, coniuges saeuierant in viros, totaque iam insula *sparsis monstris* ad eamdem inauditam crudelitatem exarserat, quum *Hypsipyle, armata* quidem κατὰ *manus*, sed *pias*, patris amantes, ad hunc properat: *Fuge vrbem, fuge me.* (Placet breuiloquentia.) *Non hostis, non laesi*, vindictam sumturi, *Thraces* occuparunt vrbem: *nostrum hoc facinus, ne quaere, quis auctor*, quod ipsa nescio. *Iam* illico *fuge, iam dubiae donum rape mentis*, propera, vtere hoc ipso temporis momento, adceptumque refer hoc momentum dubiae menti meae, quae parum aberat, quin aliarum abriperetur exemplo. 252. *ensem tu potius miserae retine*, cape tu ensem, tutius tibi committitur, quo misera ego etiam nunc fortasse abuti possim.

253. Sic fata amplectitur patrem, caput eius velat, *tacitumque* (hoc Heinſio ſuſpectum, quod paullo poſt *tacita* ſequatur. Sed recte monet Burmannus, non ſemper mutandas voces, etſi breui interuallo repetantur, hoc enim et Valerio et aliis ſaepe adcidere. Ita 1, 346. *referre* 5, 161. *arduus* 6, 582. *arma* 666. *miſer* cet. quae omnia loca conrigere temerarium eſſet. Sic Burmannus.) ſecum rapit ad *Bacchi templa conſcia*, quae eum reciperent, tuerentur. (Sic conſcius 1, 5.) Non exſpectato ipſo templi introitu, eminus, *primoque manus a limine tendens*, *exime*, *pater Bacche*, clamat, et *miſerere rurſus piorum.* Thoas ipſius Bacchi filius fuiſſe perhibetur, patrisque iam antea aliquem expertus eſt fauorem, de quo tamen nil certi conſtat. — 257. *Tacita tunc ſede locauit ſub pedibus dextraque Dei*, quae ego quidem ſic intellego: Locauit in ſede, vbi non animaduerteretur, nempe in baſi, eaque eius parte, quae ſub dextra ſtatuae eſſet. — 258. *latet ille receptus veſte ſacra*, velaminibus, quae baſin tegebant. — 260. *voces chorus et trieterica aera reddunt carmina.* Bis ſumas τὸ *reddere.* Chorus reddit voces, et trieterica aera reddunt ſonum, hoc ſenſu: Chori cantantis hymnis adcinunt tympana triennalia, diebus feſtis, tertio quoque anno in Bacchi honorem celebratis, qui fortaſſe eo ipſo tempore incidebant, quod, quae paullo poſt ſequitur, pompa ſuadere videtur — *fixae fremunt in limine tigres*, tantus erat ſonitus tympanorum cet. vt ante fores ſtantes aeneae tigrides, (erant enim in tutela Baechi,) et intus cauae reſonarent. Aliam poſtea temporis interpretationem inueni *Weſſelingii* in Probabb. crit. p. 62. qui de pellibus tigridibus detractis adcipit, quae ventilatae ſtrepitum concitarint. cf. infra 276.

261. *Regina*, filia regis, vti paſſim infra Medea, vt *Auroram roſeis bigis ſurgere* (imaguncula poetica) et ſilentia domibus reddita ſenſit, nam, quum reliquae feminae inſomnem egiſſent caedibus noctem, nunc ſomno ſe dederant, *ſtabilem quando optima facta dant animum*, conſcientia recte et pie factorum fortem facit, patrem in Bacchi morem *ſertis*, *coma*, veſtibus exornatum currui inponit, circumſonant *aera et tympana*, praecedunt *plenae tacita formidine ciſtae*, quibus non vulganda religionis Bacchicae arcana erant incluſa. — 267. Hypſipyle ipſa Thyadis habitum induit, *hederis famularibus*, quaſi ſacerdos, famula Dei, *ligat artus*, *pampineamque haſtam*,

thyrſum *ventoſis ictibus*, vt per aera maior flamma excitaretur, *quatit*, vibrat. — 270. Iam vero ſemel adhuc patrem luſtrat, an perſonam Dei ita recte per omnia acturus ſit, an *velatus ſatis*, ne adnoſceretur, *habenus virides*, hederis inplexas, *teneat*, an *niuea tumeant cornua mitra*, cornua (cf. Horat. Od. 2, 19, 30. Ovid. Faſt. 3, 790. Arte am. 1, 232.) e mitra candida promineant, et *ſacer an Bacchum referat ſcyphus*, an rite atque decenter manibus tractet poculum *cantharum*. Sic debebat eſſe; nam ſcyphus Herculis potius, cantharus Bacchi et Sileni fuit, nec niſi forma differebant. cf. Heyne ad Virgil. Ecl. 6, 17. et quos laudat Ruperti ad Sil. Ital. 7, 197. — 272. Tum demum *validas* robuſtas *templi fores acri ſtridore* magno cum ſonitu *inpulit*, aperiri iubet, *pompam* non ducit, ſed *rapit* per vrbem, ne pia fraus pateat, ita canens. "Linque, Baccho, vrbem tuam, quae caedibus te ſeque contaminauit — patere, vt *ponto*, aqua marina, quam veteres credebant vitia etiam animi abluere, *expieris*, et *referam lotos in tua templa dracones*. Dracones explicat Carrion de ſignis, vexillis in Bacchi templo, nec meliora habet Burmannus. Equidem Carrioni adceſſerim, ita tamen, vt formam draconum non habuerint iſta vexilla, ſed notio tantum volitandi ſpectanda ſit, et reuera pelles tigridum intellegi debeant, quo firmaretur Weſſelingii ad v. 260. memorata interpretatio.

277. *Sic medios egreſſa metus*, inſtantia, ſi ſimilatus Bacchus deprehenderetur, pericula quum euaſiſſet, *facit ipſe verendam Deus*, et *flatu non inſcia gliſcit anhelo*, ipſa ſentit, ſibique placet, ſuperbitque diuino acta adflatu. cf. 3, 632.

280. *Iamque ſenem tacitis obculerat* (licentia poetica pro *obculuerat*, niſi malis legere *obcultat*) *ſiluis*: ipſam tamen *Pauor* et *fraudata Erinnys*, cuius furorem irritum fecerat, *turbant*, nec auſa fuiſſet (*nam ſemel Orgia fallunt*) ſimilata Bacchi pompa ciues fallere denuo, immo timida fuit adeo, vt ne *furtis* quidem (non eſt, quod reponas facilius et vſitatius *furtim*, nam infra 8, 228. itidem eſt *furto*) ad patrem in ſilua viſere ſuſtineret, miſerum ſibi ipſi commiſit, *et fuga diuerſas miſero quaerenda per artes*, vt ipſe aliquam fuga vitam ſeruandi rationem comminiſceretur.

285. Interea tamen Hypſipyle ratem conſpicit *ſaeuae defectam*, defunctam, *laboribus vndae*, quam *Thetidi Glau-*

coque repostam, dedicatam, (nam opifices, nautae, artifices instrumenta artis Diis vouebant, cuius moris exempla innumera habet Anthologia Graeca et Latina) *longinqua dies*, plures fortasse anni, *solibus*, aestu solis, et *canis*, (epitheton ornans) *pruinis luna vrebat*, (vrunt enim poetis omnia, quae nocent, ipsumque frigus). Ad hanc igitur nauiculam nocte concubia patrem e filiis rapit: heu tibi, care pater, patria relinquenda est, tanta tamque laeta pube nuper frequens, *quanta modo linquis inanes pube domos!* Sed, quid agam, nescio. *Taline*, tam fragili *credam puppi? an retineam tantis periculis*, quae in patria manenti immineant? *Soluimus heu serum Furiis scelus?* Mire hic variant et codices et interpretes. Retinui, quam Burmannus dedit, lectionem, Gronovio adcedens, in Obseruatt. p. 658. ita fere interpretanti: Sic igitur, quamquam sero Furiis cedere et mortis tibi causa fieri debeam eo, quod tam fragili putridaeque naui committam? — 295. *Tibi*, *Luna*, *quae soporiferas nunc trahis aequore bigas* (cf. 3, 415.) *patrem commendo, nec dite solum*, frugiferas terras, *non regna*, hoc saltem peto, vt sospes patriam euadat. *Quando ego seruato mediam genitore per vrbem laeta ferar?* vtinam mox tempus adsit, quo de seruato patre laetari per vrbem possim! *quando hic lacrumas planctusque videbo?* vtinam reliquas feminas mox poenitentiam facinoris sui lacrumis testari viderem!

300. Sed quid pater? Ille *anxius procul fugit alno trunca*, naui lacera et vix cohaerente, *Taurorumque locos delubraque saeua Dianae*, in Chersonesum Tauricam, vbi hospites Dianae inmolabantur, delatus est. Nota haec ex Iphigeniae, Orestis et Pyladis historia. Diana igitur, Hypsipyles precibus mota, aduenam Thoantem ense dato sacerdotem sibi facit, *nec mora terris tibi longa cruentis*, quae non ad Thoantem referenda, quem in Chio insula deinde domicilium posuisse narrant nonnulli Mythologi, nullus autem in Italiam migrare iussit, sed ad Dianam ipsam, cuius statuam Orestes et Pylades in Italiam transportasse feruntur. *Mora non longa* Valerii nostri non admodum tamen premenda, nam aetas Orestis ab Argonautis prope centum annis distat. v. Meziriac ad Ovidii Heroid. 2. p. 45. Hoc igitur in sequentibus ipse confirmat poeta. *Iouem* ait praeuidisse tempus transferendae *Dianae, iam te ciet altus ab Alba*, ab Albano monte, *Iupiter* Albanus, Latialis, inuitat in viciniam, *in nemus Ege-*

riae, ex hiſtoria Numae notiſſimae, vrbemque *Ariciam*, *ſoli non mitem regi.* Quod quomodo intellegendum ſit, optime docet Pauſanias in Corinthiacis c. 27. p. 280. ed. Facianae. Hippolytus nempe, Theſei filius, dolis nouercae a patre pulſus et ab equis conſternatis curru deiectus, miſere quidem perierat, ſed ab Aeſculapio in vitam reuocatus noluit ad patrem deſiderantem et deprecantem reuertere, ſed ſedem conlocauit in Italiae vrbe Aricia, vbi templum erexit Dianae, in cuius nemore certamina inſtituit ſeruorum fugitiuorum ſingularia, eumque, qui ſuperior diſceſſiſſet, ſacerdotem et *regem* (Rex Nemorenſis Sueton. Calig. 35.) eſſe voluit, donec ab alio vinceretur. Haec igitur eſt Ariciae in regem crudelitas.

306. Hypſipyle, interea in vrbem reuerſa, turbam mulierum congregatam, tumultuantem, ſedes parentum, filiorum, maritorum occupantem obſendit. *Vacuae*, vt otium fallant, *iura nouant*, nouas ſibi leges ſcribunt, nouam regiminis formam inducunt, Hypſipylenque ſolio patris inponunt, *vt meritam* quaſi meruiſſet, verius tamen a Diis ipſis ita ordinatum, vt ignaris reliquis feminis praemium pietatis in patrem ferret, *redeunt piae ſua praemia menti.*

311. Ecce vero procul nauem viris armatam inſulae adpropinquantem conſpiciunt — regina ſubito arceſſitur — concilium vocatur — furor *inprobus* inmanis, mentibus adhuc inſidens, telis ignibusque contra ire inpellit, ſed *Vulcanus* ipſe *ſaeuas Veneris iras frangit*, non admodum blandis ſine dubio verbis, increpans eam compeſcit atque in ordinem cogit. — 315. Adceſſit, vt mitiora conſilia ſuaderet, etiam *vates Phoebo dilecta Polyxo*, quam Apollonius 1, 668. Hypſipyles nutricem fuiſſe ait, prae ſenio ſubclaudicantem pedibus curuis, baculo firmantem gradus, et egregie promtam loqui; (ex verſione Carrionis) *non patriam, non certa genus*, quae cuiatis eſſet, quam patriam, quos parentes habuiſſet, nemo dicere, fortaſſe nec ipſa poterat: (cf. de hac vetula etiam Spanhemium ad Callimachum p. 797. ed. Erneſti et Hermann mythol. Handb. 3, 235. 238.) *ſed maxima Ceto Proteaque ambiguum Pharii ſe patris ab antris huc rexiſſe vias*, e quibus verbis ſi quis ſenſum elicuerit, totam Polyxo, quanta quanta eſt, vel, ſi mauult, Phyllida aliquam ſolus habebit. Sequutus igitur Cel. Beckii p. 264. auctoritatem mihi grauiſſimam, Burmanni emendationem eo promtius in textum recepi, quo facilior ea eſt ad ſenſum, et Codicibus adeo firmatur.

Sic igitur reposuit Burmannus: TE, *maxima Tethys, Proteaque ambiguum Phariis* REFEREBAT, (hoc enim, vel aliud eiusdem significationis verbum necessario requiritur) *ab antris huc rexisse vias.* Iam vero plana omnia et ad intellegendum facilia. *Tethyn maximam*, Dearum maris antiquissimam Polyxo narrat *cum Proteo ambiguo*, qui, quamcunque vellet, formam induere posset, *ab Phariis antris*, Niloticis Aegypti *huc rexisse vias*, mare circa Lemnum insulam sedem sibi elegisse. Filius nimirum Tethydis fuit Proteus, cuius in gratiam mater etiam in hanc regionem migrauerat. — 320. Horum numinum gratiam atque familiaritatem iactans anicula saepe se condit aquis, paullisper morata emergit, et, quae sub aquis audiuisse fingeret, narrat. Sic itaque et nunc fecit: *portum demus*, ait, *hospita* amica *venit nauis*, *lenior* propitius aliquis *Deus huc flexit Argonautas. Venus ipsa volens* lubens *dat tempora iungi*, matrimonia noua iubet inire, *dum vires vtero maternaque subficit aetas*, dum venter adhuc partum eius, prius quam effetae fiatis.

325. Dicta placent. *Iphinoe* a regina ablegatur ad Graecos, *nec turba nocens scelerisque recentis signa mouent*, Argonautas nempe, qui nec multitudine feminarum truculentarum, nec nuperae caedis signis absterreri sese passi sunt ab escensu, nam *ipsa Venus loci timorem abstulerat.*

329. *Proteuus ingentem taurum procerum sub nomine deiicit*, mactat. (cf. 1, 191.) Sed quis? Hypsipyle, an Iason? Iusto breuior est omnino hoc loco Valerius, et verba *procerum sub nomine* obscuriora. Quo factum, vt interpretes vel Iphinoen, vel Polyxo, vel Hypsipylen, quae Iasoni taurum miserit, intellegerent; mihi vero adridet magis *Piersoni* Verisimil. p. 201. coniectura, legentis: *procerum* DVX *nomine*, Iason igitur ipse suo et reliquorum heroum nomine taurum ferit, *et hac prima Veneris calet ara iuuenca*, quae prima post longum temporis spatium hostia fuit, quae Veneri obferretur.

332. Venit Iason, Hypsipyle comitante, ad rupem, in qua Vulcani erat officina, quam hyperbolice, pulcre tamen, ita pingit Valerius: *cuius pendentia saxa nigris fumant iugis, coquiturque vaporibus aer.* Substitit admirabundus Iason; at regina, haec, inquit, Vulcani domus: vina igitur libes cum sociis tuis, et preces fundas. Mirum tibi fortasse videatur, *quod factum* absolutum *taceat iam fulmen in antro*, quod sileat officina, et vacet ab fulminibus

cudendis; ſed exſpecta noctem, *nox dabit fidem*, et *clauſae cum murmure* crepitantes *flammae*, et *incuſſae maſſae* ferri in incudibus *ſonitum mirabere.*

340. Interea dum vrbem, agri vbertatem, maiorum potentiam *iactat* Hypſipyle Iaſoni, famulae *expediunt* parant *conuiuium*, *lectosque* ſternunt veſtibus purpureis, *Tyrio vibrat* coruſcat *torus igneus oſtro. Stant Threſſae* mulieres captiuae, *atauos reges regesque maritos moerentes*, filiae, neptes, coniuges regum et magnatum, iam miſerae miniſtrae ſeruaeque, *quaecumque faces timuiſſe iugales credita, nec dominae ſanctum tetigiſſe cubile*, quibus pepercerant Lemniae, quod maritos noluiſſe conrumpere comperiſſent.

346. Iam adcumbunt, in medio Iaſon et regina, poſt reliqui *proceres*, et Argonautae, et Lemniae matronae; *ſacris vincitur* ſedatur *extis prima fames;* prima obponitur dapibus ſequentibus, iam minutulis viſcerum hoſtiae partibus veſcuntur, *circum pateris* (nondum poculis) *it Bacchus*, libationis cauſa in orbem ibat patera, ex qua paullulum vini et ſorbebant, et effundebant, *omnis aula ſilet*, quoad duraret libationis religio. (cf. Virgil. A. 1, 729-738. vbi itidem et pateras et libationem et ſorbitionem et ſilentium inuenies.) — 349. Tum demum iuſtae *dapes coeptae*, fercula larga adpoſita, quae iucundas inter confabulationes in ſeram noctem protrahuntur. — 351. Hypſipyle in primis caſus miratur Iaſonis, diligenter omnia exquirit, *quae fata trahant, quae regis agat vis*, (malim cum Burmanno *quò*, quo nimirum tendat, quae meta ſit itineris) *vnde molem Haemoniae ratis*, vnde tam magnam, tam egregiam Theſſalia adceperit nauem, *vnius adhaeret adloquio*, tota pendet ex ore narrantis, et *blandos paullatim conligit* concipit *ignes*, *iam non dura toris*, *Veneri nec iniqua reuerſae*, non aſpera, immo promta et parata coniugio, vt in gratiam Veneris nuper reuerſae quam primum ſeſe inſinuaret.

356. *Et Deus ipſe*, *Iupiter*, (vti in antecedentibus Virgilii Aeneas et Dido ob oculos verſati ſunt Valerio, ita et hic, quam tempeſtatem apud illum, vt ſpeluncam Dido dux et Troianus eamdem deuenirent, inmiſerat Iuno, nunc, vt Iaſon diutius commorari poſſet in Hypſipyles amplexibus, mouere poeta noſter iubet Iovem) Iupiter igitur ipſe *fauet amori:* nam *lege poli* (cf. 1, 213. et Columellae x, 219. *foedera coeli*) *aeternum voluens opus*, ex conſti-

into ab initio rerum aequali et eodem semper ordine recurrente siderum motu *Pleiadas astro nimboso* iusserat oriri: *vndis cuncta ruunt* inundari videntur, *vuoque Dei sub ictu*, superciliorum motu? *Pangaea* (iuga) mons Thraciae, *Gargaraque* montis Idae pars, *et moesti steterant formidine* horrore, metu nubium, quas atras cogi viderent, *luci*. — 361. Tempestas oritur, qualem vix vmquam mortales viderant, et vrguente quidem et *flagitante Astraea*, quae, ex quo vitiis hominum irata *terras reliquit*, non desinit *adsiduo questu Saturnia sidera* (sidera sic saepe de vno astro apud poetas, v. c. sidera Solis Ovid. Met. 14, 172.) Capricornum, pluuiis famosum, *inuocare*. Venti debacchantur per mare Aegaeum, fluctusque decumani litoribus adliduntur. — 367. *Et lunam quarto densam videt imbribus ortu*, quarto adeo die lunam nubibus obumbratam videt *Thespiades* Tiphys, *quem longus coeptis et fluctibus metus arcet*, diuturna plurium dierum tempestas ab itinere per maria prosequendo retinet. Argonautae autem *ad Divae melioris* iam propitiae *ignes nouos* amores, amatas *sedent vacantes*, desident otiosi, *viduis indulgent thalamis* viduarum amplexibus, *nimbos* dies hiemales *luxu educunt* transigunt, (cf. 1, 251.) *nec iam velle vias*, nollent, etiamsi possent, in itinere pergere, *Zephyros* secundiores ventos audiunt flantes, sed audire dissimilant.

372. Hoc amplius ferre non potest *Tirynthius heros* Hercules. v. Ind. *ipse rati inuigilans* atque *integer vrbis*, vrbem non intrauerat, ideoque luxu in ea dominante non abreptus. cf. omnino Apollonium 1, 855 sq. Quid? ait, inuident fortasse Dii tantum mare adortis? Non ideo domus deseruimus, vt *tempore segni* desidia atque luxuria consumto *vota parentum fraudemus*, irrita faciamus? Quin et *ipse* (Graecorum αὐτός, *Hauptperson*) dux noster Iason inter cunctantes sit? O miseri, qui te ducem sequuti sumus! Phasin, Aeeten, Scythici ponti pericula *redde*, promisisti enim, (sic saepe reddere v, c. 7, 427.) *solus amor* rerum gerendarum *in mare me traxit*, vbi spem mihi videbam excitari *Cyaneas sistendi* petras, *vigilemque alium*, vti antea in Hesperidum hortis, *spoliandi draconem*. *Si sedet* animo infixum, *Aegaei scopulos* (contemtim) *habitare maris*, *hoc*, velleris aurei expugnationem, *mecum Telamon peraget meus*.

385. Tam amaris monitis Iason haud secus incitatus, ac *equus bellator* bellicosus, *quem frigida* otiosa *terra*

longa pace iuuat, qui *breuis* palis adligatus, ne latius in aliena pafcua exfpatiari poffit, (pro *palis* Horatius in itinere Brundifino Serm. 1, 5, 17. habet *retinacula*) *ideoque piger*, pigritiam contraxit, et *in laeuos angitur orbes*, quod equorum effe dicitur, qui difciplina nondum adfuefacti funt, vel dedidicere, dextro pede prius quam finiftro vti in procedendo. Ipfi, fateor, mihi non facio fatis in loco tam intricato, quem non vna premit difficultas. Aliam alii viam ingreffi funt. Inl. *Heynius* in Obff. ad Tibullum 4, 1, 91. p. 192. ed. fec. iungi iubet: *Terra iuuat breuis* h. e. exigui campi pafcua. *In laeuos orbes piger angitur*, h. e. longa defidia fractus, fi quis infederit, vix ad naturalem flexum ei ille obtemperet. — 389. *frena tamen dominumque velit*, vt primum clamorem bellicum tubamque audit. — 390. Itaque Iafon, vti antea equum defidem, ita nunc denuo alacrem imitatur, *Argum Tiphynque vocat*, et ad abitum omnia iubet parari.

393. Nouus inde in vrbe dolor exoritur, *facies planctus antiqua*, eadem, quae antea triftitiae figna; *fibi*, magno malo fuo vrbem denuo *linqui*, defertam fore, *ecquando* aliquandone *natorum tempora, gentem qui recolant*, ventura? fic euanefcere fpem filiorum, qui fubolem ciuium reficiant. Iam faeua illa nox, qua maritos interfecerant, *thalamique filentes* ob oculos verfantur, et poenam fe daturas, quod *excuffa vincla* coniugii *denuo induerint*, novasque inde curas atque moleftias contraxerint.

400. Hypfipyle ipfa ingemit, et blandis verbis folicitum de Iafone animum promit. *Iamne primo fereno*, vbi vix ferenitas aliqua coelo emicuit, *deducere*, demittere, *vela* cupias, care, *carius adeo patre* caput? — 405. *Sic portus fugeret ratis*, num ita ex portu properares, fi tempeftas nimbofa in litore Thraciae te obpreffiffet? — 407. Ergo *foli coelo* et *hiemi*, non amori adceptum referam, vt ad nos deuerteris? — 408. Sic lacrumans *promit chlamydem textosque labores*, chlamydem acu pictam, *dona haefura* in fui memoriam a Iafone geftanda. Xenia eiusmodi v. ap. Homer. Odyff. 15, 115. Virgil. Aen. 5, 535. Ovid. Metam. 13, 679. etc.

410. *Acu nempe prefferat* expreflerat, pinxerat *genitoris confcia facra*, templum Bacchi, in quo patrem condiderat, *currusque pios*, pietatis teftes, *ftant faeua pauentum agmina* mulierum Lemniarum, *dantque locum* via decedunt: *viridis filua* ex pampinis *circum horrida tela*

thyrſum, quam Thyadis perſonam agens geſtauerat, *tremit*, tam ſubtiliter picta eſt, vt tremere videatur: *mediis refugit pater anxius vmbris* ſiluis. Commodior ſenſus exſiſteret, ſi vna literula abiecta pro *viridis* legas *viridi*, vti Heinſio viſum eſt. *Tela* (in) *viridi* tremit horrida ſilua, in cuius medias vmbras pater anxius fugit.

414. Altera pictura referebat *inluſtrem*, famigeratiſſimum illum *pueri* Ganymedis *ex Ida frondoſa raptum: mox aethere laetus adſtabat menſis* Deorum, Iovis pocillator; quin et ipſe *Iovis armiger* aquila, *a Phrygio miniſtro iam*, antea enim raptori iratus fuerat, *pocula blanda adcipit*. Gemmam, in qua ita paſcit aquilam Ganymedes, aeri inciſam dedit Lippertus Dactylioth. P. I. p. 22. cf. Spanhem. ad Iuliani Caeſares p. 70. Tria haec, ad Ganymedis hiſtoriam pertinentia, quum fieri non potuerit, vt vna eademque areola exhiberentur, pro parergis et in fugam vacui Hypſipylen ſingulis maiorem illam picturam circumdediſſe exiſtimauerim. Idem fere placuiſſe video Cl. *Lenzio* in *erklär. Anmerkungen zu den epiſchen Dichtern der Römer* p. 297. qui et gemmam laudat Stoſchianam exhibitam a *Schlichtegrollio* (Abbildungen Liefer. 3. n. 32.)

418. Chlamydi donum adiungit aliud *enſem, notum ferens inſigne Thoantis*, cuius capulo inſculpta eſſent, quae ad familiam Thoantis ipſumque ſpectarent, qui tibi *ſit* (ſic repoſui pro *ſim*, quod ferri poſſit, ſi interpreteris: ego, i. e. memoria mei tibi ſit comes; ſed nimis coactum) *belli pugnarumque comes*, quem pater ab *Aetnaeo Deo*, Vulcano, (ἄναξ Αἰτναῖος Euripid. Cycl. 595.) olim dono adceperat, nunc te dignus. I memor terrae, quae te *quieto ſinu* prima et amice excepit, et a Colchide redux iterum ad nos deuerte, idque peto per pignus amoris, *per hunc, vtero quem linquis Iaſona* paruulum *noſtro*. cf. Apollon. I. 898. Quid vis, vt agam puero, *ſi quem* cet. et Virgilii Didonem 4, 327 ſq.

426. Nec ſine lacrumulis dimittuntur ab aliis feminis *Orpheus*, *Aeacides*, h. l. *Peleus*, nam Telamonem et ipſum Aeaciden cum Hercule in naui remanſiſſe vidimus v. 384. et *Caſtor*.

428. Has inter lacrumas *piger* diu otioſus *vncus* ancora *harenis legitur*, ſoluitur, et remi et venti inpellunt nauem, *ſpumea ſubſequitur fugientis ſemita claui*, gubernaculum celeri motu ſulcum trahit per mare ſpumans.

432. Tunc *Lemnos tenuis*, ita vt tenuis fieret, minor nauigantibus fieri videretur, euanefcit fenfim, et *Electriam terram* ab Electra, Atlantis filia, fic dictam, *Threiciis arcanam facris*, Samothracen legunt. Hic *numinis ingens horror*, religio horroris plena, et *incautis decreta piacula linquis*, graues poenae manent eos, qui temere euulgarint myfteria. — 434. Haec infula tota inmunis eft ab omni tempeftate; tum demum *Deus* (Dii, Cabiri) *vndas afperat*, fluctus mouet, quum *infidos nautas* litora fua tangere velle fentiat. Tales quum Argonautae non effent, obuiam fponte venit facerdos *Thyotes*, *excipit terris adytisque*, templo, *referat adeo fecreta*, initiat myfteriis, quae ad artem in primis nauticam pertinuiffe putantur. v. *Boettiger archaeolog. Mufeum Heft.* 1. p. 67. — 439. *Hactenus in populos*, *vates Samothraca*, *diemque miffa mane*, *facrisque metum feruemus opertis*. Sic ed. Burmanniana. Mirum, quantum defudarint in his Sibyllae foliis expediendis interpretes, quotquot Valerio meo operam inpenderunt, quam tamen lufiffe omnes videntur. Nec felicior poft Burmannum fuit *Withofius*, qui legendum effe coniicit: *vatem Samothraca reducens*, *Mufa*, *mane!* vide *kritifche Anmerkungen* St. 5. p. 26. Rem, nifi fallor, acu tetigit *Schraderus* Obff. p. 21. qui ita refingit: *Hactenus in populos* VATI, *Samothraca*, *diemque miffa* VALE. Senfum meis verbis exponere liceat: fed haec hactenus, ait poeta. Plura de te, Samothraca, (Vocat.) praeter ea, quae mihi, (*vati*) a me in populos diemque miffa funt, quae notiora hominibus facere, in lucem protrahere coeperam, non edisferam: pergas arcana effe, *vale!* quod firmat Apollonii νῆσος κεχάροιτο 1, 920. Sic igitur in contextum recipere nullus dubitaui. Quae fequuntur, *facris metum feruemus opertis* fatis facilia: plura nunc non addam, ne religionem hisce myfteriis debitam violem. Ceterum, ne et ego facra haec arcana profanem, lectores confulant velim (L. B. de Sancta Cruce) *St. Croix über die alten Myfterien überfetzt von Lenz. Gotha* 1790. p. 41 ff. et *Hermann mythol. Handb.* Th. 3. p. 169 fq.

441. Luce orta, Argonautae laeti, *plenique Deorum* initiati ad tranftra redeunt, vrbes antea vifas *condunt*, poft fe relinquunt, et meridie in confpectu habent *Imbron*, infulam haud procul a Samothrace fitam. Tunc primum *Theffala puppis* Argo *Dardaniis harenis adpulit et Sigeo litore fedit*, peruenit in regionem Troianam eiusque promon-

torium. Ibi in terram escendunt, *pars leuibus candentia velis castra leuat* (locat?) iucunde tuguria velis tecta pinguntur, *pars frangit*, comminuit *adorea farra*, frumenta *tracto saxo*, molis manuariis lapideis: *citum strictis alius de cautibus ignem ostendit foliis*, alius laetatur, quod celeriter e silice excussum et foliis exceptum sociis possit ignem ostendere, et *sulfure pascit* sustentat *amico*. Epitheton felicissimum! sulfur facile se iungit fomiti, adripit.

451. Hercules et Telamon *dum litora blando anfractu sinuosa*, molli flexu sinuata, *legunt*, *vox adcidit* ferit *aures flebile* (flebiliter) *subcedens*, non tam vox, quam lenis fletus, *ceu* (mel. quod Burmanno placet, *qua*) *fracta remurmurat vnda*, in litore, vbi fluctus franguntur. — 454. *Adtoniti pressere gradum*, leniter incedunt, vacuumque sequuntur vocis iter, nil nisi vocem inanem aera transeuntem (sic vacuus ventus 1, 421.) iam *certa* magis articulata, quam vocant, *sonat* — *quem non* (omnes) *hominum superumque vocat?* Eo acrius instant viri, *subcurrere certi*. Sic, vbi *taurus acerbo gemitu auia campos late implet* mugitu, *super alta terga leonem morsu* sibi colla *frangentem ferens*, (cf. 3, 589.) *coit e sparsis mapalibus*, casis Maurorum per agros passim positis, *manus agrestium clamore caeco*, incondito, quo, quid sibi velint, ipsi nesciunt. Simile hoc, quatenus taurum sistit, non displicet, sed si adcommodes taurum *mugientem* voci Hesiones *lamentabili*. et agrestium *clamorem* et *caecum* quidem cum actis Herculis compares. tum huic loco non satis aptum inuenies. — 462. Constitit Hercules, *visuque enisus*, oculorum aciem intendens, (in) *rupe truces manicas*, vincula manus constringentia, *defectaque* deficientia, pallida *virginis ora cernit*, et *ad primos turgentia lumina fluctus*, oculos, qui, vt primum fluctus tolli viderent, ad leuissimum aquarum motum, tumerent, lacrumis subfunderentur. — 465. Iam vultum Hesiones moerentis comparat poeta cum statuis et imaginibus, in quibus ebore vel marmore vel penicillo artifices tristitiam expresserint. *Exanimum veluti multa tamen arte coactum* conglutinatum, (vide *Heyne antiquar. Auffätze* 2, 149.) *moeret ebur*, cf. moestum ebur Virgilii Ge. 1, 480. — *Pariusue lapis* marmor *notas* tristitiae et *nomina* ipsarum personarum moerentium faciem et lineamenta adcurate *sumit*, refert aut *liquidi referunt miranda colores*, pictor viuidis coloribus ad admirationem vsque veras sistit.

468. *Ductor*, Argonauta Hercules propius adcedit, quaerit ex virgine nomen, genus, cur vincta mortique ita expofita fit. Ad quae refpondet Hefione: — 470. *non ego digna malis*, nam *fuprema parentum dona vides*, quae mihi non dediffent, fi quid deliquiffem. vides veftes purpureas, auro distinctas, ad tumulum meum honorandum *in fcopulis* expofitas, fuspenfas. *Nos Ili veteris quondam genus;* acute monet *Slothouwer* in Actis Soc. Rheno-Traiect. Vol. 3. p. 171. pleonafmum effe in *veteris quondam;* conrigit igitur: *Ili felix quondam*. *Genus* refero ad Ilum Troiae conditorem, et felices fuimus, *donec inuida Laomedonteos fugeret Fortuna penates.* Sic pie atque modefte, quod patris culpa effet, Fortunae tribuit. Laomedon enim quum Apollini et Neptuno, quos tamen ipfos Hefione non nominatim calamitatis auctores dicit, pactam pro auxilio in exftruendis Troiae moenibus praeftito mercedem dare noluiffet; Apollo, *coeli temperie*, aere, *conrupta* peftem regioni inmifit tam grauem, vt *certantibus* (exquifite! vix vnus in cineres confederat, quum alter exftruendus effet,) *rogis arderent campi;* Neptunus autem belluam marinam, *monftrum ingens*, *montibus maius*, et quod vix finus maris noftri capere videretur, excitauit, cui dedendae effent, iubente fic oraculo (Hammonis), puellae ex forte, *fortita Lethen corpora*, quae fors mihi fatalis exiit, *crudelis fcopulis me deftinat vrna.* Verum, fic pergit Hefione 485. fi iam *Phrygibus* Troianis *numina redeunt*, fauent iterum, fi tu is es, quem auguria nobis praenuntiarunt aduenturum, et quem votiui, a patre pafti, *cornipedes* equi praemia manent, age, me et Troiam noftram *defectam* puellis orbatam *eripe*, *potes enim*, quantum ex robore coniicere licet, egregio amploque corpore, quale nec Neptuni olim, nec Apollinis, quum moenia ad coelum vsque noftra ftruerent, *iungerent aftris*, videre memini. cf. Virgilii Aen. 1, 589. *os humerosque Deo fimilem.*

493. His virginis precibus Hercules fi iungeret totius regionis adfpectum *faciem moeftiffimam* capti et infeftati a bellua litoris, tumulos honorarios, cenotaphia puellarum, quae iam antea perierant, *coelumque* graue et peftiferum *vrbi incubans*, tum calamitates in memoriam redibant *Nemeae, Erymanthi, Lernae infectae* venenatae.

497. Iam figno a Neptuno dato finus maris mugire incipit, bellua, *Sigea peftis*, ὄλεθρος, pernicies, *adglome-*

rat, ante ſe conglobat fretum, *ſtellantia lumina tremunt* vibrantur *nube glauca* in capite fluctibus obnubilato, et *coeruleo fragore fulminans* (eodem ſenſu, quo de aprorum dentibus vſurpatur) *curua*, recurua, vti Delphinum capita, *ora quatit ordine triſulco*, triplici dentium ordine — *pelago remenſo cauda redit*, longitudine corporis per mare extenſus caudam retrahit, *paſſosque ſinus* ſparſas antea ſpiras *rapit ardua ceruix*, totam corporis molem ſubito in breue ad ceruicem contrahit. Sic belluae et magnitudinem et robur et iram augendo ornat poeta.

503. Sic *per mille volumina incumbentem* pontus comitatur altis *adſultans* fluctibus, et *trepidis ruentem litoribus ſua cogit hiems*, tempeſtas a bellua excitata ipſam litoribus coarctat, facit, vt nec ipſa vlterius progredi poſſit: tam dira enim iſta tempeſtas eſt, vt *nec Notus nubifer*, nec *Africus ouans*, dominans, maiorem excitare poſſet, *nec Orion*, *quum manus patriis* (Neptuni) *habenis plenus*, firma manu eas moderans, *flatu bipedum* in piſces deſinentium *equorum mare tollit*, in fluctus erigit.

509. Hercules, adſtupente comite Telamone *furiis crudeſcere pugnae*, efferatur ad certamen ineundum, *ſurgitque toris*, lacertos tollit, vibrat, *graues pharetrae pulſant terga*, iis inſonant, inuocatisque *patre Iove*, *pelagi Diis ſuisque ipſius armis*, (ſic enim priſci heroes, vide Virgil. Aen. 12, 95. per arma iurabant, infra 3, 707. vina adeo iis fundebant. Sil. Ital. 6, 138.) *inſilit ſcopulo*, (aliis locis quartum caſum iungit verbo inſilire Valerius) *horret ipſe* mare ex imis ſedibus commotum, et *celſi*, celſa ceruice ſeſe erigentis, *monſtri*, quod, vti *Boreas* (amat noſter ventos) *e conuallibus Hebri* montis *ſe tollens volucres nubes per Rhipaeos montes* praecipitat, *nondum tamen omnia coelo tenet*, nondum totum nubibus obduxit, eodem modo bellua *molem horrendam ſcopuloſaque* (melius *ſcrupoſa*, coniectante Heinſio) *terga promouet*, *ingentique vmbra* circa ſe ſparſa *ſubit*, incedit, *intremere Ida*, *inlidique ratis* (magis tamen placet Cel. Beckii emendatio l. l. p. 264. intremere *vndae*, inlidique *vadis*) *pronaeque reſurgere turres*, quae lectio, ſi ſana eſt, alium ſenſum habere non poteſt, niſi hunc: tam longe receſſerunt vndae, vt turres olim conlabſae, demerſae iterum adparerent, exſtarent.

521. Adripit arcum Hercules. *totaque pharetrae nube*, ſagittarum copia tanta, vt pharetram euacuet, belluam *premit*, vrguet, quae tamen non magis ſede mouetur,

quam *Eryx magnus* Siciliae mons, quem *imbres velint*, minentur in *valles deferre*, deiicere. Delatum nemus habuimus 1, 122. *Iam breuis et telo volucri non vtilis aer*, ſpatium aeris nimis anguſtum, quam vt vim poſſint exſerere ſagittae. Effert Silius Ital. 9, 321. *amiſere ictus ſpatium*. Florus 4, 9. *abſumto iactus ſpatio*.

525. *Fremit* ob inritum coeptum *tacitoque pudore* tangitur Hercules, denuo tremit, palleſcit Heſione. Aliam igitur viam heros ingreditur, proiicit arma, *proxima ſaxa reſpicit* luſtrat, et *quantum ventis adiuta vetuſtas*, temporis diuturnitas adcedentibus tempeſtatibus, *pontiue fragor*, fluctus maris, *inpulerit*; labefactauerit, *tantum ab imi maris ſede concutiens abscidit*, vi abrumpit.

529. Iamque *agmine toto* voluminum ſuorum adeſt *piſtris* (proprie maximum maris Indici animal teſte Plinio Hiſt. nat. 2, 4. deinde de quauis bellua marina, v. c. de Scylla Virgil. Aen. 3, 427. vſurpatur) *miſeraeque inhiat iam proxima praedae*. — 532, *Stat mediis elatus* in rupe *aquis*, excipitque inruentem Hercules, ſaxo obcupat *prior et obruit ſurgentia colla*, hinc repetitis nodoſae quercus ictibus belluam detrudit in imum mare, vt *reſoluta* mortua totum aequor obcupet, *Idaeaque mater* Cybele, et *chorus* thiaſi, et *ſummis collibus amnes* fontes, Nymphae *vlularent* prae gaudio. Nam *vlulare*, vt Graeci ὀλολύζειν, etiam de laeto ſonitu Latini ſaepe adhibent. Vnum locum addere liceat Catulli Carm. 63, 28. vbi itidem de Cybele ſermo eſt: *Thiaſus repente linguis trepidantibus vlulat*.

538. Protenus adcurrunt ex vna parte paſtores magnisque petunt clamoribus vrbem, ex altera Telamon Argonautas ad hoc tale ſpectaculum aduocat, qui horreſcunt, et *ſubito vident in ſanguine puppim*, totum circa nauem aequor cruentatum.

542. Victor in *crudum* aſperum *ſaxi cacumen emicat*, exſultans properat, manusque virginis liberat vinculis, *aptat ſuperba* (ſuperbus) *arma* pharetram et arcum, antea v. 527. proiecta, et *ouante gradu litora tuta* nunc a bellua *ſuperat* transit, regem aditurus, non aliter, ac *per paſcua incedit taurus, collo et armis* pectore *erectior*, quum ad ſtabula alta reuiſit, et *ad amores, quos vltus eſt bello*, ad boues iuuencas amatas, ab inſultibus aliorum amatorum liberatas. cf. Virgil. Ge. 3, 226 ſq.

550. Obuiam ei procedit *longis emiſſa tenebris*, quam metus excitatae a piſtri tempeſtatis intra moenia diu con-

tinuerat, liberata *turba Phrygum*, ipseque rex cum coniuge natum *trahens* puerulum, nondum satis firmo gradu incedentem *Laomedon*, moestus tamen gemensque, quod equi iam promissa praemia tradendi sint. Alia pars incolarum *aerii*, altissimi muri (cf. v. 491.) fastigia *cingit*, vndique obsidet, et ignotis iuuenem mirantur *in armis*, arma tam insolita ferentem.

555. Rex Herculem *torua tuens* (cf. 1, 38. γοργὸν, ταυρικὸν βλέπων Aristophanes) atque *acri lubricus astu* fallaciam perniciemque meditans *subit*, dolose adgreditur, et *patrio male laetus amore*, laetitiam quidem prae se ferens ob filiam seruatam, sed simulatam eam et deminutam, quod vna filia duos equos cariores habebat. — 557. Tum vero sic adfatur: Tuum iter ad *Sigeum* promontorium nostrum, si verum fateri velis, non directum, nec huc venisti miseratione ductus pestis inter nos grassatae, sed *Forte* fortuna huc delatus. Quod si tamen, *vti Fama fert*, Iovis filius es, gratus nobis adceptusque venisti, cognatus quippe, (vnum idemque caput gentis habemus) *sator vnus, et idem stirpis honos*, serus quidem ades post *tot lacrumas meas*, post *tot piacula patrum* (matrum?) post tot belluae traditas filias, sed ades tamen; *quam parua tuis iam gloria factis?* Interpretes ita adcipiunt, vt detrahere Laomedontem Herculis bene facto voluisse dicant, quod mihi secus videtur. Inciuilis et rustica fuisset oratio, quam dolosam supra promiserat poeta, nec talem inhumanitatem Hercules facile inritabilis aequo animo tulisset. Ego vero laudem aliquam inesse verbis existimo: quod nunc edidisti factum nihil quidem est ad egregie antea res gestas, quod tamen gratissimo animo adnosco, ideoque te tuosque socios hodie ad epulas inuito, cras vero equos tibi debitos tradi iubebo. Sic dolosa omnia manent et lubrica.

568. Ita dixerat ad speciem quidem laetus et humaniter, sed dirum nefas voluebat animo, somno grauatum hospitem trucidaturus, *vt erepta luat responsa pharetra*, vt dominus sagittarum inrita faceret oraculi effata, *namque bis Herculeis deberi Pergama telis* praedixerant; et primum quidem ab ipso Hercule, perfidiam Laomedontis vlciscente, quo tempore Hesionen captam Telamoni vxorem dedit, deinde a Graecis post Helenam raptam, quod tamen non nisi adcito Philoctete fieri potuit, cui Hercules moribundus sagittas tradiderat. — 572. *Priami*, Laomedontis filii, *sed quis iam vertere* auertere *fata queat*, *manet*

inmotis nox Dorica lustris, nox illa, qua Graeci Troiam expugnabunt, manet fixa, tempore a fatis constituto ingruet, et *genus Aeneadum et Troiae melioris honores* suo tempore felicior longeque gloriosior Troia exsistet ex Aenea eiusque nepotibus, Roma.

575. Hercules se sociosque excusat, quod epulis adesse non possint, *ad ostia ponti Scythici* properantes; in reditu tamen se iterum adpulsurum et *equos donatos* adcepturum promittit. *Tum vero plura vocatis adnuit ille Deus*. Laomedon nempe, non equos tantum, sed plura etiam daturum, Deos obtestans pollicetur, sed Phryges, *perfidiam* regis non ignorantes, quantam Troiae cladem ea inlatura sit, ominantur.

580. *Panditur hinc totis in noctem carbasus alis*, vela secundis ventis inpelluntur, *litora* et *tumulum Ili* et *Dardanium patrem*, busta conditorum Troiae, *vigili simul omnia ludo festa vident*, peruigilia hilariter agentium ob belluam obcisam, *hinc vnda*, litora, *hinc sacris ignibus* in Cybeles honorem *Ida vibrat* (cf. 8, 306. *vibrata* flammis aequora) et *horrisonae respondent Gargara*, Idae pars, *buxo*, resonant ad tibiarum et tympanorum strepitum. — 585. Inde in altius mare progressi *Phrixea subibant aequora* adpropinquant, et *angustas fauces quondam sine nomine*, nunc Hellespontum.

588. Primo statim diluculo *dehiscentes subito vndas* conspiciunt, et *vittata* adstat *Helle*, iam nempe *Panopes* Nymphae 1, 134. *Thetidisque soror*, Dea marina, *aureum sceptrum laeua* (hac enim, non dextra, sceptrum gestare solebant prisci reges) *tenens*. Tum *sternit aquas*, silentio fluctibus inposito, Argonautas, Iasonem in primis placidis compellat verbis: Te quoque ab *Haemoniis terris*, Thessalia, *per aequora ignota regna infesta domus*, rex familiae nostrae infestus, eademque, quae me, fata agunt, *iterum Aeolios Fortuna penates spargit*, nos, qui ad Aeolum genus referimus, denuo in peregrinas terras proiicit. Magnum tibi quidem longumque aequor, *ne defice coeptis*, noli tamen animum despondere, *superandum*, et ipse Phasis tibi procul est; *verum dabit* aperiet *ostia*. Quem Phasin si adtigeris, *nemus arcanum* lucum manibus Phrixi consecratum, (cf. Horat. Od. 3, 4, 7.) *geminasque virentibus tumulis*, arboribus circumdatas, *aras* inuenies. Hic *celeres* ante omnia *prima piacula* inferias Phrixo ferte, *cinerique* Manibus eius meo nomine dicite: Non ego, quod fortasse

putas, apud inferos ſum, *fruſtraque vani*, inanis, ab vmbris inhabitati *Auerni vias ſcruteris*, neque enim *ſcopulis et fluctibus actam me frangit* (mel. *fregit* tum, quum ariete excidiſſem) *hiems*, immo *Cymothoe*, Nereis et *Glaucus* cadenti ſubiecere manus, *pater ipſe*, Neptunus, *dedit has ſedes*, *haec regna aequo numine* propitia voluntate, et *ſinus noſter* ita amoenus eſt, vt, quod *Inois* (oblique ferit nouercam) *vndis inuideat*, non habeat. His dictis ſub vndas redit, moeſta tamen, vt *patrii rediere dolores*, patriae deſiderium animum tetigit.

611. Iaſon in honorem Deae marinae vinum inuergit mari, eiusque ſe commendat numini. Tum iter proſequitur per *anguſtiſſimam freti* Hellesponti *partem*, *qua breuioribus furit aeſtus aquis*, *vbi Aſiam prementem* proximam *effugit abruptis Europa inmanibus oris*, ob abrupta promontoria non tam iucunda adſpectu, quam Aſia, vti explicat Burmannus. Has etiam terras *conſertaque gentibus arua*, ab iisdem olim gentibus habitata, *pelago pulſante*, maris inpetu, *Neptunia quondam cuſpis*, terrae motus a Neptuni σεισίχθονος tridente excitatus, et *aduerſi longus labor aeui*, poſtquam per plura ſaecula viam rumpere mare hoſtiliter laboraſſet, *ita abſcidit*, *vt Siculum Libycumque latus*, *ſtupuitque fragorem Taurus et* (in) *occiduis regnator* altitudine reliquos praecellens *montibus Atlas*. *Taurum* repoſui ex feliciſſima *Withofii* emendatione, olim ad Guentherum Ligurinum p. 57. propoſita, et ſeni adhuc probata in *krit. Anmerkungen* St. 5. p. 28. Antiquiores editiones habent *Ianus*, pro quo Voſſius maluit *Indus*. Heinſius ex coniectura dederat *Ganus*, quod et Burmannus in textum recepit, ita tamen, vt difficultatem aliquam fateretur remanere. Propius a vero abfuit Bentleius ad Horat. Epp. 1, 3, 4. qui *Aemum* maluit: recte in eo, quod *montem* excogitauerit, qui obponeretur Atlanti, ſed in delegendo iſto monte acutius vidiſſe videtur Withofius, qui ſubſtituit *Taurum*. Et primo quidem duos montes in mente poetam habuiſſe probat ex copula *Et*; deinde *occiduis* montibus tacite inuolui monet *orientales* regiones, quibus alter mons adtribuendus ſit, talemque Taurum eſſe.

612. Iam iuga *Percotes*, rectius *Percopes*, (v. Brunk. ad Apollon. p. 42.) vrbis Troadis, *Pariumque infame fragoſis vndis*, breuibus, ſcopulis caecis et aſperis famoſum, *Pityamque*, (Valerius eam diſcernit a Lampſaco, cuius antiquius nomen Pityam fuiſſe alii perhibent,) *et Lampſacum*,

quam nec trieterica (cf. ſupra 259.) *ſacra* (Orgia) *Bacchi Ogygii* (quod epitheton de quibuscumque rebus et perſonis antiquiſſimis adhibetur) *neque arcanis Phrygius furor inuehit antris*, quae nec vti Thyades in Bacchi honorem, nec vti Corybantes, matris Deorum numine pleni, choris, cantuque et tympanis ad furorem vsque laetatur, ſed *a Deo ſuo*. Priapo, in Venerem rapitur, cuius *aras* in monte vrbi inminente, et *velamina templi*, vexilla fortaſſe e faſtigio templi volitantia, vident. De Priapo v. omnino *Voſs mythol Briefe* 2, 295.

628. *Rarior hinc tellus*, terra continens, mare fit latius, et *ingens vndique coelum*. Medio inter Pontum Euxinum et Hellespontum ſinu *terra* iacet, *ceu fundo prolata maris*, quae ex ipſo mari enata eſſe videtur, peninſula; *namque inproba arua caecis intulit vadis*. magno latoque terrae continentis ſpatio ſcopulos obcupauit, eademque amplitudine longum dorſum agit ſub aequore. Haec inſula terrae continenti iuncta eſt duobus pontibus, (v. Strabonem 12, 575. et Berkelium ad Steph. Byzant. v. Κυζικος) *quorum alter tenet*, nectit, *confines oras Phrygiae*, *alter ad iuga pinea montis* Idae *ducit*. In ceruice quaſi huius peninſulae ſita eſt *vrbs placidis demiſſa iugis*, leniter decliuis, Cyzicus. Eiusdem nominis rex, vt primum *noua ſigna carinae* nauem ſolito maiorem eminus vidiſſet, vltro ad litus properat, viros miratur, in vrbem inuitat. Vos, inquit, primi eſtis Theſſali, *Aemathia manus*, in has oras venientes, et *fama mihi maior imago*, famam vos et exſpectationem meam adeo ſuperatis. Laetor, quod mea inſula non tam *ſemota*, et *populis lucis Eoae*, gentibus ad Orientem habitantibus, *non inperuia* ſit, quum *tales duces, tot robora*, tot egregios forteſque viros conſpicere liceat. Nam etſi inclementia coeli vim habeat ad huius plagae gentium animos, meque Propontis circumfluat, *veſtram tamen fidem et ritus et mitia corda* culturam magna cum voluptate audiui, et ad imitandum mihi et ciuibus propoſui. Noli timere, *procul a me eſt efferа virtus Bebrycis*, (Bebrycum, gentis Cyzico vicinae, de quibus infra lib. 4. pluribus dicetur) procul *Scythici inclementia ſacri*, vbi peregrini Dianae inmolantur.

650. Tum laetos rapit ſecum in vrbem, omnes palatii valuas in hoſpitum honorem iubet pandi, ſacra etiam facit Diis *in templis*, in quo tamen Valerium Heynius exiſtimat (ad Virgil. Aen. 1, 632.) veterum morem heroum de-

feruiſſe, qui *in domo* ad hoſpitum aduentum victimam ceciderint, et ex ea epulo ſacro hoſpites exceperint. vide ipſum noſtrum ſupra 347 ſq. — 652. *Stant gemmis auroque tori*, lecti, veſtes ſtragulae, *menſae regifico* regio *adparatu*, *centum pares miniſtri*, *primaeua corpora* eiusdem ſtaturae omnes, et in flore aetatis conſtituti, *pars geſtat epulas*, fercula, *pars pocula bellorum caſus expreſſa*, (in quibus expreſſi eſſent. cf. ad 1, 398.) Haec pocula *prima*, ante omnia, prae ceteris oſtendit Iaſoni Cyzicus, digito monſtrans, quid in quoque expreſſum eſſet: *Hic portus*, hoſtibus terribilis — *hic acies* inſtructae — *hic Pelaſgos* in fugam coniectos — *hic meus ignis*, *qui ratibus paſcitur*, hoſtium naues comburit.

660. Ad haec Iaſon: *Vtinam ira nunc Pelaſgos efferet*, (pro quo Oudendorp. ad Sueton. p. 534. malit *efferat*. Nil opus, puto.) vtinam nunc adcederent, et, quod ſolent, furtim, nauibus omnibus coactis, adgrederentur; profecto videres, quid hoſpitum arma valeant, nec poſthac vltra hanc noctem hoſtes tibi eſſent timendi.

664. His aliisque eiusmodi ſermonibus mutuis plurima noctis pars *rapta* opinione citius transacta, *nec non ſimili lux poſtera tractu*, iisdem confabulationibus poſterum diem laeti fefellerunt.

IN LIBRVM III.

1 — 14. Relinquunt Cyzicum Argonautae. *Tertia iam gelidas Tithonia* Aurora *ſoluerat vmbras*, inluxerat, *exſueratque polum*, nubibus imbriferis liberauerat; *Tiphyn* gubernatorem *placida alta vocabant*. Breui, lux oritur, eaque ſerena, placidum mare fuit. *Argoa manus*, Argonautae, et *Aenidae* Cyziceni, ab Aeneo, Cyzici patre, ſic dicti, mutuis amplexibus haerent. — 5. Dat *Cererem* panes et opſonia *lectumque* egregium *pecus* rex, nec *vinum Bithynum Phrygiumque*, vilius notaeque deterioris, *ſed quod ſua Lesbos colle noto per freta anguſta Helles ſubgerit*. Sic ordines verba, et omnia habebis perſpicua. Lesbium vinum, Methymnaeum etiam (vide Virgil. Ge. 2, 90.) ab vrbe Lesbi dictum, in deliciis habuerunt veteres. v. *innocentis pocula Lesbii* ap. Horat. Od. 1, 17. eumdem Epod. 9, 34. Propert. 1, 14. 2. 4, 8, 38. Athenaeum 1, 22. p. 28. ed. Caſaub. — 8. Ipſe Cyzicus Iaſonem comitatur ad nauem, relinquit lacrymans, donat tamen praeclara munera *veſtes*, quas

primas, primum ſolertiae documentum, *coniux Clite Percoſia*, Meropis Percoſii (vrbis Percotes 2, 622.) regis filia, Apollonio 1, 975. Μέροπος Περκωσίου ἐκγεγαυῖα Κλείτη εὐπλόκαμος. *picto variauerat auro*, acu pinxerat, aureis filis inſertis; porro galeam et enſem, qui patris olim fuerat; pro quibus viciſſim a Iaſone adcipit pateras et *Theſſala frena*, phaleras. Sic *manibus datis iunxere penates*, foedus hoſpitii iniere.

15. Quo amiciorem Valerius Cyzicum magisque beneuolum atque hoſpitalem nobis deſcripſit, eo magis miſerabimur hominis tam amabilis ſortem, quae ipſi poetae ita indigna videtur, vt ipſe cauſas eius exponere non ſustineat, ſed Muſam in ſubſidium vocet. *Tu mihi, Clio, cauſas pande, tibi enim ſuperum animos* conſilia *noſſe* (noſcendi) *facultas data.* Dic igitur, cur *Iupiter*, hoſpitalis, ξένιος, *talia arma, cur hoſpitii iunctas dextras* tam amicos heroas hoſpitiique nexu iunctos commiſerit: Cyzicus nempe in venatione leonem Cybeles confecerat, eiusque exuuiis palatium exornauerat ſuum. Haec poetice ita efferuntur: *Dindyma* (iuga, ὄρη), montem Phrygiae prope Cyzicum, *lacertis famulorum ſanguineis bacchata* (paſſiue, vti ap. Virgil. Ge. 2, 487. Aen. 3, 125.) per quem Corybantes, Cybeles a Cyzicenis cultae (Propert. 3, 22, 3.) ſacerdotes furibundi, ſanguineis brachiis, (haec enim vulneribus inflictis cruentare ſolebant. v. locum claſſicum infra 232.) dum Cyzicus *aſper*, nimis cupidus, *volucri quatit equo* (quatit vngula campum Virg. Aen. 8, 596.) *ſyluasque fatigat*, creberrime venans obit, (ſic *arma fatigare*, e manibus non dimittere, 5, 142. *diem noctemque Marte* 5, 602. eodem ſenſu *exercere* pharetram infra hoc libro 162.) *adſuetum dominam* (nomen Cybelae fere proprium, vt Virg. Aen. 3, 113.) *Phrygias vectare per vrbes leonem ad frena redeuntem* iaculo obpreſſerat, *iubas* deinde *captiuaque ora* pellem et caput *poſtibus inpoſuit*, ſpolium *infelix* (ſibi) *diuaeque pudendum*, in pudorem, ignominiam Deae. — 27. Quae vt primum ex *aeriſono* tympanis, cymbalis, tibiis reſonante *monte* Theſſalicam nauem conſpexerat, hanc vlciſcendi occaſionem adripuit.

32. Nox erat, et *leni canebant aequora ſulco*, canam ſpumam mouebant in pelago remi, (cf. Virgilii Aen. 8, 672. *fluctu ſpumabant caerula cano.*) *prona* ad occaſum vergentia *ſidera leues* placidos *ſomnos ſpargunt*, venti ita ſecundi, *vt tonſas religent*, vt remis opus non eſſet ſolis-

que velis inpulsi praeterueherent *Proenesson* Proconneson insulam Propontidis, *Rhundacum* fluuium, *medio etiam ponto stauentem*, qui aliquatenus etiam per mare flauum tenet colorem, et *Scylaceion* promontorium *vnda fracta spumosum* ad quod fluctus fracti magnam agunt spumam, (Brandung).

37. Tiphys *diem solisque cubilia*, occasum solis, *consulit*, seruat, obseruat, *ratemque vento stellisque ministrat*, vela curat, prout venti et sidera postulant. (cf. Virgil. Aen. 6, 302.) — 39. Sopor illum, qualis numquam alias, post *magnum luctamen* obprimit, *lenit agens*, (*agens* additum, pleonastice, vt Graecorum ἔχων. cf. 4, 411. 7, 151.) *sed Diuum imperiis*, a Diis inmissus; *cadit inscia clauo dextra* (potuisset dicere: clauus excidit dextra, sed perinde est, sensus enim est reciprocus)' *solata*, desolata, sibi relicta *nauis turbine flectit iter*, in orbem agitur, *portuque refertur amico*.

43. Vix *notis*, modo relictis, *vadis adlabsa* erat nauis, quum *aethere longo*, longe per aera audirentur tubae et vox horrenda: Hostis in portu! adsunt Pelasgi. Iussu enim *Mygdoniae matris* (Idaeae 2, 536. Cybeles) *vrbem ancipitem lymphauerat*, anxiam ad furorem vsque efferauerat, *Pan Deus, nemorum bellique potens*, qui et pastoribus et militibus (est enim et στρατιώτης. Longi Pastor. Lib. 4. extr. p. 134. ed. Villoif.) vanum terrorem (Panicum) iniicit, qui interdiu *antris se continet*, noctu late vagatur, vnde nocturnus 7, 460. *saetigerum latus*, hirsuto corpore, et *toruae frontis coma sibila*. Pro *sibila* malunt nonnulli *pinea*, nam eiusmodi corona Pani tribuitur. Audio: sed quum poetae, vti arboribus omnino, quarum folia leuissimo vento mota sonitum edunt, ita pinui etiam tribuant sibila, quo facit in primis Virgil. Ecl. 8, 22. *argutum nemus et pini loquentes*; locus non emendandus, sed interpretatione iuuandus est. — 51. *Vox vna* quamquam vna, *super* superat tamen omnes tubas, tam vehemens est, vt *conus*, crista galeae, *enses*, *aurigae rotis* curribus, *claustra moenibus cadant*, tantosque metus, quantos non Mars, non Furiae, non *tristis ab aethere Gorgon*, Medusae caput *sparserit*, iniiciat, *tantis aciem raptauerit vmbris*, tot simulacris inanibus in aere adparentibus in proelia rapiat. — 56. *Ludus et ille Deo*, similem sibi ludum fecit Pan, si pecora ita territat, vt *profugi sternant dumeta iuuenci*, oestro quasi perciti virgulta proculcent.

58. Clamor ferit et regis aures; lecto exfilit, fomnio adhuc plenus, per quod *Bellona* ipfi adparuerat *foribus reclufis*, in ipfo cubiculo adftans, *nuda latus*, brachio exferto, *paffuque fonoro orichalca* tubam orichalco vinctam (Horat. Arte poet. 202.) *mouens* et *triplici crifta*, τρυφαλεία, τριλοφία. v. Cl. Ruperti ad Sil. Ital. 5, 134. *pulfans faftigia* cubiculi. Sic magnam corpore et terribilem habitu Deam videmus — nudum latus — paffu fonoro — tubam mouentem — triplici crifta — faftigia tangentem. — 63. Sequitur Deam rex *demens*, mente captus, et ad mortem properat, vti olim *Rhoetus iniqui nube meri*, vino nimio faucius, et ita oculos obnubilatus, vt *Pholoen*, montem Theffaliae, Centaurorum fedem, (1, 140.) *geminam* duplicem, *maioraque antra fua* cernere fibi videretur, (quod adcidere folet ebriis, quibus *geminis exfurgit menfa lucernis* Iuvenal. 6, 305.) *in Herculem et Thefea ruit*, fed in pugna aduerfus Lapithas cecidit; aut qualis redit a venatu *pater*, (de *Athamante* fermo eft) *luftra Triuiamque canens*, ouans de felici captura, gratiasque agens Dianae, *humeroque Learchum aduehit*, nefcius, fe filium fua manu confectum humeris portare, quod tamen non fefellit Thebanos, *miferae* miferabundae *declinant lumina* ab tam trifti fpectaculo *Thebae*. Rem omnem latius narrat Ovidius Metam. 4, 515 fq. quem adeat, qui opus habet. — 70. Iamque adeo non porta moratur regem, nec *pone*, quae prope aderat, *manus excubias fortita*, fatellites praefto funt regem comitaturi, quorum mox numerum augent alii, quos timor inanis domibus expulerat.

74. Argonautae diu confederant naui fua pauentes; galeas clypeosque per tenebras vident micare, dubii tamen, quid hoc rei fit; num hoftis quidam externus caftra nocturna fecuritatis caufa pofuerit, an *Colchi* fortaffe ipfi, nam pauor remotiffima etiam timet, obuiam fibi proceffiffent. — 77. Iam vero hafta *inmani turbine*, horrendo cum fonitu mediam in nauem aduolat, iubetque arma fubito rapere *manu caeca*, quae, quem in vfum, vel contra quos caperentur, adhuc ignorarent. *Princeps* primus *galeam conftringit*, lora fortius contrahit Iafon, vociferans: en! vota explentur, *optatos huc adfore Colchos*, focii dilecti, *credite*. — 83. Vti Mars, *Martius currus aftris*, coelo in medios *Biftonas* Thracas *exfilit*, et magnus animus et clamor et *tubae fanguineae*, caedem nuntiantes *iuuere* magis excitare, delectare folent *Deum*, fic Iafon

obcupat arua furens, primus esse cupit, qui in continentem terram ruere properet. — 87. *adglomerant latera*, conferto agmine incedunt, *densis thoracibus horrens* firma, inmobilis *stat manus*, vt nec *virgo fera* Minerva, *aegisono* aegide munito *pectore*, nec dextra fulmine armata Iovis, nec *Terror Pavorque*, *Martis equi* (cf. 2, 204.) *dispellere*, disiicere, ordinesque soluere potuissent. — 90. Nec vero ad se defendendos tantum adstant parati, sed etiam ad adoriendum: *contextis* ita arcte inplicitis atque connexis scutis, vt ne minimum quidem interesse spatium; *vmbonibus*, qui pars erant clypeorum in medio prominens et acuta, qua hostem propellere, adeoque vulnerare possent, *vrguent*. — 91. Stant *vt nubes*, quam Iupiter *coeruleo agmine* (agmen etiam de aquis vsurpant poetae, vt Virgil. Ge. 1, 322. Aen. 2, 782.) *nimbosam*, imbribus grauidam, *constituit*, quae, quamquam *Zephyri* inter se decertant, *Notique rigentem*, inmotam, *pulsare* cupiunt, diu tamen eodem loco haeret, metuque inplet homines, dubios, quod in fretum, quasue in terras tandem ruitura sit.

95. *Hinc*, ex altera parte Cyziceni, vociferantes iacere saxa, faces, *tortae pondera fundae* lapides graues, quae omnia Argonautarum *phalanx inmota* sustinet, irasque *retentant*, continent, *congeries dum prima fluat*, dum primus inpetus telorum conquieuerit. (*telorum* addidi, non *hostium*, quum congeries rarissime de personis, plerumque de rebus adhiberi soleat: infra tamen 6, 511. itidem de personis videtur vsurpata esse.) — *Stellantia tegmina*, splendentem thoracem, et clypeum, *ingentemque vmbram*, quam proiiciebat *Corythus* Cyzicenus heros, *Mopsus et Eurytus notant*, vident. *Restitit ille* (quis? Corythus, an Mopsus? malim de hoc adcipere) *gradu*, sic restitit, vt tamen gradu non deiiceretur, vt promtus ad resistendum maneret, *seseque a lumine ferri* coruscante hostis gladio *sustinuit praeceps*, a cito inpetu se continuit, *subitum ceu pastor ad amnem spumantem nimbis*, aestuantem, *fluctuque arbusta ruentem* prosternentem. — 103. Sed *Tydeus*, en! ait, in quo vires experiar; vtinam comminus cum eo decertare detur! *subit ilia* Corythi *cuspis* sagitta *Olenii* Tydei, *dedit ille sonum*, dum caderet, *compressaque mandens aequora campi* glebas, in qua iacebat, mordens (idem fere, quod Horatio Od. 2, 7, 12. *solum tetigere mento*) *purpuream singultibus exspuit auram*, ad quemque singultum exspuit sanguinem. (Fundus est Homeri πορφύρεος θάνατος Il. 5, 83.

quem imitati deinde, mutata elocutione, Virgil. Aen. 9, 349. *purpuream vomit ille animam*, et alii.) — 108. *Ac veluti* (luxuriatur poeta in cumulandis comparationibus) in *medio ponto horrida rupes latet*, non animaduerſa, quam numquam inpune tangunt nautae, *ſic agmine caeco* temere *ſtrictis enſibus* incurrunt Cyziceni, quorum plures obcumbunt, in his *Bienor*, *melior* fortior *patre*.

113. Nec minor in vrbe trepidatio. *Genyſo* vxor arma noctu amouerat, ſed illi *ſubitus reluxit focus*, ignem denuo adcendit, vt arma obcultata reperiret, et reperit magno ſuo malo, *tibi gaudes, miſerande, repertis*. — 117. *Linquit vndantes* abundantes, largis dapibus inſtructas, *menſas*, *infectaque* nondum abſoluta *ſacra*, pervigilia *Medon; chlamys inbelli oſtro torta circumuenit manum*, quae ego, an recte, neſcio, ſic intellego: chlamyde, quae, quamquam purpurea, bello tamen inutilis nihilque erat profutura, ſiniſtram circumuoluit manum, vt pro ſcuto eſſet; (ſimilis locus ap. Petronium c. 80: *intorto circa brachium pallio componit ad proeliandum gradum*) *ſtrictoque vias praefulgurat enſe*, dextra per viam in anteceſſum vibrat gladium. (coruſcare facit, Gesner. in Theſ. h. v.) Sic *taedas praecutere* Ovid. Met. 4, 755. — 120. Talis in arma ruit; *nec vina dapesque remotae, ſtatque loco torus;* hactenus omnia facilia, non item, quae ſequuntur: *in quo* (*omen*) *manſere miniſtri*. Locus ſalebroſus, in quo, quid ex *omine* facias, difficile dictu ſit, nec Burmannus ſibi ſatis ipſe facit. Erat, vbi ego, mutata interpunctione, et *miniſtris* ad ſequentia tractis, ſanare locum mihi poſſe viderer, ita nempe: ſtat loco torus, in quo toro (omen) manſere ſc. vina et dapes, Argonautis paratae, *miniſtri inde vagi* etc. Sed male me ominatum eſſe poſtea deprehendi, eam in primis ob cauſam, quod Argonautae vrbem denuo ingreſſi non ſunt. Maneant ergo ſuo loco vina et dapes, et torus et miniſtri, ſolum *omen* tollatur, et pro *in quo omen* legatur *inſomnes*, quod reponi iubet Bentleius in epiſtola ad Burmannum data: *Statque loco torus: inſomnes manſere miniſtri.* Nec temere coniecit acutiſſimus ille Anglus; nam non vnus codex habet *in quo omnes*, ex quo vera Valerio manus reſtitui poteſt. Neque video, cur miretur *inſomnes miniſtros* Burmannus; equidem mirarer magis, ſi ſomno ſe dediſſent ea nocte, qua hoſtes ante portas adparuiſſe audirent, quaque de dominis ſoliciti eſſent abſentibus. Non dubitaui igitur, tam

luculentam emendationem in ipſum textum recipere. — 122. *Inde vagi* (Genyſus et Medon? Ita volunt interpretes; poſſint tamen Cyziceni omnino rectius intellegi) *nec tela modis nec caſibus isdem conſeruere manum*, in quibus duo Adcuſativi, *tela et manum*, obſendunt. Burmannus ita expedit, vt pro *tela* — *bella*, pro manum *manu* poni velit. De *manu* facile conſentio, et potiores ita libri praeferunt, non item de *bellis*, quibus nihil lucramur; nam vtraque formula *conſerere manu bella*, et *conſerere manu tela* inſolita ſunt Latinis, qui *conſerere manum. pugnam, proelium, caedem* (infra v. 127.) dicere ſolent. Poſſis etiam legere: *Inde vagae nec tela modis, nec caſibus isdem conſeruere manus.* Certe apud ipſum Noſtrum *conſerta tela* ſunt 6, 182.

124. *Ecce grauem nodis pinguique bitumine quaſſans lampada* ab arce decurrit *Phlegyas*, *leues*, leuis armaturae *manus* Pelaſgorum noctu inuaſiſſe ratus, *Thamyrum*, ducem ſine dubio latronum illorum, ſaepius ab ſe repulſum, magno cum clamore et late ardente face requirit, haud ſecus ac *Typhon*, turbo nautis periculoſus, *igne* fulgure *ſimul ventisque rubens*, quem *Iupiter alte crine tenet*, cf. 6, 170. vbi *Typhonem Iupiter reuerberat aruis.* Flaccus duplicem h. l. perſonam agere iubet Typhonem vel Typhoeum, primam turbinis, alteram Gigantis coelo deiecti, ideoque duas diuerſas fabulas miſcet. — 133. Tollitur *hinc*, ex altera parte contra hunc Phlegyan, *totusque ruit Hercules arcu*, *aduerſa flamma ſpicula certa regens pectore.* Obſcuriora haec et aſteriſco ab editoribus notata recte tamen habere putauerim. Hoc, niſi me omnia fallunt, voluit poeta: Hercules ipſam aduerſarii facem in vſum conuertit ſuum; prout enim hanc ille mouit, ita Hercules *pectore.* ad pectus admoto arcu, (nam non genis, vti nunc, adplicabant inferiorem arcus partem antiqui, ſed pectori, Homer. Il. 4, 123. νευρὴν μαζῷ πέλασεν, Virgil. Aen. 11, 862.) dirigebat ſpicula certa, vt certo ferirent, *per piceos adcenſa globos*, quae tela, vt Burmanni verbis vtar, quum ipſam lampada tranſirent, inde ignem conceperunt, et adcenſa per piceos globos flammae pectus transfoderunt Phlegyae, vnde duplex vulnus, a ferro et ab igne, infligebatur. — 135. *pectus harundo per medium contenta*, cita, rapida *fugit*, *ruit ille* incidit *ore comanti*, bene comato capite, in ipſam facem, *maiorque adparuit ignis*, caeſariem adprehendens. Tota imago nimis quaeſita.

138. Iam aliae caedes memorantur, in quibus non nisi singula verba explicanda veniunt. Sic 140. *duplicatam securim* alii aliter exponunt: *Abresch* Auctar. ad Dilucidatt. Thucyd. p. 296. de incuruata, ideoque obtusa — *Bolt* Sylva p. 85. librata — *Withof* celerata. Mihi vero est vel *bipennis*, vel bis repetita, vti congeminata 6, 579. — 141. *aspera cingula* vel acu picta, vel bullis, vel caelaturis distincta. — 145. *prima cadauera linquite*, nil nisi primitiae caedium sunt, sed, his non contenti, plures caedamus. — 147. *pergunt rupta testudine fusi*, referenda ad v. 87. vbi adglomerabantur, densisque thoracibus stabant; iam vero vagi hostes adoriuntur.

150. *Ipse dux* Iason *super vultus caesos* hostes ore humum prementes, *taboque labantia* cruore lubrica *terga, campi Martisque potens*, apertum sibi campum pugnamque videns, vt *caeca profundo hiems*, vt inopina in mari exorta tempestas, *currit*. — 156. *fixam videt decrescere cornum*. Poeta, in variis caedum generibus excogitandis non eadem semper, qua Ovidius, ingenii felicitate adiutus, singularia quaedam et mira narrat; hoc tamen videtur voluisse: Iason lancea ferit Glaucum, qui telum quidem contra expedit suum, sed sentit, hastam aduersarii altius intrare corpus, *vidit* hastam, quo penitius infigeretur, eo magis *decrescere*, eo minorem breuioremque fieri. — 158. *insignem cithara cantuque fluenti*. Fluens obponitur aridae voci, raucae; est igitur, liquida, sonora, suauis. — qui *dulci pectine* plectro, proprie instrumento variae formae, quo lyra pulsatur vel raditur, tum per synecdochen pro tota lyra posito, *Bistoniae* Thraciae *post magnum alumnum* Orphea. cui Thracia patria, *festis adsistere mensis ausus erat*, Orphea aequare in lyra pulsanda stulte sibi persuaserat. Ceterum imitatus est Flaccus Ovidium, qui in pugna cantorem itidem sistit Met. 5, 111 sq.

161. Hercules iam non amplius pharetram et arcus *exercet* (quod verbum vsurpant de rebus, quibus saepe multumque vtimur, *handhaben*, vt fatigare; v. supra 21.) sed disiicit agmina *claua socia*, quam vbique comitem habebat, adsumta. — 163. Qualis sonitus est syluae, quae caeditur, *densa sylua labat magna iuuenum* robustorum *securi*, cuneisque adactis *graue robur*, quercus ponderosa, *gemit*; (rei inanimatae sensus tribuitur) sic *ossa dura* malaeque sonant sub ictu, *sparsusque* conspersus, (cf. infra 5, 319.) *ager cerebro albet*. cf. Virgil. Aen. 12, 36. *campi ingentes*

ossibus albent. — 167. *subsederat*, insidiatus. — 168. *os barbamque* barbatum caput, *clauam superne intonat* (actiue, quod quum insolentius sit, alii malunt *claua*). — 169. *I nunc* consueta poetis inrisione infelicium *obcumbens Herculis armis; donum ingens semperque tuis mirabile fatis*, magno tibi honori est, in fatis tuis vt mirum et honorificum memorabitur, quod Herculis manu cecideris. *Donum* sic ironice sumtum est etiam 4, 216. — 171. *Horruit* ad Herculis nomen auditum, *nomen enim adnouit amicum* (amici) *primus, et ignaris dirum scelus adtulit vmbris*, primus fuit, qui manibus eorum, qui iam iam cecidissent, quique mortis suae auctores non nossent, hospites Argonautas fuisse nuntiaret. — 174. *mente moras fouisse benigna*, beneuole per aliquot dies, quibus morari deberent, excepisse, et *laribus sacrasse diem*, festum diem instituisse, quod nouus hospes familiae adcesserit. — 177. *quem tu qualemque*, quam deformem, *videbit adtonitus, Crenaee, parens!* non adnoscet, oculis non credet, te esse, qui antea tam formosus eras. *En frigidus somnus* mortis *orbes* oculos (cf. 235.) *purpureos*, viuidos, vegetos, pulcros omnino, (v. Iani ad Horat. Od. 4, 1, 10. et infra *purpureum sal* v. 422.) *obit*, subit: *iam candor*, candidus faciei color et *anni*, iuuenilis vigor, *deficiunt.* — 181. *Desere nunc nemus et Nympharum durus amores.* Inrisio, vti paullo ante: *i nunc.* Antea ita pulcritudine superbiebas, vt Nymphas contemneres syluasque relinqueres; iam vero idem aude, si potes.

182. *Hylas.* Hic *diuersa turbantem*, alia campi parte pugnas cientem, *Sagen neruo fallere*, sagitta prius missa obcupare, praeuertere, obculto ferire, quamquam *puer*, tamen *ausus primum* experimentum facere fortitudinis, *spes maxima bellis*, magnam herois futuri spem de se excitans, *si prospera* propitia *Iuno*, nisi haec inpediat.

186. *Castor et Pollux* Parum abfuit, quin alter alterum conficeret. *Adcessere nefas* (eheu!) *tenebris fallacibus acti in sese, ast illos noua lux subitusque frontis apex*, flammula, quam nuper galeis eorum Iupiter addiderat, (v. supra 1, 571.) iam subito visa *diremit.* Alios igitur adgrediuntur, et Castor quidem *Ityn, qua caerulus ambit balteus, et gemini committunt ora dracones*, vbi cingulum fibula continebatur, in qua duo serpentum capita ita conserta erant, vt mordere se inuicem viderentur. cf. infra 6, 59. *tereti serpens dat vulnera gemmae.* Ovid. Met. 8, 328. *mordet*

ſibula veſtem. Curtius 3, 3. *pallam — aurei accipitres velut roſtris inter ſe congruerent, adornabant.* — 191. *Pollux* alios, inter eos et *Cydrum*, qui *totis conniſus viribus* (ſic recte, non *connixus*) haſtam coniecerat in alium Cyzicenum, *venatorem Erymum:* ſed hanc haſtam *fata ferentem*, mortiferam, *luna breuis*, nubibus aliquantisper emicans, Diana *comitem* venatorem *miſerata prodidit*, in conſpectum dedit, ita vt Erymus leui capitis motu haſtam declinare poſſet, *iubae ceſſere*, criſta quidem galeae feriebatur, ſed *raptum per auras vulnus* aer diuiſus eſt ictu, *et extrema ſonuit cita caſſide cuſpis*, velox lancea non niſi extremam ſtringebat galeam.

198. *Telamon Opheltem vana ſonantem*, iactantem ſine dubio generis nobilitatem per *cedentis clypei opus* (μέγα ἔργον, χρῆμα) *partemque* (melius et magis poetice *cratem*, quod reponi ſuadet Gesner. Theſ. v. trilix) *trilicem*, triplici catenularum inuicem conſertarum ordine munitam, *qua ſtomachi ſecreta*, vbi ſtomachum clypeus tegebat, *ferit.* — 201. *hunc regem, aut aeque alta gente ſatum fors mihi delegerit.* Sic ſtrue verba, et ita mecum intellege: Di, precor, vt in hoc iactatore vel regem, vel alium non admodum rege inferiorem mihi fortuna obiecerit, *magnusque et flebilis vrbi conciderit*, cui eo maius damnum hoc interfecto infligam. — 203. Huic addit praeter alios *Phocea; Lelegum* Ioniae *qui pulſus ab oris regis amicitiam et famuli propioris honores* (*qua patiens non arte?*) *tulit*, h. e. qui, quamquam externus et exſul, tamen ad amicitiam Cyzici regis et interiorem adeo admiſſionem (ſed quibus artibus, quaque patientia?) ſeſe euexerat. — 206. Et ſic Telamon ſaeuire perrexit, donec *nox alta cadentum ingentes ſonitus ruinasque augeret*, cadentium prolabſus ob noctis ſilentium grauius ad aures adcidebat, quod noctu fieri experientia docet. — 208. *Vt magis Inarime*, (alias Aenaria, Pithecuſa, hodie Iſchia, inſula prope Neapolin, Typhoeo inpoſita, Virg. A. 9, 716. vbi, ſi plura cupias, vide Heynium in peculiari Excurſu) vt magis *mugitor* (ornatus cauſa adiectum) *Veſvius*, Veſuvius mons, (infra 4, 507. Veſevus) *anhelat*, *adtonitas* terrae motibus et igne eructato *ſuscitat* concutit *vrbes; ſic pugnae crudeſcit opus*, magis cruenta fit pugna nocturna, neque *enim ignea cedunt aſtra loco*, ſolito diutius in coelo morari ſidera videntur, et *lentis haeret nox conſcia bigis*, conſulto, de induſtria longius durat. Sic igitur, veſte poetica detracta, inde a v. 206.

omnia apte cohaerent, nec desideraueris ornatum poeticum in *mugitore anhelante*, (respicit autem Gigantem igniuomo monte pressum) *in nocte conscia, lentis bigis haerente.* De curru Noctis cf. 2, 295. et omnino Cel. Eichstaedt Quaest. philol. p. 15. 16.

212. Anhelat ipse poeta, et Musam denuo in subsidium vocat, vt *Tartareae* horrendae *noctis omnia sequentem*, enarraturum adiuuet. — 213. *Phaethon*, Sol ipse, vti ap. Virgil. Aen. 5, 105. *adflat Tisiphonen*, equorum Solis adflatum, aduentum eorum sentit Furia, et quidem *trepida*, quoniam non nisi noctu Furiis vagari licebat, vti et Vmbris et Manibus ad infera loca sub diluculum redeundum erat. cf. Heyne ad Virgil. Aen. 6, 538. 5, 739. et Ruperti ad Sil. Ital. 13, 808. — 214. *grauior locos iam luce propinqua vmbra premit*, densiores adeo tenebrae totum campum obnubilare videntur, *non signa virum, non funera cernunt*, discernere viros non poterant, quos interficerent. — 216. *Vos, prodite, Divae* Musae *Eumenidum noctisque* Furiarum extrema nocte, vbi longiori morae locus non esset, grassantium *globos* conferta agmina. — 218. *trepidi singultibus labentum agri*, audax et difficile intellectu: melius *tepidi*, quod Bononiensis habet, recenti nempe sanguine, quem moribundi singultantes eiecerant.

220 — 242. Ipsius Cyzici caedes narratur. *Cyzicus aciem vanis discursibus inplet*, per totam aciem discurrit ausu inani, *fata trahens*, morti ipse propinquus. Triumphantis quidem more sibi persuaserat, Pelasgos a se fusos, sed *tales aditus* falsam de Pelasgorum aduentu opinionem, (nisi malis *animos*) *eaque gaudia inmiserat* ira *Deum*, numinis alicuius, Cybeles. — 224. *Veluti quum Coeus*, Coeli ac Terrae filius, Titanum maximus, (Hesiod. Theog. 133. 134. Virgil. Aen. 4, 179.) *fundo in imo* Tartari, si quando ipsi contigit, *adamantinas* durissimi ferri, chalybis *catenas fractas Iovis* post se trahere, *vocatque* laetabundus, fortunam suam narraturus, *Saturnum Tityonque*, notum illum Gigantem, qui apud inferos per nouem iugera porrectus iacebat (Virgil. Aen. 6, 595 sq.) *spem queaetheris amens concipit*, stolide ad superos se euasurum credit, *ast illum fluuiis* Styge, Phlegethonte, et *nocte* tenebris Tartari *remensa* post se relicta, *Eumenidum canis* (Singul. pro Plur. Apollon. Rhod. 4, 1665. 'Αΐδαο θοαὶ κύνες) Furiarum comites et ministri, (de quo vocis *canis* vsu vide Ruhnkenium Epp. crit. p. 93 sq.) et *sparsae iuba hydrae*, earumdem Fu-

riarum angues circum capita ſibilantes, *repulit.* Idem igitur adcidit Cyzico. — 229. *Saeuit acerba*, cum acerbitate *fremens*, *tardumque a moenibus*, quod ex vrbe non adproperet, *agmen increpitat: Numquamne dolor virtute* (mel. *dolor virtusque*, i. e. virtus dolore excitata) *ſubibit nil auſas ſine rege manus*, ciues meos, nil ſine me, niſi me duce audentes? At longe alacriores eſtis, *barbara*, Phrygia, Berecyntia *buxus* tibia *ſi vocet*, (cf. Aen. 11, 737.) *et motis vlulantia Dindyma ſacris*, (*mouere* vox ſolemnis de adparatibus dierum feſtorum annuorum. Sic ancilia movebant Salii.) *tunc enſis placeatque furor, modo tela ſacerdos*, cui lubentius paretis, quam regi, *porrigat*, et *iuſſa ſanguis* (producta per licentiam poeticam poſteriori ſyllaba) *exuberet vlna*, et ex praecepto Corybantum ſanguis large ex brachiis inciſis fundatur. (cf. ſanguineos lacertos ſupra 20. infra 7, 635 ſq. 8, 239. in primis Lucretium 2, 631 ſq.) — 235. *Talibus* tam acerbe *inſultans*, nec ciuibus ſolum, ſed ipſi etiam Deae, *iam dudum numine Diuae deficit*, vires deficere ſentit, *infracti* debilitati, inhibiti *langueſcunt frigore curſus, corda pauent;* et, ne dubius maneat, vnde haec ſibi adcidant, *audit fremitus iraſque leonum*, currui Cybeles iunctorum, audit *cornua*, ſonitum inſtrumentorum muſicorum, *motas videt inter nubila turres*, coronam ipſius Cybeles turritam. — 239. Tunc advolat certa et grauis Iaſonis haſta, *latumque ſub imo pectore iter rumpit*, aperit, patefacit, (cf. 1, 4. 6, 139.) late hians infligit pectori vulnus. — 241. *quam nunc incognita vellet luſtra* ferarum latibula, ſyluas, *nulliſque datos venatibus annos*, nullum venando tempus conſumtum!

243. Talia viri fortes vtrimque tela fundunt, *ſonituque pedum motuque ſuſpecta explorant*, adrectis auribus ad leuiſſimum quemque pedum vel corporum motum ſuſpicioſi, *prenſant ſocios vocemque repoſcunt*, ipſos ſodales in tenebris corripiunt, et excubiarum noſtrarum more adclamant. — 246. *Quod ſi tanta lues* caedes diluculo non eſſet interemta, orta dies nil niſi feminas in vrbe, mares per litora ſtratos vidiſſet.

249. Iam vero, rege peremto, Iupiter ipſe ad pugnam dirimendam opemque ferendam *ſereno coelo intonuit*, vt praeſentiam numinis ſui manifeſtam faceret, quo territae *nocte ſatae*, noctigenae Furiae (cf. Virgil. A. 7, 331.) territus *armipotens* Mars, vt ab hac pugna deſiſteret; *tunc porta trucis coit infera belli*, Tartarus clauſus, qui Furias emi-

ſerat. Variant libri in *inſera* et nonnulli habent *effera*, quod Heynius Exc. 9. ad Virgilii Aen. 1. praefert, cuius verſiculum 293. ob oculos habuiſſe Flaccus videatur.

254. Cyziceni fugiunt, *quae ſola ſalus*, nec perſequi eos Argonautis animus eſt; *ſtetit anxia virtus*, quamquam fortes, conſiſtunt tamen, timentes, ne forte dolus ſimulatae ſubſit fugae. — 257. Ecce die inluceſcente *primos* (pro *primum*, *demum*) *portus* lumine ſparſos videbant, *notaeque*, *nefas*, *albeſcere turres*, aedificia, eheu! bene ſibi cognita et tenebris procedentia conſpiciunt. — 259. Di maris, exclamat Tiphys, *vt mea fatali damnaſtis pectora ſomno*, quam triſtem oculis meis ſomnum inmiſiſtis! *quantis monſtris*, quam inopino foedoque ſpectaculo litora ſocii caeſi *complerunt!* — 262. Argonautae ipſi, nimis adtoniti adhuc, ſtupentes, exſangues, adſtant, quam vt gemitum pudoremque de facinore a ſe perpetrato verbis exprimere poſſint, ſtupent haud ſecus, ac 263. *Thyas ad crines et triſtia Pentheos ora, vbi inpulſae iam ſe Deus agmine matris abſtulit, et caeſi vaneſcunt cornua tauri.* Haec omnia lucem adcipient, ſi memineris de rege Thebarum *Pentheo:* qui quum ſacra Bacchi in vrbem noluiſſet admittere, Deus iſte, hunc ſui contemtum vlturus, matrem et materteras regis, Thyadas, Maenades, Bacchas, ita obcaecauit, vt in tauri (alii habent aprum, v. c. Ovid. Metam. 3, 714. quem omnino conſuluiſſe non poenitebit) ſpecie ſibi obiecta Penthea ipſum dilacerarent; ſed quum furor a Deo inmiſſus reſideret, non tauri cornua, ſed crines confuſos et cruore tinctos, et *triſtia Pentheos* ora caput, faciem coram viderunt, ſtupentes adſtiterunt.

267. *Nec minus effuſi grandaeuorum* ſenum *ad litora vulgus;* (*vulgus effuſi?* quid putas, Priſciane? Sed errauit Valerius meus praeeunte Virgilio, qui Aen. 6, 660. habet: *Manus ob patriam* pugnando vulnera paſſi) quum vero *ſocias* ſuorum *viderent manus* caeſas, fugiunt retrorſum, ſed adclamat Iaſon: — 270. *Quos fugitis?* Propius intueamini, qui ſint, quos fugitis. Mallem me meosque hac ſtrage potius obcubuiſſe. *Deus haec, Deus aſper vtrisque inplicuit*, numinis alicuius, vtrisque infeſti, ira hoc inmiſit malum — Argonautae ſumus, *hoſpita turba*, hoſpites modo digreſſi. *Cur flammas miſerosque moramur honores?* Age, quum factum infectum fieri nequeat, triſte officium mortuis faciamus. Iaſon vrgere nimis iuſta facienda

videtur. Melius fecisset, si iussisset inquiri, an nonnulli fortasse spiritum adhuc traherent seruarique possent.

274. *Tum super exsangues consertae caedis* (v. supra 123.) *aceruos praecipiti plangore ruunt*, matres coniugesque, filios maritosque adnoscunt ex vestibus acu pictis aliisque donis. It gemitus toto coelo per *aequora sinuosa* (litora sinuosa 2, 452.) *pars tenues flatus* spiritus emissi, vim vitalem exiguam obseruant, et *adhuc stridentia* sanguinis aliquid effundentia *prensant vulnera*, (cf. stridentem spumam vulneris Ovidii Met. 8, 417. et supra 1, 373.) *pars sera* certi de morte cognatorum, tandem *componunt*, comprimunt *lumina dextra*.

280. Iam iuuentus etiam rex in mediis cadauerum aggeribus. *Tristi sileant ceu cetera planctu*, quasi hic solus esset lugendus, sic omnes ad eum concurrunt. Circumstant et Argonautae, *deflentque nefas et cuspidis ictus Aesoniae*, hastam Iasonis tam tristem cladem adtulisse, *sortemque ducis acerbam*, Iasonem, qui se ipse adcusat, *solantur*.

286. Iason, quum crines pingui sanguine concretos, pallidum vultum hastamque in caro amici pectore defractam videret, ingemit, et oratione, adfectuum, miserationis praesertim et pudoris plena, mortuum ita adloquitur: *Te tamen ignarum tanti furoris nox habet*, at vero tu quodammodo felix praedicandus es, qui tam foedum morte praeueneris spectaculum, *et nullo testantem foedera questu*, vt violata a me hospitii iura queri possis. — 294. *exstinguine mea speraui*, timere potui, (nam *sperare* Latinis omnino est futurum aliquid exspectare) *te posse manu? talis*, tam ingratus hospes, vt mox cruentus redirem hostis? — 297. *nonne haec mea iustius essent funera*, mihi potius moriundum erat — *meque tuus error nunc plangeret*, tu potius me a te inscio interfectum plorares? — 299. *Nec Clarii nunc antra Dei*, Apollinis, qui praeter alia loca, etiam in vrbe Colophoniorum Claro, et ex antro quidem, oracula edebat, *quercusque* syluae Dodoneae *Tonantis* Iovis *arguerem*, incusarem, quae mihi talia proelia, tales triumphos praedicerent? *cur mens conscia vatum*, vates futurorum praescii, *qui patriae senectae exitium crudele*, necem patris senis canebant, cur hoc tantum nefas reticuere? — 304. *quae me hospita*, hospitio, *tellus adcipiet*, quae non primo a litore arcebit? — 306. *Inuidere Dei*, spem laetam a me conceptam, fore, vt, reuersus ex Scythia, tuas terras reuisam, tibique in bello contra Pelasgos fiam

comes. — 311. *Voluite ſyluas* (vtraque vox auget: haec multitudinem lignorum, illa laboris magnitudinem exprimit) *ſocios*, ſociorum amicorum *luſtrate rogos*, circumeatis, *date munera*, quae noſtro miſiſſet Cyzicus *igni*, rogo.

314. Iam mortui regis coniugem in ſcenam produoit Valerius. *Clite laceras ſuper ora mariti fuſa comas* (Graeca forma pro: laceris comis ſe effundens) ſic fatur: *primis coniux* coniugii *ereptus in annis*, *cuncta trahis*, omnia tecum mihi pereunt: *necdum ſuboles*, *nec gaudia* (gaudia ſubolis) *quibus moeſta tuos nunc*, *optime*, *caſus perpeterer*, quae moeſtitiam de morte tua leuent meam, *tenui quidem ſolamine*, ſolamine tamen luctum mitigante *fallens* aliquantisper obliuiſcar. — 320. *Mygdonis* Phrygii regis *arma* bellum *patrem et natales rapuere domos*, et patrem et patris hereditatem eripuit, *Triuiaeque potentis occidit arcana genetrix abſumta ſagitta.* Non addit, quid Dianae iram in matrem concitauerit, nec aliunde conſtat; expoſuerim igitur de febri maligna, quam Apollinis et Dianae ſagittis adſcribere ſolere poetas, vel ex Homeri Il. Lib. 1. nouimus. — 323. Nunc adeo *tu*, qui mihi omnia eras, *et coniux et frater et parens et ſpes a prima iuuenta vna*, (puella ſine dubio fuerat pacta) *deſeris*, *totamque Deus ſimul vrbem inpulit*, concuſſit (quia inprolis ſubceſſorem non reliquerat). Conferri in primis meretur Ovid. Her. 12, 161. vbi Medea: *Deſeror*, *amiſſis regno patriaque domoque*, *Coniuge*, *qui nobis omnia ſolus erat.* — 326. *Vtinam* ſaltem morienti tibi adſuiſſem! *vidiſſem tendentem mihi manus*, *monentis* praecipientis iuſſa et mandata percepiſſem! *quin et thalamis modo queſta morari*, quae paullo ante tacite mecum, quod nondum redires in vrbem, querebar, *heu talem*, iam mortuum, *recepi*, *tantique metus ſecura*, alia omnia, quam tuum obitum, metuens. — 330. Ita eam in *compreſſo mariti collo* haerentem moeſti ipſi Caſtor et Pollux vix erigere potuerunt.

332. Interea *nudatis montibus* (tot arbores ceciderant, cf. Sil. Ital. 3, 640.) *innumeras* et *certatim* quidem *pyras vrguent*, deproperant, *decorantque* exornant, *et corpora moeſti ſumma* in ſumma rogorum planitie *locant: vadit ſonipes* equus *ceruice remiſſa* languide, *venatrix nec turba canum pecudumque morantur* adducuntur, ſimul cremandi, quod pluribus etiam nunc barbaris gentibus in more eſſe conſtat. — 336. *Funereae quae cuique manus*, *quae cura ſuorum*, *quae fortuna fuit.* Locus perplexus et breuitate

laborans. De manibus in primis haereo, quas ſi licuerit interpretari de manibus in funere parando occupatis, totum locum ita intellegerem: Cognatorum quisque manu ſedula raptim contulerat, quae mortuis cara in primis fuiſſe noſſet, ad rogum exornandum, prout fortuna vel amplior vel tenuior permitteret. Mihi tamen nondum ſatis facio. Omnino deeſſe verbum videtur, quod latet fortaſſe in *quae cuique.* Quid? ſi legas *ſunereaeque tulere manus?*

337. Medio aggere rex longe eminet, quem Iaſon ipſe, *crebris quatiens ſingultibus ora*, dolorem gemitu et lacrymis large fluentibus declarans, *celſo reponit in oſtro*, rogo elatiori purpureo velamine ornato. — 340. *Dat pietas auro atque ardentes murice veſtes, quas telis feſtina rapuerat vocantibus auſtris Hypſipyle*, quas vix ob ſubitum Iaſonis abitum abſoluere potuerat: *galeam porro dilectaque*, quae cariſſima haberet, *cingula* rogo *iniicit.* — 343. Rex vero ipſe vultu ad vrbem conuerſo iacuit, manu geſtans ſceptrum auitum. Nam quoniam nec *proles*, filius, *nec alius ſanguis* cognatus ſuperſtes eſt, *ipſe decus paterni regni* ſceptrum *refert*, geſtat, fert ſecum.

347. *Inde ter armatos Minyis referentibus orbes*, ter armati eumdem orbem repetentes, circa rogum decurrentes, quod et Romanis in vſu fuit, (Virgil. Aen. 11, 188. *ter circum adcenſos cincti fulgentibus armis decurrere rogos.* Apollon. 1, 1059. τρὶς περὶ χαλκείοις σὺν τεύχεσι δινηθέντες τύμβῳ ἐνεκτερέϊξαν) *concuſſi* ſonitu pedum *rogi, ter inhorruit aether, luctificum clangente tuba:* tum *iecere faces*, incenderunt rogos *ſupremo clamore*, vltima conclamatione, an forte in vitam redituri ſint mortui. — 350. *Rerum labor omnis* — Burmannus cum Gronovio malit *regum* i. e. Argonautarum; ego vero nil muto. quidni enim interpreteris: res omnes multo cum labore congeſtae, ligna, veſtes, dona cet. *in auras ſoluuntur*, et *celſis conlucent aequora flammis*, omnia abſumuntur igne tam alte in aera ſurgente, vt et campi et mare ipſum longe fulgeant.

352. Scilicet haec *manebant* fato deſtinata Iaſoni ſociisque, *ex quo Peliacis caderet cum montibus arbor*, ex quo expeditionis nauticae conſilium cepiſſent, *hoc volucrum minae*, auguria ſiniſtra, *fulminaque praeſaga*, malorum praenuntia, ſignificauerant. *Sed quis non prima refellat monſtra Deum?* ea nimirum eſt natura idque ingenium mortalium, vt omnia a Diis immiſſa nihil ad ſe

pertinere credant, vt ad ostenta increduli sint, *quis longos sibi non auguret annos?* Verissime dictum.

357. *Dilabsae passibus aegris* (moestitia lentos facit gressus) *cum prole nurus*, vxores et liberi; *tandemque quiescunt dissona peruigili planctu iuga*, silent per montes dissonae per totam noctem auditae voces, non secus ac orae Aegypti ab auibus patriam vere ineunte repetentibus relictae, quod ita effertur: *qualiter Arctos* septemtrionales *ad patrias reuectis auibus Memphis* Aegyptus omnino, *et aprici* calidioris *statio silet annua Nili*, ad quem quotannis mitius per hiemem coelum quaerunt aues nonnullae. Totus locus adumbratus ex Virgilio Aen. 10, 265 sq.

362. At nec dies, nec diem proxime excipiens *nox aspera curis*, quae asperas secum adfert curas, *Minyas ab tanta caesorum imagine soluit*, oculis animisque obuersari pergit amicorum caedes. Venti flant secundi, nec tamen fiducia vlla; nondum iusta omnia mortuis fecisse sibi videntur, patriae laborisque inmemores segni, otioso luctu torpent. — 369. Ipse Iason, quamquam *tristissima rerum castiganda duci vultuque premenda sereno* — sententia egregia! Quo tristiora sunt, quae duci exercituique eius adcidunt, eo magis dolorem reprimere (vel obcultare, vti v. 718.) vultumque serenum atque confidentem decet praeferre, *dulcibus indulget lacrymis*, quibus animum leuari sentit, *aperitque* non dissimilat *dolorem*. Gemere adeoque lacrymari heroibus ipsisque Diis haud indecorum habuerunt inde ab Homero poetae.

372. Tum in secretum abducit *Phoebeum* vatem, augurem *Mopsum*, causas mali ab eo exquisiturus. *Decretusne venit fato pauor* a Diis inmissus, *an sibi nectunt corda moras?* an nos ipsi metu sponte animis concepto a prosequendo itinere retinemur? *cur iam inmemores famaeque larisque* (cf. paullo ante 367. patriae laborumque amorem) *angimur? aut pariet* (exquisite pro habebit) *quemnam haec ignauia finem?*

377 — 416. Ad haec responsurus Mopsus philosophatur, doctrinaeque ab eo propositae summa haec est: Animae nostrae particulae sunt naturae diuinae et inmortales; nefas igitur est, alios interficere. Quod si quis tamen fecerit, animae interfectorum, iniuriae adceptae memores, queruntur apud iudices inferos, qui ad superos, Furia comite addita, reuertere eis permittunt, vt de interfectoribus meritas sumant poenas. Si qui vero inscii aliis

mortem intulerint, hi ſua ipſorum conſcientia anguntur, piaculo tamen aliquo dolori poſſunt mederi ſuo. — Hoc philoſophema Argonautarum aetate vtique recentius et e Platone hauſtum eſt, vnde etiam riuulos deduxit Virgilius Aen. 6, 724-755. vbi vide Heynium ad verſum in primis 743. qui et Noſtrum laudare non neglexit. — Sed ſingula videamus: 378. *Si mortalia membra ſunt, ſortitusque breues et parui tempora fati perpetimur,* exiguum vitae noſtrae ſpatium conſtitutum eſt, *ſocius ſuperi quondam ignis Olympi,* nobis, quorum animae olim puriſſimi aetheris particulae eſſent, *nefas ideo miſcere neces,* non ideo licet, quemcumque velimus, pro lubitu vita priuare, *ferroque morantes exigere hinc animas redituraque ſemina coelo,* manu violenta expellere corporibus animas in coelum reuerſuras. — 382. *Quippe nec in ventos, nec in vltima ſoluimur oſſa,* non omnes morimur, meliorque noſtri pars perdurat, *ira manet, duratque dolor,* ſenſus eorum, quae paſſi ſumus, remanet; *quum deinde tremendi Iovis* Plutonis (ſupra 1, 730. Iupiter Tartareus) *ad ſolium venere queſtuque nefandam* indignam *edocuere necem, patet illis ianua leti,* Stygem renauigare permittitur, *comes vna ſororum* Furiarum *additur, et pariter terras atque aequora luſtrant,* Furia auxiliante interfectores vbique inveſtigare atque perſequi datur. — 389. *Quisque ſuos ſontes,* qui iniuſtam necem intulerunt, *poenis implicat.* — 391. *At quibus inuito maduerunt ſanguine dextrae,* qui inſcii caedem perpetrarunt, *ſi fors ſaeua tulit miſeros,* ſi caſui fortuito adſcribendum eſt facinus, *ſi proxima culpae,* ſi non culpa quidem iuſti nominis, ſed culpa tamen aliqua leuior in homines cadit, *hos variis mens* conſcientia *ipſa modis agit, ſua carpunt facta viros reſides* (melius fortaſſe cum Burmanno poſt *viros* incidas, vt *reſides* in primum caſum abeat) conturbantur ita, vt langueſcere incipiant, *iam nil amplius auſi,* animam deſpondentes, lacrymantur meticuloſi, ſegnes exſiſtunt — *quos ecce vides* δεικτικῶς — tales nos nunc ſumus. — 396. *Sed noſtra requiret cura viam, memori iam pridem cognita vati.* (Sic repoſui, iubente codice Burmanni, pro *vate,* quod ſenſu caret) *Cura noſtra* i. e. ego, et ad *vati* ſubintellige *mihi;* ſic omnia clara: Ego viam iterum reuiſam, quam iam olim, bene enim memini, calcaui. — 398. *Eſt procul ad Stygiae deuexa ſilentia noctis,* ornate pro inferorum regno, *Cimmerium domus et ſuper is incognita tellus,* ergo

non in geographicis illa tabulis noſtris inquirenda, ſed a poetis efficta, qui extremas mundi terras Auſtrum et ſeptemtrionem verſus Cimmeriis adſignauerunt, et primo quidem ab Homero Odyſſ. 11, 14 ſq. quem Valerius expreſſit) *coeruleo*, nigro, *tenebricoſa ſinu*, *quo Sol numquam ſlammea iuga* currum, *ſidereos nec mittit Iupiter annos*, anni tempeſtates ab ſiderum motu pendentes, hieme excepta, numquam caleſit ſolis radiis, *ſtant* (quietem exprimit) *frondes tacitae*, nulla ibi auis querula auditur, *innotaque ſylua comanti horret verna iugo*, ipſo vere, ſi quod ipſi contingat, nulla tamen vel leui aura arbores in montibus agitantur, ſed frigore horrent ac rigent; *ſpecus vmbrarumque meatus ſubter*, antra ſubterranea, per quae defunctorum manes commeant; *Oceani praeceps fragor* (pr. praecipitis Oceani, ſed ſic ſaepe transferunt epitheta poetae) *aruaque nigro* (horrido, vt ſaepe *atra cura*) *vaſta metu* tenebricoſa, latiſſime patentia, formidine plena, *et ſubitae poſt longa ſilentia voces*, perpetua ſilentia raro eoque terrifico ſonitu rupta. — 406. *Enſifer hic atraque ſedens in veſte Celeneus* (nomen ſine dubio a Valerio conſictum, nam poetis epicis omnia deſinite, etiam nomina efferenda ſunt) *inſontes errore luit*, luſtrat, purgat, *culpamque remittens carmina turbatos* laeſos *voluit*, vt Virgilii Sibylla folia, *placantia manes*. — 409. *Ille mihi luſtramina* piacula *prodidit* indicauit, *volens* ſponte, beneuole *Erebum terramque retexit*, quid ad inferos placandos apud ſuperos agendum ſit. — 411. *Ergo vbi oriens* ſol *aſcenderit* curru *vndas* (neſcio tamen, an melius Burmannus *adcenderit*, inluſtrauerit, vti 5, 370.) *puniceas* ab effectu, vt puniceae adpareant, colore purpureo tinctae videantur, *tu ſacris adhibere*, pro *adhibe*, more Graecorum, qui Infinitiuum ponunt pro Imperatiuo. v. Dorvil. ad Chariton. p. 475. ed. Lipſ. — *armentaque magnis bina Deis;* me vero interea temporis vobis adeſſe *haud fas eſt*, religio prohibet, *donec*, quoad, quamdiu *luſtralia pernox vota fero*, preces fundo per ſilentia noctis expiatorias, et iam nox adpropinquat, *mouet en gelidos Latonia currus*, Luna refrigerare incipit terras: (Lunae currum iam ſupra vidimus 2, 295.) — 416. *Flecte gradum*, redeas ad ſocios, eosque mone, preces meas ne turbent, *placitis ſileant, age, litora coeptis*.

417. Iamque media nox erat, quod poeta duobus verſiculis amplificat: *ſopor mediis tellurem preſſerat horis, et circum tacito volitabant ſomnia mundo*. Sic enim

poetae tempora, enumeratis iis, quae fieri quoque tempore ſolent, circumſcribunt. Copioſiores ſunt in hac noctis imagine pingenda Apollonius 3, 744. et Virgil. Aen. 4, 522 ſq. — 419. *vigil arcani ſacri ſpeculatus tempora* iuſtum temporis momentum rite ſeruans *Ampycides* Mopſus *petit aduerſis Aeſepia ſyluis flumina*, Aeſepum per proximas ſyluas defluentem et inde in mare ſe proiicientem. — 422. *Hic ſale purpureo* (recte, nam purpuram poetae tribuunt omnino rebus pulcris, nitore in primis inſignibus, vide ſupra 179. purpureos *oculos*. — purpureos *olores* Horat. Od. 4, 1. 10. purpureum *ver* Virgil. Ecl. 9, 40. purpurea adeo *nix* Albinov. 2, 62. Sal purpureum proprie tamen obcurrit apud Strabonem Lib. 3. c. 3. p. 415. ed. Siebenkees. quod terendo candidum faciant Hiſpani) *viuaque lympha* aqua *membra nquat* abluit *nitentia*, vt niteant, *ſeque horrificis adcommodat actis*, parat omnia, quae ad ſacra diis inferis rite facienda pertinere ſciret. *Tempora tum vittis et ſubplice oliua*, quam ſubplices manu ferebant, (*ἱκετηρία*. cf. 5, 362.) *implicat*, et *ſtricto deſignat litora ferro*, locum eligit in litore (*templum* vocabant augures Liv. 1, 7, 18.) *circum aras humiles*, (his enim Dii inferi contenti eſſe debebant. Virgil. Aen. 6, 252.) *ignotaque nomina Diuum inſtituit*, cuique arae nomen aliquod Dei, quamquam non nominatim adſignabat, (gentiles enim, ne quod forte numen neglegerent, *ἀγνώστοις* etiam altaria erexiſſe, *δεισιδαιμονία* docet Athenienſium in Actis Apoſt. 17, 23.) *ſyluaque ſuper contriſtat opaca*, multis denſisque frondibus obumbrat; vtque *metum numenque loco addidit*, locum ita adornauerat, vt ſacrum quemdam horrorem reuerentiamque in animis poſſet excitare, *ardenti nitidum iubar excitat alto*, ſolem orientem prouocat.

430. Sole orto Argonautae armis ornati incedunt, prae ſe agentes *lectas* egregias *bidentes* oues *aurata fronte*, cornibus deauratis. *Delius* (Phoebeus 372.) *hic ſacerdos* augur *longe obcurrit, ramoque vocat*, inuitat, innuit, vt propius adcedant, iamque ipſe *recenti ſtat tumulo*, ſubgeſtum e viridi ceſpite conſcendit, *placida transmittens agmina lauro*, praetereuntem quemque laurea fronde leuiter tangens. — 435. Ducit deinde ad flumum, *ac vincula ſoluere monſtrat prima pedum*, exſutis calceis aquas iubet intrare, *glaucasque frondes* (intellego de arundine, canna) *comis praetexere*, *hinc manus* orientem verſus ſolem tendere, et per campos diſcumbere.

439. Tunc *piceae*, nigrae, nam tales inferis obferebantur, *oues mactatae*, *prosectaque partim pectora per medios, partim gerit obuius Idmon.* Locus in mendo cubans ideoque obscurus, non in *prosectis* quidem, quae constat particulas fuisse viscerum tamquam primitias abscisas, et in altaria coniectas, sed difficultas est in τῷ *partim* bis repetito, quod vel actionem duplicem, vel duas personas agentes requirit. Vnice vera est, quam Cel. Harlesius ex codice Bononiensi adtulit, emendatio; qui codex pro PER MEDIOS habet FERT MOPSVS, qui abesse non potest, quum sequentia ad hunc solum, non ad Idmonem, qui nil nisi prosecta circumtulit, pertineant. Nil verius, ideoque recepi. — 441. Ter tacite ingressi Argonautae, ter Mopsus arma vestesque virorum tangit, *lustramina* purgamina ad mare proiicit; cetera comburuntur. — 444. *Quin etiam truncas nemorum effigiesque virorum rite locat quercus*, truncos quercuum in speciem humanam efformatos locat, *similataque subligat arma*, exornat galeis, clypeis, armis, vti nos, quae dicuntur, tropaea. — 446. *Huc*, in haec ficta hominum simulacra *Stygias transire minas orat manes*, rogat, vt in haec iras transferant. — 448. *lustrifico* expiante *cantu vocat: Ite peremti*, manes a nobis caesorum, *memores abolete animas*, deponite memoriam facinoris nostri, *sit Stygiae iam sedis amor* ad inferos regrediamini. — 451. Vos ego nec per Graecas vrbes, nec per *triuia*, in quibus res suas habere in primis spectra credebantur, *vlulare* velim; nec gregibus nostris agrisue calamitatem inferte, nec *luctifer annus* grauis auctumnus homines incessat, nec nostri *minores*, liberi, posteri *luant ea facta*, caedem a nobis inscíis perpetratam. — 456. Dixerat, et *summas* vltimas *frondentibus aris* (427.) *intulit, libauitque dapes*, carnes prosectas; quas *placidi*, innoxii, mites *protenus angues, vmbrarum famuli*, quibus Manes alias solebant vti ad terrorem hominibus incutiendum (cf. 4, 250.) *linguis rapuere coruscis.*

459. Continuo nauem repetere Argonautas iubet Mopsus, *nec visum terrae vertere*, retrospicere, *exciderint* animo, obliuiscamur, *quae gesta manu*, in quibus inscia manus, non animus peccauit, *quae debita fatis* (cf. 5, 21. et Virgil. Aen. 9, 107. *tempora Parcae debita*) non tam nobis, quam fatorum iniquitati adscribenda. — 462. Illi alacriter operi se adcingunt, *ardua celsis insternunt tabulata foris* (tabulata a foris vix discriminari possis, nisi illa pro exteriori,

conuexa nauis compagine, foros pro interioribus fedibus, tranftris fumas; tum vero fenfus effet: tranftra fubftratis veftibus altiora fecerunt in alta naue) *laetae concordia vocis oritur*, laeti omnes vno ore conclamant. — 465. *Iupiter vrguentem* inminentem *nubem ceu fummis* altis *Cerauniis* (Acrocerauniis Horat. Od. 1, 3, 20. vbi v. Iani) *quum pepulit* disfipauit, *fulfere* repente *et nemora et fcopuli, nitidusque reducitur aether.* Venufta comparatio et ad naturam expreffa. Vti obnubilato coelo, quae prae pedibus effent, vix poterant confpici, iam fole nubes disiiciente, profpectus ita longe patet, vt remota etiam nemora et fcopuli adpareant, et clariffima coelum occupet ferenitas — eodem modo *et animi rediere viris*, *nutat magifter ab arce ratis*, Tiphys gubernator manibus vultuque a puppi ad vrguendum laborem exhortatur. — 471. *Inftaurant primi certamina* inuicem aemulantes, *liber amictu* vefte depofita *Eurytus* et *Idas*, *dictis* (dicteriis) *Talai*, qui fine dubio inriferat, quod cum Euryto vellet contendere, *non territus*. Inde alii *increpitant*, fe inuicem excitant, atque *aequora pectore tollunt*, viribus intentis exagitant mare remis — *par gemitu* adclamatione, anhelitu, *pulfuque remorum labor*, *verfumque viciffim mittitur in puppim mare*, vt, quo magis remos adtraherent, eo maiores fluctus retro puppim verfus ferrentur. — 474. *Laetus et Hercules, intortis adfurgens arduus vndis* altius fe erigens ad fluctus vincendos *percuffit fubito deceptum fragmine pectus*, remus fubito nil tale timenti ad pectus fractus eft, atque in *terga ruens*, tribus poft fe fedentibus ftratis, in tranftro quarti caput inpegit. Vide molem viri! cf. Apollonium 1, 1167 fq.

481. Iam meridies erat, quod ornate fic effert poeta: *Iam fummas coeli Phoebus candentior*, ardentior, *arces vicerat*, fummum coelum adfcenderat, et *longas* antea *medius* in medio coelo conftitutus, meridie *reuocauerat* exquifite pro contraxerat, breuiores fecerat *vmbras*. — 483. *Tardior hinc, ceffante viro*, tam valido remige qualis Hercules effet, deftitutam *nauem* animaduertens, Tiphys ad proxima litora, *quosque dabat*, obferebat, ob oculos fiftebat *Myfia*, *denfos trabe montes* denfis arboribus confitos *aduehitur*. Qua obportunitate vfus Hercules, naui egreditur, *petit*, inquifiturus, *excelfas ornos*, vnde nouum fibi remum conficeret, (Labores Herculis in euellenda arbore egregie pingit Apollonius 1, 1197 fq.) comitemque

habet *Hylan*, qui tamen paſſus Herculis *iniquos*, pleniores, grandiores, (auidi greſſus 1, 183.) aequare non poteſt.

487. Iuno Herculem animaduertens nauem deſeruiſſe, occaſionem ei nocendi oblatam adreptura primum Palladem in partes ſuas trahere ſtudet. Quod quum non adeo facile eſſet, quoniam haec, *conſors curis*, vti Iaſoni susceptaeque ab eo expeditioni ita etiam Herculi fratri fauebat, fallere eam molitur, et *dolis* caro fratri auertere. Tunc ita adloquitur — quem ſermonem vt melius intelligant lectores, breuiſſimis huc ponam, quae fuſius infra 5, 230 - 273. narrantur. Phrixus mortuus Aeetae regi per inſomnium adparens praedixerat, magnum huic malum inminere, ſi quando vellus aureum eripi ſibi Medeamque filiam extraneo iungi pateretur. Itaque conſtituit vellus diligentius cuſtodire, filiamque inmaturam Stiro, Albanorum regi, deſponſare. Quum vero varia ob oſtenta atque prodigia ciues de futuro ſoliciti eſſe coepiſſent, ſacerdos Aeetae ſuaſit, vt vellus quamprimum in Theſſaliam remitteret. Sacerdoti ſe adiunxit Perſes, Aeetae frater. Rex ira excandeſcens fratrem inſimilat, quod inanibus ciues terroribus inpleat, vt ſolio ſe deiiceret. Perſuadet idem aulae proceribus, et Perſes in exſilium abit, mox ſocia adiutus manu rediturus. Haec omnia facta ante expeditionem Argonauticam ſusceptam, et iam Iunonis oratio facillima erit ad intelligendum. — 492. *Procerum vi pulſus iniqua, germanique* fratris vterini Aeetae *manu* (*repetes, quo crimine*) meminiſti, quam falſa criminatione, *Perſes iam mouit opes barbaricas* Scythicas, in primis Hyrcanas 494. ex Aeetae partibus ſtabant alii Scythae, Albani 497. *Albana porta*, portis Caucaſiis, cf. infra 6, 33 ſq. *gener*, futurus, procus. — 498. *Bellum ingens: Mars ipſe citis habenis fundit* agitat *equos; Arctoo de carcere magna ſe tollit nubes*, nubes a ventis ſeptemtrionalibus, Thraciae, vbi Mars ſedem habere dicebatur, conlecta, *atque aequore pendet atro* hac ipſa nube obfuſcato. — 501. *Conripe prima vias*, prior me in Colchidem feſtina, mox ipſa ſequar. *coepta refer* Perſae, iam in itinere eſſe auxilia, *paullumique nefas* (kleine Schelmerey?) *et foedera necte* cum Perſa. Faciliorem tamen ſenſum habebis, ſi cum Burmanno et Doeringio ad Eclogas veterum poetarum p. 213. pro *nefas* legas *moras*. — 506. At Pallas, quamquam *inſidias aeſtusque* dolos iramque in Herculem nouercae ſentit, obſequitur tamen, et petit Colchos.

509. Nunc ſola relicta Iuno ſecum ipſa queritur, quod odiis in Herculem nihil proficiat. *En odiis caput inſuperabile noſtris!* Quid prodeſſet, ſi alium ei Nemeaeum leonem, aliam hydram Lernaeam immitterem? Sponte quaerit ipſe pericula. *Phrygiis vltro concurrere monſtris virum, et pulcro referantem Pergama ponto vidimus.* Sermo eſt de bellua Troiae litora infeſtante et Heſione liberata, ſed in vltimis verbis *pulcro* admodum friget otioſum. Poſſis fortaſſe legere *tuto*, ſi conferas ſupra 2, 545. *tuta litora*: magis tamen adridet Wakefieldii in delectu tragoediar. p. 40. coniectura *puro*, prouocantis ad Horatii *puras plateas* Epp. 2, 2. 71. vt ſenſus ſit: Troianis vſum maris reddidit, ex quo liberum illud viderunt monſtro marino. cf. etiam Iacobs Animadv. ad Anthol. Vol. 1. P. 2. p. 293. — 514. *En ego nunc regum* Iovis, Neptuni, Plutonis *ſoror, et mihi generis*, Saturni filia quae ſim, *vllus honos?* — 515. *Iam tum indecores* pudori mihi erant *inſtaeque dolorum primitiae*, exquiſite! merito indignandum fuit, *et tenero ſuperati protenus angues* ab Hercule in ipſis cunis eliſi, (Voculam ET, commate poſt *primitiae* ſublato, mutaui in A. nec poenitet. Datiuum *tenero* Graeco more adcipi poſſe pro *a tenero* bene noui, ſed vel ſic τὸ *et* inutile reperietur. Non niſi vna propoſitio eſt: angues a tenero ſuperati indecores exſtiterunt). — 517. Quod quum infans auſus eſſet, *debueram victa* (ironice) *nunc* iuueni nullos *caſus* labores immittere? *Verum animis* (irae) *inſiſte tuis, aſtumque per omnem tende pudor*, ſine pudore dolum quemque necte, mox et *Furias Ditemque*, Acheronta mouebo.

521. Haec ait, et in montibus ſylnoſis venantes videt pulcras Nymphas, Naiades, Dryades, Oreades cet. *undarum nemorumque decus*. *Leuis arcus* (*habilis* infra hoc libro 607. *facilis* 1, 109.) et *manicae virides*, armillae e tenuibus arborum ramuſculis conſertae, *ſtricta et corytus habena*. Vulgata habet: *et ſtricta myrtus habena*; quam ſi ſeruare velis, non aliter exponere poſſis, quam ſagittam, (myrtis enim ad haſtas etiam et iacula vſos eſſe veteres, conſtat ex Virgilio Aen. 3, 23. Ge. 2, 447.) loris inſtructam, amentatam. Sed longe exquiſitiorem ſubminiſtrauit lectionem amiciſſimi *Muelleri*, ſcholae Cizenſis Rectoris meritiſſimi, facilitas; a quo quum petiiſſem, vt, ſi quid in libris Thomae Reineſii, quorum pars maxima in bibliothecam epiſcopalem Cizenſem olim migrauit, orae Valerii mei adſcriptum deprehenderet, mecum beneuole

communicaret, inter alia leuioris momenti adnotamenta inueniſſe ſe ad hunc locum nuntiauit adiecta haec: "*Virides manicae*, videri poſſit legendum *teretes;* (nil opus! W.) *myrtus* lege *corytus*. Phavorinus: γώρυτος, ἡ τοῦ τόξου θήκη, pharetra. Stat. Theb. 10. (9, 730.) Stupor correctoris ſcioli; ſimul ingenioſa nequitia hic adparet." Hactenus Reineſius, qui in hac emendatione ita ſibi placuit, vt eamdem etiam ſuo exemplari Phavorini adlineret, et in Gloſſ. ad Inſcriptiones p. 116. orbi erudito nollet inuidere. v. Gesneri Theſ. h. v. qui et ipſe hanc correctionem probat, et Burmannum, ſi in mentem veniſſet, facile amplexurum fuiſſe, coniicit. Ceterum vox iſta etiam apud alios obuia eſt poetas, Virgilium, Ovidium, Silium cet. quarum loca vide ap. Gesnerum. Ego vero Reineſii et Gesneri, duumuirorum praeſtantiſſimorum, auctoritati hoc dedi, vt lectionem diu inmerito exſulem reuocarem, ita tamen, vt, quum prima ſyllaba producenda ſit (γωρυτός) pro *et ſtricta* poſuerim *ſtricta et: Stricta et corytus habena*, h. e. pharetra loris humero apte adcommodata. — Pergit poeta 525. Nympharum in cultu enarrando: *ſummo palla genu*, ſtola, quam fibula ad genu retraxerat, qualem et poetae et artifices ſiſtere ſolent Dianam, *tenui vagus innatat vnda crinis*, pulcre! paſſi capilli tenuium inſtar fluctuum mouentur per ceruicem ad mammas vsque, *ad obſcurae* tectae decurrens *cingula*, ſtrophia, *mammae*. — 527. *Ipſa tellus citatarum*. propere incedentium, procurrentium *ſororum pede plauſa* percuſſa *perſonat*, et *teneris*, vt ſuperficiem tantum leuiter perſtringerent, *ſubmittit* erigit, ſurſum mittit, ἀναπέμπει, *gramina plantis*. cf. Ruperti ad Sil. 1, 673.

529. Harum Nympharum vna *Dryope Herculeo*, Herculis arbores caedentis *fragore percuſſa* commota proceſſerat longius, *turbatum viſura nemus*, quid ſibi vellet iſte in ſylua ſonitus, ſed fontem petebat rurſus, *et adtonitos referebat ab Hercule vultus*, viſa tanta viri mole territa aufugit. Ingenium muliebre, videndi audiendique cupidum, idem tamen timidum, bene expreſſum.

533. Hanc delabſa polo ad ſe vocatam Iuno blande adloquitur, et pronubae nomen egregie tuetur. Recte feciſti, inquit, laudoque ſubtilem pulcri ſenſum, quod tot hucusque procos, vt te non ſatis dignos, ſpreueris; ipſa tibi ego iuuenem conciliabo, quem profecto non adſpernaberis, qui Theſſalica naui huc adpulit, et in ipſa hac ſylua

oberrat, *Hylan*, nec Baccho, nec Apollini, quos nosti pulcerrimos inter Deos haberi, venustate cedentem. — 538. Vidisti *roseis* pulcris *habenis* curru *per haec loca domitas acies* captiuos, et *Eoi regni fercula* Indiae spolia *ducentem Bacchum*, vidisti *rursus thiasos et sacra mouentem. Mouere* vox sollemnis de sacris faciundis. v. supra 232. τὸ *rursus* pertinere videtur ad Bacchica sacra per expeditionem in Indiam susceptam intermissa. Ammianus, de eodem Bacchi reditu loquens 22, 8. *orgia pristina reparauit.* cf. infra 5, 74 sq. qui locus huc omnino conferendus, vbi *resides* thiasi. — 540. *Hunc*, talem, aeque venustam, *vel posito pectine* lyra *venantem Phoebum crede dari* Hylan. Quantum lugebunt sibique dolebunt praereptum, quae eum sibi sperauerant, *Achaeae*, patriae, *Nymphae*, *proles Boebeia*, Thessala (v. 1, 449.) *et flaui nata tristis Lycormae*, fluuii Aetoliae. Naiadas enim fluviatilium Deorum filiae narrantur fuisse.

545. Sic ait, et cornibus sublimem *frondosa auia* subito perrumpentem Hylae obfert ceruum, (Virgil. Aen. 1, 189. *capita alta ferentem cornibus arboreis inter nemora frondea*) qui quum, ita iubente Iunone, tardius incederet et consisteret diutius, persequendi eum lubido incessit Hylan. — 550. Hercules ipse e longinquo prospiciens hortatur, et dicto citius et ceruus et Hylas ex oculis ablati. Ceruus puerum persequentem et iaculari, sed fessa manu, minantem procul *ad nitidi* clari *fontis spiracula* antra (Apollon. 1. κρήνη καλλίνᾳος) *abducit*, et *leuis ipse supersugit vndas intactas*, vno saltu traiicit.

555. Ita spes Hylae elusa; vt vero *artus et concita pectora* totum corpus aestuans *sudor diluerat*, penetrauerat, madefecerat, *auidus* quietis *procumbit ad amnem. Stagna vaga*, trepida, tremula *ceu* (ita reposui praeeunte Heinsio pro *sic*, vt referatur ad sequens *tale*) *luce micant, vbi Cynthia* Luna *coelo prospicit*, *aut medii* meridie *transit rota candida* orbis purus *Phoebi; tale iubar diffundit aquis* facies procumbentis Hylae; *nil vmbra comaeque*, vmbrae arborum, (*die schauerliche Dunkelheit des Haines*. Sic verissime Lenzius Encycl. S. 309.) *turbant*, nil *sonitus surgentis ad oscula Nymphae.* — 560. *Illa auidas iniecta* (violentiam exprimit) *manus*, brachiis amplexa cupidis, *heu sera cientem* vocantem *auxilia*, et *magni referentem*, saepius repetentem *nomen amici Herculis, detrahit*, secum rapit in antrum; *adiutae prono nam*

pectore vires, nec magno labore conſtitit, quum ſuo ipſius pondere Hylas procideret. Apollon. 1, 1237. ex verſione Bodmeri: *Schlug voll glüh'nden Verlangens, den ſchönen Mund ihm zu küſſen, Um den Nacken des Knaben den linken Arm, mit dem rechten Zuckte ſie ihn hinunter.* Hoc Hylae fatum ſi quis ab aliis alia ſubinde ratione narratum velit cognoſcere, is mihi adeat in primis Theocritum Id. 13. et Propertium 1, 20.

565. Interea *pater*, (reſpicit Hylan, qui filii loco erat) *arcibus vmbroſis* verticibus montis *ornos depulerat* (nimis quaeſitum, alibi ap. noſtrum *deiicit* 8, 289. delatum nemus 1, 122. forte rectius *inpulerat*, i. e. labefactauerat, nam ſequitur *reuulſus*, quod idem eſſet cum *depellere*. Tres igitur ad meam ſententiam poeta voluit actiones Herculis nobis narrare: inpellit — euellit — porrigit) *magnoque iugi ſtridore* ſonitu *reuulſas* eradicatas ſuper horrida *terga fului monſtri* pellis leoninae *porrexerat* — (pingit longitudinem arboris) *litora curua petens* ſperans ibi ſe inuenturum Hylan, coenasque *capta ferina* lautiores atque magis dapſiles. — 570. Sed neque inter ſocios, nec ad menſas in litore *aeger*, ſolicitus videt Hylan *vnanimum*, amiciſſimum, alteram quaſi ſui partem (cf. 4, 162.) *nec longius acrem intendens aciem* nec diutius hic ſibi circumſpiciendum commorandumque cenſet. Sed quid agat, neſcium *nube mali percuſſit amor*, quo magis amaret Hylan, eo atrocius malum ipſi viſum eſt. — 574. *quis caſus inpune moram adtulerit talem*, quam remouere atque vlciſci non poſſet, quoniam, vnde ea necteretur, ignorabat — *denſam interea deſcendere noctem iam maiore metu*, nox adpropinquans magis ſolicitum de Hyla ſuo facit — *pallor et amens* qui amentem faceret *rigor*, ita extra ſe poſitus eſt, vt vix membra poſſit mouere, *cum piceo* ſordido *ſudore:* breuibus adumbratum ex Virgilii Aen. 9, 812. *tum toto corpore ſudor liquitur, et piceum* (*nec reſpirare poteſtas*) *flumen agit; feſſos quatit acer anhelitus artus.* — 577. *ceu pectora nautis agricolisuè congelat*, ad frigus vsque horrorem incutit *Iovis hiberni vultus*, conſpectus inſurgentis tempeſtatis, *quum coit vmbra minax*, nubes tenebricoſae magis magisque conſtipantur, ſic Herculem adficit error comitis, iamque ſaeuae ſubeſſe dolum nouercae ſuſpicari incipit. — 582. *Volucri ceu pectora tactus aſylo*, oeſtro percitus (Apollon. 3, 276. οἶστρος, ὅν τε μύωπα βοῶν κλείουσι νομῆες. cf. eumd. 1, 1265.

et Virgil. Ge. 3, 147.) *emicuit* celeriter exſilit *taurus Calabris ſeptis* ſtabulis Calabriae, diuitis et paſcuis et armentorum gregibus, *per confraga* per ſaxa, dumeta, (Ovid. Metam. 11, 334. ſimilis iuuenco, ſpicula crabronum preſſa ceruice gerenti, qua via nulla, ruit) *obuia quaeque ruens* — tali *fuga*, feſtinatione ſe concitat ardens *in iuga ſenta*, ſpinis horridos montes — *pauet omnis conſcia late ſylua: conſcia*, vel quod Herculis iam iam in caedendis arboribus furorem experta eſſet, vel quod iracundiam effuſurus eſſet in ſyluam, in qua, nulla tamen ſua culpa, raptus eſſet puerulus dilectus. Poſterius malim, magis quippe poeticum. cf. 4, 356. *antra conſcia.* — 587. Luxuriatur Valerius comparationibus, tertiam intra viginti verſiculos addens: Sicut, quem contigit *inproba*, magna, valida, pertinax *lancea Mauri refugi* ex fuga tamen redeuntis *ſanguineus* ſauciatus *leo vaſto* terrifico, latius audito *murmure fertur* furens, *frangit* (cf. 2, 459.) *et abſentem vacuis ſub dentibus hoſtem*, eleganter, dentibus quamquam otioſis frendet, hoſtemque quaſi praeſentem comminuit. (Virgil. Aen. 9, 62. *inprobus ira ſaeuit in abſentem*, quod magis exornandum ſibi ſumſit Noſter). — Sic igitur Hercules, et intento decurrit montibus arcu. — 592. Heu miſerae ferae miſerique *inmeriti* innocentes homines, in quos vsquam per *luſtra*, ſyluas incidit! volat *nullo ordine*, temere, incertus conſilii, *cuncta petens*, vbicumque Hylan reperire ſuſpicari poſſit, *ripas, deiecta ſaxis flumina*, catarrhactas, *nemorum vmbras*, denſiſſimas ſyluas, *rurſus Hylan, et rurſus Hylan per longa reclamat*, h. l. proprie, clamat, vt ad ſe redeat, *reſponſant ſyluae* reddunt nomen, *et vaga certat imago*, ſolemnis Echus deſcriptio. Vix eloquutus eſt nomen Hylae Hercules, quum eadem vox ad aures eius adcidit (certatim quaſi).

598. *At ſociis inmota fides et certa morae*, conſtituerunt aliquantisper exſpectare, etſi venti vocabant ſecundi, *nec paruus Hylas* ſc. morae eſt, *quamquam omnibus aeque grata rudimenta*, omnes amabant, quod puer adhuc futurae virtutis documenta dederat, v. ſupra v. 183. (Melius cum Aldina legas: *Cauſa* morae *non* paruus Hylas.) *Herculeo ſub* (fortaſſe *ſed*) *nomine pendent*, dubii an iter proſequendum, quoties Hercules tanti vir nominis animum ſubiret. Illum omnes lacrymis votisque moeſtis repoſcunt, nunc *longas* longe ſonantes *voces* per litora ſpargunt, nunc ignes noctu incendunt. — 604. *Ipſe ductor*

Iaſon, quum alta per montes excelſos regnare ſilentia videret, nec vocem ſocii e ſyluis reſonantem audiret, et tamen *ſtrata oblatis ventis aequora* ſecundos ventos placidumque mare conſpiceret, ſtat lacrymans, magno tamen viri amore ductus exſpectare adhuc conſtituit. Vbique nempe eum deſiderat: non amplius videt grauem, dignitatis plenum inceſſum, pharetram *habilem* εὐμεταχείριστον (leuem ſupra 523. *habilem arcum* Virgil. Aen. 1, 318. *currum* Ovid. Met. 2, 531.) *ad terga*, tam apte ex humeris pendentem — requirit *inter moeſtae menſae ſilentia inops*, triſtis, vel quod dolor de tanti viri iactura mutos conuiuas faceret, vel quod Hercules, magnus in primis narrator, *durae monſtra nouercae* enumerans deeſſet, *et quondam ingenti comprenſa manu trahens vina;* egregie vero pingitur Hercules, et magnus — ingenti manu — comprehendens — auidus trahit.

611. Quoniam vero *Iuno crudelis* in Herculem *Iapyga* ventum occidentalem, Orientem igitur verſus nauigantibus fauentem, Argonautis praebere quotidie pergebat, tandem *Tiphys*, gubernator nauis, inſurgit, *cunctantes increpat auſus*, quod tantum auſum tot tamen moris interpellarent. Iaſon his dictis quidem accedit ipſe, ſed ſocios ita adfatur: 617 — 621. quorum verſuum ſenſus hic eſt: Vtinam non euentum habere viderem oraculum, quod olim cecinit, fore, vt omnium ſociorum meorum heros fortiſſimus voluntate Iovis relinquatur, prius quam Cyaneos ſcopulos nobiſcum ſuperauerit. — 622. *Necdum fama viri*, nondum ſcimus, quid ei adciderit, *nec certior exſtitit auctor*, nec adhuc dum, quo gentium abierit, certo ſcimus. Quum igitur ipſe dubius ſim, quid agam, vos mihi conſilium detis, et ſi placuerit, ventis vti ſecundis, me habebitis comitem promtiſſimum; ſin ſententia ſteterit haec, vt aliquamdiu adhuc moremur, monteſque proximos rurſus perueſtigemus, fortaſſe operae pretium ſit, paullulum exſpectare, an forte tantum virum poſſimus recuperare.

628. *Studiis* partium, factionibus *freta* dedita iuuentus orat Iaſonem, vt in itinere pergat; *vnum tanto afore coetu*, in tanto numero vnum non deſiderari, ſeque Herculi nec genere cedere, nec virtute. *Tali flatu* tam ſuperbe dictis *pars maxima mentem erigit*, et *vana gliſcunt praecordia lingua*, inanis oris iactatio paullatim vim habet ad animum ipſum. cf. 2, 278. — 633 — 636. Adiungit poeta ſimile, in quo tamen comminiſcendo et adornando non

admodum felix fuiſſe videtur. *Vt cerua tum demum reducit gregem, vtque geſtit aper, vrſaque reboat,* (non apta vox vrſis murmurantibus) *comminus lupis ſuperbis,* (haec equidem, fateor, non intellego; intellegerem, ſi vrſa, quidquid obmurmuret, expulſa legere liceret: *reboantque ſuperbis comminus* ARVA *lupis*) *quum ſeſe tigris Martia* (de ferocioribus omnino beſtiis vſurpatur) *abstulit, aut curuo tacitus leo condidit antro.* Quae omnia ſi ad Herculem adcommodentur, videbimus, nihil ab eo timendum fuiſſe ſociis, vti ceruae a leone; melius procedit Argonautarum cum apris lupisque inſtituta comparatio: vti ferae iſtae tigridum et leonum abitu ideo geſtiunt, quod ſe ſolas in campis ſyluisue dominari videant, ita Argonautae Herculem, quem ſe ſuperiorem tacite ſecum confiterentur, abiiſſe gaudebant.

637. *At pius,* amore Herculis ductus *Telamon* omnia agit, vt ſocios a conſilio eius relinquendi reuocet: *iraſcitur — fremit — obiurgat — Deos inplorat.* Quibus omnibus quum nihil profeciſſet, ad preces ſe conuertit, prenſat manus, *ſubplex haeret,* cupidus audiendi, quid reſponſurus eſſet, *Iaſonis ad ora demiſſa,* qualia ſolent eſſe eorum, qui petentibus obtemperare lubenter, ſi poſſent, vellent. *Nil ſe ſuper Hercule fari, ſed ſocio quocumque gemens.* Captatio, quam vocant, beneuolentiae. Non ita ſe ſtudio Herculis teneri, vt non de alius cuiusque ſocii iactura aeque doliturus ſit; quum tamen in eo ſint, vt loca maxime periculoſa adeant, remque habeant cum feris nationibus, *non alium contra Alciden,* nullum eſſe, qui meliorem praeſtare operam poſſit.

645. *Rurſum* contra *inſurgit, ducitque fauentes,* ſuae factioni addictis perſuadere conatur *Calydone,* Aetoliae ciuitate, *ſatus Meleager,* cuius ingenium omnino hoc fuiſſe dicitur, vt ſibi ſolus ſapere videretur. *Potioribus ille deteriora fouens,* optimis conſiliis habebat ſemper, quae obponeret, quamquam leuiſſima, *ſemper inuerſa tueri durus,* pertinax in defendendis contrariis, *haud vllis vmquam ſuperabilis,* nullis, ne iuſtiſſimis quidem argumentis a propoſito amoueri ſe paſſus, *rectorumue inmemor,* monitoribus aſper. — 649. *Non Herculis,* inquit, *honor,* non quod rationem aliquam Herculis velim habere, *ſed tuus, mi Iaſon,* honor, tui reuerentia fecit, vt tam diu ſileremus, exſpectantes in dies veniam dicendi: (Acerbe dictum in Iaſonem, qui omnia ex arbitrio, ſociis non con-

ſultis, faciat.) — 652. *Septimus hic dies eſt*, ex quo ventis vtimur ſecundis. *Nos patriae inmemores, maneant ceu nulla reduces gaudia, ſed duro ſaeuae ſub rege Mycenae*, quaſi patriae, et in eam reditus obliti, vno labore defuncti, non ſecus ac Hercules ab Euryſtheo, ad alterum propelleremur, *in medio curſu* moramur. — 656. *Si finibus vllis has tolerare moras et inania tempora poſſem*, ſi vlla ratione quietis, morae deſidiaeque amans eſſem, profecto huic me expeditioni comitem non dediſſem; *dulcem ſceptris Calydona*, filius regis, *tenerem, laetus opum pacisque* (Graeco more, quem tamen nec pedeſtris Latinorum oratio reſpuit, ſubintell. *cauſa*, ἕνεκα) omni rerum abundantia in pace fruens iisdem, *quibus genitor materque locis. Quid deſide* (deſides) *terra haeremus? vacuos cur laſſant aequora viſus?* eadem maris facies per ſeptem dies ob oculos ad faſtidium vsque verſatur? — 662. Noli vero credere, Herculem tibi comitem amplius fore. *Non ea*, tam languida *fax odiis, oblitaque numine feſſo Iuno ſui*, non inmemor diuinitatis, quamquam nihil adhuc in perſequendo Hercule profecerit, non deſiſtet quaſi defatigata, *noua Tartareo, fors, ſemine monſtra*, noua fortaſſe ex ipſo Tartaro ipſi excitabit portenta, *atque iterum Inachiis iam nuntius vrguet ab Argis*, nouum mox ab Euryſtheo Mycenarum rege iuſſum nuntiabitur. — 667. *Non datur haec magni proles Iovis*, fatis ita conſtitutum, vt hunc Iovis filium diutius comitem non haberes, at habes eiusdem originis *Caſtorem et Pollucem*, habes ſocios aliorum Deorum progeniem. *nec parua mihi fiducia gentis*, habes — me. — 670. *Aſt egomet, quocumque voces, qua tegmina ferro plura metam.* Sic vulgo codices, *tegmina* tamen aperte in mendo cubant. *Heinſius* iam olim conrexerat, *quaque* (vbi) *agmina metas* — *Burmannus: quaeque agmina metat*, vt iungatur ſequentibus, *tibi dicta manus* — *Oudendorp.* ad Sueton. p. 519. *quanto agmine metam.* Recte omnes in *agmina* reſtituendo, rectius Oudendorpius, qui retinuit *metam*, quod conrigere nihil adtinet, ſi audias, (ſed quis non velit audire mecum?) Cel. *Iacobs* in Miſcell. philol. nuper editis p. 74. qui praeterea facillima feliciſſimaque coniectura primam ſine dubio Valerio manum reſtituit, a librariis conruptam. Ita vero legit: *Aſt egomet quocumque voces ſequar; agmina ferro Plura metam. Tibi dicta manus* cet. Facile, ſic deinde pergit, adnoſcis veſtigia vocabuli a nobis reuocati

ſequar in literis S QVA T, quarum primam abſorpſit praecedens verbum *voces*. Nil verius, nec eſt, ſpero, quod audaciae notam incurrere metuam, qui hanc talem emendationem in contextum receperim. — *tibi dicta* dicata *manus*, *tibi quidquid in ipſo ſanguine erit*, vltima ſanguinis guttula, vel omnis vigor meus, vti 1, 336. *iamque hinc*, ex quo Hercules abiit, operum quae maxima, poſco. — 673. *Scilicet* (ironice) *in ſolis profugi* (contemtim, ſponte digreſſi, vel erronis) *ſtetit Herculis armis noſtra ſalus? nempe ora aeque mortalia cuncti ecce gerunt*, (creſcit acerba irriſio: nos omnes miſeri nil niſi mortales ſumus, magnam iacturam fecimus, qui Deum amiſimus) *nempe ibunt aequo ordine remi*, profecimus adeo eius abitu, Deus enim nuper noſter tam vehementi, tam diuino robore remorum ordinem turbare ſolebat, vt poſt ſe ſedentes proſterneret. v. ſupra 478. — 676. Iam conuiciari orator incipit: *Vel inſano iam dudum turbidus aeſtu*, vel quod nuspiam diu moratur, *vel parta iam laude tumens conſortia famae deſpicit* alios omnes prae ſe contemnit, abiitque ſponte, ne, quam ſibi ſoli ineſſe opinatur, virtutem nobiscum partiri velle videretur. — 679. *Vos, quibus et virtus, et ſpes in limine primo*, quibus prima virtutis documenta edendi ſpes ita propinqua eſt, *tendite*, dum iuuenilis calor et membris et animis ineſt; *nec enim ſolis dare funera cladem inferre Colchis ſit ſatis*, *et tota pelagus luſtraſſe iuuenta*, iuueniles annos non niſi in rebus mari gerendis conſumere. — 683. Tandem mitius dicere velle videtur, ſimilatque adeo amorem Herculis: *Spes mihi*, *quae tali potuit longiſſima caſu*, *fuit*, ſpem foui, quamdiu licuit, *quibuscumque virum perquirere ſyluis egit amor*, tantopere amaui virum, vt angulos ſyluarum omnes latebrasque perreptarem, *loca vociferans non vlla reliqui*, ad omnes mundi plagas intendi vocem. Nunc quoque nil magis in votis habeo, quam vt *deuexis* decliuibus montibus redeuntem conſpiciam. — 688. *Sed ſatis lacrymis comitique* piis pro comite lacrymis *datum*, quem, mi Iaſon, crede *vel ſortibus aeui*, communi hominum fato, morte, *vel in mediae pugnae ſanguine* in certamine aliquo oblato tibi ereptum.

690. *Talibus Oenides* Meleager, (cf. 4, 33. vbi ad hunc noſtrum locum reſpicitur) *vrguet; incita dictis heroum manus*, *ante omnes* tamen *Argoa vincla* ancoras Argus *rapi*, celerrime tolli iubet *Calais*, Thrax, Boreae filius,

691. *Furias miratur ouantum*, incondito clamore laetantium, quod sua sententia vicisset, *Aeacides* Telamon, quem dolor ita dubium reddidit, vt parum abesset, quin et ipse, derelicta naui, ardua peteret montium. — 696. Nec tamen desinit dolori et irae indulgere. Quam funestus, inquit, Graecis iste dies, quam laetus contra Colchis! — 699. Nuper non ita inflati superbia eramus, omnes fauebant Herculi, gratulabantur sibi ipsi de tali comite, orabant, vt iuuaret, vt meritos ducis honores subiret. Quantum nunc mutati ab illis! — 703. Iam pro se quisque nihil Hercule se deteriorem, animo parem et ortu iactat, *iam inclyta vulgi dextera*, iam vilissimus quisque, quique vix tirocinium posuit, in ore omnium esse sibi videtur. *Nulla fides, nulli super Hercule fletus.* Quam inconstantes estis, qui, quem tantopere coleretis, nunc ne lacrymula quidem dignum habeatis. — 705. Iam acrius et acerba irrisione inuehitur in duumuiros, qui, nulla Herculis habita ratione, maturari iter iusserant. Nunc *Parthaonides* Meleager, ab auo Parthaone, *nunc dux mihi* (hoc *mihi* non redundat, sed ponitur, vbi miri aliquid adtendi volumus) *Thracia proles* Calais. *Aspera nunc pauidos contra ruit agna leones.* Festiuae omparatio, quae et breuitate et ob inuersam agnorum leonumque naturam placet mirifice: Timete vero, contremiscite leones, inruunt scilicet asperae agnae! — *Hanc ego magnanimi spolium Didymaonis hastam*, (haec Didymaonis hasta est ex Virgilii Aen. 5, 539.) *quae neque iam frondes, virides nec proferat vmbras*, (desumta ex Homero Il. 1, 234. ex quo Virgil. Aen. 12, 207. vbi v. Heyne) *vt semel est euulsa iugis, ac matre* (obuersata sine dubio Nostro est Horatii Pontica pinus, syluae *filia* nobilis Od. 1, 14.) *peremta, fida ministeria et duras obit horrida pugnas*, hanc igitur hastam *testor*, obtestor, (cf. 2, 512. nec mirum, iurasse per hastas aliaque arma, quae pro Diis haberent, priscas aliquas gentes. v. Virgil. A. 10, 773. 12, 95.) et hoc tibi, Iason, *omni numine*, per omnes Deos Deasque, *firmo*, confirmo: *saepe metu, saepe in tenui discrimine rerum*, (cf. Ovidii Metam. 7, 426. tenue leti discrimen) sed frustra Herculem desiderabis, nilque te iuuabit vana iactatorum nostrorum ostentatio.

715. Sic Telamon sensum doloris premens non socios tantum increpat, sed lacrymas etiam fundit, pulueremque capiti inspergit, *inlacrymat, multaque comas deformat harena.* Virgil. Aen. 10, 844. *canitiem multo deformat puluere*,

Homer. Il. 18, 23. de Achille, Patrocli morte audita: Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν χεύατο κὰκ κεφαλῆς.

717. Iafonis contra dolor magis placius eft. *Fata trahunt, raptusque* coactus virorum certamine *ibat, et obtenta mulcebat lumina palla*, lacrymas fundit et ipfe, quae quum palam fufae imperatorem non fatis decerent, obtento pallio detergit.

719. Nunc fuum quisque in tranftris occupat locum, *fed ingenti repetuntur pectora luctu*, luctus pectorum repetitur, renouatur. Vbique defiderant, *nullae leonis exuviae, tanti vacant veftigia tranftri; flet pius Aeacides* Telamon, *moerent Paeantia corda*, Philoctetes, *ingemit frater cum Caftore Pollux. Frater* referendum ad Herculem, qui aeque ac Caftor et Pollux filius fuit Iovis. Et dum nauis alta petit, omnes femel adhuc et Herculis et Hylae inclamant nomina, *fed medio pereuntia*, in ventos abeuntia *ponto.*

726. Dies declinat in vefperam. Hoc varie exornat poeta ita, vt, quae illo tempore in mari, in terris, in coelo adcidere folent, enumeret. *Pater*, erat enim in antiquisfimis Diis, *Phorcys*, filius Ponti et Terrae, (v. *Hermann mythol. Handb.* Th. 1. S. 37.) *toto aequore fignum dat, et immanes intorto murice* (concha) *phocas contrahit antra petens*, cf. Virgil. Aen. 5, 824. — Paftores reducunt greges domum: *Maffylus* in Mauritania, *Lyctius*, Cretenfis *et Calabris redit armentarius aruis.* — Occidens fol vti domos in terris fubducit oculis, ita fidera tollit in coelo. Venti quiefcunt, *flamina conticuere, iacet fine fluctibus aequor.*

733. Sed quid mifer Hercules? Omnibus late peruestigatis fyluis et montibus, de recuperando Hyla defperat, *nec qua mente reuifat focios, videt*, quodque mortis genus peremti comitis narret. Amor dilecti pueri tantus eft, vt in fyluis perfeuerare conftituat, haud fecus ac leo, cui catuli erepti. — 737. Non aliter *gemitu quondam* (aliquando; cf. Virgil. Ge. 3, 99.) *lea prolis ademtae terga dedit*, gemens de prole ademta fugere fefe videt coactam, triftis redit; *fedet inde viis armentis metuenda, inclufa longo peruigilant caftella metu*, plures per dies paftores intra fepta greges continent; *dolor adtrahit orbes*, oculos contrahit, deprimit, (vide locum fere fimilem fupra lib. 1, 758. vbi itidem fermo de leone irato: *genas et lumina preffit*) *et mifero manat iuba fordida luctu*, lacrymae manant ex iuba puluere confperfa.

IN LIBRVM IV.

1. Iupiter, miserans filium, Iunonem increpat grauiter. 4. *Vt noua nunc tacito sub pectore gaudia tollunt* (se) quam inpense gaudes in sinu, quod inopem, et in *solis*, desertis *oris* furere videas Herculem! — 6. *inmemores Minyae facilesque*, tam facile obliti, *alta petunt*. Sic Iuno, (ironice) egregia scilicet patrona, curam habet Iasonis, *sic arma viro*, (non *viros*, quod obsidet vulgatam, vti recte monuit Cel. Beckius l. l. p. 265.) *sociosque ministrat*, vt adimat. — 9. Mox de belli euentu dubia, Scythicas opes spectans, formidine trepidabis, nihil vero tum efficies precibus, lacrymis, subplicationibus; *rerum mihi firma potestas*, nihil a consiliis semel captis amouere potest. cf. 1, 531 sq. — 13. *I Venerem Furiasque moue*, excita tibi socias. Furiarum hoc in concitandis amoris motibus officium non nisi poetarum recentiorum est. Statius Theb. 5, 66. vbi Lactantius Furias Veneri coniungi ait, quoniam Veneris voluptas nihil sit nisi insania. cf. Schneideri Analecta crit. p. 67. — *dabit inpia* (in patrem Medea) *virgo poenas, nec patrios gemitus patiemur inultos*, plane vt Horat. Od. 1, 28, 33. *precibus non linquar inultis*.

15. Tum inmittit filio somnum. *Dixit, et arcano* (quo nomine poetis dicuntur, quaecumque vim quamdam humana maiorem, insolitam exserunt) *nectare* (ἀμβρόσιος ὕπνος Homer. Il. 2, 19.) *redolentem rorem*, liquorem, (*redolere* Ablatiuo additum rarius quidem, nec tamen sine exemplo. Ovid. Met. 5, 405. *olentes sulfure*. Eidem casui iunctum *spirare*, vt infra 6, 157. nec aliter Graeci πνεῖν) *quem penes* (cuius ea virtus esset) *alta quies liquidique potentia somni, detulit, inque vagi libauit tempora nati*, adspersit oculis. (Verbis *roris*, *liquidi* et *libauit* imitatur noster alios poetas, qui quasi humoris quadam adfusione somnum excitari volunt. Apud Homer. Od. 5, 492. Minerva Vlyssi ὕπνον ἐπ' ὄμμασι χεῦει. Virgil. Aen. 1, 691. Venus Ascanio placidam *inrigat* quietem. Somno ideo tribuitur *cornu*, v. c. apud Statium Theb. 2, 144. 6, 27. et ipsum nostrum 8, 121. cf. *Lessing*, *wie die Alten den Tod gebildet* S. 45. 48. et Ruperti ad Silium 10, 356.) — 18. *ille graues tristes oculos et Hylan resonantia semper ora ferens*, tandem, *vt nulla Deum Somnum superare potestas*, non amplius resistere potest, *procumbit*; tandem *fessis*, clamore inmenso defatigatis *pax*, quies *reddita*

ſyluis; ſluminaque et vacuis a vociferante liberatis *montibus auditae aurae,* montes iam ſtrepitum fluminum, murmur fontium ventosque rurſus audiunt.

22. Dormienti adparet Hylas *frondibus in* (i. e. redimitus) *croceis,* corona crocea pulcra ornatus et rutila. — 26. *Hoc nemus, haec ſatis* deſtinantibus, adſignantibus *mihi iam domus* eſt. *Inproba* (iniqua v. 23.) *Nympha rapit,* Iunone iubente; *inanes Iovis adceſſus et iam mihi limina coeli conciliat,* quod, ſi ſana lectio eſt, ita poſſit adcipi: promittit mihi, quod fortaſſe praeſtare non poteſt, adceſſum ad Iovem et Olympum, *iungitque preces et ſontis honores,* conſolatur eo ſaltem, quod tamen fluuiatilis ſim Deus. Breuius tamen defungi poſſis, ſi cum Cl. Iacobs l. l. p. 77. pro *inanes* legas *in arces.* — 30. O dulces olim pharetrae! Sed *rapuerunt vincula* portum reliquerunt Argonautae, *hortatore Oenide* Meleagro nefando, qui tamen non inpune feret. Praedicit iam Hylas fata Meleagro, in cuius natiuitate, vti fabula narrat, Parcae matri Althaeae titionem, ex quo vita recens nati pueri penderet, ſancte cuſtodiendum commendauerant. Iuvenis deinde factus apri Calydonii exuuias Atalantae virgini adiudicauerat; quod aegre ferentes Meleagri auunculi exuuias iſtas virgini vi eripuerant. Ira commotus iuuenis eosdem interſicit, mater autem, necem vltura fratrum, titionem illum in ignem coniicit; quo factum, vt Meleager ipſe viſcerum ardore conſumeretur atque tabeſceret. Fuſius haec omnia enarrantem, ſi lubet, vide Ovidium Metam. 8, 260-524. Iam vero plana quidem Valerii noſtri haec: *cum gente domoque iſta luet;* ſed quae ſequuntur, *ſaeuaeque aderunt tua numina matri,* ſi numina de Hercule in Deos relato intelligas, haud inepte quidem facias, ſed admodum placet, quae *Burmanno* in mentem venerat, emendatio, pro *tua numina* legenti *tria numina,* i. e. Furiae. Facillimum tamen, ſi cum Heinſio reponas *ſua.*

38. Talibus orantem dictis, *viſuque fruentem,* cum voluptate ſpectantem, *ille vltro petit, et vacuis amplexibus inſiat,* brachia extendit, ſed aera amplectitur et vmbras, *languentisque mouet fruſtra conamina dextrae,* conatur dextram erigere: fruſtra, languet, ſomnum diſcutere non poteſt, *corpus hebet ſomno, refugaque eluditur vmbra.* — 42. Expergefactus tandem, *tum lacrymis,* quas nec heroas nec Deos adeo dedecere veteres putabant, (vide infra 6, 738. et Leſſing Laocoonte p. 6.) *tum voce ſequi, tum queſtus*

rumpit, emittit, *et vano ſpes moeſta reſoluitur actu,* quum ſpem per inſomnium conceptam in nihilum redactam videret. — 44. Idem ei adcidit, quod *Halcyoni* (Alcedo, Eisvogel) *aui, cui fluctus ab ſaxi vndiſoni crepidine,* nam in ſummis litoribus nidos ſibi ſtruere iſtas volucres nouimus, *rapit fetumque laremque,* pullos cum ipſo nido, *it ſuper aegra parens, queriturque tumentibus vndis.* Neſcio, cur argutati ſint interpretes in loco facillimo: *it* volitat *ſuper vndis tumentibus, queriturque* (querula) *audetque pauetque,* eleganter duo animi motus ſibi obpoſiti in eodem ſubiecto: *certa ſequi, quocumque ferant;* fluctibus ſeſe promta eſt committere; mox animum deſpondet, *donec icta* agitata *domus,* nidus *fatiſcit,* rimas agit, disſoluitur, *hauſtaque fluctu eſt.* De iisdem Halcyonibus audentibus ſimul pauentibusque cf. Senecam Agamemnone 680 ſq. — 50. Haud aliter Hercules, cui *ſomni moeſtus labor,* triſtis per ſomnum ſpecies oblata, ſpem iniecerat, qua vigil deiiceretur. — 52. Deſertos igitur, mi Hyla, montes hos ſyluasque tenebis, *nec res mirabere noſtras?* Oratio Hercule ſuae ſibi virtutis conſcio digna! Rerum a me gerendarum non amplius admiratorem habebo?

54. Haec fatus *relegit vias,* vnde venerat, reuertitur. — 57. *tacitumque* (aduerbial.) *pudet potuiſſe relinqui,* ipſum nomine quaſi Argonautarum pudet, quod reliquerint. — 58. *hoſpita moenia Troiae,* vbi ob liberatam virginem regiam hoſpitaliter ſeſe exceptum iri ſperabat, *repetens,* repetiturus *promiſſa* equos *tyranni.* v. omnino 2, 566 ſq.

60. Sed *Latona,* cum liberis, *Diana et Apolline,* precibus adeunt Iovem, vt Herculis opera vtatur ad liberandum tandem Promethea. *In quem alium Alciden,* (cf. 3, 644.) quis, quaeſo, alius fortior digniorque filio tuo, Hercule? *in quae tempora differs Caucaſium ſenem?* (Differre ſic ſaepe non de rebus tantum, ſed etiam perſonis, vti paullo poſt v. 78.) 65. *montes feſſaque iuga,* (ad amouendam tautologiam Nodellus Obſſ. p. 44. ſuadet *montes* mutari in *fontes.*) — 66. *ſat tibi ſurtum ignis, et aetheriae defenſa ſilentia menſae,* ſatis tuitus es iura conuiuii Deorum, ſatis poenarum dedit Prometheus, qui arcana tua euulgauit. — 68. *Exit vbi e ſcopulis, media inter pabula diri vulturis; ipſum etiam gemitu moeſtaque fatigat voce Iovem.* Sic vetuſtiſſimus codex Carrionis, ex quo tamen vix tolerabilem ſenſum eruere poſſis. Alii libri habent *dixit vbi,* i. e. quae quum Apollo dixiſſet, vel *dixit et,* pro quo Burman-

nus vult: *dixit, at.* Ego vero cum Heinſio legerim: *Excitus e ſcopulis — ipſe,* (vti Bononienſis et Beckius p. 265.) *etiam gemitu moeſtaque fatigat voce* cet. — 70. *ſaevis releuans ambuſta*, inflammata, rubicunda *pruinis lumina.* — 72. *ſtupet ipſe Dei* Promethei, herois, ex familia Titanum, (vnde ipſe Titan v. 79. et 5, 170.) *clamoribus ales* vultur. *Tunc etiam ſuperas Acheronte auditur ad arces*, ita ex ipſo Tartaro inclamauit, vt ſuperae terrae audirent, *Iapetus*, Promethei pater, *grauis*, vel annis, vel moleſtus precibus: *orantem procul arcet Erinnys*, non permiſit abitum ex Tartaro, cuius incola erat ob motum contra Iovem bellum, *reſpiciens celſi legem Iovis*, quae Tartaro addictos vetabat inde egredi.

75. Hisce precibus motus *Iupiter velocem roſeis* lucidis *demittit nubibus Irim*, non Iunonis ſolius, ſed Iovis etiam et aliorum Deorum Dearumve miniſtram, *Phrygas* Troianos *nunc differat Hercules, nunc eripiat dirae Titana volucri.* — 80. *Diua volat*, vix eloquutus erat Iupiter, quum iuſſa ſtatim exſequeretur, *et alacrem laetis hortatibus inplet*, laeta ipſa laetum nuntium adfert viro ad talia promtiſſimo.

82. Argonautae interea ſerena nocte fluctibus mediis *intulerant caua lintea* proſperis ventis vſi, *multaque memores ſuper Hercule voluunt*, varia de praeſenti nuper dilecti fato cogitant. *At Thracius ſacerdos*, Orpheus, *fata Deum et miſerae ſolans incommoda vitae*, ob calamitatem a Diis immiſſam conſolaturus, *numeris* (adſtrictum) *agit carmen, ſecurum*, curas pellens, *et medicabile*, quod mederi dolori poſſit; (cf. 1, 783. vbi *exorabile* carmen *agere*) *quo ſimul adſumta fide* lyra cantui iuncta *pulſus luctus et labor*, et *dulces cedunt e pectore nati.* Nati? Quid his cum Argonautis, quorum nullus liberos amiſerat? Nil igitur aliud voluiſſe videtur poeta, quam tantam fuiſſe cantus Orphici dulcedinem, vt, qui eum audiret, cuiuscumque doloris adeoque deſiderii dulciſſimorum liberorum oblitus fuiſſet. Exemplar Bononienſe habet quidem: *cedunt e pectore curae*, quod tamen ob praecedentia ταυτολογίας vitio laboraret.

90. Sol oritur, quod poetae luxurianti placet variis modis exornare. *Magni iam iam ſubeuntibus aſtris Oceani genitale caput*, ſidera infimam horizontis, quem dicunt, partem tenentia, quum obciderent, mergerentur in Oceano, quem, qui Thaletis placita ſequerentur, rerum omnium

genitorem esse credebant, *Titania frenis antra sonant*, auditur iam sonitus frenorum Solis equis iniiciendorum: *Sol auricomus, cingentibus Horis*, quae omnino Phoebi equos abeuntes et redeuntes ipsiusque ornatum curabant, (v. Ovid. Metam. 2, 116-120. Stat. Theb. 3, 410-414. Cel. *Manso Versuche* S. 373 ff.) *multifidum iubar* coronam multos radios emittentem, *et bisseno sidere textum*, signis Zodiaci decoratum, *lorica induitur; ligat hanc*, cinguli instar, *balteus, qui contra nubila vndantem* (imbriferum Tibull. 1, 4, 44. roscidum Virg. Aen. 4, 700.) *variat mortalibus arcum*, in nubibus oppositis versicolorem arcum conspiciendum praebet. — 96. *Inde super terras et Eoi montis* Tauri *cornua* vertices *emicuit, traxitque* protulit *diem candentibus vndis* Oceani: *Et Minyas viso liquerunt flamina Phoebo*, venti quieuerunt, vt tardius procederent (Windstille).

99. In conspectu iam habent Argonautae *Bebryciam*, postea Bithyniam dictam, *pingue solum* fertile, *et duris* ad labores perferendos *tauris non inuida* (ἀγέτης) admodum armentis pascendis idonea. — 101. *Rex* ibi est *Amycus;* incolae *regis fatis et numine freti*, quem caestibus inuincibilem a fato factum credebant, quique patris Neptuni praesidio tutus videbatur, *non muris cinxere domos*, (more Spartanorum) *nec foedera legum* (leges) *colunt, placidas aut iura tenentia mentes*, quibus gentes magis cultae se adstringunt. — 105. *nocte sub hiberna*, tempestate turbida *seruant freta*, naufragis insidiantur. — 109. *Neptuno trux ipse* rex sua manu *parenti sacrifici pro rupe iugi*, stans in saxo promontorii atrocia *sacra facit*, (ara etiam adstitit Neptuno sacra v. 186.) *torquet agens*, magna vi rotat, et proiicit in mare *captiuos*, animas viles. — 111. Sin quis vultu habituque meliorem conditionem prodere videretur, hunc secum *caestibus pugnare* (πυγμαχίη Apollon. 2, 7.) coegit: *haec miseri sors est aequissima leti*, hoc mitissimum mortis genus. Caestus erant lora e corio bubulo et duro, interdum etiam globulis plumbeis ferreisue munita, quae manibus et brachiis inuoluebant, et sic faciem auresque aduersarii petebant. Locus noster in ea re est classicus, quia adcuratius et longius totum certamen describit; breuior est Virgilius Aen. 5, 400 sq.

114. *Neptunus pater*, (adumbratum ex Virgil. Aen. 10, 465.) futuri praescius, filio imminentem mortem vaticinatur, *extremum nati prospexit in oras*. — 117. *questus*

euoluit, quo verbo magnam doloris et irae in Iovem vehementiam, altius ducta ſuſpiria exprimere voluit poeta. — 119. *Melie.* Meliae Nympharum genus fuerunt, Epimelides etiam dictae, vel marinae, a Melia, Oceani filia, quod vult Callimachus; vel ſylueſtres et arboreae a *μῆλον*, malus; vel pecuariae a *μῆλα*, oues, caprae, quod vltimum iubet Phrynichus MS. penes Ruhnkenium: *αἱ περὶ τὰς νομὰς τῶν τετραπόδων Ἐπιμηλίδες, ὅτι μῆλα ἅπαντα τὰ τετράποδα καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι.* Apollon. 2, 4. Βιθυνὶς Μελίη; vbi tamen Brunckius in adpendice p. 219. *Bithynis* proprium, *Melie* adpellatiuum habendum exiſtimat. Hanc igitur Melien coniugem ſuam *infelicem* dicit, quae ſibi, non Iovi, olim vxor contigiſſet; *vsque adeone meam*, quacumque ob originem, vel a Deabus, vel a feminis mortalibus ſusceptam *prolem* liberos *triſtia fata manent? Sic te olim pergere* perſtare (cf. 1, 31.) *ſenſi*, Iupiter, *quando mihi iniuſtae virginis* Dianae *armis concidit infelix*, et nunc *Chaos* (quod ſaepius apud noſtrum pro inferis ſumitur 1, 831. 2, 86. 5, 96. 7, 402.) *inplet Orion*, apud inferos verſatur, ibique in ampliſſimo prato, ferrea claua armatus, feras perſequitur, Homero teſte Odyſſ. 11, 571-574. Orionem iſtum a Neptuno originem duxiſſe, Mythologi tradunt omnes, ita tamen disſentiunt, vt ſine matre natum eſſe narrent, (v. Palaephatum cap. 5.) vel non eamdem omnes tribuant. Fuit omnino iuuenis formoſiſſimus, venationis maxime amans, a Diana, cui vim inferre voluiſſe dicunt, confectus, inter aſtra tandem a Iove relatus. v. Heyne ad Apollodor. p. 47-55. — 125. Nec tu igitur, mi fili Amyce, *opibus vltra credas paternis*, noli auxilio meo confidere. *Iam iam aliae vires* vis maior, *maioraque ſanguine noſtro vincunt fata Iovis, potior cui cura ſuorum eſt*, (*fata maiora* eodem ſenſu pro magis glorioſis 8, 389. magna 5, 687.) Iupiter non niſi fauet proli ſuae. — 130. *Reges preme, dure, ſecundos.* Acerba apoſtrophe ad Iovem ipſum: age, perge, vt ſoles, iniquus eſſe in alios Deos, a te ſecundos. — 132. *ſanguineo aeſtu.* Vir doctus (Iortin) in Miſcell. Obſſ. Vol. 4. T. 2. p. 168. Valerium ſuſpicatur imitatum eſſe Homerum Il. 16, 459. Vti nempe Iupiter, quum filius Sarpedon moriturus eſſet, pluuiam ſanguineam mittat, ita hic Neptunum inminente Amyci filii morte, ſanguineis vndis terras adluere.

133. Iaſon ad explorandam regionem emittit *Echionem* aſtutum et doloſum, vt decebat Mercurii filium; qui paul-

lulum progressus *inuenit iuuenem* Timanta v. 187. in obscura valle gementem, *et caesi moerentem nomen amici*, ipsum amicum, vel tristi voce nomen repetentem. Qui quum virum propius adcedentem videret, et *vmbrata Parrhasio* Arcadico, *galero tempora more de patris*, (retineri possit, Mercurii nempe, qui galeam etiam habet; rectius tamen, ni fallor, *patriae* de more, vti vult Cuperus Obss. p. 281. ed. Lips.) *paciferaeque virgae* (paciferae olivae Virgil. Aen. 8, 116.) *insignia nequidquam*, nihil profutura apud trucem et inhospitalem regem, *ferentem*. — 140. *fuge, certo, quicumque es, perdite, passu*, certissimae obuiam is morti. — 141. *Nonacria proles*, Echion, Arcas. — 144. *sociis quae sint ea, promere cogit*, secum abripit, vt Iasoni dilucidius exponat, quae dira nuntiet pericula. — 147. *non hic vllos reuerentia ritus pectora*, homines, nil curantes, quae cultioribus gentibus in vsu atque sancta esse solent. Iam veniet Amycus, *vasto qui vertice nubila pulsat.* Hyperbole lyrico poeta dignior. — 151. *aequae virtutis egentes*, non eodem, quo ipse, corporis robore instructos, *ceu superum segnes ad iniqua altaria tauros.* In hac verborum conlocatione *segnes* videri possint referendi ad *tauros*, quod non placet; immo vero ad captiuos Amyci retulerim, qui ignaui, nihil resistentes ad altaria trahi se patiantur, — *iniqua altaria*, ad quae tauri innocui, nihil tale merentes, caeduntur. — 153. *vt misero lauet arma cerebro*, vt cerebrum manet e caestibus. — 154. *fugae medium ne temnite tempus*, breue temporis spatium, quod hunc nostrum sermonem regisque aduentum intercedit.

157. Iason homini haud satis fidens vlterius inquirit: *Bebryxne venis*, es, *diuersaque regi corda geréns*, mitiori animo, quam rex tuus? *melior vulg' nam saepe voluntas*, saepe enim fit, vt vltimae plebis homo longe meliori animo sit, quam princeps. — 159. *hostis*, peregrinus ex prisca Latinitate, (v. Cicero de Off. 1, 37.) *externis fato* forte fortuna *delatus ab oris?* — 160. Quod si ita est, miror tamen, quod Amycus tibi pepercerit.

161. Ad haec respondet Timas: *Nomen praedulce mihi, nomenque sequutus Otrei.* Obfenderunt nonnulli interpretes in bis repetito *nomine*, ideoque substituere voluerunt *numen*, i. e. nutum, ductum, voluntatem, quod tamen, quum de homine, non de Deo sermo sit, haud satis aptum

videtur. Nihil ego moueo; ſic loquimur, verba repetentes, animo commoti: nomen praedulce mihi, et nomen quidem heu! quanti viri, Otrei, *Otrei vnanimi*, amiciſſimi, (cf. 3, 571.) *nec veſtros comitis adſpernandi in actus*, quem vos nec ipſi dedignati comitem coeptorum, rerum gerendarum fuiſſetis. — 164. *Heſionam et Phrygiae peteret quum gaudia nuptae*, breuius defungi poterat poeta: Heſiones Phrygiae quum peteret nuptias. Eſt vero iſta Heſione eadem, quam Hercules a bellua marina liberauerat, Laomedontis, Troiani regis, filia. — 165. *iuſſus* coactus, ab Amyco nempe, non Laomedonte, quod Burmanno magis videtur placere. *ego palmas inplicui*, indui caeſtus v. 251. loris brachia circumuolui, *ſed prima procul vixdum ora levantis*, quum vix oculos ſuſtuliſſet, *frontem fulminea* celerrima *dextra*, *disiectaque*, vt disiicerentur, *fudit lumina*. — 170. *Fando ſi nuntius his exſtitit oris*, ſi fama hac regione *ad Mariandynos* peruenerit, *vnde genus fraterque viro*, vbi Otreus natus, fratremque regem habet *Lycum*, (de quo vide Apollonium 2, 777 ſq. Heynium ad Apollodorum p. 378. et noſtrum infra 589. 737 ſq.) hic Lycus fratrem vlturus aderit, *ſed et ille quierit oro* opto, *nec a* (abeſſe poterat) *vanis*, nil profuturis, *cladem augeat armis*, ipſe fortaſſe periturus.

174. Argonautae, tantum abeſt, vt vlla formidine moveantur, vt potius dolore excitatos ſe ſentiant, vt *durae*, conſtantes, propoſiti tenaces *inſurgant mentes, vt terga ſequantur* Timantis, *properosque coniungant greſſus*. — 177. *Litore in extremo*, in promontorio *ſpelunca dorſo* rupe *contecta minanti*, altiſſimo, (vti Virgil. Aen. 1, 162. *geminique minantur in coelum ſcopuli;* cf. eumdem 8, 193 ſq.) *non quae dona Deum* amoenitates campi liberioris et aprici, *non quae trahat aetheris ignem*, ſolis radiis inacceſſa, *ſonitu tremebunda profundi*, reſonans aeſtu maris perpetuo; *et varii pro rupe* (ante rupem) *metus*, quae horrorem incuterent, *brachia viris rotatis rapta, oſſa taetra ſitu, et capitum* craniorum *moeſtiſſimus ordo*, longa triſtisque adſpectu feriês. — 184. *Reſpicias*, videre poſſis, *quibus aduerſo* ſub vulnere nulla iam facies, a fronte adcepta vulnera omnia oris lineamenta deleuerant, *nec nomen erat*, cuius ea facies fuiſſet, non amplius dignoſci potuit. cf. ſine nomine corpus Virg. Aen. 2, 558. — 185. *media*, in medio horum triſtium tropaeorum *ipſius* regis *arma ſacra* horrida *metu*, *magnique aris inpoſita parentis* Neptuni.

187. Hic primum Argonautis *rediere* in memoriam *monitus* Timantis, pauent, atque oculos cuncti inter se tenuere silentes; donec *sidereo*, solitum epitheton oculorum totiusque oris pulcri (sideris ora ferens 5, 467. siderei artus 8, 123. et alibi) *Pollux interritus ore* (Apollon. Rhod. 2, 40. οὐρανίῳ ἀτάλαντος ἀστὴρ.) *te tamen hac, quicumque es, ait, formidine faxo iam tua sylua ferat*, tua non minus ossa et cranium, quam peregrinorum a te caesorum, ex arboribus suspensa tuam syluam ornabunt, *modo sit tibi sanguis et artus*, si corpus habes et sanguinem. — 191. Omnes decertare poscunt. *Qualiter ignotis*, quas antea non erat expertus, *aquis spumantem funditus amnem*, qui ex imo fundo vi ventorum, tempestate commotus, totus, quantus est, spuma est, (Hyperbole, nec tamen iniucunda) *taurus primus init, spernitque tumentem*, vltra ripas effusum, *pandit iter*, dux viae fit, *mox omne pecus pone subit*, sequitur, vestigia premit, *iamque et mediis praecedit* (non taurus, sed pecus) *ab vndis*, eo confidentiae audaciaeque procedit, vt in medio flumine incipiat ipsum taurum praeuertere, post se relinquere.

199. Iam in conspectum venit Amycus. *E syluis procul gregibusque sese ferebat*, non simpliciter egreditur, sed graui incessu et iactabundus. — 200. *nec sua turba tuendo it tanti secura metus*, ipsi ciues non sine timore intuentur monstrum hominis ita metuendum. cf. 1, 23. *mortalia nusquam signa manent*, quidquid hominum est, adspectum eius fugit, ne vestigia quidem hominum longe lateque adparent: *instar scopuli*, qui montibus *altis summus abit*, cacumen in nubibus condit, *solusque stat ab omni iugo*, reliquis montibus.

204. Deuolat inde furens, pugnaeque ita cupidus, vt peregrinos ne interroget quidem, qui sint, quoque consilio venerint, sed tali *protonat* horrenda voce exclamat *ira: incipite*, agite, arma capite — *auditas sponte lacessitis oras*, ita audaces estis, vt periculis huius regionis, quae latere tamen non possunt, obuiam ire sustineatis. — 209. *Hic mihi lex*, ita a me institutum, vt caestibus mecum pugnandum sit. *Sic*, hac igitur lege *ingens Asiae plaga*, et qui septemtrionem versus et ad Pontum habitant reges, hospitium mecum iungunt, hoc certamine *remeent*, si tamen possint. — 214. *Iam pridem caestus resides* quiescunt, *et frigida humus raris dentibus aret*, diu est, ex quo non incaluerit sanguine caesorum

humus, et dentibus se consperfam viderit. — 216. Quae sequuntur, ironice et cum superbia dicta: *foedera prima — dona — honos.* Cui dona fero! egregia scilicet, (cf. 3, 170.) *mox omnibus idem ibit honos.* *Ibit* h. l. non est, vti Burmannus opinatur idem, quod *erit*, sed ibit in ordinem, per orbem. — 219. *Aliis rex Iupiter oris*, nullum hic terrarum imperium Iovis. *faxo nequeat vlla*, nulla queat *puppis Bebrycium fretum transscendere*, *ponto volitet Symplegas inani*, conlidantur Cyaneae rupes incassum, nec vllam conspiciant nauem, nedum comminuant.

222. *Insurgunt maxima nomina*, fortissimus quisque Argonautarum, Iason ipse, *Aeacidae* Peleus et Telamon, *Calydonis alumni*, Tydeus et Meleager, *Nelidesque*, Periclymenus, *Idas*, sed nudo steterat iam pectore *Pollux*, vestibus abiiciendis socios omnes anteuerterat. — 226. *Pavor Castora et gelidus defixit sanguis*, horrore torpens fratrique timens demittit vultum. *Nam nec ad Elei pugnam videt ora parentis*, non talem, qualis in conspectu patris Iovis in ludis Olympicis pugna dabatur, nec sonat *Oebalius* Laconicus *caueae* amphitheatri *fauor*, laeta adclamatio, aut iuga nota *Taygeti*, montis Laconiae, *lauitur patrios vbi victor ad amnes*, sudorem pulueremque abluit in Eurota fluuio, *nec pretium* praemium *sonipes* equus, aut *harenae taurus sacrae*, nam ludi et spectacula ad veterum religionem pertinuere. — 231. *praemia sed manes reclusaque ianua leti*, nil nisi mors praesentissima.

232. Illum Amycus *nec fronte trucem*, vultu horridum, *nec male tremendum*, non admodum procerum, *vixdum etiam primae spargentem signa iuuentae*, lanugine adhuc dubia. Apollon. 2, 43. ἔτι χνοάοντας ἰούλους ἀντέλλων. — 234. *ore renidenti* labiis ad subsannationem diductis *lustrans obit*, (Virgil. Aen. 4, 363. totum pererrat luminibus) *et fremit ausum*, quod adolescentulus secum velit depugnare, *sanguineosque*, iratos, furentes *rotat furiis ardentibus orbes*, oculos. — 236. *non aliter iam regna poli, iam capta Typhoeus astra ferens*, iam gigas ille Typhoeus, (de quo vide ad 2, 24.) in Olympum euasisse, Iovemque solio deturbasse visus est, quum *Bacchum* (*iuuenem*) in prima acie contra se stantem, *Minervamque* (*virginem*) Medusae caput sibi obponentem spectaret. — *non ora matri nota feres*, inridet acerbe iuuenem: matercula filium delicatulum caestu meo deformatum vix adnoscet. cf. 3, 177. *tune e sociis electus iniquis?* Socii profecto ini-

qui, qui puerulum tanto certamini obiecerint. — 244. *tum profert ingentes humeros, spatiosa pectoris ossa, horrendosque toris*, musculis *informibus artus*.

246. *Deficiunt visu*, humi fixos tenent oculos Argonautae, miratur, stupet et ipse Pollux, sero iam redit Herculis desiderium, moestoque vultu respiciunt ad montes. cf. Apollon. 2, 145 sq.

249. At Amycus pergit: *adspice crudis durata volumina tauris*, periphrasis caestuum, *nec pete* (melius *peto*) *fortis opem*, nolumus forti committere, sponte concedo, (Apollon. 2, 55. ὅν κ' ἐθέλησθα, πάλου ἄτερ) *sed indue, quos potes*, contemtim, grauiores inberbis iuuenis ne tollere quidem possis. — 252. *Dixit, et vrguentis posi sera piacula fati nescius*, post tot caedes cruentas perpetratas tandem sibi eamdem instare, *extremum hoc*, vltima nunc vice *armis innectere palmas* (inplicare v. 166.) *dat famulis* Areto et Ornyto. v. Apollon. 2, 65. — 255. *Odia aspera surgunt ignotis prius*, nunc primum se videntibus inuicem, *incensa mente* furibundi *feruntur*, ruunt in medium campum filius Iovis et filius Neptuni.

257. *Hinc illinc dubiis intenta silentia votis*, vtraque ex parte spectatores taciti et suae vtrimque parti fauentes adstant. — 258. *pater Tartarus* (rectius 1, 828. Tartareus) Pluto *caesorum* ab Amyco *vmbras*, manes, petierant enim, (*orantes*) *nube caua ad meritae spectacula pugnae*, (quid, si *poenae?*) cuius merito testes esse debebant, vt, qui eos tam iniuste interfecisset, tyrannum poenas dare viderent, *emittit; summi nigrescunt*, omnia enim apud inferos nigra finguntur, *culmina montis*.

261. Nunc pugna ipsa conferitur. *Continuo*, vti *turbo a promontorio Malcae torrenti praeceps agit vndique nimbo*, tempestate prae se agit omnia, sic Amycus Pollucem vix ora pedemque tollere passus *cursibus inuoluit*, celeriter vndique in angustum cogere incurrendo nititur, *totaque harena* campo insequitur. — 265. Pollux contra *vigil*, intentus, *cum pectore et armis huc alternus et huc* corpus caestusque modo huc modo illuc versat, semper ceruice *reducta*, reclinata, *semper in digitis* primoribus pedum inhaerens, (Virgil. A. 5, 426. *in digitos adrectus*, Apollon. 2, 90. ἐπ' ἀκροτάτοισιν ἀερθεὶς ποδέσσι) *et summi puluere campi*, (velocitatem et agilitatem haec exprimunt) *proiectusque redit*, aduersarium petiturus. (Editiones ante me post *redit* comma habent, ego vero posui τελείαν στιγμήν, post

ſecat autem colon: comparatio enim ad antecedentia trahi non poteſt.) — 268. *Spumanti qualis in alto Pleiade* tempeſtate *capta nauis* ſola gubernatoris cura atque ſollertia fluctus *intemerata*, inlaeſa *ſecat:* ſic *Pollux prouidus ictus ſeruat*, obſeruat, ad quemque Amyci ictum oculos intendit, et *dubium* periculo proximum *caput arte eripit Oebalia*, cui adſuetus eſſet a puero ex palaeſtra Laconica. — 273. *vt deinde vrguentes iras ardoremque viri nubibus effudit* leui corporis declinatione fecerat, vt nimis feruidi atque cupidi aduerſarii ictus in nubes, ventos abirent, inanemque ferirent aera, *paullatim inſurgere feſſo integer*, nondum fatigatus, *et ſummos manibus deducere caeſtus*, e brachiis manibus propius admonet, quum hucusque nil niſi ab inpetu Amyci ſe defendiſſet, iam ipſe inceſſere parat. — 276. Hic dies primus fuit, qui Amycum ſudantem videret, et *arenti cunctantem hiatu*, ſicco gutture lentum. *Nec ſua defeſſum noſcunt loca, nec ſua regem agmina*, tota regio ciuesque omnes mirantur, cur tantum ſit mutatus ab illo, quem antea tam alacrem vidiſſent. — 280. Ambo reſpirant, *ceu Gradiuus* Mars *Lapithas aut Paeonas* Centauros (Centauri proprie patriam habuere Theſſaliam, Paeonia autem eſt Thraciae. Sed vtramque confundunt poetae, v. ſupra 1, 24.) *aequore* campo *in ipſo refouet*, reſpirare permittit, *fixaque* in terram *haſta* ſilet, quieſcit. — 283. *noua vis iterum, noua corpora ſurgunt*, nouum robur infuſum videtur. *Hunc* Amycum *pudor*, *hunc* Pollucem *noto iam hoſte*, quem non ita periculoſum animaduerterat, *ſpes audentior inſtimulat*, *fumant* aeſtuant *crebro praecordia pulſu* caeſtuum. — 286. *auia reſponſant* (Echo) *gemitu* conclamatione montes, *peruigil vt quum artificum notat ipſe manus et fulmina Cyclops proſubigit*, *pulſis ſtrepitant incudibus vrbes*. Varia excogitarunt interpretes, vt lucem obſcuriori loco adfunderent. Nihil tamen mutandum, ſi *Dorvilium* ſequaris ad Charitonem p. 592. ed. Lipſ. qui ſic exponit: ita ſonant ſub plagis pectora Pollucis et Amyci, vti ſtrident incudes Aetnaeae, quando *ipſe*, Vulcanus nempe, ipſe dominus et ἐργοδιώκτης officinas Cyclopum ſuorum inuiſit, et opera eorum inſpicit (*notat*) ſ. obſeruat, et illi primas maſſas in fulminis figuram procudunt (*proſubigunt*) mox perpolienda. Hactenus Dorvilius.

289. *Emicat*, proſilit Pollux, *dextramque parat* eleuat, *dextramque* (mel. *dextra*) *minatur*, ſimilat, ſe dextra inferre

ctum Amyco velle, *redit huc oculis* et *pondere Bebryx*, dextrorſum oculos totamque corporis molem vertit *ſic ratus*, dextra vſurum aduerſarium, *ille autem celeri rapit ora ſiniſtra.*

293. *Conclamant ſocii, et ſubitas dant*, prouocant *gaudia voces. Illum inſperata*, quam non timuerat, *turbatum* ſtatu deiectum *fraude, primaque ira furentem* Pollux fugit, *dum detonet* tonare deſinat, (detonare ſic eſt apud Virgil. Aen. 10, 809.) deferueſcat ira, *territus ipſe, atque ingentis conſcius auſi.*

295. Saeuit *inops* conſilii Amycus, *nullo discrimine* temere *ſeſe praecipitat, auidusque viri* (*reſpectat ouantes quippe procul Minyas*) pudore exaſperatus, quod ludibrio ſe Argonautis eſſe videret, *caeſtu velatus vtroque inruit*, h. e. vti omnium optime explicat Cuperus Obſſ. p. 88. vtroque caeſtu caput et os praemuniens, Graecis χεῖρας ἀείρειν Apollon. 2, 14. χειρῶν ἀνάτασις Themiſtio Or. 9. — 299. *Hos inter Pollux ſubit*, hoc temporis momento vſus, antequam brachia demittere poſſet Amycus, iam adceſſerat, ſubitoque inuolat ora viri, *nec ſpes effeta.* Totius loci, ſi metaphoram interim abiicias, ſententia non alia eſſe poteſt, niſi haec: ſpes Pollucis non fuit quidem omnis inanis, ſed tamen non faciem, quod voluerat, Amyci ferire contigit, ſed tantum pectus. Quem ſenſum quomodo ſine fidiculis ex metaphorico *effeta* elicere poſſis, equidem non video. Effeta eſt, vel quae modo peperit, vel quae parere ob aetatem deſiit; neutrum huc quadrat. Haec ſcripſeram, quum inciderem in Veſtritii Spurinnae Od. 1, 13. ex edit. Wernsdorf. Vol. 3. poet. minor. p. 354. vbi *ſpes grauida.* Quae ſi non alia poteſt eſſe, niſi fecunda multorum votorum, quid ni *effeta* contra queat eſſe, quae voti compos non ſit, inanis, inrita? Sed nec hoc translationis emollit duritiem. Plures libri habent *effecta*, quod meliorem dat ſenſum, non perfecta fuit, euentum non habuit. Facillimum ad intellegendum eſſet, quod *Withofius* coniecit, *expleta*, i. e. tota expleta; ſed libri non addicunt, nec facile dici poſſit, qui factum, vt librarii manus a tam luculenta lectione ad obſcuriſſimam aberraret. — 301. *Hoc ſaeuior ille* (Amycus) *ecce iterum vacuas agit inconſulta* temere (vti 296.) *per auras.* — 303. *ſentit Pollux rationis egentem, dat genibus iunctis latus.* Dare latus, vt iterum Cuperi p. 158. verbis vtar, erat commentum pugilum, vt partem alteram corporis velut non tectam

eo confilio obiicerent, vt, quum aduerfarius ictum iniiceret, eum effugerent, et inpetum facerent in effufum. Apollon. 2, 94. ὁ δ' ἄγχ' αὐτοῖο παρ' ἐκ γόνυ γουνὸς ἀμείβων κόψε. *effufum* ftatu deiectum *haud reuocare gradum*, confiftere, colligere fe *patitur*. — 306. *liber*, integer, pleno membrorum vfu gaudens, *crebros ictus congerit auerfo* a tergo. — 307. *fonat omni vulnere vertex inclinis, ceditque malis*, caput inclinatum ad quemlibet ictum refonat, vulneribusque toties repetitis tandem cedere cogitur. — 308. *Iam tempora malae manant, fanguineaeque latent aures*, ita contufae funt, vt prae fanguine vix confpici poffint. — 309. *vitalia donec vincula, qua primo ceruix committitur artu, foluit dextra grauis*, donec Pollux graui caeftu os clauiculae, iugulare frangeret. — 311. *labentem propulit*, fternit, ac fuper infiftens Pollux, *ego miffus*, ortus, natus *Amyclis* vrbe Laconiae, *et Iovis filius mirantibus vmbris* ad inferos fi veneris, narra mirantibus, te potuiffe vinci, *fic et memori nofcere fepulcro*, (non Amyci, fed Pollucis) inter alios mei olim fepulcri titulos nomen etiam tuum, a me deuicti, legetur.

317. *Haec Amycum tandem manus arguit aufi*, poenas fumfit ob tot caedes perpetratas, perpetuam iuuentam *et magni fperantem tempora* patris, inmortalitatem. — 320. *tenditur* porrectus longe iacet *ille ingens hominum pauor*, tot hominibus diu terribilis, *aruaque late occupat, annofi* veluti fi decidat *pars Erycis, vel totus Athos*. Vti omnino proceros homines montibus comparare poetae folent, ita Valerius in primis amat. — 323. Ipfe Iafon expleri nequit, *ora longo cominus obtutu mirans tenet*, diu contemplans mutus adftat et ftupens hominis molem. — 326. *arma ferre* caeftus exfuere *iuuat* focios *feffasque adtollere palmas*, brachia fatigata leuare. Adclamant: *vera Iovis, vera o Iovis proles*, iucunda repetitio, ad dicta magis firmanda. *O magnanimis* inluftribus, quae tam egregios pugiles, heroas emittant, *memoranda palaeftris Taygeta* (mons Laconiae, hic neutrali forma, fc. ὄρη, iuga; fupra 4, 229. Taygetus) *et primi felix labor ille magiftri*, quanto honori eft tantus difcipulus primo iuuentutis magiftro! — 331. *fiderea* pulcra (v. fupra 190. et alibi) *de fronte cruores ire vident, nec fanguine territus Pollux*, quod fortem non decuiffet, *auerfo ficcabat vulnera caeftu*, abftergit. De toto hoc Pollucis cum Amyco certamine praeter Apollonium Lib. 2. ab initio conferri meretur Theocritus Idyll. 22.

333. *Castor ramis et viridi lauro,* ramis laureis, *caput excelsum*, vt his ipsis ramis excelsius exsisteret, *et arma et tempora ornat,* respiciensque nauem, has frondes. inquit, in patriam refer, his ornata maria percurre, Argo! — 338. *perfusi sacri placati gurgitis amne.* Non singularis hic fluuius intellegendus, sed mare omnino, cuius aquis lustrare se et expiare debebant ad Neptunum, cuius filius a se esset occisus, placandum. — 340. *Frondibus* foliisque substratis *adcumulant liba dapesque* vina et cibos; *exsortia* sine sorte, *terga praecipiunt* ante alios adsignant *pecudum Polluci; qui toto tempore mensae laetus ouat,* gaudet, sibi plaudit *laude virum sociorum, nunc vatis* Orphei *honoro,* honorifico *carmine, victori geminans cratera parenti,* Iovi patri, cuius numini victoriam adceptam referebat, larga libauit vina.

344. *Iamque dies*, aurora, *auraeque* venti fauentes *vocant* de abitu admonent, altum petunt, et quidem per Bosporum, *vbi Bosporus eructat amnes*, vndas omnino. — 346. *Illos, Nile, tuis nondum Dea gentibus Io transierat fluctus*, *vnde haec data nomina ponto.* Sensus est: Io, de qua paullo post, antequam ab Aegyptiis pro Dea, Isidis nomine, coleretur, ista freta transierat, quae postea ab ea in bouem mutata nomen adcepere.

348. Satis longo et alieno loco posito, eleganti tamen episodio *Orphea* inducit poeta canentem *fata Ius. Oeagri de sanguine vates,* Oeagri filius Orpheus. *admonita* inuocata *genetrice*, Musa Calliope, refert *Inachidos*, Inachi filiae, Ius *vias*, errores per multas terras, *et exsilia iuuencae emensae pelagus*, *intentisque* cupide audientibus Argonautis, canit: *Videre priores* olim viuentes saepe Iovem ad *Iasiae virginis* Ius, (sequitur hic Valerius eos, qui *Iasum* patrem virgini dant, nec tamen sibi constat, quum paullo ante Inachidem nominasset, paullo post Inachiam) *blandos amores descendere* furtim e coelo. Sentit Iuno dolos, *curaque iugali* suspicione *adcensa* aethere desiluit; *dominam*, nam Argos Iunoni dicata, vnde Argiua in numis et titulis, *Lyrceia tellus*, Argolis, (Nonnulli habent *Lynceia*, quod et defendit Brunckius ad Apollon. 1, 125. haud recte. Callimachus apud Steph. Byzant. ed. Ernest. p. 426. Λύρκειον, ὄρος Ἄργους. nec aliter Strabo Lib. 8. §. 7. T. 3. ed. Tzschuck. p. 219. et Ovid. Metam. 1, 598.) *antraque deprensae tremuerunt conscia culpae*, rebus enim inanimatis tribuit sensum timoris poeta, quod in societatem venissent

amoris furtiui. Locum fimillimum vide 3, 584. — 357. *quum pellex*, blanda, quae pellicit, Iuno nempe, (fic pellex ap. Virgil. Aen. 2, 90.) *ora iuuencae Inachiae trepida fubit*, propius ad eam adcedit *fponte Dei*, Iove permittente. — 359. *renidenti* fubfannante (v. fupra 134.) *vultu cohibens fufpiria*. — 360. *Mox ita adorta*, inportunis precibus adit *Iovem, ditibus Argis*, fertiliffimis, vti Horat. Od. 1, 7. vrbem iftius regionis primariam, Mycenas, diuites adpellat, *primae referentem cornua Phoebes* qualia nouae lunae folent effe. — 362. *carae nuptae* mihi, tantopere, vnice a te dilectae fcilicet vxori non denegabis. — Maximae ea mihi curae erit, et pafcua maxime opima et fontes pulcerrimos ipfi eligam. — 364. *qua fraude*, legere poffis *qua fronte*, fuadente Dorvillio ad Charit. p. 611. ed. Lipf. — 365. *Quos inuentos*, excogitatos a Iunone *timuiffet Iupiter afius?* — 366. Iam vero *muneris potens*, voti compos, Argum cuftodem adponit, cui infcia fomni lumina non aliter lucent vertice, *quam fi Lyda*, hae enim texturae artifices habebantur, *fparfo oftro telas maculauerit*, infertis hinc inde ftellulis purpureis diftinxerit. — 370. *monftris horrida luftra*, feris horribiles fyluas. — 371. *multa morantem*, faepe confiftentem conantemque emittere *preces inclufaque pectora*, quae, quantumuis vellet, promere tamen non poffet, verba. Ovid. Met. 1, 637. conataque queri mugitus edidit. — 374. *Fleuit Amymone — Meffeides vndae — Hyperia*. Omnes fontes in Peloponnefo. — 379. *quos*, quam limofos (Ovid. 1, 634.) *ore lacus, quae*, quam vilia *pabula carpfit*, quam diuerfa ab iis, quae Iuno promiferat, *quoties candentes*, pulcros *armos exhorruit*, Graecismus: quoties armi, humeri eius cohorrefcebant *verbere*, plagis, quas Argus infligebat, infligere faltem minabatur. — *audentemque mori*, (nam qui poteft mori, non poteft cogi) *valles in imas egit Argus*, *et arbitrio durus* crudelis feruauit *herili*, dominae Iunonis. — 384. Subito *caua* (ornans epitheton) *fiftula fonuit Arcadio ritu*, *imperiumque patris* Iovis *celerans* promte et alacriter exfequuturus *Cyllenius* Mercurius *ales aduenit*, aduolat. *Quo hinc diuerfus abis?* Argum videns viam nihilo minus perfequentem, cur ita properas? ait, *heu refpice cantus*, dulce tibi aliquid canam, et primo languentia tantum fomno lumina cuncta *notat*, videt, deinde vero fomno victa, *dulcesque fequentia fomnos*. Et celerem mediis in cantibus *exigit harpen*. *Harpe* falcatus enfis, (Ovid. Met.

1, 717.) *exigere* vero ſumma vi adigere, gladio aliquem traiicere. Ovid. Metam. 5, 171. *exactum viribus enſem.* Virgil. Aen. 10, 815. *exigit enſem per medium*, et *exigere haſta* noſter infra 6, 570.

391. Iamque *refecta Iovi*, in laetitiam Iovis priſtinae formae reſtituta *ibat agris Io*, ſibi ipſa plaudens, ſuperba incedebat, *victrix Iunonis*. Sed admodum breue gaudium! *Cum facibus ſpirisque* ſerpentum (Virgil. Aen. 12, 847.) *et Tartareo vlulatu Tiſiphonen* Furiam *videt: ac primo viſu veſtigia figit* ſubſiſtit, et *in miſerae rurſus bouis ora recurrit*, ſubito reſumit formam iuuencae, *nec memor*, dubia, qua valle, aut quo *vertice*, monte *ſe ſiſtat*. — 397. *In errore*, dum fugiens vagatur, *ad Inachios* patris etiam defertur ad vndas, ſed nec pater, nec Nymphae tentant adcedere, *a prima quantum mutatam iuuenca* moerore et erroribus confectam. — 400. *Ergo* iterum *ceu Styga dilectum fugit caput* patris, donec ad mare peruenit, *abſiſtunt*, retro cedunt *fluctus*, et *alta gnara futuri* maria Aegyptum adluentia, mox futuram eam Deam Iſidem, Lunam praeuidentia, *dant pauidae viam;* ipſa traiicit, *procul fulgens celſis cornibus, ac palearia*, armos, pectora *ſuſtinet vnda* ſumma. — 407. *Aſt Erebi virgo*, Tiſiphone *ditem Memphim* Aegyptum *volat praecipere*, incitat pennas, vt occupet, praeueniat, *et Pharia venientem pellere*, arcere *terra*. — 409. *Contra Nilus adeſt*, praeſto eſt auxilium laturus, *et toto gurgite torrens*, omnibus aquis ſuis, torrentis inſtar, Tiſiphonen agit, *atque imis inlidit*, magna vi proiicit *harenis*, *Ditis* Plutonis *opem ac ſaeui numina regni*, quidquid Deorum inferorum eſſet, *inclamantem*. Fruſtra: *adparent*, circumiacent *ſparſae faces*, *disiecta longe verbera* flagella et *abruptis excuſſi crinibus hydri*. — 414. *Nec Iovis interea ceſſat manus*, auxilium, *curamque fatetur*, tonando caram ſibi Io eſſe declarat, *atque ipſa Iuno pauet imperium* Iovis. — 416. *Haec procul Io ſpectat ab arce poli*, coelo, (2, 94. 3, 481.) iam Divis addita, *iamque aſpide cincta comas* (Aſpis, ſerpens minor, ſed veneni praeſentiſſimi, vti plurium Aegyptiorum Deorum, ita in primis Iſidis capiti fuit ornamento. Ovid. Metam. 9, 687. *inerant lunaria fronti cornua plenaque ſomniferi ſerpens peregrina veneni*. cf. eiusd. Amor. 2. Eleg. 13. Aelian. hiſt. animal. 10, 31. et omnino Iablonskium in Pantheo Aegypt. P. 1. p. 108.) *et ouanti perſona ſiſtro*, laeta pulſat ſiſtrum, inſtrumentum muſicum, vel crepita-

culum, duobus vel pluribus bacillis transuerſis inſtructum, cuius formam gemmae, numi aliaque monimenta antiqua referunt, qualia multa aere expreſſa ſiſtit Bened. Bachinus de ſiſtris Trai. ad Rhen. 1696. 4. — 419. *Bosporon hinc veteres errantis nomine Divae vulgauere*, hinc factum, vt maiores in honorem Deae, iuuencae forma vagatae, freto iſti Bospori nomen darent. — 420. *iuuet noſtros nunc ipſa labores*, nam et nauigationibus praeeſſe credebatur, vnde et Pelagia dicta.

421. Hactenus Orpheus. Interea venti fauerant Argonautis, et poſtera aurora *iter non caſſae noctis retexit*, ea nocte magnum maris ſpatium emenſos eſſe adparuit, vident *Thynnaea* Bithyniae *litora, fatidici vatis* cf. v. 445. *poenis horrentia Phinei.* (In hiſtoria Phinei admodum variant mythologi, quaeque Valerius noſter in ſequentibus de eo narrat, ea vno conſpectu dedi in Indice, quem vide.) — 426. *Dira Deum* a Diis inmiſſa *lues*, *ſummoque in aeuo*, extrema ſenectute. — 427. *Non extorrem*, exſulem tantum, nec tantum *lucis egentem* caecum, *Harpyiae etiam Typhonides* filiae Typhonis *perſequuntur.* Alii Thaumantis et Electrae filias fuiſſe perhibent, vti Apollodorus, ad quem vide omnino Heynium p. 25. et ad Virgil. Aen. Excurſu 7. Has Harpyias dicit poeta *iram Tonantis* per adpoſitionem, quibus vtebatur Iupiter ad iram explendam, miniſtras habebat poenarum, (*magnas ſibi legit in iras* infra 521.) — 429. *depopulant*, conſumunt, macilentum me faciunt, *ipſoque dapes praedantur ab ore.* Apollon. 2, 223. στόματός μοι ἀφαρπάζουσιν ἐδωδήν. — 430. *Talia prodigia et tales poenas*, i. e. tam prodigioſas poenas. — 434. *primas baculo defertur ad vndas*, ſcipione nixus ad litora tendit. Viuis magis coloribus vacillante greſſu incedentem pingit caecum ſenem Apollonius 2, 198. *βάκτρῳ σκηπτόμενος, ῥικνοῖς ποσὶν ἦε θύραζε, τοίχους ἀμφαφόων, τρέμε δ' ἅψεα νισσομένοιο ἀδρανίῃ γήρᾳ.* — 435. *oculos inanes* facultate priuatos videndi, *tenuem ſpirans animam*, vix ſpiritum ducens, anhelans prae infirmitate corporis. — 439. *Noui*, inquit. *via iuſſos qua* (facilius *quo*) *ferat*, quo tendatis, et quo iubente; *ac veſtri* (*rebar ſic*, ſic enim computabam tempora) *proxima quaeque legens*, conſiderans, mecum reputans, quae vobis hucusque adciderint, noui, *quantum Lemnos traxerit*, detinuerit, noui infelicem ad Cyzicum, ſupremam in Bebrycio litore pugnam; *iam propior, iamque hoc animam ſolamine mulcens*, quo

propius vos adcedere ſenſi, eo maiori ſpe atque ſolatio inpletus ſum. — 444. *Cretus Agenore*, filius Agenoris, Phoenicum regis, in cuius ſtirpe exponenda, vt verbis vtar Heynii ad Apollodor. p. 525. "incredibilis eſt narrationis diuerſitas, in qua componenda fruſtra quis laboret." Valerius ſequitur Apollonium 2, 178. infra etiam *Tyrum* vocat *paternam* v. 612. idemque habet vnus e Scholiaſtis ad Eurip. Phoeniſſas v. 5. nec aliter Nonnus Dionyſ. 3, 294. p. 64. ed. Falkenburg. — 445. *aut mea quod vates inſedit Apollo pectora*, quod vaticinandi arte polleam. cf. 1, 207. *totus Dei*, 5, 673. *Deum, quem pectore toto iam tenet.* — 447. Nihil adtinet, nunc enarrare quam diuerſis caſibus terrarum orbem pererrauerim, *amiſſas domos*, cur in exſilium actus, *aut dulcia lumina*, cur caecus ſim, 449. *ſerum eſt ex ordine ingemere fatis conſuetis.* Sic ordines verba, et ſenſum habebis: nihil adtinet, totam priorum, quibus adſueui ſenſim, malorum ſeriem inter lacrymas enarrare; immo audite, quae nunc vel maxime me praemunt, nempe 450. *Harpyiae* mea pabula *ſeruant*, obſeruant, iis inſidiantur. — 453. *Celaeno* primas agens inter eas, Apollon. 2, 178 ſq. Virgil. Aen. 3, 211 ſq. quem omnino ob oculos habuit noſter in toto loco. — 455. *ſaeuit odor*, ita grauis atque foedus eſt, vt ferri vix poſſit. Apollonius 2, 229. πνεῖ τότε μυδαλέον τε καὶ οὐ τλητὸν μένος ὀδμῆς — *parque mihi monſtrisque fames*, nec ego, nec Harpyiae ipſae famam ſitimque expellere poſſumus, nam Celaeno non me tantum, ſed miſeras etiam prohibet ſorores, vti eſt infra v. 499. — *ſpreuere quod omnes pollueruntque manus*, non miniſtrorum, quod Pius vult, ſed ipſorum monſtrorum, (cf. v. 495. et Virgil. 217. brachia adeo humana habuiſſe et pedes narrat Natalis Comes ex Iſacio Tzetze p. m. 719.) *quodque vnguibus excidit atris.* — 458. *has mihi fert in luce moras*, facit, vt viuere pergam, *nec rumpere fata*, alias rumpere, abrumpere vitam, *licet*, tam miſeram vitam voluntaria morte nequeo finire, *trahitur victu crudelis egeſtas*, tam miſero tenui, vili inuitus tamen traho vitam per diram famem. — 462. *Aquilonia proles non externa mihi;* ſcio, vobiſcum adeſſe Boreae filios, *Calain et Zeten*, mihi adfines, quorum ſoror *Cleopatra* olim mihi coniux fuit. Apollon. 2, 239. — 465. Ad nomen ſororis *Actaeae* Atticae, matrem enim habebant Orythiam, Erechthei filiam, *proſiliunt fratres.* — 468. *Phoebi comes* vates, amicus, miniſter Phoebi. Sic θεράποντες Μουσῶν

apud Graecos de poetis. cf. inpr. Wyttenbach ad Plutarch. de ſera numinis vindicta p. 81. et Caſaubonus de ſatir. poeſi ed. Rambach. p. 9. — 470. *miſeris feſtina ſenectus*, ante tempus fiunt deformes. — 471. *eſt tibi* praeſto *noſtra voluntas, ſi non ira Deum, vel ſi placabilis vrguet*, niſi ſuperorum iram contraxeris, vel ſi expiari ea aliquo modo poſſit. — 474. *Te*, ait, *iniuſti, quae nunc premis, ira Tonantis, ante precor*, ante omnia te ipſum, Iupiter, qui mihi iraſceris, inploro. Obſendere poſſit in ore precantis, quod *iniuſti* encomio ornet eum, ad quem dirigit preces; ſed hoc tantum vult, Iovem inmerito, acerbius iuſto eum puniiſſe. cf. paullo poſt 478 – 481. ſatis poenarum tibi dedi, et diu, *noſtrae tandem iam parce ſenectae*. — 476. *veſtra voluntas quo, iuuenes, ſine pace Deum*, quid vos proficeretis ſine permiſſione Deorum, niſi Deos habeam propitios? Non ſaeuus tyrannus ſceleratusque fui, ſed intemperantia linguae me perdidit, *loquax fata mentemque Iovis et abdita conſilia prodideram*, vaticinandi arte mihi data futura hominibus praedixeram, ſed bona mente, *miſerans hominum genus*. — 482. *media inter dicta* dum vaticinarer, oculis captus ſum, — *iam tandem ceſſere irae, nec caſus, ſed ipſe volens Deus*, ipſa Iovis propitia voluntas *ab alto* mari vel coelo *noſtris vos adpulit oris*.

485. Sic ait, et omnes ad miſerationem compulit calamitatibus ſuis enarrandis. — 488. *ſimul aequora, ſimul aſtra ſeruant*, vnde Harpyias adfore timebant. — 490. *pallentia primae ora ſenis fugere manus*, primae manus ſunt digiti, prae terrore torpeſcentes, vt ori admouere eos non poſſet. — 493. *fragrat acerbus odor* (cf. v. 455.) *patriique exſpirat Averni halitus*. Avernum patrium noli mirari, nam Valerius Typhonem, quem in Tartaro poenas luere fabulatores narrant, Harpyiarum patrem facit v. 428. et 516. Virgil. A. 3, 215. *nec ſaeuior vlla peſtis et ira Deum Stygiis ſeſe extulit* vndis. Ad eamdem originem referendum, quod paullo poſt eaedem dicuntur *Cocytiae nubes*, turbinis, procellae inſtar, per aera ruentes, quae *nubis* ſignificatio eſt etiam 3, 500. — 494. *vnum omnes inceſſere planctibus alarum* Virgil. 226. magnis quatiunt clangoribus alas. — 496. *ipſo ferens faſtidia viſu. Tum ſola*, pauimenta *conluvie atque inliſis ſtramina*, ſtragulas veſtes *menſis foeda rigant*. Faſtidioſa profecto haec ſunt, ſed praeeuntes habet epicos et ipſos poetas Homerum et Vir-

gilium. cf. omnino Heynium Exc. 16. ad Virgil. 3. — 499. *ſaeuit vtrimque fames*, cf. ſupra v. 456.

501. Iam inſurgunt *Aquilonia proles*, Calais et Zetes, *genitor* Boreas *ſimul inpulit alas*, alati etiam ſunt 527. *Hoſte nouo turbata lues* foedae rapinae, vel ipſae Harpyiae, *labſae rapinae faucibus*, *mox alta petunt*, auolant, *ſtant litore fixi Haemonidae*, Argonautae, *atque oculis palantia*, paſſim fugientia *monſtra ſequuntur*. — 506. Sublimis eſt, quae ſequitur, Veſuvii montis deſcriptio: *vbi prorupti*, e cuius cratere prorumpunt flammae, (cf. ad 6, 632.) *tonuit*, grauiſſimum edit ſonum, *quum forte Veſevi Heſperiae letalis apex*, Italiae vrbes haud raro euertens; *vixdum ignea hyems*, vix coepit ignium intus furentium vis aeſtuare, (Statius Sylv. 3, 73. flammea diri montis hyems) *montem torſit*, totum concutit, *iamque Eoas cinis induit vrbes*, cinere atque fauillis longe remotae Orientis vrbes conſperguntur et quaſi veſtiuntur. Sic infra 666. *imber puppim aequore veſtit*. — 510. *turbine ſic rapido*, eodem celeri inpetu Harpyiae populos atque aequora longe *transabeunt*; vox rarior, qua tamen et Virgilius vtitur Aen. 9, 431. — 512. *Iamque ad Ionii metas*, ad Ionium vsque mare tendunt, atque *intima ſaxa* inſulas ſcopuloſas, quas *magni Strophadas nunc incola* (adcola) *ponti* adpellat, vbi Aeneas poſtea temporis eas obſendit. Virgil. Aen. 3, 210 ſq. — 514. *Tantum terrarum marisque* ſpatium emenſae *feſſas ſe ſentiunt*, leti propioris metu *anhelant*, *trepidant*, alas tam agiles antea et citas mouere vix posſunt, *humili tantum timidoque volatu Typhona patrem inplorant clamore neſando* horribili. — 517. *Extulit adſurgens noctem*, nubem atram *pater*, *imaque ſummis miſcuit*, turbine confundere omnia velle videtur, et mediis vox exaudita tenebris: *Iam ſatis huc pepuliſſe Deas*; (ſatis honorificum nomen terſis ſcilicet filiabus dat pietas paterna) *cur tenditis*, pergitis *ſaeuire in famulas Iovis*, (alias canes; Apollon. 2, 289. κύνες Διός) *quas*, *fulmina quamquam Aegidaque ille gerens*, *magnas ſibi legit in iras*, quamquam per ſe ipſe terribilis et fulmine et aegide, eas tamen adhibere dignatur, miniſterio earum vti ſolet, ſi quos graui exemplo velit punire. — 522. Nunc quoque *Agenoris tectis*, Phinei domo *decedere imperat* idem Iupiter, (miniſtrante Iride Apollon. 2, 286.) *adnoſcunt monitus*, *iuſſaeque recedunt*. — 504. Mox tamen et vobis ſimilis fuga, *quum premet arcus letifer Herculis*, cuius

ſagittis in inſula Teno perierunt. — 525. *Harpyiae numquam noua pabula quaerent.* Suſpecta haec habet *Heinſius*, quod Aeneam ſociosque poſtea tamen infeſtauerint. — 526. *donec erunt diuum meritae mortalibus irae.* Hunc vero verſum ſpurium putat *Burmannus*, qui neque Latinus ſit, et a monacho quodam ex loco communi de vindicta diuina adſutus videatur. Ego vero vtrumque verſum Valerii eſſe, et cohaerere optime omnia contenderim, ſi vna vocula mutata legas: *numquam non* pro *numquam noua.* Tum recte cuncta procedunt: Harpyiae *ſemper* habebunt pabula parata, *donec* (quamdiu, cf. 3, 414.) iras diuinas in ſe excitabunt mortales. Nec video, quid obfenderit faſtidioſam Burmanni aurem; fortaſſe *meritae irae* paſſiue ſumtae: ſed ſi poenae meritae recte dicuntur, quidni irae, quae nihil aliud h. l. ſunt, quam poenae, eodem gaudeant iure? cf. 2, 99. 7, 454. Temperare mihi non potui, quin in textum reciperem tam facilem tamque manifeſtam emendationem.

527. *Haeſit vterque* Calais et Zetes *polo, dubiisque elanguit alis*, (cf. dubium arcum 1, 401.) ipſi languidi volando, dubitabant tamen, Typhonis monitis parerent, an Harpyias vlterius perſequerentur; *mox victores* voti compotes *agmina ſociae puppis* (melius cum Heinſio *pubis*) *repetunt.*

529. Interea Argonautae *Iovi ſacra nouant*, (cf. 1, 774. 3, 423.) iram eius expiaturi, cuius famulas perſequuti eſſent, *tum vina toris*, menſis *epulasque* turbatas *reponunt. Ipſe* Phineus, *ceu dulcis imagine ſomni laetus*, tamquam ex iucundo ſomnio expergefactus, vix oculis fidens, (Apollon. 2, 306. οἷον τ' ἐν ὀνείρασι θυμὸν ἰαίνων) *ad oblitae Cereris ſuſpirat honores*, munera Cereris, panem, diu non guſtatum cupide adpetit, *adnoſcit Bacchi latices*, vinum genuinum, *adnoſcit et vndam*, aquam nunc puram atque natiuam bibere ſe intellegit, et noua *non pauidae* ſecurae *miratur gaudia menſae.* — 535. Genio igitur indulget, *reclinis ſtratis, et pace*, ſecuritate fruens, *ac longae ducens obliuia poenae*, largiter ſe inuitat vino, quae diuturnae calamitatis memoriam omnem abſtergeret.

537. Ita laetum compellat Iaſon: *Vota perfecta tibi*, quae optaueras, tibi perficimus, *nunc me* quoque curis tu eripias. — 540. *non numine vano*, ſine numine praeſidioque Deorum *tantum aequor adorti tendimus, ipſa Iovis optima proles*, Pallas, Iovi praeprimis dilecta, *nauem in-*

stituit, *sociosque dedit Saturnia* Iuno *reges*, heroas. — 544. *Fidere mens sed caeca*, per se nihil intelligens. futuri nescia, *nequit* — *nec vates sat iam mihi Mopsus et Idmon*, nec his tantam, quantam tibi inesse suspicor vaticinandi peritiam.

548. *Vittas laurumque capessit* Phineus (locus similis 3, 424. tempora tum vittis et subplice castus oliua inplicat) *numina nota* Apollinis, cuius adflatum, vt vates, saepe erat expertus, *ciens* inuocans. — 551. *tam largus honor*, insignis grauitas, *tam mira*, quae in senem vix caderet, *senectae maiestas infusa*; *vigor nouus auxerat artus*, qui modo incuruus prae moestitia incesserat, iam procerior repente factus videbatur. — 552. *terras fama venture per omnes* cuius nomen per totum terrarum orbem inclarescet, *ipse vltro Pelias ad sidera tollit*, qui tibi vel maxime cupit nocere, ipse, alia omnia cogitans, viam tibi ad nominis inmortalitatem aperiet, *demens*, *dum sperat*, non timet, non credit, *te Phrixi profugi* vellus vmquam reportaturum. — 557. *possim quas reddere grates*, hoc enim solum, quo gratum tibi animum possim declarare, fata tibi futura exponam — *te propter*, tui amore *fandi mihi Iupiter auctor*, fata tibi tua nuntiare permisit.

561. Nunc totum iter enarrat. Sic Circe Vlyssi Homer. Od. 12, 37 sq. et Helenus Aeneae fata nauigationis Aen. 3, 343 sq. praenuntiat. Phinei nostri vaticinia non minus copiose, quam Valerius exposuit Apollonius 2, 317 sq. *Hinc iter ad Ponti caput*, initium, *errantesque Cyaneas*; *furor his concurrere* furibundae concurrunt, *necdum vllas videre rates*, nondum ausa est nauis transitum, *cominus actae*, violenter inuicem inlisae, *sua saxa cautesque premunt*. Pindarus Pyth. 4, 370. *σύνδρομοι πέτραι. δίδυμοι γὰρ ἔσαν ζωαὶ, κυλινδέσκοντό τε κραιπνότεραι ἢ βαρυγδούπων ἀνέμων στίχες.* Plura dabit Index. — 564. *quum vincula mundi ima labant*, quum terrarum orbis ex imis fundamentis erui videtur, et vrbes tectaque terrae motibus concutiuntur, illae nihil inde patiuntur, quoniam semper mobiles in superficie natant aquarum, *illae redeunt*, *illae aequore certant*. — 570. *per altum* tam periculosum maris locum *tenditis*, *vnde procul venti et volucres*, illi, ne vis eorum frangatur, hae, ne conlidantur, timentes, *vnde pater ipse maris* Neptunus *pauidas detorquet habenas* curru declinat, ne propius adcedat. Sic eleganter auxit periculum

poeta, quod ne Deus quidem audeat ſubire! — 572. *ſi qua breuis ſcopulis fuerit mora*, ſi paullulum quiescant, *fuga tunc medio properanda recurſu*, tum illo temporis breuiſſimo momento, vbi cautes receſſerunt, propere vtamini ad transeundum. — 574. *vix repetunt celeres* Cyaneae *primae terrae confinia*, ad proxima terrae continentis litora ſeſe receperunt, *iamque alio clamore* nouo ſonitu *ruunt*, *omnisque tenetur* vim ſentit *pontus*, *et anceps* fluctuans *errat cum infeſtis montibus* Symplegadum ſe invicem ſemper infeſtantium. cf. infra 659. — 577. *Verum animo redit* in memoriam reuoco *ſortem Divum*, oraculum, effatum Deorum. — 581. *rapidi* quum *ſteterint*, conſtiterint, non amplius mobiles vagentur *montes*. — 587. *Verum inter medias dabitur ſic currere cautes, certe digna manus, vacuumque exibis in aequor.* Locus intricatior, quem ad expediendum optime facere videtur coniectura *Heinſii*, pro *ſic* reponentis *ſcio.* Si porro, quod meum commentum eſt, verba *certe digna manus* parentheſeos ſignis includas, omnia erunt expedita: inter medias dabitur, ſcio, currere cautes, (certe digna manus) tu tuique ſocii egregii tali fortuna digni, *vacuumque* liberum, apertum, late patens *exibis in aequor.*

589. Proxima, Cyaneis ſuperatis, ſunt *regna Lyci*, regis Mariandynorum, (infra 737.) *remeat qui victor ab oris Bebryciis*, cf. 748 ſq. — 591. *hic lecto comitum de robore ſi quem perculerit vicina lues, ne defice*, animum ne deſpondeas. Quoniam triſte aliquid praenuntiat, obſcurius loquitur, minusque dicit, quam noſſet. *Si quem*, quaſi de vno, ſed duos morbus abſumſit, Idmonem 5, 2. et Tiphyn v. 15. et *perculerit* anceps eſt, duplicemque admittit ſenſum vel morbi, vel mortis. — 594. *Illic peſtiferas aquas ſubter iuga concaua* ſub antra, voragines montium *torquet*, vi rapit *alter Acheron*, non minus terribilis, quam Italus ille, *vaſtoque hiatu exundat fumeus*, tanta vi propellit vndas, vt fumum emittant, qualem in catarractis licet obſeruare, *et ſaeua ſequitur caligine campus*, (Loco *ſequitur* mauult Marklandus Ep. crit. p. 34. *tegitur*. Nil opus! *ſequitur* eſt: poſt hunc ſitus eſt, ſubeſt, eum excipit.) *linque grauem* graue olentem *fluuium*. — 599. *Quid tibi nubifera ſurgentem rupe* altiſſimum in nubes erectum montem, (cf. 8, 214.) *Carambin*, promontorium Paphlagoniae, *quid memorem*, *quas Iris* fluuius *torqueat* (vehementiam deſignat) *aquas* et *Ancon*. Ancon

proprie eſt Latinorum cubitus, deinde Geographi transferunt ad loca, quae cubiti inſtar in mare procurrunt. Ita et h. l. eſt portus ad oſtium Iris fluuii, vbi litus tenui terrae tractu in mare procurrens incuruatur. vide *Mannert's* Geogr. Th. 6. Heft 2. S. 446. Apollonius 2, 369. κεῖθεν δὲ προτέρωσε μέγας καὶ ὑπείροχος ἀγκὼν ἐξανέχει γαίης. Ammianus Marcell. 22. 8. habet etiam *portum Aconem*, (culpa librariorum pro Ancone). Haud recte igitur Valerius pro fluuio habuit, nec ſatis diligenter inſpexit Apollonium, cuius male intellecti exemplum habuimus ſupra in Eurymenis 2, 14. Infra 5, 121. vbi exſpectari poterat, totus Ancon omiſſus eſt. — 601. Proxima *Thermodon* 5, 122. *ſecat arua.* — 602. *Inclyta Amazonidum* 5, 124. *magnoque exorta Gradiuo* Marte *gens;* nec femineas crede cateruas, *ſed qualis, ſed* (bis repetitum *ſed* intendit orationem) *quanta viris inſultat* contemtim eos habet *Enyo* (nomen Graecum *Bellonae*) *Divaque innuba*, ſemper virgo, Pallas, *Gorgonei geſtatrix monſtri*, capitis Meduſae. — 607. *ludo volitans cum turma ſuperbo pulvereis exſultat equis.* Omnia hic bene delecta: mirifice ſibi placent Amazones, quod incitatis, vt puluerem conligant, equis volitare per campos poſſint; *vlulataque tellus*, grauiter reſonans *intremit, et pugnas mota pater* Mars *incitat haſta.* — 611. *Gens Chalybum*, (cf. 5, 141 ſq.) *duris patiens cui cultus in aruis*, quibus lapidoſus ager tenuem victum praebet, *et tonat adflicta*, malleis percuſſa *ſemper domus ignea maſſa — hoſpitii quis nulla fides*, omnes ἄξενοι, cauete igitur, *et limite recto et aura aequali nauis transcurrat*, nec vmquam deuertat.

616. Sic demum ad *Phaſin* peruenies, *vbi iam caſtra Scythiae fraternaque ſurgit Erinnys*, bellum iam nunc inter fratres Aeetam et Perſen conflatum eſt. — 620. *Fors etiam*, hoc non tam aperte promittit, *optatam dabitur contingere pellem*, ſed *te non animis*, robori animi, *nec ſolis viribus* corporis *aequum credere; ſaepe acri potior prudentia dextra*, (nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia Iuvenal. 10, 365. vis conſilii expers mole ruit ſua Horat. Od. 3, 4, 65.) *quam tulerit*, obtulerit *Deus*, *adripe opem.* Apud Apollonium 2, 424. Venerem Phineus praedicit fore, cuius auxilio reditum ſibi paraturi ſint Argonautae; Valerius autem Medeam potius in mente videtur habuiſſe, cuius artibus magis, quam ſua ipſius virtute inpetraturum Iaſonem, quod vellet, praeuiſſet vates, ſed edicere ab in-

cola Deo prohibetur, *vltima enim*, sic pergit, *promere fata nefas: sileo et precor.*

626. *Tum subita resides socios*, in litore adhuc desides *formidine praecipitat*, alacres facit, properare iubet ad nauem, vt fata praedicta prosequantur, *rumpitque moras tempusque timendi*, vt ne otio diutius indulgerent, vtque tempus omne excluderet, quo de instantibus periculis possent cogitare.

628. *Ipse* Phineus *gradiens*, vtcumque caecus poterat, *viros prosequitur.* — *decus o Boreae* filii patre digni! — 631. *me Pangaea*, Thraciae montis (v. 1, 597. 598.) *super rursus iuga, meque paterna stare Tyro* (v. supra 494.) *dulcesque iterum mihi surgere soles*, visum me recepturum esse reor. — 634. *date tangere vultus: dem, finite, amplexus, propiusque adcedite dextrae.* Et haec ad caecum referenda. — 636. Dixerat, abscedunt terris, *et litora condunt*, post se relinquunt, ex oculis amittunt.

637. *Omnibus extemplo saeua sub imagine rupes Cyaneae*, omnes occupantur vna imagine Symplegadum, et laboris mox instantis. — 639. *stant*, inmobilia rigent, silent *ora metu, nec fessa recedunt lumina diuersas circum seruantibus vndas*, haud desinunt oculos ad omnes aequoris partes conuertere. — 640. *quum procul audiri sonitus insanaque saxa*, sonitus inmanium, furibundorum saxorum, saxa tamen ipsa nondum conspecta, *sed siderei poli pars praecipitata profundo* in mare *visa est.* — 643. *dumque ocius instant*, remos inpellunt, *ferre fugam*, fugere (inusitata, sed Valerio et alibi 7, 297. 8, 5. vsitata loquendi formula) *maria ante ratem vident*, (hactenus bene! nam discedentibus Cyaneis obcupare vacuum spatium properabant) *maria ipsa repente diffugere*, (quae modo dixerat, grauius efferre voluisse videtur poeta verbis *ipsa* et *repente*, sed tautologiae maculam voci *diffugere* vix abstergas. Cuius loco si, quod nonnulli suaserunt, *disiicere*, vel, quod ego aliquando opinabar, *diffluere* ponas, nil magnopere proficias, totumque locum in iis habendum puto, cui, vti aliis, poeta, si diutius vixisset, emendatricem manum adhibiturus fuisset.) *aduersosque*, quos ante oculos iam habebant, *discedere montes.* — 646. *Omnibus et gelida rapti* manibus exciderunt *formidine remi;* Apollon. 2, 577. τοὺς δ' ἐλάοντας ἔχει τρόμος; obpositum infra 675. *rediere viris manus.* — 647. Ipse Iason per *arma*, armamenta, transtra *volans*, et *per iuga summa carinae*, mox proram.

mox puppim, *hortatur ſubplex*, cf. 8, 285. *nomine quemque premens* vrguens: *Vbi nunc promiſſa ſuperba ingentesque minae* (bono h. l. ſenſu, vti apud Horat. Serm. 2, 3, 9. vultus multa et praeclara minantis.) — 654. *corripit abiecti*, paulliſper remoti, ſurgere iuſſi *remumque locumque Phaleri*. — 656. *Vnda laborantes praeceps rotat, ac fuga ponti obuia*, quamquam omnes vires intenderent, vehementia tamen ante ſe Cyaneas verſus fugientis aequoris vertice quaſi abripiuntur. Iam vero *miſcentur*, conliduntur *rupes*, *iamque* (quid ſi *cumque?*) *aequore toto iuga inliſa remittunt*, vix conliſae retrahunt cacumina, quo fit, vt toti aequori liberum curſum transitumque aperiant. — 659. *Bis fragor infeſtas cautes* (ſubintellege: *cautibus*) *aduerſaque ſaxis ſaxa dedit*, bis magno cum fragore inimicorum inſtar commiſſae erant Cyaneae, *flamma expreſſo fulſit in imbri*, ex ipſis cautibus eliſus ignis inluſtrat nubes. — 661 – 664. Comparatio cum tonitru inſtituta ſatis trita eſt, nihilque habet ſingularis difficultatisue, eadem tamen bis dicta et hic inuenies. — 665. *haud ſecus inpleuit pontum fragor; efſluit imber ſpumeus*, ſpumantes defluunt cautibus fluctus, (cf. omnino Virgil. Aen. 1, 113 - 115.) et *magno aequore*, magna vi, multitudine aquarum *procul*, quamquam remotam *puppim veſtit*. (induit vrbem cinis ſupra 509.) — 667. *Aduertere Dei defixaque numina ponto* inretortis proſpexere oculis, *quid ſcopulis praecluſa*, inpedita *ratis*, *quid dura* laborioſa *iuuentus expediat*, *pendet magnis fauor ortus ab auſis*, fauent quidem tantum opus adgreſſis, ipſi tamen fere dubitant de felici ſucceſſu. — 670. *Prima coruſcanti ſignum dedit Aegide virgo, fulmineam iaculata facem;* caue, *coruſcanti Aegide ſignum dedit* iungas, immo vero coruſcanti Aeg. virgo eſt periphraſis Palladis eadem, quae ſupra 605. Diva Gorgonei geſtatrix monſtri; ſignum vero dedit *fulminea face* fulmine, concedente Iove. (cf. Virgil. Aen. 1, 42. Aeſchyli Eumen. 825. omninoque, quae adſcripſimus 1, 116. et 372.) — 671. *vixdum ardua cautes* (Singul. pro Plur.) *ceſſerat*, *illa* fulminea fax *tenui luce per concita ſaxa* (1, 4.) *fugit*, *rediere viris animique manusque*, nouum animis manibusque robur adcedere ſentiunt, *vt videre viam* a fulmine monſtratam et inluſtratam. — 674. *Sequor, o quicumque Deorum* ades, *vel fallor*, niſi me fallit ſententia, ait Iaſon, et praeceps ruit, et *fumo ſe condidit atro*, nebulis atque tenebris. — 677. *Coeperat hinc cedens*

abductis montibus vnda ferre ratem, ſcopulis recedentibus deſederunt aquae, nauemque propulerunt, *pelagoque dies obcurrere aperto*, ita vt nunc e tenebris ad alteram maris partem poſſent proſpicere. — 679. *Sed neque permiſſis*, remiſſis, laxatis *iam fundere rector*, gubernator *habenis vela, nec eniti remis pote*, nec velis omnibus expanſis, nec remorum inpulſu omnium anguſtias poterat ſuperare — *iam ſuper Cyaneae* adſunt, denuo reuerſurae, *premit vmbra ratem*, iam vmbra ſua cingunt denuo nauem, *ſcopulique feruntur cominus*, in eo ſunt, vt rurſus conlidantur.

682. Sed en Deae ex machina! *Iuno et Pallas ex aethere inſiliunt pariter ſcopulos, alterum nata, alterum coniux Iovis coercet*, reprimit, vt *valido qui robore tauros ſub iuga et inuito*, reluctante *cornu detorquet in ilia*, vi detrahit in terram, vt caput ventrem ſpectet.

686. Inde, *velut mixtis Vulcanius ardor*, mons ignivomus *arenis verſat aquas, fluctuque coacto*, in vnum conlecto *angitur*, comprimitur, *et clauſum ſcopulos ſuper effluit* redundat *aequor*, ſic ſcopuli fremunt.

689. *Contra omnes tenui discrimine*, parum aberat, quin ipſi comprimerentur, *remis pergere iter. Saxa ſed extremis tamen increpuere* magno cum ſonitu inciderunt *corymbis*, [Graece ἄφλαστα Homer. Il. 9, 241. Apollon. 2, 603. vtrumque iungit ἀφλάστοιο ἄκρα κόρυμβα. Latini etiam *apluſtria*. Erant autem prominentia et incurua ornamenta in puppibus nauium, quibus etiam lintea ad explorandos ventos (Windfahne) adfixa. v. *Böttiger's archaeologiſches Muſeum*. Heft 1. S. 23.] *parsque deprenſa iugis tranſtris, nefas!* tam parum reuerenter habebant ſaxa nauem originis diuinae, *nam cetera coelo debita*, inuiolabilis, Olympo deſtinata 1, 4. cf. omnino Claudianum de bello Getico 1 - 30.

694. *Conclamant* anxii *Minyae*, *fugit ipſe nouiſſimus* in extrema nauis parte, *puppi* ſtans *Tiphys*, *et e mediis ruinis* decidentibus ſaxorum fragmentis *ſequitur freta rapta*, quantum poteſt celerrime in altum properat. — 697. *nigrantia litora*, promontorium, nigrum dictum, Ἄκρην μέλαιναν Apollon. 2, 653. *longinqui exirent* in mare ſe exonerarent *flumina Rhebae* (hodie Riva). Apollon. 2, 349. et 650. ponit nigrantia litora *poſt* Rhebam. Quid? ſi vno eodemque loco ponenda ſint, vt Rhebas prope promontorium in mare effluxerit?

700. Tunc demum animum conlegere, *discussa*, posita *quales formidine Averni* Tartari *Hercules Theseusque comes pallentia*, Orci modo relicti horrore pleni *iungunt oscula, vix primis amplexi luminis oris.* Haec vulgata lectio, cuius sensus esset: vix supernas adtigerant regiones, quum sese amplecterentur. Sed hoc durius, et, quod recte monet Cel. Beckius l. l. p. 267. "si esset *amplexi sese*, hoc iam latet in τῷ *iungere oscula*, praeterea comparationis ratio requirit, vt commemoretur temporis momentum, quo periculum euaserint." Suadente igitur praestantiss. hoc viro et praeeuntibus Codicibus quibusdam, (cf. et 1, 676. vbi *limina portae patriae amplecti*) *primas oras* in textum recipere nullus dubitaui. Ceterum de Theseo magna narrationis varietas. Nonnulli, Statius Theb. 5, 432. Hyginus Fab. 14. et Apollodorus 1, 9. 16. inter ipsos Argonautas referunt. Apollonius 1, 101. et alii tum in orco cum Pirithoo desedisse dicunt, cui et noster 2, 193. adsentiri videtur: hoc loco nostro ab Hercule liberatus inducitur. Sed vtrobique non historicum agere voluit Valerius, sed ex concessa poetis licentia, nulla temporis habita ratione, ad ornandam comparatione orationem mythologia vsus est.

704. *Heu quis*, quantus *datur iste Deorum sorte*, voluntate, imperio *labor nobis. Serum vt* quamuis *veniamus*, fac sero nos venire ad amnem *Phasidis, et mites* faciles ita sint, *vt dent vellera Colchi*, vnde per hos montes iterum fuga? — 707. *Talia*, tales querelas *fundit* Iason, nescius, imperio Iovis *fixos*, inmobiles, *aeternumque reuinctos*, vinctos; (Ovid. Met. 15, 339. *quae nunc inmotae perstant ventisque resistunt.* Pindarus Pyth. 4, 372. antea *viuas*, tum *mortuas* esse dicit) *id fati certa nam lege manebat*, si qua nauis viam sibi per eas aperuisset. — 711. *freta longis inperuia saeclis* 1, 1. *ad subitam* subito, tam inopinato visam stupuere *ratem, Pontique iacentis* late patentis *omne solum* aequor (Fläche) *regesque* regna *patent*, oculis subiiciuntur, *gentesque repostae*, longius remotae et hucusque incognitae.

714. Amplitudo Ponti describitur, comparatione cum aliis maribus instituta. *Non alibi effusis cesserunt longius vndis litora*, pictura satis suauis, nam quo longius litora distant, eo latius fit flumen vel mare interfluens. — 715. *nec tantas quamuis Tyrrhenus*, Tyrrhenum mare, et *Aegan*, Aegaeum 1, 629. *voluat aquas, geminis et desint*

Syrtibus vndae. Syrtes pars pro toto mediterraneo mari. Nihil aliud voluit Valerius, quam hoc: Quamuis Tyrrhenum mare et Aegaeum magnas voluant aquas, non tantas tamen voluunt, quantas Pontus Euxinus. Totius loci difficultas ineſt voci *quamuis*, quam difficultatem tollere eo conati ſunt nonnulli, vt aliam vocem ſubſtituerent. Sic *Clerquius van Iever* Obſſ. ſel. Lugd. Bat. 1767. p. 53. coniecit *gurges*, quod tamen, vt a ſcriptura codicum nimis recedens, recte quidem repudiauit popularis eius *Adr. van Dorp* Obſſ. Trai. ad Rhenum 1769. p. 81. dubito tamen, an admittendus ſit, quem reponere mauult, *amnis* (Tyrrhenus, nempe Tibris), nam non de fluminibus, ſed maribus ſermo eſt. *Harleſius* in nota huic loco ſubiecta ita expedire voluit, vt *nec* reſolueret in *et non*, quae poſterior vocula cum *tantas* coniungenda ſit, poſt *tantas* porro ſubintellegeret *quantas*, ſenſumque hunc eliceret: *nullum mare eſt tam periculoſum*, (de periculo tamen hic nondum cogitandum eſſe putauerim, ſed de ſola amplitudine, et nimis premere τὸ *voluere* vir Celeb. videtur) *quam Pontus Euxinus, etiam quamuis non tantas voluat aquas ſiue maris fluctus, quantas mare Tyrrhenum et Aegaeum, et quamuis nullae ibi ſint Syrtes.* Hactenus Harleſius, cuius cenſuram *Beckius* l. l. p. 267. dedit hanc: "Vnicus eſſe poteſt, quem elicuit Harl., ſenſus, ſi conceſſiue intellegas, vt iungatur *quamuis voluat*, ſed quomodo poſſit ſubintellegi *quantas*, non video. Alterum quidem *tantas* in comparationibus omitti poſſe notum eſt. Videtur legendum eſſe *voluit*, hoc ſenſu: Nec *tantas aquas voluit* aliud mare, *quamuis Tyrrhenum*, nec ipſum Tyrrhenum aut Aegaeum mare; et *Syrtibus*, mediterraneo mari *deſunt vndae* ad Pontum Euxinum comparatis, h. e. minus habent aquarum, minores fluctus tollunt." — Nuper *Slothouwer* in Act. literar. Rheno-Traiect. Vol. 3. p. 175. pro *quamvis* mauult *quantus*, nec Tyrrhenus quantus, i. e. totus quantus, et Aegan voluet tantas aquas. — Tandem nuperrime Cl. *Iacobs* in Animadv. ad Anthol. Vol. 2. P. 2. p. 507. et in Miſcell. philol. p. 78. pro *tantas* reponere ſuadet *iunctas*, i. e. "ſi Italia et Graecia demerſis mare Tyrrhenum et Aegaeum iungatur. Hinc adparet, quid in ſequenti hemiſtichio deſideretur. Fac poetam ſcripſiſſe: *et deſint Syrtibus* ACTAE, et ſenſum habebis perſpicuum. Tyrrheno mari et Aegaeo, quae maria iuncta a Ponto Euxino ſuperari ait poeta, etiam Syrtes addit, maiorem et mino-

rem, quas ſatis longo ſpatio diremtas fuiſſe conſtat. — Hoc itaque voluit poeta: ſi litora, quae Syrtes dirimunt, tollantur et vtraque duobus illis maribus adiiciatur." — Ego vero in hac coena dubia — ἐπέχω.

717. Pergit Valerius aliam cauſam amplitudinis Ponti Euxini adferre. Nam *ſuper* (aduerbial.) praeterea quod per ſe magnam aquarum molem complectatur, *huc* in eum *vaſtos tellus quoque congerit amnes.* — 718. *non memorem, quas opes* (diuitias Ovid. Amor. 3, 6, 94. Sil. Ital. 1, 606.) *addat Hiſtri* Danubii *gemini*, (vel quod, antequam in mare effluit, in duo brachia diuiditur, vnde geminum flexum Danubii dixit Noſter 8, 377. vel quod binominis eſſet, vti Ovid. ex Ponto 1, 8, 11. nominat, nempe propius ad fontes *Danubius*, ab Illyrico vsque ad oſtia *Iſter*) *ſeptem exitus*, oſtia, cf. 8, 185. in quorum numero noſter ſequitur Strabonem, nam alii quinque vel ſex numerant. v. Mannert T. 4. p. 219 ſq. — 719. *quas Tanais* (Don) flavusque *Lyces*, vna cum Iri in Pontum fluens. v. Mannert T. 6. P. 2. p. 444. hodie veriſimiliter *Kalmius*. v. Idem T. 4. p. 251. — *Hypanis* (Bog) *Melasque*, pro quo libri habent *Nomas*, vel *Novas;* fortaſſe *Boas*, quod nomen incolae dederunt fluuio maiori, Graecis *Acampſis* dicto. v. Mannert 6, 2, 364. — 720. *quantos ſinus Maeotica aequora*, palus Maeotis *laxant*, aperiunt. — 721. *ſic flumineo agmine*, tot fluuiis dulcem aquam aduehentibus, *vim frangit amari ſalis*, diluitur amaritudo, et minuitur ſalſus ſapor, maribus aliis proprius, — *hinc Boreae cedens glacialibus auris*, hinc ventis gelidis patet, *et exorta facilis concreſcere bruma*, ingruente hyeme facile gelu conſtringitur. — 724. *Vtque vel inmotos* glacie duratos *Vrſae rigor* ſeptemtrionale frigus *inuenit amnes, vel freta verſa vadis*, maria fluctibus inmenſis agitata: *ſic per omnem hyemem vnda aut iacet campo* in campum glacialem porrecta, *aut tumido riget ardua fluctu*, ad montium altitudinem fluctus erigit; *atque hac Europam curuis anfractibus angit*, adluit, premit, *hac Aſiam, Scythicum ſpecie ſinuatus in arcum.* cf. Ammian. Marcell. 22, 8. p. 255. ed. Erneſt. — 729. *Illic vmbroſae ſemper ſtant*, incubant *aequore nubes, et non certa dies*, rara et breuis coeli ſerenitas: *nec primo* verno *ſole profundum ſoluitur*, mare glacie liberatur et nauigabile fit, *aut vernis quum lux aequata tenebris*, aequinoctio vernali, *ſed redit tandem in ſua litora extremo Tauro*, quum ſol tauri ſignum coeleſte transierit.

733. Veniunt ad oras *Mariandynorum* Argonautae. *Echion* terras regemque *exquirit*, *dicta*, mandata *ferens*, quod fecerat ſupra 134. et poſtea faciet. — 736. *nominis Haemonii viros*, Theſſalos, *ſi umquam fama eſt*, audiuerit rex, *ſubiiſſe litora*, *det litora feſſis*, nauem permittat adpellere. — 738. *Aeſoniden omnemque turbam trahit*, ita hoſpitalis, vt non Iaſonem ſolum, ſed comites omnes non tam innitet, quam cogat *in regia tecta*, *modo Bebryciis praefixa tropaeis*, ſpoliis ornata. — 741. *Haud temere eſt*, non forte fortuna factum, *ſed fato*, voluntate Divum. — 744. *Certa fides animis*, *idem quibus incidit hoſtis*, amicitiam facilius ineunt fideliusque ſeruant, qui eumdem habent hoſtem. — 745. *tanto orbe*, tam remota regione — *ſenſimus*, notanter de magna calamitate, damno vſurpatur, *ſaeuis frater* Otreus *mihi fuſus* caeſtu *harenis*. v. ſupra 161. — 747. *Vltor ego*, hanc fratris caedem vlturus, *illuc cunctis in armis*, omni regni mei vi bellica excita *adcenſus* ira *aderam*, *quum vos mediis fretis contenta*, intenta, rapida, properantia *vela ferebant*. — 749. *in ſanie taboque*, putreſcentem cruentumque *vidimus*. cf. 1, 816. 2, 212. — 751. nec vobis inuideo, quod in conficiendo tyranno me occupaueritis, nec tam laetarer, ſi mea ipſius manu cecidiſſet, *quam lege quod obcidit vltus ipſe ſua*, quod eodem certamine, ad quod prouocauerat alios, ipſe obcubuerit. — 755. Ad haec Iaſon: *tuus ergo in montibus ignis?* in caſtris itaque tuis noctu incenſi ignes erant, *tuas acies medio de gurgite* ex alto mari *vidi? Hic tibi Pollux*, *inuiſo* iratiſſimo *cui pectore ſoluit poenas*. — 759. *Ille* Lycus *virum circa mirantia lumina voluit*, non ſine magna admiratione Pollucem luſtrat. — 761. *Communes*, communiter, *vocant ſuperos*, gratias agunt, *quorum eruta* liberata tyranno *nutu Bebrycia; et votis pariter praedaque fruuntur*, laetantur et felici euentu et ſpoliis deportatis.

IN LIBRVM V.

1. Poſtero die *morbis fatisque rapacibus* morbo ſubito corripitur, mox letali, *Idmon*, *extremi ſibi tum non inſcius aeui*, quem vt vatem et augurem mors prope inſtans non latuerat. (Ab apro occiſum narrant Apollonius et Hyginus.) — 4. *Vera.* Sollemnis vox de oraculis, auguriis cet. euentum habentibus. v. Medebach Wakker Amoenit. lit.

c. 3. p. 18. — 6. *velamina* (veftes) *caelata*, quod verbum non de metallis tantum vfurpatur, in quibus figurae prominent, fed de aliis etiam affabre factis operibus; h. l. funt acu picta, aureis filis diftincta, ideoque non leuia, fed fuperficie afpera. Erant enim eadem velamina, quae *Dolionius rex*, Cyzicus, olim Iafoni dono dederat, v. fupra 3, 10. 11. vbi, quae hic *caelata*, dicuntur *veftes*, quas Clite *picto variauerat auro.* De labore acu pingendi, quo feminae prifcae tempus fallere folebant, vide omnino Cel. *Lenzii Gefchichte der Weiber des heroifchen Zeitalters* S. 58. — 8. Lycus *?at humum fedemque*, locum fepulcri — *flens arma reuellit* tranftris, vt rogo inponantur, *Mopfus.* — 10. Robora *portant arae*, rogo exftruendo. cf. 2, 599. — 12. *dies fimul et fuus* fato fibi deftinatus mortis dies *admonet omnes.*

13. Inter *extrema munera* dum iufta adhuc facerent Idmoni, *Tiphys* etiam, *quem curfus penes imperiumque carinae*, gubernator, violenta morte abripitur. — 17. *Arcipotens* Apollo, τοξοφόρος, τοξότης, arcitenens Virgil. Aen. 3, 75. al. *aduerte* (nifi malis cum Burmanno *auerte*) *hoc, pater, hoc nobis refoue caput*, fanitati reftituas. (Apollo falutaris.) — 20. *omnis labor nunc pendet ab manibus* tam periti gubernatoris *vnis.* (*Vnus*, quamquam fua natura Pluralem refpuere videatur, huic tamen etiam addi poffe, ipfe Cicero fua comprobat auctoritate.) — 21. *nec debita fata mouebant*, non potuerunt efficere, vt, quod fato deftinatum effet, mutaretur. cf. 3, 461. — 22. *Qualem praecipiti grauidum iam forte*, (nimis quaefite dictum pro morti praematurae propinquum) *natorum flet parua* (paruorum) *manus*, *trepidique precantur, duret*, diutius viuat (paullo poft *fupereffe*) *vt inualidis et adhuc genitoris egenis.* Mollis et adfectus plena comparatio! — 27. *ille recens oculis intervolat*, memoria modo fepulti Idmonis renouatur. — 28. *clamore morantur*, conclamatione experiuntur, an forte fugientem animam poffint retinere, de quo more vide Kirchmannum de funeribus 1, 13. — 31. *crefcit donis*, veftibus, (v. 30. muneribus) aliisque, quae vel mortuis cara fuiffent, vel deplorantibus in pretio effent, *feralis aceruus*, rogus. — 32. *Vt vero amplexus feffi rupere fupremos*, fatigati tandem ofcula inprimere defiere, *tunc ipfa cremari ratis vifa, medioque viros deponere*, mergere *ponto.* — 35. *Non tulit Aefonides, geminis flagrantia cernens corpora cara rogis, fed pectore*

ductor ab imo talia voce gemit. Burmannianus codex habet *Aefonius*, rectius fine dubio, quoniam, fi *Aefonides* retineas, *ductor* otiofus effe videri poffit. Magis adhuc placeret Friefemannus, qui *ducta pectore ab imo talia voce* mauult, fi libri in tali verborum transpofitione addicerent. — 39. *Bina, nefas!* (eheu!) *funera mihi furgunt in tuto litore*, non in hoftili regione, fed placidis terris, vti v. 72. — 40. *magna adeo comitum numerofaque pubes?* num tam multi numero fumus, vt hanc talem iacturam aequo animo ferre queamus? aut focios *rapit atra dies*, mors praematura, *aut ipfe relinquo* (fic fe ipfe adcufat Herculis neglecti) *fontibus*, maleuolis (Statius Theb. 5, 610. *qui te, mea gaudia,* fontes exftinxere Dii?) *inpulfus Furiis?* — 42. Et quantos perdidimus viros! *vbi Tiphys*, gubernator? *vbi Idmon fata canens*, vates et augur? *vbi monftriferae par ille nouercae?* Hercules, qui aliud poft aliud nouercali odio a Iunone inmiffum monftrum feliciter tamen debellauit, ita vt ipfa Iuno apud Senecam Herc. fur. 41. fateatur: *minor labor eft Herculi, iuffa exfequi, quam mihi iubere.* — 44. Pergit Iafon interrogando, quod facimus adfectu pleni, *fine te, Thefpiade*, Tiphy, *nos vlla mouebimus* remis agitabimus *aequora?* — 46. *Pleiadum globos*, quoniam feptem vnum fidus conficiunt, (*glomerabile fidus* ap. Manilium 4, 523. *denfae Pleiades* (Gruppe) infrà 414.) *et agentes* nautarum duces *noctibus Arctos.* — 47. *Cui digno*, tecum comparando *Minyas caramque*, quae tantae tibi curae erat, *ratem, cui fidera*, feruandum coelum *tradis?* — 48. *Carpere fecuras quis iam iubet Aefona noctes?* faciat, vt fecure dormiat pater meus. — 50. *admotis nimium mens anxia Colchis*, eo magis folicita, quo propius ab Colchis abfumus, *heu quantum Phafis, quantum Aea receffit!* (Metaphora fumta ab iis, qui, quum portum in oculis habeant, denuo in altum proiiciuntur) quam fero faltem nunc eo perueniemus. — 52. *Nunc quoque, fi tenui fuperant in imagine curae*, fi manibus poft mortem aliquis fenfus eft et cura rerum terreftrium, *adfis vmbra venturi praefcia coeli rectoremque monens*, tua fiderum coelique viciffitudinum peritia adiuua fubcefforem tuum. — 55. *fola*, feparata, diuerfis rogis cremata videt, *virorum offa flammis labentibus*, in cineres confidentibus, fed *caras*, ait, *humus non diuidet vmbras* reliquias, *nec fepare* feparata *conteget vrna, fed fimul*, vna inclufas. — 60. *reliquias focii de-*

fletaque nomina miſcent, cineres vtriusque vna reponunt vrna, eidemque vrnae vtriusque nomen inſcribunt.

63. Gubernatoris munus nunc ambiunt Ancaeus, Nauplius, Erginus. — 65. *Erginum fato*, effato, voce *monente vocat ipſa* ſibi eligit *quercus fatidica*, Argo (cf. 1, 2. et 302.) et *ad tonſas*, remorum officium *rediere victi*, qui repulſam tulerant, *magiſtri*. (Apollon. Rhod. 2, 898. Ancaeo gubernaculum tradit.) — 67. *Ac ille* Erginus, *velut taurus, cui gregis ceſſit regia* poteſtas, honos ducendi (*regnans taurus* Statio Theb. 6, 596.) *fertur ouans*, incedit ſuperbus; *primo laetus ſic tempore rector ingreditur curſus*, ſtatim ab initio ſecundis ventis vſus eſt. — 70. *dat candida certam nox Helicen*, tam ſerena nox fuit, vt vrſa maior tutam nauigationem promitteret. — 71. *Iam prora fretum commouerat*, ſecuerat, intrauerat, *et iam puppe ſedens placidas demiſerat ancora terras.* Obfendit Burmannum, quod puppi ancora detur, quam ſemper de prora proiecerint veteres. Fortaſſe tamen Valerius non ad priſcam illam Argonautarum, ſed ſuam reſpexit aetatem, qua de puppi aeque ac prora iactas eſſe ancoras docet locus N. T. Act. Apoſt. 27, 29. 30. quem adduxit vir doctus (Iortin) in Miſcell. Obſſ. T. 4. p. 172. *placidas terras*, quae tam amice eos exceperant.

73. Inde, *premente*, vela inflante, ſecundo *Noto triſtes Acheruſidos vndas*, de quibus vide 4, 595. *praeteriit, et feſta vulgatum*, inclytum *nocte Lyaei Callichoron*, fluvium Paphlagoniae, ad quem Bacchus ex India redux quieuit. cf. Ammian. 22, 8. *His* enim *Bacchus in vndis Eoo ſanguine*, in bellis proeliisque in Orientis regionibus adſperſo *rorantes* madentes *abluit thyrſos*, haſtas hederis intertextas. (Virgil. Ecl. 5, 31. foliis lentas intexere mollibus haſtas.) — 77. *Illum poſt acies rubrique nouiſſima clauſtra aequoris*, poſt bella ad extremos vsque Orientis fines, mare Indicum, prolata, *hic reſides* intermiſſos (v. ad 3, 540.) *thiaſos*, ſaltationes, choreas renouantem, *hic aera*, tympana *mouentem* pulſantem, *vdaque* vino leuiter conſperſa *pampinea nectentem cornua* (cf. 1, 726. 2, 272.) *vitta*, (alias mitra, vti 2, 271.) *meminiſtis aquae.* — 80. *Boeotia qualem Thyas et infelix cuperet vidiſſe Cithaeron.* Hic igitur ad Callichoron mitis atque placidus fuit Bacchus; longe alium experta eſt Boeotia Thyas, Agave, quae filium, Thebanorum regem Penthea, Bacchi ſacra contemnentem,

furore acta cum aliis Maenadibus in monte Boeotiae Cithaerone membratim discerpserat. cf. 1, 726.

80. *Fama inproba*, laboriosa semper, numquam otiosa *volat*. celerrime penetrat *ad extremos manes* ad inferos, et *magnis natorum laudibus inplet*. — 84. *venturam coelo fatis melioribus Argo*, — 85. *addita iamque fretis repetens freta, iamque ferentes Cyaneas*. Versum 84. *venturam* etc. vncis, vt spurium, inclusit Burmannus, et vnius tantum alteriusue codicis auctoritate ille nititur. Sunt etiam, qui versum 83. eiectum malint, et vtrumque fateor abesse posse. Sed nihil forsan mouendum, immo interpretatione iuuandus locus. Cohaeret nempe cum v. 72. vbi Argo ad Acherusias vndas venisse narratur. Huc igitur fama v. 82. ad inferos nuntiat, *eosque magnis natorum laudibus inplet*, res a filiis nepotibusque superstitibus praeclare gestas enumerat, *repetens*, in memoriam reuocans, *venturam coelo*, mox adfore in terris superis, (nam sic *coelum* saepe vsurpatur, et de re adspectabili sermonem esse suadent v. 86. *adtollere vultus* et v. 89. *spectacula*) *fatis melioribus*, cui Dii ipsi faueant, *Argo*, nec vana sese olim nuntiasse, *addita iam fretis freta*, plura iam maria eam traiecisse, *iamque ferentes Cyaneas*, Symplegadas eam tulisse, tolerasse, concessisse transitum. Possis etiam τὸ *repetens* de fama loquaci adcipere, quae, non semel narrasse res nouas contenta, pluribus, quicumque audire velint, easdem obtrudit; priorem tamen illum sensum praetulerim: ad quem eruendum ponticulis aliquot vsum me esse ipse sentio, sed meliora nunc non habeo.

86. *Ardent auidos* spectandi cupidos *adtollere vultus* (ii) *quos pietas*, amor erga natos, *vel tangit adhuc quos aemula virtus*, si qua locum adhuc apud inferos habet laudum aemulatio. — 88. *Fata*, quae manes prohibent inferis excedere, vel vultum ad coelum extollere, *inmota manent*. mutari non possunt; *vnum, qui litore in illo conditus*, sepultus erat, sed Styga nondum transierat, *ad caras natorum mittunt spectacula turbae*. — 90. *It Sthenelus*, cui hanc veniam a Proserpina datam esse narrat Apollonius 2, 911. *qualem*, ea ipsa forma, qua *Mauortia vidit Amazon*, qua comes Herculis in bellum contra Amazonas iuerat, *cumque suis comitem Alcides vt condidit armis*, iisque ipsis armis, quibuscum Hercules eum terrae mandauerat. — 91. *talis* igitur *ab aequorei aggere busti*, tumulo ad litus adgesto *consurgens emicuit*, subito adparuit,

fulsere vndae, lux inlustrauit mare, *sol magnus vt orbem tolleret*, haud secus ac si sol oriretur, *aut nubem quateret polus*, fulgur excuteretur nubibus. — 94. *atque eadem vixdum visa viris*, vix adparuerat hoc ostentum, *atra nox protenus abstulit vmbra*, euanescit, noctisque redeunt tenebrae. — 96. *Ille dolens repetit altum Chaos* ad inferos regreditur tristis. (Chaos hoc sensu supra aliquoties 1, 831. 2, 86. cet.) *Omina*, hoc ostentum *dum stupet Mopsus, tumulum adspicit procul in prima acta* litore, vnde conligit, manes aliquos adparuisse, *obnubensque caput*, velato capite, quod sacra facientibus in vsu fuisse norunt omnes, *cineri dat vina vocato*, manibus euocatis vina libat. — 99. *carmina quin etiam visos placantia*, quae placarent *manes Odrysius*, Thrax Orpheus *dum rite mouet, mixtoque sonantem perculit ore lyram*, ad lyram canit (carmen agit est 1, 783. et 4, 87. quem locum in primis conferas velim) *nomenque reliquit harenis*. Obscurius dictum. Possit esse, adscripsit nomen tumulo. Veri tamen est similius, Valerium sequutum esse Apollonium, qui Orphea narrat lyram suam Apollini dedicasse, vnde loco illi nomen Lyrae haeserit.

102. His ita a Mopso et Orpheo peractis, *altius in ventos recipit ratis*, quod sensum vix fundat. Cuius loco quum amicissimus nuper Herelius Ep. crit. p. 70. coniecisset *rediit*, similemque adduxisset locum infra v. 712. *protenus in proram rediit ratis*, Ruhnkenius autem ad Vellei. Paterc. Lib. 2, 70. 2. hanc coniecturam comprobaverit, in honorem duumuirorum praestantium in contextum recepi *rediit*, hoc sensu: litore relicto altum vocantibus ventis repetiit, *ac fugit omne* Crobiali, vrbis Paphlagoniae, *latus*. cf. Apollon. 2, 942. *et satis tibi, Tiphy, negatum Parthenium*, fluuium eiusdem tractus, *ante alios Triuiae* Dianae *qui creditur amnis fidus*, carus, cuius adcolae Deam in primis colebant, *et Inopi materna gratior vnda*, ipso Inopo, insulae Deli natalis suae flumine, (cf. Callimachum hymn. in Dian. 171. in Delum 206.) gratior. — 106. *Mox etiam Cromnae iuga*, castellum in monte situm, *Cytoronque*, montem et vrbem Paphlagoniae (Apollon. 2, 942. ὑλήεντα, syluosam) *pallentem*, ob magnam ibi crescentis buxi copiam, (Virgil. Ge. 2, 437. et iuuat *vndantem buxo* spectare Cytoron) pallorem autem buxo tribuere solent poetae v. c. Ovid. Metam. 4, 134. ora buxo pallidiora. cf. eumd. 11, 417. — 107. *teque cita*, properante *carina penitus condunt*, post se relinquunt *Erythia*. Magna

ſcriptoribus antiquis in huius loci nomine varietas. Valerii codices omnes in *Erythia* conſentiunt. Fuerunt vero ſcopuli iſtius regionis ita dicti, ad quos ſeriori aetate celebris vrbs Amaſtris eſt condita.

108. *Iamque reducebat noctem polus*, *alta Carambis*, promontorium, (hodie *Cap Piſello*) *raditur*, praeteritur, legitur, *et magnae pelago tremit vmbra Sinopes.* Egregia pictura, cuius veritatem in arboribus aliisque aquae imminentibus videre eſt, quorum imago ob tremulam aquam tremere ipſa videtur. Vberius hoc pingentem vide Auſonium Moſella 190 ſq. — 110. Haec *Sinope*, Mileſiorum colonia, magnae olim famae vrbs et totius Ponti Euxini emporium celeberrimum, v. in primis Mannert Tomo 6. Faſc. 3. p. 11. *opima*, diues *Aſſyrios* Leucoſyriae *amplexa ſinus*, *Nympha prius*, Aſopi fluuii filia, *coelicolis inmota procis*, quae ipſorum Deorum amorem repudiauit, *nec ſolus Halys*, Deus fluuiatilis, *nec ſolus Apollo fraude eius deceptus*, *quae blandos adeo Iovis luſerat ignes.* Apollonius 2, 948. Ζεὺς ὑποσχεσίῃσι δολωθεὶς, ſuis ipſius promiſſis eluſus: nam quum, quidquid vellet, petendi arbitrium Sinopae dediſſet, haec perpetuam petiit virginitatem. De Haly et Apolline pari fraude circumuentis vide eumdem Apollonium.

114. *Caſu benigno* factum, vt in hac vrbe noui Argonautis comites adcederent, *Autolycus*, *Phlogius* et *Deileon*, ſocii antea Herculis. *Vagus hos ibi fixerat error*, poſt longos errores ſedem ibi conlocauerant. — 119. *noua dux adcedere gaudet nomina* (de perſonis ſaepius noſter) *deſertos et iam ſibi currere remos* nun… um remigum his ſubpleri.

121. *Transit Halys*, maximus minoris Aſiae fluuius, in Pontum ſe exonerans, (hodie Turcis *Kiſil Irmak*, Mannert 6, 2. 452.) *longisque fluens anfractibus Iris*, (nunc Lirio) poſt Halyn maximus. Mannert ibid. p. 444. — 122. *ſaeuaque medio ſale murmura voluens*, inpetum aquarum, vbi mari ſe inmiſcuerit, diu retinens (Orpheus 735. βάλλον ἐπ' αἰγιαλὸν δῖνας ἁλιμυρέας ἕλκον, pro quo Slothouwer l. l. recte, ni fallimur vterque, ὅλκον) *Thermodon*, hodie *Terme* (Mannert p. 442.) *Gradivo* Marti *ſacer*, *et ſpoliis ditiſſimus amnis*, quod quomodo intellegendum ſit, docent ſtatim ſequentia: *equos et ſecures*, arma hoſtibus derepta *votas* ex voto ei iniiciunt ex bello *per Caſpia clauſtra*, a meridie Caſpii maris ſita, redeuntes *Amazones*, *vera propago ſanguinis*, *eſt ollis genitor Deus*, verae ſanguinolenti patris

filiae. Quid? ſi inciſum poſt *ſanguinis* tollas, vt ad Deum referatur (Deum ſanguinis) vel interpunctione retenta *ſanguinis* bis ſumas? — 127. *Hinc*, ab hac Amazonum ſede *magis alta Haemonidae* Argonautae *petiere*, et monitus non temnere Phinei 4, 602 ſq.

129. Iaſon interea a comitibus nouis, vt Herculis cum Amazonibus pugnas narrent, petit. — 132. *veſtras memorate manus*, quid vos ipſi ſtrenua manu feceritis. — *Aegro corde*, ob deſiderium Herculis *audit ſyluas, currus* (non adeo ſtricte ſumendi, nam equis decertaſſe Amazonas novimus, vide 4, 608. currus tamen etiam Euryalae datur 6, 370.) *bellique labores*, pericula *virginei*, *exciderit* equo moribunda *frenis quae prima remiſſis*. — 138. *vtque ſecurigeras ſtimulauerit Ira*, Bellona, Enyo 4, 604. *vt ſieturus pater* Mars, *quantus duce in ipſa*, Antiopen dicunt, *terror*, *qui furor in ſignis*, (clypeis galeisque terribiles addebant formas, quibus et ipſis timorem iniicere hoſtibus volebant) *quo balteus arſerit*, ſplenduerit *auro*.

141. *Nocte ſub extrema*, aurora iam adpropinquante *clauſis telluris ab antris* ſubterraneis *peruigil*, per noctem, qua alii omnes dormirent, continuatus *Chalybum* malleos vibrantium *labor; arma fatigant*, repetitis ictibus vexant ferrum, donec, quam volunt, formam induerit. Sic ſaepe poetae *res* ipſas fatigatas ponunt. Virgil. Aen. 8, 94. olli remigio *noctemque diemque* fatigant. noſter infra 602. diem noctemque Marte fatigare. 3, 21. fatigare *ſyluas*, 2, 120. fama fatigat *terras*. — 143. *ruricolae*, *Gradive*, *tui* terrae tibi ſacrae incolae: *ſonat illa creatrix prima manus belli in omnes terras crudelis*, primi fuerunt Chalybes, (in quo tamen non omnes conſentiunt,) qui arma procuderent, quae tantam ſtragem in orbe terrarum ediderunt, *nam prius quam dura cubilia* venas *ferri ignoti eruerent*, indagarent, *enſesque darent*, ſcuderent, *odia aegra*, debilia, infirma *ſine armis errabant*, *iraeque inopes* inexpletae, *et ſegnis* lenta *Erinnys*, vindictae cupido. Ter idem dicit luxurians poeta, ſimplicius Horat. Serm. 1, 3, 100. *glandem atque cubilia propter Vnguibus et pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro Pugnabant armis, quae poſt fabricauerat vſus.*

148. *Inde Genetaei rupem Iovis*, promontorium ad fluvium Genetum, vbi templum Iovis Xenii. Apollon. 2, 1011. Γενηταίου Διὸς ἄκρη. Mannert 6, 2. 393. *hinc Tibarenum virides lacus*, arboribus cinctos *poſt terga dant*, *vbi ſeta*

mulier puerpera *partu soluto.* infante in lucem edito maritum *deside mitra ligat*, in lecto otiose decumbentem mitra ornat, *et fouet* cibis conroborantibus, quasi aegrotum recreet. Sumsit Valerius ex Apollonio 2, 1013. *αὐτοὶ μὲν (ἄνδρες) στενάχουσιν ἐνὶ λεχέεσσι πεσόντες κράατα δησάμενοι, ταὶ δ' εὖ κομέουσιν ἐδωδῇ ἀνέρας ἠδὲ λοετρὰ λεχώϊα τοῖσι πένονται.* Idem narrat de incolis Cyrni (Corsicae) insulae Diodor. Sic. Lib. 5. c. 14. T. 4. p. 279. ed. Bip. de Cantabris Strabo Lib. 3. p. 440. ed. Siebenkees. — 151. *Vos quoque non notae vela carinae*, nauem, qualem numquam viderant, *mirati Mossyni*, aliis Mossynoeci (in ligneis aedibus habitantes a *μόσσον* et *οἶκος* Apollon. 2, 1017. *δουρατέους πύργους ναιετάουσι.* Mannert 6, 2. 427. — *vos et stabulis ab altis* in montibus habitantes *Macrones*, Mannert 6, 2. 397. et 418. *Byzeres vagi*, nomadicam vitam agentes. Mannert ib. p. 397. *Philyraeque a nomine dicta litora, quae cornu pepulit Saturnus equino*, Philyres, nomen trahentes a Philyra, Nympha, Oceani filia, ex qua Saturnus in equum conuersus Chironem Centaurum suscepit. *Pepulit litora*, ad istas oras venit. cf. Apollon. 2, 1231 sq.

155. *Vltimus inde sinus* et Caucasus *saeuum Promethei cubile. Ille dies forte etiam Herculem* in has regiones tulerat *Titania fata morantem*, Promethei malis finem impositurum. — 158. *iamque aspera*, rupes *nisu*, magna cum contentione *conuellens* Hercules, *veteris cum strage pruinae*, ita vt, quae montem diu incrustauerant, niues deuoluerentur. *Vincula prensa manu saxis adduxerat imis* post se traxerat, *arduus* cacumen montis adscendens, et *laeuo grauior pede*, toto corporis pondere laeuo pede innixus, vt reliquis membris eo fortius ad vincula saxis euellenda vteretur. cf. Virgil. Aen. 7, 689. et ibi Heynii Excurs. 8. p. 153. — 162. *summo pariter cum monte sequutae incubuere trabes*, montis cacumen simul cum abreptis arboribus suis procubuit, prostratum est, *abductaque flumina ponto*, ita vt effluxus in mare inpediretur, vt alueum mutarent. — 166. *Horruit inmensum Ponti latus*, tota Ponti Euxini Asiatica pars, *horruit omnis Armeniae praetentus Hiber*, tota Iberia ante Armeniam sita, *penitusque recusso*, commoto, retro acto *aequore Cyaneas Minyae timuere relictas*, adhuc exstare atque conlidi credebant. — 169. *Tum gemitu*, stridore, sonitu *propiore chalybs*, chalybea, ferrea vincula Promethei (sic recte Maserius explicuit, nam quae hic narrantur, vno eodemque loco facta —

chalybs ſonans — *rupis labor* — *Titan* vociferans; Chalybum vero natio iam remotior) *denſusque labor*, creber, repetitus gemitus *montis reuulſis rupibus*, quod magnam ſui partem euulſis ſaxis abreptam ſibi videret, (epica audacia!) *et graue Titan* Prometheus *vociferans*, *fixos ſcopulis dum vellitur artus* (Graeca dicendi ratio pro: dum artus ſcopulis adfixos euelli ſibi ſentiret.) — 170. Argonautae rei ignari — quis enim Herculem in montibus illis eſſe ſuſpicaretur? *quis dimiſſa vota retentet*, ſpem Herculis recuperandi dudum abiectam denuo concipere auſus fuiſſet? — pergebant in itinere. — 174. *tantum mirantur ab alto diſcuſſa* effuſa *niue ſterni*, *ſimul ingentem moribundae deſuper vmbram alitis*, moles vulturis ſatis aucta, qui ex aere decidens latam vmbram proiiceret, *aurasque atris rorantes imbribus*, ſanguine nempe vulturis ab Hercule confixi. Nimis certe poetice, et vltra fidem, ait Burmannus. Sed vix aliter explicari poſſit.

178. *Sol* occidens *propius flammabat aquas*, Oceanum, *extremaque lux* veſpera *coeperat* diu optatos *Colchos oſtendere*. — 180. *magnus vbi aduerſum ſpumanti* rapido (4, 616.) *Phaſis in aequor ore ruit*. — *Cuncti pariter loca debita*, fato ſibi deſtinata, metam laborum *noſcunt*, *ſignaque commemorant emenſasque ordine gentes*, quas praeternauigandas praedixerat Phineus 4, 561 ſq. *dantque ratem fluuio*, intrant. — 183. *ſimul aethere plena coruſco*, lucida nube circumfuſa *Pallas*, *et alipedum* (cf. v. 612.) *equorum iuga* currum *Iuno ſiſtit*. Vtrique Deae equos curribus iunctos dant poetae: *Iunoni* Homer. Il. 5, 720. Virgil. Aen. 1, 17. *Minervae* Callimachus in Pall. v. 2. Horat. Od. 1, 15, 12. cet.

185. Ac dum prima Iaſon ſubit oſtia *graui pulſu*, remis concitatis, *populeos flexas*, populos, arbores, in orbem conſitas, *tumulumque*, monimentum *medio aggere cognati* videt *Phrixi*, *quem iuxta Pario* candido, (nil amplius, nam Argonautarum aetate Parii marmoris ſtatuam in Colchide quis quaerat?) *marmore*, marmorea ſtatua, quae et ipſa Argonautarum aetate recentior, *ſtat ſoror* Helle, *hinc ſaeuae formidine moeſta nouercae*, *inde maris*, cuius Helles facies ita erat ab artifice efficta, vt altero oculo obliquo videret retro, an forte nouerca perſequeretur, altero timorem maris proderet vultu, *pecudique* arieti *timens inponere palmas*, manus. Geminam huic Helles imagunculam vide ſupra 1, 282. 290.

191. Siſtere hic iubet Iaſon, *ceu Pagaſas*, Theſſaliam, *patriumque intrauerit amnem*. Ipſe graui *patera ſacri libamina Bacchi*, (vinum manibus defunctorum libatum aliquoties iam propinauit antea Valerius) *vmbram* Phrixi euocat. — 195. *Per genus*, cognationem, *atque pares tecum mihi labores*, eadem, quae tibi ſubeunda, pericula, precor, *orſa*, coepta *regas*. — 197. *Tot freta, tot dure properantia ſidera paſſis, Phrixe, faue.* Varia tentarunt ad lucem huic loco adfundendam interpretes, aſteriſco adeo, vt vix genuinum, notarunt. Mallem ipſe Valerius mentem dilucidius expoſuiſſet; neſcio tamen, an tolerabilis exſiſtat ſenſus, ſi ita explices: *tot freta, tot dure properantia ſidera*, grauiter, inclementer et ſubito ingruentes tempeſtates *paſſis* mihi et ſociis *faue*. Freta et ſidera pro tempeſtatibus ſic poetis ſolita iungi, pluribus probat exemplis Gronovius Obſſ. 3, 15. p. 427. ed, Platner.

199. *Tu quoque nunc, tumulo inani*, cenotaphio *nequidquam*, nam viuis adhuc, *condita, Diva maris*, Helle, *adnue, numeroque adcede tuorum*, comitem te dare velis cognatis. — 201. *Quando egomet per te rurſus*, per fretum, quod a te nomen traxit, Hellespontum *vehar? quando aurea vellera Seſton* (quis vero non nouerit vrbem ad Hellespontum e regione Abydi ſitam?) *et infauſtos*, in quibus tu periiſti, *fluctus adnoſcent?* — 203. *Vos etiam ſyluae, vos Colchidos hoſpitis*, hoſpitio me excipientis *orae*; vos ſylueſtria et ruralia numina, *pandite*, edicite, monſtrate, *dues*, aurea *vbi pellis micet*, ſplendeat *arbore ſacra*, in luco Martis.

205. Nunc et Phaſin ſibi conciliaturus gratum animum promittit. *Tunc tibi, Phaſi, proles Iovis fecundi*, (Varia commenti ſunt interpretes. Miror, quod nemini in mentem venerit: *multorum liberorum parentis*; adſenſum ſaltem, quamquam non ſine ſuſpirio, Iuno praeberet: ſed quum epicae dignitati non ſatis adcommodatus eſſet talis iocus, optimum forſan eſt: omnium rerum auctoris) *orte*, qui fontem habes *niuali axe*, ſub frigido ſeptemtrionali coelo *Arcados Deae*, Calliſtus a Iove adamatae, deinde Vrſae nomine inter aſtra receptae, *fluuio modo quieto*, leni, placido *Palladiam*, quam Pallas ipſa fouet, (Palladia pinus 1, 457.) *ratem, nec dona, nec arae deerunt* in patria mea, *veneranda effigies* te manet, *quam magnus* eadem amplitudine qua *Enipeus*, Theſſaliae, *et quantum pater Inachus*, totius Graeciae celeberrimus fluuius *iacet antro*

aurato. Antra omnino Diis marinis adſignantur. Ovid. Metam. 2, 268. *Ipſum quoque Nerea fama eſt Doridaque et natas tepidis latuiſſe ſub antris.* Ceterum auratum antrum nimis liberale, niſi de monimento fluuii ad ripas exſtructo intellegere velis, in quo fluuiatilis Deus vrnae nixus ad limen antri ornati recumbens conſpiceretur.

211. *Dixerat, atque illi* (παρέλκει, vt ſaepe Dativi pronominum, vel potius redundare tantum videtur; h. l. ſubeſt haec notio: ita felix fuit, contigit ei, vt cet.) *ſine dextra* magiſtri, ſponte, non dirigente gubernatore *protenus in proram rediit ratis os, pontumque tuens,* conuertit ſe, vt prora ad Phaſidis oſtia et mare ſpectaret, *omine certo,* quod Iaſoni certum laetumque omen erat, fore, vt aliquando reueheretur, *vt promittis, vtque vocas, reuehamur.*

216. *Arma,* ſi forte adcolae hoſtile quid moliantur, *iubet depromere ſocios* Iaſon, deinde *vinum, quod caſus firmet in omnes,* quo animum erigant obfirmentque adverſus omnem timorem; *rapta Ceres,* cibos cito parant, longoque ordine in viridi conſident ripa.

218. Iam vero, laboribus in mari ſuperatis, Iaſonem poeta in continenti pericula ſubiturum canere ſuscipiens, in auxilium denuo vocat Muſam. *Incipe nunc alios cantus, Dea, viſaque vobis,* tibi et reliquis Muſis (hunc ſaltum a Singulari ad Pluralem faciunt et alii poetae. Virgil. Aen. 9, 525. *Vos, a Calliope, precor, adſpirate canenti.* cf. infra 6, 34. coll. 41.) *Theſſalici da,* memora *bella ducis.* — 220. *Ventum ad furias,* inſanos amores, *infandaque,* nefanda *foedera natae,* aduerſus patrem conſpirantis, *et horrenda trepidam ſub virgine puppim,* cohorreſcentem ad ingreſſum virginis veneficae, quam ſceleſtam ſi veheret, metuebat ipſa iram Deorum, vti Ionae prophetae comites. cf. Horat. Od. 3, 2. 26. *vetabo ſub iisdem ſit trabibus, fragilemque mecum ſoluat phaſelum.*

223. Ante vero, quam haec adgrediar, *infidi Soligenae,* perfidi Aeetae *doli aſtusque* narrandi ſunt, *falli* a Iaſone, *relinqui* a Medea *meriti.* — 225. *Inde canens,* altius repetens: *Phrixus ſenior iam fata laborati aeui compleuerat* laborioſam et aerumnarum plenam vitam exegerat, mortuus erat ſenex *ab* (remotus ab, non ipſa in) *vrbe,* (melius tamen, quod vult Burmannus, *in vrbe,* vti Apollon. 2, 1151. γηραιὸς ἔϑανε Φρίξος ἐν Αἰήταο δόμοισιν.) — 227. *Illius extremo ſub funere magno aries,* qui Phrixum et Hellen vexerat, *adparuit aſtro.* v. *Herrmann Handbuch*

der Mythol. Th. 3. S. 277 ff. — 229. *at vellera Martis in vmbra*, luco, *ipse Phrixus monimentum periculi reliquerat, ardenti quercum complexa metallo*, aureo splendore ex arbore suspensa. Metallum sic saepe ponunt simpliciter pro auro. v. Lucanum 9, 364. — 233. *Effigie vasta — ingenti voce.* Sic defunctorum manes specie maiores in somniis sistunt poetae. — 236. *oblata generum mox prole petisti*, filiam Chalciopen in matrimonium dedisti, ex quo adparet, Valerium non sequutum eorum sententiam, qui Phrixum ab Aeeta interfectum traderent. cf. ad 1, 44. — 237. *Tunc tibi regnorum labes luctusque supersunt*, magno numero grauesque inminent, *rapta quum vellera fuerint soporato luco*, dracone, luci custode, in somnum dato. — 239. Praeterea quae nunc *infernae Dianae* Hecatae *sacrata* sacerdos *Medea castos* (Hecates enim sacerdos debebat esse innupta virgo, Apollon. 3, 640. ἄμμι παρθενίη μέλει, vbi Brunckius in notis prouocat ad Callimachi Lavacr. Pall. 34.) *fert* ducit *choros*, *quemcumque procorum pacta* sponsa *petat*, sibi eligat, *maneat regnis ne virgo paternis*, extraneus, peregrinus illi sit sponsus, qui secum abducat, patriae, si maneat, si populari nubat, pestem. — 242. *Admouere* porrigere *manu fatalia terga*, vellus aureum *visus*, tum *falso* per insomnium tantum adparente *splendore fulgor ab auro*, aureus *per summa tecti* cubiculi *currebat laquearia*, lacunar (Täfelwerk). Eamdem imagunculam, sed elegantius expressam ad animum Medeae inconstantem adcommodat Apollon. 3, 756 sq. ex Apollonio Virgil. Aen. 8. 19. et Silius Ital. 7, 143. *Sicut aquae splendor, radiatus lampade solis, Dissultat per tecta, vaga sub imagine vibrans Luminis, et tremula laquearia verberat vmbra.*

245. *Membra toris rapit* ille, subito se proripit lecto, *patriumque precatur Numen et Eoo surgentes litore currus*, Solem ex Oceano iam prodeuntem. *Haec tibi.* Varie tentant Heinsius et Burmannus. Cel. Iacobs in Misc. philol. p. 80. epitheton solis latere suspicatur, ideoque *lucide* suadet reponi, nec obesse putat statim sequens *omnituens*, poetas enim, praesertim in precibus, epitheta solere cumulare. — 247. *omnituens*, vox rarior, quam praeter Nostrum solus Lucretius habet, alii plerumque *cuncta videns* — *sparge tua lumina*, vndique circumspicias, *seu nostra manus*, ciues, *siue externa* peregrinorum *dolos molitur*, struit *opertos*, clandestinos. — 251. *Tu quoque*,

ſacrata rutilant cui vellera quercu, (in partes trahit Deum, cuius ipſius res maxime ageretur) *excubias, Gradive, tene, age, praeſentia luco arma tubaeque ſonent, vox et tua noctibus exſtet.* Burmannus *noctibus* explicat per *noctu*, et *exſtet* per *ſuperet*, ipſa arma nempe tubasque. Mihi vero *noctibus* cum Heinſio ſuſpectum videtur, locoque eius ſcripſerim *montibus exſtet*, expoſuerim autem: longe audiatur. Ceterum omnia Marti tumultuanti apta: arma — tubae — vox inmanis.

254. Vix ea dixerat, *quum anguis Caucaſeis montibus labſus, haud ſine mente Dei*, non forte, ſed a Deo inmisſus, *ſpiris refuſis*, diffuſis, in longum extenſis *inplicuit nemus, Graiumque procul reſpexit ad orbem.* Omen profecto malum!

257. Ergo omnes Aeetes *minas praedictaque*, praenuntiata a Phrixo pericula *prohibere*, arcere *inuigilat, plena necdum inuenta*, nondum viro matura *thalamis Albani regis adnuitur*, deſponſatur Medea. Albania hodie Schirwan.

261. *Territat vrbem ante monens ſemper Deus*, Dii omnino, nec de ſingulari aliquo Deo hic cogitandum, et *data ſeri ſigna mali.* Animo Valerii obuerſatus eſſe videtur Virgil. Aen. 5, 524. *ſera terrifici cecinerunt omina vates*, (vbi v. Heynium) ſed non eadem temporis ratio; nam proxime inſtabat malum a Iaſone; ergo *ſeri* eſt omnino *futuri*. v. Gronov. Obſſ. p. 115. — 262. *reddi iubet vellus exitiale ſacerdos*, et *Haemoniis terris* Theſſaliae *infauſtum mittere.* Quid diſcriminis *exitiale* inter et *infauſtum?* Fortaſſe *infauſtum* iungendum *Haemoniis terris* hoc ſenſu: Vbicumque hoc vellus eſt, exitium adfert; quo ſi liberemur, bene nobis! ſponte cedamus Theſſalis. — 264. *Contra Sole ſatus* rex Aeetes *negat*, nec *vulgi* ciuium *cura tyranno, dum ſua ſit modo tuta ſalus.* Digna tyranno oratio! — 266. Tunc *ordine regi proximus*, ſecundus a rege, *et frater materno ſanguine*, vterinus *Perſes* increpare virum; *ſequitur duce turba reperto*, ciues iam diu turbidi regique ſuo infeſti cupide ducem diu deſideratum ſequuti ſunt. — 270. Rex *praecipitat*, dispellit *patres*, Senatum, ipſum quoque *Perſea, talibus auſis ſpem ſibi iam rerum* imperii capeſſendi *vulgi leuitate ſerentem.* Spem ſibi ſerere — exquiſita, inuſitata aliis translatione, in qua tamen fere omnes conſentiunt codices; pauci praeferunt *ferentem*, quo tamen nihil admodum lucreris. Inuenta mihi bene metaphora videtur: ſemina quaſi iecit, e lon-

ginquo viam ſibi praemuniit ad imperium ſuo tempore ſibi vindicandum — *enſe petit*, fortaſſe *ferit* ob ſequentia *crudelia ſigna*, cf. 6, 75. *rapit inde fugam* celerrime fugit *Perſes*, *crudelia ſigna* vulnera *gerens* oſtentans, *omnemque quatit*, excitat *rumoribus Arcton*. — 274. *magnis cum millibus*, quidni *multis*? Et hoc ſingulare, ferri tamen poteſt, ſi memineris, numeros et quantitates et alias permutari. Quoties obcurrit *ingens pecunia* pro *multa*? (cf. Propert. 1, 5. 10. *at tibi curarum millia quanta dabit* cet. v. omnino Ouwens noctes Haganas p. 498.) — 275. *prima proelia fruſtratus*, primus in vrbem inpetus quum male ceſſiſſet, *Marte remiſſo*, per inducias iſtas *debitus*, fatis deſtinatus *Aeaeis* Iaſon *adpulit oris*.

279. Iam nox ingruit, quod non noua quidem effert ratione poeta, ſed iucunda et apta iis, quae ſequuntur. Nempe *nox hominum duros labores miſerata* cf. 7, 142. *retulerat feſſis optata ſilentia* et quietem, non item *Iunoni* et *ſummi Iovis virgini* filiae Palladi, quae ambae intima ſecum conſilia et ſolicitudines *ſociabant*. — 283. *Virgo prior: Cernis*, bis ſumendum: cernis *Colchos*, cernis *proelia*, quo bello nunc ii premantur; *quibus addimur armis*? vtri parti adcedemus, vtram fouebimus? — 287. Cui Iuno: *dimitte metus*, *ne proelia forte hinc tibi grata negem*, noli timere, ne disſuadeam bella, quibus tantopere delectaris, occaſionemque tibi praereptam velim virtutis bellicae etiam hic exſerendae; immo vero *manet ingens aegida* tuam, *manet* meos *iam ſudor equos*. (cf. Horat. Od. 1, 15, 9. 10. *Eheu, quantus equis, quantus adeſt viris ſudor!*) De curru Iunonis vide ſupra 184. — 289. *ſtat pectore fixum Aeetae ſociare manus*, ſcio perfida quidem eius corda, ſed tum alia *orſa* conſilia mouebo. — 293. *ſint, precor, haec*, ita vero facias, ait Pallas, *tua namque mihi comitanda poteſtas*, tibi Deae maiori atque potentiori obſequendum, *liceat vt* dummodo liceat *Graecis reddere terris Aeſonium caput* Iaſonem, et puppim, quam ipſae ſtruximus, *iactatam* per maria *tandem coelo noſtro componere*. Hoc vltimum bene delectum, obpoſitum quippe *iactatae* naui.

297. *Talia tunc ſuperi* Deae *pro laude hominum* vt Argonautis rerum glorioſe gerendarum campum aperirent, *monebant* animo. Longe alia Argonautarum fuit conditio, quibus *triſtior numquam tantoque metu nox egeſta* (cf. 8, 453. vbi *querelis egeritur dies*) traducta. — 301. *Cuncta*

adhuc ambigua et pendentia dubia rerum ſumma. (cf. ſupra v. 19. *cardo rerum ſummus*, quod idem eſt.) — 303. Praecipue Aeſoniden *incerta mens varios per aeſtus rapit vndantem* fluctuantem *curis.* Copia verborum idem prope ſignificantium locus laborat: *incerta* — *aeſtus* — *vndans* — *ac multa nouantem*, inconſtantem, vix conſilium ceperat, quum aliud in mentem veniret. — 305. Qualiter quum Iupiter *Pliadas mouens*, Pluuius ac Fulgerator, *coruſcat*, fulgurat, *mixtumque ſonoribus* tonitrus *imbrem*, *horriferamue niuem* grandinem *canis* albeſcentibus, ſpumantibus, *vbi tollitur omnis campus aquis*, *aut ſanguinei magna oſtia belli*, ſc. mouens, quod ex antecedentibus repetendum, *aut altos duris fatorum gentibus ortus* (mouens). Haec ego, fateor, non exputo. Vir doctus, Iortinus in Miſcell. Obſſ. T. 4. p. 174. hunc verſiculum noſtrum ſpurium (quod vix crediderim, nam *aut* v. 308. requirit aliud *aut*) vel loco ſuo motum eſſe putat. (Vbique quaeſiui, nec tamen inueni locum, vbi aptari commode poſſit.) Burmannus *altos* interpretatur reconditos, profundos, altius repetitos. (Quod neſcio, an altius repetitum et contortum poſſit videri.) Pius iam olim inueniſſe narrat in quibusdam libris *alios*, i. e. diuerſos ab ordine cauſarum ſolitarum. Quam explicationem vti meam nolim facere, ita *alios* tamen adridet, qua lux aliqua tenebricoſo loco inferri poſſe videtur; aliqua, inquam, nam plura ſunt, in quibus caecutiam. *Ortus fatorum* ſubobſcure dicti, et *duris gentibus* quid faciam, neſcio. Duras gentes noui quidem eſſe, quibus natura non fauet, vitae neceſſitates non niſi magno labore ſibi parantes, aetatem miſere trahentes; quae tamen omnia huc non quadrant. In mentem igitur venit, ita verſum conſtituere: *aut* (mouens) *alios duros fatorum gentibus ortus*, hac ſententia: Qualiter Iupiter fulgura, imbres, grandinem cet. aut cruenta bella inmittit, aut *alias duras* (plures editiones habent *diris*, ergo *diras*, quod melius eſſet) calamitates oriri gentibus iubet. Totus locus is eſt, cui Valerius, ſi per aetatem licuiſſet, vti aliam omnino formam atque colorem daturus, ita comparationem Iaſonis cum Ioue, egregiam illam quidem et ornatam, hic tamen non ſatis aptam atque congruam fuiſſet animaduerſurus. Quid enim? Vti Iupiter tonat, fulgurat, bella atque calamitates inmittit, ſic Iaſon — curis agitatur; quae, quaeſo, in his eſt ſimilitudo? Sed redeo in viam. — 310. *Sic tum diuerſis hinc atque hinc*

molibus (non motibus, vti volunt nonnulli, quod facilius quidem, ſed minus poeticum eſſet) pondere curarum *anceps pectora dux crebro gemitu*, quem non infra dignitatem heroum eſſe veteres exiſtimarunt, (vide Homer. Il. 21, 272 ſq.) *quatit, optat et almum*, ſollemni epitheto, iucundum, beneficum *iam iubar*, ſolis ortum, *et certi tandem discriminis horas*, quibus, quid vel exſpectandum ſibi, vel timendum eſſet, cognoſceret. — 313. *Tunc ad ora virum* (ad viros) *defixa ſolo coetuque ſilenti intenta* conuerſus, *quod veterum*, inquit, *horruit aetas*, quod, qui ante nos vixerunt, auſi non ſunt, id nos perfecimus, *adſumus en, tantumque fretis enauimus orbem*, tantam per tot maria emenſi ſumus viam. — 317. *Nec pelagi nos mille viae fefellerunt*, pericula experti ſumus maris nobis praenuntiata, *nec fama fefellit*, verum eſſe deprehendimus, Aeeten his in terris regnare, qui velleris aurei dominus eſt. — 319. *Ergo vbi lux altum ſparget mare*, (Virgilii Aen. 4, 384. *et iam prima nouo ſpargebat lumine terras*. Homerus Il. 8, 1. 24, 695. et alibi: ἠὼς ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν) petenda nobis vrbs eſt. — 321. Adnuet rex *ipſe*, ſponte, quae petimus, *reor*, ſpero, *neque inexorabile*, quod precibus concedere nequeat noſtris, (*exorabile carmen* eſt 1, 783.) *ſin vero*, (poſteriori ſyllaba conrepta, non ſine exemplo, rectius *forte*) *reſpuerit*, abnuerit, *iam nunc animos firmate, quaque via*, modo atque ratione ad patriam vellera referamus — *ſtet procul et abſit*, (tautologia, quam tamen et Ovidius habet Amor. 3, 14.) *in rebus arctis*, periculo premente *pudor*, reuerentia; neceſſitas enim caret lege. — 326. *Tum forte petit*, legit *nouem e ſociis*, qui in vrbem comitentur, et via proxima per Circes campum ad regem omnes contendunt.

Iam vero peruenimus ad eum carminis noſtri locum, vbi Medea partes agere praecipuas incipit. Haud dubie vero hac maxime in parte feliciter elaboraſſe poeta cenſendus eſt, tam veris viuidisque coloribus muliebre depinxit ingenium, ita ad naturam adcommodate exponit, quam vim habeant ſenſus, quibus nimis indulſerimus, pugnam virtutem inter et cupidinem, et quo delabi femina, ſemel amabili illa ſimplicitate vitaeque innocentia depoſita, ſemel exſuto pudore, poſſit.

330. Medea igitur *forte Deum variis per noctem monſtris*, ſomniis, quae Dii ipſi inmiſerant, terribilibus agitata, *rapta toris* lecto ſe proripuit *ad primi Phoebi*, primae

aurorae *iubar placabile*, (nam triſtia ſomnia procuraſſe veteres eo inuenimus, vt Soli ea narrarent et auerruncanda committerent. v. Euripidem Iphig. in Tauris 42. 43. Sophoclem Electra 431. Virgil. Aen. 8, 68.) et *ad flumina horrendas noctes*, noctis terriculamenta *luſtrantia* abluentia, auferentia *ibat*. — 334. Somnia ipſa narrantur, et ita quidem, vt, quae Medeam fata manerent, eo deinceps ordine praenuntientur, quem poeta ſibi in carmine ſequi propoſuerat. morte tamen praeuentus exſequi omnem non potuit. — 336. *Viſa pauens Hecates caſtis excedere lucis*, Hecates ſacerdotium ponere, eoque virginitati renuntiare, *piique patris ora petere*, a cuius tamen amplexibus prohibet *pontus arduus* circumfuſus; *frater* (Abſyrtus) *inſequitur*, *ipſa pueros*, e Iaſone ſusceptos, (cf. infra 456 ſq.) nihil eorum lacrymis mota, interficit. — 340. *ſeque trementum ſpargere* defendi poteſt, magis tamen placet Wakefield ad Lucret. 3, 298. *ſeque, tremendum! ſpargere* cet. — *mox tamen lumina rumpit fletu*, flet ipſa. Sic ῥῆξαι οἰμωγὴν ap. Philoſtratum Icon. 2, 9.

342. *His minis turbata* Phaſidem petit *aequali* eiusdem aetatis *Scythidum* virginum *comitante caterua*, qualis *Proſerpina choros ducit per florea iuga verni Hymetti*, in monte Attico, verno tempore quum maxime viridi, amoeno, *aut Sicula ſub rupe* Henna, vbi olim rapta erat, *hinc*, in Attica, *Pallados*, *hinc*, in Sicilia, *Dianae carae greſſibus iuncta*, *altior*, procerior, *ac nulla comitum certante*, *prius quam* a Plutone rapta *palluit*, *et viſo pulſus decor omnis Auerno*, pallorem traxit apud inferos, vbi omnia pallent. — 349. Talis et *in vittis*, vittis ornata, *geminae cum lumine taedae*, duabus facibus, quibus vel ad luſtrationem vti vellet, in qua ignem etiam et ſulphur adhibere ſolebant, vel in honorem Hecates, quam eamdem fuiſſe cum Diana norunt omnes. Vti vero Dianae, quatenus inter ſuperos venatrix verſatur, faces praeferunt Nymphae, (v. infra 380.) et ipſa vtraque manu facem ferens ſiſtitur in numis, (qualem adtulit Spanhem. ad Callimachum p. 169.) ita eidem, quatenus eſt inferorum Dea, Medea ſacerdos faces praetuliſſe putauerim; — talis igitur Colchis erat, *nondum miſeros exoſa parentes*, dum pietatem in parentes nondum depoſuiſſet.

351. *Vt prima*, vt primum *ab extremi fluminis vndis*, a portu, in quem fluuius deſcendit, ab oſtiis *tacito*, lento, timidiuſculo *paſſu procedere* videt viros, *ſubſtitit*, *et moeſto*

nutricem adfata timore. En virginalis anxietas, quae timet, vbi nihil timendum! *quae manus* (timor auget numerum; non nisi decem erant) *certo ceu me petat agmine,* me, me quaerunt fortasse rapturi piratae, *mater,* mollius pro nutrix! *aduenit haud armis, haud vmquam cognita cultu,* habitu armisque, qualia numquam videre memini. Locum igitur tutum circumspiciamus.

357. *Audit grandaeua custos virginei pudoris Henioche, cultus cui primi aeui,* iuuentutis cultura, educatio, cura tradita. Noli timere, *externo iam flammea murice cerno tegmina,* purpureas vestes lucidissimi, vigentis coloris, *iam vittas frondemque inbellis,* pacem praeferentis petentisque *oliuae,* cf. 3, 424. *Graius adest,* Graeci sunt, quos vides, *Graio sic cuncta simillima Phrixo,* quem olim cognouerat.

362. Iuno contra Iasonem suum, vti Venus Aeneam Virgil. Aen. 1, 589. *cuius robur longissima cura magnique edere* consumserant, debilitarant saltem *labores, male noua,* amplitudine, dignitate, et *roseae* florentis *perfudit luce iuventae.* Iam reliquos pulcritudine insignes Argonautas, *Talaum, Ampyciden* Mopsum, *astroque comantes,* quo vel ad sidereum os 4, 190. (cf. Spanhem. ad Callimach. p. 630 sq.) vel ad flammulam capiti a Ioue additam 1, 569-572. respicitur, *Tyndaridas,* Castorem et Pollucem, *ipse* Iason *egregio supereminet ore.* — 369. *Non secus auctumno,* cuius initium ad Sirii ortum referebant veteres, (vide Varronem de R. R. 1, 28. *auctumni* canis infra 6, 607.) *quam quum magis asperat,* auget *ignes* Solis *Sirius, et quum nox adcenditur* inlustratur *saeuo auro,* mala portendente splendore, *luciferas crinita faces* Graeco more, lucidos radios crinium instar emittens Cometes, (fundus Sirii est apud Homerum Il. 22, 26-30. Cometae iam iunxerat Virgil. Aen. 10, 272. vbi v. Heynium, iunxit iterum Noster 6, 607. 608.) — 371. *hebet,* minus splendet, obscuratur *Arcas* Bootes et *ingens Iupiter,* sidus Iovis, *ast illum tanto gliscere coelo* ardorem magis magisque intendere *nollet ager,* nec *vellent calidis iam fontibus amnes.* Et haec comparatio nimis quaesita.

374. *Regina,* regia virgo Medea, quamquam *pauebat,* (hoc auget poeta: *pavor — adtonito ore — silentem — exanimat*) *mirata tamen, paullumque reductis passibus insolito stupuit duce.* (Haud inepte Friesemannus: *insolito stupet in duce.*)

376. Nec minus Iaſon haeret in vna defixus. — 380. Dianam, ſi Dea es, conſpicere mihi videor, *Dianae has ego credo faces*, (v. ſupra 349. et Virgil. Aen. 1, 327 ſq.) *renodatam pharetris* disſoluta ab humeris pharetra, *remiſſo arcu, ac pace fruentem*, a venatu otiantem, *ad ſua Caucaſeae producunt*, longo ordine deducunt, comitantur *Nymphae*. — 383. *Si domus in terris*, ſi mortalis es, *felix prole parens, multoque* adhuc *felicior olim ille, qui tulerit* vxorem te ducere cui continget, *longis*, quod precor, *et te ſibi iunxerit annis*. — 386. *Sed fer opem, regina*, peregre huc adſumus, *Graecorum proceres*, aditum nobis pares ad huius terrae regem, *ac tu prima doce fandi tempusque* obportunum, *modumque* ordinem legemque in his terris regem ſalutandi vſitatam. — 390. *Nam mihi Deus te dedit*. Deo, quicumque ille ſit, adceptum refero, quod te habeam obuiam, *in te animos*, ſpem atque fiduciam, *ſed et omnia noſtra repono*, tibi me meaque omnia committo.

392. Dixit, et ſtetit *operiens trepidam*, timidiusculam, non habentem, quid illico reſponderet. *Illa ſic orſa viciſſim*, et ita quidem reſpondet, vt breuiter, et vrbaniſſime et amabili cum ſimplicitate, quid Iaſoni agendum ſit, enuntiet. *Quem petis Aeeten, genitor meus*. Ad quaeſtionem Iaſonis, quae ipſa eſſet, Dea an regina, non recta reſpondet, ſed modeſtius patrem nominat — *ipſaque iuxta* in propinquo ſunt *moenia, ſi binios poſſis discernere calles*, et hoc officioſum: breuiſſimam monſtrat viam, non tamen ſe comitem obfert, ipſam (vti nec Nauſicaa apud Homerum Odyſſ. 7, 260. Vlyſſem comitatur) ſed pedisſequam addit, ſolicita, ne via breuiori aberret, et in caſtra hoſtilia incidat. — 398. Ipſa vero ad Phaſidem pergit, *terrificaeque Nocti* Hecatae ad auertenda mala ſomnii omina *ſubplex ſacra mouet*, facit, (cf. 3, 232. 540.) *ſed inrita*, euentum ſperatum non habitura.

400. Iaſon *famula duce vrguet iter, ſed aere ſeptus*, nebula tenui v. 466. inuolutus *a Iunone*, (cf. Virgil. Aen. 1, 410.) *ne prior Aeetae nuntius adſit*. Iamque erat in media vrbe, *quum comes ita:* — 404. *Phoebi genitoris*, quem rex noſter patrem veneratur *ad aras*, templum *ventum*, huc iam ſe de more *paternis adytis*, interioribus templi penetralibus v. 455. *rex feret, hic proceres audit*, ſenatum habet, *populosque precantes adloquii facilis (praeſens pater admonet) aequi*. Sic vulgata, quae tamen non ſatis placet. Obfendunt in primis duo Adiectiva *facilis* —

aequi ſine copula τῷ *adloquii* iuncta. Cui incommodo medelam adferri poſſe putem, ſi parentheſin poſt *aequi* demum claudas, hoc ſenſu: rex audit ciues precantes placido ore, facilis ad concedendum, quod petitur, *nam praeſens pater* ſol omnituens v. 248. *admonet aequi*, iuſtitiae aequitatisque rationem habere. Si quis tamen ita velit: *Adloquii aequi facilis*, i. e. adloquium ad aequum, niſi iniuſti quid poſtulent ciues, facilis; non admodum refragantem me habebit, immo facilem, aequum.

408. Iaſon igitur cum comitibus properat ad iſtud templum *non aliter*, non minori cum veneratione, quam ſi Solem ipſum adirent, *veraſque* ipſas *aeterni luminis arces*, palatium, quod pulcerrime deſcribit Ovid. Metam. 2. ab initio. *Tale iubar per tecta micat; ſtat ferreus Atlas* in atrio? Apollon. 3, 215. ἐν προμολαῖς, quem omnino magnificentiam aulae Solis, aliter tamen, pingentem conferas velim. De toto loco Heynius Exc. 15. ad Virgilii Aen. 1. conſulatur, qui v. 411. in *faſtigio* templi, v. 417-465. in *foribus* expreſſas hiſtorias apud Colchos fuiſſe exiſtimat, addito tamen hoc iudicio: "Sapienter quidem hoc Valerius, ſed idem in operis ſumma infelix; non enim adparet, quorſum iſta deſcriptio anaglyphi inſerta ſit." Ceterum non in valuis tantum templorum, ſed in clypeis etiam, poculis, veſtibus cet. res a maioribus geſtas fuiſſe expreſſas, notum eſt. — 411. *Stat* igitur *ferreus*, firmus, inuicto robore *Atlas Oceano*, *genibusque tumens infringitur vnda*, fluctus franguntur ad genua, adluunt ea. — 413. *At medii per terga ſenis*, ſupra caput *rapit* concito curſu *ipſe* Sol *nitentes*, pulcros *equos*, *curuo diem ſubtexit* expandit *Olympo*. (Deſumtum ex Virgil. Aen. 3, 582. *coelum ſubtexere fumo*, vbi Heynius *ſubtexere* explicat *ſubfundere*.) — 415. *Pone*, paullo inferius, *rota breuiore* curru, arctiori ſpatio decurrente *ſoror* Diana, Luna, *denſaeque* condenſatae in globum, (v. ſupra 46.) *Pliades, et madidis rorant e crinibus ignes*. Longe melius aptiusque, quod ſuadet Heinſius, *imbres*.

417. *Nec minus hic* (mel. cum Heinſio *hinc*) *varia dux laetus imagine* in varias areolas diſtincta *templi ad geminas fert ora fores*, valuas bifores, *cunabula gentis Colchidos hic ortusque tuens*, fata iſtius regionis ex vltima aetate repetita, nempe *vt* I. *prima Seſoſtris*, (cf. Apollon. 4, 272-281.) famoſus ille rex Aegypti, totius fere tum cogniti terrarum orbis expugnator, *intulerit bella Getis*, *vt clade*

ſuorum territus poſt cladem a Scythis adceptam, (in quo Valerius ſequutus eſt Herodotum 2, 10. et alios poſt hunc, v. c. Iuſtinum 2, 3. cf. omnino Bochartum Phaleg 4, 31. et Gesner. ad Orphea 751.) *hos* milites ſuos a clade ſuperſtites partim *Thebas* Aegyptiacas *patriumque reducat ad amnem* Nilum, *hos* partim *Phaſidis inponat agris* colonos, *Colchosque vocari imperet; illi*, cum rege in patrium regreſſi *Arſinoen* petunt. Huius nominis vrbem in Aegypto Argonautarum aetate nondum exſtitiſſe, manifeſtum eſt. Quo factum, vt, qui notis inluſtrarunt Valerium, varia excogitarent atque ſubſtituerent nomina, quae huic loco aptiora viderentur; Heinſius: *aſt Meroen illi;* Burmannus *at Siron*, quo nomine Nilus aliquando obcurrit. Quibus adde Weſſelingium Probabb. p. 66. qui *at Sirbonem* lacum, Aegypti verſus Palaeſtinam terminum, mauult. Ego vero nil muto. Anachronismi, vti aliis poetis, v. c. Virgilio Aen. 6, 366. *portus Velini*, ſic et Noſtro condonandi, nec ſola haec eſt, quam ſibi indulſit, temporum anticipatio, ſed, vt alias taceam, infra 7, 118. vbi de eadem Aegypto ſermo eſt, *Lagea naualia* commemorat, quae ad Alexandri M. tempora referenda. — *Illi* igitur *Arſinoen tepidaeque requirunt otia laeta Phari* inſulae *pinguemque ſine imbribus annum* vberem meſſem ſine pluuiis, quae rariores in Aegypto ſunt. — 425. *Et* (melius, ni fallor, *hi*, vt obponantur praecedentibus *illis*) *iam Sarmaticis bracis* femoralibus *permutant carbaſa*, tenues, linteas veſtes. Alia tamen in mentem venit ratio textus, qui ſic non ſatis placet, interpungendi. Fortaſſe Valerius ſcripſerat: *Et iam Sarmaticis permutat carbaſa bracis barbarus*, ita vt *barbarus* non ad ſequentem *Phaſin*, vti vulgata habet, pertineat, ſed praecedentem Aegyptium. Sed video, Pium iam olim et Maſerium et Bononienſem idem voluiſſe, ideoque recepi. Ceterum Colchos a conditoribus Aegyptiis lini conficiendi artem didiciſſe, et in peregrinas terras euexiſſe tradunt, Herodotus 2, 104. et Strabo 11, 762.

426. II. *Phaſis* Deus fluuiatilis *Aean* virginem regiam, quae vrbi Aeae nomen dedit, *in patriis montibus* venantem, *ſectatur amore furens: pauidas* (ipſa pauida) *iacit illa pharetras, iam deficit* currendo laſſa, *ac volucri vnda* celeri ſuo flumine *victam Deus adligat*, amplectitur.

430. Sequitur area tertia. III. *Flebant populeae* in arbores populos (alii alnos) mutatae *Phaethonta ſorores, ater et globus* corpus ambuſti Phaethontis conglobatum *in*

amnem Eridani trepidum tanto commotum pondere *ibat*, decidebat; *At iuga vix Tethys*, Dea marina, *ſparſumque reconligit axem* partes currus diffractas, vix reconligit, mulcendo mitigat *Pyroenta*, Solis equum (vnus pro quatuor poſitus) *formidantem patrios dolores*, iram ob amiſſum filium conceptam.

434. IV. *Aurea quin etiam praeſaga Mulciber* Vulcanus, artifex *arte vellera venturosque olim* poſtero tempore *caelarat Achivos*. *Texitur*, conſtruitur *pinus Pagaſea*, Theſſalica. — 436. *Eadem Dea* Pallas *remos flectit et habenas* (vela?) *ipſa ſubit* operas, labores, *nudaque vocat agmina dextra*. — 439. *Exoritur Notus* ſecundus, fauens, *et toto ratis vna* (nam prima erat) *profundo cernitur*. *Odryſio* Orphei *carmine gaudebant*, adrectis auribus ludebant circa nauem *phocae*, delphines et aliae marinae belluae. — 441. *Adparent trepidi Colchi clamantemque parentem procul linquens regina*, filia regis. Has imagunculas per plures areolas diſperſas fuiſſe, manifeſtum eſt.

443. V. *Vrbs erat hic contra*, e regione (Pendant) *gemino circumflua ponto*, bimaris Corinthus, vbi ſecundas cum Creuſa nuptias celebrauit, *ludus vbi et cantus*, laeta omnia, *taedaeque in nocte iugales*, ſponſa in thalamum deducta, *regalique toro laetus gener* Iaſon, quod ei Creon, Corinthi rex, filiam conlocaſſet; *ille priorem* coniugem Medeam *deſerit*, et *vltrices ſpectant a culmine* triclinii, lacunaris *Dirae*, Eumenides. — 447. *Deficit*, animi deliquium patitur *coniux* Medea *turbata*, proturbata, thalamo ſibi debito eiecta *a pellice*, et, poſtquam *omnes ſecum* tacite *dequeſta*, vehementer queſta erat *labores*, pro Iaſone ſusceptos, aerumnas, *pallam*, veſtem talarem, et *gemmiferae donum exitiale coronae parat*, (Eurip. Medea 949. πέπλον καὶ στέφος χρυσήλατον) — *et iam rutilis conrepta venenis* Creuſa *inplicat igne domos*, non ipſa tantum, ſed pater etiam et totum palatium conflagrat. Valerius eos ſequitur, qui peruncta fuiſſe illa dona tradunt naphtha, quae, ſimulac ſole vel alio igne tangitur, ignem ſtatim concipit.

452. *Haec tum* iam olim *miracula*, mira atque portentoſa *ſtruxerat* caelauerat *Colchis ignipotens* Vulcanus, *nondum* illo tempore *noſcentibus*, *quis labor*, quid haec tam dira ſibi vellent, *quae* femina eſſet, *aligeris anguibus auras ſecans*, quod Medeam feciſſe mythologi narrant, *caede madens* filiorum e Iaſone conceptorum; *odere tamen*, *viſusque reflectunt*, auertunt, non ſine horrore adſpiciunt.

456. *Quin idem Minyas operum defixerat error*, obfcuritas adtraxerat, quum rex *penetralia* intraret, cum eo filius *Abfyrtus*, primis in annis, florens iuuenis *dignus auo* Sole, *quemque infontem meliora manerent*, meliori forte dignus, quam quae ei poftea temporis obtigit. — 460. *tum gener Stirus, Albanis qui aduenerat oris*, filius regis Albanorum, nuptias cum Medea acturus, *distulerant fed bella toros*, nuptias. — 461. *tum Phrontis* et *Argus Aeolidae*, *fraterque Melas et Cytiforus*, *filii Phrixi* e Chalciope fuscepti, ad Aeolum genus referentes. vide Tab. genealog. I. — 464. *poft alii*, *quos Titania tellus*, Soli dicata, Colchis *praecipuo honore patres*, fenatores *legerat*, *motique*, excitati ad inftantia proelia *reges*, duces.

466. *Admonet hic focios*, *nebulamque* (noli mutare in *nebula*, nam et alia eiusmodi verba, *exire*, *excedere* cet. et quartum et fextum adfcifcunt cafum) *erumpit*, *fideris ora ferens*, pulcritudine infignis, *noua lux obfufa Cytaeis*, Colchis, in templo Solis congregatis, nouus tamen fplendor adceffiffe videtur. (audacius dictum!) *Conueniunt*, *rogitant*, iterum iterumque exquirunt. — 469. *poftquam primis dictis inhiantia agmina*, cupide exfpectantia, quid Iafon dicturus effet, *propius tulit tyranno miranti orfa*. Sic ordines, velim, verba, hoc fenfu: propius adcedens haec verba facit ad regem, audax facinus mirantem.

472 — 519. Oratio ipfa Iafonis modeftiam mifcet grauitati. *Rex Hyperionide*, fili Solis, quem ipfi *coelicolae* Dii dignum habuere, ad quem tot *per freta primam mitterent nauem*, *fi Phrixus* gener nuper tuus, *noftro fatus orbe*, popularis nofter, de Theffalis Graecisve tibi narrauit, en tales adfumus. Ipfe egomet cognatus Phrixi; *ambobus Cretheus et Aeolus auctor:* (de Aeolo recte, de Cretheo non item, quod non tam iactantiae Iafonis ipfius, quam librariorum incuriae tribuendum. Valerio fuum fibi reftituiffe videtur Burmannus ita: *Nempe mihi Cretheus, ambobus at Aeolus auctor.*) — 479. *Neptunoque*. Hic vero remotior eft, Aefonis nempe, patris Iafonis, quodammodo vitricus. *Salmonis Nympha* eft Tyro, Salmonei filia, mater Peliae. Pindarus Pyth. 4, 242. vbi Pelias Τυροῦς ἐραςιπλοκάμου γενεά. vide Tabb. geneal. Omnino poetae, vbi formofiffimas antiquitatis feminas enumerant, haud facile eam omittunt. Vide v. c. Ovidium Heroid. 19, 131. et Propertium 2, 21, 51. — 480. *nec enfes*, *nec arae paternae*, non timor patris, qui me, vt Phrixum Athamas, ad aras vellet

iugulare, *nec tua nomina*, famam, quamquam Graecis notiſſimam, *ſequor ſponte;* nam quis *non iuſſus*, niſi alius imperio coactus, *tot monſtra*, pericula *maris Cyaneosque intrare fragores* audeat? — 484. *Immo Pelias*, *ſceptra tui tuto ſub numine* (ſic poſui cum Dorvillio ad Charitonem p. 573. ed. Lipſ. pro *nomine*) *Phoebi maxima ſorte tenens*, cui omnium, quotquot a ſole inluſtrantur, ampliſſimum contigit regnum, cuius imperio parent *tot creantia Divos oppida*, tot Deorum incunabula, *tot vigili pulcerrima flumina cornu:* (Cornua fluminum pro fluminibus ipſis, ſed cur *vigil?* Quod ſi ſenſum habet, non alius is eſſe poteſt, quam quem Clar. Lenzius excogitauit: aquam viuam et perennem habentia. Poſſis tamen etiam cum Heinſio reponere *viridi*, ſyluis et pratis cincto.) — 487. *Ille meum imperiis vrguet caput*, vitae periculis me exponit, *ſuus vt magnum rex ſpargit*, modo in hanc, modo in illam terram mittit *Herculem Sthenelo ſatus* Euryſtheus. — 489. Tamen *aſpera* vterque *perpetimur iuga*, *nec melior parere recuſo*, nec ego me meliorem Hercule puto, cui ipſius Iovis filio ſi talia perpetienda fuerint, cur ego recuſem? — 491. Hic igitur Pelias *auratae pecudis exuuias* Aeoliae pecudis aurum 7, 54. perferre iubet. Haud timeo, me displiciturum tibi, qui haec Peliae iuſſa exſequenda ſuſceperim, immo *tibi gratia noſtri ſit*, *precor*, *meritique locus*, gratiam ſpero habebis mihi, et in merito pones, *quod te alium*, *quam quem Pelias ſperatque cupitque*, *promiſi*, non tam inmitem, quam ille te putat, credidi, *et meliora tuae mihi foedera dextrae*, te foedus amicitiae mecum initurum. — 496. *Si petere hoc ſaeui ſtatuiſſem ſanguine belli*, vi et armis, *Oſſa Pindusque*. Theſſaliae montes, *naues dabant quotque* milites *ante ſequuti reges* duces *nec audacem Bacchum* (audax Liber Horat. Od. 1, 12.) *nec Perſea plures*, quam me. — 499. *Sed me nuda fides*, fiducia tui, *ſanctique potentia iuſti*, perſuaſio, tantum apud te valiturum iuſtitiae atque aequitatis amorem, *et medii ſociatrix gratia Phrixi*, memoriam Phrixi conciliaturam tuam mihi amicitiam, filiique eius, *tui nepotes* ex eadem mecum ſtirpe orti. — 502. Nec tamen *aut Phrygios reges*, *aut Bebryciae arua ſpernendus* non ſine laude *adii*, *ſeu fraude quis petiuit*, vt Amycus, *ſeu honore*, vt Phineus et Lycus *meos*, me comitesque, *ſua* cuique *reddita dona* (vox h. l. ambigua) pro merito quemque tractaui, *Deumque nos genus* (magnos Deum natos 1, 1.) *atque ratem ſenſere*

Minervae. — 506. *Vix tandem*, multis exantlatis laboribus, diu exoptatam Colchida adtigimus, *qualemque dabat te fama, videmus.* — 509. Possem equidem dicere, non aliena me petere, quum aureum vellus terris nostris, vnde ad vos peruenit, debeatur, malo tamen precibus vti, *atque ea crede Phrixo dari.* — 512. Tandem haud leue pondus orationi addit — *munera. Munera victum per aequor* in tot periculis maris vix seruata *adcipe: Taenarii*, Laconici *chlamydem*, paludamentum *de sanguine aheni*, purpura tinctam, *frenaque et adcinctum* distinctum *gemmis ensem.* (Acute Clar. Iacobs in Miscell. philol. p. 81. *adcensum* i. e. splendentem.) *Hoc*, hic ensis (δεικτικῶς) *patrium decus, haec* (chlamys) *materni texta laboris, his* (frenis) *Lapithes adsuerat* vsus est *eques.* — 516. *Da iungere dextram*, pignus amicitiae, *da Scythicas sociare domos* (3, 14. manibus datis iunxere penates) foedus hospitii mutui ineamus; *sciat effera regis ira mei*, audiat Pelias meus, *quem*, quam mitem atque placidum *te Caucasus in axe horrifero* sub coelo frigido *sortitus*, atque *tuis quantum mitescat habenis*, quantum proficiant te imperante in animorum cultura ciues.

520. *Talibus orantem vultu grauis ille minaci iam dudum premit.* Sic scripsi pro *fremit*. Idem senserat Heinsius, eam ob caussam, quod paullo post idem *fremit* sequatur. Recte; sed plura sunt, quae eliminandam eam vocem iubeant. Et primo quidem non video, quomodo *fremere* possit Adcusativo personae summa sine duritie addi; deinde nondum iam iram exserit Aeetes, quod repugnaret statim sequentibus *furtis opertis* et comparationi *ab vnda silente* desumtae; denique omnia, quae deinceps narrantur, *secum* agit Aeetes, nam v. 535. demum Iasoni respondet. *Talibus dictis orantem vultu grauis ille minaci* ad seueritatem composito et austero *premit*, territat, *et furiis ignescit opertis*, ardet animus ira, quam tamen comprimit, dissimilat; *ceu tumet atque imo sub gurgite concipit austros vnda silens*, fluuius alias lenis subterraneis ventis in fluctus adtollitur, *trahit ex alto* imo *pectore sic barbaras iras;* — 523. *Et nunc* (ob, propter) *ausa viri, nunc sua prodita Graecis regna fremit*, ira aestuat; *facili sibi mente*, tam amice, beneuole olim *exceptum Phrixum dolet, et Scythiae perisse timores*, contemni, nihili nunc haberi Scythiam, gentibus olim timendam. — 527. *Nunc quassat*, concutit *caput, ac iuuenis spes ridet* tacite secum *inanes, quod vel.*

lera poſcat ab angue, a dracone, tam diro cuſtode. — 529. *Vrit*, angit et *antiquae memorem vox praeſcia ſortis*, oraculum, cuius memor iam videre ſibi videbatur, *cur Fortuna ſimul*, vno eodemque tempore *hinc Perſen, hinc Theſſalicam ratem moueret*, contra ſe excitaret, *num debitus finis*, fatum ſibi deſtinatum *haec agat, ſaeuaeque petant iam vellera Parcae*.

533. *Interea, quoniam belli cura prior*, potior, *fingit*, format doloſe, diſſimilanter *fera pectora placidis dictis* ad verba placida, et ſic reſpondet tandem Iaſoni: Mallem alio tempore huc veniſſetis, *grauis iam me adſidet hoſtis* (infrequentior τοῦ *adſidere* quarto caſui iuncti vſus) *frater caſtris me vrguet*, (*ſceptri ſit omnibus vna cupido*). Voce *omnibus* tacite et oblique comprehendit ipſos Argonautas, in quo praeferendus Valerius Apollonio, qui aperte hoc iisdem exprobrat 3, 375. et 597. — 539. *Quare age, cognatas*, cognatum enim te antea profeſſus es, *defende terras*, nec rerum fortiter gerendarum occaſionem dimittas. — 541. *namque virum* fortem *trahit ipſe chalybs*, ferrum, enſis; non eget adhortatione, quem ſtrenua manus ad pugnas rapit. Ad verbum expreſſa ex Homero Odyſſ. 16, 294. et 19, 13. αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος, quae ad aliam rem adcommodauit Iuvenalis 9, 37. ἐφέλκεται ἄνδρα κίναιδος, vbi vide Cel. Ruperti. — 541. *tum victor*, quando victoriam a fratre tecum reportauero, *tum* (non odioſa, quod Burmannus vult, ſed emphatica et huic loco aptiſſima eiusdem verbi repetitio) *meritis*, nam nunc temere petis, *vellera, nec ſola*, aliis additis donis *dabo*. — 542. *Contra inſcius aſtus* dolum inſidiasque regis ſubeſſe non ſuſpicatus Iaſon *excipit*, reſpondet ita, vt facturum ſe quidem, quod rex velit, inuitum tamen oſtendat: *Ergo nec hic labor deerat*, et quaſi non ſatis per maria paſſus eſſem, *additus iſte dies*, quo ad noua pericula prouocor? Sit ita: *veniant ſuper* (praeter) *haec bella quoque fato meo*, ſi fatum ita velit. — 546. *Non hunc parua mihi caede luet dolorem, quasque dedit, luet ille moras*. Haec ſecum, ſaltem non audiente rege, dixiſſe exiſtimandus eſt Iaſon; grauiter luet rex Aeetes hunc mihi inpoſitum laborem, grauiter luet, quas mihi obiicit moras. *Tum Caſtora mittit ad ſocios*.

549. Aſt illos mora longa curis inpleuerat. *Ac ſimul vt* (vſitatius *ſimul ac*, auribus vero conſuluit poeta, ne bis poneret *ac*) medio campo conſpexerant Caſtora, *cre-*

brior incussit percussit *mentem pauor, o Iovis fili, fare, fare* (vix exspectare possunt) *omnes* vno ore exclamant, *an patriam spes vlla videndi.*

555. Respondet Castor: *Nec ferus rex,* inmitis, *vt fama* ferebat, nec vellus negat, sed bello pressus auxilium inplorat nostrum; Iason igitur adcelerare omnes per me iubet, *nec naui timeatis, longo nam tuta recessu puppis,* et *obposita* e regione (mel. forsan *adposita*, propinqua) *fluuius defenditur vrbe.*

559. Haud mora, prosiliunt, *quos nec Rhipaea iuuentus,* Scythae, *quos nec Iberi, nec tota Aurora,* orientalis plaga *suis pharetris sustineat,* stetit *explicito prius agmine pubes, experti, si* (an) *tela artusque sequantur,* officia faciant, an, quas remis diu adplicuissent dextras, ad arma sequaces adhuc habeant. — 564. *incita aura,* ventus *cristas quatit,* mouet; *variis floret,* iucundum adspectum praebet *via discolor armis.* — 566. Qualis *ab Oceano* oriens *chorus* stellarum *aethera nitidum vesit. qualibus adsurgens nox aurea cingitur astris.* Alteruter horum versuum abesse poterat, et acute Bulaeus coniicit, si poetae sint, secundis adhibitis curis, vter esset melior altero, eum electurum fuisse. Burmannus in posteriori editione *noctem auream* exponit *lunam,* cui tamen contrariatur hoc, quod Luna sit vna, Argonautae autem plures.

568. Illos Aeetes moestus iratusque *miratur, temere,* cupide, inconsulto *adsumtos* belli *comites, nec talia mallet robora* viros fortes, *quam medios hostem subiisse penates.* — 571. *Interea laeto patitur* non recusat *conuiuia vultu* laetitiam praeferente similatam, et *iuxta* adcumbentem *Iasonem magno cratere lacessit,* ad bibendum prouocat, *nunc sibi monstrantem natos Iovis* Castora et Pollucem, *oraque iuxta Aeacidum,* Pelea et Telamonem, *nunc ingentis Calydonis alumnos,* Tydea et Meleagrum. — 575. Audit et Herculem *nefando,* infausto *errore relictum, defletosque duces,* Idmona et Tiphyn, *terraeque marisque labores.*

577. Iason vicissim petit a rege, *vt tantis concita furoribus arma,* occasionem tam grauis belli, *et amicos ordine reges,* duces (Homeri κοίρανος) vel regulos vicinos enumeret. — 579. Asteriscum, vt suspectus, praefixum habet, sine causa. Heinsius conrigit: *quis procul ille, humerum nodis cui baltheus asper subligat;* Burmannus locum nondum persanatum existimat, quem ego integerrima sanitate gaudere video. *Quis procul ille virum* (virorum) *nobis*

(admirationem exprimit et cupiditatem noſcendi hominem) *quem balteus aſper ſubligat,* diſtincto bullis aureis balteo cinctus, *et ſtricto* adducto, ad ſagittas mittendas parato *ſtat proximus armiger arcu, ceu pugnam paret, et poſitas* (paret) *confundere,* proturbare *menſas.* — 582. Contra *flammigeri proles Perſeia Solis* Aeetes, *mos* huic eſt, *cominus* in promtu ſemper habere *arma, ſemper meminiſſe pharetrae,* numquam manibus eam deponere. — 585. *amnigenam Choaſpem,* nomen habentem a fluuio Choaſpe. v. Tibullum 4, 1. 140. Omnino enim, Virgilio praeeunte, nomina militum, in primis ducum depugnantium, ab vrbibus, inſulis, populis, fluuiis regionum, in quibus nati erant, deſumta. Sic in ſequentibus a fluminibus denominati *Odruſſa* 595. Iaxartes 597. Rhyndacus 3, 35. conl. 6, 220. — 586. *bellatoris,* ferocis *equi potantem cerne cruores,* equimulgum, *nec tamen inmiſſis* (Cic. ad Div. 10, 30. *inmittere equum* 6, 303. *admiſſis,* vbi v. not.) laxatis *hic ſegnior ibit habenis,* alacer eques. — 588. *horrida* i. q. paullo ante *aſpera,* cui variae figurae intextae, *ſignis chlamys, et multa ſpirat coma flexilis,* in cirros conlecta *aura,* odoribus. *Croceos ſic illius omnis iactat eques odores, vnctis ſic eſt coma culta maniplis,* peditibus; non ipſe ſolum odoratos habet capillos, ſed totius exercitus, totius adeo gentis hic mos eſt; *ſed nec ſperne virum,* tamquam mollem et effeminatum, *et comtis diffide capillis,* tamquam hominis inbellis. — 594. *ſpoliis tigridis,* pelle detracta, exuuiis. *Ille profundo incumbens mero* (digito monſtrat) cupide vinum hauriens a fundo, ἀμυστὶ bibens, ita vt ne guttula quidem remaneat. — 595. *videsne alta comantem pectora,* carnoſa pectora hirſutum, et *ingenti turbantem pocula barba* (lepida hyperbole!) — 597. *Hic et Iaxarten ſtupet hoſpes* Iaſon *dictis acerbis inmodicum linguaque grauem,* linguae dicaci non temperantem, rixoſum, *cui nulla* (hoc Heinſius mutare iubet in *multa,* ob ſequens *non.* Nil opus eſt.) *minanti* irato, *non ſuperum* Deorum, *non praeſentis reuerentia belli,* vbi amicis parcere, iram in hoſtes potius profundere deberet. — 600. *Non fruſtra magna ſuperbo dicta volant,* non inanis eſt iactator, *vocem paria arma ſequuntur,* manu non minus, quam lingua promtus eſt; *Marte diem noctemque fatigat,* (v. ſupra 142.) *atque vbi Rhipaea* Scythica *bruma flumina ſtupuerunt,* exquiſite, pro glacie conſtringi coeperunt, (Commode laudat Burmannus Plinium H. N

14, 21. "Vini natura non gelaſcit alias, ad frigus *ſtupens* tantum.") *iam pauidi cum prole*, vxoribus et liberis *Getae*, *iam peruigil* excubiis poſitis *Medus et obpoſitis eum exſpectat*, eius aduentum timet *Hiberia clauſtris*, portis, anguſtis montium aditibus. — 607. Si memorare velim, *prius humentem* roſcidam *lux* aurora *ſoluerit*, disiecerit *vmbram*, noctem. Ornate pro: Sol prius oriretur. — 608. *Cras acies videbis et ducum regna*, populos *disſona*. Poſſis proprie ſumere: qui diuerſis linguis, dialectis ſaltem vtuntur, malim tamen ampliori ſenſu omnino discrepantia, diuerſa, praeſertim variis armorum generibus, quae in ſequentibus enumerantur, nempe 609. *ſaxiferae ſurgat quibus imber habenae*, qui lapides imbris inſtar e fundis iaciunt, *quae iaculo gens leui apta*, *quae picta* (pictis) *pharetris*. — 612. *Vide et Euryalen*, Amazonum reginam, *alipedi* celeri *pulſantem* proculcantem *corpora curru*, *quibus exſultat Mavortia* heroina *turmis* equeſtribus, *et quantum elata ſecuri* bipenni *valeat peltata*, minori clypeo latus ſiniſtrum munita, *cara mihi et veras inter non vltima* (λιτότης) prima, aeque ſaltem cara ac naturales *natae*, Chalciope et Medea. — 616. Tum vero Aeetes libat *occiduo parenti* Soli, reliqui ſuis quisque Diis, vt in proelio adiuuent.

619. Prius vero, quam iſta in terris proelia committit poeta, velitationem verborum praemittit in Olympo exortam. *Ecce Gradiuus* veniens *a Getis*, nam gentes ad ſeptemtrionem habitantes Martem in primis coluiſſe notum eſt, *ingentem per Arctoa aequora trahens nubem* tempeſtatem, videt Argonautas, videt *ambitum*, audit adpellatum de vellere tradendo regem vellusque iam promisſum. *Citus ad ſummi ſtellantia patris tecta ruit* cum impetu, *queſtuque Iovem teſtatur* obteſtatur *acerbo:* (cf. Virgil. Aen. 10, 16 ſq. vbi Venus et Iuno coram Iove altercantur.) *Quae ſtudiis*, factionibus *quies? iam mutua diui exitia*, nos Dii odia et inimicitias exitiales exercemus inuicem, et quare? *in ſolos hominum honores*, vt hominibus faueamus. *Teque*, mi pater, *ea cuncta iuuant*, miror, te his delectari poſſe, *rabidam* (Martiale encomium!) *qui Pallada coelo non abigis*, *neque femineis*, (contemtim) *ius obiicis auſis*, auctoritate tua ea non reprimis. — 629. *Non queror*, nam leue eſt, *exſtructa quod vexerit ipſa carina*, adeo ſe abiecerit, vt manum ipſa rati remisque admoueret, veheretque *ſperantem*, inani

ſpe inpletum *Iaſonem, vellera auertere.* — 634. *Non opus auxilio Colchis veſtro, aut foedere* veſtro, quotquot Dii Deaeque adeſtis, *et Perſen ſimul et Argonautas depoſcimus hoſtes,* vtrosque ſolus in me ſuſcipio. — 636. *Quin age* (iam ſe conuertit orator ad Palladem ipſam) *edic, cur tot gentes coeant in proelia? quid tuus Iaſon?* (oratio abrupta, et cumulatis interrogationibus, quod facere ſolemus ira commoti) *imus nos, et protenus* quidem *imus, et armis decernimus?* — 639. *Vel tu ſola tacitis inopina tenebris polo labere,* etiamſi furtim nebulis inuoluta in terram deſcendas, *quantus ibi Deus,* mecum tibi rem eſſe, *experiere, nec illas adſtiteris inpune trabes,* male tibi cedet, ſi ad lucum, templum meum, deprehendere. — 641. *An Martia templa intemeranda minus,* ideo violare liceat, quod mihi *tacitus,* ſilens, quietus *lucus, quod rudis agger,* ara ex ceſpitibus adgeſta, et *ſola,* ſolitaria, remota *colimur ſi gentibus vmbra,* ſylua, quod non tam magnifica templa habeam, quam alii Dii? — 644. *Eſt amor et rerum cunctis tutela ſuarum,* ſuum quisque, etiamſi non adeo magni pretii ſit, amare ſolet et tueri. *Et tibi, magne pater, terris donaria certant.* Caue ſtatuas hypallagen, vt dicere voluerit poeta, terrae donariis certant. Longe ſuauior magisque poetica eſt proſopopoeia: ipſa donaria certant, quod maxime placeat, adceptum ſit Iovi. *Eſt honor his* meis *etiam ſuus.* — 646. *Anne ego clara Mycenes culmina,* templum Iunonis Argivae, *virgineas praeder ſi Cecropis arces* Palladi Athenis conſecratas, *iam coniux, iam* (iucunda repetitio) *te gemitu,* nec gemitu ſolum, ſed *et lacrymis* tenebit filiola querens? *metuant ergo, nec talia poſcant.* Fallor, an eum verborum delectum habere voluit poeta, vt *gemitus* et *poſcant* ad Iunonem, cui vt matri parcere Mars voluerit, *lacrymae* autem et *metuant* ad Palladem referenda ſint? Sed hoc eſt argutari.

650. Iam contra inſurgit Pallas. *Non tulit haec animis, quin longa ſilentia* (os enim diu tenere, feminis, vti olim audiui, difficile eſt) *rumperet, inridens ſtrepitum minasque Gradivi. Non tibi Biſtonidae,* Thraces, *non Lapithae, quibus haec fera murmura,* (rectius *iurgia,* quod Heinſius vult, murmuribus enim obſtant praecedentes *ſtrepitus.*) *ſed Pallas,* quod grauius, quam ſi dixiſſet: *Ego.* — *neque ego aegide digna, nec vocer vlterius proles Iovis, excidat iſte ni tibi corde tumor,* niſi hanc tibi ſuperbiam iactantiamque excutiam; *lituos mox armaque*

faxo oderis, abiicias, *et primis bellis*, proximo quoque proelio *adimam tua nomina*, gloriam bellicam. Satis diſerte ac confidenter!

Hactenus ad Martem, nunc ad adſidentes Deos dirigit orationem. 657. *Quin ſimili matrem demens grauitate ſequutus: Digna quidem, monſtrum ſuperis quae tale creauit.* Haeſerat in hoc loco Burmannus, et *grauitate ſequutum* vix ſe intellegere faſſus. Quum vero *lingua grauem*, qui obcurrit v. 598, ipſe excitauerit Burmannus, cui addi poteſt 4, 3., non video, cur Subſtantiuum *grauitas* tantopere obfenderit, quae nihil aliud eſt, quam verborum inmodeſtia (Grobheit). Nec *ſequi* pro *perſequi* inſolitum; ſic Ovid. Metam. 2, 498. *ſequi* feras. In poſteriori verſiculo erat, vbi haererem ipſe, qui primo intuitu perſuadere mihi non poſſem, Palladem Iunoni eo tempore, quo operam ambae in Iaſone adiuuando conſociaſſeut, (nam alias non ſemper amicas fuiſſe memineram) dicere, quod illa nollet audire, voluiſſe. Sed ſana omnia, ſi ita locum interpreteris: Non me ſolam, ſed matrem adeo demens criminibus onerauit: *digna quidem*, nil aliud meruit, (lepidus iocus!) quae talis filii mater exſtiterit, *quae tali monſtro* Olympum ornauerit.

659. Pergit Pallas vtriusque et ſuam et Iunonis cauſam agere. *Quod tamen adgreſſae ſcelus, ſi iuuenem, qui dira iuſſa et maria nondum nota*, et *inpauidus* quidem, tamque magno animo *ſubibat, iuuimus, et magnis aliquam ſpem mouimus auſis?* Haec eo pertinere videntur, vt Iovi ſe Iunonemque purgare velit Pallas, quod iura eius inuadere voluiſſe dixerat Gradivus 628. Noli vero tale aliquid, mi care pater, credere; *nil niſi ſpem mouimus*, et *aliquam* tantum. — 663. *An nullas praeferre*, prius tentare *preces, nec foedera regis ſequi* petere *debuimus?* Haec ſpectant ad inſidias fallaces, quas obiecerat Mars v. 632. *caeca*, inconſulte, temere *ſed cuncta inpellere pugna*, omnia ſtatim miſcere debuimus? *Sic Thraces agunt, ſic turbidus iſte.* — 666. Cuperem etiam nunc ſine bellis rem componi, *da vellera, rector* Iupiter! *et medio nos cerne mari*, ſtatim altum petemus. — 668. *Quod ſin Mars abnegat ſolus, ibimus indecores*, pudefactae, *faſſaque quae nequeam? Sic femina.* Ita vulgata, ſed ita nullo ſenſu, vt pro conclamato et deſperato locum habeant interpretes omnes, quos fefelliſſe in primis videtur, quod *ſic femina* ſeorſim ſumerent, et intellegerent ita: Hic finem fecit

loquendi Pallas. Mihi vero fecus videtur, vnamque locus propofitionem continere, fi tamen aliter interpungere, vnamque literulam mutare liceat. Fac igitur mecum, mi lector, periculum, incidas poft *faffaque*, interrogationis notam reiicias poft *femina*, et τὸ *fic* mutes in *fim*; tum vero habebis: *Faffaque, quae nequeam, fim femina?* hoc fenfu: quae dixerim, addixerim, promiferim, nequeam perficere, *femina* quippe debilis, (vt refpiciatur ad femineos aufus v. 628.) quae Dea tantum fim, non Deus. Veniam, fpero, inpetrabo a lectoribus, quod huic meo commento locum dederim in contexto. Sic faltem locus habebit aliquem fenfum, qui plane nullus erat in vulgata.

669. Mars iterum coeperat infurgere, fed Iupiter coercet: *Quid vefane fremis? quum peccatum fatis* rixis atque contentionibus, *tunc ad mea iura venitis*, vt lites veftras arbiter componam. Faciatis, quod lubet, per me licet, *habent quoniam fua fata furores*, luatis poenas, quae tales furores fequuntur. — 678. Tum conuertit fe ad vxorem et filiam, fed placidius: non inuehitur, fed *monet: Sit Perfen pepuliffe fatis*, cuius fata futura haec eruat: Nunc quidem victas dabit manus, Iafonis in primis virtute coactus; vt primum tamen Argo in patriam redierit, folio Aeeten deturbabit, eumdem vero *poft longa fenectae exfilia*, poft longam eamque inopem in vita priuata transactam fenectutem, (*heu magnis quantum licet in pia fatis!*) *nata iuuet*, regnum reftituet. Haec lectio praeeunte Gronovio Obff. p. 770. in textum recepta a Burmanno; quae quum admodum contorta videatur, *quantum licet fatis in pia* i. e. officia pietatis, equidem malim Bentleio ad Horatii Epp. 2, 1. 16. eatenus adcedere, vt cum codicibus fcribam *quantumlibet inpia*, aliter tamen explicem. Bentleius enim: *Medea magnis fatis nata erat*; ego vero, parenthefeos fignis deletis, fic: *Quantumlibet inpia*, quamquam Iafonis amore abrepta patrem olim prodidiffet, *poft magna fata* tamen eumdem iuuabit, *Graiusque nepos* Medeus, Aegei et Medeae, (repudiata enim a Iafone Medea Athenarum regi Aegeo nupferat, Diodor. Sicul. 4, 55. 56. Iuftin. 2, 6.) *in regnum reponet*.

691. His dictis *inftaurat menfam*, ad nectar et ambrofiam denuo redit Iupiter, et iam fideream noctem demittit Olympo. — 693. *Tunc adfuetus adeft Mufarum cohors Phlegraeas reddere pugnas*, ad hymnum canendum in victoriam Iovis a Gigantibus olim reportatam, *et citharae*

pulſator Apollo, Muſis concinens, *fertque grauem Phrygius circum cratera miniſter*, Ganymedes. — 696. *Surgitur in ſomnos, ſeque ad ſua limina*, domos, regiam Iovis cingentes, *flectunt*. cf. omnino Homeri Il. 1. ad finem.

IN LIBRVM VI.

1. Somno ſe dederant Dii Deaeque omnes; *at vigil*, peruigil *iisdem ardet furiis* nihil remiſerat ab ira vehementi *Gradivus*, *nec inuenit*, dubius eſt, *quae caſtra ſequatur*, vtri pugnantium parti adcedat. — 3. *ire placet, praeſensque tueri*, (rectius *praeſentem* vel *tueri* Infinit. pro Inperfecto?) *ſternere ſi* (an) *Minyas magnoque rependere luctu regis pacta queat*, magnam calamitatem inferre, quod cum rege eiusmodi pacta inierint. — 6. *Inpulit hinc currus*, incitauit equos, *monſtrum inreuocabile*, lanceam ingentem, quae ſemel emiſſa reuocari non poteſt, *concutiens*, *Scythiaeque ſuper tentoria*, caſtra *ſiſtit*.

14. *Conſiliis dum nox vacat alta mouendis*, noctis ſilentio interea vſus erat *Perſes* ad conſilia capienda, tandem legatos mittere placet, *mandata edocet adfari Minyas*. Senſus facilis, latinitas perplexior. Varia excogitarunt commentatores, vt locum ad vſum loquendi conformarent, in quibus maxime placuit, quod amiciſſ. Müllerus Cizenſis ſuo exemplari adſcripſerat: *adferri Minyis*. Forſan tamen ab ipſo vſu loquendi non diſceſſeris, ſi *adfari* diuidas, ita: *edocet mandata fari* (effari) *ad Minyas*. Locum ſimilem inueniſſe mihi videbar apud Ciceronem de Offic. 3, 16. vbi *adigere arbitrum* eſt pro agere, cogere ad arbitrum — *fraudemque*, de fraude *tyranni vt moneant, quinam error hinc ex partibus* Perſae *animos auerterit*, abalienauerit, quum tamen Perſes eo ipſo, quod vellus Argonautis tradendum ſuaſiſſet, iram Aeetae et bellum in ſe concitauerit. — 23. *Aeetae fidem non eſſe loco*, fluxam, inſtabilem.

26. Dum haec Perſes ad Iaſonem ferri mandata iubet, *aureus effulſit campis rubor*, vel aurorae, vel Martis curru aduenientis fulgor, *armaque* non concuſſa, et *acres tubae* non inflatae *ſtrepuere ſponte; Mars ſaeuus ab altis equis*, curru *Hoſtis io!* conclamat, *agite, ite, propinquat*. Deproperat verba, vti mos eſt, vbi periculum eſt in mora. Sil. Ital. 4, 98. Arma, viri, rapite arma, viri. — 30. *fundit in aequora*, planitiem.

33. Prius quam ipſam deſcribit pugnam Valerius, ad exemplum Homeri in Catalogo nauium et Virgilii Aen. 7. duces vtriusque partis gentesque enumerat, in quarum nominibus tamen non Argonautarum ſemper aetatem, ſed ſeriorem ſequitur. *Muſa mone*, doce 1, 5. — 36. *nec numero memorem*, memorare poſſim, *nec nomine cunctas mille vel ora mouens*. Homerus Il. 2, 489. non niſi decem linguas decemque ora, Virgilius Aen. 6, 625. et Ovidius Metam. 8, 532. centum, Noſter mille adeo ſibi non ſubſecturas linguas fatetur. — 37. *neque enim plaga gentibus vlla ditior*, nulla regio tot paruas numerat nationes, (teſte enim Strabone 11. p. 761. ed. Almelov. in ſolis Caucaſiis montibus ſeptuaginta, vel, ſi aliis credere fas ſit, trecentae gentes dicuntur habitaſſe. Idem confirmant nuperi peregrinatores, v. c. *Güldenſtädt* 1, 458 ſq. et *Reineggs* 1, 33 ſq.) *aeterno quamquam Maeotia pubes Marte cadat*, perpetuis bellis minuatur, *pingui numquam tamen vbere deſit*, ob multitudinem incolarum non deeſt, quod ſeptemtrionales regiones, quas aſtronomice circumſcribit poeta: *quod geminas Arctos magnumque anguem inpleat*, damnum celeriter reſarciat. Monitos tamen lectores velim, Valerium latiſſimo ſenſu Scythiam ſumſiſſe, nec ordinem ſequi ſemper regionum, vti quaeque vicinitate alteram excipit, ſed magnos ſubinde facere ſaltus.

42. Primus eſt *Anauſis*, *Alanorum et Heniochorum* (hodie Abchaſii et Lazii) rex, iratus, quod prae Albanorum regis filio, Stiro, generum ſe adſpernatus eſſet Aeetes. At bonus ille Anauſis *neſcius* erat, *quanti monſtri* Medeae *thalamos adſcendere arſerit*, tantopere concupierit, *atque vrbes maneat qui error Achivas*, quam cruenta ſpectacula praebitura Graecis eſſet Medea, *gratior ipſe Deis*, cui melius Dii, quam ſibi ipſe conſulebat, *orbaque beatior aula*, felicior, quam ſi voti compos thalami talem ſociam adcepiſſet.

48. *Colaxes*, dux *Biſaltarum*, Thracum, ad Strymonem fluuium habitantium, *filius Iovis*, qui *iuxta viridem Myracen Tibiſenaque oſtia* eum progenuit. In his fluuiis variant libri. Quod ſi vero Tibiſus (Ammiano 17, 3. Tibiſſus) is eſt, quem hodie *Theis* adpellamus, pro *Myracen* malim, praeeuntibus pluribus codicibus, *Maracen* (*Maroſch*) qui in Tibiscum ſe exonerat, — *ſemifero, dignum*, fas eſt *ſi credere, captus corpore, nec Nymphae* Horae v. 58. *geminos exhorruit angues*. Tacent inter-

pretes, ſed ſemiferum in eo conſtitit, vt in duos angues deſineret virgo formoſa ſuperne. De hoc virginis monſtro, quae tamen non ex Iove, ſed ex Hercule primos Scythiae conditores pepererit, vide Herodotum 4, 9. — 53. *Cuncta phalanx inſigne Iovis geſtat*, nempe *tegmina*, ſcuta *caelata*, in quibus caelati eſſent *diſperſi triſidis ardoribus ignes*, fulmina. (tela Iovis triſulca Ovid. Amor. 2, 5. 52. ſupra 2, 500.) *nec primus radios, miles Romane, coruſci fulminis* (alia periphraſis) *et rutilas ſcutis diffunderis alas. Diffunderis* eodem Graecismo, quo v. 53. *caelata*, ſed paullo duriori: diſſuſi radii per ſcuta tua. Facilius *diffuderis*, nec abludunt libri. Ceterum alata fulmina in clypeis militum Romanorum antiquis numisque vbique obuia, nec facile erit, qui legionem fulminatricem ignoret, de qua ſcriptores hiſtoriae eccleſiaſticae olim fabulabantur. — 57. Inſuper auratos *conlegerat* iunxerat in fibula *ipſe dracones, matris Horae ſpecimen* (e Virgilio Aen. 12, 164. *ſolis aui ſpecimen*) in documentum ortus ſui a Nympha in dracones deſinente: *linguisque aduerſus vtrimque congruit, et tereti ſerpens dat vulnera gemmae*, ita apte elaborati erant ſibi oppoſiti ſerpentes, vt mediam, quae paludamentum contineret, gemmam mordere dentibus viderentur. cf. ſupra 3, 190. et ibi adſcripta.

60. *Auchus Cimmerias* oſtentat opes, *cui candidus olim*, inde a natiuitate, *natale decus, crinis eſt*, nam toti populo communis iſte color et in honore eſt; — *dat longior aetas iam ſpatium triplici percurrens tempora nodo*, aetate iam prouectior capillos longiores in triplicem nodum conlegerat, *demittit ſacro a vertice*, non enim rex ſolum, ſed ſacerdos etiam erat more priſco, *geminas vittas*.

65. *Daraps grauior*, tardior, non ſatis valens corpore, *de vulnere Achaemeniae pugnae*, in pugna contra Perſas adcepto, *miſit in arma Dathin*, circum quem Martia acies eſt *Gangaridum, potaque Gerys quos efferat* (ab efferare) *vnda*, feri adcolae Geryos fluuii, *quique lacum cinxere Bicen*. Paludem *Bycen* et, qui in eam ſeſe effundit, fluuium *Gerrhum* noui, inueniesque ad Iſtrum Cherſoneſi Tauricae; *Gangaridae* ſuſpecti, nam huius nominis populus Indiae intra Gangem nimis diſtat: Strabo 11, 347. habet *Gargaridas*. Recte, nam eodem loco Strabo p. 356. et vrbem *Darapſum*, vnde Daraps Noſter nomen habet, commemorat.

69. *Phrixus* fortaſſe *Chrixus;* Heinſius. *Aceſina*, ab Aceſino fluuio ad Panticapaeum in Taurica, Plin. Hiſt. nat. 4, 26. *mouet* ducit *laeuo* infauſto *omine agmina fatidicae ceruae*, quae qualis ſit, et cur *fatidicae* nomine veniat, fateor me ignorare. Poſſit quidem *Diana ſaeua* v. 73. aliquem inducere eo, vt de Iphigenia cogitari poſſe credat, quam pro Dea cultam Scythis fuiſſe narrat ipſe Herodotus 4, 103. ſed repugnat temporum ratio, et, quae de Agamemnonis filia tradunt Tragici, nullam noſtro adfundunt lucem loco, cuius fundus fabella videtur fuiſſe Scythica. Fortaſſe rex quidam vel dux eorum ceruam Dianae ſacram confecerat, cuius imago aurea ad Deam placandam pro ſigno militari v. 72. fuit. Aliam difficultatem, quae premere locum viſa eſt nonnullis, deſumtam illam a cornibus v. 71. quibus ceruae carent, non moror, videturque Valerius femineum ſexum conſulto poſuiſſe, in quo rarius quidem, nonnumquam tamen cornua indagatores naturae obſeruarunt. cf. Ruperti ad Sil. Ital. 3, 39. in var. lectt. et Heynium ad Apollodor. p. 349.

74. *Syenes*, quem Perſes *inpia fratris Aeetae vulnera* (cf. 5, 272.) *praetentans* (inſolitum pro monſtrans) *excitaverat ſubplex*, adduxit *Hylaeam gentem. Hylaea* non tam gens fuit, quam regio, arboribus diues, quo nomine iam olim laudauerat Herodotus lib. 4, 19. 76. Poeta noſter non contentus multitudinem arborum celebrare, addit etiam proceritatem altitudinemque, eamque ita auget, vt ſagittas cacumina non adtigiſſe, ſed fatigatas quaſi in medio volatu decidiſſe dicat. cf. Virgil. Ge. 2, 123. 124. et Plin. Hiſt. nat. 7, 2.

79. *Cyris.* Interpretes vel vrbem, vel fluuium, vel ducem volunt. Equidem ducem malim ob additum *Titanium*, de quo tamen et ipſo cognomine nihil habeo dicere. *Hyrcani* vix locum tueri poſſe videntur, praeſertim quum v. 114. iterum obcurrant. Latet fortaſſe fluuius *Hypanis* vel *Hypacyris*, et ex *antris* a poeta memoratis Troglodytas adcolas fuiſſe conligere non ſine cauſa poſſis.

80. *Coraletae*, ſi tamen ſana lectio eſt, nomadicam vitam agentes, *plauſtris ad proelia cunctas traxere manus*, *ibi* in his plauſtris *eſt iis ſutilis* e pellibus conſuta *domus*, *et crudo*, non ſubacto et mollito, ſed pilis ſetisque horrido *reſidens ſub vellere coniux*, *et puer e primo temone pronus pendens*, (cf. Propert. 4, 8. 21. et Phaedri Fabb. 3, 6. 5.) *torquensque cateias*. Cateia eſt proprie haſta Teutonica,

obcurrit etiam apud Virgil. Aen. 7, 741. vbi v. Heynium. cf. et Silium Ital. 3, 272. et ibi Ruperti. Vitam Scytharum nomadicam defumfiffe videtur poeta ex Herodoto 4, 46.

84. *Linquitur abreptus pelago*, qui praeceps, rapidus in mare defluit *Tyra* (Dniefter) *linquitur*, defertus ab incolis, in bellum proficifcentibus mons *Ambenus et gelidis pollens Ophiufa venenis.* Haec vrbs ad Tyran fluuiam fita abundabat ferpentibus, vnde et Graecum nomen. cf. Mannert 4, 234.

86. *Sindi*, ad Hypanin (Kuban) habitantes, *degeneres*, non qui degeneraffent, a virtute maiorum difceffiffent, fed ignobiles, viles, quo fenfu etiam ap. Virgil. Aen. 4, 13. *ruunt, glomerantque turmas*, equis vecti in bella procedunt, *paterno crimine* (ob crimen patrum) *nunc etiam metuentes verbera.* Nempe, quum Scythae belli caufa aliquando diutius abfuiffent, ianique reuertentes obuiam fibi venire viderent, qui et vxorum interea et facultatum potiti effent, feruos, vi quidem et armis initio cogere in ordinem eos voluere; quibus quum nihil profeciffent, fuftibus et flagellis rem agere coeperunt, quo facto reliquiae non caeforum feruorum in hanc regionem conceíferant. vide Herodot. 4, 3. Iuftin. 2, 5. Ammian. 22, 8.

88. *Phalces* dux infra 245. *aeratam nubem*, multitudinem, vt faepe, (melius tamen, quod Burmannus fuadet, *pubem*) *agit aequore*, per campum, *denfique* conferto ordine incedentes *leuant vexilla Coralli, barbaricae quis figna rotae.* Vti fpolia ab hoftibus capta (haec enim funt, quae *barbarica* adpellat poeta) omnino in templis feruabant veteres, (Virgil. Aen. 2, 504. *barbarico pofles auro, fpoliisque fuperbi*, cf. eumdem 7, 183-186. et ibi Heynium,) ita et *currus*, (Sil. Ital. 1, 618. *in foribus facris primoque in limine templi captiui currus*, Iuvenal. 10, 135. *curtum temone iugum*, ipfe Nofter 1, 837. *galeis rotisque praetexta domus*). Forfan igitur rotas curribus exemtas pro fignis Scythae habuerunt, quod non magis mirum videri poteft, quam *cerua* v. 70. et, qui fequuntur, *fues*, et *Iovis columnae*, quae omnia a noftris militaribus fignis longe discrepant. — 90. *ferrata dorfo forma fuum.* Sues igitur, quibus pro fetis aculeos ferreos addiderant? Ferarum imagines vti omnino prifcis figna militaria fuiffe fcimus, ita in primis de Germanis teftatur Tacitus Hift. 4, 22. et Germ. 7. Romani adeo *aprum* in vexillis habuere. v. Plin. H. N. 10, 4. Sext. Pomp. Feftum. p. 356.

ed. Dacer. cf. libellum *Io. Phil. Caſſel* de porco in vexillis Magdeb. 1748. Sed quum Scythae, teſte Herodoto 4, 63. ſues auerſarentur, et ne alerent quidem, Maſerio, qui de hyſtricibus exponit, adceſſerim. — 91. *truncaeque Iovis ſimulacra columnae.* Non Martem ſolum, quamquam hunc in primis, ſed Iovem etiam a Scythis cultum eſſe, idem narrat Herodotus 4, 59. ſimulacra igitur eius vel protomas truncis arborum inpoſitas pro ſignis fuiſſe veriſimile fit. — 92. *proelia nec rauco curant incendere cornu*, non tubis lituisue excitant ſuos ad certamen ineundum, ſed res a maioribus geſtas decantant, *veterum laudes, viris hortamina*, quibus ſe ad eamdem laudem inpellant.

95. *Aſt vbi Sidonicas inter pedes aequat habenas; Illinc iuratos ſecum trahit* Aea *Baternas.* Locus obſcuriſſimus, in quo explicando valde deſudarunt interpretes, nihil tamen profecerunt. Et primum quidem Heinſio *aſt vbi* non ſatis apte reſpondere videtur ſequenti *illinc*, quapropter mauult vel *hinc*, vel *poſt;* deinde, quum Strabo lib. 7. c. 16. Sidonas Baſtarnarum partem fuiſſe tradat, idem vir olim doctiſſimus, ne eumdem populum Valerius bis poſuiſſe videretur (quod tamen nihil me mouet, quum vnius gentis plures nationes in eodem exercitu poſſint militiam agere) pro *Sidonicas* coniecerat *Eſſedonicas*, et ſub voce *inter* nomen aliquod gentis deliteſcere ſuſpicatus erat, in quo adſtipulantem habuit Burmannum. Mihi igitur, praeſertim v. 750. comparanti, talem inueniſſe gentem olim videbar, legebamque pro *inter* — *Iber*, quam tamen coniecturam poſtea vna deleui litura, partim, quod primam ſyllabam in *Iberis* vbique conreptam deprehendi, partim, quod Iberi ſeorſim obcurrunt v. 120. Variis, quibus faciliorem loco ſenſum dari poſſe opinarer, excogitatis, tandem vna litera mutata: *Eſt* pro *Aſt*, omnia, vti iacent, ſeruari poſſe credidi. *Eſt vbi*, i. e. *hinc*, (habes igitur, quod obponatur τῷ *illinc*) *Sidonicas inter pedes aequat habenas* (eſt vbi inter S. habenas pedes aequat) hoc ſenſu: pari peditum equitumque numero in bellum iuerunt Sidones. *Aequare* eodem ſenſu eſt infra 160. Meliora nunc non habeo. — Nec minus inpeditus eſt v. 96. *Illinc iuratos ſecum trahit Aea Baternas.* Quid enim? Aea quum Colchorum ſit, non Scytharum, de quibus hic ſermo, civitas, *ſecum* nullo modo ferri poteſt, lubensque adcedo auctoritati Valeſiani codicis et editionis Bononienſis, legentium: *iuratos* IN SE (quod idem orae exemplaris ſui

adſcripſit Reineſius) i. e. Aea, rex Aëetes iniuria fratri inlata effecit, vt Baternae in eum coniurarent, et infeſta manu regiam eius peterent. Eumdem ſenſum haberes, ſi propius ad ſcripturam vulgatam legeres: *ſibi contrahit;* ſed et hoc durum. — 97. *quos crudi mora corticis armat*, ſcutum ex arboris cortice, quod moretur tela, nec ad corpus penetrare patiatur, (Sic *loricae morae* Virgil. 10, 485. aeris morae Sil. Ital. 5, 319.) *aequaque nec ferro breuior nec rumpia ligno.* Rumpia in telis numeratur a Gellio Noct. Attic. 10, 25. eſtque, vti locus noſter docet, haſtarum genus, quarum et pars lignea, et ferrea cuſpis eadem apud omnes erat longitudine.

99. Sequuntur adcolae fluminum Scythicorum quorundam, *Noae*, *Alazonis*, *Tarae*, *Evarchi*. *Nec procul albentes*, nudas, puras, ſine inſignibus *parmas*, ſcuta *gemina ferit aclyde*, duobus iaculis. Bina ſpicula habet Virgil. A. 7, 687. ex quo 7, 730. et ipſam aclydem mutuatus ſine dubio eſt Valerius. Heynius ibi per iaculum amentatum, loro aptatum exponit. Eſt etiam ap. Silium Ital. 3, 363. et 8, 550. vbi v. Ruperti. — 100. *hiberni qui terga Noae* (eſt etiam ap. Herodotum 4, 49.) *gelidumque ſecuri eruit et tota non audit Alazona ripa.* Alazon, hodie Alaſan, eſt Albaniae fluuius. v. Strabo 11, 344. Plin. H. N. 6, 10. Mannert 4, 428. Hoc, niſi fallor, vult poeta: adcolas iſtorum fluminum, glacie per hyemem ad imum vsque fundum ita conſtrictorum, vt per totam ripam delabentium ſonitus audiri poſſit nullus, ſecuribus excidere ſolere glaciei ſegmenta, e quibus potum ſibi parent liquefactis. De frigore in plaga ſeptemtrionali vide omnino Virgil. Ge. 3, 351. it. Ovidium Triſt. 3, 10, 23. et alibi. — 102. *Quosque Taras* (Tyras eſſe non poteſt, qui ſupra iamiam v. 84. memoratus eſt) ſine dubio *Torus*, quem Colchidis fluuium habet Strabo lib. 11. *niueumque* perpetuum epitheton *olorum ferax Evarchus*, de quo adpoſite laudat locum Etymologici Magni Burmannus: Φασὶ δὲ καὶ ποταμόν τινα παρὰ τὴν Σινώπην Εὔαρχον ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν προςηγορεῦσθαι, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔπιον. ὡς Φησὶν Εὐφορίων. Ἠ οἱ Εὐάρχοιο Φέρε κλέος ἀμφὶ ῥέεθρον. — Vnum me adhuc in hoc loco vellicat, quod non ſatis liquet, vnde τὸ *quosque* v. 102. pendeat; nam ad *quos* v. 97. referri vix poteſt, niſi verſus transpoſitos ſuoque loco motos velis, ita vt noſter ſtatim ponatur poſt v. 98. *quosque* ſc. *armat*, armatos mittit Taras — et Euarchus.

103. *Ariasmenum*, regulum Scytharum, *ingentem* ob proceritatem corporis, *molem belli*, intellexerim de eo, quod haud leue momentum adferret, vtri parti adcederet, *lateque ferentem vndique falcatos deserta per aequora currus*, qui curribus suis tam late prostrauit hostes, vt nullus per campos superstes conspiceretur. cf. infra v. 387. — 106. *Insequitur Drancaea phalanx claustrisque* portis Caspiis *profusi Caspiadae*, *quis non segnius* (sic ordines verba) *turba canum ad lituos acres*, grauiter sonantes *exsilit*, *pugnasque capessit heriles*, in pugnae societatem venit cum dominis. *Inde*, quo fit, vt *par mortis honos* contingat, *tumulisque recepti inter positus virum*, locum obtineant mortui inter sepulcra hominum. (Vix alibi reperias *positus* sic vsurpatos, sed sensus alius esse non potest, et amat talia Valerius, v. c. *inceptus* v. 124.) *Nam pectora ferro terribilesque innexa iubas*, pectora et ceruices ferreis laminis collaribusque aduersus sagittas gladiosque munita *ruit agmine nigro latratuque cohors: quanto sonat horrida Ditis ianua*, Cerberi latratu, *vel superas Hecates comitatus ad auras*. Sumunt interpretes de Furiis, quae tamen non magis huc vocandae sunt, quam ap. Virgil. Aen. 6, 257. vbi canes inferi Hecaten comitantes intellegendi, iubente Heynio.

114. Ab *Hyrcanis*, vrbe Thraciae Hyrcania? (v. Stephanum de Vrbibus) agmina duxit *Varus sacer*, vates, quos multos Scythiam habuisse narrat Herodotus 4, 67. *eum Scythiae iam tertia viderat aetas*, quod senectutem viri indicat, et ad Homeri Nestora adumbratum est, *magnanimos Minyas canentem* qui Argonautarum aduentum praedixerat. *Illius monitis spondentibus*, victoriam certam promittentibus, *et dites Indi*, *et centumgeminae* ἑκατομπύλου *Lagea noualia Thebes* in Aegypto. Lagea noualia debentur Gronovio Obss. lib. 1. c. 18. (nam ante eum libri habebant *naualia*) per πρόληψιν a Ptolemaeo Lagi filio sic dicta. *Arua Lagi* sunt ap. Lucanum 8, 443. — 119. *totaque Panchaia*, pars Arabiae Troglodyticae pro tota Arabia *Rhipaeo triumpho* ad triumphum in Scythia *rapta*, excita. In his vero tam longe remotis regionibus Burmannus putat respici ad victorias, quas Scythae olim ad Aegyptum vlteriusque protulisse iactabant. v. Iustin. 2, 3.

120. *Discolor*, non de colore faciei, sed varietate vestium armorumque adcipiendum, *hastatas effundit Hiberia* (hodie Georgia, Russis Grusinia) *turmas*. — 121.

Raptor amorum, pignerum amoris, infantium, puellarum, coniugum. (Sic infra v. 268. *nostrosque feret qui victor amores.*) *et expertes canentis Iazyges aeui*, voluntaria morte canitiem praeuertentes. *Namque vbi iam vires aliae*, non eaedem, quae antea, *notosque refutat arcus*, recusat, non potest tendi ab eo, qui hucusque tetenderat, *et inceptus*, conamina vibrandi *iam lancea temnit heriles.* — 125. *Magnanimis* fortibus *mos ductus* (ab) *auis*, *haud segnia* (segniter) *mortis iura pati*, moriendi necessitatem sponte subire, sed filiis ipsi se tradunt ense conficiendos, *rumpuntque moras*, sine mora, illico, et pater et filius res suas agunt, *ambo miseri animis et fortibus actis*, miseri patres, qui haec animis concipere, miseri filii, qui desideria patrum explere sustinent.

129. Adsunt porro *Micelae*, crinibus odoratis, *Cessaei*, *Arimaspi*, vnoculi (nam Scythica lingua *arima* est vnus, et *spu*, oculus. v. Herodotus 4, 27.) *ignotis insontes metallis*, vitiis nondum inquinati, quae debentur metallis, melius latentibus. — 132. *Auchates doctus*, peritus *vaga vincula*, laqueos per aerem *patulo gyro* per apertum campum equitans *spargere*, et *extremas* in vltima acie constitutas *turmas* hostium *laqueis adducere*, in terram detrahere, vt retiarii in spectaculis Romanorum. cf. Herodot. 7, 85. Pausanias 1, 21. et *Beckmanns kleine Anmerk.* Stück 1. S. 1 ff.

134. Nec silendus *Thyrsageta*, *tympana gestans cinctusque vagis* fluitantibus *post terga pellibus* ferarum exuuiis, et *nexas viridans floribus hastas*, viridibus floribus, hederis in primis thyrsos ornans. *Fama*, *ducem*, *Iovis et Cadmi*, cuius filia Semele, de *sanguine Bacchum hac*, sic armata *manu*, exercitu *felicia regna*, *thuriferos Sabaeos*, (Virgil. Ge. 1, 57. India mittit ebur, molles sua *thura Sabaei*) *hac Arabas fudisse: mox Hebri vada quum rumperet*, Hebrum fluuium superasset, *Thyrsagetas gelida liquisse sub Arcto*, tamquam coloniam, vti Sesostris 5, 422. Aegyptios suos Phasidis inposuit agris. *Illis omnis adhuc veterum tenor*, a maioribus traditos mores retinuerunt, *et sacer aeris pulsus*, tympana v. 134. *et Eoae memoratrix tibia pugnae*, quae bella in Oriente olim gesta in memoriam reuocaret. Conferas velim omnino supra 5, 74-80.

143. Incolae montis *Eumedae* (al. Emodae) *Exomatae*, iidem, qui aliis Iaxamatae, — *Torini* — *Satarchae*. Torinis *mellis honos*, apes alunt, et mellificio viuunt. Sic

ſaepe honos de largo prouentu agrorum, de anni tempeſtatum pulcritudine cet. Satarchen *ditant ſua mulctra*, pecuariam agunt. — Exomatas venatus alit, optimosque in toto ſeptemtrione equos paſcunt, *abeunt* transeunt *Hypanin, fragilemque per vndam*, glacie tenui vix adſtrictam (*perfidum glacie flumen* eodem ſenſu habet poeticae elocutionis amans Florus 3, 4.) *tigridis aut ſaeuae profugi*, Exomatae nempe, celeriter redeuntes, *cum prole* catulis raptis *leaenae* (cf. 1, 491.) *moeſtaque mater ſtupet aggere ripae ſuſpectae*, non audent catulis orbatae matres tam lubrica, periculoſa veſtigia ſequi.

150. *Centores — Choatrae.* Centoras *dubios*, medios, qui neutri ſeſe parti adiungere maluiſſent, *inpulit tamen Phrixei velleris ardor, et Choatras, quibus in ſuperos ſaeuus* (poſteriori ſyllaba producta, quod ſibi aliquando permittunt poetae in caeſura.) *honor*, qui victimis humanis Deos placabant, *quibus artes monſtrificae*, magicae, prodigioſae, *nunc vere nouo compeſcere frondes*, foliorum in arboribus prouentum magicis artibus inpediunt, *nunc ſubitam trepidis Maeotin ſoluere plauſtris*, per Maeotin glacie citius exſpectatione liberatam currus agunt tanta cum audacia, vt ipſi currus timeant, ne mergantur. — 155. *Maximus Stygia*, magica *arte venit Coaſtes*, quem tamen non tam amor pugnae, *quam fama Cytaeae* (Colchicae) *virginis ſolicitat et paribus ſpirans Medea venenis*, (*ſpirans* Ablativo iunctum, vt ſupra 129. et *redolere* 4, 15.) non minus quam ipſe herbas odoratas et alia veneficia tractans. In tam famoſae veneficae notitiam venire ita cupiebat, vt de incantationibus nunc non cogitaret, vt manes non euocaret, *gaudet Averna palus nocte quieta*, vt Charonti ſomno indulgere permitteret, *gaudet nocte quieta portitor*, vt Lunam non deuocaret aethere, *gaudet tuto veniens Latonia coelo.*

160. Vltimi nominantur *Ballonoti — Moeſi — Sarmatae. Ballonoti geminis aequantes cornibus alas* ex vtraque parte aciei eodem numero cornua tegentes. — *Moeſus comitum celer mutator equorum*, vna voce *deſultor*, qui ex vno in alterum transſiliebat equum. Locus de his deſultoribus claſſicus eſt apud Manilium 5, 85 ſq. — *et ingentis frenator Sarmata conti*, longam grauemque haſtam perite moderans.

163. Sic igitur enumeratis, qui a Scytharum et Perſae partibus ſtabant, populis, multitudinem et ſtrepitum tot

millium variis exornat comparationibus. *Non tot ab extremo aequore*, nam quo latius est longiusque mare, eo plures altioresque exsistunt fluctus, *fluctus agit Boreas; — nec sic* tanta vi *fratribus* aliis ventis *respondet*, aduersum spirat — *aut is apud fluuios volucrum sonus*, clangor, clamor inconditus, (est ex Homero Il. 2, 459.) *lymphata miscet millia*, nullo ordine inter se confusa hominum millia, eaque pugnandi cupidine furibunda, *quot foliis, quot floribus incipit annus.* Sollemnis ad multitudinem exprimendam comparatio, desumta a foliis vel vere procrescentibus, (de quibus praeter Homerum Il. 2, 468. Pindarus Pyth. 9, 82. ὅσσα τε χθὼν ἠρινὰ φύλλ᾽ ἀναπέμπει) vel auctumno decidentibus, (de his vide Virgil. Aen. 6, 309. et qui ibi ab Heynio laudantur). — 168. *Ipse rotis* plaustrorum *gemit*, (quod de rebus inanimatis dicitur omnibus, quae premuntur, in quibus elaboratur; sic 3, 164. robur gemit adactis cuneis) *intus*, non in superficie tantum tactus *ager*, *tremebundaque pulsu* equorum, vngularum *nutat humus*, *quatit vt saeuo quum fulmine Phlegram Iupiter* in certamine contra Gigantes, *atque imis Typhona reuerberat aruis* surgere conantem iterum iterumque reprimit.

171. Iam ad alterum, Colchorum exercitum progreditur poeta. *Prima tenent patriis* Aeetae *armis* Absyrtus filius, *et gener* destinatus Stirus, *ingentesque inter sua millia*, quae quisque ducebat, *reges*, duces, reguli. At *Iasonem Graeci sui* iuuabant et *ipsa*, quae multis millibus potior esset, *Pallas*, *aegide terrifica, quam nec Dea lassat habendo*, tractando, (*lassare* h. l. eodem sensu, quo alias *fatigare* de rebus, quibus crebro et cum contentione vtimur) ergo nunc nondum vibrat, *nec pater horrentem colubris vultuque tremendam Gorgoneo*, Medusae capite. Quid *pater*, in quo tamen nihil variant libri, hic sibi velit, equidem non video. Scripsit sine dubio Valerius *quatit*, vel propius ad scripturam *quatere*, quod iungas sequentibus: *tempus erat. — nec tempus adhuc semineces ostendere crines*, qui non alii esse possunt, nisi iidem Medusae caput cingentes angues, sed cur *semineces?* Haud inepte ad sensum Friesemannus coniicit *saxificos*, quod tamen a vestigiis scripturae nimium recedit. *Semineces* si retineas, explicari forsan possint pallentes, marcidi, ἡμιθνῆτες — *primasque finit concurrere pugnas*, nunc nil nisi committit pugnantes, Aegida promit demum infra v. 396. qui locus omnino lucem adfert nostro.

178. Tanto vero acrius incendunt proelium *Mavors pater*, quod nomen Diis adponere omnino amat Noſter, *et mala leti gaudia* (*Mordluſt*) *Tiſiphoneque caput per nubila tollens*, vt vndique conſpici poſſit, *mediaque altiſſima pugna.* — 181. Nec abeſt *Fuga*, quaſi Dea, *nondum tamen clara* (vt Graecor. δῆλος) nondum certa, dubia adhuc, *quibus ſeſe mentibus addat*, vtri exercitui fugiendi partes adtribuat, quorum animos formidine inpleat, vt primi fugam capeſſant.

182 — 188. His verſibus diram poeta in vniuerſum imaginem pingit et proelii ipſius, et campi, in quo pugnatur. *Vbi conſertis iunxere frementia telis agmina*, magna conclamatione ad manus ventum eſt, *virque virum galeis adflauit adactis*, ita inplicantur, vt leui ventulo motis galearum criſtis faciem ſibi inuicem tangerent. — 186. *Voluit* rotundas *ager galeas et thorax egerit imbres ſanguineos*, emicat ſanguis copioſiſſimus. — 187. *Hinc*, ex hac parte *barbarici glomerantur ouatus*, condenſantur ouantes (ſic fremitus coire v. 232.) *hinc* ex altera parte *gemitus mixtaeque virum cum puluere vitae.* Audacius et hic abstractum pro concreto, pro viris adhuc quidem ſpirantibus, ſed ita grauiter vulneratis, vt ſurgere non poſſent.

189 — 426. Singularia nunc certamina deſcribenda ſibi ſumit Valerius, in quo varia pugnae et mortis genera, niſi eadem, qua Ovidius in pugna Centaurorum et Lapitharum Lib. 12. ingenii vbertate, ſatis tamen probabiliter proſequitur.

189. *Caſpius* Scytha *Moneſen Aeaeum*, Colchum *correpto crine abstulit*, proripuit, *hunc pariter* ſimul *Colchi Graiique* iaculis petunt: *rapit ille necem*, eo celerius conficit hoſtem, *praedamque relinquit*, ſpolia tamen detrahere non poteſt. *Nec ſociis iam cura viri*, mortem vlciſcendi tempus non eſt.

191. *Careſus* Colchus *Dypſanta et Strymona vulnera ſpargentem obſcura* ex inſidiis, qui plures iamiam lapidibus e fundo proiectis vulnerauerat, *deiicit*, conficit. v. paullo poſt 218. 1, 191. 2, 330. (*deiecit leto* Virgil. Aen. 10, 319. nec ipſi proſaici reſpuunt, vide Nepotem Thraſyb. 3, 1.) *iamque latet*, nihil eius conſpici poteſt, ita proculcatus protritusque erat equis et curribus.

196. *Melas* filius Phrixi 5, 462. et *Hidasmenus*. *Leuis abies* haſta cf. v. 236. *eluſit vtrumque*, aberrauit, neuter

hostem feriit, *prior occupat aere citato*, ense promtior *ima cassidis*, infimam galeam ad occipitium.

200. *Mixta perit virtus*, fortissimi ex vtraque parte cadunt, ita tamen, vt singulorum facta non possent dignosci prae turba et tumultu, vti recte exponit Burmannus, — *dum sibila respicit cuspidis*, per aera aduolantem cum sibilo hastam.

203 — 218. Res a *Castore* aduersus *Gelam et Medorem* gestae enarrantur admodum iucunde. *Viderat Hyrcanos paribus equis discurrere, pater armento quos diues ab omni nutrierat*. Burmannus iungit *diues ab armento*, i. e. armenti, quamquam rariorem istam constructionem ipse fatetur. Malim igitur Pio adcedere, qui coniungit *nutrierat ab omni armento*, scil. separatos ad militiam, cui explicationi et *τὸ omni* videtur fauere, et quae sequuntur: *fatis viam monstrarat iniquis*, eo ipso bonis illis animalibus, nil tale merentibus, male consuluerat. — 206. Castor igitur *candore notato*, equi enim isti albi erant, eiusdem igitur coloris, quo Cyllarus suus, quem domi reliquerat 1, 426. *simul hastam in Gelam iacit alipedemque; constitit excusso victor duce*. Ex iis est locus, quos Valerius, si per fata licuisset, aliter fuisset adornaturus; nam quomodocumque exponas, noue et incommode dicta nonnulla inuenies. Quod si interpunctionem vulgarem post *alipedemque* retineas, incommodum exoritur inde, quod equum non vellet ferire Castor, quo viuo vti mallet. Sin autem colon ponas post *iacit*, iungasque suadente Burmanno *alipedem constitit*, tum vero *constitit* actiue sumtum pro *constituit*, quod et ipsum non satis aptum, inusitatum esset. Vossius: *constitit excusso vector* i. e. equus *duce*, quod probabile videri possit ideo, quod *excutere* sollemne et fere perpetuum verbum sit de equo, sessorem deiiciente, et *vectoris* vocabulum bis poeta de ariete Helles vsurpauerit 1, 282. 425. Magis adridet Heinsius, cui subfragatur Beckius p. 269. pro *constitit* legens *insilit;* fortasse tamen non omnino contemnendum, propius quippe ad literarum ductus adcedens *corripit*, celeriter prehendit, vti *corripit ensem* 7, 148. Vtcumque sit, ipse Iupiter gauisus est, *risitque ab alta nube filium*, cui, quum pedes antea depugnasset, equitem nunc agere contigerat. — 211. Tum vero *furens luctu* ob amissum fratrem, *visuque*, quod Castora fratris equo vectum contra se venire conspiceret, *Medores superos precatur: Hunc* (f. *nunc*) si ita

lubet, adeo *me caeso fratri reddite comitem; primus cadat impius*, infidus equus, *qui contra me venit captiuaque terga ministrat*, praebet nouo sessori. — 217. Sed eum *prior hasta deiicit*, occupat *Phaleri Actaei*, Atheniensis, Argonautae; *ad socias sonipes* equus, non Castoris, sed Medoris *citus effugit alas*.

219 — 241. Nec his fortiter gestis contentus Castor caedit plures. *Quis tibi, Rhyndace, fatales Amyclas Oebaliamque manum* (vtrumque spectat ad Laconicam, vnde Castor oriundus) *metuisset, tot montibus inter diuiso totidemque fretis*. *Inter* sic casui postpositum et aduerbialiter vsurpatum est Graecum μεταξὺ, totusque locus fere ad verbum ex Homero Il. 1, 156. desumtus: Μάλα πολλὰ μεταξὺ Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠχήεσσα. — 221. *clari Taulantis alumnus semidea genetrice Tages*. Quis hic Tages sit, lubens fateor me ignorare. Tagen noui, Etruscae disciplinae auctorem, ex Cicerone de Divinat. 2, 23. Tyrrhenum vatem Columellae 10, 345. vbi v. Schneider in Indice ad scriptt. rei rust. h. v. Sed quid Tyrrheno cum Scythis? Plura omnino ducum Scythicorum hoc in proelio decertantium nomina effinxit Valerius, et notabilia de iis narrauit, quae vel ipse excogitauit, vel e fontibus hausit nunc deperditis. Nec Taulantem noui, quamquam Taulantii, i. e. Illyrii a Taulante, Illyrii filio, bene noti sunt: nec magis, quod *genetrici semideae* nomen fuerit, dicere habeo. — Quae sequuntur v. 223. *cui plurima syluis peruigilat materna soror, cultusque laborat*, non minori premuntur obscuritate, quam vt remoueret, ita locum refinxit Heinsius: *cui plurima telis peruigilat nocturna soror*. Ingeniose quidem, (ingeniosius adeo, quod amicissi. Müllerus suo exemplari adscripserat, *filis*) vt multa huius poetarum sospitatoris eximii, et ad intellegendum facilius, sed audacius iusto. Rarior est quidem is syluae vsus, vt de singulis arborum generibus earumque prouentibus dicatur; vide Broukhusium ad Propert. 1, 14. 5. et Gesner. Thes. h. v. Similis adeo locus est Nostri infra v. 699. vbi Heinsius itidem *telam*, sed sine causa, reposuit. Vide, quae ibi notauimus. *Nocturna* porro, quam mauult Heinsius, *soror* de ita sedula, vt in matronali opere pernox adeo sit, placet, fateor, et sic saepe obcurrit in laudibus feminarum, sed non adeo necessaria mutatio, et *noctis* notionem iamiam inuoluit τὸ *peruigilat*. Burmannus in *syluis* fortasse nomen aliquod proprium latere coniicit. Ego vero

totum locum inmutatum reliquerim, malimque, vt verbis vtar Dorvilii ad Charitonem p. 410. ed. Lipſ. "intricatius interpretari, quam emendare ita, vt etiam difficultates remaneant." Quum igitur poeta Tageti matrem det *ſemideam* (Nympham) ſoror eius et ipſa talis fuiſſe credenda eſt. (Dryas?) Poſſit itaque *ſyluis* i. q. *in ſyluis* eſſe, namque praepoſitiones crebro omittere poetis ſollemne eſt, vel *ſyluae* h. l. de materia ad texendum in ſyluis obuia, lino in primis, quod ſuadere ſequentia *candentis carbaſa lini* videntur, intellegendae. Totus itaque loci ſenſus meo qualicumque iudicio hic eſt: *cui plurima*, adſidue et diligenter, *ſyluis* in ſyluis, vel lino, bombyci cet. *peruigilat* pernox operam dederat *materna ſoror*, matertera, quae ſororum filiis etiam nunc in amoris ſignum acu tunicas pingere ſolent. Sed haec omnia ſcripſi timidiuscule. — 225. Nil tamen iuuant pulcrae illae veſtes Tagetem, *tenuia candentis carbaſa lini*. Saepe apud veteres obcurrunt, vbi de Aegyptiis ſermo eſt, nec hic alieno loco ſunt, quum Colchi, coloni quippe Aegyptiorum, (v. ſupra 5, 419.) linteas veſtes in priſcae originis memoriam retinuerint. — *Non aura depicta chlamys*, paludamentum (Virgil. Aen. 3, 483. *picturatae auri ſubtemine veſtes*) — *non flaua galeri*, galeae vel pilei *caeſaries*, criſta, (Virgil. Aen. 7, 688. *fuluos lupi de pelle galeros tegmen habet capiti*) — *pictoque ſubtemine bracae*, e panno, cuius ſtamini diuerſi coloris fila eſſent intertexta. De bracis Sarmatarum vide ſupra 5, 425.

228. *Iamque nouus eques* Caſtor *ſtupefacta per agmina* hoſtium *vadit*, incedit alacriter, *denſaque ſpargens haſtilia dextra*. Vt verſus ſibi conſtet, iungenda quidem caſu ſexto *denſa dextra*, ita tamen, poetarum more, vt denſi notio non ad dextram, ſed ad haſtilia referenda ſit; — *ſpargens*, modo hunc modo illum hoſtem inuadit lancea, *fulmineumque enſem*, coruſcantem (cf. Virgil. Aen. 2, 580. 9, 442. et ſupra 3, 119. *praefulgurat enſem*) *ingerit proturbans*, prae ſe agens. — 232. *coiere fremitus virorum ſemiferi*, i. e. frementes viri, vti ſupra 187. ouatus et gemitus glomerati. — 233. *riget his lorica molli* tractabili, lenta *catena*, *id quoque tegmen equis* cataphractariis inde dictis, de quibus vide Tacitum Hiſt. 1, 79. 5. vbi ſermo de Sarmatis, *et abies*, lancea, haſta v. paullo ante 197. paullo poſt 243. *quercus*, *obnixa* ſuſtentata, adiuta *genu*, *porrecta per armos et caput equi ingentem campis hoſti-*

libus vmbram fert, in quo tamen ingenio nimis poeta indulſit, *vaditque* iſta haſta *virum vi, vadit equorum*, h. e. viris equisque cum inpetu inruentibus robur ei adcedit, *docilis* (poet. de re inanimata) *relegi docilisque relinqui*, manum equitis promte ſequebatur, vt et retrahi, erat enim amentata, et in hoſtis corpore fixa relinqui poſſet, *atque iterum medios non altior ire per hoſtes*. Hoc obſcurius. Burmannus explicat: non in eamdem, qua iacula, altitudinem torquetur; quod nihili eſt. Heinſii mihi placet coniectura: *non tardior.* — 239. *Orbibus hos rapidis*, gyris celeribus, *mollique*, leni per aequora *anfractu leuioris equi deludit anhelos*, vt viri equique ilia ducant, *inmemoresque mori*, de morte non cogitantes, ſecuri.

241. Sed non eadem, qua Caſtor, fortuna pugnabant alii e Colchorum exercitu. *Campeſus inpacta* adacta *quercu* haſta *latus inter et ilia tollitur*, equo excutitur, *ac mediam moriens deſcendit in haſtam*, pronus cadit in haſtam aduerſarii. Alii poetae ſic *induere* haſtam. Ovid. Metam. 12, 340. ilia induit fractae orno. Virgil. Aen. 10, 681. mucrone ſe induere.

245. *Oebaſus*, dux Colchicus, *ſubmiſſo poplite Phalcen* Scytham, qui tamen et ipſe v. 554. conficitur, euaſiſſe ratus, laeuum per *luminis orbem* oculum *transigitur, tenerae liquuntur vulnere malae*, oſſa ſub oculis disſoluuntur, comminuuntur.

248. Contra autem *Sibotes geminis thoracibus*, duplicatae loricae *fidens*, *gladio ferit vltima teli*, haſtae ab aduerſario *Ambeno* miſſae *nequidquam: iam cuſpis ineſt*, quam tamen defractam nil curat Ambenus, et alium, *Otrea trunco ligno*, lanceae fragmento *medium ſubit*, inuadit.

252. *Taxes* Scytha *Hypanin* Colchum, cognominem fluuio, quod ſaepe fit in his terris, vti modo *Ambenus* et montis v. 85. et ducis nomen eſt, *vehit* proripit, *atque remiſſum*, debilitatum, viribus defectum *pone trahit et curſibus exſuit*, dum currit, retrahit *haſtam; dumque recollectam* (relegere ſic 237.) *rurſus locat* ad genua (v. 236.) pugnam continuaturus, *Lacon* (ſine dubio Caſtor vel Pollux) *inruit vltro*, prior occupat (*prior* et *vltro* iunguntur 2, 124.) *et adhuc inuadit inermem*, prius quam haſtam ſuo loco reponeret.

256. *Onchea* Scytham *aduerſo conto*, lancea in aduerſarium directa *praeceps* in genua procidens *equus inpulit*, excuſſit, *nequidquam totis reuocantem viribus armos*,

equum prolabſum fruſtra conatum erigere. *In latus adcedit* (melius, vſitatius ſaltem *adſedit*, inclinatur) *equus*, *adcedit et ipſe frigidus*, mortuus, *rorat procul vltima cuſpis* defracta ſanguine ipſius madida longius proiicitur. — 261. *Qualem populeae fidentem nexibus vmbrae*, denſis frondibus arboris tutum ſe putantem *auem ſummi deducat ab arbore rami*, ab alta, in aerem porrecta arbore, *ante manu tacita cui plurima creuit harundo.* Hoc aucupum commentum, quo calamos calamis, quorum ſummus viſco erat oblitus, ita adiungerent, vel inſigerent, vt paullatim ad arboris excreſcerent altitudinem, ſaepius memoratur a veteribus. v. Tibull. 2, 5. 30. Propert. 2, 15. 24. Martial. 14, 2. 18. Petron. 40. et 109. in primis huc facit Silius Ital. 7, 674. "Vt qui viſcatos populatus arundine lucos, Dum nemoris celſi procera cacumina ſenſim Subſtructa certat tacitus contingere meta, Sublimem calamo ſequitur creſcente volucrem." — *Illa auis dolis viſcoque conrepta ſequaci* tenaci, *inplorat ramos*, docte, in auxilium vocat, arborem repetere contendit, *atque inrita concitat alas.* Comparatio iſta per ſe conſiderata haud inuenuſta eſt, cum praecedentibus tamen nullo, vel tenuiſſimo filo cohaeret.

265. Pugna *Stirum* inter et *Anauſin*, Medeae nuptias vtrosque ambientes, illum iuuentutis Albanorum principem, hunc Alanorum regem, (v. 43. et 3, 497.) deſcribitur. *Parte alia, nam fors ita iunxit*, caſu ſibi inuicem oblati ſunt, *infeſtis armis Stirus adeſt, laetus virum* aemulum *cognoſcit Anauſin.* (*Virum* admodum friget, malim igitur cum Heinſio *viri*, vt iungatur laeto: *Vergnügt, ſeinen Mann zu treffen.* Sic ſupra 3, 659. *laetus opum pacisque.*) *Et prior*, vltro, non exſpectans alterius orationem: *En cuius thalamis Aeetia virgo dicta* addicta *manet, noſtrosque feret qui victor amores.* Ironice dictum. *Non:* (feres) *inuitoque gener mutabere patri*, non tu, ſed alius gener quaerendus erit. — 271. Stirus *fugit ſaucius, atque datum leto non ſperat Anauſin, nec videt*; a ſe quidem non interfectum eſſe ſcit, neſcit tamen, cur tam ſubito euanuerit. Sed reapſe erat morti proximus Anauſis, falſus tamen in eo, quod Stirum a ſe letaliter vulneratum opinaretur, qua opinione ductus ironiam illi rependit: *ad ſoceros pactaeque coniugis ſinus* amplexus *fugis*, vulnus referens, quod nullo Medea *ſuſtineat* cohibere, ſanguinem ſiſtere profluentem queat (*ſuſtentare* eodem ſenſu ap. Sil. Ital. 9, 174.)

veneno. Dixerat, *extremus quum lumina conripit error.* Recte error, (non *horror*, quod aliis placuit) de caligine morientis oculis obfusa, quae facit, vt, quae oculis obuersantur, non amplius clara atque distincta adpareant.

279 — 385. Res a *Gesandro*, Iazygum rege, praeclare gestae pluribus enarrantur. *Hinc*, hac morte Anausis *animos acies auget*, exasperatur exercitus, *magnoque doloris turbine*, inpetu, nimio dolore perturbatum (*turbo* est in vocabulis, quae Valerius amat) *Gesandrum Mavors rapit*, qui Iazygas, ciues suos, morantes increpat, et *stricto ense sic vrguet:* — 282. Ad intellegendam acerbam, quae sequitur, obiurgationem in memoriam reuocandus est apud Iazygas receptus mos, vt senes non sua morte morerentur, sed filiis sese interficiendos committerent. v. supra 122. Rex igitur increpat ignauos: *Nempe* (quae vocula itidem vt *scilicet* in ironia solet adhiberi) *omnes cecidere senes, nempe omnis ademtus pater. Quae foeda senectus*, quam dispar ab patrum senectute, quae ignauia *conripuit. Aut mecum ite — aut caris obcumbite natis*, filiorum manibus interficiamini. — 287. *Inruit, et patrias coeptis ferus aduocat vmbras*, manes patris prouocat, vt pugnae testes adsint: *Sancte Vorapte pater*, nam manes priscis pro numinibus erant, *tua pectora*, animum, fortitudinem *subgere* da *nato: si tibi fata tarda turpesque moras peroso*, si tibi, quem nimis longae vitae taedium cepisset, *non segnius ipsi paruimus* si promte tibi manum olim intuli, *paruique viam* hanc gentis nostrae disciplinam consuetudinemque parentes interficiendi, *didicere nepotes*, si et ego eamdem (inpiam) pietatem a filiis mihi meis contingere opto. — 292. *Auditur Erebo*, preces ad inferos pertingunt, *et Furiis ardens quatit arma paternis*, incitatus, actus hastam vibrat.

294. Primus, quem obuiam haberet, fuit *Aquites, indigenis sacratus aquis*, h. e. quod ipse addit poeta, *magni sacerdos Phasidis, Arctois errans in armis*, per campum, vbi pugna iam conferetur. Sacerdotes proeliis se inmiscentes etiam ap. Virgil. Aen. 7, 750. 10, 537. 11, 768. et ibi Heynium. Sil. Ital. 2, 150. et ibi Ruperti. *Populeus cui frondis honor*, fertum, *conspectaque*, περίβλεπτα, insignia *tempora glauco* (est color viridis albo mixtus, (*grünlich*) Virgil. Ge. 2, 13. glauca canentia fronde salicta, et supra 3, 436.) *nectuntur ramo, te, Cyrne*, (hoc filio nomen erat) *parentis*, monitorum patris *inmemorem*,

duae faeuae *cupiens abducere pugnae.* — 301. *Vociferans belli diuerſa*, vtramque et popularium et hoſtium aciem, hoſtes enim non excludendos eſſe ſuadet praecedens *inpune, iterum peragrat.* — 303. *Obprimit*, inprouiſus adeſt *ferus Geſander admiſſis* laxatis *habenis.* (Sic *admiſſo paſſu* Ovid. Metam. 1, 532. *equum admittere* Liv. 2, 19. *inmiſſis habenis* Noſter 5, 587. 8, 139.) *Ille inrita ſacra*, vittas, vel aliud, quod manibus teneret, ſacerdotii inſigne. *tetendit, et per hanc, inquit, canitiem oro, genitor tibi ſi manet*, ſi pater tibi adhuc in viuis eſt, *compeſce minas, et ſicubi* — (adde incideris.) *nato parce meo.* — 307. *Contra ſic victor* armatus inermi reſpondet: *Genitor, quem turpi ſenecta durare* ſuperſtitem eſſe opinaris, *ipſe hac* mea *obcumbere dextra maluit, atque vltro ſegnes abrumpere metas.* (cf. ſupra 290. *turpes moras.*) — 311. *Et tibi ſi pietas nati, ſi dextra fuiſſet*, ſi dextra filii pia exſtitiſſet, officium feciſſet, *haud precibus tereres*, inutiliter conſumeres *medii tempora belli*, vbi pugnandum, non precandum eſt, *praeda futura canum.* Sarcasmus priſcis ſollemnis, vel ex Homero notus, apud quem omnino, vti Cel. cuius fauore laetor Gurlitt Animadv. ſpec. 1. p. 35. obſeruat, heroes antiqui, ſi vnum locum exceperis, acerbe inludere occiſis ſolent. — 313. *Iuueni ſors pulcrior omni; Et certare manu decet, et carere ſepulcro.* Obſcurus locus Burmanno viſus, quod idem et mihi adcidit. Burmannum obfenduiſt priora: *iuueni omni*, quae tamen ſic ſatis bene explices: iuuenum mors omnino laetior et magis decora. Ego vero vltima expedire non poſſum: *caruiſſe ſepulcro*, quo ſi carent, idem patiuntur, quod Geſander patri antea minatur, vt praeda fiant canum. Sed nec hoc durius videatur, ſi Scytham memineris loqui. Nam, quod aliis cultioribus nationibus erat curae, vt ne poſt mortem inſepulti abiicerentur, de eo Scythae non erant ſoliciti. — 315. *Ille moriens Deos coelumque* Deos in coelis, ſuperos precatur, ne tam inmanis hoſtis filio obuiam fieret.

317 — 384. Hoc occiſo, Geſander in *Canthum* incidit Argonautam, quem poeta ita adloquitur: *Te quoque, Canthe, tui non inſcia funeris Argo* (v. ſupra 1, 451.) *fleuit, ab inuita* (Proſopopoeia, vt praecedens *inſcia*) dolente *rapientem tela carina.* — 320. *Non longa dies*, proxime inſtabat tempus, *vt capta videres vellera et Euboicis patrios de montibus ignes*, vt in patriam redux ignes in Euboeae

promontorio Caphareo in vſum nauigantium adcenſos videres. — 322. *Illum vbi congreſſu ſubiit*, obpreſſit *Geſander iniquo*, ideo, quod Canthus, nondum ad pugnam compoſitus, arma tantum e naui comportaret. — Quae ſequitur vitae Scytharum deſcriptio non inuenuſta eſt et ad veritatem expreſſa, eam tamen ob cauſam non ſuo loco poſita exiſtimanda, quod ira percitus et in ipſo pugnandi actu tam longam ſermocinationem Geſander habuiſſe vix eſt credendus. *Territat his: Tu, qui faciles hominumque putaſti has domos*. (*Domos* bis ſumas, faciles domos, et hominum domos. Qui putaſti faciles, commodas, hoſpitales inuenire, et hominum, qui tamen ſemiferi ſimus). *Alium hic miſer adſpicis annum*, anni tempeſtates, coelum, aeris temperiem, *altricemque niuem*, quaſi pro patria tellure niuem dicit, vti Gesner Theſ. v. *Altrix* recte exponit, *feſtinaque taedia vitae*, quo fit, vt filios noſtros ipſi, vt nos interficiant, oramus. — 326. *Non leuibus* (contemtim) *remis brachia componimus*, *nec opus nobis ventos exſpectare ferentes*, ſecundos; *imus equis*, *qua vel medio riget aequore Pontus*, glacie adſtrictus, *vel tumida fremit Hiſter aqua*, nec reformidamus aeſtuantem Danubium equitando traiicere, *nec moenia* vrbes *placent; feror liber Arctois in aruis cuncta tenens mecum* (hoc adumbratum ex Virgil. Ge. 3, 343. quem locum omnino conſuli iubet Heynius.) *omnis amor iacturaque plauſtri ſola*, iucunda cum breuitate dictum: omnes diuitiae in plauſtris, quae ſi perdimus, leue tamen damnum eſt; *nec hac longum*, diu *victor potiere rapina*. — 334. *Mitte Aſiae, mitte Argolicis mandata colonis*, nuntiari iubeas popularibus tuis, *ne trepident*, ſuperbe dictum; hoc enim vult dicere; poſſim equidem arma mea facile ad illas regiones transferre, ſed non lubet; *numquam has hyemes* perpetuas, *haec ſaxa*, *Martis agros*, (cf. ſupra 5, 641.) Marti ſacros, bellis idoneos, *vbi iam ſaeuo*, frigido *amne durauimus progeniem natosque rudes*, recens natos. cf. Virgil. Aen. 9, 604. *Durum a ſtirpe genus*, *natos ad flumina primum deferimus*, *ſaeuoque gelu duramus et vndis*. — 337. *vbi copia leti tanta viris*, vbi terrarum tot viris fortibus mortem obpetendi occaſiones praebentur? *talemque hanc adcipe dextram*, talem me eſſe, ſtatim experieris. — 340. Dixit, et *Edonis ventis* (Thraciae animae Horat. Od. 4, 12. 2.) *nutritum* exquiſite pro celerius factum, incitatum, (eſt autem Homeri ἀνεμοτρεφὲς ἔγχος Il. 11, 256.

κῦμα 15, 625.) *miſſile concitat: it medium per pectus, et horrida nexu aera*, per loricam catenulis munitam. cf. ſupra v. 233. *letifer chalybs*; lancea.

342. *Trepidus* anxius *ſuper aduolat Idas, Oenides*, Meleager, *Menoetius, et qui Bebrycio propius remeauit ab hoſpite victor*, Pollucem puta, qui poſt propiorem cum Amyco conflictum victor diſceſſerat. — 345. *Vt vero ingentem Telamon procul extulit orbem*, in altum ſublato clypeo procul aduolauit, *ceu ſeptus in arcto* (in arcta mole 1, 757. cinctus a venatoribus) *dat catulos poſt terga leo*, reuocat vagantes, et pone ſe cedere iubet. Totum locum aperte mutuatus eſt Valerius ex Homero, vbi de Patroclo caeſo pugnat Aiax. Il. 17, 128 ſq. *Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, Φέρων σάκος ἠΰτε πύργον — εἱστήκει ὥς τίς τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν, ᾧ ῥά τε νήπι' ἄγοντι συναντήσονται ἐν ὕλῃ ἄνδρες ἐπακτῆρες* etc. — 347. *Sic cominus haſtam Aeacides* Telamon *greſſumque tenet*, gradum ſiſtit, hoc ſolum ſpectans, vt ſe tueatur, *ſepteno validam circumfert tegmine molem*. Magnitudinem hoc auget et firmitatem clypei. Septemplex clypeus eſt infra 367.

350. *Nec minus hinc*, ex altera parte *vrguet Scythiae manus, quisque ſibi Graio poenam*, vindictam *de corpore poſcens*. Sic poenam poſcere ap. Virgil. Aen. 2, 72. Livius 4, 19. "id poenae hoſtibus redditum." — *medio in corpore conſeritur pugna*, ita cominus confligebant, vt certatim alter alterum a cadauere deiiceret. *Magno veluti quum turbine ſeſe ipſius Aeoliae frangunt in limine venti, quem pelago rabies, quem nubila, quemque ſequatur ille dies*. Vitii non vnius, obſcuritatis ſaltem arguit hunc locum Burmannus, cui nec *Aeolia*, nec *in limine*, nec *ille dies* placent. Ego vero, quae mea eſt interpretandi vel leuitas, vel facilitas, omnia, ne literula quidem mutata, intellegere mihi videor. Quidni enim Aeoliam, quam abſolute ſic poſitam pro regione, vnde venti emittantur ab Aeolo, apud veteres ſeſe negat inueniſſe Burmannus, oblitus tamen Virgilii, quem Valerio obuerſatum omnino mihi perſuadeo, Aen. 1, 52. et ipſius Noſtri 1, 576. — quidni, inquam, Aeoliam, totam nempe inſulam pro antro (Aeoliam portam ipſe Noſter habet 1, 654.) carceribusque, quibus ibi concluſos tenebat ventos Aeolus, ponere poetam voluiſſe credamus? *Euboea* deinde, quam Aeoliae loco ſubſtituere mauult Batavus Criticus, nihil profeceris ad

lucem loco adfundendam; immo vero obfcuritas augetur eo, quod tum non nifi contorte exponere poffis, quid fibi velit *in limine Euboeae.* Denique *ille dies* nullum fenfum facere eidem videtur, malitque legere *mille vices;* quod quam parum neceffarium fit, ftatim adparebit. Ego igitur, qui mihi legem fcripfi eam, vt non nifi proprio, quod aiunt, Marte, eruto vtcumque fenfu, notas Harlefianae editioni fubiectas infpicerem, mentem poetae percepiffe fic recte mihi videbar: Magno cum ftrepitu venti in ipfius Aeolii antri limine ad clathros (clauftra Virgil. l. c. p. 52.) frangunt fefe, premunt, vrguent, alter alterum proturbat, de eo decertantes, quem pelagi rabies, quem nubila, quemque fequatur ille dies, h. e. cui hoc die pareant, obtemperent, cedant maria et nubila, cui concedatur maria in fluctus tollendi nubesque cogendi poteftas, vel, quod idem eft, qui hoc die per maria et aerem dominetur. — 356. *obnixa virum fic comminus haeret pugna*, ita pertinaciter fibi inuicem obnituntur. — 358. Aliam fubnectit comparationem poeta: *Vt bouis exuuias* (bene monet Burmannus, exuuias epico carmine digniores effe, quam pellis, vel corium) *multo qui frangere*, emollire *oliuo* (oleo) *dat famulis: tendunt*, in longitudinem trahunt *illi, tractuque viciffim taurea terga domant*, mitigant, *pingui fluit vnguine*, fuco oliuae *tellus.* Totus locus expreffus ex Homeri Iliade 17, 389. cuius verba ex Stolbergii interpretatione adfcripfi: *Wie wenn eines Stieres Fell, das mit Oele getränkt ward, Auszufpannen übergiebt dem Gefinde der Landmann; Viele ftellen fich rund umher von allen Seiten Ziehend; die Feuchtigkeit dringet heraus und das Fett, fo er darauf gofs, Ziehet hinein, wenn das Fell von allen Seiten gefpannt wird.* — 361. *raptata limite in arcto* breui fpatio *membra viri meant*, commeant, e manu in manum migrant. — 364. *Telamon medium* corpus *rapit, Gefander tenet ardens* cupide et firmiter, *colla* et galeae *molles habenas* (galeae nexus ac vincula 7, 626.) lora lenta et facile cedentia, galea tamen *dextram fefellit*, inuito excidit, *foloque labfa infonuit.* Iterum *in clypei feptemplicis orbem* Telamonis *arietat*, (trifyllab.) inpetum facit, non fecus ac aries, quo ad pulfanda moenia vtebantur, *et Canthum* (nihil enim aliud cogitat) *fequitur Canthumque repofcit*, quem tamen Argonautae cum fociis a tergo rapiunt, et in *Euryales* Amazonis *curru locant.* Fuere, qui curru Amazonis obfende-

rentur, quae non nisi equis pugnasse tradantur, sed et alii currus habent, v. c. Statius Theb. 12, 524.

370. Aduolat ipsa *Euryale*, ac simul plures *Haemonidae* Argonautae, omnes ruunt in Gesandrum, qui, quum et cum feminis rem sibi fore videret, hoc sibi dedecori esse clamat: *Heu pudor! contra has etiam bellabimus?* et *Lycen ferit ad confine papillae*, haud procul a mamma; inde *Thoen*, *qua pelta vacat*, vbi clypeus deficit, corpus non tegit; iamque ibat *in Harpen*, *vix dum prima leui ducentem cornua neruo*, quae tum prima arcum tendendi experimenta dabat, et *Henippen inlabentis*, conlabentis, proni *equi tendentem* adducentem *frena*. Sic ordinatus versus, asterisco notatus, non incommodum sensum dat. Nomina harum Amazonum ficta, Harpe tamen est etiam apud Silium Ital. 2, 117. — 378. *Quum regina grauem nodis auroque*, aureis nodis bullisque *securim congeminans*, bis repetito ictu (*duplicatam* securim vide supra 3, 140. qui locus omnino est nostro simillimus; *congeminata* est etiam apud Virgil. Aen. 11, 698.) *partem capitis galeaeque ferinae* e corio confectae *dissipat*, disiicit. *Ille diu coniectis subficit* par est *hastis*, quibus *grauior* ob molem cuspidum clypeo infixarum, *nutuque* inclinatione et vacillatione corporis *cadens exterruit Idam* Argonautam, cui cadens adhuc fuit terribilis. — 383. *Tunc ruit, vt montis latus, aut vt machina muri*, turris, *quae scopulis*, saxis ingentibus e tormentis missis, *trabibusque*, arietibus, *confectaque flammis*, malleolis *procubuit tamen* (mel. *tandem*) *atque ingentem propulit vrbem*, magnam muri vrbisque partem secum rapit. cf. Silium Ital. 1, 362 sq.

385—426. Alius Scytharum dux, *Ariasmenus* in pugnam procedit, curribus falcatis instructus, quibus tandem ipse conciditur. *Sua et proelia ratus posci*, saena diffundit sociorum *iuga*, currus in latitudinem extendit, *protenus rapturus ab agmine*, temere sibi persuadens, se statim primoque inpetu ordines turbaturum *Graecorum* et *Colchorum*. — 390. Non secus, ac si Iupiter nouum diluuium orbi terrarum inmitteret, quod ornatum ab effectu: *qualiter exosus Pyrrhae genus*, aetate eius viuentes, (seculum Pyrrhae Horat. Od. 1, 2.) *Iupiter aequora rursus atque omnes fluuiorum fundat habenas* (translatio audacior!) vt, qui altissimi habentur montes, aquis obruantur, *ardua Parnasi iuga lateant*, *piniger Othrys* Thraciae *cesserit*, *et mersis decrescant rupibus Alpes*. Non iniucunde va-

riat elocutionem Valerius: *obruuntur — latent — cedunt — decrescunt.* Hoc vltimum in primis naturae adcommodatum; quo altius enim adsurgunt aquae, eo magis minuitur montium altitudo. (Ausonius Mosella 146. 147. magna surgunt aequora, vicinique timent decrescere montes. cf. supra 2, 6. vbi, quo longius Argo per altum procedit, eo minores adparent in Pelio monte orni, donec superficiem maris aequare e longinquo viderentur). — 394. *Tali diluuio* (hoc reprehendit Dorvilius ad Chariton. p. 552. ed. Lips. eam ob caussam, quod propria et metaphorica locutio misceatur in ea ipsa re, in qua iam instituta fuisset comparatio; hoc enim idem esse, ac si dixisset: quali diluuio, tali diluuio; secundo loco igitur ponendum fuisse *tali inpetu*, vel simile aliquid. Recte, sed tota comparatio claudicat, et merito a I. C. G. Ernesti in Comment. 2. de elocutionis poetarum latinor. vett. luxurie p. 90. in iis numeratur, quae a rebus nimium dissimilibus sint petitae. "Vt aliqua, sic ait, similitudo esset, ipse poeta addit: *diluvio tali, talibus excidiis.* Sed iam illud profecto contortum est et frigidum, quod excidium diluuium dicit. Nempe antea de Ariasmeno dixerat *saeua diffundit socium iuga.* Haec sola *diffundendi* notio caussa fuisse videtur, cur de diluuii imagine cogitaret."

396. Iam vero, quum tam graue Argonautis suis periculum immineret, Pallas ipsa in proelium redit, tantumque terrorum iniicit equis, vt currus falcati in ipsos dominos inruerent, ipseque Ariasmenus dissecaretur. *Aegida tum primum* (cf. supra v. 176.) *Pallas caputque Medusae;* cuius terribilem formam circumscribendo auget poeta: *spiram Medusae tercentum saeuis squalentem hydris — sustulit;* ita tamen, vt soli equi viderent. — 398. *Pavor,* (vt persona consideratus, vti etiam paullo post *Discordia,* quae Pavori etiam iungitur 2, 204.) *occupat* equos, vt vectores excutiant, *diramque retorquet in socios non sponte luem,* efficit pauor, vt equi inuiti atque inscii cladem agitatoribus suis inferrent. *Tunc ensibus vncis* falcibus inplicat *Discordia, et trepidos* (sic trepida puppis 5, 221. trepida plaustra 6, 155.) *lacerat currus.* — 402. Hoc inlustratur comparatione a bellis Romanorum ciuilibus desumta. *Romanas veluti legiones Tisiphone mouet regesque,* duces omnino, quo sensu saepe apud Nostrum habuimus; nihil amplius. Nimis docte de regnum olim adfectantibus Caesare et Pompeio Burmannus, de Galba,

Othone et Vitellio Casaubonus explicare videntur; — *quorum agmina pilis*, hastilibus illis breuibus, ferrea cuspide munitis, quibus plerasque Romani victorias debebant, et *aquilis* vtrimque micant, *eademque Parentis* (sic typis exprimi iussi litera maiuscula, vt sit pro Patria Roma, suadente Friesemanno p. 112.) *rura colunt; idem Tibris infelix lectos ex omnibus agris*, omnes adcolas suos *misit non ad haec* ciuilia *proelia*. (Adumbratum ex Virgil. Aen. 4, 646. ensemque recludit Dardanium, *non hos* quaesitum munus *in vsus*). — 407. Sic igitur *Scythas modo*, paullo ante *concordes externaque fata petentes*, non nisi de hostibus caedendis cogitantes *Palladii* a Pallade inmissi *rapuere metus; sic in sua* (suorum) *versi funera axes*, currus *concurrunt dominis reuocantibus*, quidquid clamarent retroque vertere cuperent vectores. — 410. *Non tam foeda* adspectu *virum agmina Laurentibus terris eiecere*, (sollemnis vox de naufragis) *Noti, nec Libyco talis imago* (in) *litore, quum fractas inuoluunt aequora puppes*, fragmina nauium per fluctus voluuntur. — 413. *Hinc biiuges* equorum, hinc *heriles* aurigarum *artus tenduntur*, omnes et viri et equi vires intendunt, vt contra nitantur, *quos radii* rotae falcatae, *quos frena*, duriori e corio confecta, *secant*, non dissecant, sed vulnerant, cutem laedunt, *trahiturque trahitque* (verborum sic actiua et passiua iuncta saepe ap. Ovidium obuia, cf. infra 7, 594.) *currus caede*, sanguine *madens, atroque in puluere regum*, ducum *viscera nunc aliis, aliis nunc curribus haerent*. Ater puluis h. l. est cruore tinctus, vti ap. Virgil. Aen. 2, 272. *aterque cruento puluere*. — 417. *Haud vsquam Colchorum animi* sunt, exserere se possunt, *neque cura*, nil opus est *cauere tela, sed misera in peste*, mutua caede *implicitos et reuinctos confodiunt, ac forma necis non altera*, non alia, eadem vbique *surgit*, ob oculos venit, — *quam vbi venator non Vmbro* venatico cane ex Vmbria, (Vmber hians Virgil. Aen. 12, 754. Seneca Thyeste Act. 5, 498 sq.) *edaci*, (epitheton ornans, nam venatici omnes edaces, nec erat, cur mallet Vossius sagacem.) *non penna petit*. Pennam intellegit Burmannus telum, sagittam. Quidni vero de funiculo, linea, plumis intexta, quam *formidinem* adpellabant venatores, quaque cerui territi in retia aguntur. cf. Ovid. Metam. 15, 475. pinnis includere ceruos. Virgil. Ge. 3, 372. in primis Aen. 12, 750. — *haerentes*, sic pergit Valerius 421. *sed cornibus altis inuenit, et caeca constrictos excipit ira.*

Et hic inpetrare a me non possum, Burmanno vt adcedam, qui *haerentes* ceruos arborum ramis inplicitos, et *caecam iram* de inpetu venatoris ex obculto, qui ceruo inexspectatus sit, explicat. Ego autem Valerium puto cogitasse de ceruis libidine aestuantibus decertantibusque de femina, quos suis ipsorum cornibus inplicitos venator invenit, et *caeca ira*, furore, qui facit, vt nihil eorum, quae circa se fiunt, videant vel audiant, *constrictos excipit*, obprimit. — 423. Ariasmenus ita est audax, vt *reconlectis armis* ex hac equorum et currunm turba se vellet proripere, *sed acies curuae falcis*, falces acutae *secant vndique, partiunturque rotis*, curribus, vt caput forte ab hoc, brachia ab illo, pedes a tertio curru exciperentur. — 425. *atque inde furentia raptus in iuga Circaeos tetigit non amplius agros*, non rediit in proelium. Haec admodum elumbia et frigida.

427. Pugnis grauibus non tam finem hic facit poeta, quam inducias, nam paullo post redintegrata videbimus certamina. Iam vero in eo est, vt Iunonem sistat animum Medeae Iasonis amore inbuentem. *Talia certatim Argonautae et Cytaei* Colchi *miscebant funera*, quidquid hostium obcurreret, caedebant, *quum Iuno regina* (v. 430.) Iasoni suo his omnibus nec vellus, nec reditum in patriam parari videns, *extremam molitur opem*, omnes sibi vires intendendas existimat, prius quam rex perfidus *feras* diu dissimilatas tandem *aperiat iras*. — 433. *Increpat et saeuis Vulcanum* filium *querelis, cuius flammiferos tauros videt Tartaream proflantes noctem.* Lusum verborum poeta an sectatus sit in obponendis sibi inuicem *flamma* et *nocte*, nescio; hoc scio, Tartaream noctem nil nisi mortem significare posse. — 436. *Haec* (Burmannus mallit *rex*, quod vt magis perspicuam reddere orationem non eo infitias, nihil tamen necesse est, si τὸ *rex* e v. 432. repetas. *Haec* ego retulerim ad monstra, et in sequentibus post *ante diem* interpunctionem mutarim, vt *ante diem* iungendum sit τῷ *iubeat* nempe rex). *Haec etenim Minyas ne iungere Marte peracto monstra satis iubeat Cadmei dentibus hydri ante diem, timet*, quae sic recte ad meam sententiam procedunt: *Haec monstra*, tauros igniuomos, *ne* rex proelio peracto iubeat ante diem, citius, quam (Iuno) vellet, aratro iungere, et semina spargere Cadmei draconis dentes, timet Iuno, et varias circumspicit artes. Sola animo Medea subit, *nocturnis qua nulla potentior aris*, Hecates sacris

nocturnis, magicis. — 441. Hanc Medeae artem amplificat poeta: *Illius ad fremitus*, murmura magica, (ſic recte Burmannus) *ſparſosque per auia* ſola et deſerta loca *ſucos ſidera fixa pauent*, timent, ne coelo deuocentur — *mutat agros fluuiorumque vias*, vt agri vndis mergantur, fluuii alio alueo incedant; *ſuus adligat igni cuncta ſopor.* Haec non vno modo poſſunt exponi; ego quidem cum ſequentibus: *recoquit feſſos aetate parentes* cohaerere arbitror, hoc ſenſu: omnes, quos arte ſua in vitam reuocare promittit, ſopori datos et in ahenum coniectos ſenes recoquit, quod reapſe ita eam feciſſe notum ex Ovidio Metam. 7, 160 ſq. quem omnino conſuluiſſe non poenitebit. — 445. *datque alias ſine lege colus*, (Colus. an colos ſcribas, perinde eſt.) fata vitaeque terminos hominibus a Parcis praeſtitutos mutat pro lubitu. *Hanc maxima terrificis modis* famoſiſſima incantatrix *Circe mirata, hanc aduena Phrixus, quamuis Atracio lunam ſpumare veneno ſciret, et Haemoniis agitaret cantibus vmbras.* Et Atracia et Haemonia Theſſaliae ſunt nomina — quamquam igitur Phrixus Theſſalus patriae ſuae artes bene nouerat, quibus feminae Lunam ad iram ita excitarent, vt ſpuma in terram herbasque roris inſtar deflueret, quam veneficae *luna pernocte* Ovid. Met. 7, 268. conligerent. cf. *ſanguineam Lunae iram* infra 7, 330. et 8, 83. Virgil. Aen. 4, 513. *meſſas ad Lunam pubentes herbas*, et Lucani 6, 669. *lunare virus.* — 449. hanc itaque virginem *opibus magicis et virginitate*, quia Dianae erat ſacerdos, quae inlibatae debebat eſſe pudicitiae, (cf. 5, 240. fert *caſtos* Medea choros) *tremendam*, Iuno Iaſoni ſuo *ſociam* auxiliatricem dare conſtituit. — 451. *Non aliam tauris videt et naſcentibus armis*, armatis viris e terra procreſcentibus *quippe parem: medio quam ſi ſtet in agmine flammae, nullum mente nefas, nullos horreſcere viſus.* Locus ſalebroſus, varie tentatus ab interpretibus. Mihi obſendiculo eſt vocula *quam*, cuius loco, ſubfragante non vno codice, ponere *quae* et *horreſcere* pro Infinitivo, quem vocant, hiſtorico ſumere liceat; reliqua mihi ſaltem ſatis plana videntur: quae ſi flammis vndique vrgeatur, innoluatur, vti eſt 7, 74. mente tamen inmota nec nefas, damnum a flammis, cf. 3, 284. nec adſpectum taurorum igniferorum horreſcit. Viſum pro adſpectu, pro rebus, quas videmus, ſaepius Noſter adhibet, v. c. infra 549. 7, 121. etc. non igitur erat, quod mutari nonnulli vellent in *auſus.* — 454. *Quid ſi*

his omnibus *caecus amor ſaeuusque adceſſerit ignis*, vehemens amor, virgini hucusque incognitus?

455. Ad conſilium hoc ſuum perſequendum Veneris opem ſibi inplorandam rata, (Virgilius etiam Iunonem habet cum Venere agentem Aen. 4, 89 ſq.) *thalamos eius ſemperque recentia ſertis* floribusque *tecta petit*. Deos nempe Deasque ſingulas domos in Olympo habuiſſe, iam ſupra monuimus ad finem libri 4. Ovid. Metam. 1, 172. *Deorum atria nobilium*. Veneris palatium Vulcani coniugis opus erat. Apollon. 3, 36. μέγα δῶμα Κύπριδος, ὅ ῥά τέ οἱ δεῖμεν πόσις ἀμφιγυήεις, ὁππότε μιν ταπρῶτα παραὶ Διὸς ἦγεν ἄκοιτιν. Laudat poſt Pium Burmannus Claudianum etiam Epithal. Honorii v. 50 ſq. qui, quamquam non domunculam Veneris in Olympo, ſed antrum in inſula Cypro deſcribit, tamen ita viuis omnia coloribus pingit, vt ab exſcribendo vix temperem. — 456. *qua iam dudum* e longinquo *viſa proſilit altis Diva toris*, honoris cauſa obuiam currit. *volucrumque exercitus omnis Amorum*. Praeter Cupidinem illum, Veneris filium, multi alii eiusmodi pueruli alati in comitatu Deae erant, de quibus Claudianus loco modo laudato v. 71. "mille pharetrati ludunt in margine fratres Ore pares, ſimiles habitu, gens mollis Amorum. Hos Nymphae pariunt, illum Venus aurea ſolum edidit." quae tamen *omnium* Cupidinum mater nominatur infra 7, 171. cf. *Manſo Verſuche* S. 350. — 458. *Ac prior Saturnia ſubplex et placidis verbis* (quibus non ſemper vſa eſt) *adgreditur*, *veros metuens aperire timores*, curas, ſolicitudines. — 462. *Durus* (vox ambigua, quae et in laudem, et in vituperium trahi poteſt, ad labores obduratus, vel pertinax) *vt*, ex quo *Tirynthius Hercules Argolicis exſulat oris*, (callide ſuam huius exſilii culpam reticet) *mens mihi non eadem Iovis*, *nullus honor thalamis*, *nec flammae in nocte priores*, me coniugem minus amat, frigidiores ſunt amplexus. (ingenua profecto ſimplicitas! ſed matronae eiusmodi calamitates in ſinum ſibi inuicem dicuntur effundere). — 465. *Da*, *precor*, *artificis blanda adſpiramina formae* artificioſe elaboratum cingulum, quod cuique, qui geſtat, amorem inſpirat, *ornatus tuos*, *terra coeloque potentes*. Adumbrata omnia ex Homero, qui omnino conferendus Il. 14, 197-214. Eſt autem illi *artifex forma* ἱμὰς ποικίλος — *blanda adſpiramina* θελκτήρια — *terra coeloque potentes* δαμνᾷ ἀθανάτους, ἠδὲ θνητοὺς ἀνθρώπους.

467. *Senſit Diva dolos, iam pridem ſponte requirens* cupiens *genus omne exſcindere Phoebi,* bene memor proteruiae, qua furtiuos amores ſuos Vulcano prodiderat, riſuique totius Olympi expoſuerat. cf. Barthium ad Statii Theb. 5, 59. *tum vero optatis potitur,* hanc diu exſpectatam occaſionem adripuit, *dedit acre* periculoſum *decus, ſecundaque monſtris,* malis fere incredibilibus, *cingula,* quorum vis egregie exponitur a) negatiue, *quibus non pietas,* amor in parentes, *aut cuſtodia famae, aut pudor* (Ehrgefühl, Beſcheidenheit) — b) poſitiue, *at contra leuis,* inconſiderata *et feſtina cupido adflatusque mali* inſidioſi ſermones, blanditiae, *dulcisque labantibus error,* imaginata amoris dulcedine ad peccandum facilis propenſio, *et metus et demens alieni cura pericli,* cura et ſolicitudo de amati vel amatae periculis, quod Medeae adcidit in Iaſone.

478. Hoc igitur cingulo (*arcana venena* adpellat poeta) induta Iuno latae pergit ad Medeam, *Chalciopen ſororem et ſono vocis et forma imitata. Fulſit ab inuitae,* quamquam ſplendorem Deae diſſimilare vellet, *lumen procul,* pauorque et horror ingens Medeam percellit. — 482. *Ergo neſcis, Argonautas huc ignotis fluctibus,* per maria nondum antea tentata, aduenifſe, foedusque cum patre pepigiſſe? *At cetera muros turba* matronarum et virginum *tenet,* quod facere ſolebant in proeliis ad ipſa moenia, vti notum ex Homero Il. 3, 150 ſq. cf. Ovid. Met. 8, 19. 20. *fruiturque virorum coeleſtibus armis,* voluptatem capit ex egregiorum adſpectu heroum. *Tales quando tibi cernere reges,* ſc. licebit, continget? — 488. *Illa nihil contra.* Iuno enim, non exſpectato reſponſo, ſecum abripit in muros hanc tantam celeritatem admirantem. — 490. *Ducitur ad moenia ſumma neſcia mali futuri et falſae commiſſa ſorori.* Commiſſa pendet ab *neſcia,* more Graeco, pro inſcia, ſe commiſſam eſſe. cf. Virgil. Aen. 2, 377. *ſenſit delabſus in hoſtes.* Sic infra 7, 145. *adnoſcit raptata.* — 492. *Lilia velut alba per vernos colores lucent praecipue,* prae aliis ſplendent vernis floribus, *quibus* (*liliis*) *vita brevis* (quod verbum bis etiam Horatius adhibet de roſis Od. 1, 36. 2, 3. 13.) *totusque parumper* per exiguum tempus *floret honor,* vigor atque pulcritudo durat, *fuſcis* atras nubes cogentibus *iam Notus imminet alis,* excutere minatur flores. Fuſcae alae et alibi Noto tribuuntur: ſupra 1, 611. eſt *nocti concolor.*

495. Hanc Medeae instantem sortem ipsa deplorat Hecate. *Deseris, heu, nostrum nemus aequalesque cateruas*, comites virgines eiusdem aetatis, cf. 7, 181. *Ah misera, haud sponte, non iniussa tamen* abibis ad Graecas vrbes, *neque te, mea cura*, quam tantopere amo, *relinquam*, deseram, semper tibi adero. — 500. *Magna fugae documenta dabis*, mirae res atque inauditae fugam tuam celebrem reddent, *spernere nec vsquam mendaci captiua viro*, noli metuere, ne negligi te atque repudiari a coniuge perfido passura sim, immo vero *magistram* Deam, dominam me sentiet, et *raptu pudendo* turpi *famulae*, sacerdotis *me dolere*.

503. Medea comite *murorum extrema* turrim conscendit Iuno, *desixaeque* oculis deorsum versis *horrent*, quales *instanti nimborum frigore* imminentem tempestatem praesentientes *aues subcedunt ramis, haerentque pauore*, pauidae arborum frondes densas petunt. — 507. Depugnantes inuicem gentes nominantur: *Getae, Hiberi, Drancaei, Geloni. Semineces duplicesque* Burmannus explicat vulneribus incuruatos, vti ap. Ovid. Metam. 6, 293. *duplicata vulnere caeco est*. Virgil. Aen. 11, 645. 12, 927. vbi *duplicatus poples*, i. e. inflexus. (Heyne). Possis etiam simplicius de coaceruata ex vtraque parte caesorum strue intellegere, quod suadere videtur sequens *congeries*; sed illud doctius. — *misero luctamine*, vt se in pedes iterum erigant, *versant saeuam congeriem*. — 512. Dubium diu proelium est et anceps, modo hi, modo illi victores sibi videntur. Hoc ita effertur: *Victores Geloni patrium Paeana congeminant*, semel iterumque cantu laeto victoriam celebrant, canunt ἐπινίκιον. *eadem redeunt mox gaudia victis, qua* (vbi) *Deus et melior belli respexit* iterum fauere visa est, *imago* adspectus. Hanc esse poetae mentem, vix dubitandum, vtinam dilucidius expromsisset! Heinsius etiam obsendit, coniicitque pro *imago Enyo* i. e. Bellona. Acute, vti plerumque, sed tum esset belli Bellona.

515. Iam ad singularia procedit Valerius certamina, eaque tam grauia, vt Musam ad ea canenda in auxilium vocet. — 517. *Absyrtus*, Aeetae filius, occasionem dedit hisce pugnis. *Curru Solis*, aui sui *coruscus* incedebat, cuius *vibrantem* (rectius *vibratam*, sed sic solet noster: vide 2, 67. vbi vibrat ensis) *comminus hastam cernere, nec galeam gentes potuere minantem* (recte: nec aliter 7, 577.

galeas enim ferarum ſimulacris terribiliores facere ſolebant; non erat igitur, cur *micantem* legi mallet Heinſius.) — 520. Sed terga vertunt, *magnisque fugam clamoribus augent*, intendunt, faciunt, vt effuſius omnes fugiant. *Proterit inpulſu*, proculcat vehementi inpetu *agmina, corporaque atris* puluere (v. ſupra 415.) *ſternit equis, gemitusque premit ſpirantis acerui*, finem facit gemitibus exſpirantium, qui diu mortem exoptauerant.

524. *Nec leuior*, non mitior, aeque terribilis *comitatur Aron;* v. ſupra 5, 591. *cuius discolor chlamys*, paludamentum *acu barbarica ardet*, figuris acu, pro more illius regionis, pictis ſplendet, coruſcat, *ſuper arma ſqualentesque aere*, fuſco colore *lacertos, tremefactaque* inflata, fluitans *vento inplet*, totum tegit *equum* a tergo. *Qualis roſeis it Lucifer alis.* Neſcio, quid adciderit commentatoribus, vt de equo Luciferi hic cogitarent omnes, variisque coniecturis non inluſtrarent locum, ſed obſcurarent. Tota comparatio non ad proxime praecedentem equum, cuius non niſi obiter fit mentio, ſed ad ipſum ſpectat Aronem. Hic chlamyde aurata haud ſecus incedit, ac *alis roſeis* aurorae quippe anteambulo (v. omnino *Voſs mythol. Briefe* 2, 9.) *Lucifer, quem Venus inluſtri gaudet producere coelo*, (quod expreſſum e Virgil. Aen. 8, 590. quem Venus ante alios aſtrorum diligit ignes. Apud Claudian. de raptu Proſerp. 121. Venus eumdem nominat *ſuum.* adde Silium Ital. 7, 639. Oceani renouatus Lucifer vnda laudatur Veneri). — 529. At non inde procul *inglorius Armes*, non bello ſtrenuus, ſed *fraude noua*, commento ſingulari *ſtabula et greges furtis inultis* inpune adhuc *depopulare* ſolitus: *frontem* enim *cornibus auxit*, capiti praefixit, vt procerior videretur, *hiſpidus*, horridus, paſſis capillis, *inque Dei latuit terrore Lycaei*, (a monte Arcadiae Lycaeo, non Lyceo) Panis perſonam induit, vt Panicum, quem vocant, obuiis terrorem incuteret. — 534. Hac igitur facie hoſtes aliquamdiu deceptos quum tenuiſſet, *ignotaque formidine* terriculamento inſolito in proelium procederet, *Aron, pauidos*, inquit, nunc putas *magiſtros* pecudum, paſtores, et *ſtolidum petiiſſe pecus, non paſcua, non ſeps* hic tibi, *nocturnis mitte*, permitte, ſerua *haec ſimulacra rapinis*, ac *Deum mihi finge*, (εἰρωνικῶς) *Deus quoque conſere dextram*, nec Deum ego timeo. — 540. Tum vero *intenta planta*, in digitos pedum paullulum erectus *adiutum miſſile*, haſtae maiorem vim roburque

maius addidit, et *labſis villis*, quibus ſe inuoluerat pellibus, *patuerunt* magna, lata *vulnera*.

542. Nec minus fortiter res ſuas agit *Phrixi Aeetia proles*, nepos ex filia Chalciope, Argus. v. ſupra 5, 461. *ac ſe modo laeta*, iucunda, de quo laetarentur, *Cytaeis* Colchis, *modo cognatis oſtentat Achivis* Argonautis. *Atque hos* (cur hoc, quum de vno ſit ſermo? Sed reſpicitur et ad alterum Phrixi filium, Melan, qui iam antea non ſine laude pugnauerat; v. ſupra 196.) vtrumque igitur *gaudens videt Iaſon laudibus in ipſis*, in ipſo actu rerum, quas agerent praeclare. *Macte*, ait, *o noſtrum genus, et iam certa, nec opina Aeoliae domus propago*, gratulor et vobis et mihi, tam fortes habenti cognatos: *ſat magna laborum dona*, praemia *fero*, *ſatis hoc viſu quaecumque rependo*, quae pertuli mala, facile hoc tali gaudio penſantur. — 559. His dictis *emicat Argus in Sueten* (Schrader in Obſervatt. p. 79. mauult *Seuthen*, quod nomen quibusdam Thraciae regibus fuiſſe conſtat. v. Cary Hiſt. des Rois de Thrace Par. 1752. 4. p. 8. 10. 27. 47.) *magnique in fata* ad mortem inferendam *Ceramni*, hunc *poplite caeſo*, inciſo *deiicit*, ſternit, *illum aperit lato per pectus hiatu* (Virgil. Aen. 11, 666. cuius apertum aduerſi longa transuerberat abiete pectus). Nec his contentus Argus vtrumque, *et Zacorum et Phalcen ab equis ingenti aruo porrigit.* (τανυσθεὶς Homer. Il. 16, 485. ἐκτάδην κείμενος Alciphron 3, 22. et alibi) vt magnum campi ſpatium obcuparent, *peditem pedes haurit*, confodit *Amaſtrum*. *Sanguinis ille globos* v. 573. ingentem ſanguinis vndam, *effuſasque viſcera geſtat*, trahit, vel manu reprimere intra ventrem voluit, Homer. Il. 20, 417. νεφέλη δέ μιν ἀμφεκάλυψε κυανέη, προτὶ οἷ δ' ἔλαβ' ἔντερα χερσὶ λιασθείς, *et caſſa* inrita *ira frendens ſublabitur*, procidit.

557. *Dat Calais Briſanta neci, ſemperque propinquas venali comitantem ſanguine pugnas Rhipea*, qui non niſi mercenarius et praemio adcepto in proeliorum communionem veniebat. *Centum* nempe *lecta boum corpora*, egregios, magnos pinguesque boues *bellator* (neſcio, quid adciderit Burmanno, qui in *bellatore*, vel in *his ille* aliud nomen proprium latere autumat. Omnia referenda ad vnum Rhipea, vitam pro equis vendentem. Mihi vero *crudelis*, et omnino v. 561. et 562. frigidiusculi videntur) pactus erat, *centumque equos*, his *ille animam lucemque rependit*, vitam aequiparat *crudelis* in ſe ipſum; *tandem*

dulces iam caſſus (mel. *feſſus*) *in auras reſpicit, et coelum nulla gaza reparabile.*

563. Labitur et *Peucron, crines per tempora coerula,* erat enim Nymphae marinae filius, *intortos* criſpos, fortaſſe tamen *intonſos, harundine materna* velatus. Mater *Maeotis* obitum eius deplorat, *natumque* deſiderans *vocat, iam non per ripas, per curua ſtagna,* paludis Maeotidos anfractus *volantem, nec in medio truncantem marmore,* glacie conſtricta palude *ceruos.*

569. *Eurytus* Argonauta *Exomatas agit aequore campi. Neſtoris hastae inmoritur* (i. q. ſupra 244. mediam moriens deſcendit in haſtam) *Helix primaeuus,* in flore iuuentutis conſtitutus, *nec reddita cara nutrimenta patri,* qui fructus educationis ſolicitae videt perire. — 572. *At,* ne tamen ſine aliqua clade diſcederent Colchi, *Latagum Zatenque Daraps,* adgreditur. Hoc nomen vix ſanum eſſe crediderim eam ob cauſam, quod ſupra 66. Daraps ob vulnus in proelio aduerſus Perſas adcepto huic bello non interfuiſſe, ſed Dathin ducem ſuum miſiſſe dicitur. Quid ſi igitur hunc Dathin et hic reponas? — Daraps itaque vel Dathis *illum* Latagum *exigit haſta;* (ſupra 4, 390. ſimilis eſt locus, vbi tamen caſus quartus: *exigit harpen.* Vtrumque exquiſite pro traiecit, interfecit) *hunc* Zaten *fugat.* Hoc ita intellegendum: Zates non exſpectato Darapis inpetu fugit, quum Latagi in pectore videret haſtam prominere, multumque eum ſanguinis profundere, *ſanguinis vndam.*

575. Antequam Iaſonem ipſum in pugnam producat, quid Medea interea ſecum egerit, enarrat poeta. Singula dum proelia luſtrat, et partim ipſa *denſa in caligine,* nubibus puluere coactis, duces adnoſcit, partim a *Iunone magiſtra* nomina illorum cupit edoceri, *conſpicit Aeſonium caput* Iaſonem prae aliis eminentem, et *conſpicit longe,* amor enim acuit oculos, totaque in eo occupata eſt, *huc ſimul acres oculos ſenſusque animumque fauentem refert.* — 581. *Nunc quo ſe raperet,* in quos inpetum facturus, *nunc quo diuerſus abiret,* alio loco manus conferturus eſſet, *ante videns,* coniiciens, ſuſpicans, *quot equos vnus, quot arma funderet,* lanceas hoſtium frangeret, *quam denſis,* crebro repetitis *haſtis viros ſterneret orantes,* eo adigit, vt de vita ſubplicentur. — 584. *Quaque iterum tacito ſparſit vaga lumina vultu,* ſi quando oculos alio circumtulit, ſed tacito, non ita cupido, fugitiuo vultu,

animi adfectu vultu expreſſo, *aut fratris* Abſyrti *quaerens, aut pacti coniugis*, ſponſi Stiri *arma*, res ab vtroque fortiter geſtas, *ſaeuus ibi miſerae ſolusque obcurrit Iaſon.* Iunxerim *ſaeuum miſerae*, hoc ſenſu: ſolum ſpectat eum, qui tamen mox ipſi tot curarum atque periculorum cauſa futurus ſit. — 587. *Tunc his germanam*, ſimilatam a Iunone *adgreditur dictis, ceu neſcia*, quaſi non noſſet Iaſonem, optime autem nouerat: *quis, precor, hic, quem iam dudum tueor, quemque ipſa vides?* — 590. *Contra Iuno aſpera*, crudelis ſatis, quae animum virginis perturbatum magis inſtigaret, ac *diris fraudibus vrgueret, haec reddit*, reſpondet ita, vt Iaſonis laudes callide augeat. *Ipſum Aeſonidem cernis*, laudandum eum 1) ob ſusceptum tanti periculi iter, *aequore tanto* per tot maria, *debita* cognationis iure *vellera Phrixi* repetit. 2) ob nobilitatem generis: *nec nunc laude prior generis, nec ſanguinis vsquam.* Si qua generis et ſanguinis differentia quaerenda ſit, quod tamen non adeo neceſſarium eſſe videtur, adcederem Harleſio, qui ita: nemo inter pugnantes maiore laude generis ortusque nobilitatus et celeber eſt, nemo arctiori neceſſitudinis vinculo nobis iunctus. 3) Ob pulcritudinem: *Minyas inter proceresque Cytaeos*, Colchos *emicat effulgens.* 4) Ob fortitudinem: *quantis inſultat aceruis!* quot hoſtium per ſtrages victor incedit! — 597. Tandem incendit eo, vt talis viri vſum dicat breuem futurum eſſe, *mox vela dabit, Theſſaliae opes* Theſſaliam repetiturus. Quod vt bonis auibus faciat, optes mecum. Fruere igitur eius adſpectu, dum licet.

602. At vero, vti Medeam *Iuno* dictis, ita Iaſonem *Marte ſecundo*, felici certaminum, quae hucusque inierat, euentu *inpulit, atque nouas egit ſub pectora vires. Ora ſaeua*, dirus vultus *ſub excelſo iam dudum vertice coni* galea *micuerat, curſuque ardeſcit*, acrius intendit curſum, *nec tibi, Perſe, nec tibi, virgo, iubae Achivae* criſtae in galea *laetabile ſidus adparet*, triſtia potius portendit. *Acer vt auctumni canis Sirius*, et *cometae ab Iove vocati*, in aethere conlocati *ad regna iniuſta fatales*, tyrannis perniciem minitantes. Eadem comparatio eſt ſupra 5, 369.

609. *Nec ſua Crethiden*, Iaſonem (v. Tab. genealog.) *latuit Dea*, ſenſit eam ſibi adeſſe, fauere, *ac ſe ſuper agmina tollit*, tantum eminet, *quantus vbi ipſe gelu magnoque incanuit imbre*, pruina, quod ſuadet τὸ incanuit, *Caucaſus*, et *ſummas abiit hibernus in Arctos*, niuium

mole ad ſidera vsque procreſcit. — 613. Luxuriat poeta comparationum frequentia (trium intra decem verſiculos) et coloribus. Tunc vero *ſtabulis qualis leo* (cf. in primis Virgil. Aen. 9, 339 ſq.) *ſaeuit opimis*, in quibus multae pecudes, *luxurians ſpargitque famem*, diuidit, non in vno explet, *mutatque cruores*, caedes, ita vt mox hoc, mox illud animal inuadat. (Sic *mutat hoſtem* Sil. Ital. 5, 286.) Exquiſitius et inſolentius dicta, quae tamen quodammodo inluſtrantur verſu ſequenti, vbi *non in vna parte* ad *ſpargit*, *non in vna caede* ad *mutat cruores* referre voluiſſe poeta videtur. *Modo ſaeuo enſe, modo infeſta rareſcunt cuſpide pugnae*, gladio haſtaque hoſtium ſenſim numerum ſibi minuit. — 618. *vndantem crinibus* eſt vel de denſis crinibus, caeſarie intellegendum, vt *vndans* idem ſit, quod abundans, vti 1, 539. et 3, 117. vel, quod verius, de cincinnis leniter circa ceruicem fluitantibus. — 620. *vaſtis voluendum mittit harenis*, amplo et arenoſo campo vt ſe volutet.

621. Iam vero in grauiorem incidit aduerſarium Iaſon, ipſius Iovis filium *Colaxen*, qui *iam ſua fata complerat*, terminum vitae a Parcis (cf. v. 644.) conſtitutum adtigerat, quem terminum ne Iupiter quidem ipſe poterat proferre. — 624. *Heu mihi!* ſic ſecum Iupiter, quot mihi audiendae eſſent a Diis reliquis querelae, ſi filium meum morti vellem ſubducere, ſummamque meam in eo potentiam declarare! *Frater* Neptunus *adhuc Amyci* filii *moeret nece*, *cunctaque Divum turba fremunt*, tumultuantur, mecum altercantur. *Quin habeat ſua quemque dies* mortis. Sic 5, 12. dies ſuus admonet omnes. — 629. Sic fatus, *ſupremos miſero honores congerit*, hoc concedit, vt non niſi rebus fortiſſime geſtis obcumbat, vel, vti Valerius ipſe addit, *animis moriturum ingentibus inplet*. — 630. *Ille volat campis, velut hiberno ab arcu imber*, poſtquam in coelo Iris adparuit (imbrifer arcus Tibullo 1, 4. 44.) *proruptus*, prorumpens, (proruptam audaciam habet ipſe Cicero pro Roſc. Amer. c. 24. proruptum mare Virgil. Aen. 1, 246. proruptum pelagus Sil. 3, 51. proruptum Veſeuum Noſter 4, 507.) *agens ſcopulos*, ſaxa, *nemorumque operumque ruinas*, arbores exciſas, magnorum aedificiorum rudera, trabes cet. — *donec ab ingenti bacchatus* (venti in primis poetis ſaepe bacchantur) *vertice montis frangitur*, vim ſenſim amittit, *inque nouum paullatim deficit amnem*, ita langueſcit, vt in tenuem fluuium abeat. — 636. Talis

igitur *extremo aeuo* ante obitum proles Iovis emicat, *nec ſaucius*, et *equo amiſſo* remittit a pugnando, *pedes excipit haſta Tydrum Phaſiadem*, filium Caucaſi ad Phaſidem fluuium natum, *vnde cognomen* traxit; *ferebant*, auferebant cadauer *parentes*, *famulum* ſacerdotem Phaſidis *intonſo nequidquam crine*, alere enim capillos ſolebant ſacerdotio deſtinati.

644. Iamque aliis inſtabat atrox *Colaxes*, quum *diua iniqua* ſaeua Parca *ſupremas rumpit colus*, filum abſcindit, victorque aduenit Iaſon. Excipit hunc ſaeua voce Colaxes: *Vos miſeri, huc veniſtis ſaturare*, ad ſaturandos *Scythiae canes Scythiaeque volucres.* His minis nihil tritius. v. ſupra hoc ipſo libro v. 313. Scythia haud inepte bis poſita, idem enim verbum repetere ira alioue adfectu commoti ſolemus. *Saxumque prehenſum*, *illius et dextrae geſtamen et illius aeui.* Perplacet, ob breuitatem in primis: ſaxum, quod nonniſi talis vir heroicae illius aetatis loco mouere et tollere potuiſſet. Adumbratum ex Homero Il. 5, 304. vbi Diomedes χερμάδιον λάβε χειρὶ — Τυδείδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν, οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν. cf. eumdem Homerum Il. 12, 445. et ex eo Virgil. Aen. 12, 896. et, qui enerues ſuae aetatis homines pingit, Iuvenalem Sat. 15, 65. *non hunc lapidem, quales et Turnus et Aiax, vel quo Tydides percuſſit pondere coxam Aeneae; ſed quem valeant emittere dextrae illis disſimiles et noſtro tempore natae.* cf. Ovid. Met. 3, 60. — 650. *Concuſſa molitur* hoc ſaxum *humo*, viribus intentis e terra eruit, nec tamen ferit, quem vult, *regia Iuno flexit ad ignotum Moneſi*, vnius ex multis, *infletumque* quem nemo deſideraret, *caput.* ἀνοιμωκτὸν ἄνδρα Aeſchylus Choeph. 428. — 652. *Praeceps ille*, Colaxes, *ruit*, *Aeſoniae vulnus fatale*, letale *haſtae per clypeum, per pectus abit;* aduolat Iaſon, *mortemque cadentis acerbat*, acerbiorem facit inſultando, ſarcasmis. Exemplum aliud vide ſupra 4, 314.

656. *Spargitur hinc*, ad alios properans, *miſeriſque venit iam notus*; teſtes enim fuerant rerum modo fortiter geſtarum, *Alanis.*

657. *At regina* Medea, *neque enim Deus* Cupido *amouet ignem* facem v. 673. *virum perſequitur* oculis ardentibus; *Et iam laeta imagine pugnae minus praeſentis* animum colligit, quod remotius videt proelium, *caſtigatque metus, et quas alit inſcia curas*, ipſa ſe reprehendit, quod tam ſolicita ſit de viro peregrino, ipſa ſe celare amorem vult,

quem ſentit reapſe, oriturque leuis adeo ſuſpicio de comite ſua, *reſpiciens, an vera ſoror, nec credere falſos audet atrox vultus*, non diu alit ſuſpicionem, qua tamen iniuriam fortaſſe facere poſſit ſorori, *eademque in gaudia labitur*, vultum denuo explicat, *et ſaeuae trahitur dulcedine flammae*, pernicioſo, quo tamen iucunde adficitur, amore abripi ſe patitur, qui a paruo initio ſenſim ad incredibilem vehementiam progreditur. Hoc inluſtratur comparatione a ventis deſumta. Ac *velut ante comas* extrema ſingularum arborum folia *ac ſumma cacumina ſyluae*, totius ſyluae extremitates *lenibus adludit flabris leuis Auſter* (mollia omnia et apte delecta verba ad tenues ventorum flatus exprimendos, in primis *adludit*, iocatur quaſi. Eamdem imagunculam inuenies ap. Senecam Thyeſte 156. ac tremens adludit patulis arbor hiatibus). — *Protenus inmanem miſerae ſenſere carinae*, mox infeſta et inmenſa ventorum vis ita augetur, vt naues mergat — *talis ad extremos agitur Medea furores*, eo amentiae progreditur, vt extra ſe poſita, quid agat, neſciat. — 668. *Interdum blandae derepta monilia* (cingulum, ceſtum Veneris, qui non ſemper pectus cingebat, ſed baltei etiam ad inſtar ab humeris verſus femina deſcendebat. Iacobs Animadv. ad Anthol. Vol. 2. P. 3. p. 309.) *Diuae contrectat*, ludendo tangit primum, *miſeroque* deinde *aptat flagrantia collo; quaque* vbicumque *dedit teneros aurum furiale* nociuum *per artus, deficit*, extra ſe ponitur, *Deae geſtamina reddit; turbata*, animo emota *non gemmis, non leui metallo, ſed facibus, ſed mole* ponderoſis flammis, ſagittis ardentibus *Dei* Cupidinis, *quem toto pectore iam tenet; extremus roſeo pudor errat in ore*, qui genarum antea decor fuerat perpetuus, iam inconſtans vagatur, leuiter tingit malas, mox omnis euaneſcet. Pictura elegans! — 675. Iam amorem non intus et in pectore continet, ſed communicat cum ſimilata ſorore ſolicitudinem, an fidem ſeruaturus ſit pater Iaſoni, cui tantum debeat: *Dis melioribus*, inpenſe fauentibus *Graecus hoſpes contigit patri*, et quam exiguae ſuperſunt belli reliquiae! *quantis ſeſe*, et quidem *pro ignota gente* non tam exponit, quam ſponte *obiicit periculis!*

679. Haec ita loquentem medio in ſermone relinquit Iuno *iam incepti potens fraudisque ſecura*, voti compos, et de doloſi conſilii ſubceſſu certa. cf. *promiſſi potens* Virgil. Aen. 7, 541. *iuſſi potens* Ovid. Metam. 4, 509.

681. *Inminet* prono corpore conſpicua *a celſis muris audentius*, inpudentius *inproba*, ardens, nihil aliud cogitans *virgo, nec ablatam ſequitur* in vrbem *ſororem, nec quaerit*, ne deſiderat quidem. At quoties viris armisque premi Iaſonem videt ſuum, *quumque omnis in vnum imber iit* ſaxorum et haſtarum, *toties ſaxis pulſatur et haſtis*, ipſa ſibi vulnerari videtur.

686. *Prima* (aduerbial. pro *primum* vti 1, 1. et ſequenti verſu *alta* pro altius) horruit ad *Lexanoris* ſagittam, quae tamen non feriit, ſed altius Iaſonis caput transuolans *Caicum* percuſſit, qui nuptias nuper celebrauerat, quod ad miſerationis adfectum adcommodate ita effert poeta: *coniux miſeranda Caico linquitur*, et *primo domus inperfecta cubili*. Eſt ex Homero Il. 2, 701. δόμος ἡμιτελὴς (Proteſilai). ἡμιτελὴς θάλαμος Anthol. Graeca Iacobs Vol. 2. p. 172. *Fruſtra inceptam domum* adpellat Catullus Epigr. 68, 75. vbi vide Cl. Doering. *Sterilem domum* Propert. 4, 11. 62. Cf. Ruperti ad Tac. Ann. 1, 3, 2.

690. *Myraces*, legatus regis Parthorum *Eois ab oris* ex Oriente venerat, vt donis oblatis *foedera non inrita* firma atque certa cum Colchis et rege Aeeta iungeret. Huic fato deſtinatum erat, vt *procul* e remota patria hoc ipſo tempore in Colchida veniret, ac pugnae temere ſe inmiſceret; *ſimul armiger ibat ſemiuir* (contemtim, cf. 8, 347.) ſpado, eunuchus. *Ipſe* Myraces, *pharetratis reſidens ad frena tapetis*, currum regens, cuius ſedes pretioſis ſtragulis veſtita multisque ſagittis circumdata erat. (mel. fortaſſe *pharetratus*.) *Nunc leuis*, celeriter *infeſto curru* adoriens *procurrit in agmina*, nunc *fuga mentita* ſimilata *conuerſas* retro *ſpargit ſagittas*, more Parthorum. (Fuga ipſa ſatis audacter ſagittas ſpargens inducitur.) — 699. *At viridem gemmis* ſmaragdis in primis, et *Eoae ſtamine ſyluae* (Heinſius hoc vltimum mutare voluit in *telae*, vti ſupra 623. quod neceſſe non eſt, iudice Dorvilio ad Chariton. p. 533. ed. Lipſ. Porro Eoam ſyluam de bombycina idem intellegit Heinſius, contradicente tamen Ezech. Spanhemio, qui de byſſo explicat, de vſu et praeſt. numismatum T. 1. p. 454. quem omnino de hoc loco conſule, nam et tiaram, cuius hic mentio fit, deſcripſit, numisque aliquot inluſtrauit) — *ſubligat* nempe *extrema patrium* (nil muta: eſt enim et Maſcul. et Feminin. etiam Graecis ὁ τιάρας et ἡ τιάρα. v. Scholia in Platonem nuper e ſchedis Ruhnkenii edita p. 185.) *ceruice*

tiaram. — Non eadem forma fuit tiaris: Phrygia erat planior, nec ita ampla, et ſine loris; Perſica (Parthica) autem turrita magis, et vltra ceruicem protenta. — 701. *Inſignis manicis*, quae ad luxum Orientis pertinent, Romae ſignum mollitiae erant; *inſignis acinace dextro*, in dextro latere, ſecus ac noſtri homines. — *inproba* (quo verbo omnia, quae nimia ſunt, vehementia, pertinacia cet. exprimuntur) quae modum pedis excedunt, *tegmina barbarica plantae*, pedis, calcei *procurrunt*. — 703. *Nec latuere* diu ſpolia illa *Syenen*, gentis Hylaeae ducem. v. ſupra v. 74. *per leuem*, tenuem, *et multo murice* purpura *maculatam tigrim*, fortaſſe ad pellem tigridis per ſe maculoſam reſpicitur, quae maculae tamen purpureis laciniis auctae erant, *concita cuſpis* ſagitta *abit; ſubitos ex ore cruores* (*os* non placet. Quod ſi enim cum Pio ſumas, tigridis caput in cono fuiſſe, tiarae illa ſuperinducta eſſe debuit, quod vix credibile; nec ex cono tantum ſanguinis effluxiſſe videtur, quantum in ſequentibus narrat poeta) *ſaucia tigris hiat*, (hiare actiue ſumtum rarius, apud Propertium tamen Eleg. 2, 31. 6. obcurrit) *vitamque effundit herilem*. Et hoc audacius dictum, nihil enim aliud eſſe poteſt, quam ſanguinem emittit domini, qui ea eſſet indutus. — 708. Quae ſequuntur, ad verbum paene deſumta ſunt ex Homero Il. 17, 51 ſq. *Sanguine tunc atro chlamys ignea* viuidioris purpurae, et *grauidae* vnguentis *comae maduere*, (δεύοντο κόμαι) *quas flore Sabaeo*, nardo vel myrrha *mater nutrierat* inunxerat inde a iuuentute, *liquidoque auro*, in fila ducto, vel in tenues laminas tracto *ſignauerat*, diſtinxerat; (πλοχμοί θ' οἳ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο) *qualem ſi quis aquis* (ἀναβέβρυχεν ὕδωρ) *et fertilis vbere*, vbertate *terrae*, (vbere glebae eſt ap. Virgil. Aen. 1, 531.) *educat, ac ventis oleam* (ἔρνος ἐριθηλὲς ἐλαίης) *felicibus inplet*, ita conlocat, vt ventis, Favonio in primis, pateat. Varro de re ruſt. 1, 24. (πνοιαὶ δονέουσι παντοίων ἀνέμων) *iamque videt primam tenero de vertice frondem*; (βρύει ἄνθει λευκῷ) *quum ſubito inmiſſis praeceps aquilonia nimbis venit hyems* (ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ) *magnaque euulſum tendit harena* (βόθρου τ' ἐξέστρεψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ).

718. Myraces iſte Syenis ſagitta ante ipſius virginis ora cadit, ſed non magis illa mouetur, aequo animo fert, *vnius aegra metu*, de vno Iaſone ſuo ſolicita, quam rebus praeclare ab Argonautis quibusdam geſtis, qui *tempeſtate*

pari eodem inpetu *verſis incubuere turmis*, fugientes hoſtes perſequuntur.

715. *Perſes*, hanc ſuorum fugam conſpiciens, coelum queſtibus inplet. Vos ſuperi augurio inani in errorem me duxiſtis, vt Scythas in patriam excitarem meam. Tu, Iupiter, promiſeras, fratrem iniuſtitiae mihi poenas daturum, promiſeras Graecorum auxilium. *Scilicet!* — 733. *Saeua quidem lucis miſeris mora*, longioris vitae taedet infelices, *hunc tamen fata diem dent, quo fallat Achivos ſic meritos* (deeſt ſubiectum, quod vocant, nempe rex Aeetes. Aptius tamen leges *qui*, ſc. dies) *quoque videam* Iaſonem *tantos flentem* dolentem *ſine honore*, digna remuneratione *labores*.

737. Dixerat, et *pectus ſuis euerberat armis;* hoc voluiſſe videtur Valerius: enſe feriit clypeum, quod facere in proelium procedentes Scythae ſoliti, (v. ſupra hoc libro v. 99.) forſan tamen aliam poſuerat vocem poeta, nam *armis* intra quatuor verſiculos bis poſitum non ſatis placet. — *galeam fletu et ſingultibus inplet*, ſecum dolet, dolorem tamen galea tegit, et iam in eo eſt, vt in medios hoſtes ſe praecipitet. — 740. *Ni prior aduerſis Pallas vidiſſet ab armis*, ex obpoſita acie Aeetae et Argonautarum, quibus aderat, et ſecum: *Ruit in funera*, mortem *Perſes*, quem tamen ipſe Iupiter fratri ſubceſſorem deſtinauit. *Vereor, ne noſtra fraude* dolo maligno *peremtum increpet* Iupiter, *et culpam hanc magno terrore* grauiſſimis verbis *rependat*, vlciſcatur. — 745. *Haec dicens atro amictu* induta *nebulam diffundit*, haſtasque in virum conjectas a capite eius arcet. *Ille turbine*, procella, ſed *clementi*, leni ſuper ſocias gentes erigitur, in altum extollitur, *paullumque leui raptatus in aethra*, aethere, quae eadem forma ſupra 1, 156. per magnum aeris ſpatium abductus, *tandem in extremas pugnae oras*, vltimam aciem delatus, *vbi Iber ſerus*, ignauus, tardus ad proelia, *Eſſedoniaeque phalanges Marte carent*, cum aliis non in communionem veniunt pugnae, *ſolisque iuuant clamoribus agmen*, non niſi bellico clamore ſociorum virtutem excitant.

752. Tandem *nox* ingruit. *aſtriferas profert mortalibus vmbras, cadit*, deſinit *belli fragor*, tumultus; Medea muris deſcendit, longum timorem perpeſſa, mox ad maiorem, ad inſtar Bacchae, *reditura furorem. Vt fera*, ſaeua *Nyctelii* (Orpheus Hymno 51, 4. νύκτερος. Virg. Ge. 4, 521.

nocturnus. Ovid. Metam. 4, 15. inter plura Bacchi cognomina et hoc habet) *Bacchi* cui ſacra noctu peragebantur, *per ſacra*, dum ſacra fiunt, *reſiſtunt*, ceſſant aliquantisper a furore, *mox rapuere Deum*, imaginem, ſtatuam eius circumferendam. cf. Euripidis Bacchas, *iamiam in quodcumque ſcelus paratae Thyades*, *haud alio remeat Medea tumultu*, animi perturbatione. — 758. Atque inter Argonautas patrisque duces *Iaſona ſemper adnoſcit* non aberrante oculo, ſed *inexpletis curis*, nihil a cura, amore, ſolicitudine remittens. *Armaque, quique caua* (epitheton ornans) *de caſſide* galea *ſupereſt vultus*, exiguam illam faciei partem, quam galea non tegit, facile *adnoſcit.* Heinſius corrigit: *quodque vultus* (Genit.). Recte, nam τὸ *adnoſcit* Adcuſatiuum neceſſario requirit; breuius tamen adhuc defungi poſſis, ſi legas *vultum.*

IN LIBRVM VII.

1 — 25. Medea noctem inſomnem transigens ipſa quidem amorem in Iaſona ſibi fatetur, eumdem tamen animo excutere tentat eo, quod, qua ratione vſu eius et conſuetudine in poſterum fruatur, non videt.

1. In fine ſuperioris libri veſpera pugnas diremerat, iam ipſa nox ingruit, *ſoli veniens non mitis* triſtis *amanti.* — 4. *cunctatis extremo in limine plantis.* Satis amplas notas adſcripſerunt interpretes, quibus carere facile me poſſe credidi, ſi, quae poeta narrare omiſiſſet, ſubplerem. Nempe veriſimile mihi viſum, Abſyrtum, regis filium, cum Iaſone ceterisque heroibus palatium regis laetum victoriae nuntium adferentes intraſſe, omnesque lautis exceptos epulis fuiſſe, quibus et interfuerat Medea, (nam poſtero die itidem adfuit v. 78.) quae, quum ſera tandem nocte diſcedendum eſſet, in limine tamen coenaculi paullulum conſtitit, et ſemel adhuc *ad ſua gaudia* reſpexit. — 5. *Conligit aegra toros*, thalamum, et *mens incenſa tenebris.* De oxymoro, ſpero, h. l. non cogitauit poeta, quamquam infra v. 73. *tenebras flammasque* et v. 566. *ardentes tenebras* iungit; nil niſi hoc voluit: per ſilentium noctis, vbi rebus externis ſenſus non turbantur, animus virginis magis intentus ad rem, quae ipſi curae eſſet. — 6. *Vertere varios queſtus*, variare, non vno modo ſecum ipſa queri. — 7. *nec pereat quo ſcire malo, tandemque fateri auſa ſibi.* Hoc Ovidius, quem omnino huc conferre haud

poenitebit Metam. 7, 11. de eadem Medea: *mirum, niſi hoc eſt, aut aliquid certe ſimile huic, quod amare vocatur.* — 9. 10. *Quo ſic peruigil vsque ipſa volens errore trahor?* qui fit, vt noctes, quotquot eunt, lubens tanta animi inconſtantia transigam? *Non haec*, non ita inquieta fui *ante tuos vultus*, ante quam te conſpexi. — 12. Quos (vultus) *cur tam demens iterum iterumque recordor?* cur ſemper oculis tamquam praeſentes obuerſantur? *Quid in hoſpite ſolo mens mihi?* (Ovid. v. 21. quid in hoſpite, regia virgo, vreris?) *Vellera adcipiat, quae ſola petit, quaeque vna laborum cauſa viro.* Non mea cauſa huc venit, fortaſſe plane nullam mei rationem habet, nil me curat. Fac vero ita eſſe, fieri tamen non poteſt, vt vmquam ad nos redeat, vel vt pater in Theſſaliam iter ſuſcipiat. — 18. *Felices* periculorum *eius comites* etc. In his omnibus diſſimilantem animum muliebrem ad naturam expreſſit Valerius. Ita modeſta eſt virgo, vt de ſe ipſa loqui nolle videatur. Non dicit: Ego numquam Theſſaliam adibo, fortaſſe tamen pater, qui vtinam me itineris ſociam adſumat! Porro non dicit: Mallem ipſa comes Iaſoni eſſe redeunti in patriam, ſed felices praedico, qui ſunt. — 20. *Sed ſic quoque talis abito*, quamquam ita formoſus iuuenis eſt, tamen ex animo ſenſim demittere adlaborabo. — 21. *Tum iactata toro, nimiumque experta cubile* nimis diuturna ipſi nox viſa, lectique inpatiens *videt tenui candeſcere limen Eoo* (iucunda diluculi deſcriptio, cubiculum inluſtrare incipientis). — 23. Sed nec *lux orta inſomnem refecit amantem*, nec pleno die ita recreatam ſe vidit, vti ſegetes, quae nimio ſolis aeſtu marcidae, et capita ſubmittentes, iam tenui pluuia nouum vigorem conligunt, et rectae ſtant, *languentes quas leuis erigit imber ariſtas*, nec vti nautae, quibus multos poſt labores ſecundi adſpirant venti, *grataque iam feſſis deſcendunt flamina remis.*

26 — 31. Iam vero Iaſon denuo adeundum ſibi regem putat. *At ſua longarum Minyas iam cura viarum* velleris aurei, cuius cauſa tot maria erant emenſi, *admonet, inque ipſo nequidquam tempore regem laetitiae meritique petunt*, maxime obportunum tempus, fruſtra tamen, rati, quo laetum regi nuntium de victoria adtuliſſent, in qua reportanda ipſi tam inſignem praeſtitiſſent operam. — 28. Regem *paſſus Iaſon vota prius captasque Deis adcendere praedas.* Locus ſubobſcurus, quod verbum *adcen-*

dere nec votis nec praedis aptum ſatis videatur. Sed ad *vota* aliud verbum ſubintellegendum, *reddere* vel *ſoluere;* ſaepe enim Latini, poetae in primis, duobus vel pluribus ſubſtantiuis vnum iungunt verbum, quam figuram Zeugma Grammatici adpellant. Sic Tibullus 1, 4. 65. *Viuet, dum robora tellus, dum coelum ſtellas, dum vehet amnis aquas,* vbi τὸ *vehit* vltimo tantum proprie adcommodari poteſt. *Praedas* vero *captas adcendere* nonnulli proprie adceperunt, nec aliquando id factum negauerim; quid ſi vero ad eumdem fere modum intellegi voluit poeta, quo Graeci dicunt ϑύειν γάμους, γενέϑλια etc. vt nihil aliud intellegi voluerit, quam ſacra facere Diis ob victoriam. — 30. *Prominet,* in pedum digitos ſe leuat Iaſon, atque *oculos longe tenet,* circumfert, *aurea iam ſi* (an) *pellis* adpareat, *et oblatis clareſcant atria villis,* adportari iuſſum a rege vellus ſplendorem ſparſurum ſit per palatium.

32 — 77. Alia tamen omnia manent Iaſonem. Oratione regis excipitur inhumanitatis, ſuperbiae, acerbitatis iniuſtitiaeque plena. *Rex* autem *vultus* ad ſeueritatem compoſitos *vocesque iam ante paratas,* quas praemeditatus, commentatus eſſet, *aperit,* promit, *rumpitque moras,* et ſine mora *in ipſa morantis* nondum loquuti Iaſonis *proſilit ora,* cum inpetu in eum inuehitur, *talique effunditur ira,* ita tamque multis verbis indignationem effert. — 35. *Quis furor, quisque mei tantus amor* (ironia lepida) *vos, orbe ſatos alio,* (alieni orbis Ovid. l. l. v. 22.) *mediis tot fluctibus* per tot maria interiecta *in has egit oras?* — 37. *Tu mihi prima malorum cauſa, Phrixe: non te aequore merſum* (oratio incompleta) vtinam merſus eſſes *eodem, quo ſoror mari, vt felix,* absque quo ſi eſſet Phrixo, *nullos Graecos noſſem ego.* Et quae tu mihi narras, (cf. ſupra 5, 475 ſq.) *Pelian, Theſſaliam, Cyaneas, Graeciam* ficta omnia: (ad contemtum exprimendum ignorare ſimilat, quae bene nota eſſe debebant) — *quodnam hominum* (et hoc contemtim) *cerne genus?* — 43. *Quinquaginta Aſiam* (*pudet heu!* quanta vero inpudentia!) *penetrauit Iaſon* (cum) *exſulibus.* Omnia ἐμφατικῶς. *Aſiam,* tam amplam, tot incolarum millibus frequentem, *penetrauit* adoriri ſuſtinet *Iaſon* quidam, terrae filius, cum paucis, *quinquaginta* hominibus, *iisque exſulibus,* quos ipſa patria ciues inutiles eiecit? — 44. *Meque ante alios* Aſiae reges *ſic ſpreuerit vna, vna,* inquam, non tam nauis, quam *ratis, ſpolium vt viuo,* quod alias non niſi in proelio caeſis

detrahi ſolet, *de rege reportet? Ipſum, ipſum me efferre obuiam*, quae poſtulat, *meos pandere* aperire *lucos*, non petat, ſed *imperet?* — 48. *Age, praedo,* (iam conuitiari incipit) *cur non templis ſacrata auellere dona*, donaria, ἀναθήματα *omnibus, atque ipſas gremiis abducere natas lubet?* (at mox lubebit.) — 50. *Vobisne domos eſſe putem, vobisne parentes* (adrident, quos Burmannus parentum loco ponere ſuadet, *penates*, quae duo vocabula ſaepe ſolent in libris permutari; nec eſt, quod tautologiae ſpecie obfendamur, ſic enim et alibi v. c. 1, 721. *o domus, o freti nequidquam prole penates*, it. infra v. 109. *domum atque poſtes*) — *quos ſola ratis infandis rapinis paſcit*, qui piratica exercenda quaeritis victum, *quos ſaeua hyems paſcit*, qui ipſis tempeſtatibus abutimini ad naufragos exſpoliandos. Sic augentur obprobria: placido mari rapinis viuitis, pecora abigitis et homines, hyeme orta ex ipſis naufragis facitis quaeſtum. — 52. *et quos, credamus vt ipſis*, nam ipſi fatentur, *rex ſuus inliſit* (bene delectum grauius verbum *inliſit* ſc. pelago, eiecit, exturbauit patria, nec erat, quod pro eo Marklandus mallet *inmiſit*) *vetuitque reuerti*, perpetuo exſilio damnauit. — 54. Quae ſequuntur vsque ad v. 57. non tam ad Iaſonem ſpectant, quam Pelian regem. *Scilicet* (quam ridiculum!) *Aeoliae pecudis poteretur vt auro.* Sed *ante Caucaſus meus deſcendet caeſa vmbra*, naues prius, ex Caucaſi mei ſylvis denſis fabricatae, in mare demittentur, quibus ego praedas abigam e Theſſalia, quam velleris aurei copiam ei faciam. *Haud ego cum vittis ſtatui feralibus Hellen*, non video, cur a me repetat vellus rex veſter, qui Hellen non ad aram ſacrificandam duci iuſſerim. (cf. ſupra 1, 43. 2, 589.) — 58. *Si tamen perſtas non aliter*, niſi adcepto vellere, *his cedere terris, ac latet vna neſcio quid plus puppe viris*, ſi ſcilicet praeter viros diuini neſcio quid in naui veſtra latet. Inridet nempe Aeetes Iaſonis, quam 5, 504. iactauerat, cum Diis cognationem. cf. paullo poſt v. 71. Apollon. 3, 402. εἰ ἐτήτυμον ἐστὲ θεῶν γένος. *haud morabor*, tu modo antea, quae iubebo, perficias. — 62. Eſt ad vrbem campus Marti ſacratus, *horridus*, (Apollon. ib. 411. στυφελήν, quod ſcholiaſta exponit τραχεῖαν) νειὸν Ἄρηος, et *ardentes*, ignem ſpirantes *tauri, vomere preſſo*, aratro iuncti, *me, me adeo cunctantes interdum adnoſcere*, mihi ipſi vix parent. Senectus mea *maiorem rabiem luxuriemque*, luxuriam ad rabiem vsque *dedit*. Iram taurorum

magis exornauit Valerius quam Apollon. 3, 409 sq. — 67. *Subcede fortissime* (iron.) *meae laudi*, mihi, *et nostras recole*, qui diu quieuerunt, denuo ares, noues (cf. v. 77.) *agros*. (reculta terra Ovid. Met. 5, 647.) *Nec semina deerunt*, et eadem quidem, quae ipse spargere solebam, *et messes, quas solus* (hoc obpositum sequentibus *Diis tuis*) *obibam*. Obscurius hoc innuit rex, non nominatis draconum dentibus, sperans quippe, haud parem fore tauris Iasonem. — 70. *Consiliis* ad deliberandum *nox vna satis, tecumque cumque Deis tuis*, quos iactas, *haec iussa retracta*, probe perpende: *ac si quid in isto robore*, quidquid sit de tua naui, Diisque tuis, *praedicti venies in rura laboris*, ad modo iussos subeundos labores. — 73. *Ipse incertus adhuc, tenebris* noctis te statim *flammisque* taurorum *inuolui* velari, subfocari, *an parumper durare;* paullulum temporis vitam te trahere *velim, donec euerso* vomere proscisso *campo semina iacias, donec miles seminis hydri Cadmei exeat*, armata manus ex dentibus draconis propullulet, *et florescant pube nouales*, flos iuuenum vigentium e sulcis modo actis, reculta terra procrescat.

78 — 82. Quid ad haec Medea? *Prima fuit*, quae tam atrocia patris iussa miraretur. *Haesit*, vix auribus credit, *pallentia ad iuuenem refert ora, metuque contremiscit*, ne forte hospes temere audeat, *miserque putet, se posse* parem fore iniunctis laboribus.

83 — 102. Ipse Iason quodammodo exhorret, perfidiam regis increpat, nec tamen iussa recusat. *Perstrinxerat* illum leuis *horror, stabat defixus in ira*, oculis ad solum demissis tacita frendet ira *et moesta*, ideo, quod post tam felicem in proelio praestitam operam regem in vellere tradendo non amplius tergiuersaturum esse sperauerat. Hoc inlustratur a nautis, qui, quum prope abessent a portu, denuo in altum proiiciuntur. Haec comparatio instituitur v. 83-86. sed mira est et lectionis et interpretationis varietas, quam enumerare et examinare, ab nostro consilio abhorret. Vnam Burmanni explicationem adtulisse subficiat, qui omnia de Italia adcipienda, Pharonque non Alexandrinam illam, sed a Claudio Imperatore (Sueton. c. 20.) ad portum Ostiensem exstructam intellegendam esse censet. Mihi tamen id haud adridet, eam in primis ob causam, quod, quum duo nautae nominentur, duos portus in animo habuisse poeta videtur. Aegyptum itaque nolim excludi, totumque locum, ita tamen, vt *Ioniusue* et *clarumue* legere

liceat; ſic intellexerim: Non ita ſtupet Etruſcus gubernator, qui portum Tiberis, nec Ionium mare transnauigans, qui *Pharon claram ſerena arce*, ignibus conluſtratam turrim *praeceps* plenis velis *ſubiit* prope adceſſit, in eo fuit, vt intraret, *nusquam oſtia* Nili, *nusquam Auſoniam* Italiam videt, *et* (melius *at*) *ſaeuas adcedere videt Syrtes*, ad breuia illa arenoſa Africae eſſe ſe reflatum. — 87. *Tum tamen infando*, iniuſto, crudeli *tyranno quae det reſponſa*, *conligit*, meditatur, ſecum reputat, *et tandem obtutu conſurgit ab alto*, vultum hucusque defixum erigit. — 91. *Quo verſa fides? quos veſtra volutant iuſſa dolos?* quas nouas ſtruis machinas, *alium*, alterum, nouum hic in Colchide Peliam, *alia aequora* periculi plenos labores *cerno*. — 93. *Quin agite hoc caput*, hanc vitam meam, me, non tu Pelia ſolum tuque Aeeta, *ſed omnes*, quotquot in orbe terrarum eſtis, *odiis imperiisque*, iniuſtis mandatis *vrguete*, proſequamini, premite! *quamquam mihi dextera, nec ſpes defuerit*. Sic vulgata, et ferri poſſit, ſi, quod ſaepe fit *quamquam* pro *tamen* poſitum, et negatiuum *nec* etiam ad priora trahas: *tamen mihi nec dextra, nec ſpes defuerit*. Sed nec hoc placet; faciliorem ſenſum habebis, ſi, quod olim Columbus voluit, pro *quamquam* reponas *numquam*. — 96. *Vnum oro, ſeu me illa ſuis ſeges obruat haſtis*, ſi me vnum tanta multitudo hoſtium e terra naſcentium conficiat, *hauriet aduerſo ſeu craſtinus ignis hiatu*, tauri ignem e faucibus ſpirantes leto dent, *nuntius hinc ſaeuas Peliae mittatur ad aures*, certiorem faciatis immanem tyrannum, ſpem, quam conceperat, fore, vt in mari pereamus, eluſam eſſe, *immo hic periiſſe viros, et me, ſi vlla fides*, niſi in alium hic aeque immanem tyrannum incidiſſem, in patriam potuiſſe redire. His ita dictis *infida praeceps prorumpit ab aula*.

103 — 152. Varii animi motus, quibus exagitaretur Medea, admodum eleganter deſcribuntur. cf. omnino Apollonius 3, 451 ſq. *At trepida*, anxia, *et medios inter parentes*, qui filiabus alias omnia ſunt, *deſerta* inops *virgo ſilet*, ita tamen, vt oculos iam non diutius ſolo defixos habere poſſet, immo vero vultus moeſtos non poſſet non erigere, et ad fores, quibus Iaſon modo prodierat, flectere. Apollon. 3, 444. ἐπ' αὐτῷ δ' ὄμματα κούρη λοξὰ παρὰ λιπαρὴν σχομένη θηεῖτο καλύπτρην. — 106. *adhuc inuenit*, contigit, vt conſpiciat *abeuntem*, et diſcedens adeo pulcrior viſus, *tales humeros, ea terga*, robur atque omne virilis

pulcritudinis genus indicantia *relinquit.* — 109. *Illa domum atque ipsos paullum procedere postes optat.* Haec Burmannus ita explicat, vt simul cum Iasone domum et ianuam loco moueri et procedere optauerit Medea, ne amores e conspectu amitteret suos. Quae interpretatio, vti vsui τοῦ *procedere*, quod sexto casui iungi solet, (nec aliter infra v. 306. *procedere tectis*) consentanea est, vix tamen a me inpetrare possum, vt Medeae tam ineptum adtribuere optatum existimem poetam voluisse. Malim igitur hanc verbi *procedere* cum quarto casu constructionem inter singularia Valerii, qualia plura, tribus in primis vltimis libris, obuia sunt, referre, et de ipsa Medea palatio egredi cupiente intellegere, quod et melius cohaerere videtur cum sequentibus: *et ardentes tenet intra limina gressus,* h.e. quamquam cupiditate Iasonem sequendi flagraret, pudore tamen victa ad ianuas substitit. — 111. Non secus ac olim *Io*, quae, quum ob furtiuam cum Ioue consuetudinem a Iunone, in vaccam mutata Argoque custodienda tradita esset, Iovis quidem iussu a Mercurio vigilantiae Argi subducta formam recepit humanam, sed denuo a Furiis, instigante Iunone per maria et terras exagitata tandem in Aegyptum peruenit. Haec si memineris, fusius ab ipso Valerio narrata supra 4, 351 sq., plana omnia erunt et aperta. *Vbi Io vaga extremas* Nili *sentit harenas, fertque refertque pedem,* dubia, quid agat, ex vna parte a Furiis ad prosequendum iter per maria adacta, *tumido quam cogit Erinnys ire mari*, ex altera parte *Phariae vocant trans aequora matres*, inuitant, Deam Isidis nomine habiturae. Eodem igitur modo *Medea circuit, foribusque apertis inpendet* inretortis oculis moratur, *an melior*, mutata in melius mente, mitior *Minyas reuocet pater, oraque quaerens* desiderans *hospitis* valde inquieta est. — 116. Sequitur elegantissimus locus, in quo praeclare res suas egisse poetam, et ad veritatem omnia expressisse mecum fatebuntur omnes, qui, quae hominum, mulierculârum in primis, in magna animi perturbatione soleat esse agendi ratio, obseruauerint. Et primo quidem secum ipsa agit Medea, *solo*, sola *moeret cubili, sed defecta*, aegra animi; *aut venit in gremium carae sororis,* ad sorores enim in eiusmodi angustiis prae ceteris confugere solent puellae, sed non diu moratur, *refugit.* — 118. *Loqui*, animum aperire *conata silet, rursusque recedens*, quasi aliquid oblita, (cf. Apollon. 3, 645 et 681 sq.)

ſermonem quidem incipit, nec tamen de ſe ſuoque dolore, ſed *quaerit* de aduentu Phrixi olim in Colchida (ſub Phrixi perſona ſuum cogitans Iaſonem) *quaerit, vt aligeri Circen rapuere dracones.* Circe nimirum a Sole patre in Tyrrheniam tranſlata ibi nupſit Pico regi. v. infra 232. et Apollon. 3, 309-313. qui tamen non draconibus, vti Valerius noſter, ſed curru ipſius Solis eam abiiſſe narrat. Apollonius ſequutus eſt Heſiodum, Valerius alios, de quo ſententiarum diuortio vide *Voſs mythol. Briefe* 2, 127.— Cl. Lenzius acute monet, Medeam hoc ex ſorore quaeſiuiſſe, quoniam iam tum peregre abeundi conſilium Circes exemplo animo eius inſederit. — 120. Tum ad aegritudinem animi leuandam *comitum viſu fruitur miſeranda, inplerique nequit.* Hoc, praeſertim ob praecedens *viſu,* interpretari poſſis: *ſie konnte ſich nicht ſatt ſehen;* ſic *expleri nequit* Virgil. Aen. 8, 618. Rectius tamen fortaſſe de *animo* explices, qui expleri non potuit, non inuenit in coetu comitum, quod optauerat, leuamen, minutus eſt dolor, ſed non omnis, et tantum ad breue tempus; *ſubitoque parentibus haeret blandior ſolito, et patriae circumfert oſcula dextrae.* Exquiſite *circumfert*, quod mihi admodum placet: repetitis oſculis non vnam manuum patris partem premit. Non ita Heinſius, qui languorem atque frigus intuliſſe videtur, emendans vel *nunc obfert,* vel *rurſum fert* oſcula. — 124. *Sic adſueta toris* puluinis *et menſae dulcis herili,* adulans paraſitus *canis noua peſte rabieque futura,* morbi inpetum iam praeſentiens *ante fugam totos luſtrat queribunda penates*, omnes perrepit angulos. Quod ſimile, quamquam puellas cum animalibus comparaſſe poetas veteres non ignoro, cur hic diſpliceat, neſcio. Tanto magis placent, quae ſequuntur 127. *Tandem etiam molli ſeſe ſemel increpat ira.* Omnia hic bene delecta, nihil abundans: *tandem — increpat ſeſe,* — ſed *ſemel — increpat ira,* ſed *molli. Pergis,* ſic ſe ipſa reprehendit, *demens* in dementia, *teque illius angit imago curaque*, animo aegro obuerſatur ſemper, *qui profuga forſan tenet alta carina,* iam dudum longe abiit, quique tantum abeſt, vt de me ſecum ducenda cogitauerit, *vt ne nomen quidem meum in patriam referat.* Quid autem mea tantopere interſit, *ſuperetne labores* a patre iuſſos, *an cadat*, pereat, (haud perinde tamen ſibi eſſe, ſtatim prodit, addit enim:) *et tanto turbetur Graecia luctu?* dolendum nempe eſſe, ſi tam egregii iuuenis obitum tota

Graecia deploret. — 133. *Saltem, fata virum ſi iam* in flore aetatis conſtitutum *ſuprema ferebant*, ipſi moriundum erat, *iuſſus ad ignotos*, non cognatos (hoc ſuadent ſequentia: *hac in vrbe, et noſtri de ſanguine Phrixi*) *eſſet ire tyrannos.* — 136. *Namque et ſidereo*, a matre enim Nephele ad Deos genus referebat, *noſtri de ſanguine Phrixi* cognatus *dicitur, et caram vidi indoluiſſe ſororem* meam Chalciopen, quae et ipſa Iaſonem, cognatum mariti olim ſui Phrixi, miſerta eſt. Quod igitur licuit ſorori, quidni liceat mihi? — 138. Iaſon ipſe *miſer ait*, ſe non ſponte ac temere maloque conſilio, ſed Peliae iuſſis actum huc veniſſe. *At* (ſic enim legendum putaui pro *Aut*, nec refragantur Codices) *redeat quocumque modo*, omnia ego mouebo, vt redeat ſoſpes ac victor ad aulam noſtram, vt iterum videndi eum voluptas mihi contingat, ita tamen, *vt me iſta precari* et machinari *neſciat*, (admodum placet, quod Lenzii ſagacitas mauult, *reſciat*) *atque meum non oderit ille parentem*, vindictam ſumat a patre. Hactenus ſatis bene, ſenſumque aliquem virginei pudoris pietatisque in parentem Medea retinet. — 141. *Dixerat haec, ſtratoque graues*, curis feſſos *proiecerat artus, ſi* (an) *veniat miſerata quies*, an forte leuaret miſerans; (Proſopopoeia. Sic *miſerata hominum labores nox* 5, 279.) *quum ipſe*, qui aliis quietem dat, *ſopor ſaevior* adeo *turbat agitque:* per ſomnum vtrumque videt, et patrem et Iaſonem ſubplices: *illa noua formidine* terriculamento *rumpit ſomnos*, exſternatur, cohorrens expergiſcitur, *erigiturque toro;* ſomno omni excuſſo *modo Theſſalicis raptata*, raptari ſibi viſa *per vrbes, famulas adnoſcit carosque penates;* in Colchide ſe medias inter pediſſequas videt. — 147. Haud aliter *Oreſtes*, qui, quum matrem Clytaemneſtram occidiſſet, *turbidus Poenis*, Furiis (cf. 1, 797.) *caecisque* quos vnde venirent, neſciret *pauoribus* in furorem actus *enſem conripit, et ſaeuae matris agmina*, a Manibus matris inmiſſas Furias, quaſi praeſentes, *ferit, ipſum angues, ipſum horriſoni quatit ira flagelli*, ipſe inſania abreptus capita earum ſerpentibus cincta coram videre, ſcuticasque, quas manibus gerebant, pati ſibi viſus, *atque iterum infeſtae* (Domin. Marius ad Ovid. Amor. 1, 7. 10. laudante Burmanno malit *inceſtae*, adulterae matris, haud male!) *ſe feruere credit agens* (agens pleonaſt. vti Graeci ἔχων. cf. 3, 40. 4, 111. Virgil. Aen. 1, 192.) *caede Lacaenae*, denuo interficere ſibi viſus

matrem, Tyndarei ex Ledae connubio legitimo filiam, *falſaque* opinata *redit de ſtrage Dearum* Furiarum *feſſus, et in miſerae conlabitur ora*, amplexus *ſororis* Electrae.

153 — 170. Iuno denuo conuertit ſe ad Venerem, opem eius inploratura; Medeam enim videbat *nutantem*, vacillantem, incertam, *nondum extremo parere furori*, amori ſummo. cf. 4, 667. — 156. *ardor ille prior hebet*, remiſit, *leuiorque pudori*, procliuior ad pudorem, *mensque obnixa malo*, obſiſtit adhuc malo, amoris furori. — 158. *fuluo* coruſco Olympo: *Sum memor*, grato animo recordor, *vt* quam beneuole *mecum partita laborem; ſed nimis dura manet*, nondum ſatis mollis atque obſequioſa eſt, *conuerſaque in iram et Furias dolet*, non tam amor animum eius occupat, quam ſumma triſtitia, *ac decepta*, ſpe potiundi Iaſonis deiecta, *me nunc reliquit*, a me inſpiratum amorem excutere velle videtur. — 162. *I precor, atque iſtum*, tam inconſtantem, *quo me* conſilium meum *fruſtratur, amorem vince*, euince, fac vt praeualeat, dominetur; *patriis vt tandem euadere*, (exquiſitius quam *excedere*, eſt enim ſuo ipſius periculo domum patriam relinquere) *tectis, vt tandem Iaſonem meum caſu* periculo *ab omni defendere audeat.* — 165. *Quin ſacro*, magico, *quo freta*, quo tam potens eſt, *veneno illum adſtantem* (et hoc exquiſite, excubias quaſi agentem) *anguem, et totis* quidem *noctibus, qui nemus omne ſuum*, ſuae cuſtodiae creditum, *quique, reſpice porro*, procul, e longinquo, (δεικτικῶς, vide quaeſo illic. *Porro* hoc ſenſu rarius, et Graeco more (πόῤῥω) vſurpatum; eſt tamen etiam ap. Virgil. Aen. 6, 711.) *aurea vellera tot ſpiris, tot ductibus*, tot longis ſpiris, ſinuoſa volumina torquens, *circum inplet*, cingit vndique. — 169. *Soluat, et in ſomnos ingenti ſoluat ab orno.* Soluat bis repetitum h. l. non placet, et priori loco ponendum *molliat*, vel *mulceat*, ſuadente Burmanno, vel *ſternat*, quod maluit Herelius Ep. crit. p. 71. — 170. *Haec*, vt amorem denuo infundas, *tibi nunc, Furiis atque ipſi* Medeae *cetera mando*, quae ſi ſemel inpetu amoris ſeſe conreptam ſenſerit, ipſa ſponte res aget ſuas.

171 — 192. Venus adnuit Iunonis precibus, nihilque aliud poſtulat, quam vt Iaſonem in luco Dianae adeſſe iubeat. *Tum Venus aligerum Amorum mater* (cf. 6, 457.) antea non tibi defui, quum *ignota animum* Medeae *contingere*, praeſtringere *cura adgreſſa es. Data cingula ſoli*

nostra tibi, nulli alii vmquam concessa, *quibus mota loco labefactaque* (a gladiatoribus sumta translatione) turbata animo *cessit*, obsistere non potuit. — 176. *Cunctantia pescunt pectora me dubiusque pudor*, fluctuans inter amorem et pudorem animus. — 179. *Tu face* (fac) *Iason citus*, celeriter ad delubra Dianae veniat, *sacras vbi fundere taedas*, taedarum lumina multa sacris nocturnis Medea adhibere solet, *et aequali dominam lustrare caterua*, comitantibus aliis eiusdem aetatis virginibus Deam placare. (cf. 6, 497.)— 182. *Nec te nunc Hecates subeat metus*, haec enim suspectam habere Medeam coeperat 6, 495. *ne* forte consilium meum impedire conetur, *quin audeat opto*, *continuo transibit amor* a Medea ad ipsam Hecaten, *cantuque trilingui* (cui in mentem non veniat Virgiliana Aen. 4, 511. *tergemina Hecate, tria virginis ora Dianae?*) *ipsam flammiferos cogam compescere tauros, amplexumque Iasonis pati.* Satis iocosa inrisio Hecates, quam ab amore omni abhorrentem, quamque amare nemo cuperet, eo adigere promittit Venus, vt, si consiliis obesse sustineat suis, tres adeo linguas commoueat, vt potiatur Iasone. — 186. *Volucrem tunc adspicit Irin*, sc. Iuno, quae vix abesse potest, latetque fortasse in vocula *tunc*, vti recte coniicit Burmannus, *festinamque iubet monitis parere Diones.* (Dione proprie est mater Veneris, poetis tamen ipsa Venus hoc nomine venit). — 189. Protenus hinc Iris Argonautas, Venus Medeam petit, Iuno autem in Caucaso monte considet, spem inter metumque diuisa. Sic omnia sibi praeparauit poeta.

193 — 209. Veneris aduentum eminus adeo sentiens Medea cum Iasone absente, et secum ipsa loquitur. *Vix primas arces*, palatii regii fastigia *Venus obculta*, Medeae nondum visa *prospexerat*, *nouus languor*, desiderium *virginis mentem perstringere incipit; ingeminant*, ingeminantur (vt ap. Virgil. Aen. 4, 531. et alibi.) *commotis questibus aestus*, ipso dolore questibusque crescit amor. — 197. *absenti nequidquam talia fatur: Si*, vtinam, *tibi Thessalicis nunc si* (sic ingeminare verba solemus in adfectu animi) *tua forte venenis*, quibus multum valuisse Thessalas notum est, *mater, et heu! si qua est* (alte suspirat, Iasoni fortasse coniugem esse, cogitans) *posset subcurrere coniux!* — 200. *Quidue tuos virgo possim nisi flere labores?* Pro *quidue* Aldina habet *nam quid*, facilius ad sensum, sed τὸ *ve* defendi etiam potest, si ita

interpreteris: Vtinam vel mater, vel coniux iuuare te possint, vel ego adeo ipsa, sed virgo nil habeo, nisi lacrymas. — 201. *Hoc satis* (mallem *haud satis* cum Heinsio: sic enim, quae sequuntur, melius cohaerent) nempe *ipsa etiam casus spectare supremos cogar* comes sororis. Ergo hoc vult: Nec satis est, non permittetur mihi, domi mecum flere inminentia tibi pericula, sed soror, vt antea, coget testem oculatam esse. — 203. Iam secum ipsa loqui incipit: Et nunc ille neminem sua sorte moueri, neminem sui meminisse opinabitur, *cumque omnibus odit me quoque* inmeritam, quae vtinam sciret! tantopere et moueor, et memini, et amo. — 205. Subcurrere igitur nullo modo possum, faciam tamen, si licet, quod potero. *Illum ego, qui cinis vltimus* (pro *cinerem vltimum, qui*) *diris haeserit aruis*, per campum sparsus sit, *ossaque, quibus tauri saeuusque ignis* (ignis taurorum) *pepercerit, componam*, vox sollemnis de ossilegio et cinere in vrna condendo. *Fas*, hoc saltem licebit, *tunc mihi manes dilexisse viri*, mortuum, *tumuloque has*, quas nunc sentio, *reddere*, vna condere, *curas*. Adhuc places, Medea!

210 — 236. Venus ipsum penetrale intrat, Circes specie adsumta Medeae adsidet, dolosis verbis patriam relinquendi consilium adiuuat, et ad summum amorem incendit. — 211. *Mutata Deam*, singulariter dictum pro forma, maiestate Deae positis, *mentitaque Circen Titanida*, Titanis, Solis filiam, Aeetae regis sororem. — 213. Medea, velut *lenti fallatur imagine somni*, quasi per insomnium inani specie decipiatur, *oculos incerta tenet*, ipsa nescit, an visu digna sint, quae videt, *paullatim* primo coniicit, mox *putat magni patris esse sororem, tum flebile gaudens* (elegans oxymoron, Homeri δακρυόεν γελάσασα Il. 6, 484.) prosiluit, saeuaeque ipsa obuiam fert oscula. — 217. *O tandem, vix tandem* (iucunda repetitio!) *reddita dura tuis*, quae in dolorem tuorum tamdiu afuisti. Quae te *biiugis serpentibus* (cf. supra v. 120.) egit hinc fuga? *quae mora*, quis locus fuit gratior? — 220. *Ante et Thessalicae carinae petiere*, tantum temporis procul a nobis vixisti, vt interea Thessali, *perque tot infelix frustra vada*, maria *venerit Iason*. Recte ante me monuit Burmannus, Medeam properare, vt sermonem iniiciat de Iasone, in quo eiusque periculis (*infelix — frustra venit*) tota esset. — 222. *Cetera rumpit*, plura loqui non passa est, *obcurritque* regerit *Venus: Tu*, primo sic loco positum ἐναργῶς, amoris habet

ſignificationem, *tu nunc mihi cauſa viarum;* *ſola* pro *ſolum*, *tantum*, niſi malis poſt *ſola* incidere, ita vt ad priora referatur, ſic: *tu mihi cauſa viarum ſola*, *tuae venio iuuentae*, tibi iuueni vſuque nondum peritae conſultura veni, (*iam pridem ignaua*). Haec parentheſis confeſſionem mihi continere videtur diuturnae abſentiae: fateor, me nimis diu abfuiſſe, ſed ignoſce, quaeſo, nunc tibi eo ſtudioſius operam daturae. In hac explicatione disſentio ab interpretibus omnibus: *Pio*, qui *iuuentae*, quod mihi Datiuus eſt, pro Genitiuo ſumi maluit, ſubintell. *cauſa*. quod durum; *Heinſio*, qui voluit *ignara*, quod vix ſenſum praebet; *Burmanno* denique, cui placuit *iam pridem gnara*, melius, ſed ſine cauſa. Si mecum pro excuſatione ſumas, optime quadrant ſequentia: abſenti ignoſce, ſed *cetera parce*, noli *queri*, *neu me meliora ſequutam argue*, noli mihi vitio vertere, quod mitius, clementius coelum quaeſierim, *reputemus* (reputes) conſideres mecum beneficam Deorum inſtitutionem, *hunc potius orbem omnibus animantibus* hominibus *communem Deosque crede communes. Patriam inde*, ideo *vocato* patria tibi ſit, *qua*, vbi *redit itque dies*, totus, quaqua ab oriente ad occidentem late patet, orbis terrarum. — 229. *Nec nos*, *o nata*, *malignus*, naturae amoenitatibus deſtitutus, inclemens *cluſerit* quaſi carcere *hoc vno ſemper ſub frigore*, perpetua hyeme, vno eodemque tam frigido coelo *Phaſis*. — 230. *Fas mihi non habiles*, aptos, qui non placerent, *fas et tibi linquere Colchos*. Aſtute firmat in animo Medeae patriam relinquendi, a quo iam antea non abhorruerat, conſilium. Nec te poenitebit, vti me non poenituit, nam *Auſonii coniux ego regia Pici, Tuſci domina maris.* Satis magniloqua in his eſt Circe: Mythologi enim Picum ab ea narrant adamatum quidem, ſed, quod ipſam prae Nympha Canente ſpreuerit, ideo in auem huius nominis eſſe mutatum, vti fuſius tradidit Ovidius Metam. 14, 333 ſq. breuius Virgilius Aen. 7, 189. vbi vide Excurſ. Heynii p. 113 et 141. Nec magis vere Tuſci maris dominam ſe iactat, cuius imperium parua inſula contineretur. — 234. *At tibi*, *miſeranda*, *quales proci? Sauromatae* nempe, *cui vadis Hibero*, in eius amplexus ventura es, *vel ſaeuo*, rudi, inculto *non vna coniux Gelono*, qui polygamiam amat.

237 — 253. Ad haec Medea *Deae iam dudum ſpernere voces*, non tulit vltra talium procorum mentionem. *Non ita me inmemorem magnae Perſeidos cernis.* Quae iſta

Perſeis ſit, mirum quantum diſcrepent Mythologi et interpretes. Equidem ipſam Circen intellexerim, ſcil. Perſae ſ. Perſeidos filiam. vide Saxe Stemmata Tab. 1. et Heyne ad Apollodorum Tab. 9. (Apollonius 3, 478. Hecaten eam vult Ἑκάτην Περσηΐδα, ergo auiam Medeae.) Hoc igitur vult Medea: Noli credere, te amita dulciſſima ita indignam me neptem fore, *vt infelix thalamos ego cogar*, cogi poſſim, cogi me patiar *in illos. I precor*, apage! *atque vnum pro me dimitte timorem*, alia omnia poſſis timere, quam vt talibus procis nubam. — 241. Sed longe aliud me vrit, *tuque*, potes enim, *his*, quae adfligunt animum *eripe curis. Nulla quies animo, nullus ſopor ardua amanti*, quae magnum aliquod et difficile molior. *Mentem repone* emotam quaſi, *redde diem noctemque mihi*, quas antea tam quiete transegi, *da prendere veſtes* tuas *ſomniferas, ipſaque oculos componere* ad quietem, claudere *virga* tua magica. — 248. *Sed et tu, mater, nil prodes mihi — infeſta cerno omnia*. teque ipſam, *cui viperei ſurgunt crines* — 251. *Conlabſa*, animi deliquium paſſa fleuit in *iniquae* fraudulentae *Veneris ſinus*, et ſignis apertis, quid in animo ageretur, prodidit.

254 — 291. Iam Venus ad rem propius adcedit, ipſiusque Iaſonis mentionem facit ficta oratione. *Occupat amplexu, furialia*, exitialia, ad furorem inpellentia *figit oſcula, permixtumque odiis*, taedio patriae *inſpirat amorem*. — 256. *Variis moerentem vocibus ambit*, ambagibus vtitur, *inque alio ſermone tenet*, dolorem mox hac, mox illa oratione leuare velle videtur. Noli moerere, *quin*, immo vero *audi*, quae narrabo, *atque adtolle genas*, oculos, vultum erige. — 259. *Quum leuis* curru meo, *ad te*, tua enim ſolius cauſa huc veni v. 223. *modo ſuperis auris*, aere *laberer, forte ratem primo* extremo *litore cerno fugientem*, vela, abitum parantem, (aſtute hoc fingit, quo magis Medeam incendat tempusque deliberandi praecidat) nauem, inquam, tam egregiam, qualem ego ex inſula mea numquam dimitterem. — 263. Ex hac igitur naui vnus prae ceteris ita pulcer, vt ipſa mirarer, aduolat, ratusque, me vnam eſſe comitum tuarum, ita adfatur: *Per tibi ſi quis morituri protenus horror*, ſi quis humanitatis tibi ſenſus et commiſeratio hominis eſt, qui in ipſo mortis articulo verſatur, (conſtructio talis τοῦ *per* in iurando et obteſtando haud inſolita; ſic Virgil. Aen. 2, 142. per, ſi qua eſt, quae reſtet, fides, oro, miſerere laborum) *et quem*

non meritis, meritum *videas obcurrere*, obiici *monſtris.* — 268. Haec dominae tuae referas, *illi has voces hasque manus tendo* (hoc *tendo* proprie ad ſolas *manus* pertinet, ſed amant poetae in primis vnum verbum duobus vel pluribus iungere ſubſtantiuis, quamquam vni tantum proprie aptum ſit; omnino ob oculos habuiſſe videtur Valerius Virgil. Aen. 3, 176. tendo ſupinas ad coelum cum voce manus). — 271. *Ipſae, ego quas mecum per mille pericula traxi*, (grauiter dictum, non ſine magno labore per diuerſa maria mecum duxi) *defecere Deae*, deſeruiſſe me videntur. Blanda admodum et adulatoria oratio: quod Deae non poſſunt, id poteſt regia tua virgo, haec mihi Dea erit. *Spes et via ſola*, via ſola, in qua ſpem pono *ſalutis* eſt, *quam ipſa dederit, ſi forte dabit*, niſi temere ſpero. *Ne vota repellat*, *ne mea*, (adfectus cauſa repetitum *ne*) *totque* numero *animas* viros, *atque haec nomina*, tam inſignes viros *ſeruet.* — 276. Pergit perſuadere exemplis ſuperiorum temporum adlatis, nec ſine delectu. Quum enim tum ſatis pia adhuc in patrem fratremque Medea eſſet, (vide v. 340.) feminas in memoriam reuocat, quarum vna patri, altera fratri mortis cauſae exſtitiſſent, *Hippodamiam* nempe *et Ariadnen.* Illa patrem habuit Oenomaum, Elidis regem. Qui quum oraculo monitus eſſet a genero ſibi cauere futuro, pluribus, qui filiae pulcerrimae nuptias ambirent, procis legem propoſuerat hanc, vt, ſi curuli ſecum certamine contendiſſent, mors victos, victores filia maneret. Sic igitur tredecim, tot enim numerant Mythologi, generoſis iuuenibus interemtis, ad idem certamen ſubeundum adceſſit Pelops, Tantali filius, cuius amore capta Hippodamia patris aurigam vel ſtabuli praefectum ſubornauit, vt clauum aliquem rota eximeret, quo factum, vt rex curru excuſſus paullo poſt obiret. His ita expoſitis, non eſt, quod, quos poeta memorat, *duros Pelopis labores*, *tot procorum ora iugulata, patriosque*, quos filia *exhorruit*, auerſata eſt *axes*, vlterius explicem. Ariadnes autem, *Minoiae virginis* hiſtoria vel tironibus nota eſt, quae, quamquam non, quod Iaſonem dicere iubet Valerius, *ipſa fratrem* Minotaurum *neci dedit*, cauſa tamen mortis facta eſt eo, quod Theſeo filum traderet, quo duce Labyrinthum adire monſtrumque illud biforme trucidare poſſet. His itaque exemplis ad imitandum propoſitis Iaſon pergit Medeam excitare: *Cur non fas ſit et te hoſpitibus dignis* (quibus ſubcurratur) *ſubcurrere, et Aeaeos iubeas miteſcere*

campos, vt purges a tot monſtris eos occupantibus; *occidat morte aeterna*, quae numquam poſtea renaſcatur, *Cadmeia ſeges*, nam dimidiam Cadmeorum dentium partem Aeetae Minerva dederat, (v. Apollon. 3, 1175. Apollodor. 1, 9. 23.) *et tauri viſo hoſpite fumantes*, igniuomi. Wakefield ad Lucret. 3, 1004. emendat: *Te quoque et Aeaeas ſulcis* (nam ſcripti dant *ſubeas* pro *iubeas*) *miteſcere campos*, vel potius: *Te quoque? En! Aeaeos iubeas miteſcere campos: Occidat aeterna tandem Cadmeia nocte* (non morte, nam haec vox ſtatim redit v. 285. et mors poetis dicitur *nox*). *Iam ſeges* cet. Haec igitur Wakef. pleraque acute. — 284. *Heu mihi!* vtinam viuus poſſim perſoluere grates, attamen ſciat, hoc, quod ipſa a ſaeua morte ſeruauit, corpus animamque ipſi me debere ac deuouere. — 286. *Miſerabitur ergo? Dic, ait, an potius?* Abrumpit orationem, quod ſolemus animo commoti, *ſtrictumque ruebat*, in eo erat, vt rueret *in enſem*. — 288. Ne vero manum ſibi inferret, *promiſi* tuo nomine, *ne falle, precor*, fac, vt ſtare me promiſſis ſentiat: quamquam enim *ipſa mouerer adloquio caſuque viri*, miſeratione ducta promta ipſa eſſem ad ſubcurrendum ei artibus meis, *te tamen paſſa rogari ſum potius*, malui hoc eum tibi debere, *tu laude noua*, cuius nondum experimentum feciſti, *tu ſubplice digno dignior es;* (iucunda eiusdem verbi repetitio, Iaſoni non minus, quam Medeae honorifica) *ſat fama meis iam parta venenis*, ego annis prouectior ſatis laudis mihi magicis artibus conciliaui.

292 — 299. Medea ad haec vehementiſſima commouetur ira. *Graui vultu* diu audiuerat, *vix animos iram dextramque continens, quin ipſa loquentis iret*, volaret *in ora Deae: tanta pudor aeſtuat ira*, pudibunda exardeſcit, *verba cauens*, talia vel audire timuit, i. q. paullo poſt: diras cupit euadere voces. — *horror molles inuaſerat annos.* Heinſius olim maluit *artus;* nollem factum! longe doctius magisque poeticum eſt *annos*. Adpoſite laudat Burmannus *aetatem mollem* Ovid. Arte 1, 10. et *rudes annos* Quintilian. Inſtit. Orat. 1, 1. Erat nempe liberaliter educata Medea, quae, adhucdum miſeratione magis, quam amore Iaſonis ducta, ad exempla virginum, quae patres fratresque occidiſſent, propoſita cohorruit. — 296. *Iamque toro*, ceruicalibus *infelix obſtruit aures — prenſa*, deprehenſa, in anguſtias coacta *rupta condi tellure premique iam dudum cupit* (optatum ſollemne in ſummo periculo verſantium)

ac diras, quae patrem et fratrem et patriam prodere ſuaderent, *euadere voces*.

300—306. Venus pergit admonere, *iubet ſequi*, tandem abit, ita tamen, *vt portis* palatii *exſpectet in ipſis*. Deſertam igitur ſe videt Medea, vt olim *Pentheus*. — 301. *Ceu ſaeuus*, iratus *Bacchus in aula Echionia*, Thebana (cf. infra 544.) *Penthea, iniectis per roſcida*, vino madida *cornua vinclis*, quoniam Pentheus vinculis eum tradiderat, *deſerit*, effugit. (*Iniectis vinclis*, ſuadentibus ante eum Pio, Voſſio, Heinſio et Burmanno, primus in textum recepit Harleſius; priores habent *inſertis vittis*, quod nihili eſt). — 303. *Quum tenet ille Deum*, Deo ſe plenum, in furorem actum animaduertit, *pudibundaque tegmina matris*, habitum Bacchantium (Heinſius mauult *furibundaeque agmina matris;* nil opus!) *tympanaque, et ſubito miſer adcipit haſtam mollem* thyrſum, quo non acuto illo quidem, vti enſis, ſed obtuſo, ad necem tamen a matre ignara eiusque comitibus verberari ſe ſentiret. Bacchum in vincula coniectum a Pentheo poeta noſter ſine dubio ſumſit ex Euripidis Bacchis v. 503 - 518. quem eumdem iisdem fere verbis expreſſit Horatius Epp. 1, 16, 73 ſq. Necem Pentheo a matre inflictam more ſuo, id eſt, viuidis coloribus et ad miſerationem commouendam apte pinxit Ovidius Metam. 3, 708 ſq. — 305. *Haud aliter deſerta pauet, tectisque negat procedere virgo*. Hactenus adhucdum fortem ſe gerit Medea; amat, miſeratur Iaſonem, miſeranda ipſa magis, quam culpanda, quae ipſarum Dearum lenociniis labefactaretur. Videt adhuc meliora probatque, perſtat in eo, vt domo nolit excedere; at vero

307—322. deteriora mox incipit ſequi. Tanta eſt animi perturbatio, vt adfectus trudat adfectum, vt amorem inter et ſenſum pudoris mens fluctuet. *Contra ſaeuus*, vehementiſſimus *amor*, contra *periturus* indubiae morti traditus *Iaſon, et auditae creſcunt in pectore voces:* ad quae modo obturauerat aures verba, eorum tamen ſemina furtim in animum *delabſa*, radices ſenſim egere, et incrementa ceperunt. — 309. Videt, ſe peregrini hominis cauſa inpiam in patrem ſuaeque ipſius famae prodigam fore, et, quidquid Deorum Dearumve apud ſuperos et inferos eſt, inplorat; *pulſat humum*, quoniam infernalia invocat numina. Sic vir doctus (Iortin) in Miſcell. Obſſ. Batavis Vol. 1. p. 160. ex Homero Il. 9, 568. γαῖαν πολυφόρβην χερσὶν ἀλοία, κικλήσκουσ' Ἀΐδην καὶ ἐπαινὴν Περσε-

φόνειαν. — *manibusque inmurmurat vncis*, incuruatis, tacite fecum loquitur, (arcanum murmur anhelans Sil. Ital. 13, 428.) *noctis heram Ditemque ciens*, *fubcurrere* beare *tandem*. diu adflictam *morte velint*, *ipfumque fimul demittere* (recte recepit Harlefius e Bononienfi pro vulgato *dimittere*. Sic Virgil. Aen. 9, 527. 10, 662.) *leto*, *quem propter furit*, quo non inprecatur mortem Iafoni, fed eft amoris fignificatio, vti Horatii illud Od. 3, 9. 24. *tecum viuere amem*, *tecum obeam libens.* — 315. *abfentem faeviffima*, iratiffima *pofcit Pelian*, optat praefentem habere, vt os inuadat. — 317. *Saepe fuas mifero promittere*, addicere *deftinat*, ftatuit *artes* magicas, *mox denegat*, (*dein negat* Dorvil. ad Chariton. p. 570. ed. Lipf.) *atque vna potius decernit in ira.* Quid fibi velit Valerius, facile eft ad intellegendum: ftat fententia, certa tandem eft, fuae Iafonem forti permittere; fed infolentior eft verbi *decernere* conftructio. — 319. *neque tam turpi femper*, diutius *amori proclamat*, clara voce pronuntiat, *neque opem viresque*, quibus valeat, *ignoto*, peregrino *daturam*. Sic toro recumbit, donec denuo vocari fibi videtur, ianuaeque cardines iterum opinatur moueri.

323 — 345. Mutat igitur fubito mentem, opemque Iafoni ferre denuo conftituit. Quum ergo *numine* quodam *penitus vinci*, totum animum inpelli, obfideri *fentiret*, et *abfcifum* excuffum effe, euanuiffe, *quidquid pudor ante monebat*, *tum thalami penetrale* interius conclaue *petit*, vbi herbas feruabat conditas, *auxilia*, *quae maxima*, praefentiffima *norat*, *pro rege*, principe *Haemoniae*, Theffalicae *carinae quaefitura.* — 327. *procul magicis fpirantia tecta venenis*, odores herbarum ex conclaui late fparfi funt, *oblata contra omnia*, ob oculos habebat totum venenorum adparatum, *quae Ponto*, ex terris Ponto adiacentibus, *quae Manibus eruit imis*, e tumulis, fepulcris conlecta, *et quae fanguineae Lunae diftrinxit* (mel. *deftrinxit*, deterfit) *ab ira*, fpumam nempe, quam Luna veneficarum carminibus, quibus coelo deduceretur, irata emittere, et in herbas et gramina effundere credebatur. Similis locus eft Ovidii Amor. 2. 1. 23. *carmine fanguineae deducunt cornua lunae.* In longo eiusdem Medeae medicaminum indice apud eumdem Ovidium Metam. 7, 264 fq. funt etiam *exceptae Luna pernocte pruinae;* vide et Noftrum fupra 6, 447. *Atracio Lunam veneno fpumantem.* — 331. Iam vero Iafoni fuo potiffimum profutura venena eliget. Minime vero. (cf. ad

totum locum Apollon. 3, 801 ſq.) Laudabunt mecum omnes poetae commentum, quo honori Medeae denuo conſulit, ſenſumque pudoris ſemel adhuc in animum eius iubet redire. Quid? ſi his venenis, ita loquentem inducit miſerandam virginem, quid? ſi in me ipſam vtar? *Tune ſequeris*, agas, facias *quidquam*, *aut patiare pudendum*, nefas, *quum tibi tot mortes*, tot herbae mortiferae, *ſceleris-que breuiſſima tanti effugia*, viae, quibus euitare poſſim, breuiſſimae? — 333. *Haec dicens, qua non velocior vlla peſtis erat* — Hoc recepi ex feliciſſima Dorvilii ad Chariton. p. 570. ed. Lipſ. coniectura; vulgata enim: *qua non velocius vlla peſtiferam — luſtrat*, defendi nullo modo poteſt, quum *peſtiferam* non habeat, cui reſpondeat, ſubſtantivum; — ſed talem *peſtem*, efficaciſſimum, praeſentiſſimum venenum *toto nequidquam lumine luſtrat*, oculorum animique aciem intendit, ſed fruſtra, dubia manet, *cunctaturque ſuper*, diutius quaerit, *morituraque conligit iras*, quo diutius inmoratur herbarum luſtrationi, eo maior voluntariae mortis inpetus fit. Sed praeualet mox vitae longioris amor. — 336. *O nimium iucunda dies* vita, *quam cara ſub ipſa morte magis*, numquam gratior atque iucundior, quam quum propius abſumus a morte. (Sed haec ſunt verba poetae, non Medeae.) — 337. *ſtetit et ſeſe mirata furentem eſt*, quae tam temere conſilium ceperit moriendi. Nunc ipſa Medea loquens inducitur: *Occidis heu!* ſic igitur mori vis? *primo potes hoc durare ſub* (redundat, vt ſaepe) *aeuo*, in flore aetatis conſtituta hanc talem animo concipere cogitationem poſſis, et in ea perſiſtere? — *nec lucis*, vitae *videris* percipias *vlla*, nec *inuentae gaudia? nec dulces* videris *fratris pubeſcere malas*, qui ſolus mas eſt, quem amaui hucusque, amare debui? *Et* (elegans conuerſio, qua poeta ad Iaſonem reuertere iubet Medeam) ſi perſtem in moriendi conſilio, in vná duo moriemur, *neſcis morte tua perire* ſimul *Iaſonem* (cf. Ovid. Metam. 2, 609. *duo nunc moriemur in vna*, et 3, 473. *anima moriemur in vna*) Iaſonem inquam, quem nefas eſſet perire, eſt enim *primaeuus*, aetate quum maxime floret, *qui te nunc inuocat vnam*, in te ſola ſpem omnem atque fiduciam ponit, *qui rogat*, *quemque primum in litore noſtro vidi.* — 344. 345. Iam vero oratio transſilit ad patrem: *Cur tibi fallaces placuit coniungere dextras? Tune poteras iſtis iuuenem non perdere monſtris protenus? ipſa etiam, fateor, tunc ipſa volebam.* Poſt verſum 344. codex regius

habet: *Aeta parens, ſi poſcenti ſua fulua negaſſes Vellera, ſi patrium vetuiſſes Phaſin adire*, de quibus quid ſenſerit praeſtantiſſ. Beckius in noua bibl. philol. Vol. 1. Faſc. 2. p. 269. hic adſcribere liceat: "Duo verſus, qui ſunt in regio codice, neſcio quomodo Burmannus pro Valerianis habere potuerit. — Sed vt iam ſcribitur, non conſtat oratio; requiritur enim Vocatiuus, ad quem dirigat orationem Medea, neque commode quis dixerit: *tune poteras non perdere*. Legendum: *Tune pater, atque iſtis*, vt iam docuit Balbus, nec abludit Cod. Carrionis." Hactenus Beckius, cuius ſententia haec eſt, vt, interrogationis nota poſt *dextras* eiecta, et commate poſt *pater* poſito, ſic ſcribas: *Cur tibi fallaces placuit coniungere dextras tune pater, atque* (cur placuit) *iſtis iuuenem non perdere monſtris protenus?* Recepi igitur emendationem feliciſſimam. 346. *ipſa etiam, fateor, tunc ipſa volebam*, voluiſſem, dum erronem eſſe Iaſonem et piratam opinarer, qui vellus tibi auertere vi vellet.

347 — 370. Nunc tota in Iaſone denuo eſt Medea, quem antea auerſata erat, Circen ipſam inplorat, et ad deligendas efficaciſſimas properat herbas. *Teſtor cara tuas, Circe Titania, voces*, obteſtor, prouoco ad promiſſa tua (dixerat enim v. 223. *tu mihi cauſa viarum, — ſola tuae venio iuuentae*) *tua me grandaeua*, (grandaeuae) *fatigant*, totam occupant *conſilia, et monitis cedo minor*, vel aetate, vt ad *grandaeuam*, vel prudentia, vt ad *conſilium* referatur. — 350. Rurſus ad Haemonii iuuenis *curamque metumque*, amorem de iuuene ſolicitum *vertitur*, propter hunc ſolum *ſeu viuere gaudens ſiue mori, quodcumque velit*, cum eo, prout ipſi placeret, et viuere et mori parata. *Maiora* efficaciora *carmina Hecaten, maiores vires* praeſentiora venena ſibi inmittere precatur, *nec notis* vulgaribus *venenis contenta ſtabat*, pro erat, ſed cum ἐναργείᾳ quadam, non ſtabat otioſa, *ſed cingitur ſinus* μίτρᾳ Apollon. 3, 867. *et qua ſibi fida magis vis nulla*, quo nullum potentius noſſet venenum, *Prometheae florem de ſanguine fibrae Caucaſium*, in Caucaſo monte e ſanguine iecoris Promethei prognatum florem, *tonitru nutritaque gramina*, eumdem florem inter tonitrua felicius procreſcentem, promit ex arcula, *quae* gramina *ſacer* vel Promethei Dei (v. 368.) vel veneficiis deſtinatus *cruor niues inter triſtesque pruinas*, per frigora, hyemes *durat editque* indurat et marcida facit; *cum viſcere*, iecinore Promethei *vultur adeſo*, depaſto

tollitur in aerem auolat *e scopulis*, *et rostro inrorat* conspergit *aperto*. Totus locus, mutatis tamen subinde coloribus, desumtus ex Apollonio 3, 851 sq. Luxuriatur poeta, et magum ipse videtur egisse, ita parum comprehendi nonnulla etiam in sequentibus possunt. (In mente tamen habuisse videtur *Colchicum auctumnale* (Herbst-Zeitlose, oder wilder Safran) Lenz.) — 360. *Idem sanguis nec longi finibus aeui*, diuturnitate temporis *languescit*, vim amittit, *inmortale virens*, perennis, semper vigens, *idem stat contra fulmina*, quae nihil contra eum valent, et *in mediis florescunt ignibus herbae*, hoc fortasse non sine respectu ad tauros igniuomos, quorum flammas istae herbae possent restinguere. — 364. Prima Hecate *harpen*, falcem, cultrum *Stygiis fontibus*, Styge *duratam*, vt chalybis duritiem haberet, *intulit*, ad radicem eruendam admouit, et *validas*, admodum noxias, venenosas *scopulis effodit aristas*, caules cum floribus: *mox famulae monstrata seges*. Hecate hanc herbam monstrauerat Medeae, *quae lampade Phoebes sub decima*, decimo post nouilunium die, vbi luna pernox, *iuga feta* Caucasi, his herbis abundantis *metit*, (adposite ad praecedentem segetem) *saeuitque per omnes reliquias saniemque Dei*, vt quamque Medea radicem resecaret, ita per Sympathiam, quam vocant, Deus Prometheus in exiguis exulcerati iecinoris reliquiis sensit dolorem; *gemit inritus*, frustra *Colchidos* Medeae *ora tuens*, quotiescumque videret: *totos tunc contrahit artus monte dolor*, prae dolore totum corpus horret, *cunctaeque tremunt* resonant *sub falce catenae*.

371 — 399. Tandem domo excedit Medea. *Talibus infelix* miseranda *contra sua regna*, patriam *venenis induitur* (cingitur 355.) instruitur, *noctique tremens infertur opacae*, tenebris noctis se committit, meticulosa tamen. — 373. 374. Versiculi iucundissimi! *Dat dextram vocemque Venus*, dextra prehendit, en adsum tibi!, *blandisque paventem adloquiis* bono animo esse iubet, *iunctoque trahit*, lentam enim metus pudorque faciebant, *per moenia passu*. 375 — 381. Non minus suauis et ad naturae veritatem adcommodata est comparatio Veneris cum aquila matre, quae fetus primum nido educit, et Medeae cum aquila pullo, qui ad primum aeris experimentum faciendum a matre incitatur. *Qualis adhuc teneros supremum pallida fetus mater ab excelso produxit in aera nido.* In priori versiculo N. Heinsius, qui omnino nodos haud raro quaerere

amat in fcirpo, vel inuitis membranis pro *fupremum* legi iubet *vbi primum*, quo tibicine opus non eft. Illud *vbi*, quod defiderat Heinfius, eft in *qualis*, quod faepe ita pro *ficut* in comparationibus vfurpari folet. Quod fi igitur disiecta poetae membra ita in ordinem cogas: *Qualis*, ficut *mater pallida*, ipfa meticulofa (non erat, quod Jortinus in Mifc. Obff. 4, 190. reponi iuberet *callida*, ideo, quod Venus non potuerit dici *pallida*. Quidni vero? nondum enim tum certa animi Medeae erat, *tremens* adeo nominatur v. 394.) *fetus adhuc teneros ab nido excelfo in aera fupremum* aethera *produxit* (ἀορίστως producere folet) *hortaturque fequi breuibusque infurgere*, fe extollere *pennis* — omnia habebis plana et perfpicua. — 378. Pulli vt primum latum et inmenfum aethera fibi apertum vident, (de auibus nidum primum relinquentibus vide etiam Ovidium Arte amandi 2, 64.) horror eos inuadit, matresque rogant, vt ad nidum redeant. — 380. Haud aliter *per moenia caecae*, obfcurae, noctis tenebris inuolutae *vrbis incedens* Medea *domos filentes*, filentium per totam vrbem dominans *horret*. — 382. *Hic iterum extremae* fed *nequidquam in limine portae* vrbis *fubftitit*. *iterum fletus animique foluti*, denuo lacrymas fundit, denuo animus emollitur, *paullumque his vocibus haefit*, dubiam mentem expromfit. — 385 – 387. Ipfe rogat auxiliumque meum inplorat Iafon. *Labes non vlla pudoris*, *nullus amor* fcil. pudoris. Nonne, nifi labem adfpergam pudori meo, faltem me eiusdem non fatis amantem effe prodam famaeque negligentem? *nec turpe viro feruire precanti*, ad primas preces dedere fe atque emancipare? — 388. Venus nihil contra, *vocesque abrumpit inanes*, fermonem alio dirigit. — 389. *magico fono*, inter cantus magicos et murmura, vti recte Burmannus, per noctis filentia incedit Medea, *monftrataque condere vultu numina*. Voffius nil mutat, et monftrata numina fumit de ftellis, quae, quum fulgere vix coepiffent, mox poft nubes receflerint. Burmannus vult *lumina*, quod facilius: longe felicius tamen Dorvilius ad Charit. p. 205. *montana* numina, i. e. Oreades, cui emendationi adfenfum ego cum Harlefio praebeo. Nymphae montanae ad cantum magicum Medeae abscondebant fe, *cumque fuis auerti collibus amnes*. Nil mutem, qui fciam, carminibus magicis poetas res efficere vix credibiles, ideoque flumina cum ipfis collibus, ripis, molibus loco mota alias fibi vias aperuiffe; fi quis

tamen cum Burmanno malit *vallibus*, i. e. alueis, vel cum Wakefieldio ad Lucret. 1, 1084. *ſubque ſuis*, nec me diſſentientem admodum habebit. — 392. *Iam ſtabulis gregibusque*, armentis et pecudibus *pauor*, *ſtrepitusque ſepulcris inciderat*, ipſi manes excitatos ſe ſolicitatosque ſentiebant: *ſtupet ipſa graui nox tardior vmbra*, vltra ſolitum ſe protrahi ſpiſſiorique caligine inuoluta ſibi videbatur. Cf. de his magicis Medeae artibus Apollon. 3, 530 ſq. — 394. Iamque *tremens* de euentu anxia *longe ſequitur Venus;* vtque in ſyluam lucumque Hecates venerant, *ſubito ante oculos nondum ſperatus*, opinione citius *emicuit*, exquiſite pro proſiluit, *viditque prior conterrita virgo*, ad conſpectum cohorruit. — 398. *Atque hinc* (recepi praeeunte Bononienſi et Heinſio pro *hic*, vt ſequenti *inde* reſpondeat) *ſe profugam volucri Thaumantias* Iris *ala ſustulit*, peractis Iunonis mandatis v. 188. relicto Iaſone in Olympum rediit; *inde* ex altera parte *Venus dextrae dilabſa* clam effugit, ſubduxit ſe *tenenti*.

400 – 430. Sic ſola relicta Medea cum ſolo Iaſone. Prius vero, quam ſermonem miſcentes inducit poeta, qui in vtrisque amantibus animi motus exſtiterint, admodum luxurianter non vna, ſed tribus inluſtrat comparationibus. *Obuius vt quum pauor*, terror Panicus obiectus *fera ſub* (abundat) *nocte magiſtris* paſtoribus (cf. 6, 436.) *pecorique ſe inpingit*, (grauius, quam *inciderat*, paullo ante 393.) *qualesue profundum per Chaos*, regnum inferorum, ingenti iacens ore (1, 831.) *obcurrunt caecae*, quae corpora videntur habere, ſed non niſi ſimulacra ſunt corporum, vno verbo inanes *ſine vocibus* ſilentes *vmbrae; haud ſecus* obuiam ſibi facti Iaſon et Medea, *iuxtaque ſubibant*, prope ex aduerſo ſtabant, *abietibus tacitis aut inmotis cypariſſis adſimiles, rapidus nondum quas miſcuit auſter.* Ad verbum deſumta ex Apollonio 3, 967. *τὼ δ' ἄνεῳ καὶ ἄναυδοι ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν, ἢ δρυσὶν, ἢ μακρῇσιν ἐειδόμενοι ἐλάτῃσιν, αἵ τε παρᾶσσον ἔκηλοι ἐν οὔρεσιν ἐρρίζωνται νηνεμίῃ.* — 407. Ergo, dum ſilentes demiſſoque vultu ita contra ſe ſtant, *noxque ſuum peragebat iter*, in eo erat, vt perageret, diesque prope inluceſcere incipiebat, iamiam Iaſonem vultum erigere, *farique cupit Medea priorem.* Bene conſulit pudori virginis poeta, qui loquendi cupidae prioris tamen ſermocinationis partes non tribuit. — 410. Quam vt anxiam multasque fundentem lacrymas, *flagrantesque genas* vidit, *miſerumque*, qui miſericordiam moueret, (Ovidius aliquo-

ties Metam. 10, 411. noſter infra 514. *aegrum*) *pudorem*, *has tandem voces dedit, et ſolatus amantem eſt.* Solatus? At vero, quae ſequitur oratio, nihil habet ſolatii, immo vero nil niſi querelas de iniquitate patris continet, nec ipſi adeo Medeae parcit v. 518. *Fersne aliquam ſpem lucis?* Hebraismum fere redolet, de quo tamen Valerius non cogitauit: fortaſſe obuerſatus eſt Cicero, qui pro lege Manilia c. 12. *lucem* pro *felicitate* poſuit; veri tamen ſimilius *vitam* noſter voluit intellegi. — 415. *infando*, iniquiſſimo, perfido *parenti.* — 418. *ſic te ſub* (παρέλκει, vt ſaepe) *teſte*, te praeſente, (adfuit enim; v. ſupra 103.) *remitti*, repudiari *fas me tuum*, qui tantopere te colo, amo? *iuſtas da vocibus aures*, aequis auribus aequoque animo audias. — 420. *Nec pater ille tuus tantis me obponere monſtris, aut tales voluit me pendere poenas.* Sic vulgata. Burmannus exemplis aliis, vbi *ille* et *ante* permutantur, motus dubitat, annon ſcribendum ſit: *nec pater ante tuus.* Ego vero non dubitaui in textum recipere. Vt primum, hoc vult Iaſon, patris tui copia mihi facta, egoque vellus ab eo petii, nihil aliud a me poſtulauit, quam vt in debellandis eum Scythis adiuuarem. Adiuui ſtrenue, nec ſine iactura ſodalium. An monſtris me obiicere *nunc* vult, vbi *iacet externa cuſpide*, hoſtili lancea *Canthus?* (6, 317.) *quodque meus veſtris cecidit pro moenibus Iphis?* (Huius nulla fit mentio libro 6. in certamine cum Scythis, et forſan aliquot verſiculi interciderunt. Libro tamen 1, 441. ei praedicitur mors in Scythica arena.) *aut Scythiae tanta inde* ex altera parte *manus* ſcil. cecidit, quod repetendum ex praecedenti verſu. — 424. *Iuſſiſſet*, iubere potuiſſet me *abire perfidus;* iam vero *ſpem mihi promiſſam per quae discrimina rurſus* noua, *et qua lege*, quam duris conditionibus *reddat*, exſoluat, *vides. Obcumbere tandem*, ſi ita fata velint, *poſſumus*, *idque ſedet*, firmiter apud animum conſtitui (adde *magis*, vel *potius*, quod Latini haud raro, vti μᾶλλον Graeci, ſolent omittere) *quam non quaecumque ſubire patris iuſſa tui; numquam ſine vellere abibo hinc ego*, (hoc *ego* h. l. haud exiguam grauitatem habet) *degenerem*, ignauum, timidum *nec me tu prima videbis.* Satis fortiter dicta, mallem magis blande, quod meo qualicumque iudicio eo poterat, vt renuntiare dicta patri Medeam rogaret.

431 — 461. Medea ad haec reſpondet, tandemque herbas tradit Iaſoni. *Tremens vt ſubplicis* non tam verbis,

quam vultu *ora conticuisse viri videt, iamque et sua verba reposci*, cupide exspectari, *nec quibus incipiat demens*, extra se posita, animo vehementer perturbata *videt, ordine nec quo, quoue tenus*, quibus finibus verba contineret, *prima cupiens* (ita plenus animus erat) *effundere voce omnia, sed nec prima pudor dat verba timenti*, ne vnum quidem verbulum prae pudore potuit proferre. Elegantissimus locus, cuius fundus est Apollonius 3, 1010. *οὐδ' ἔχεν ὅττι πάροιθεν ἔπος προτιμυθήσαιτο, ἀλλ' ἄμυδις μενέαινεν ἀολλέα πάντ' ἀγορεῦσαι*, quae more suo, nec infeliciter, hoc loco saltem, magis exornauit Valerius. — 436. *Haeret*, paullisper seruat silentium, et *vix tandem adtollens lumina fatur:* (et fatur egregie) *Quid*, cur vero, *precor, in nostras venisti terras, Thessale*, e terra tam remota? *Vnde mei*, quae femina sum, *spes vlla tibi? cur non ipse tua*, qui vir es et heros, *virtute fretus tantos petiisti labores? Nempe*, ita vero est, *ego*, ego inquam, *si patriis timuissem excedere tectis, occideras*, actum de te erat, *nempe*, et profecto *hanc* (*δεικτικῶς*, manu pectori inposita) *animam* meam, me *fors funeris saeua manebat*, ego tibi non superstes, tecum moritura fuissem. (Hanc animam ad Iasonem refert Burmannus eam ob causam, quod in primo adloquio Medea, a morte Iasonis suam pendere, non satis decore profiteri potuisse videatur. Quam sententiam premit hoc, quod idem tum bis (cf. *occideras* v. 441) dixisse credenda sit Medea, nec absonum mihi videtur, virginem, quae iam antea, sibi saltem v. 351. fassa esset, se cum Iasone mori non recusare, quaeque iam in eo esset, vt herbas venenatas traderet, simpliciter atque aperte animi sensa promere.) — 442. *En vbi nunc Iuno, vbi Minerva tua?* sola tibi quoniam adsum *externae regina domus*, peregrini regis filia. *Nec adnoscunt me nunc syluae Aeetida*, me, quam non nisi piam Hecates sacerdotem hucusque nouerant, iam cum peregrino conloquentem. — 446. *Sed victa sum fatis tuis*, tuo mortis periculo; *cape munera subplex* tam vehementer petita, exoptata *non mea*, Maserius subplet: sed Deorum, aut verius Iasonis. Heinsius: non mea, sed Hecates. Quorum nihil ad palatum est qualecumque meum. Ego igitur malim iungere cum praecedentibus *fatis tuis victa*, misericordia tui magis mota, quam animo obsequuta meo tibi do munera ista. — 447. *Pelias si iterum in alios casus aliasque inmittet* mittet, (nil amplius) *vrbes, heu formae ne crede tuae.* Hoc bene

inuentum: laudo pulcritudinem, ſed vereor, vt vmquam terrarum inuenias, quae tantopere te amet, tanto ſuo periculo te velit adiuuare. — 449. *Titania iamque gramina* Promethei, fuſius ſupra deſcripta v. 356 ſq. *Perſaeasque* Hecates v. 353. 364. *ſinu depromere* e zona, μίτρα *vires* venena *coeperat*, nondum in manus dederat, ſed inter promendum ita pergit: Si quam tamen ſpem ponis in Diis, vel tua ipſius virtute, etiam nunc ſine me inſontem, *miſero dimitte parenti*, ne inpia tui amore in parentem ſim. — 456. *Dixerat, extemplo*, periculum enim erat in mora, quia diluculum adpropinquabat, quod ἀστρονομικῶς ita poeta effert: *nam iam* (ſic enim lego pro *neque enim*, vnde ſenſum commodum extricare non poſſum) *matura ruebant ſidera*, matura nempe occaſui, iam in eo erant, vt occiderent, (*cadentia ſidera* Virgil. Aen. 2, 9.) *et extremum*, qui vltimus omnium, non niſi die inſtante, occidit, *ſubſixerat*, diutius remorata erat ſc. Medea arte magica *axe* ad polum Arcticum (axis enim eſt ſeptemtrio, qui Graecis ἅμαξα dicitur. Sic Servius ad Virgil. Ge. 3, 351. cf. infra v. 560.) — extemplo igitur, non ſine gemitu tamen et multis lacrymis, iuueni medicamina *non ſecus*, cumque iis *patriam*, *famam*, *decus obiicit*, tradit. *Ille manu ſubit*, prehendit, Apollon. 3, 1014. αὐτὰρ ὅ γ' αἶψα χερσὶν ὑπέδεκτο γεγηθώς, et *vim conripit* feſtinanter *omnem*, totam medicaminum copiam.

462 — 472. Iam vero Medea eo progreſſa, vnde pedem referre non poſſet, arma Iaſonis magicis artibus firmat atque conroborat, eumque medicaminum docet vſum. *Vbi non reuocabilis vmquam ceſſit ab ore pudor* (ſententiam intexit poeta veriſſimam, vtiliſſimam) *propiorque inpleuit*, conripuit *Erinnys*, non Furia, ſed furor amoris, *carmina nunc totos voluit figitque per artus Aeſonidae*, totum corpus, membra, oſſa et medullas incantando conroborat, *totum ſepteno murmure fertur per clypeum*, ſepties, quo in numero vim aliquam ineſſe crediderunt, tenui voce clypeum per omnes partes conſecrat, *grauiorem reddit haſtam*, pondus addit, *iamque ſui tauris languent abſentibus ignes*, tanta eſt carminum efficacia, vt eminus adeo vim exſerant, ignesque taurorum abſentium minui, deferueſcere incipiant. — 467. *Nunc age et has criſtas galeamque reſume*, *quam modo funerea tenuit Diſcordia dextra*. Medea ſine dubio galeam aliquantisper ponere Iaſonem iuſſerat; cui quum vim diſcordiae indidiſſet,

reddit. Quod ipſa Discordia, quaſi praeſens, non adſpectabilis tamen, galeam manibus tractauerit, eſt fictio poetica, non nimis premenda. Infra v. 632. vbi galea vim ſuam exſerit, *Tartareo veneno infecta* dicitur. — 469. *Hanc iace per medias, quum verteris aequora,* campum exarateris, *meſſes,* ſegetem Cadmeam. — 470. *Ipſe fremens,* ira percitus *mirabitur, et me reſpiciet fortaſſe pater,* ſuſpectam habebit.

472 — 487. Alia nunc ſolicitudo miſerae animum premit Medeae. Quid ſi, ſecum ait, Iaſon, beneficii in eum conlati inmemor, me deſerat? Mentem ſuper alta ferebat aequora, Argonautas ſine ſe abire videt, *adripit dextram Iaſonis,* ac *ſubmiſſa,* vultu demiſſo, *profatur:* (molliſſima eſt, quae ſequitur, oratio) Sis memor mei, contra memor ipſa manebo tui. Quando hinc aberis, dic, quaeſo, *profundi* inmenſi *quod coeli ſpectabo latus?* dic, quam coeli plagam petiturus ſic, vt eo ſemper vultum animumque dirigam. *Sed te quoque tangat* aliqua *cura* (modeſtius quam amor) *mei, quocumque loco,* vbicumque terrarum ſis, *quoscumque per annos* vitae tuae. *Hunc te* qualis nunc ſis, quam plena periculi praeſens tua conditio ſit, *meminiſſe velis, et noſtra fateri munera,* mihi ſalutem adceptam referre, *ſeruatum nec pudeat virginis arte.* — 483. *At heu mihi! cur nullos ſtringunt tua lumina fletus,* ne lacrymulam quidem in genis tuis video oboriri. Qui ſenſus tamen exſculpi non poſſit, niſi cum Heinſio ponas *nulli.* Burmannus I. pro *ſtringunt* coniecerat *ſpargunt,* Burmannus II. ad Anthol. T. 1. p. 162. *ſingunt.* Palmam ſine dubio praeripuit omnibus Ruhnkenius, qui ſic refingit: cur *nullo tinguntur* lumina *fletu?* v. Santenium ad Propert. p. 915. — *Diſſimulas,* te ipſum celare velle videris, me mox ab irato patre, et merito quidem meo, mortem manere, animus tibi eſt in patria, *te* contra *felicia regna manent et coniux et natae, ego prodita,* neglecta, deſerta *obibo. Nec queror,* ſit ita, *et pro te* (tenerrimi amoris teſtificatio!) *pro te lucem quoque,* vitam adeo, et *laeta* quidem *relinquam.*

488 — 510. Ad haec non minus liberaliter et blande reſpondet Iaſon, fidemque Medeae perpetuam ſanctiſſime pollicetur. — 489. *Tacitis cantibus,* magicis ipſum inſcium *flexerat, et ſimili* mutuo *adflarat amore.* — 490. *Tune* Iaſonem *credis quidquam velle,* in optatis habere, et *ulla*

pati fine te loca, adire, et laeto animo ibi viuere? — *Redde tyranno* patri, *recipe ingratos atque exfue cantus*, foluas incantamenta, viresque per ea datas refume. *Quis mihi lucis*, vitae *amor*, *cur patriam* reuifere *optem*, *fi non et genitor*, quem falfo in viuis adhuc effe credebat, *te* conferuatricem meam *primam*, prius adeo quam me *amplectitur*, *teque Graecia tuo*, tibi debito *vellere fulgentem gaudens fpectat*, *et ad primos fluctus*, primum litus *procumbit*, exfpectabunda et gratulatura litus obcupat. Apollon. 3, 995. ἠϊόνεσσιν ἐφεζόμεναι γοόωσι. et v. 1122. τιμήεσσα γυναιξὶ καὶ ἀνδράσιν, αἰδοίη τε ἔσσεαι. — 497. *Refpice ad has voces*, adtende, et numquam ex animo dimitte, *et iam*, *precor*, *adnue*, *coniux*, en tibi dextram meam, tuque viciffim cedo tuam; numquam fine te viuere cupio, coniugio me tuo dignum habere velis. *Per te*, *quae fuperis diuisque potentior imis*, (admodum adulatorie!) *perque haec*, *virgo*, (hoc recepi pro vulgato *ergo*, praeeunte Bononienfi, Heinfio et Cupero Obff. p. 283.) *tuo redeuntia* e nubibus, vt iterum confpiciantur (cf. v. 456.) *fidera nutu*, — *per has noftri discriminis horas*, quibus quummaxime pericula mihi inftare video. Cuperus l. l. ex Scholiafte Apollonii 2, 257. monet, veteres primum per Deos, deinde per infortunia fua iuraffe. — 501. *Si ego vmquam* vel meriti tui, vel noctis huius inmemor fim, tuque, quae mei amore et thronum, et patriam et parentes reliqueris, fidem fallere videas, *tum me non tauros iuuet euafiffe*, *tum me tectis tua turbet in ipfis flamma* (refpicere hic poetam ad incendium, quod Medea poftea temporis Creufae et Creontis domui inmifit, recte obferuat Burmannus). — 509. *Audiit*, *atque fimul meritis periuria poenis defpondet*, poenas in anteceffum meritas periuriis deftinat, inflicturumque fe certiffime fpondet *Furor*, *queftus femper vltus amantis*, qui queftus amantium de periuriis femper audit, perfidosque poenis perfequitur.

511—538. Medea, quum, quam terribilis fit velleris cuftos draco, Iafoni experimento facto oftendiffet, tandem in vrbem redit. *Perftant defixus* eodem loco *vterque*, *et nunc ora leuant audaci laeta iuuenta*, quoties iuuenili confidentia laetitiam prae fe ferunt, *ora fimul toties dulces rapientia vultus*, Apollon. 3, 1018. τῆς δ' ἀμαρυγὰς ὀφθαλμῶν ἥρπαζεν. *deiicit hinc vultus aeger pudor*, haec ipfa tamen laetitia folicitudine et pudore interpellata eft, ita vt limis tantum et obliquis oculis fefe inuicem fpectarent;

mora dictis redditur, silentes iterum adstant, mox tamen *rursus conterret Iasona virgo*, nouum narrat ab ipso subeundum periculum. *Adcipe*, *quis*, quam dirus *in Aeolio*, Phrixi, Aeoli nepotis *maneat te vellere custos*. *Nondum promissa peregi*, nondum omnia dixi, quae tua causa factura sim. — 520. Auget periculum: Vix ego arte mea magica, quaeque eam me docuit, Hecate, vix tu tuique sodales fortitudine pares erimus draconi. — 522. Vtque *virum doceat*, *quae monstra* vincenda *supersint*, *protenus inmensis recubantem anfractibus*, spiris, ductibus v. 167. *anguem turbat*, lacessit, et *Haemonii ducis* Iasonis *vmbram obiicit*. — 525. *Ille*, *quod haud alias* facere consueuit, *stetit* in altum porrectus, et *trepidantia torsit sibila*, linguam celerrime motam, vibrantem et sibilantem, et *postquam metu*, timidus *circum vellus* se sursum prouoluerat, ita vt tota arbor cohorreret, tum demum obfensiue, quod aiunt, agit, *incipit inde sequi* vmbram, quam videret, *et furit ore*, dentibus *per auras*, *sed vacuo*, aera mandit. — 529. Admirabundus stupet Iason, frigidusque adstat ense stricto. *Medea trahit*, retrahit *ridens*, tandemque *angue represso*, coercito, mitigato, ait: *Hunc tibi postremum parat*, inmittet iratus pater. Heu miser, tantis iterum *carpende* solicitande *periclis!* — 534. *Vtinam videam te nullo*, facili saltem *labore ipsam caeruleis nexibus*, spiris draconis *squalentem* obfuscatam arborem conscendere, *ipsaque peruigilis calcare lumina monstri*. *Contingat vix deinde mori*. (*Vix* non placet, quamquam Burmannus saepe idem notare, quod *mox*, *statim*, contendat. Bononiensis habet *sic*, quod rectius puto). — 537. Sic fata *sub extremis vmbris*, aurora adpropinquante *in moenia se retulit* Medea.

539 — 555. Qui Iasonem ancoras soluisse longeque iam abesse crediderat Aeetes, pugnae contra paratum stare in campo eumdem audit; tauros itaque stabulis emitti, et semina promi iubet. *Iam puniceo* Aurorae *regem spes vana sub ortu extulerat*, *quantis vndis nox vna diremerit*, quantum maris spatium fugiens vna nocte emensus esset Iason; *liberne freto iam vultus aperto*, an libere prospicere in altum possit, *totumque mare sileat vt prius*, (sic ordines verba) nullus remorum remigumque sonitus audiatur, nusquam nauigium adpareat, vti ante Argonautarum aduentum; *dumque ea longe explorare queat*, (*queat?* Librariis sine dubio debetur, non poetae. Pius iam olim pro eo conie-

cerat *parat*, eumque fequutae Aldina, Engentina, Coliniana et Gryphiana. Quid fi propius ad literarum ductum fcribas *meat*, in eo eft, vt montem confcendat, vel litus adeat?) *quum Echion Arcas* Argonauta, legatus a Iafone miffus, quo munere functum fupra aliquoties habuimus 1, 440. 4, 134. et 734. Iafonem tauros in campo Martis exfpectare nuntiaret. — 546. *En vocor, en vltro* — *en* bis repetitum ironicam habet admirationem: ita vero fortis eft iuuenis, vt me prouocet ipfe, *fpesque addidit aufa*, obfcurius dictum, quod, nifi conruptum fit, nihil aliud fignificare poteft, quam fpes auxit aufa, aufa aufis addit. — 547. Rex, quafi aciem inftruat, partes distribuit. *Vos mihi, tauri, primum aequora*, planum folidumque campum *in glebas inuertite*, conuertite, comminuite, *nunc totas aperite*, emittite et *voluite* alias poft alias *flammas; exeat*, procrefcat *meffis*, feges *Haemonio colono* (contemtim) *memoranda*, cuius, dum viuet, fi viuet, numquam obliuifcetur. *Tuque, nata, tuum draconem da*, obpone *parti Graecorum*, fodalibus circumftantibus, (cf. v. 557.) fi forte opitulari Iafoni fuo audeant. *Ipfius* folo *adfpectu pereant; quin vellera et ipfa terga mihi diros feruent infecta cruores*. Stellulam praefixerunt, et varia hariolati funt commentatores, quod idem et mihi liceat. Aliquem fenfum inueniffe mihi vifus fum, fi ita interpretarer: *quin*, fi ita audaces fint Argonautae, vt cum dracone dimicare fustineant, *vellus aureum et ipfa terga*, draconis nempe *infecta* confperfa *diros cruores*, hoftium exfecrandorum, qui rapere vellent, *feruent* memoriae caufa, vt figna fint fortitudinis, qua vellus fuae cuftodiae traditum draco defenderit. Erat etiam, vbi *diris cruoribus* Medeae venena fignificari putarem, legeremque: *diri feruent inlaefa* fc. vellera, ne rapiantur, *cruores*, vt rex pergat mandata dare filiae, vt arte fua magica inungat et vellus et draconem; fed audacius hoc effe ipfe confiteor. — 553. *Fatur*, hoc grauius hoc loco, quam *dixit*, habet enim notionem iubentis, et *effufis* e ftabulo *tauris iubet aequora pandi*, planitiem aperiri. *Pars*, alii regis miniftri *Echionii* Cadmei, Thebani (ab Echione, vno ex Cadmi comitibus, cf. fupra v. 301.) *dentis* Singul. pro Plurali *inmania* faeua *femina fubeant*, finu veftium excipiant, (cf. fupra v. 460.) — *pars*, alii *aratri diri* (mallem *duri*, quod fere follemne eft aratri apud poetas epitheton, praefertim quum *diri* cruores modo v. 552. adfuerint) *portant graue robur*.

556 – 563. Iafon interea fortem fuam exfpectat intrepidus. *Pagafaea*, Theffala *iuuentus profequuta ftipat*, *maxima quisque dicta dedit*, fortitudinem ducis iactat, vociferatur, connitiatur (fic *magnum fonantes* 1, 262. *magna dicta volant* 5, 600.) *faeuisque* periculi plenis *procul discesſit ab agris*. — 559. *Fixerat ille gradus*, compofuit fe, intentus ftetit, *totoque ex agmine folus ftabat*, *vt extremis defertus ab orbibus* ftellis *axis*, polus arcticus, (v. fupra 457.) h. l. Arctos fidus, Vrfa, *quem iam laffa dies*, fol occidens, vt refpiciatur ad laffos equos, nox ingruens, *auftrique ardentis harenae*, nubes harenarum ventis excitatae auftralis plagae incolis ex oculis fubducunt, *aut quem Rhipaeas ad arces* montes, in plaga feptemtrionali, *exftantem*, paullulum temporis emicantem, confpicuum, mox tamen *rurfus nix et coerulei Boreae ferus horror*, (cf. 1, 652.) nubes imbribus grauidae, a Borea coactae, *abstulit*, obfcurauit. Feci, quod potui, vt, quem poeta animo informaffe videretur, fenfum eruerem, fed mihi nondum per omnia fatis feci. Nimis doctus fubinde effe vult Valerius meus, quo fit, vt obfcurior fiat et, dum nimis ornare rem, quam comparat, contendit, id, quocum comparationem inftituit, ex oculis amittat. Idem ei adcidit hoc loco, cuius pofterior pars, qua ratione ad Iafonem commode adcommodari poffit, non video. Gratiam habebunt lectores, quod Cel. Beckiii l. l. p. 270. fententiam adfcripferim. "Intricatus, ait, locus, et memorabilis ob diuerfiffimas explicationes, quarum vtramque et verba admittunt et contexta oratio. Dorvillii explicatio ad Chariton. p. 591. ed. Lipf. vt fit a curru deferto ducta comparatio, vix placet, quod humilior imago futura effet, nec *orbis* videtur dici poffe pro curru. Plus erit dignitatis, fi de Arcto interpreteris. *Laffa dies* dictum effe deberet pro lumine deficiente ipfius ftellae, vt fit fenfus: quem tenebrae, puta nubes, aut, in auftrali terra, arenae concitatae obfcurant, aut in feptemtrionali plaga, niues. Quum auftrum ardentem dixiffet poeta, hoc ipfum ad obpofitam coeli plagam tranftulit animum. *exftantem* ornatus caufa eft adiectum, nec premendum, quafi elatior fit feptemtrionalis plaga. — (Sic tamen credidere veteres. Vide, quae ad Calpurn. Sic. Ecl. 1. 74. 75. *Notum iacentem*, *erectumque Boream* adnotauit Wernsdorf. Poet. min. Vol. 2. p. 85. W.) Senfus igitur eft fimpliciter, vt Arctos, quae deficientibus reliquis ftellis fola deftituta, arenis et niuibus obfcuratur. Sed

latet adhuc aliquid in *laſſa dies;* requirebatur hic noctis mentio."

564 – 572. Ruunt e ſtabulis tauri, qui, vt primum adparent, omnia vndique conluſtrant. Hoc poeta exornat per ſingulas partes: *ſubito longiſſima vnda Phaſidis adtoniti,* Phaſis per omnes, quamuis admodum extentas, ripas, *Caucaſiaeque trabes,* arbores, ſyluae, *omnisque Aeetia tellus,* tota Colchis *fulſit, et ardentes ſtabula effudere tenebras.* Mire dictum videri poſſit. Poeta ſi hoc voluit, vt ſtabula e tenebris ſuis igniuomos emiſerint tauros, obſcurius mentem expoſuit. Fortaſſe tamen ὀξύμωρον ſequutus, in qua figura ſibi placuiſſe omnino videtur, ſi conferas huius libri v. 5. *tenebris incenſa* mens, et paullo poſt 585. *frigidus ignis.* Optime, vti et Burmannus vidit, h. l. de fumoſis flammis exponi poteſt, vt Apollonii λιγνυόεντα καπνόν 2, 133. et 3, 1290. imitari poeta voluerit. — 567. Hi tauri comparantur cum fulminibus propter ignes, cum ventis ob celeritatem. *Velut ſi quando ira Iovis,* iratus, tonans Iupiter *geminos ignes* duo fulmina ſimul *torſit mortalibus.* (rubente dextra iaculatus Horat. Od. 1, 2.) *aut* duo quum pariter carceribus ſuis emiſſi in aera euolant venti, *ſic vterque taurus clauſtris,* ſtabulis *euadit,* proruit, *et inmani turbine* inpetu *proſlat flammas arduus,* erecto capite, *atque atro,* fumoſo *voluens incendia fluctu.* cf. Apollon. 3, 292. et Voſs mythol. Briefe 1, 190.

573 – 575. *Horruit Argoae legio ratis, horruit* iam *audax, qui modo virgineis ſeruari cantibus Idas flebat,* paullo ante indignatus erat, quod ſalutem non lacertis virilibus, ſed muliebribus cantilenis adceptam referre deberet, et *inuito* maligno Medeam *proſpexerat,* adſpexerat *vultu.* Huius indignationis nullam in antecedentibus mentionem fecit noſter, Apollonius tamen non vno loco. 3, 556. 1169. 1251.

576 – 606. Ipſa pugna cum tauris narratur. *Non tulit Iaſon moras,* diutius continere ſe non potuit, *ſeſeque inmiſit,* propius adceſſit ad tauros *diuerſos,* non vna, ſed diuerſis viis incedentes *dum videt; et errantem dextra ciet obuius ignem,* diuerſis locis circumuagantibus, necdum videntibus, quo inpetum dirigant, tauris elata manu ipſe prouocando inſultat Iaſon. — 579. Vt tandem, qui prior *aduerſi,* obuiam euntis *Iaſonis arma* fulgentia *reſpexit,* conſtitit, et *toruo ſe lumine flexit, cunctatus paullum,* quod faciunt boues irati, in primis ſylueſtres, *ſubito ſurit.*

Aequora irata, fluctus hyeme commoti *non sic*, eodem inpetu, eadem celeritate in scopulos ruunt, et *fracta cedunt retro; bis fulmineis* igneis *se flatibus infert, obnubitque*, obnubilat, fumo vaporibusque innoluit, sed Medea *adspirare* adtingere flatu non sinit Iasonem, *clypeoque inliditur ignis frigidus*, vim amiserat, deferbuerat, *et viso pallescit*, alias rubicunda *flamma veneno*. Satis audacter dictum. — 587. *Incitat* Iason *dextram*, intendit, robur omne conligit, *inque ardentia mittit cornua*, deinde *totis propendens viribus*, toto corporis pondere *haeret*, ex cornibus se suspendit. cf. Cl. *Boettiger* im *Gothaischen Hofkalender* 1804. S. 40—54. *Taurus, virum atque ipsam te, Medea, recusans* (ingeniose Slothouwer p. 181. *refutans*, vti 6, 123. vulgatum tamen aeque bonum mouere nolui) robur domitori ab ipsa Medea additum nihili habens *concutit*, excutere cornibus contendit, contingitque adeo, vt ira conlecta obnitentem Iasonem aliquantisper humo elevaret, et in aere pendentem cornibus portaret, sed *iners*, frustra; tandem *residens*, in genua procumbens, *grauius mugire* incipit, et *fesso cornu victus descendere*, procidere, qua notione est etiam 1, 686. 6, 244. — 593. Respiciens ad sodales Iason postulat vincula, *ora* caput *tauri premit, trahiturque trahitque*, (cf. 6, 414.) *obnixus genu superat*, ne resurgat, insistit, *toros* ceruicem *sub iuga ahena cogit*. — 596. Alterum deinde *turbida*, de Iasone suo solicita Medea taurum *exarmat*, ferociam eius frangit, mansuetiorem facit, *obfert*, sistit ad pugnam *lentum*, tardiorem et *minantem*, sed *timide* minantem, iamque *propinquanti noctem inplicat*, caligine tauri oculos obnubilat, vt Iasonem praetercurrat; tum vero *fatiscens*, fatigatus, quo maiori inpetu inrueret, eo grauiori labsu in terram procidit; quo facto *desuper incumbit*, insilit humeris eius *Iason*, atque suis *defixum* (vix commodum dat sensum, scripsitque forsan poeta *defessum*, vel, quod Burmannus coniicit, *defectum*) *flatibus*. — 603. *Suscitat ipse genu*, ad surgendum inpellit latus fodiendo, *iaenaque agit hasta*, qua pro stimulo vtebatur, vt pedes conriperet taurus in arando. — 604. Iasonem, taurorum victorem, comparat poeta cum primis equorum domitoribus Lapithis, imagunculam tamen nimio exornandi studio obscurauit. *Non aliter, quam si* (ex) *telluris hiatu terga recentis equi*, a Neptuno tridenti terram percutiente procreati, *inuasit*, celeriter conscendit, *primumque inuasit habenis murmur*, frena iniecit, quid-

quid frenderet et recusaret equus, *et in summa Lapithes adparuit Ossa*, hunc enim montem et terras circumiacentes Lapithis adsignant poetae.

607—621. *Ille* Iason (en alia comparatio!) velut fertilissima arua, *campos Libyes* Africae (cf. Libycas areas Horat. Od. 1, 1. et ibi Iani) Aegyptique, *pinguia Nili fertilis arua secat*, sic plena manu *semina spargere gaudet*, laetus atque confidens, *oneratque noualia bello*, terrae vomere proscissae inmittit materiem belli, semina, e quibus mox multi armati contra se inuicem depugnantes procrescerent. Apte comparat Burmannus locum, e quo sine dubio profecit Valerius, Propertii 3, 9. *Colchis adamantina sub iuga tauros egit, et armigera proelia seuit humo.* cf. etiam infra 8, 138. *vbi complentur litora bello.* — 610. In segete ista sensim crescente haud iniucunda vsus est gradatione poeta: Et *primo* quidem *ab ipso vomere* in ipso arandi opere *Martius clangor fusus*, auditus est e longinquo, tum *ex omni sonuerunt cornua sulco;* porro *bellatrix*, viris armatis grauida *dum gleba quati*, moueri incipit, *pariterque creari armarique phalanx*, legiones proueniunt armis ab ipsa natiuitate indutae, tandem *totis insurgere campis*, omnem complent planitiem. *Cessit*, recessit *paullulum heros ad socios*, non timore, sed *opperiens*, exspectans, *vbi prima aduerso sibi daret agmina tellus*, vbi primum pugnandi locum darent terrae filii. *Vt vero iam rura recedere* dimoueri, findi *summis cristis* galearum, et *infesta casside vibrantes* (intransitiue, vti saepius ap. nostrum v. c. 2, 342. 6, 518.) *terras*, ipsas iam hostiles galeas splendorem e terris emittere videt, *aduolat*, *atque imo tellus qua proxima collo*, vbi capita tantum adhuc et colla exstarent, necdum humeri *videre diem*, emersissent, *prior ense sequaci*, obsequioso, facili (Apollon. 3, 1388. ἅρπῃ εὐκαμπῆς) *aequat humo truncos*, prope terram demetit; *rutilum thoraca sequenti*, *aut primas a matre* terra porrectas *manus premit obuius ante.* Locum salebrosum facit *sequenti*, quod quum ob proxime praecedens *sequaci*, tum ob conlocationem non placet. Quod si tamen iungas verbo *premit*, tum ferri possit, hoc sensu: Colla amputat, prius quam humeri subcrescerent, *sequenti* (sequentibus) qui *post hos* vel thoracem vel primas manus (digitos) protruderent, hos obcupat, nec patitur vltra prouenire. Possis etiam legere *ferenti* i. e. proferenti. Sed nil opus.

622. At vero *aut illis, aut illis* tot vndique emergentibus *millibus* non magis *ſubficit,* parem ſe videt, quam olim *Tirynthius* Hercules, quum *ad agmina hydrae dirae* Lernaeae *defeſſus Palladios reſpicit ignes.* Sunt, qui *angues* malint, aegida puta Palladis; nihil tamen mutandum. Hercules enim, quum ſola amputatione nihil proficeret, igne adhibito, quominus capita ſubcreſcerent, inpediiſſe narratur a Mythographis. — 625. Ergo iterum ad *ſocias,* auxiliatrices *conuertere* (ſe) *Medeae artes, et galeae nodos ac vincula,* lora, quibus mento adligata eſſet, *disſipat,* ſoluit quidem, *cunctatur tamen,* non proiicit illico, *totique obcurrere bello* conficere bellum *ipſe* ſolus *cupit,* ſed *ſpes nulla datur; ſic vndique denſant terrigenae iam ſigna duces,* conferto agmine incedunt. *Iamque omnes odere,* ira excandeſcentes petunt *virum.* — 631. *Tum vero amens,* conſilii inops *discrimine tanto, galeam* (Apollonius 3, 1363. et Ovidius Metam. 7, 139. non galeam, ſed ſaxum coniecisse narrant) a Medea hos in vſus incantatam (v. ſupra 469.) *in medios torſit,* magna vi proiecit; *conuerſae* retro *protenus haſtae.* — 635. Qualis vbi *adtonitos,* furore percitos *annua ira moeſtae Matris* (Mygdonius planctus infra 8, 239. cf. et 3, 20. 232.) annui dies feſti in honorem Cybeles (Megaleſia) et quidem dies eorum tertius (ſanguen vel ſanguinis dictus) quo Galli acutis cultris brachia incidebant 3, 234. — vel *exſectos lacerat Bellona comatos.* Hoc ſpectat ad Bellonae ſacerdotes (Bellonarios), quos Gallis iungi et apud alios deprehendimus. v. Iuvenal. 4, 123. 6, 511 ſq. et ibi Ruperti. Lucan. 1, 565 - 567. Locus claſſicus de Bellonae ſacris eſt ap. Tibull. 1, 6. 43. vbi v. Heynium. *Exſectos* nominat Noſter et *comatos,* quod ſpadones erant, et comam alebant, quum contra Iſidis ſacerdotes (Iſiaci) maritati eſſent et calui. v. van Dalen Diſſ. antiquitatibus inſeruientes p. 155. — Sic Medea *cohortes adcenſas,* ira ardentes *inplicat, et in ſua,* contra ſe ipſos, *fratres,* eiusdem matris omnes *proelia agit. Omnis ibi Aeſoniden ſterni putat,* quisque non fratrem, ſed Iaſonem ferire opinatur. *Stupet Aeetes, vltro ipſe furentes reuocare* a mutua caede *cupit,* ſed *cuncta,* coniuncta, coacervata *iacent, nec quisquam primus ruit, aut ſuper vllus linquitur,* dici haud potuit, qui primus, qui vltimus ceciderit, *atque hauſit ſubito ſua funera,* filios ſuos mortuos (cf. Virgil. Aen. 6, 510. 9, 492.) *tellus.*

644. *Protenus in* (ad) *fluuium* Phafidem *fumantibus* fanguine *euolat armis* Iafon, *qualis Getico de puluere*, proelio puluerulento *Mavors intrat equis Hebrum vritque grauem fudoribus*, facit, vt aquae fudore et Dei et equorum calefiant, tepefcant faltem. — *Aut niger* fumo et fuligine pictus *Cyclops ex antris*, officina *a rutili fulminis aeftu*, a cudendis fulminibus adhuc aeftuans *furit et refpirat*, ruit ad fe refrigerandum *in aequore Siculo*. — 649. Sic igitur Iafon reuerfus, fodalesque *ouantes*, laetantes amplexus eft. Nec iam regem denuo precibus adire mendacem dignatur, *nec*, *fi ipfe*, qui antea promififfet, *ingerat vltro terga*, vel inuito obtrudat aureum vellus, *velit in pacem dextramque reuerti*, denuo fe fidei tam perfidi regis committere; *ambo truces*, *ambo abfceffere minantes*, truci minantique vultu difcedunt.

IN LIBRVM VIII.

1—23. Medea patris iram timens medicamina ex penetralibus promit, et ad Iafonem confugit. 1. Iam *fua facta*, quae perpetraffet, et inde fequutura mala *pauentem Colchida omnes furiae minaeque*, irae furibundae *patris circa habent*, obfident quafi, vndique obpugnant. Heinfius pro *circa habent* mauult *circum — agunt* per Tmefin; nil opus, nam *habere* noftro faepius eft pro tenere, continere et fimilibus. v. infra v. 98. et 5, 284. — 4. *nec miferae terra vlla procul*, nulla tam remota, quam non adire mallet potius, quam in patria remanere. — 5. *ferre fugam*, fingularis dictio, eadem tamen et 4, 644. 7, 297. — 6. *ofcula dat vittis virgineis*, omnino arculae muliebri. Apollon. 4, 26. κύσσε δ' ἑόν τε λέχος, καὶ δικλίδας ἀμφοτέρωθε σταθμοὺς, καὶ τοίχων ἐπαφήσατο. — 8. *crinemque genasque ante per antiqui carpfit veftigia fomni*. Male habuit non vnum interpretem τὸ *ante* eam ob caufam, quod ob ftatim fequens *antiqui* ingrata exfiftat ὁμοφωνία; eius igitur loco Burmannus *vngue*, Slothouwer *acta* reponere maluerunt, fed retinui ego *ante*, quod refpicere videtur antecedens *fugit*, antequam fugeret, toros adhuc femel amplexa, fed, dum dirum illud fomnium 5, 334 fq. in memoriam reuocat, horret, et fummae triftitiae fenfu crinem genasque non tam lacerat, quod Burmanno vifum, fed *carpit*, leniter inuadit. — 9. *inpreffo*, preffo. — 12. *Non carior ille eft*, *quem fequimur*, non aeque amo

Iaſonem, ac te, pater optime, in quo ſi mentiar, *tumidis ſimul obruar vndis*, fluctus me cum ipſo Iaſone hauriant! — 15. *melior ſit cetera proles*, magis pia, quae tibi honori et gaudio maiori ſit, quam ego. — 16. Dixit, et *numquam ſpernenda*, maximi pretii, vtiliſſima *Haemonio marito* coniugi Theſſalo Iaſoni *medicamina ciſtis* (Orpheus 954. Apollon. 3, 801. Φαρμαμὸς) *letiferis* venena mortifera ſeruantibus *condita prodit*, profert, promit. — 20. *Velut torto* (ornans epitheton!) *Furiarum flagello erecta*, incitata, exagitata *proſilit*, non lecto, vti Burmanno videtur, nam iſta nocte ſomno ſe dare nec voluit, nec potuit, ſed palatio. — 21. Poeta Medeam comparat cum Inone, Athamantis coniuge, qui, quum a Iunone in furorem actus eſſet, vxorem pro leaena habitam perſequutus eſt: cuius iras euitatura Furiis et ipſa agitata Ino, in ſinu gerens filiolum Melicertam (nam alterum, Learchum, paullo ante Athamas correptum ſaxo adliſerat, v. ſupra 3, 68.) ad mare properauit, et cum ipſo puerulo in mare ſe praecipitem dedit e ſcopulo; quae omnia vberius narrantem conſule Ouidium Metam. 4, 416 ſq. Iam vero plena omnia, obſcurius tamen vltima v. 23. extulit poeta: *extremum coniux ferit inritus Iſthmon.* Burmannus ita explicat, vt Athamantem ad extremam litoris oram ſubſtitiſſe, et furore inani, quod euaſerit manibus coniux, pedibus pulſaſſe terram exiſtimat. Mihi autem Valerius Athamantem ita prope Inus veſtigiis inſiſtentem videtur induxiſſe, vt enſe ſublato ipſam adhuc tangere atque ferire crederet, ictu tamen inani in extremum ſcopulum debaccharetur.

24—44. Iaſon in luco blandis verbis Medeam excipit: 25. *nemoris ſacra nocte ſe tegebat*, abditus in vmbra luci exſpectabat. *ſiderea* inſigni, pulcerrima *iuuenta.* De eodem Iaſone 5, 467. *ſideris ora ferens*, cf. 4, 190. — 27. Poeta Iaſonem cum Endymione, is enim eſt *Latmius venator* a Latmo Cariae monte dictus, Medeam cum *Luna*, Diana confert, quae pudoris virginei diu tenaciſſima tandem dormientis Endymionis venuſtate abrepta ne intra oſculum quidem conſtitit, ſi fides habenda Propertio 2, 15. cf. et Apollon. 4, 55. — 28. *reſidet*, quieſcit, ſomno correptus — *velatis cornibus Luna venit*, ſplendore ſuo, ne deprehenderetur, imminuto. Apollon. 4, 60. σκοτίη ἐνὶ νυκτί. De defectu, eclipſi Lunae poſſis intelligere, ſi ſequaris Catullum 66, 5. vbi v. Cel. Doeringium et Valkenaer. Epigramm. Callimachi fragmenta p. 66. — 30. *roſeo honore*, ſuaui,

gratiosa, florente pulcritudine. cf. infra v. 237. *inplet nemus, talemque* aeque pulcram ac Dianam *exspectat amantem* Medeam Iason. — 32. En noua comparatio! *De more columbae panidae*, sollemnis vox de animalculis istis, quae *super* supra se *praepetis*, de quibusque auibus carniuoris dicitur, *ingenti vmbra*, auget magnitudinem auis, *circumdata* conclusa, inuoluta, *in quemcumque*, vt primum in oculos cadit, *tremens*, anxia *hominem cadit*, quod grauius et significantius, quam volat. — 35. Haud secus Medea *icta* percussa *timore graui mediam sese inmisit*, toto corpore in amplexus eius ruit. — 37. Iason ita excipit: *O decus magnum in nostros penates ventura*, insigne ornamentum genti nostrae adcessura. *Sola haud indigna causa tantarum viarum reperta mihi.* Sic ordines verba. *Haud indigna* λιτότης, sensusque est: operae profecto pretium erat, tam egregiae virginis causa tam longinqua maria emetiri. *Iam nunc non vlla requiro*, nil curo *vellera*, quibus tu mihi longe potior es, *satis carinae meae vexisse*, reportare TE. — 41. At vero tot tantisque tuis meritis adde, potes enim, vellera, *namque aurea* (sic rescripsi pro *antea*, quod nihili est; eademque conrectio in mentem venerat Slothouwero p. 182.) *iussi terga referre sumus: socios ea gloria tangit*, ad hos etiam pars laudis pertinet. — 44. *primis subplex dedit oscula palmis*, nondum labiis inprimit oscula, sed manibus iisque primis, digitis. Satis modeste!

45—53. Medea tenerrimi amoris significatione totam se tradit atque committit Iasoni, fidei tamen datae eum admonet. — 47. *Non iam nunc regina*, virgo regia, *loquor; sceptris relictis, vota* animi, te, mi Iason, sequor; serua *profugae*, tua causa omnia relinquenti, *quam dedisti fidem* 7, 497 sq. — 49. *Di nostris vocibus adsunt* testes, audiunt praesentes, quae loquimur, inuicem promittimus. *Sidera et haec te meque vident*, sideribus enim et locum dedere in iure iurando. v. Heyne ad Virgil. Aen. 2, 154. — *modo ne quis abactam* a te repudiatamque huc *referat me forte dies oculisque parentis* irati *ingerat*, obiiciat. — 53. *Hoc te deprecor, hospes.* In hac hospitis adpellatione, qua sermonem finit Medea, perfidiae quamdam atque leuitatis hospitibus solitae suspicionem inuenisse sibi, nec inmerito, visus est Burmannus, Valeriumque existimat ob oculos habuisse Ovidii illud Heroid. 17, 191. *Certus in hospitibus non est amor, errat, vt ipsi.*

54—66. Vtrique iam interiorem ingressi lucum conspiciunt draconem. *Rapido passu*, cum inpetu, incitatiore gradu *per deuia furens*, de incantatione iam cogitans *tollitur*, abripitur, deproperat Medea. — 55. *Haeret comes* Iason. Maiorem vim habet τὸ *haeret*, quam simplex *est*: inest notio alicuius timoris. — 57. *vibrantes* intransitiue. v. ad 7, 617. *saeua luce tenebras*, terribilis e noctis vmbris oriens splendor. — 61. *fulgura vibrat* h. l. actiue, torquet *cristis*, hunc splendorem emittit corona, massa carnea, quae multorum serpentium verticem tegit. cf. Apollon. 4, 139. qui terribilem draconis adspectum magis exornat. — 62. *me pauens contra solam videt*, semper solicitus de vellere praeter me neminem adcedere propius patitur, *vocat vltro* cristarum ista erectione, et *blanda sibilante poscit me pabula lingua*. — 64. Dic age, *vtrum hostem* te mecum adcedentem *videnti exuuias auferre velis*, certamen cum eo inire, vellusque eripere ipse sustineas, *an lumina somno mergimus*, an ego oculis adfundam soporem, vt mortuo similis iaceat. — 67. Ille *silet*, tacendo consentit, vt Medea soporem inmittere malit, quae draconis iras tam terribiles modo descripserat, *tantus subiit* animum eius *vt virginis horror*.

68—78. Carmine igitur in soporem dat draconem Medea. *Manus crinemque* caput *intenderat astris*, *carmina barbarico pede*, Scythica modulatione *fundens*, *teque ciebat*, *Somne pater*, quo nomine venit etiam Ovidio Metam. 11, 633. qui et aulam eius fusius pingit ibid. 590 sq. Hoc Patris nomine omnibus Diis communi plures ornat Valerius: Aeolum 1, 751. Apollinem 5, 18. Bacchum 2, 256. Tartarum 4, 258. Cf. Heyne ad Virgil. 1, 155. — *omnipotens Somne*. Homero Il. 14, 233. et Orpheo 1002. ἄναξ πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων. Apollon. 4, 146. θεῶν ὕπατον, summum Deum. Meleager Epigr. 88. ὁ καὶ Διὸς ὄμματα θέλγων. — *te ab omni orbe voco*, mitte iam totum terrarum orbem, *inque vnum iubeo nunc ire draconem*, in hoc solo vim exseras tuam. — 72. Quae saepe *cornu tuo*, nam et hoc, a serioribus praesertim poetis, tribui somno videmus, v. c. Statio Theb. 2, 144. 6, 27. Sil. Ital. 10, 352. Hinc fit, vt *inriguus* (ὑγρὸς) et *liquidus* apud ipsum nostrum 4, 16. nominetur, et *inrorare* quietem, *inrigare* Virgil. Aen. 1, 692. *perfundere membra*, Graecis βαπτίζειν dicatur. Nec desunt antiquitatis monimenta, in quibus hoc cornu videre est. v. *Lessing*, *wie die Alten*

den Tod gebildet, in fronte libri, it. Tab. 5. et p. 45. Hoc igitur cornu *freta* Medea ait se, *nubila*, *fulmina*, *sidera domuisse*, quod, quum in has res omnes somnus proprie non cadat, non nimis premendum, sed mitigasse, deleniisse, vicisse tempore nocturno se haecce omnia profitetur. — 74. *Nunc age*, *maior*, potentior *ades fratrique simillime leto*; ita vt draconi non tam soporem inmittas, quam lethargum. De hac Somni et Mortis similitudine non est, quod pluribus dicam. cf. omnino praeter modo laudatum Lessingium libellum Cl. Doeringii de imagine somni L. 1783. 4. Liceat tamen adscribere locum Senecae Tragici elegantissimum Hercule furente 1065 sq. vbi Chorus itidem Somnum prouocat, vt Herculi se inmittat:

tuque, o domitor
Somne malorum, requies animi,
Pars humanae melior vitae,
Frater durae languide *Mortis*,
Veris miscens falsa, futuri
Certus et idem pessimus auctor:
Pater o rerum, portus vitae,
Lucis requies noctisque comes;
Qui par regi famuloque venis
Placidus fessum lenisque fouens;
Pauidum leti genus humanum
Cogis longam discere noctem,
Preme deuictum torpore graui.

75. Iam ad ipsum draconem conuertit orationem, vel potius cantum: Tempus est tandem, *te deflectere oculos ab hac* velleris custodiendi *cura*. Nihil metuas velleri, ego ipsa tuas vices subibo.

78. Draco *haud discedere fessus* lassitudine *ab Aeolio auro* (Phrixeum metallum 5, 633. cf. et 7, 54.) *nec quieti*, *quamuis iuuet*, (f. *lubet*, quod Casp. Barthio iam in mentem venit) *ora dare sustinet; primi* tantum *nube soporis percussus horret*. Nihil hic mutandum. Nubem soporis praeter Statium Theb. 10, 285. et Achill. 1, 250. a Burmanno laudatum habet etiam Claudianus de raptu Proserp. 1, 81. et de laude Stilich. 1, 309. vbi Gesnerus: Metaphorae huic et phantasiae poetarum occasionem dedit magistra natura. Turbantur et velut nube quadam obscurantur dormiturientium oculi. — Nec *percussus*, suadente Heinsio, in *perfusus*, vel cum Wakefieldio in delectu tragoed. p. 371. in *perculsus* mutes; est enim, quod me

docuit Ill. Heynius ad Tibull. 1, 2, 3. ex Orpheo Argon. 36. et 540. γλυκερῷ βεβλημένος ὕπνῳ. — *et dulces excussit ab arbore somnos.* Facilius esset *corpore*, vel *pectore*, quod voluit Heinsius, sed vulgatum seruari potest, si ita exponas: somnum incessentem ab oculis defendere conatus est eo, vt corpus moueret, et ab arbore in terram serperet, quae explicatio firmatur v. 93. (humi) et 110. vbi draconem humi iacentem scandere Iasonem iubet Medea. — 83. *Spumare Tartareis venenis* Medea dicitur, quod non ita intellegendum, vt Pythiae in tripode sedentis more spumas ore praetulerit ipsa, sed actiue sumsit *spumare* poeta, (vti coruscare 2, 228.) ad spumam vsque miscuit venena. — 84. *cunctaque Lethaei quassare silentia rami perflat.* Et haec non vna obscuritate laborant. *Cuncta silentia*, satis audacter pro omni noctis horrore, omni vi soporifera, quae *Lethaeo ramo* inest; hunc iuniperi fuisse tradit Apollon. 4, 156. cui arbori grauem i. e. somniferam vim tribuit etiam Virgil. Ecl. 10, 76. *quassare*, versare et draconi inspergere *perflat*. Omnino, dum haec scriberet poeta, ob oculos habuit Virgil. Aen. 5, 854-856. *Ecce Deus ramum Lethaeo rore madentem Vique soporatum Stygia super vtraque quassat Tempora, cunctantique nutantia lumina soluit.* Venusta haec omnia et perspicua, quae, dum pulcrius more aetatis suae efferre vellet, obscurauit Valerius. — 85. *aduerso cantu* coram stans et canens *luctantia lumina obruit*, obprimit, *omnem vim Stygiam* magicam *lingua manuque fatigat*, strenue versat medicamina canens, *ardentes donec sopor occupat iras*, oculos iratos. — 88. Iamque *altae* erectae antea *cecidere*, subsedere, languere coeperunt *cristae*, *nutatque coactum*, victum sopore *caput*, atque *ingens*, longa, lata *ceruix extra sua vellera* (est) a vellere sibi demandato humum versus porrecta. — 90. *Ceu refluens Padus, aut septem proiectus in amnes Nilus et Hesperium veniens Alpheos in orbem.* Haud parum desudarunt in hoc loco interpretes, qui, si verba species, nihil admodum difficultatis habet. Comparat nempe draconem porrectum cum tribus fluuiis, quorum cuique addit participium: *refluens* Padus, *proiectus* Nilus, *veniens* Alpheus. Et *Padus* quidem *refluens* est exundans, vltra ripas effusus, nihil amplius. Lucano 4, 134. est *stagnans*, eodem sensu. cf. eiusdem Lucani 6, 272. — *Nilus proiectus*, quod grauius quam porrectus, ideo tamen non placet, quod eadem vox paullo

post v. 93. obcurrit, et *Alpheus veniens*, ex Elide, subter maria diu terrasque depressus, cum Arethusa deinde Siciliae fonte aquas consocians. v. Ovidii Met. 5, 494-497. et 573 sq. — His igitur adtributis omnibus magnitudinem fluuiorum indicare voluit poeta. In verbis itaque nihil est obfendiculi. Sed vitium in eo est, quod tenuissimo filo nectitur antecedentibus comparatio, et res magnitudine nimis diuersae, *ingens draconis ceruix*, magnique nominis fluuii inter se conferuntur. Sed, vti Burmannus et Ernestius Diss. 2. de elocutionis poetar. lat. luxurie p. 89. recte monuerunt, obuersatus Nostro est Apollonius 4, 151. qui draconem ait mille explicuisse orbes, non secus ac fluctus ater et surdus et admodum fremens in aequore magno se voluens; sic enim intellego Graeca: μήκυνε δὲ μυρία κύκλα, Οἷον ὅτε βληχροῖσι κυλινδόμενον πελάγεσσι, Κῦμα μέλαν, κωφόν τε καὶ ἄβρομον. Haec Valerius more imitatorum magis exornare et calamistris inurere sibi visus est. — 93. *Fusis circum* circumfusis *proiecta* brachiis, humi strata amplexa est, *seque* ipsam, eo progressam, *suumque simul crudelis* inludens *fleuit alumnum*. — 96. *Sacra ferens* Hecatae, *epulasque* pabula *tibi hianti*, cupide adripienti — quam *grauida* graui *mole* iaces, *quam segnis flatus*, quam lente spiritum ducis, antea tam viuidum atque igneum. — 99. Miseret me tui, mi bone, sed praeclare tecum agi putes, quod vitae saltem pepercerim. — 100. *Heu saeuum passure diem*, quam tristis tibi orietur aurora, *nulla tua sub vmbra* abs te obumbrata *fulgentia dona* donaria, ἀναθήματα, aureum vellus videbis. — 102. *Cede Deo*, fatis ita constitutum credas, *inque aliis lucis senium nunc digere*, alium tibi lucum quaere, vbi seniles annos ita transigas, vt a praesenti dolore animum diffundas, exhilares. — 103. *immemor mei*, ne sis μνησίκακος, vt per totum mare sibilis me prosequare tuis. — 105. Tu vero, Iason, *dimitte*, rumpe moras. — *noxia*, inpia in parentem, tauros eius compescui, *terrigenas in fata dedi*, opera mea factum, vt se inuicem ipsi caederent, *fusum*, prostratum *draconis corpus*, significantius quam draconem, molem enim exprimit, habes; *iamque omne nefas*, *spero*, *peregi*, tua gratia feci, quae facere non debebam. — 110. *Aurigera arbor*, (talia multa effingunt vocabula poetae, sed *auriger* taurus est etiam apud Ciceronem de Divinat. 2, 30. in oratione tamen ligata) — *per ipsum* draconem *scande*; consilium periculi plenum, cui tamen statim obtemperat

Iaſon, *dictis ſidens* Medeae, quam poſt tot grauia perpetrata fallere ſe velle credere non poterat, et *aeream*, epitheton perpetuum arborum procerarum, *quamuis perfertur ad ornum.* In arbore disſentiunt. Orpheus habet fagum, Apollonius, ſibi non conſtans, modo fagum, modo quercum nominat. Noſtro ornus eſt etiam 7, 535. — 114. *cuius adhuc rutilam ſeruabant brachia pellem; brachia* ſunt ingentes rami: memini tamen legere, arbori iſti tropaeum quaſi adfixum fuiſſe, ex quo vellus penderet. — *ſimilem nubibus adcenſis*, ſolis radiis conluſtratis. Apollon. 4, 125. *νεφέλῃ ἐναλίγκιον. ἥ τ' ἀνιόντος ἠελίου φλογερῇσιν ἐρεύθεται ἀκτίνεσσιν*, aut arcui coeleſti, quod poetice ita eſſertur: *Thaumantias* Iris *veſte reiecta* ad promtitudinem celeritatemque, qua Iovis et Iunonis iuſſa perficeret, exprimendam *labitur* (ſollemnis vox de Diis in terram ſe conferentibus) *obuia*, vt e regione ſtet, aduerſum habeat *Phoebum ardentem*, ſolis radios. — 117. *Conripit optatum decus*, celerrime adprehendit, quod tam diu adpetiuerat, tam longi itineris praemium, *extremumque laborem*, quod finem inponeret laboribus. — 118. Ipſa arbor per proſopopoeiam haud inelegantem ornamenti per longam annorum ſeriem poſſeſſi tenax ſiſtitur, et reſiſtens et gemens; fruſtra: nam *triſtes ſuper coiere tenebrae.*

121 — 133. Spoliis laetus comite Medea ad nauem properat Iaſon. *Egreſſi* luco *relegunt campos*, eadem, qua venerant, via redeunt, et fluminis *ora ſumma* oſtia *petunt. Micat* velleris ſplendore *omnis ager*, *villisque comantem* (*coma* de ouium lana. cf. Appuleium Metam. 6. p. 402. et ibi intt.) *ſidereis pellem*, denſis iisque rutilis crinibus frequentem fert Iaſon, ſed, quod facimus, ſi gratae atque inexſpectatae rei poſſeſſio contigerit, vt eam in omnes partes verſemus, idem igitur facit Iaſon, *nunc totos fundit in artus*, expanſam toti corpori praetendit, *nunc in colla refert*, humeris inponit, *nunc inplicat*, inuoluit *ſiniſtrae.* Totus locus adumbratus ex Apollonio 4, 179. *ἤϊε δ' ἄλλοτε μὲν λαιῷ ἐπιειμένος ὤμῳ, αὐχένος ἐξ ὑπάτοιο ποδηνεκές, ἄλλοτε δ' αὖτε εἴλει ἀφασσόμενος· πέρι γὰρ δίεν, ὄφρα ἑ μή τις ἀνδρῶν ἠὲ θεῶν νοσφίσσεται ἀντιβολήσας.* — *non ſecus ac olim Tirynthius* Hercules, *ab Inachiis* Peloponneſi *antris ibat*, redibat, incedebat, *adhuc optans humeris capitique leonem*, leonis ad Nemaeam confecti exuuias. — 127. Vt vero ſociis, qui tunc *praedicta*, de quibus antea conuenerat (cf. 7, 72. 188. praedictus locus) *tenebant oſtia*, *per lon-*

gas eminus *vmbras* noctis *adparuit aureus*, aureo vellere onuſtus, *ipſa ratis gaudens*, (haud mirum, ſenſum tribuere poetam naui, quae loqui adeo poſſet) *promouet ſe obuia.* — 131. Iam vero feſtinans Iaſon deſcribitur: *praecipites agit*, conripit *gradus*, *vtque aurea miſit terga prius*, haec enim in tuto vt conlocaret, maxime eius intererat, *mox virgine cum adtonita*, non tam, quod nauis numquam antea viſae adſpectu commoueretur, ſed, quod patria exſul futuri incerta eſſet, *puppim inſilit*, (cf. 2, 513.) *ac rapta victor conſiſtit in haſta*, ſtatim adripit haſtam, vt promtus paratusque eſſet ad pugnam, ſi quis vellet ſpolium eripere.

134 — 174. Narrantur, quas vellus raptum et fuga Medeae in aula dederint, turbae. *Venit horror*, triſtis nuntius, *ferens fata luctumque* luctuoſa fata, *fraudemque fugamque*, fugam fraudulentam. — 136. *Hinc frater* Medeae Abſyrtus *inſlexit.* Huic voci, vnde commodum aliquem ſenſum vix poſſis extundere, aliam certatim ſubſtituere conati ſunt interpretes. Pius *effluxit*, Aldus et Zinzerling *inſurgit*, Heinſius *effulſit*, Burmannus *ſe erexit*, Harleſius *en flexit*, quorum nullum ſatis placet. Mihi quidem in mentem olim venerat *inceſſit*, Praeſens verbi *inceſſere*, nam quae ſequuntur omnia, coit — volat, complentur, fugit praeſenti tempore efferuntur, h. e. *perſequitur;* ſed nec hoc ſatis placet. In nonnullis, non antiquiſſimis tamen, codicibus reperiuntur poſt v. 136. verſiculi ſedecim, quos quamquam praepoſteros ſubpoſititiosque, qui ante me Valerium ediderunt, habuere, ideoque locum iis in ipſo contextu concedere noluerunt, eorumdem tamen exemplum ſequutus in Commentario nolui omittere:

Occidit Aeetes, caſu perculſus acerbo,
Stratus humi. Carae religens veſtigia natae
Dat gemitus, lacrymasque ſimul vocesque reſorbet.
Heu miſer! adtollens foedatam puluere tandem
Canitiem: poterasne tuo nocuiſſe parenti
Filia, ſola meae ſpes non indigna ſenectae?
Duceris a Minyis furtim, dulcique carebis
Coniugio, laeta et numquam praedone marito.
Hic labor eſt, Abſyrte, tuus; reuocare ſororem
Vndique ſelectam pubem; iam claſſe parata
Et noſtro da vela mari. Tum ille inpiger omen
Adcipit, et magni ſubiit mandata parentis.
Interea velo remisque feruntur in altum

Certatim Minyae; solers Neptunia proles
Consulit, vt dubio caueant contendere cursu,
Et securus, ait, nobis et tutior Ister.

137. *Volat ipse* Aeetes, properat *senectae inmemor*, nulla senilis infirmitatis habita ratione, *complentur litora bello*, viris armatis, *fugit puppis habenis*, quae de nauibus vsurpantur etiam 5, 437. *inmissis*, alias *admissis*, i. e. incitatis 6, 303. *permissis* 4, 679. *adductis* 6, 271. — 140. Quae sequitur matris satis longa oratio plena est adfectuum, miscetque preces et querelas et tenerrimi significationes amoris. *Mater adhuc ambas tendebat in aequora palmas. Adhuc* otiosum, nisi velis rescribere *ad haec* audita et visa. Quid si *Idyia?* hoc enim nomen fuit matri Medeae, nec admodum repugnant ductus literarum. Obesse videbatur, quod plerumque Εἰδυῖα inueniatur, ideoque prima syllaba conripi non possit; sed Ἰδυῖα non minus bene, vti Heynius ad Apollodor. p. 203. probat ex Hesiodi Theog. 960. vbi etiam prima syllaba breuis. Adcedit, quod nomen proprium vix abesse posse, et sola librariorum inscitia, qui nomina propria rariora sibi incognita mutare solebant, excidisse videatur. Temperare igitur non potui, quin feminae, quam et Apollonius 3, 243. nominatim habet, memoriam renouarem locumque ei in ipso contexto concederem, Heinsii sequutus exemplum, qui eamdem Ovidio Heroid. 17, 232. restituit. — 143. *exstat*, sola prae ceteris eminet, conspicua est. — 145. *nata potes*, quae magica polles arte. — 146. *haec tua tellus sceptraque*, hic, in patria regina magere potes. — 148. *Quis locus tibi, barbara*, quae Colchis, non Graeca es, *inter natas Inachias*, nonne te feminae Graecae contemnent? *istane vota domus exspectatique Hymenaei*, sic exples vota parentum, qui alii iamiam, Albano principi, despondimus? — 150. *Hunc petii grandaeua diem*, vitam igitur mihi aetati prouectae longiorem contingere optaui, vt hunc talem diem viderem? — Iam irae plena orationem dirigit ad Iasonem: *Vtinam vt volucris in ipsius praedonis ora vnguibus vncis ire possem ratemque supra* (repetas *ire*) supra ratem volitare, *claroque reposcere cantu* clangore, *quam genui*, filiam. — 155. *Non hoc Pelias euadere furto te iubet*, per talem clandestinam rapinam noluit te expeditione tibi mandata defungi. — 157. *Vellus habe*, cum indignatione concedentis verbum, *et nostris si quid super templis*, quidquid praeterea donariorum adest, adcipe, modo filiam red-

das. — 158. Nunc cum ipſa filia queritur: *Sed quid ego quemquam*, vel Iaſonem, vel alium quemque inmerito *adcuſem? Ipſa*, ſponte, nemine inpellente, *ipſa tanto* tam nefario ardet amore. — 160. *Redeunt iam ſingula menti*, bene memini, te ſubito aliam factam, iam vero perſpicio cauſam, *quod, ex quo Theſſalici ſubierunt aequora remi*, campis noſtris adpropinquarunt, adpulere nauem, *nullae te dapes*, lautiores cibi, epulae, *non vlla iuuabant tempora*, dies feſti, geniales — *non vllus tum tibi color*, tota pallebas, *aegra verba*, vix verbulum elici poterat, *errantes genae*, quibus color non conſtabat, mox pallidae, mox rubore ſubfuſae (poſſis etiam *genas* adcipere de oculis, quo ſenſu ſaepe apud poetas eſt, v. c. Ovid. Heroid. 10, 206. *fixae genae.* Valerius ipſe 7, 158. *adtolle genas;* ſed illud praeplacet.) *atque alieno gaudia vultu*, gaudia, quibus vultus non reſponderet. — 165. *Cur tanta mihi non prodita peſtis*, cur tam perniciofum amorem mihi non confeſſa es; effeciſſem profecto apud patrem, *vt gener Aeſonides noſtra conſideret* maneret *aula*, *nec talem paterere fugam*, ad tam nefariam inpiamque fugam animum intendere neceſſe habuiſſes. — 167. *Commune fuiſſet aut certe nunc omne nefas:* locus ſalebroſus, in quo vocula *nunc* ſenſum turbat. Adceſſerim Heinſio coniicienti: *commune fuiſſet aut certe tecum omne nefas*, itaque cum antecedentibus coniunxerim: Vtinam mihi confeſſa eſſes, effeciſſem apud patrem, *aut*, ſi hic noluiſſet conſentire, *tecum* ipſa in ſocietatem facinoris veniſſem, *iremus ambae in quascumque vias* ipſa tibi comes fugae fuiſſem, *Theſſaliam* tecum petiiſſem, *et ſaeui, quaecumque eſt*, vel oppidulum vel *vrbem hoſpitis*. Sic omnia quidem bene nexa; fateor tamen, totum locum ideo non placere, quod regina eaque grandaeua ex animi ſententia talia profiteri vix credi queat. — 172. *famulae clamore ſupremo* vltimum Vale conclamantes in *vacuos dant verba notos*, nota prouerbialis loquutio de dictis votisque inanibus.

175 — 201. Argonautae dum iter proſequuntur feliciter, Erginus gubernator alia, quam qua veniſſent, via patriam repetere ſuadet. — 175. *Diem* illum *noctemque* ſequentem *volant*, *redeuntibus aura gratior*, venti magis ſecundi — *notae transcurrere terrae*, litora relegebant, quae antea in conſpectu habuerant, quum ſubito *Erginus*, qui Tiphye mortuo ad gubernaculum ſedebat 5, 65. *puppi ſic fatur ab alta:* — 178. *Vos, ait, Aeſonide* (ſic faciunt veteres,

vt vnum dignitate priorem compellent, plures autem ſimul includant, nec aliter Virgil. Aen. 9, 525. *Vos mihi*, Calliope cet. Ipſe Cicero de Orat. 2, 47. *quamobrem vos hoc doceo, Sulpici.*) *contenti* laeti tantum *vellere capto*, alias ſecuri, *nec via quae*, quanta, *nec quae fortuna*, quae pericula reſtent, *videtis.* — 180. *Craſtina dies vocat ad confinia trucis ponti, Cyaneasque*, cras perueniemus in viciniam Helleſponti et Symplegadas illas, ad quas memini, quantum tibi, Tiphy, deſudandum eſſet; *altera Ponti* Euxini *eluctanda* non ſine labore emetienda *via.* — 185. *Haud procul hinc Hiſtri Scythici*, non quod ibi oriatur, vti veteres nonnulli falſo credidere, ſed quod in Scythia latiori ſenſu ſumta aquas in mare exonerat. cf. Lucan. 2, 50. et Oppian. Cyneg. 2, 141. *exitus ingens*, magna moles aquarum *ruit* magna cum vi atque rapiditate. Hoc igitur flumen ſeptem oſtiis in mare procurrere narrat poeta, ſequutus in eo Strabonem, nam in oſtiorum numero non conuenit priſcis, (v. omnino Mannert. 4, 219 ſq.) nec diſplicet copia orationis, quae et ipſa totidem fere, quibus Danubius, alueis incedit: *exitus ruit* — *flumina fundit* — *ſeptem exit aquis* — *ſeptem oſtia pandit* — *ora petamus.* — 189. *Quae latus in laeuum ponti cadit.* Ex Colchide verſus Cyaneas nauigantibus quum Iſter ad dextram eſſet, Burmannus recte putat, hic non reſpici ſitum nauis aut Argonautarum, ſed ex communi more loquendi laeuum latus dici, quod ingredientibus Pontum per Boſporum erat laeuum, vt fuerat reuera prima nauigatione. Ita centies Ouidius in Triſtibus et ex Ponto ſiniſtrum et laeuum Pontum dicit. Hactenus Burmannus. — 190. *Inde ipſius amnis iter* alueum *ſequamur, donec nos certo*, nauigabili et tuto *flumine perferat, et reddat* promoueat *ad aliud mare.* Humani hic aliud adcidit Valerio. v. Dorvillium ad Chariton. p. 621. qui Danubium in Adriaticum quoque mare effluere credidit. Haud abs re fuerit, huc facientem adſcripſiſſe locum Plinii Hiſt. nat. 3, 23. "Iſtriam cognominatam a flumine Iſtro in Adriam effluente e Danubio amne — plerique dixere falſo. Nullus enim ex Danubio amnis in mare Adriaticum effunditur. Deceptos credo, quoniam *Argo nauis* flumine in mare Adriaticum deſcendit, non procul Tergeſta (*Trieſt*), nec iam conſtat, quo flumine. Humeris trauectam Alpes diligentiores tradunt. Subiiſſe autem Iſtro, dein Savo, dein Nauporto, cui nomen ex ea cauſa eſt, inter Aemonam Alpesque exo-

rienti." — 191. *Sint age tanti* (hoc cum gesticulatione quadam pronuntiandum) *quaecumque morae*, equidem ne tantillum quidem curo nauigationem diuturniorem. — 194. *Sat mihi* — locutio elliptica, quae quomodo explenda commode sit, vix dicas. Magis placet, quod Heinsius iam olim coniecerat, et Burmannus Codice suo videt confirmatum, *stat mihi*, haec est mea sententia, certus sum: *nam non totis Argo redit ecce corymbis*, vides, mi Iason, corymbos in primo per Cyaneas transitu 4, 691. grauiter laesos, vulneratos esse. — 195. *Haec ait, ignarus, fixas iam numine*, voluntate Deorum *rupes stare*. v. supra 4, 710. — 198. Ad quae Iason: Non est inanis timor tuus, *nec recuso longius ire, et cunctis redeuntem me ostendere terris*, vt eo plures habeam rerum a me gestarum admiratores. — 200. Protenus inde *alios* (ad) *reges locosque flectunt*, regna, vrbes, promontoria transeunt, *adsuetumque petunt plaustris migrantibus aequor*, Pontum ita gelu saepe adstrictum, vt adcolae gentes plaustris possint commeare. cf. 6, 154.

202 — 223. Medea interea tristis sedet, nec blanditiis adeo Iasonis exhilarata, donec ad ostia Danubii perueniunt, vbi socios primum datam Medeae coniugii fidem edocet. *Procul*, sola, remota ab Argonautis ipsoque Iasone *summa puppe*, in angulo extremo *post terga vigilis* (epitheton ornans) *magistri*, gubernatoris *haeserat* subplex *genibus Minervae auratae*, cuius effigies aurata in puppi ἐπίσημον stetit. v. 1, 301. Orpheus 1221. λῖτι (palla) καλυπτομένη, ἑανῷ δ' ἀμφέσχε παρειάς, quod Noster effert: *deiecta residens in lumina palla*, quae eadem dicuntur de Thetide 1, 132. *Quamquam Haemoniis cum regibus*, ducibus egregiis iret, *sola tamen* sibi visa, *nec coniugii secura* certa *futuri*. — 207. Quod poetae solent, vt, quae in regionibus sint, flumina, montes, litora cet. pro ipsis regionibus, hosque pro incolis adcolisue ponant, idem et Noster licere sibi putauit. Vbicumque praeteruecta est Medea, ibi omnes eam miserantur, *Sarmatici litora ponti*, Sarmatae. *Illa Thoanteae transit defleta Dianae*. Vulgati habent *deflexa*, quod non satis adtento videri possit respicere ad prominentem in mare Chersonesum Tauricam. Valerius autem non de sola Medeae transuectione loquitur, sed de commiseratione, qua vbique excepta sit: quae commiserationis notio quum in praecedente *miserantur* non minus, quam in sequentibus *moerent* et *mouentur*

obuia ſit, eadem in verſiculo inter illos medio abeſſe non poteſt. Haud dubitaui igitur in textum recipere *defleta*, quod Codex Regius et Aldina praeferunt. Iam vero habes, quae deſideratur, commiſerationis ideam: defletur ab ipſa *Diana* Taurica, *Thoantea* ideo dicta, quod Thoantis, patris Hypſipyles Lemniae, de quo plura lib. 2, 418 ſq. aetate Iphigeniam eo transtulerat, (vide Ovidium ex Ponto 3, 2. 59 ſq.) fletur vero, quatenus Diana eadem eſt quae Hecate, cuius ſacerdos fuerat Medea 5, 240. et alibi. — 210. *Hyperboreas mouit pruinas*, audacia admodum poetica dictum pro huius frigidae regionis incolis, *tot modo regna tenens*, et hoc nimium de filia regis, qui vnius tantum regni dominus eſſet. — 211. *ipſi quoque murmura ponti iam Minyae, iam ferre volunt.* Sic editiones, et mire ſe torquent commentatores, nihil tamen proficiunt. Quum vero antiquiſſimi libri, in his Vaticanus primus, pro *ponti* habeant *ponunt*, non video, cur librariorum oſcitantia loco motam non reſtituam vocem, qua repoſita lux oritur loco: *ipſi quoque Minyae iam ponunt murmura*, quae dederant antea, Idas in primis 7, 574. *iam ferre eam volunt*, et comitem habere. — 212. *Vix, quaſi non adeſſent, adleuat ora ad ſeras* diu dilatas ad veſperam vsque, *ſi quando*, nam omnem primo omnino cibum capere recuſauerat, *dapes*, delicias, quas *carus Iaſon ipſe dabat*, etſi ipſe blandiens porrigebat varioque ſermone nauigationis moleſtias aliasque curas leuare ſtudebat, iam *nubiferam Carambim* (promontorium Paphlagoniae, nubifera ſurgens rupe 4, 599.) *transire, iam regna Lyci*, (Mariandynorum regis 4, 737. 748. 5, 8.) ei *ſignificauit*, in eo tamen fefellit *gementem*, triſtem, vt *Haemonios* Theſſaliae *montes* conſpiciendos *ſurgere* vultumque adtollere *hortaretur*. — 217. Ex his igitur Aſiaticis Ponti Euxini litoribus iam nauem dirigunt Europam verſus Iſtrique oſtia. *Inſula Peuce Sarmaticae nymphae nomine ſiat;* (eſt) *toruus vbi et ripa ſemper metuendus vtraque in freta per ſaeuos Hiſter deſcendit Alanos. Toruus*, quia taurinis capitibus et cornigeri fluuii a poetis finguntur. Sic Burmannus. Vir doctus autem (Iortinus) in Miſc. Obſſ. Vol. 4. p. 192. hoc *toruus* reſpicere putat *ad adcolas feroces et barbaros*, et eadem quidem ratione, qua fluuius Indus *niger* dicatur ap. Claudian. in Probi et Olybrii Conſ. v. 170. Sed quaeri poſſit, anne iſto Claudiani loco, vti apud eumdem Stilich. 1, 156. Indus non fluuius, ſed homo

(Indianer) fit. Praeterea vero ifta figura orationis ob fequentes *Alanos* huic loco non fatis adcommodata videtur. Quid enim? nonne Valerius tum dixiffet: adcolas defcendere in freta per adcolas? Maneat igitur Pii et Burmanni explicatio. — 220. *Refides curas*, refiduas poft tam felicem e Colchide fugam *foluere*, ac primum aufus eft celata antea *fua pacta*, coniugii fidem Medeae datam *docere focios*, qui et laeti audiuere, *meritamque fatentur.*

224 — 242. Nec mora, parantur nuptiae. *Ipfe* Iafon *Pallados erigit aras*, gratias quidem agit facra Minervae faciendo, cui tantum deberet, *inuitae* tamen, quae innupta ipfa femperque virgo et aliarum nuptiis non fauebat, (Bononienli editioni adfcriptum fuit *innuptae*, quod *inuitae* praetulerim) incipit *Idaliae diuae* Veneris *non fpernere* colere *numen.* — 226. Senfus facilis, fi recte in ordinem verba cogas: Si quando Iafon inter ceteros Argonautas pulcritudine eminuit, praecipue tamen, numquam magis, quam tempore eminuit coniugii fui, non fecus ac *Gradivus* Mars *ab Hebro fanguineo* ex proeliis, e Thracia, vbi cultus in primis domicilium habere credebatur, *victor furto*, furtim, ignaro Vulcano, ad Venerem vifit, mox *fubit Idalium*, montem Cypri, mox *dilecta*, Marti, quoniam ibi genio indulgebat, *Cythera*, infulam Cretae vicinam, quae loca Veneri fuiffe facra, vel tironibus notum eft. — 230. Seu cum *Herculi* coeleftibus epulis adeffe iam conceffum eft, et *feffum*, tot laboribus exantlatis *Iunonia*, Iunonis filia, Herculis coniux *Hebe fustinet*, fouet, amplexatur. cf. 1, 348. — *Adfunt* his Iafonis et Medeae nuptiis *vnanimes Venus*, *hortatorque Cupido fuscitat*, erigit, bene fperare iubet *adfixam*, nimis intentam *moeftis curis* Medeam. Nihil mutare volui, obfendit tamen hoc, quod *Cupido* et ad verbum *adfunt* et ad *fuscitat* referendus fit, quod vix ferri poteft. Cui incommodo vt mederer, maiorem poft *Cupido* diftinctionem, quam editiones ante Burmannum praeferunt, reftituendam exiftimaui, deinde vero pro *fuscitat adfixam*, in quo iniucunda ad aures funt *at — ad*, malim legere: fuscitat *hic* fixam, cui tum optime refpondet fequens *ifta*. Sic omnia recte et ex ordine procedent. — 234. *Ipfa* Venus *fuas illi croceo*, quem colorem in veftibus amabant; (ipfi Iafoni Pindarus Pyth. 4. κρόκεον εἷμα tribuit. v. omnino Spanhemium ad Callimachum p. 132 fq. vbi nec Valerius neglectus) *fubtemine* cf. 6, 227. *vefies induit*, *ipfa donat*

duplicem coronam, quae nihil aliud esse mihi videtur cum Harlesio, quam duplex cestus, quorum vno mammas, altero paullo inferius ventrem cingebat Venus, de quo vide Winkelmanni hist. artium lib. 4. c. 5. edit. Franco-gall. Huberi T. 2. p. 177. Dissentit tamen Ill. Heynius ad Virgil. Aen. 1, 655. qui *duplicem coronam* intellegit diadema aureum, gemmis distinctum; Flaccum enim se ipsum interpretantem subiicere *arsuras olim cum virgine gemmas*. — Hoc spectat ad Creontis, Corinthiorum regis, filiam Creusam, quacum coniugium Iason inierat; quod ita aegre tulit Medea repudiata, vt Creusae coronam naphtha perunctam dono mitteret, qua igni forte admota, palatium cum ipso Creonte et filia conflagrauit. — 237. *Tum nouus inpleuit vultus* (vultum) *honor*, serenitas, hilaritas per totam faciem effulsit, *flauis reddita cura comis*, non passis, vt antea, capillis incessit, sed in nodum conlectas comsit, *graditurque*, quae moesta sederat v. 204. *oblita malorum*. — 239. Comparatur Medea cum Cybeles sacerdotibus et aliis huic Deae deuotis, qui, quum per aliquot dies brachia cultris acutis pupugissent atque incidissent, vltimis diebus Megalesiorum, hoc enim nomine veniebat Romanis in honorem matris Deorum instituta sollemnitas, laetitiae se dabant. Bis dies hos festos memorat Valerius 3, 232 sq. et 7, 635. neutro tamen loco tam copiose, quam nostro, cuius ergo singula videamus. *Sic vbi Mygdonios*, Phrygios in honorem Cybeles, Idaeae matris institutos *planctus sacer abluit Almo*, sexto enim die, cui nomen erat Lavationis, 2. Cal. Apriles, statuam Deae in paruo amne Almone lauabant. (Ovid. Fast. 4, 337. *Est locus, in Tibrin quo lubricus influit Almo — illic purpurea canus cum veste sacerdos Almonis dominam sacraque lauit aquis*. Cph. Saxius in Actis lit. Rhen. Vol. 3. p. 74. ex Inscriptionibus etiam adfert Sodales Balneatores Cybeleos.) — 240. *Laetaque iam Cybele*, expiata? *taedaeque* homines taedis instructi *festae per oppida*, non Romae solum, sed per omnes, circumiacentes, vrbes vagabantur stipem emendicantes. (Μητραγύρται. v. in primis Lucianum de Dea Syria.) — *Quis modo* paullo ante *tam saeuos adytis* templis *fluxisse cruores cogitet? aut ipsi qui iam meminere ministri*, Galli? Tò *qui* male habuit interpretes ideoque mutarunt in *quid*, vel *haud ipsi quin*, vel exposuerunt per *quomodo;* sed nil mutandum, si inuertas, *qui ipsi*, num quis est inter ipsos sacerdotes, qui,

quos modo perpeſſus eſt, dolores non oblitus ſit? — Idem igitur fecit Medea, *graditur oblita malorum.*

243 — 258. Ipſae nuptiae celebrantur, epulae ſaltem nuptiales. Varios hac data occaſione ritus in nuptiis ſeruatos commemorat poeta. — Pompa in templum ducta quum in naui vel litore locum non haberet, *ad* aram ducta, *vna veniunt ad aras, pariterque precari incipiunt.* Praeferebatur *ignis et aqua.* Facem praeferre ſolebat puer patrimus, cuius perſonam nunc ſuſtinere Pollucem fortaſſe Valerius iubet luſu verborum, nam puer ille dicebatur *praelux.* — Porro memoratur *adoratio:* dextrum pariter vertuntur in orbem; dextra enim ad os (vnde adoratio) admota corpus circumagebant. Plinius H. N. 28, 2. *In adorando dextram ad oſculum referimus, totum corpus circumagimus.* Plura qui cupit, adeat interpretes ad Suetonii Vitell. 2. — Nec *auſpicia* defuerunt, ſine quibus nihil vel publice vel priuatim agebatur. cf. Cic. de Divinat. 1, 16. et Valerius Max. 2, 1. Apte igitur poeta auſpicii vel potius thuris adolendi cerimoniam adſignat *Mopſo* auguri, qui tamen triſtia omnia videbat portendi, *neque ſe tum candida,* pura, clara, laeta *flamma* (cf. 1, 232.) *per auras pingues,* craſſiores, pinguiori materia quaſi grauidas *explicuit.* Sic *pingues flammae* apud Ovidium Triſt. 5, 5. 11. *pinguis fumus* apud Lucanum 8, 730. — *nec thura videt concordia,* non vna nubecula ſurgebant, ſed grana in diuerſas partes ſaliebant, *promiſſam nec ſtare fidem,* non ſeruari, *breue tempus amorum,* haud diu duraturum. — 250. *Odit vtrumque* Mopſus, Iaſonem, quod tam egregie de ſe meritam repudiaturum, Medeam, quod hoc repudium tam grauiter vlturam praeuideret, *ſimul et miſeratur vtrumque,* quos vtrosque meliori fato dignos haberet. *Et tibi iam nullos optauit, barbara, natos,* quos ab ipſa matre interfectum iri auguratus eſt. — 252. *Mox epulas et ſacra,* epulas ſacrificales, reſiduas ex hoſtiis carnes *parant; ſylueſtria praemia,* praeda venatica, eaque *facili venatu quaeſita ſuperſunt,* abundant; *pars verubus* figunt Virgil. Aen. 1, 212. aſſant, *pars vndanti deſpumant aheno,* elixant, coquunt. — 255. *Gramineis* e ceſpite viridi *toris discumbitur* (in) *antro, quo olim Hiſter anhelantem Peucen preſſerat,* poſſis exponere obpreſſerat, vel adeo compreſſerat; modeſtius tamen: perſequutus erat, quo ducit *anhelans* nympha. — 257. *Ipſi,* ſponſus et ſponſa *ſternuntur inter medios,* adcumbunt conuiuis cincti; *roſea* cf. ſupra v. 30. *radiante iuuenta altius,* ſublimiore

lecto, *inque ſui velleris auro.* (Reſpexit forſan Valerius ritum, quo noua nupta in pelle lanata conſideret. v. Feſtum voce Lana.) Apollon. Rhod. 4, 1141. ἔνθα τότ' ἐστόρεσαν λέκτρον μέγα· τοῖο δ' ὕπερθε χρύσεον αἴγλῆεν κῶας βάλον.

259. Sed iſthaec gaudia interpellantur repentino Abſyrti aduentu. Viuidiorem facit poeta orationem interrogando: *Quis nouus timor*, quae fortuna aduerſa *inceptos inpediit Hymenaeos*, fecit, vt zona ſolui non poſſet, *turbauitque toros*, adcumbentes ſubito excitauit, *et ſacra calentia*, epulas ſacrificales, quae quum maxime feruerent. cf. 2, 331. — 261. *claſſe*, multitudine nauicularum, (*Canots*) nil amplius; rates infra 284. biremes quidem 427. ſed quae non duos ordines remigum, ſed duos remos haberent — *aduehitur Abſyrtus infeſtam*, triſtem *lampada quatiens Graiis*, qui paullo ante laetam, nuptialem facem vibrauerant, *diramque*, ſceleratam *premens clamore*, magna cum vociferatione inuectus, *ſororem*, ſed nunc eminus tantum et ad ſocios directa oratione, nam v. 291. demum propius adcedit. — 265. Non Iupiter aliquis eſt, quem perſequimur, quique taurum, vt ille, ſimilare poſſit ad nos fallendos, immo vero (auget verbis poeta et temeritatem et ſcelus Iaſonis) nequam *praedo*, et *vna* quidem naui, et tanti rem pretii, *Phrixea vellera*, et *qua libuit*, quoniam ita placuit (*mir nichts, dir nichts*) *remeat cum virgine*, ſecum eam absportat, *nobis et muros et ſtantia tecta reliquit*, gratias vero debemus magnas, et praeclare nobiscum actum eſſe fateamur, quod non et vrbem domosque noſtras diruerit. — 270. *Quid mihi deinde ſatis?* quas mihi ſatis dignas dabit poenas? *nec quaero*, nil curo *vellera, nec te adcipio, germana*, etiamſi reddere velit, *nec foederis vlla ſpes erit, nec irae quisquam modus.* Admodum verboſus eſt, et variat orationem Abſyrtus, quod ſolemus vehementi ira commoti. Idem fere ei adcidit, quod ſorori Medeae 7, 433. *nec quibus incipiat, videt, ordine nec quo, quoue tenus, prima cupiens effundere voce omnia.* — 273. Iam vero, quam grauem ſumturus ſit vindictam non de Iaſone ſolum, ſed tota Graecia, Thraſonica iactantia pronuntiat: *Reuerti patris in ora mei tam paruo in* (abeſſe poterat ſaluo verſu haec praepoſitio, ſed ſic ſaepe poetae eam vel addunt, vbi nil opus, vel omittunt, vbi melius adeſſet) *tempore fas eſt?* quid? paucorum dierum ſpatio res a me gerendas circumſcribam? *Quinquaginta animae* viles, *me ſcilicet*, me, me inquam, qui ad maiora natum factumque me ſentio, *vna-*

que mersa ratis subsiciat placare? Te, Graecia fallax, quo enconiio per anachronismum ornat poeta Grkeciam, quae serius demum male ob malam fidem audire coepit, *persequor, atque tuis hunc quasso moenibus*, vrbibus, tectis *ignem*. — 277. Procedit orator ad acerbam ironiam: *Nec tibi digna, soror, desum ad connubia frater*, en, quod fratris est tui amantissimi, en adsum ad dignas cum tam digno coniuge nuptias. *Primus*, nec hunc honorem ab alio mihi praeripi patiar, primus *ecce fero*, vt paranymphus v. 245. *quatioque hanc lampada* facem nuptialem, *primus celebro dotalia sacra;* sic dici quidem possint, quoniam de dote conuenit inter sponsum sponsamque coram auspice, de quo tamen poetam non cogitasse crediderim, sed de tota nuptiarum sollemnitate: properaui, vt primus essem, qui nuptiarum officium obiret, *qui potui*, mihi ipse gratulor, et in sinu gaudeo, quod potuerim adesse. Adforet ipse pater vnicae filiae nuptiis, si per aetatem licuisset, *patriae veniam da, quaeso, senectae.* At vero locum eius tuentur *alii*, (sic in textum recepi suadente Bentleio ad Horat. Od. 3, 6. 20. pro *alti*, quod caret sensu) *pariter populique Patresque*, senatus populusque, vti supra 1, 761. tota Colchis, *mecum adsunt.* — 285. *Dixerat, itque orans iterum ventosque virosque*, vtrorumque denuo auxilium inplorat, *perque ratis subplex vox remigis illa magistros.* Locus similis 4, 647. sed noster deprauatus, cui non vnam labem adsperserunt librarii. Varia tentarunt interpretes, vt nitori suo locum restituerent, quorum commenta quum enumerare longum esset, ea tamen adferam, quae lucem quamdam absfundere videntur. Et Heinsius quidem coniicit, vel: *perque rates subplex it remigi, et inde magistris*, vel: *ter quater his subplex vox erigit illa magistros.* Withosius (*kritische Anmerk.* Düsseld. 1799. St. 5. S. 48.) *perque rates subplex volat et premit ille magistros.* Liceat et mihi hariolari. Quid si legas: *perque* rates *vna est* vox remigis *atque* magistri. In quo si falsus sum, πρῶτον ψεῦδος in eo fuit, vt hac tali coniectura tota oratio aptius necti posse videretur. v. 285. Absyrtus orauerat viros, iam vero, quid his precibus effectum esset, narrare voluisse poetam opinatus sum. Obsendit in primis τὸ *subplex* ob praecedens *orans;* reiecta igitur litera *s* quae librarii incuria ex *ratis* sequenti voci adhaesisse videbatur, habebam *vbplex*, vnde facilis transitus ad *vna est* cet. Sic etiam, ita putabam, cum v. 287. oratio melius cohaeret. Absyr-

S 2

tus orat viros, vna eademque vox obſequioſa eſt omnium, nec voce tantum promtitudinem declarant, ſed manus ſtatim admouent operi, *intorquent vndam* rel. Conſulueram et Cl. Ruperti, qui, quoniam Burmanni codex habet *vexilla magiſtros*, ita forſan legendum exiſtimat: *perque ratis vrguet* (excitat, incitat) *remos* h. e. remiges *vox alta magiſtri*, vox clara hortatoris remigum, κελευστοῦ. Quam emendationem, codicis quippe auctoritate firmatam, meae praeferendam eſſe ſponte lubensque fateor. — 287. *Illi autem intorquent vndam* (Virgil. Aen. 3, 208. *nautae adnixi torquent ſpumas et caerula verrunt*) *truncis frondentibus*, ramis, quibus folia nondum erant deſtricta; *quaeque fuerat raptim*, tumultuaria opera *formata die ſub* (durante) *vno, et tantum*, nil niſi *arbor*, nondum excauata ad nauigii vſum *deiecta* (ſic *delatum nemus* 1, 121.) *montibus ſuis*, quos proprie natura iis adſignauit, non vndas, *haud longis iam diſtat aquis*, (*haud* iungas τῷ *diſtat*) paruo temporis interuallo inde a Colchide haud procul abeſt ab Danubii oſtiis. — 290. *Quid dolor et veterum potuit non ira virorum?* Totus verſiculus gloſſam ſapit. — 292. *Palladiam puppim*, ab ipſa Minerva exſtructam eiusque tutela firmatam, perſequitur Abſyrtus, videt *viridem* laetam inſulam *Peucen*, *vltima cornua mali*, nil niſi antennas conſpicit. — 295. *tum vero clamorem et gaudia*, laetum clamorem tollunt, ſed *inimica gaudia*, quod iam in eo erant, vt iram explerent: *tum grauior ramis fragor* auditur, *vt procul Argo* nunc tota *viſa viris*, *vnamque petunt roſtra omnia puppim*. (Incipimus timere *vni* naui, quam *omnes*, tam multae adoriuntur.) — 298. *Princeps* primus Abſyrtus *naualem vncum nodoſi roboris*, (quum, quae poſteris temporibus ad hoſtilem nauem adtrahendam in bellis naualibus adhiberentur, manus ferreae, harpagones, Argonautarum aetati non conuenirent, haud inepte contum roboreum, non arte, ſed ab ipſa natura in vncum effictum poeta dat Abſyrto) et *longa ab vnda*, eminus adhuc iam *proſpectat Stirus*, an forte Medeam ſuam videndi copia detur, *coniugio atque iterum ſponſae flammatus amore*. — 391. *tela trabalia* haſtas craſſitie et longitudine trabibus aequales *expediunt*, (Virgil. Aen. 12, 294.) *armant*, oblinunt *alii picis vnguine*, pice liquefacta *flammas*, faces. Sic tela *armare veneno* Virgil. Aen. 1, 773. *tota flammata veneno* ipſe Noſter 1, 108. — 303. *Inpatiens morae tremit haſta*, (proſopopoeia haud inelegans) *nec longius inter, quam quod tela vetet, ſupereſt*

mare. Senſus facilis: mare inter vtrasque naues interiectum breuius factum, ita tamen, vt nondum tela inuicem coniici poſſent. Sed τὸ *inter* ob ſequens *ſupereſt* quum redundare videatur, Heinſius eius loco ponere maluit *inde;* nihil tamen nouandum, nam et alibi Valerius ſic de interuallis vſurpat. 5, 337. 6, 220. infra 382. — 305. *tabulata* in nauiculis non nimis vrguenda.

306 — 311. Quid ad haec Argonautae? *Quum ſubitas videre rates, vibrataque,* micantia *flammis aequora, non vna formidine ſurgunt,* omnes quidem timent, non eodem tamen omnes metu, non iisdem cauſis ducti. *Primus deſerta* in antro *virgine* (vide quam ſuaui delectu poeta celeritatem Iaſonis in agendo exprimat) *proſilit,* galeam *rapit, ſimul* enſe clypeoque *micat, nec ſegnius cetera pubes* in litore *conſtitit.*

312 — 316. Sed quid Medea? *Tibi quae, Medea, facies ſcelerum,* quae tibi nunc mens eſt, quae, quos euentus facinora tua habeant, videas? Quantum te pudeat Colchos conſpicientem et fratrem *et quidquid iam tuta,* ſecura *vaſto profundo* longo mari *abſciſum,* disiunctum *credideras. Ergo infauſto* triſti *ſeſe obculit antro, non aliud quam certa mori,* nota breuiloquentia pro nihil agens, quam vt firmiter apud animum conſtitueret mori.

317 — 320. *Haud ita ſed ſegnis ſummo ſedet aethere Iuno.* Mire turbant in hoc loco interpretes, in quo tamen ne literula quidem mutanda venit, ſi cum antecedentibus iungas, et verba ita ordines: *Sed haud ita ſegnis,* vt Medea, quae ſoli dolori indulgeret, *ſedet* otioſa *Iuno. Haud ſinit extrema,* ancipiti, maxime periculoſa *Minyas decernere pugna, nec numero quoniam Colchis nec puppibus aequos.* Iſtud *quoniam* locum habere non poteſt, nec pro *nempe, nimirum* poſuiſſe cenſendus eſt Valerius. Aldina habet *cernens Colchis,* quod ad ſenſum optime quadrat, hoc tamen habet incommodi, quod verſiculo proxime antecedente *decernere,* proxime ſequenti *cernit* obcurrunt. Malim igitur Burmanno adcedere, qui *aequos* mutari iubet in *aequi,* cui ſi obtemperes, retineri *quoniam* poteſt. Fortaſſis legere etiam queas *iamiam.*

321 — 327. En ergo Deam ex machina Iunonem. *Ipſa,* Aeolo neglecto, erat enim periculum in mora, (ſic ipſo Iove inuito fulmina torſit 1, 116.) *ipſa ſubit* al. labitur *terras,* tempeſtatumque *refringit ventorumque domos,* (nimbi ventique domos 1, 584. quem locum omnino con-

feras velim) *volucrum gens*, alias: populus *turbida fratrum erumpit, inque vnum* (ſic repoſui pro *imam*, iubente Burmanno, qui recte monet, τὸ *omnes* exigere *vnum*) *pariter mare protenus omnes infeſto clamore*, ſonitu, flatu *ruunt*, *inimicaque Colchis aequora* et altum mare, et *aduerſos ſtatuunt*, excitant *a litore fluctus* (*Brandung*). — Vide, quaeſo, quam rapide omnia agantur: Iuno *refringit* clauſtra — venti *erumpunt* — *monſtrat* claſſem Saturnia — *videre* — *protenus* et *omnes* et *pariter* et *in vnum mare*, vnam coeli plagam *ruunt* — fluctus et in *alto mari* et *ad litora erigunt*.

328 — 368. Nihil motus hac, quam viuidis coloribus poeta pingit, tempeſtate Stirus ad recuperandam ſponſam omnes intendit neruos, tandem fluctibus mergitur. *Tollitur, atque intra Minyas Argoaque vela abit*, contingit, vt prope adcedat, quum *vaſto rurſus deſidit hiatu abrupta reuolutus aqua*, diſcedentibus vtrimque fluctibus in inmenſam ante ſe apertam voraginem deiectus agitur retro, *iamque omnis in aſtra* (ſollemnis poetis hyperbole) *itque reditque* aliquoties *ratis*, *labſoque*, deſidente *fluctu reciproca*, rurſus *deſcendit*. *Vorat*, (grauiter dictum) auide abripit *hos vortex*, *hos agmine* aquarum, fluctuum *toto gurges* aequor per ſuperficiem *agit*, rapit, *ſimul in vultus micat vndique terror, crebra ruina poli* (ſic coeli ruina Virgil. A. 1, 129.) tonitruum fragor et fulmina *coeleſtia lumina laxat*, aperiunt coelum, ita dehiſcunt nubes, vt ipſum Olympum conſpicere ſibi videretur. Similem, quamquam contrariam hyperbolen habet Ovidius Metam. 2, 260. vbi de temeraria Phaethontis aurigatione ſermo eſt: *disſilit omne ſolum, penetratque in Tartara rimis lumen, et infernum terret cum coniuge regem.* — 335. *Non tamen ardentis* et ira et amore *Stiri violentia cedit; hortatur ſocios media inter proelia diuum*, ventorum. — 337. Quae ſequuntur, multa habent praeclara et iuueni adcommodata amanti, iactabundo, irato; in eo tamen peccaſſe videtur poeta, quod in ipſa tempeſtate ita verboſum inducat Stirum, vt prope viginti verſiculis animi ſenſa expromat. *Transferat ergo Colchis* Medea *meas dotes* (proci enim heroica aetate donis primum ſibi ad virgines et parentes aditum faciebant. v. Cl. *Lenz Geſch. der Weiber im heroiſchen Zeitalter* S. 163.) et ſe ipſam, et data olim dona auehat, *et Haemonius* (contemtim, vti v. 283.) *nobis ſubcedet adulter*, raptor alienae coniugis? *Nec mihi profuerit, inter tot*, eosque *magnos regesque procosque*, pro-

cos regios *prona haud dubii ſententia patris*, qui, vt primum petii, ſtatim eam addixit, deſponſauit? Fortaſſe tamen virtutem ſpectarit Medea? At, quae ille magicis praeſtigiis perpetrauit, haec ego *ſine carmine* efficiam, iungam tauros, et e Cadmeis dentibus ortos *perſequar*. — 344. Nec temere hoc dictum putes, Medea, *ipſa ſpectatrix* ab hoc litore ſis certaminis ſingularis, ad quod adulterum prouoco; *victoris eris*, certiſſime ergo mea; *iam digna videbis proelia*, nam quae antea vidiſti, hoc nomine indigna, *iamque illud carum caput ire videbis cruenta* ſanguine eius infecta *ſub freta; ſemiuiri corpus Achivi*, acerbe et contumelioſe dictum, vt Graeci cum Scythis comparati molles et effeminati habendi ſint. cf. Virgil. Aen. 4, 215. 9, 617. 12, 99. it. Noſtrum ſupra 6, 694. *nec murrha*, (quam non niſi in ditiorum cadaueribus adhibebant) *ſed pice, ſed flammis et ſulfure*, facibus pice et ſulfure oblitis *olentes crines*. (*Olere* crebrius quarto caſui, rarius ſexto iungitur; ſic *redolere* 4, 15.) — 349. *Vos modo, o fluctus, hoc ſolum corpus*, me ſolum, ſine ſociis adeo, *expellite*, ad litus eiicite, et ſolus edam facinora, quae me dignum Medea coniugem, dignum Aeeta generum, dignum Sole magno progenerum oſtendant. — 351. Sed fortaſſe huius meae calamitatis fundus eſt ipſa Medea, *ipſa nunc magico carmine* excitat *ventos, leuatque maria ardua*, vt ardua ſint, in altos fluctus erigantur. *Sed haud illi futile*, inutile, contemnendum, ridiculum *murmur proderit. Ite, rates*, nunc, nunc inſurgite remis, ſocii, et *frangite* diſiicite *virginis*, a virgine commotam *vndam*. — 356. *Intentis* ſumma cum vi *remis*, ſocio cum milite *proſilit*, adpropinquat litori; ſed fluctus decumanus in litore fractus redit, *labefactat* nauim, *ſoluit, effunditque viros*, ipſumque Stirum, qui nec nunc deſinit minari, dextraque elata in litus euadere contendit. — 360. *Ibat*, nabat per aequor *ſtricto enſe*, remos vel fragmenta nauium circumſpicit, *moeſtas altis* (mel. *aliis* vti v. 281. nam nauiculae eius erant planae) *intendit voces* repetitas *puppibus*, quarum tamen nulla prae fluctuum vehementia ſubcurrere *poteſt, vel velit* audere, *quotiesque propinquat, tunc aliud rurſus dirimit mare*, fluctus tam inmanis, vt parui maris inſtar eſſet. — 365. Iam modo *exſtat* capite erecto, modo *abiit*, euanuit vndis obrutus, ſemel tamen adhuc *violentus*, neruis omnibus intentis *ab imo erigitur*, emergit, *ſed fluctus adeſt, ſub altis figit aquis*, magna vi limoſo maris profundo inlidit, *et tandem virgine ceſſit*, cedendum fuit.

369 — 384. Abſyrtus moeſtus vi nihil profecturum ſe videns, obſidione cingere Danubii oſtia ſtatuit. — 372. *videt adnoſcitque*, tam prope videt, vt dignoſcere omnes et capita numerare poſſet, *contra pugnant obuia* a litore aduerſo *maria*, marini fluctus, *totusque in vertice*, ſupra caput adcumulatus pontus. — 374. *abſceſſit tandem, vanaque*, nihil profutura *recedit ab ira* — naues conſtituit ad alteram Peuces inſulae partem, *gemino nam ſcinditur* a terra continente ſeparata *inſula flexu Danubii.* Hac in inſula ſtationem habebat Argo, Abſyrtus contra claſſe ſua *tentoria* Argonautarum in litore poſita *obſidet*, portuque exire prohibet hoſtes. — 382. Nihil interea remittit tempeſtas, *noctes atque dies vaſtis mare fluctibus inter* (v. ad v. 304.) *furit*, donec *Iuno* ipſa *anxia conſilia expediret* manifeſtaret *ſua*, finemque faceret huic bello.

385 — 399. Argonautae a Iaſone, vt Medeam tradat, poſtulant. *Minyae, tanti* tam periculoſi reputantes *vltima*, euentum *belli*, non ſinguli, ſed *cuncti*, non admonent, ſed *vrguent*, et *precibus fremituque* inportunis precibus *fatigant.* Cur ſe *externa*, barbara *pro virgine clauſos obiiciat*, obſidioni exponat? *Reſpiciat pluresque animas maioraque fata tot comitum*, non vnius Medeae rationem habendam, de vita plurium cogitet, qui maioribus rebus gerendis ſeſe deſtinauerint, qui eum ſequuti ſint non amoris furtiui nefandique cauſa, ſed vt virtutis ſuae documenta darent. — 392. *An vero, vt thalamis raptisque indulgeat vnus coniugiis?* hoc ſibi ſumat, vt rapta cum virgine nuptias celebret? *id tempus enim*, ſcilicet! *Sat vellera Graiis*, contentos eſſe ablato vellere, totumque bellum reddita virgine componi poſſe. *Quemque* et Abſyrtum et ſocios *ſuas ſinat ire domos, nec Marte cruento Europam atque Aſiam prima haec committat Erinnys*, disſidium, furor. Ipſam Medeam Erinnyos nomine condecorare voluiſſe Argonautas, ſatis inficetum videatur; fieri tamen potuit, vt poetae obuerſaretur Virgil. Aen. 2, 573. vbi Helena Troiae et patriae communis Erinnys dicitur. — 397. *Namque datum* conſtitutum *hoc fatis Mopſus, trepidus* tamen *et ſubplex*, obteſtans Iaſonem, ne in propoſito perſiſteret, *canebat* vaticinans, *et in ſeros ire magis ipſa* (mel. *iſta*, vti Bononienſis, mala nempe) *ſineret nepotes, atque alius lueret tam dira incendia raptor*, Paris, qui facem belli Europam inter et Aſiam primus incenſurus ſit.

400 — 407. Iaſon ſociis vrguentibus cedit inuitus, cedit tamen. *Ille trahens gemitum*, alte ſuſpirans, *tantis ac*

vocibus inpar, quid tam veris confiliis atque monitis iisque tam vehementer datis reponeret non habens, *quamquam iura Deum*, ius iurandum, *et ſacri ſibi conſcia pacti religio*, fidei Medeae teſtibus Diis adhibitis datae conſcientia, *dulcisque primordia taedae*, ipſae nuptiae inchoatae *mouent*, *cunctatur* dubius, *mortemque cupit*, *ſociamque pericli cogitat*, mori maluit, quam Medeam deſerere ſuam; tandem tamen *haud vltra ſociis obſiſtere pergit*. — 405. *Haec vbi ſixa*, certa *viris*, non excepto Iaſone — *quid reſtet*, quae ſors eam maneat, *amantem ignorare ſinunt*, celare volunt, *decretaque triſtia ſeruant ſecum*, apud animum obcultant, ne quid Medea reſciſcat.

408 — 444. Ovidio teſte res eſt ſoliciti plena timoris amor: timet ſaepe, vbi nihil timendum, nec tamen ſemper inanis eſt iſte timor. Hac eadem ſententia breuiter non minus, quam praeclare propoſita, viam ſibi munit Valerius ad aegritudinem, qua Medeae animus adficeretur, explicandam. *Sed miſer vt vanos, veros ita ſaepe timores verſat amor, fallique ſinit nec virginis annos*, quamquam admodum iuuenis, puella decipi tamen non potuit. *Signa viri iam non fidi*, frigidioris *ſenſit quamlibet intima*, etſi vel maxime obcultare, diſſimilare vellet, *nimiumque ſilentes*, tectos, obſcuros, verborum parcos Argonautas, idque *vna*, vno eodemque tempore, nec ſingulos aliquos, ſed *omnes*. — 412. *Haud ſui tamen inmemor*, conſtitit ſibi, *nec ſubitis turbata minis*, periculis, *prior occupat*, ſe conuertit ad Iaſonem, *longeque* ab ſociis remotum *trahit*, ſeorſim ducit. — 415. *Me quoque tecum Minyae, fortiſſima pubes, nocte dieque mouent*, ſolicitam habent tam egregii, te duce, viri iuuenes: hoc tamen mihi dicas, *an captiua* ſim veſtra in naui, an non coniugem, quod promiſeras, ſed *dominum decepta ſequar*. Noli me celare, quid de me decreueritis. Abs te quidem, *fidiſſime coniux*, talem enim te eſſe perſuaſum habeo, nil timeo; ſi tamen ſociis tibi cedendum eſſe exiſtimes, *ita tamen miſerere*, vt ſaltem promiſſi iura connubii ſerues, donec in patriam tuam perueuerimus, *tum in tua me ſperne domo*, repudia, ſi ita lubet, vel pro ancilla habeas (quam in bello captarum mulierum ſortem ſaepe fuiſſe nouimus ex Homero). — 422. *Scis te certe mihi iuraſſe*, ſocios non item, qui ſi fortaſſe me tradendi ius habeant, tibi tamen aequa poteſtas non eſt. Quod ſi tamen feceris, *te ſimul mecum traham*, mecum ad patrem abducam, qui non me ſolam vt nocentem perſequitur, ſed te, et velleris et filiae rapto-

rem, *atque hac pariter rate fugimus omnes*, cunctos, quotquot in naui verſamur, eadem culpa tenet, omnes vt fugitiuos inſequitur pater. — 427. Forſan vero tot, quibus frater te premit, nauibus perterrefactus, me deſerendi conſilium cepiſti. At vero, fac, *adhuc maiora coire agmina*, *nulla fides?* num fidem datam fallere fas ſit? *nullis ego digna periclis*, ego, inquam, quae tot temet periculis eripuerim? *Non merui mortemque tuam comitumque tuorum?* Valerius ſi ita ſcripſit, hoc voluit: tam egregie de vobis merui, vt vel mortem, ſi ita opus ſit, mea cauſa ſubire debeatis. Mirifice tamen placet, quod Heinſius coniecit: *Martemque tuum comitumque*, vt arma pro me capiatis. — 432. *Vellem equidem noſtri tetigiſſent* comites tui *litora patris ſine te*, tum de iis actum fuiſſet, *duxque illis alius quicumque fuiſſet*, nullius cauſa feciſſem, quod tua cauſa, tui amantiſſima feci. *Nunc remeant* a me ſeruati, ſalui et incolumes, *meque et reddere poſſunt*. (Ita vulgata, ſed admodum frigide: non poterant tantum, ſed volebant etiam, vrguebant tradi; conſentientibus igitur pluribus et libris et interpretibus repoſui *poſcunt* abs te, vt reddas.) — 435. *Quin tu mea reſpice ſaltem conſilia* fortiter reſiſtendi, *et nimio* non tam tuo, quam comitum *ne cede timori*. Recorderis, quaeſo, quam incredibilia modo, me auxiliante, perfeceris, tauros ardentes viciſti, *ad templa*, lucum *draconis* veniſti. — 439. *O vtinam ergo meus pro te non omnia poſſet, atque aliquid dubitaret amor*. Ipſa memet adcuſo, quae tui amore, temere ſatis et inconſiderate, quidquid optaueris, a me inpetrare te ſiuerim. *Quin nunc quoque quaerit, neſcio quid, pudor iſte tuus*. Haec de induſtria obſcurius effert Medea, hoc tamen vult: Video, te animo aliquid voluere, quod tamen dicere te pudet, vt nempe artibus meis magicis in perniciem fratris vtar. — 441. *Mene igitur, optime*, ſed eheu! *quondam*, me, quae tua cauſa omnia feci, fortaſſe factura ſum, precantem, ſubplicem adeo coram videre potes? Ipſe pater, quamquam iratus, mirabitur, nec poterit credere, me tam ſubito poenas dare ſceleris, teque non coniugem habere, ſed *dominum pati*.

444 – 463. His dictis Iaſonem reſpondere parantem fugit furibunda, magnoque cum clamore, *qualem Ogygias* Boeotias *quum tollit in arces* montes (cf. 7, 562. et alibi) *agit Bacchus, et Aoniis inlidit tympana truncis*. Locus conruptus. Recte quidem habent *Aonii trunci*, in montibus Thebanis decerpti rami, vno verbo thyrſi; ſed his

thyrsis Bacchus inlidit tympana? Hoc equidem non intellego. Verum vidisse videtur Heinsius in eo, quod Vaticanum sequutus, qui pro *tympana* habet *tyana*, reponi *thyada* suadet, sed intactum reliquit alterum vlcus, quod insidet verbo *inlidit*. Forsan dicere possis, poetam audaci phantasmate Deum thyadas in furorem excitantem sistere, ferientem, flagellantem ita Bacchas, vt thyrsi frangerentur, quae significatio est verbi *inlidere*. Si qui tamen, in quibus ipse nomen profiteor meum, adflatum omnino vehementiorem indicari existiment, lenius saltem aliquod verbum circumspiciendum, et cum Burmanno vel *infligat*, vel *inpellit*, legendum. Posterius malim eam ob causam, quod Valerius ipse 3, 265. vbi itidem de Thyadibus sermo, eodem verbo vtitur: *inpulsae iam se Deus agmine matris abstulit.* cf. etiam locum nostro simillimum 5, 80. *Boeotia qualem Thyas et infelix cuperet vidisse Cithaeron.* — 448. Talis igitur erat, *talemque iugis*, transtris *virgo se ferebat cuncta pauens*, vt terriculamenta inania phantasiae obuersarentur, *fugit infestos*, quasi praesentes hostes se persequentes *vibrantibus hastis*, quae micare ante oculos videbantur, *terrigenas* e dentibus prognatos, *fugit ardentes* etiam nunc igniuomos *exterrita tauros.* — 451. *Si denique* hoc saltem contingeret, vt *Pagasas*, Thessaliam, vel *Peliacas nubes*, montem Pelion, nisi ipsum, e longinquo tamen cacumina nubibus inuoluta *cerneret*, et *Tempe viridi lucentia fumo.* Fumo? — faciliora sunt ad intellegendum, quae coniiciunt: *fundo* Maserius, *luco* Heinsius; sed nihil nouandum, *fumo* enim exquisitius est et doctius, quam vt librario magis, quam ipsi poetae debeatur. Fluuii vaporibus, quos emittunt, fumantes saepius obcurrunt; suauissima igitur, si quid video, et naturae conueniens imaguncula est *in fumo viridi*, emissis nempe ex Peneo fluuio, qui per vallem illam Thessaliae amoenissimam, Tempe dictam, non leni incedit alueo, sed spumosis voluitur vndis, (Ovid. Metam. 1, 570.) vaporibus, qui, quum colorem ducerent e subiacentibus pratis et arboribus viridibus, virides ipsi adparuere. *Hoc visu contenta mori*, quae loca amoena si conspiceret, lubentissime moritura. — 453. *tunc tota querelis egeritur*, transigitur (digerere fere eodem sensu v. 102.) *questuque dies*, (eiusdem notionis querelarum questusque geminatio odiosa, vt recte monet Burmannus, ideoque mauult *fletuque*, vel *gemituque*. Harlesiana habet *quaestu*, errore operarum) *eademque sub astris* noctu cf. 2, 171. *sola mouet*, iisdem indulget;

moestis veluti nox illa sonaret plena lupis, quasi per t nebras noctis esurientium luporum vlulatus audiret, *qu terentque truces ieiuna leones ora*, prae fame frendent *vel orbatae* vitulis *traherent suspiria vaccae.* — 458. *Pr cedit non gentis honos, non gloria magni Solis aui. N procedit* Burmannus, quod miror, exponit: nihil iuu nihil efficit apud Iasonem. Quidni prodit, incedit, in co spectum venit orta luce, *mane*, quam ipsam vocem lo *magni* ponere possis. — 460. *Quid dubitas? heu, du siles? magnumque minatur.* Satis abrupta, nec apte c haerens oratio, cui incommodo mederi possis, si subple prodit primo mane Iasonemque compellat: *quid dubita* etiamnunc aperte non dicis, quid timendum mihi, aut sp randum sit? *heu, dure, siles*, quid constitueris, facile silentio tuo conligo, *magnumque minatur*, magnas min iras vultu praefert. — 461. *Chaonius truncus* est ip nauis Argo, (excisa nempe ex syluis Dodonae, vrbis Ep (Chaoniae) oraculo insignis) vel potius pars eius, qu vim loquendi atque vaticinandi haberet, de quo vi lib. 1, 2. et 303. Sensus igitur hic est: *talis nunc er Medea*, suae sibi conscia magnae potentiae, qualis, qu Iasone comite vellus aureum *ouans*, triumphans naui i ferret, *interque ingentia Graium nomina*, tam egregi fortesque Graeciae iuuenes *Palladia virgo* virago *ste altera prora*, vt duas coram viderent Argonautae Min vas, vnam, tutelam nauis, ἐπίσημον, alteram Medea vtrasque bellicosas.

464. Iason tandem rumpit silentium. *Moestus mi et nota Medeae ira* dubius animi adstat, vtcumque tam *mulcere*, delinire blandis verbis *tentat gementem, gem ipse, et tempora currere dictis.* Currere vix locu tueatur, quum τὸ *tentat* verbum requirat actiuae sign cationis; melius igitur *ducere* vel *quaerere.* — 468. *Me aliquid metuisse putas?* Sic recte, non *meruisse*, legunt nonnulli; respicit enim Iason ad v. 436.